LENİN

SEÇME ESERLER

CİLT: 10

inter
yayınları

LENİN SEÇME ESERLER 10

V. İ. LENİN

SEÇME ESERLER

CİLT: 10

V. İ. LENİN – 12 CİLTTE SEÇME ESERLER
10. CİLT

SSCB Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi'nin; Moskova Marx-Engels-Lenin Enstitüsü tarafından hazırlanan Rusça baskısından Almancaya çevirdiği Moskova-Leningrad 1936 baskısından Türkçeye çevrilmiştir.

Yayınevi

Birinci Basım : Haziran1997

Dizgi : Dönüşüm (0212) 244 29 97
Baskı : Yaylacık Matbaası
Kapak : İnter Grafik-Tasarım
Kapak Baskı : Yaylacık Matbaası

ISBN 975 - 7349 - 05 - 4 (Tk. No)
ISBN 975 - 7349 - 60 - 7 (10. Cilt)

İNTER YAYINLARI
Ankara Cd. 31
Fahrettin Kerim Gökay Vakfı İşhanı
No: 31 Kat: 4/51
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel: (0212) 519 16 16

V. İ. LENİN

SEÇME ESERLER
CİLT: 10

KOMÜNİST ENTERNASYONAL

Çeviren: Süheyla KAYA
İsmail YARKIN

İÇİNDEKİLER

EKLER

YAYINEVİNİN ÖNSÖZÜ

Lenin'in Seçme Eserlerinin oniki ciltlik Almanca baskısının elinizdeki cildiyle birlikte, bu eserlerin basımında bir değişiklik ortaya çıktı. Yayınevi, bundan sonraki ciltleri, şimdiye kadarki ciltlere eklenmiş olan notlar olmadan yayınlama zorunluluğu görmüştür.

Almanca baskının şimdiye kadar yayınlanmış ciltlerinde verilmiş olan notlar, 1931'de yayınlanan Rusça altı ciltlik baskıya uygundur. Son yıllardaki gelişme, bu malzemenin üzerinde yeniden çalışılıp genişletilmesini gerekli kılmıştır. Ancak Rusça baskının notları üzerindeki redaksiyon çalışması uzamış, bundan dolayı Almanca baskının son üç cildinin yayınlanması gecikmiştir. Okuru Lenin'in metinlerinden daha fazla mahrum bırakmamak için yayınevi, Marx-Engels-Lenin Enstitüsü'nün onayıyla, bu baskının henüz çıkmamış olan üç cildini bu malzemeler olmadan yayınlamaya karar vermiştir.

Almanca yapılmış konuşmaların ve aynı şekilde Almanca

kaleme alınmış bazı belgelerin yayınlanmasında, zamanında yayınlanmış Almanca metinler temel alınmıştır. Kayıtlardaki bazı hatalar Rusça baskı temel alınarak düzeltilmiştir.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL

I

ZİMMERWALD ENTERNASYONALİ'NİN ÇÖKÜŞÜ VE III. KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN KURULUŞU

DEVRİMİMİZDE PROLETARYANIN GÖREVLERİ*

Proletarya Partisinin Bir Platform Taslağı

SOSYALİST ENTERNASYONAL'DE DURUM

16) Rusya işçi sınıfının uluslararası görevleri tam da şimdi özel bir güçle ön plana çıkıyor.

Bugün herkes enternasyonalizm üzerine yemin ediyor, şovenler ve anavatan savunucuları bile, Bay Plehanov'la Bay Potresov bile, Kerenski bile kendine enternasyonalist diyor. Dolayısıyla proletarya partisinin, lafta enternasyonalizmin karşısına tüm açıklık, tamlık ve kesinliğiyle gerçek enternasyonalizmi koyma görevi bir o kadar ivedidir.

Tüm ülkelerin işçilerine içeriksiz çağrılar, hiçbir şey ifade etmeyen enternasyonalizme sadakat yeminleri, savaşan çeşitli

* *Burada bu çalışmadan sadece iki bölüm basılmıştır. Okur, geri kalan bölümleri bu baskının 6. cildinde, s. 57 ve devamında, aynı şekilde Bütün Eserler Cilt XX, II. Yarı Cilt, s. 145 ve devamında bulabilir.* —**Alm. Red.**

ülkelerde dolaylı ya da dolaysız bir şekilde devrimci proletaryanın eylemlerinin "sırası"nı saptama girişimleri, savaşan ülkelerin sosyalistleri arasında devrimci mücadele ***üzerine*** bir "anlaşma" sağlamak için şiddetli çabalar, bir barış kampanyası ***için*** sosyalist kongreler toplama yönünde gayretli çabalar vs. vs. — bu tür düşüncelerin, bu tür girişimlerin ya da bu tür planların sahipleri ne kadar dürüst olursa olsunlar, bütün bunlar ***objektif*** anlamı itibariyle sadece lafazanlıktır, en iyi durumda bunlar sadece, kitlelerin şovenler tarafından ***aldatılmasını*** gizlemeye uygun zararsız, iyi dileklerdir. En becerikli, parlamenter dolandırıcılığın hilelerinde en deneyimli ***Fransız*** şovenleri, sosyalizme ve Enternasyonal'e görülmemiş küstahlıkta ihanetle, emperyalist savaşı yürüten hükümetlere girmekle, krediler ***veya borçlar için*** oy vermekle (son günlerde Rusya'da Çaydze, Skobelev, Tsereteli, Steklov'un yaptığı gibi), ***kendi ülkesinde*** devrimci mücadeleye karşı direnişle vs. vs. ***bağlı*** olan inanılmaz derecede tantanalı ve çığırtkanca pasifist ve enternasyonalist laflar bakımından uzun süredir her türlü rekoru kırmış bulunmaktadırlar.

İyi insanlar, emperyalist dünya savaşının acımasız, gaddar ortamını sık sık unutuyorlar. Bu ortam boş laflara izin vermez, naif, yapmacık isteklerle alay eder.

Sadece tek bir gerçek enternasyonalizm vardır: ***kendi ülkesinde*** devrimci hareketi ve devrimci mücadeleyi geliştirmede özverili çalışma, istisnasız ***tüm*** ülkelerde ***aynı böyle*** bir ***mücadeleyi,*** aynı böyle bir çizgiyi ve ***sadece böyle bir*** çizgiyi (propaganda yoluyla, manevi ve maddi yardım yoluyla) desteklemek.

Bunun dışında her şey aldatmaca ve boş lakırdıcılıktır.

Uluslararası sosyalist ve proleter hareket, iki yılı aşkın savaş süresi içinde ***tüm*** ülkelerde üç akım ortaya çıkarmıştır ve bu üç akımın idrakı, tahlili ve gerçekten enternasyonalist akım

için tutarlı mücadelenin ***reel*** zeminini terkeden, kendi kendisini iktidarsızlığa, çaresizliğe ve hatalara mahkûm eder.

Bu üç akım şunlardır:

1) Sosyal-şovenler, yani sözde sosyalist, eylemde şovenler — bunlar, emperyalist savaşta (özellikle de mevcut emperyalist savaşta) "anavatan savunması"ndan yana olan kişilerdir.

Bunlar *sınıf* düşmanlarımızdır. Burjuvazinin safına geçmişlerdir.

Tüm ülkelerde resmi sosyal-demokrasinin resmi liderlerinin çoğunluğu bunlara dahildir: Rusya'da Bay Plehanov ve hempaları, Almanya'da Scheidemannlar, Fransa'da Renaudel, Guesde, Sembat, İtalya'da Bissolati ve hempaları, İngiltere'de Hyndman, Fabiancılar ve "Labouristler" ("İşçi Partisi"nin liderleri), İsveç'te Branting ve hempaları, Hollanda'da Troelstra ve partisi, Danimarka'da Stauning ve partisi, Amerika'da Viktor Berger ve başka "anavatan savunucuları" vs.

2) İkinci akım —sözümona "Merkez"—, bunlar sosyal-şovenlerle gerçek enternasyonalistler arasında yalpalayan kişilerdir.

Bütün "Merkez", Marksist, enternasyonalist olduğuna, barıştan yana, hükümetler üzerinde her türlü "baskı"dan yana olduğuna, "halkın barış isteğini ilan etmesi" için kendi hükümetlerinden her türlü "talebe" hazır olduğuna, barış yararına, ilhaksız bir barış için her türlü kampanyadan yana vs. vs. — ***ve sosyal-şovenlerle barıştan yana*** olduğuna yemin ediyor. "Merkez" "birlik"ten yana, "Merkez" bölünmeye karşı.

"Merkez", zararsız küçük-burjuva lafazanlığın, lafta enternasyonalizmin, gerçekte korkak oportünizmin ve sosyal-şovenlere dalkavukluğun diyarıdır.

Meselenin özü şu ki, "Merkez", kendi hükümetlerine karşı bir devrimin gerekliliğine kani değil, bunu propaganda etmiyor, kayıtsız şartsız devrimci mücadele yürütmüyor, en basmakalıp ve pek ziyade "Marksist" duyulan ***bahaneler*** icat ediyor.

Sosyal-şovenler ***sınıf düşmanlarımızdır,*** işçi hareketi içindeki ***burjuvalardır.*** Bunlar işçi sınıfının ***objektif*** olarak burjuvaziye satılmış (daha iyi ücretler, fahri görevler vs.) ve küçük ve zayıf halkları yağmalayıp boğazlaması ve kapitalist ganimetin paylaşımı uğruna mücadeleyi sürdürmesi için ***kendi*** burjuvazilerine yardımcı olan katman, grup ve kesimlerini temsil ederler.

"Merkez" — legalite çürümesinin aşındırdığı, parlamentarizm atmosferinin ahlakını bozduğu vs. geleneksel şablonların insanlarıdır, sıcak postcuklara ve "rahat" çalışmaya alışmış memur tiplerdir. Tarihsel ve ekonomik açıdan bakıldığında ***özel*** bir katmanı temsil etmezler, sadece, işçi hareketinin geride bıraktığımız döneminden, 1871–1914 döneminden, özellikle de proletarya için gerekli olan geniş ve en geniş temelde yavaş, tutarlı, sistematik örgütsel çalışma sanatında çok değerli şeyler getirmiş olan bir dönemden, ***sosyalist devrim çağını*** başlatmış olan birinci emperyalist dünya savaşının başlangıcından beri ***objektif*** olarak zorunlu hale gelmiş bulunan ***yeni bir döneme geçişi*** temsil ederler.

"Merkez"in en ünlü lideri ve temsilcisi Karl Kautsky, II. Enternasyonal'in (1889–1914) en önemli otoritesidir, Marksizmin tam iflasının, görülmemiş karaktersizliğin, Ağustos 1914'ten beri en sefil yalpalamaların ve ihanetlerin tipik örneğidir. "Merkez" akımı — bunlar Kautsky, Haase, Ledebour, Reichstag'daki sözümona "Çalışma Grubu"dur; Fransa'da Longuet, Pressemane ve genel olarak "Minoritaires"dir (Azınlıkçılar); İngiltere'de Philipp Snowden, Ramsay Macdonald ile "Independent Labour Party" ve kısmen de "British Socialist Party"nin daha birçok lideri; Amerika'da Morris Hillquit ve daha birçok-

ları; İtalya'da Turati, Treves, Modigliani vs.; İsviçre'de Robert Grimın vd.; Avusturya'da Victor Adler ve hempaları; Rusya'da Örgütleme Komitesi Partisi*, Akselrod, Martov, Çaydze, Tsereteli vs.dir.

Tek tek kişilerin bazen, kendileri bile farketmeden, sosyal-şovenizm pozisyonundan "Merkez" pozisyonuna geçmeleri —ve tersi— anlaşılır bir şeydir. Her Marksist, kişilerin bir sınıftan diğerine serbestçe geçmesi saklı kalırken, sınıfların birbirinden ayrıldığını bilir: aynı şekilde, kişilerin bir akımdan diğerine serbestçe geçmesi saklı kalırken, akımları ***kaynaştırma*** girişim ve çabalarına rağmen politik yaşamdaki ***akımlar da*** birbirinden ayrılır.

3) Üçüncü akım gerçek enternasyonalistlerdir, "Zimmerwald Solu" bunlara en yakındır (bu akımın ortaya çıkışı hakkında okurun otantik bilgi edinebilmesi için ekte bu akımın Eylül 1915 tarihli manifestosunu basıyoruz).

Esas ayırt edici özellik: gerek sosyal-şovenizmle gerek "Merkez"le tam kopuş, ***kendi*** emperyalist hükümetine ve ***kendi*** emperyalist burjuvazisine karşı kayıtsız şartsız devrimci mücadele. İlke: "Baş düşman kendi ülkendedir", yapmacık sosyal-pasifist lafazanlığa karşı (sosyal-pasifist sözde sosyalist, pratikte burjuva pasifistidir; burjuva pasifistleri sermayenin boyunduruğunu ve egemenliğini silkip ***atmadan*** ebedi barış düşü görürler) ve bugünkü savaşla ***bağıntı içinde*** proletaryanın devrimci mücadelesinin ve proleter, sosyalist devrimin olanağını ya da yerindeliğini ya da zamana uygunluğunu reddetmeye kalkışan tüm ***bahanelere*** karşı acımasızca mücadele.

Bu akımın en önemli temsilcisi Almanya'da üyesi Karl Liebknecht'le birlikte "Spartaküs Grubu" ya da "Enternasyonal"

---

* *Yani Menşevikler.* —***Alm. Red.***

grubudur. Karl Liebknecht bu akımın ve *yeni,* gerçek, proleter Enternasyonal'in en ünlü temsilcisidir.

Karl Liebknecht Alman işçi ve askerlerini, ***silahları kendi*** hükümetine ***çevirmeye*** çağırdı. Karl Liebknecht bunu Reichstag kürsüsünden açıkça yaptı. Sonra Berlin'in en hareketli meydanlarından biri olan Potsdam Meydanı'na gidip oradaki gösteri yürüyüşünde, "Kahrolsun Hükümet" başlıklı illegal bildirileri dağıttı. Tutuklanıp ***kürek cezasına*** çarptırıldı. Şimdi, savaşa karşı mücadelelerinden dolayı hapishanelerde bulunan ***yüzlerce,*** belki binlerce ***gerçek*** Alman sosyalisti gibi Almanya'da zindanda bulunuyor.

Karl Liebknecht konuşmalarında ve mektuplarında, sadece ***kendi*** Plehanovlarına ve Potresovlarına (Scheidemann, Legien, David ve suç ortakları) ***karşı*** değil, ***aynı zamanda kendi Merkezcilerine,*** kendi Çaydzelerine, Tseretelilerine (Kautsky, Haase, Ledebour ve suç ortakları) ***karşı da*** acımasızca mücadele etti.

Karl Liebknecht ve dostu Otto Rühle, 110 Reichstag milletvekili arasında, disiplini bozan tek kişidirler, "Merkez"le ve şovenlerle "birliği" yıktılar, ***hepsine karşı çıktılar.*** Sosyalizmi, proletaryanın davasını, proleter devrimi ***yalnızca*** Liebknecht temsil ediyor. Geri kalan ***tüm*** Alman sosyal-demokrasisi (kendisi de "Spartaküs Grubu"nun bir üyesi ve lideri olan) Rosa Luxemburg'un isabetli ifadesiyle artık sadece ***kokuşmuş*** bir ***cesettir.***

Almanya'da gerçek enternasyonalistlerin bir başka grubunu Bremen'den "Arbeiterpolitik" (İşçi Politikası) gazetesi temsil etmektedir.

Fransa'da gerçek enternasyonalistlere en yakın olanlar Loriot ve dostlarıyla (Bourderon ve Merrheim sosyal-pasifizme düştüler) Cenevre'de "Demain" dergisini çıkaran Fransız Henri Gu-

ilbeaux'dur; İngiltere'de "Trade-Unionist" gazetesi ve "British Socialist Party" ile "Independent Labour Party" üyelerinin bir bölümü (örneğin, sosyalizme ***ihanet etmiş*** olan liderlerle kopuşa açıkça çağrı yapmış olan William Russel), sonra savaşa karşı devrimci mücadelesi yüzünden İngiltere'nin burjuva hükümeti tarafından ***kürek cezasına*** mahkûm edilen İskoçyalı ilkokul öğretmeni ve sosyalist ***Maclean;*** yüzlerce İngiliz sosyalisti aynı suçtan dolayı hapishanelerdedir. Sadece onlar ***gerçek*** enternasyonalistlerdir; Amerika'da "Socialist Labor Party" ile, oportünist "Socialist Party" içindeki, Ocak 1917'den beri "The Internationalist" gazetesini çıkaran unsurlar; Hollanda'da, "Tribune" gazetesini çıkaran "Tribunistler" Partisi (Pannekoek, Hermann Gorter, Wynkoop ve Zimmerwald'de Merkeze dahil olan ama şimdi bize geçen Henriette Roland-Holst); İsveç'te, Lindhagen, Ture Nermann, Karlson, Ström ve Zimmerwald'de "Zimmerwald Solu"nun kurulmasına şahsen katılan ve şimdi savaşa karşı devrimci mücadelesi yüzünden hapis cezasına mahkûm edilmiş olan Z. Höglund gibi liderlerle Gençler ya da Sollar Partisi; Danimarka'da, başında ***Bakan*** Stauning'in bulunduğu tamamen ***burjuvalaşmış*** Danimarka "Sosyal-Demokrat" Partisi'nden ayrılmış olan Trier ve dostları; Bulgaristan'da "Daryürekliler"; İtalya'da onlara en yakın olanlar Parti Sekreteri Konstantin Lazzari ile merkez yayın organı "Avanti"nin redaktörü Serrati'dir; Polonya'da Radek, Hanecki ve "Bölge Yönetim Kurulu"nda birleşmiş sosyal-demokrasinin diğer liderleri, sonra Rosa Luxemburg, Tyszka ve "Merkez Yönetim Kurulu"nda birleşmiş sosyal-demokrasinin diğer liderleri; İsviçre'de, ***kendi*** ülkesinin sosyal-şovenlerine ve "Merkez"e karşı mücadele için "referandum"u gerekçelendiren (Ocak 1917) ve 11 Şubat 1917' de Töß'de yapılan sosyalist Zürih Kanton Kongresinde savaşa karşı ilkesel-devrimci bir karar sunmuş olan solcular; Avusturya'da, kısmen Viyana "Karl Marx" Kulübü'nde etkinlik gösteren Friedrich Adler'in solcu genç dostları, bu klüp şimdi, düşün-

cesizce de olsa bir bakanı kahramanca kurşunlaması nedeniyle Friedrich Adler'i mahvetmeye çalışan koyu gerici Avusturya hükümeti tarafından dağıtılmıştır vs.

Önemli olan, solcular arasında bulunan nüanslar değildir. Önemli olan ***akımdır***. Meselenin özü şu ki, korkunç emperyalist savaş zamanında gerçek enternasyonalist olmak kolay değildir. Bu tür ***insanlar*** çok az, ama sosyalizmin tüm geleceği ***sadece*** onlardır, ***kitlelerin*** baştan çıkarıcısı değil ***lideri sadece*** onlardır.

Sosyal-demokratlar arasında, genelde sosyalistler arasında reformistlerle devrimciler arasındaki fark, emperyalist savaş koşulları altında objektif zorunlulukla bir değişikliğe uğramak zorundaydı. Barış anlaşması üzerine burjuva hükümetlere "talepler" yöneltmekle ya da "halkların barış isteğini ilan etmeleri"ni "istemekle" vs. yetinenler ***gerçekte*** reformlara kayarlar. ***Çünkü savaş sorunu*** objektif olarak ancak ***devrimci yoldan*** çözülebilir.

Savaştan, demokratik, şiddetsiz bir barışa geçişin, halkların "savaş"tan zenginleşmiş olan kapitalist baylara ***milyarlık*** haraçlar ödeme köleliğinden kurtulmasının proletaryanın devriminden başka bir çaresi yoktur.

Burjuva hükümetlerden en çeşitli reformlar talep edilebilir ve edilmelidir, fakat boş lafazanlığa ve reformizme düşmeden, emperyalist sermayeye binlerce bağla bağlı bu insanlardan ve sınıflardan bu bağları ***koparmaları*** istenemez, bu bağları koparmadan ise savaşa karşı savaş üzerine tüm konuşmalar sadece boş, aldatıcı laflardır.

"Kautskyciler", "Merkez", sözde devrimci, gerçekte reformisttir, sözde enternasyonalist, gerçekte sosyal-şovenizmin yardakçılarıdır.

ZİMMERWALD ENTERNASYONALİ'NİN ÇÖKÜŞÜ — BİR ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONAL KURMANIN GEREKLİLİĞİ

17. Zimmerwald Enternasyonali baştan itibaren kararsız, "Kautskyci", "Merkezci" bir tavır aldı, bu da ***Zimmerwald Solu'***nu hemen ondan uzaklaşmaya, kendini ondan ayırmaya, ***kendi*** manifestosuyla ortaya çıkmaya zorladı (manifesto İsviçre'de Rusça, Almanca ve Fransızca basıldı).

Zimmerwald Enternasyonali'nin baş eksikliği —***çöküşünün*** nedeni (çünkü o ideolojik ve politik olarak artık çökmüştür)—- en önemli, pratikte ***her şeyi belirleyen,*** sosyal-şovenizmle ve başında Vandervelde, Lahey'de Huysmans (Hollanda) ve diğerlerinin bulunduğu eski sosyal-şoven Enternasyonal'le tam kopuş sorunundaki yalpalamalardır, kararsızlıktır.

Bizde henüz, Zimmerwald çoğunluğunun ***tam da Kautskycilerden*** oluştuğu bilinmiyor. Oysa bu, gözönünde bulundurulması gereken ve şimdi Batı Avrupa'da genelde bilinen temel bir olgudur. Koyu şoven "Chemnitzer Zeitung"un redaktörü* ve koyu şoven Parvus'un "Glocke"sinin çalışanı, şoven, aşırı Alman şoveni Heilmann bile, (elbette "sosyal-demokrat" ve sosyal-demokrasinin "birliği"nin gayretli savunucusu olan) bu Heilmann bile basında Merkez ya da "Kautskycilik"le ***Zimmerwald çoğunluğunun*** bir ve aynı şey olduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

1916 yılının sonu ve 1917 yılının başı bu olguyu kesin olarak doğruladı. Kienthal Manifestosu sosyal-pasifizmi mahkûm

---

* *Gazetenin adı Lenin tarafından apaçık yanlış verilmiş. Kastedilen herhalde Heilmann tarafından redakte edilen sağ sosyal-demokrat "Chemnitzer Volksstimme" olmalı.* ***—Alm. Red.***

etmiş olmasına rağmen, ***tüm*** Zimmerwald sağı, ***tüm*** Zimmerwald çoğunluğu sosyal-pasifizme kaydı: Kautsky ve suç ortakları Ocak ve Şubat 1917' de bir dizi gösteride; Fransa'da, sosyal-şovenlerle ***tam bir uyum içinde*** Sosyalist Parti'nin (Aralık 1916) ve "Confédération Générale du Travail"ın (Fransız sendikaları örgütü)* pasifist kararlarından yana (yine Aralık 1916'da) oy kullanan Bourderon ve Merrheim; tüm partinin sosyal-pasifist bir tavır içine girdiği ve bizzat Turati'nin ise 17 Aralık 1916 tarihli konuşmasında (elbette tesadüfen değil) ***milliyetçi***, emperyalist savaşı yaldızlayan lafazanlıklara "sürüklendiği" İtalya'da Turati ve suç ortakları.

Zimmerwald ve Kienthal Başkanı Robert Grimm, Ocak 1917'de ***kendi*** partisinin sosyal-şovenleriyle (Greulich, Pflüger, Gustav Müller vd.) birlikte gerçek enternasyonalistlere ***karşı*** bir ittifak kurdu.

Çeşitli ülkelerin ***Zimmerwaldcilerinin*** Ocak ve Şubat 1917'de yapılan iki konferansında Zimmerwald çoğunluğunun bu çatışık, ikiyüzlü tutumu, bir dizi ülkenin solcu enternasyonalistleri — uluslararası gençlik örgütünün sekreteri ve mükemmel enternasyonalist gazete "Gençlik Enternasyonali"nin** redaktörü Münzenberg, Partimiz Merkez Komitesi Temsilcisi Zinovyev, Polonya Sosyal-Demokrat Partisi'nden (Bölge Yönetim Kurulu) K. Radek ve "Spartaküs Grubu" üyesi Alman sosyaldemokratı Hartstein — tarafından usulü veçhile damgalandı.

---

* *Fransız Sosyalist Partisi ve Confédération Générale du Travail'ın Aralık 1916'daki kararları için bkz. "Burjuva ve Sosyalist Pasifizm" makalesi, elinizdeki baskı, Cilt 5, Bölüm 3, s. 263–283.(—İnter Yayınları.)* ***—Red.***

** ***"Gençlik Enternasyonali****, Sosyalist Gençlik Örgütleri Uluslararası Birliği'nin mücadele ve propaganda organı", Zürih'te 1915-1918 yıllarında çıktı ve savaşan ülkelerde illegal olarak dağıtıldı. Ayrıca bkz. "Gençlik Enternasyonali" makalesi, elinizdeki baskı, Cilt 5, s. 258–262. (—İnter Yayınları.)* ***—Red.***

Rus proletaryasına çok şey verilmiştir; dünyanın hiçbir yerinde işçi sınıfı şimdiye dek Rusya'daki gibi bir devrimci enerji geliştirmeyi başaramamıştır. Fakat çok verilenden, çok istenir.

Zimmerwald bataklığına daha fazla göz yumulmamalıdır. Zimmerwald "Kautskycileri" aşkına Plehanov ve Scheidemann'ın şoven Enternasyonali'yle yarım ittifakı daha fazla korumamalıyız. Bu Enternasyonal'le bağı derhal koparmalıyız. ***Sadece*** enformasyon için Zimmerwald'de kalmalıyız.

Tam da biz, tam da şimdi, vakit geçirmeksizin ***yeni***, devrimci, proleter bir Enternasyonal kurmalıyız, ya da daha doğrusu ***halihazırda kurulmuş*** olduğunu ve etkinlikte bulunduğunu bütün dünya önünde kabul etmekten korkmamalıyız.

Bu, yukarıda tamı tamına saydığım "gerçek enternasyonalistler"in Enternasyonali'dir. Onlar ve yalnızca onlar kitlelerin baştan çıkarıcısı değil, devrimci-enternasyonalist kitlelerin temsilcisidir.

Böyle sosyalistlerin sayısı az da olsa, her Rus işçisi kendine şunu sormalıdır: Rusya'da 1917 Şubat-Mart Devrimi ***arifesinde*** bilinçli devrimcilerin sayısı çok muydu?

Önemli olan sayı değil, gerçekten devrimci proletaryanın düşüncelerini ve politikasını doğru ifade etmektir. Esas olan enternasyonalizmi "ilan etmek" değil, aksine en zor anlarda bile gerçek enternasyonalist olmayı bilmektir.

Anlaşmalara ve uluslararası kongrelere dair aldatıcı umutlara kapılmak istemiyoruz. Emperyalist savaş sürdükçe, uluslararası ilişkiler emperyalist-burjuva askeri diktatörlüğün demir pençesi altındadır. İşçi Temsilcileri Sovyeti'nin tali hükümetine gözyummak zorunda kalan "cumhuriyetçi" Milyukov, bir enternasyonalist olan ve Zimmerwald ile Kienthal Konferanslarına katılan, İsviçreli parti sekreteri sosyalist ***Fritz Platten***'ın, bir Rus-

la evli olmasına ve karısının akrabalarına gitmesine rağmen, Riga'da 1905 Devrimi'ne katılmış ve bu yüzden bir Rus hapishanesinde kalmış ve serbest kalmak için Çarlık hükümetine, şimdi geri almak istediği bir kefalet ödemiş olmasına rağmen Nisan 1917'de Rusya'ya girmesini ***reddediyorsa,*** cumhuriyetçi Milyukov Rusya'da Nisan 1917'de bunu ***yapabiliyorsa,*** burjuvazinin ilhaksız vs. bir barış üzerine vaatlerinin, sözlerinin, boş tumturaklı laflarının ve deklarasyonlarının değerinin ne olduğunu siz düşünün.

Ya Troçki'nin İngiliz hükümeti tarafından tutuklanması? Ya Martov'un İsviçre'de tutulması ve Martov'u Troçki'nin kaderinin beklediği İngiltere'ye çekebilme umudu?

Hayal kurmayalım. Kendi kendimizi kandırmayalım.

Uluslararası kongreleri ya da konferansları "beklemek", enternasyonalizme ***ihanet*** etmek demektir, çünkü Stockholm'den bile, enternasyonalizme sadık kalmış hiçbir sosyalistin ve askeri sansürün tam kontrol olanaklarına ve tüm şiddetine rağmen ***mektuplarının bile*** bu tarafa bırakılmadığı sabittir.

Partimiz "beklememeli", bilakis derhal III. Enternasyonal'i ***kurmalıdır.*** Alman ve İngiliz zindanlarındaki yüzlerce sosyalist o zaman derin bir nefes alacak, bugün II. Wilhelm'i, bu alçağı, bu haydutu dehşete düşüren grev ve gösterileri düzenleyen binlerce Alman işçisi ***illegal*** bildirilerden kararımızı, Karl Liebknecht'e ve yalnızca ona kardeşçe güvenimizi, ***bizim şimdi*** de "devrimci anavatan savunması"na karşı mücadele etme kararımızı okuyacaklardır — bunu okuyacak ve devrimci enternasyonalizmleri güçlenecektir.

Çok verilenden, çok istenir. Bütün dünyada ***şu anda*** Rusya'daki gibi bir özgürlüğün egemen olduğu hiçbir ülke yoktur. Bu özgürlüğü burjuvaziyi veya burjuva "devrimci anavatan savunması"nı desteklemeyi vaaz etmek için değil, aksine gerek

hainlere, sosyal-şovenlere, gerekse de "Merkez"in yalpalayan kişilerine karşı geri dönülmez biçimde düşmanca duracak olan bir enternasyonali, ***III. Enternasyonal'***i cesur ve dürüst bir şekilde, proleterce, Liebknecht tarzında ***kurmak*** için kullanalım.

18. Söylenenlerin ardından, Rusya'da sosyal-demokratların bir birleşmesinin söz konusu olamayacağı hakkında fazla söz yitirmeye gerek yoktur.

Bir an için bile olsa, Örgütleme Komitesi Partisi'yle, "Raboçaya Gasetä"da* Potresov'la bloka gözyuman, İşçi Temsilcileri Sovyeti'nin Yürütme Komitesi'nde borçlardan yana oy kullanan, "anavatan savunması"na kaymış olan Çaydze ve Tsereteli'yle birleşme düşüncesine izin vermektense, Liebknecht gibi iki kişi kalmak yeğdir — ve ***bu devrimci proletaryanın yanında kalmak demektir***.

Bırakın ölüler ölülerini gömsünler.

Yalpalayanlara ***yardım*** etmek isteyen, kendisi yalpalamayı bırakmakla işe başlamalıdır.

23 (10) Nisan 1917

* *1917'de Petrograd'da yayınlanan Menşevik günlük gazete. Örgütleme Komitesi'nin ve RSDİP Petrograd örgütünün organı.* ***—Alm. Red.***

STOCKHOLM KONFERANSI ÜZERİNE

Birçok kişi şimdi yeniden Stockholm Konferansı'na ilgi duyuyor. Bu konferansın önemi sorunu gazeteler tarafından ateşli bir biçimde tartışıldı. Bu sorun, tüm modern sosyalizmin temellerinin değerlendirilmesiyle ayrılmaz şekilde bağlıdır, özellikle emperyalist savaşa tavrı bakımından. Bu yüzden Stockholm Konferansı üzerinde ayrıntılı olarak durmak gerekir.

Devrimci sosyal-demokratlar, yani Bolşevikler, başlangıçtan itibaren bu konferansa katılmaya karşı çıktılar. Bunu yaparken ilkesel düşüncelerden hareket ettiler. Herkes, sosyalistlerin bütün dünyada, gerek savaşan gerekse tarafsız bütün ülkelerde savaşa karşı tavır sorununda ilkesel olarak farklı iki büyük parçaya bölünmüş olduğunu biliyor. Birileri kendi hükümetinin, kendi burjuvazisinin tarafını tuttu. Bunlara sosyal-şovenler, yani sözde sosyalist, gerçekte şovenler diyoruz. "Anavatan savunması" kavramı ardında "kendi" egemen sınıflarının haydutça çıkarlarının savunusunu gizleyene şoven denir. Mevcut savaşta savaşan her iki koalisyonun burjuvazisi haydutça hedefler güdüyor: Alman burjuvazisi Belçika, Sırbistan vs.'yi yağmalamak uğruna mücadele ediyor, İngiliz ve Fransız burjuvazisi Alman sömürgelerinin vs. talanı uğruna, Rus burjuvazisi Avusturya'yı (Lem-

berg), Türkiye'yi (Ermenistan, İstanbul) yağmalamak uğruna mücadele ediyor.

Bu yüzden, bu savaşta kendi burjuvazisinin bakış açısında duran sosyalistler, sosyalist olmaktan çıktılar, işçi sınıfına ihanet ettiler, fiilen burjuvazinin safına geçtiler. Proletaryanın sınıf düşmanı haline geldiler. Avrupa ve Amerika sosyalizminin tarihi, özellikle II. Enternasyonal dönemi, yani 1889–1914 arası bize, sosyalistlerin bir kısmının, özellikle de liderlerin ve parlamenterlerin çoğunluğunun burjuvazinin safına geçişinin bir tesadüf olmadığını gösteriyor. Bütün ülkelerde sosyalizmin tam da oportünist kanadı sosyal-şovenlerin ana kontenjanını oluşturuyordu. Bilimsel olarak bakıldığında, yani tek tek kişileri öne çıkarmayıp, tüm gelişimi içinde, sosyal ilişkilerinin bütünü içinde tüm uluslararası akımı aldığımızda sosyal-şovenizm, mantıkî sonucuna varmış oportünizmdir.

Proleter kitleler arasında her yerde az çok berrak ve keskin bir biçimde, sosyal-şovenlerin sosyalizme ihanetinin bilince çıktığı, Rusya'da Plehanov, Almanya'da Scheidemann, Fransa'da Guesde, Renaudel ve suç ortakları, İngiltere'de Hyndman vs. gibi en ünlü sosyal-şovenlere karşı nefretin ve hor görmenin ortaya çıktığı görülüyor.

Savaş sırasında bütün ülkelerde, burjuvazinin amansızca takibatına, şiddet ve zor kullanarak susturmaya çalışmasına rağmen, devrimci enternasyonalizm akımı ortaya çıktı. Bu akım sosyalizme sadık kaldı. Şovenizme teslim olmadı, onun anavatan savunmasına dair tumturaklı sözlerin ardına gizlenmesine gözyummayıp, bilakis bu tumturaklı sözlerin tüm sahteliğini ve her iki koalisyonun burjuvazilerinin haydutça hedefler uğruna yürüttüğü savaşın tüm caniliklerini açığa çıkardı. Yağmacı İngiliz burjuvazisine karşı mücadelesi nedeniyle birbuçuk yıl zindan cezasına mahkûm edilen İngiltere'de Maclean, Almanya'da devrime çağrı yapma ve Alman tarafında savaşın haydutça ka-

rakterini açığa çıkarma "suçunu" işlediği için Alman emperyalist haydutlarının zindana tıktığı Almanya'da Karl Liebknecht bu akıma dahildir. Maclean ve Karl Liebknecht'in takibata uğratılmasına neden olan aynı "suç"tan dolayı Rus cumhuriyetçi-demokratik emperyalizminin ajanları tarafından takibata uğratılan Rusya'daki Bolşevikler aynı akıma dahildir.

Sadece bu akım sosyalizme sadıktır. Bu akım, inancının resmen ilanını, tüm dünya sosyalistlerinin, istisnasız tüm ülkelerin sosyalistlerinin Kasım 1912 tarihli Basel Manifestosu'nda oybirliğiyle imzaladıkları o resmi söze ihanet etmemiş tek akımdır. İşte bu Manifesto genel olarak savaştan değil —çeşit çeşit savaş vardır—, aksine tam da 1912 yılında herkesin gözü önünde hazırlanmakta olan ve 1914 yılında patlak veren savaştan, İngiltere ile Almanya ve bunların müttefikleri arasında dünya egemenliği uğruna savaştan söz ediyor. Ve Basel Manifestosu böyle bir savaş karşısında tek kelimeyle de olsa sosyalistlerin "anavatanı savunma" (yani savaşa katılımlarını haklı gösterme) görevinden ya da hakkından değil; bilakis tam bir kararlılıkla, böyle bir savaşın "proleter devrim"e yol açmak zorunda olduğundan söz ediyor. Tüm ülkelerin sosyal-şovenlerinin sosyalizme ihaneti, Basel Manifestosu'nun tam da şimdiki savaşla proleter devrim arasındaki bağıntıdan söz eden pasajından, tıpkı bir hırsızın hırsızlık yaptığı yerden sakınması gibi korkakça sakınmalarından özellikle açıkça görülüyor.

Basel Manifestosu'na sadık kalan ve savaşı proleter devrim propagandası ve hazırlığıyla "yanıtlayan" sosyalistlerle, savaşı "kendi" ulusal burjuvazisini destekleyerek yanıtlayan sosyal-şovenleri hangi geçilemez uçurumun ayırdığı anlaşılıyor. İki akımı birbiriyle "uzlaştırma" veya "birleştirme" çabalarının ne kadar çaresiz, naif ve ikiyüzlüce olduğu anlaşılıyor.

Tüm zavallılığıyla bu tür çabalara dünya sosyalizminin üçüncü akımında, "Merkez"de ya da "Kautskycilik"te ("Mer-

kez"in en ünlü temsilcisi Karl Kautsky'ye izafeten böyle denmiştir) rastlanıyor. Bu akım savaşın üç yılı boyunca tüm ülkelerde fikirsizliğini ve çaresizliğini ortaya sermiştir. Örneğin Almanya'da olayların gidişatı Kautskycileri, kendilerini Alman Plehanovlarından ayırmaya ve ayrı bir parti, "Bağımsız Sosyal-Demokrat Parti" kurmaya zorladı; buna rağmen bu parti gerekli sonuçları çıkarmaktan çekiniyor; sosyal-şovenlerle uluslararası çapta "birlik" vaaz ediyor, işçi kitlelerini Almanya'da böyle bir birliğin kurulması umuduyla aldatmaya devam ediyor, "kendi" hükümetine karşı devrimci mücadele tek doğru proleter taktiğini, biçimleri değişebilecek ve değişmesi gereken, ama geciktirilmemesi, ertelenmemesi gereken savaş sırasında da mücadele taktiğini frenliyor.

Uluslararası sosyalizmde durum budur. Bu durumu berrakça değerlendirmeden, uluslararası sosyalizmin tüm akımlarına karşı ilkesel bir tavır takınmadan, Stockholm Konferansı sorunu gibi pratik türde bir sorunun yanına bile yaklaşılamaz. Oysa ***yalnızca*** Bolşevik Parti, 7–12 Mayıs (24–29 Nisan) 1917'deki konferansta kabul edilen ve Ağustos'taki VI. Kongre'de onaylanan ayrıntılı bir kararda, uluslararası sosyalizmin ***tüm*** akımlarının ilkesel bir değerlendirmesini yapmıştır. Bu ilkesel değerlendirmeyi gözden uzak tutmak ve onu gözönüne almadan Stockholm Konferansı'ndan söz etmek, tümüyle ilkesizlik zeminine ayak basmak demektir.

Tüm küçük-burjuva demokratlarında, Sosyal-Devrimcilerde ve Menşeviklerde egemen olduğu haliyle bu ilkesizliğin tipik örneği olarak, 23 (10) Ağustos tarihli "Novaya Jizn"deki bir makaleyi gösterebiliriz. Bu makale tam da, küçük-burjuva demokratlarının en sollarına dayanan bir gazetede, Stockholm'le ilgili olarak en yaygın hataları, önyargıları ve düşüncesizliği birarada içerdiği için dikkati hak ediyor.

"Stockholm Konferansı'na", deniyor "Novaya Jizn"in baş-

> makalesinde, "şu ya da bu nedenden ötürü karşı çıkabilirsiniz; 'anavatan savunucusu çoğunluklar'ın uzlaşma girişimlerini ilkesel olarak mahkûm edebilirsiniz. Fakat apaşikâr olan bir şeyi yadsımak niye? Ülkede politik bir krize yol açan ve Büyük Britanya'nın 'ulusal birliği'nde ilk derin çatlağın oluşmasına neden olan İngiliz işçilerinin ünlü kararından sonra Konferans bugüne kadar elde edemediği bir önem kazandı."

Bu düşünce zinciri ilkesizliğin daniskasıdır. Gerçekten de, Stockholm Konferansı vesilesiyle, İngiltere'de "ulusal birlik"te derin bir çatlağın ortaya çıkması tartışma götürmez gerçeğinden, bu çatlağı derinleştirmeyip yapıştırmamız gerektiği sonucunu nasıl çıkarabilirsiniz? İlkesel olarak sorun şöyle ve yalnızca şöyledir: Anavatan savunucularından (sosyal-şovenlerden) kopmak mı, yoksa onlarla uzlaşma mı. Stockholm Konferansı birçok uzlaşma çabasından biriydi. Başarısızlığa uğramıştır. Başarısızlığı, İngiliz-Fransız emperyalistlerinin ***şu an*** barış görüşmeleri yürütmek istememelerinden kaynaklanıyor, Alman emperyalistleri ise buna hazır. İngiliz işçileri, İngiliz emperyalist burjuvazisinin onlara uyguladığı aldatmacayı daha açık hissedebilmişlerdir.

Şimdi sorun, bundan nasıl yararlanmak gerektiğidir. Biz devrimci enternasyonalistler diyoruz ki: bundan, proleter kitlelerle kendi sosyal-şovenleri arasındaki kopuşmayı derinleştirmek için, bu kopuşmayı tamamlamak için, kitlelerin kendi hükümetlerine karşı, kendi burjuvazilerine karşı devrimci mücadelesini geliştirmek için her türlü engeli ortadan kaldırmak amacıyla yararlanılmalıdır. Böyle bir davranışla biz ve sadece biz bu çatlağı derinleştirir ve kopuşa kadar geliştiririz.

Yaşamın bu girişimi "halletmiş" olduğu şimdi, Stockholm'e gidenler ya da daha ziyade kitlelere oraya gitme gereğini vaaz edenler gerçekte ne yapıyor? Çatlağı yapıştırmaktan başka bir şey yapmıyorlar; çünkü Stockholm Konferansı açıkça, ***kendi*** hükümetlerini destekleyen kişiler tarafından, Bakanlıkçılar, Çernov ve Tsereteli, Stauning, Branting, Troelstra tarafından —

Scheidemannlardan hiç söz etmiyorum — toplantıya çağrılmıştır ve desteklenmektedir.

"Novaya Jizn" oportünistlerinin, akım olarak sosyal-şovenizme karşı genel tavır takınmadan, gayet ilkesizce yargılamada bulunurken unuttukları ya da örtbas ettikleri, "tüm açıklığıyla göze batan" şey budur. Stockholm Konferansı, emperyalist hükümetlerde sandalye sahibi olan bakanlar arasında bir görüşmedir. "Novaya Jizn" bu gerçekten ne kadar sakınmaya çalışırsa çalışsın, bunu başaramıyor. İşçileri Stockholm'e gitmeye çağırmak, Stockholm'ü beklemeye çağırmak, Stockholm'e herhangi bir biçimde umut bağlamaya çalışmak, kitlelere: Emperyalist hükümetlerde sandalye sahibi olan, emperyalist hükümetleri destekleyen küçük-burjuva partilerle bakanların uzlaşmasından iyi bir şey bekleyebilirsiniz, beklemelisiniz demekle eş anlamlıdır.

"Novaya Jizn" kendisi farketmeksizin tam da böyle, en büyük ölçüde ilkesiz, zararlı bir propaganda yürütüyor.

"Novaya Jizn" İngiliz-Fransız sosyal-şovenlerinin ve onların hükümetlerinin çatışması üzerinden, Çernov, Skobelev, Tsereteli, Avksentyev, Branting, Stauning, Scheidemann'ın, kendi hükümetlerini destekleyen sosyal-şovenler olarak kalmaya devam ettiklerini unutuyor. Bu ilkesizlik değil midir?

İşçilere: Bakın, İngiliz-Fransız emperyalistleri, ülkelerinin sosyal-şovenlerinin Alman sosyal-şovenleriyle konuşmasına bile katlanamıyor; demek ki savaş İngiltere ve Fransa açısından ***da*** haydutça bir savaştır; yani ***tüm*** hükümetlerle, ***tüm*** sosyal-şovenlerle kesin kopuştan başka bir kurtuluş yoktur demek yerine, "Novaya Jizn" işçileri hayallerle avutuyor:

> "Stockholm'de", diye yazıyor, "barış hakkında bir anlaşmaya varılması ve ortaklaşa genel bir ***mücadele*** planının hazırlanması amaçlanıyor: kredilerin reddi, 'iç barış'a son, Bakanların hükümetlerden geri çağrılması vs."

Baştan sona yalan bu boş sözlerin tüm kanıt gücü, içinde "mücadele" sözcüğünün kalın basılmış olmasıyla sınırlıdır. Güzel bir kanıt, bunu söylemek gerek!

Üç yıl savaşın ardından işçileri hâlâ boş vaatlerle besliyorlar: "Stockholm'de", iç barışa son verilmesi "amaçlanıyor"...

Bunu amaçlayan kim? Scheidemann, Çernov, Skobelev, Avksentyev, Tsereteli, Stauning, Branting vs. mi, yani aralarından bazıları yıllardır, bazıları aylardır iç barış politikasını yürüten aynı kişi (ve partiler) mi? "Novaya Jizn"in böyle bir mucizeye inancı ne kadar samimi olursa olsun, bunun olanaklı olduğu inancına ne kadar dürüstçe inanırsa inansın, yine de "Novaya Jizn"in işçiler arasında en büyük yalanı yaydığını söylemek zorundayız.

"Novaya Jizn", işçilere sosyal-şovenlere güvenmeyi telkin etmeye çalışarak onları aldatıyor. Onun anlatımına göre gerçi sosyal-şovenler şimdiye dek hükümetlerde oturup iç barış politikası gütmüşlerdir, ama Stockholm'de çok yakın zamanda birbiriyle konuşup anlaşacak, mutabık kalacak ve böyle davranmaktan vazgeçeceklerdir. Barış için mücadeleye başlayacak, kredileri reddedeceklerdir vs. vs. ...

Bütün bunlar korkunç bir aldatmacadır. Bütün bunlar işçileri gerici bir biçimde avutmak ve yatıştırmaktır, sosyal-şovenlere güvenmelerini telkin etme çabalarıdır. Fakat "barış için" — sözde değil, kendilerini ve işçileri aldatmak için değil — "mücadele eden" sosyalistler, herhangi bir uluslararası konferansı beklemeksizin bu mücadeleyi çoktan başlattılar; böyle bir mücadeleye, İngiltere'de Maclean, Almanya'da Karl Liebknecht, Rusya'da Bolşevikler gibi tam da iç barışı bozarak başladılar.

> "Biz", diye yazıyor "Novaya Jizn", "Bolşeviklerin Renaudel ve Scheidemann'a karşı haklı ve sağlıklı kuşkuculuğunu çok

iyi anlıyoruz, ancak 'Raboçi i Soldat'* yazarları doktriner bir biçimde, ağaçlardan ormanı göremiyorlar; Renaudel'le Scheidemann'ın dayandıkları kitleler içindeki ruh hali değişikliğini gözönünde bulundurmuyorlar."

Burada söz konusu olan kuşkuculuk değil, beyler; sizde egemen olan ruh hali, ilkesizliği örtbas eden ve dile getiren entelektüel kuşkuculuğudur. Biz Renaudel ve Scheidemann'a karşı kuşkucu değil, onların düşmanıyız. Bu çok büyük bir farktır. Biz onlardan koptuk ve kitleleri onlardan kopmaya çağırıyoruz. Tam da biz ve yalnızca biz kitlelerin ruh halindeki değişikliği gözönünde bulunduruyoruz, ama ruh hallerinden ve değişikliklerinden çok daha önemli olan ve derine giden bir başka şeyi daha gözönünde bulunduruyoruz: kitlelerin temel çıkarlarını, bu çıkarların Renaudel ve Scheidemann'ın temsilcisi olduğu sosyal-şovenizmin politikasıyla bağdaşmazlığını. Stockholm'de "Novaya Jizn"den beylerle emperyalist Rus hükümetinden Bakanlar tam da Scheidemann ve Renuadel'le buluşacaklar (çünkü —Avksentyev ve Skobelev bir yana— Stauning ve Troelstra, Renaudellerden ciddi olarak hiçbir biçimde ayrılmazlar). Biz ise, sosyal-şovenler tarafından sosyal-şovenler arasında oynanan Stockholm komedisine sırt çeviriyoruz; tam da ***kitlelerin*** gözünü açmak, onların çıkarlarını ifade etmek, onları devrime çağırmak, onların ruh halindeki değişiklikten kendini bu ruh haline ilkesiz bir şekilde uydurmak için değil, aksine sosyal-şovenizmden tam kopuş için ilkesel mücadele amacıyla yararlanmak için ona sırt çeviriyoruz.

"... Bolşevikler", diye yazıyor "Novaya Jizn", "Stockholm'e giden enternasyonalistlere, Scheidemann ve Henderson'a karşı uzlaşmacılık suçlamasında bulunmayı seviyorlar, kendilerinin ise —tabii temelden farklı nedenlerle— Konferans

* *"İşçi ve Asker", Bolşeviklerin Merkez Organı, 5 Ağustos (23 Temmuz) — 22 (9) Ağustos 1917 tarihleri arasında yasaklanan "Pravda" ve "Soldatskaya Pravda" yerine yayınlandı. Toplam 15 sayı çıktı.* ***—Alm. Red.***

> sorununda Plehanov, Guesde ve Hyndman'la birlikte yürüdüklerini 'farketmiyorlar'."

Konferansla ilgili olarak Plehanovlarla birlikte yürüdüğümüz doğru değil! Bu açık bir saçmalıktır. Plehanovlarla, onlar gibi bizim de, sosyal-şovenlerin bir bölümüyle kararsızlıklar konferansına gitmek istemememiz konusunda anlaşıyoruz. Ancak bizim konferansa ilişkin ***tavrımız*** hem ilkesel hem pratik olarak, Plehanovların tavrından çok farklıdır. Kendinize enternasyonalist diyen sizler ise, Scheidemann, Stauning, Branting'le birlikte gerçekten bir konferansa gidiyorsunuz, onlarla gerçekten ittifak kuruyorsunuz. Bu gerçektir. Koalisyonlardan birinin emperyalistlerine bağımlı küçük, acınaklı, yüksek ölçüde entrikacı, ***sosyal-şovenlerin birleşmesi*** eserine, "uluslararası proletaryayı birleştirmenin büyük eseri" diyorsunuz. Bu gerçektir.

Siz sahte enternasyonalistler kitlelere bir sürü yalan söylemeden, hayaller uyandırmadan, sosyal-şovenleri olduklarından iyi göstermeden, kitlelere Stauning, Branting, Skobelev ve Avksentyev'in cidden iç barışı bozabilecekleri umudunu aşılamadan Stockholm'e katılmayı vaaz edemezsiniz (büyük olasılıkla sadece vaazla kalacaktır, çünkü Konferans gerçekleşmeyecektir; ama vaazın düşünsel anlamı kalacaktır).

Biz Bolşevikler ise Stockholm'e karşı propagandamızda kitlelere tüm gerçeği söylüyoruz, sosyal-şovenleri ve onlarla uzlaşma politikasını teşhir etmeye devam ediyor ve kitleleri onlardan tam olarak kopmaya götürüyoruz. Alman emperyalizmi içinde bulunduğumuz anı, Stockholm'e katılım için kendisine uygun görüyor ve ajanlarını, Scheidemannları oraya gönderiyorken, buna karşılık İngiliz emperyalizmi şu anı kendisi için uygun görmüyor ve şimdi barıştan söz etmek bile istemiyorsa, İngiliz emperyalizmini teşhir eder ve onunla İngiliz proletaryası arasındaki çatışmadan, bu kitlelerin sınıf bilincini derinleştirmek için, enternasyonalizm propagandasını güçlendirmek için, bu kitleleri sosyal-şovenizmden tam kopuşun gerekliliği konusunda aydınlatmak için kullanırız.

"Novaya Jizn"in sahte enternasyonalistleri, aydınvari empresyonistler gibi, yani karaktersizce her anlık ruh haline yenilen ve enternasyonalizmin temel ilkelerini unutan kişiler gibi davranıyorlar. "Novaya Jizn"ciler şöyle muhakeme yürütüyor: İngiliz emperyalizmi Stockholm Konferansı'na ***karşı*** olduğu için, biz ***ondan yana*** olmak zorundayız. Bu, Konferansın şimdiye kadar sahip olmadığı bir önem kazanması demektir.

Böyle muhakeme yürütmek, pratikte ilkesizliğe düşmek demektir, çünkü Alman emperyalizmi şimdi egoistçe ve haydutça emperyalist çıkarları yüzünden Stockholm Konferansı'ndan ***yanadır***. Bu reddedilmez ve aşikar gerçeği açıkça kabul etmekten korkan, ondan gizlenmek zorunda olan böyle "enternasyonalistler"in "enternasyonalizmi"nin değeri nedir ki? Beyler, Scheidemann, Stauning ve suç ortaklarıyla birlikte Stockholm Konferansı'na katıldığınızda, gerçekte Alman emperyalizminin gizli diplomatlarının elinde bir oyuncak, bir alet olmayacağınızın garantisi nerededir? Bu tür garantilere sahip olamazsınız, çünkü yoktur. Eğer Stockholm Konferansı, çok az olasılık da olsa, buna rağmen gerçekleşirse, şu ya da bu ilhak değiş-tokuşu olanağı bakımından Alman emperyalizminin bir zemin yoklama girişimi olacaktır. Scheidemann, Skobelev ve suç ortaklarının güzel konuşmalarının reel, gerçek anlamı bu olacaktır. Ve eğer bu Konferans gerçekleşmezse, o zaman kitleler arasında, onlara sosyal-şovenlere ilişkin, onların yakın, olanaklı, olası "iyileşmesi" üzerine aldatıcı umutlar aşılayan propagandanız reel öneme sahip olacaktır.

Her iki durumda da, enternasyonalist olduğunu söyleyen sizler, gerçekte kâh bir koalisyonun, kâh her iki koalisyonun sosyal-şovenlerinin yardakçısısınız.

Biz ise politikanın tüm değişimlerini ve ayrıntılarını gözönünde bulunduruyoruz, tutarlı enternasyonalistler olarak kalıyoruz, işçilerin kardeşçe birliğini, sosyal-şovenlerden kopmayı, proleter devrim için çalışmayı propaganda ediyoruz.

Eylül 1917

PARTİMİZİN ENTERNASYONAL'DEKİ GÖREVLERİ

Üçüncü Zimmerwald Konferansı Vesilesiyle

"Raboçi Put"un 11 Ekim (28 Eylül) tarihli 22. sayısında, üçüncü Zimmerwald Konferansı'nın manifestosu basılmıştı. Eğer yanılmıyorsak, bir de sadece enternasyonalist Menşeviklerin gazetesi "Iskra"nın 9 Ekim (26 Eylül) tarihli 1. sayısında, üçüncü Zimmerwald Konferansı'nın bileşimi ve zamanı (yeni takvimle 20–27 Ağustos) üzerine çok kısa bilgiler eklenerek yayınlandı; diğer gazetelerde ne Manifesto ne de Konferans hakkında (herhangi bir biçimde) bir ölçüde ayrıntılı haber çıkmadı.

Bu Konferans hakkında şimdi, İsveçli sol sosyal-demokratların gazetesi "Politiken"deki bir makaleden (bu makale Fin Sosyal-Demokrat Partisi'nin organı "Työmies"te çevrilmiştir) ve Konferans'a katılan bir Polonyalı ve bir Rus yoldaşın yazılı bildiriminden oluşan bazı materyallere sahibiz. Önce Konferans üzerine bu haberlere dayanarak genel haber vermek ve sonra Konferans'ın değerlendirilmesine ve Partimizin görevlerinin değerlendirilmesine geçmek istiyoruz.

I

Konferansta şu parti ve grupların temsilcileri hazır bulundu: 1) Alman "Bağımsız" Sosyal-Demokrat Partisi'nin ("Kautskyciler"); 2) İsviçre Partisi'nin; 3) İsveçli sol partinin (bilindiği gibi bu parti, Branting'in oportünist partisiyle her türlü bağı koparmıştır); 4) Norveçlilerin ve 5) Danimarkalıların (elimizdeki materyalde, başında Bakan Stauning'in bulunduğu resmi oportünist Danimarka partisinden söz edilip edilmediği belirtilmiyor); 6) Fin Sosyal-Demokrat Partisi'nin; 7) Romenlerin; 8) RSDİP-Bolşeviklerin; 9) RSDİP-Menşeviklerin (Panin, Konferans'ın tam olmadığı gerekçesiyle katılmayacağını yazılı olarak açıklamıştı; Akselrod ise zaman zaman oturumlara geldi, ***fakat Manifesto'yu imzalamadı);*** 10) enternasyonalist Menşeviklerin; 11) Amerikan "Hıristiyan Sosyalist-Enternasyonalistler" grubunun (?); 12) Amerikan "Sosyal-Demokrat Propaganda Grubu"nun (öyle anlaşılıyor ki bu, "Devrimimizde Proletaryanın Görevleri [Proletarya Partisinin Bir Platform Taslağı"] broşürümde, s. 24,* sözü edilen grubun aynısıdır, çünkü tam da bu grup Ocak 1917'de "Enternasyonalist" gazetesini çıkarmaya başladı); 13) "Bölge Yönetim Kurulu"nda birleşmiş Polonyalı sosyal-demokratların; 14) Avusturyalı muhalefetin (Friedrich Adler'in Stürgkh'ü öldürmesinden sonra Avusturya hükümeti tarafından kapatılan "Karl Marx Kulübü"; aynı broşürde bu kulüpten söz etmiştim, s. 25); 15) Bulgar "bağımsız sendika birlikleri"nin (elimde bulunan mektubun yazarının eklediği gibi bunlar "Daryürekliler"e, yani solcu, enternasyonalist Bulgar partisine değil, "Geniş Yürekliler"e, yani oportünist Bulgar partisine dahildirler); bu temsilci Konferans'ın bitiminden sonra geldi; 16) aynı şekilde Sırp partisinin temsilcileri.

Bu 16 parti ve gruptan 3, 8, 12, 13 ve 14 numaralılar, 7–12

---

* *Bkz. elinizdeki cilt, s. 18 ve devamı.* ***—Red.***

Mayıs (24–29 Nisan) 1917 tarihli konferansımızın kararında (ve bu akıma "gerçek enternasyonalistler" akımı denen broşürümde, s. 23) sözü edilen "üçüncü" akıma dahildir; 4 ve 16 numaralı grupların pozisyonunu tam olarak belirlemek zor olsa da, bunlar bu akıma daha yakındır ya da onunla Kautskycilerin "Merkez"i arasında dururlar — olasılıkla onlar da "Merkez"e dahildir. 1 ve muhtemelen 2, 6 ve 7 nolu gruplar, 10 ve muhtemelen 15 nolu grup Kautskyci "Merkez"e dahildir. 5 (eğer Stauning'in partisiyse) ve 9 nolu gruplar anavatan savunucusudur, Bakanlıkçıdır, sosyal-şovendir. Son olarak, tamamen tesadüfi olduğu aşikâr 11 nolu grup.

Buradan, Konferansın bileşiminin son derece karışık, hatta saçma olduğu görülüyor, çünkü ***esas itibariyle*** hemfikir ***olmayan*** ve bu yüzden gerçekten birlikte, gerçekten ortak davranma ***yeteneğine sahip olmayan*** kişiler, politikalarının ***ana*** doğrultusunda aralarında kaçınılmaz olarak ayrışmak zorunda olan kişiler bir araya gelmiştir. Böyle kişilerin "işbirliği"nin "meyvesi" elbette ya hırgür ve "dedikodu"dur ya da ama gerçekleri gizlemek için yazılan elastiki, uzlaşmacı kararlardır. Bunların örneğini ve kanıtını hemen göreceğiz.*

Kasım (Ekim) 1917

* *Elyazmasının diğer sayfaları korunamamıştır.* ***—Alm. Red.***

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN I. KONGRESİ'Nİ AÇIŞ KONUŞMASI

2 Mart 1919

Rusya Komünist Partisi Merkez Komitesi adına birinci uluslararası komünist kongreyi açıyorum. Her şeyden önce burada hazır bulunan herkesi, III. Enternasyonal'in en iyi temsilcileri Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg anısına saygı duruşunda bulunmaya çağırıyorum *(Herkes ayağa kalkar.)*

Yoldaşlar! Toplantımız çok büyük, dünya çapında tarihi öneme sahiptir. O, burjuva demokrasisinin tüm hayallerinin çöktüğünü kanıtlıyor. Çünkü sadece Rusya'da değil, örneğin Almanya gibi Avupa'nın en gelişmiş kapitalist ülkelerinde de içsavaş bir olgu haline geldi.

Burjuvazi, proletaryanın gelişen devrimci hareketinden umutsuzca korkuyor. Emperyalist savaştan sonraki gelişmelerin kaçınılmaz olarak proletaryanın devrimci hareketini teşvik ettiğini, uluslararası dünya devriminin başladığını ve tüm ülkelerde güçlendiğini düşünürsek, bu anlaşılır bir şeydir.

Halk, şu anda cereyan etmekte olan mücadelenin büyüklüğünün ve öneminin bilincindedir. Sadece, proletaryaya kendi egemenliğini gerçekleştirme olanağı veren pratik biçimi bulmak gerekiyor. Bu biçim proletarya diktatörlüğünün Sovyet sistemidir. Proletarya diktatörlüğü! Bu şimdiye kadar kitleler için Latinceydi. Konsey sisteminin tüm dünyada yaygınlaşması sayesinde bu Latince tüm modern dillere çevrilmiş oldu; diktatörlüğün pratik biçimi işçi kitleleri tarafından bulundu. Rusya'daki Sovyet iktidarı, Almanya'daki Spartakistler ve başka ülkelerdeki benzeri örgütler, örneğin İngiltere'de Shop Stewards Committees* sayesinde o, büyük işçi kitleleri için anlaşılır hale geldi. Bütün bunlar proletarya diktatörlüğünün devrimci biçiminin bulunduğunu, proletaryanın şimdi egemenliğini pratikte uygulayabilecek durumda olduğunu kanıtlıyor.

Yoldaşlar! Rusya'daki olaylardan sonra, Almanya'daki Ocak çarpışmalarından sonra inanıyorum ki, proletarya hareketinin en yeni biçiminin diğer ülkelerde de kendini kabul ettirdiğini ve egemenlik kazanmakta olduğunu belirtmek özellikle önemlidir. Örneğin bugün anti-sosyalist bir gazetedeki bir telgraf haberinde, İngiliz hükümetinin Birmingham'daki işçi temsilcileri konseyini kabul ettiğini ve konseyleri ekonomik örgütler olarak tanımaya hazır olduğunu açıkladığını okudum. Konseyler sistemi sadece geri kalmış Rusya'da değil, aksine Avrupa'nın en gelişmiş ülkesinde, Almanya'da ve kapitalizmin en eski ülkesi İngiltere'de de zafer kazandı.

Burjuvazi istediği kadar kudursun, daha binlerce işçiyi katletsin — zafer bizimdir, komünist dünya devriminin zaferi garantidir.

Yoldaşlar! Rusya Komünist Partisi Merkez komitesi adına sizi yürekten selamlıyorum ve başkanlık divanı seçimine geçmeyi öneriyorum. Lütfen önerilerinizi bildirin.

---

* *İşletme Kıdemlileri Komitesi.* ***—Alm. Red.***

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN I. KONGRESİ'Nİ KAPAYIŞ KONUŞMASI

6 Mart 1919

Tüm polisiye zorluklara ve takibatlara rağmen toplanmayı başardıysak, kısa süre içinde, önemli görüş ayrılıkları olmadan, mevcut devrimci dönemin tüm yakıcı sorunları üzerine önemli kararlar almayı başardıysak, bunu bütün dünyanın proleter kitlelerinin tüm bu sorunları eylemleriyle pratikte gündeme getirmiş ve pratikte karara bağlamaya başlamış olmalarına borçluyuz.

Burada, kitlelerin devrimci mücadeleleri içinde çoktan kazanmış olduğu şeyi sadece tescil etmemiz gerekti.

Sadece Doğu Avrupa değil, Batı Avrupa ülkelerinde de, sadece yenik değil, muzaffer ülkelerde de, örneğin İngiltere'de Sovyetler hareketi gittikçe gelişiyor; ve bu hareket, yeni, proleter demokrasiyi yaratmak için bir hareketten başka bir şey değildir, proletarya diktatörlüğü, komünizmin tam zaferi yönünde en önemli adımdır.

Varsın tüm dünya burjuvazisi kudurmaya devam etsin,

Spartaküsçüleri ve Bolşevikleri sınırdışı etsin, zindana atsın, hatta katletsin — bütün bunların artık ona bir yardımı olmayacaktır. Bunlar kitleleri sadece aydınlatıyor, eski burjuva-demokratik önyargılarından kurtarıyor ve mücadele için çelikleştiriyor. Tüm dünyada proleter devrimin zaferi garantidir. Uluslararası Konseyler Cumhuriyeti'nin kuruluşu yaklaşıyor. *(Şiddetli alkış.)*

III. ENTERNASYONAL VE TARİHTEKİ YERİ

Antant ülkelerinin emperyalistleri, bulaşıcı bir merkez olarak Sovyet Cumhuriyeti'ni kapitalist dünyadan soyutlamak emeliyle Rusya'yı abluka altında tutuyorlar. Kurumlarının "demokratik" karakteriyle övünen bu kişilerin gözü Sovyet Cumhuriyeti'ne karşı kinden öylesine kamaşmıştır ki, kendi kendilerini nasıl komik duruma düşürdüklerini farketmiyorlar. Bir düşünün: tepeden tırnağa silahlı ve askeri olarak tüm dünyaya sınırsız hükmeden ileri, en uygar ve "en demokratik" ülkeler, yıkılmış, açlık çeken, hatta kendi teminatlarına göre yarı barbar bir ülkeden kaynaklanan ***düşüncelerin*** bulaşmasından, ateşten korkar gibi korkuyorlar!

Tek başına bu çelişki bile tüm ülkelerin emekçi kitlelerinin gözünü açıyor ve emperyalist Clemenceau, Lloyd George, Wilson ve hükümetlerinin ikiyüzlülüğünü teşhir etmeye yardımcı oluyor.

Fakat sadece kapitalistlerin Sovyetlere karşı nefretinden dolayı gözlerinin kamaşması değil, aynı zamanda kendi aralarındaki boğuşma da bize yardımcı oluyor, çünkü bu onları birbirine

çelme takmaya yöneltiyor. Genelde Sovyet Cumhuriyeti hakkında gerçeğe uygun haberlerin yayılmasından, özelde de resmi belgelerinin yayınlanmasından her şeyden çok korktukları için, aralarında adeta derin bir suskunluk komplosu kurdular. Buna rağmen Fransız burjuvazisinin önde gelen organı "Le Temps", Moskova'da III. Komünist Enternasyonal'in kuruluşu üzerine bir haber yayınladı.

Fransız burjuvazisinin önde gelen organına, Fransız şovenizminin ve emperyalizminin bu liderine bunun için en derin teşekkürlerimizi ifade ederiz. "Le Temps" gazetesine, bize bu kadar başarıyla ve bu kadar beceriyle yardım etmesinden dolayı minnettarlığımızın ifadesi olarak resmi bir yazı gönderebiliriz.

"Le Temps" gazetesinin haberini bizim radyomuz temelinde kaleme alış tarzından, parababalarının bu organını yönlendiren saikler tamamen net biçimde görülebiliyor. Wilson'a bir iğne batırmak istiyordu: Kendileriyle görüşmeler yapılmasına izin verdikleriniz bakın nasıl kişiler! Parababalarının siparişi üzerine yazı yazan çok bilmişler, Wilson'ı Bolşeviklerle korkutma çabalarının, emekçi kitlelerin gözünde nasıl Bolşevikler için bir reklama dönüştüğünü farketmiyorlar. Bir kez daha: Fransız milyonerlerinin organına en derin teşekkürler!

III. Enternasyonal'in kuruluşu, Antant emperyalistlerinin ya da Almanya'da Scheidemannlar, Avusturya'da Rennerler gibi kapitalizmin uşaklarının hiçbir yasağının, hiçbir darkafalı ve acınası hilesinin, bu enternasyonalle ilgili bilginin yayılmasını ve tüm dünya işçi sınıfı içinde ona duyulan sempatiyi engelleyecek durumda olmadığı bir dünya durumunda gerçekleşti. Bu durumu, her yerde, her gün, evet her saat alenen büyüyen proleter devrim yarattı. Bu durumu, artık gerçekten ***uluslararası*** bir güç haline gelecek kadar güç kazanmış olan emekçi kitleler arasındaki ***Konseyler*** hareketi yarattı.

Birinci Enternasyonal (1864–1872), sermayeye karşı devrimci saldırısını hazırlamak için işçilerin uluslararası örgütünün temelini attı. İkinci Enternasyonal (1889–1914), ***enlemesine*** gelişen proleter hareketin uluslararası örgütüydü, bu gelişme, devrimci seviyenin geçici olarak düşmesiyle, sonuçta bu Enternasyonal'in rezilce çöküşüne yol açan oportünizmin geçici olarak güçlenmesiyle gerçekleşti.

Üçüncü Enternasyonal aslında 1918 yılında, oportünizme ve sosyal-şovenizme karşı, özellikle savaş döneminde, yıllar süren mücadele süreci bir dizi ulusta komünist partilerin kurulmasına yol açtığında ortaya çıktı. III. Enternasyonal resmen, Mart 1919'da Moskova'daki birinci kongresinde kuruldu. Ve bu Enternasyonal'in en karakteristik özelliği, Marksizmin yüce buyruklarını yerine getirip hayata geçirme ve sosyalizmle işçi hareketinin yüzyıllık ideallerini gerçekleştirme misyonuna sahip olmasıdır — III. Enternasyonal'in bu en karakteristik özelliği, yeni, Üçüncü "Uluslararası İşçi Birliği"nin ***daha şimdiden,*** adeta bir ***Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Birliği'ne denk düşmeye*** başlamasıyla hemen görülmüştür.

Birinci Enternasyonal sosyalizm için proleter, uluslararası mücadelenin temelini attı.

İkinci Enternasyonal, bir dizi ülkede hareketin kitleleri kucaklayan geniş bir şekilde yayılması için zemin hazırlama dönemiydi.

Üçüncü Enternasyonal, II. Enternasyonal'in çalışmalarının meyvelerini devraldı, oportünist, sosyal-şoven, burjuva ve küçük-burjuva pisliklerini silkeleyip attı ve proletarya diktatörlüğünü ***hayata geçirmeye başladı.***

Dünyanın en devrimci hareketini, proletaryanın sermayenin boyunduruğunu yıkma hareketini yöneten partilerin enternasyonal birliği, şimdi sağlamlık açısından kıyas kabul etmez bir te-

mele sahiptir: uluslararası ölçekte proletarya diktatörlüğünü, onun kapitalizm üzerinde zaferini cisimleştiren çok sayıda ***Sovyet Cumhuriyetleri.***

III. Komünist Enternasyonal'in dünya tarihindeki önemi, Marx'- ın yüce şiarını, sosyalizmle işçi hareketinin yüzyıllık gelişiminden sonuç çıkaran şiarı, proletarya diktatörlüğü kavramında ifadesini bulan şiarı hayata geçirmeye başlamış olmasında yatar.

Bu dahiyane öngörü, bu dahiyane teori gerçeklik haline geliyor.

Bu Latince sözcükler şimdi, bugünkü Avrupa'nın tüm yaşayan dillerine, daha da ötesi tüm dünya dillerine çevrildi.

Dünya tarihinde yeni bir çağ başladı.

İnsanlık köleliğin son biçimini, kapitalist köleliği ya da ücret köleliğini üzerinden silkip atıyor.

İnsanlık kölelikten kurtularak, ilk kez gerçek özgürlüğe geçiyor.

Nasıl oldu da Avrupa'nın en geri ülkelerinden biri proletarya diktatörlüğünü hayata geçiren ve Sovyet Cumhuriyeti'ni örgütleyen ilk ülke olabildi? Rusya'nın geriliğiyle, demokrasinin en üst biçimine, burjuva demokrasisi üzerinden Sovyet ya da proleter demokrasisine "sıçrama"sı arasındaki bu çelişkinin — tam da bu çelişkinin, (sosyalizmin liderlerinin çoğunluğunun sahip olduğu oportünist alışkanlıklar ve darkafalı önyargılar bir yana) Batı'da Sovyetlerin rolünün kavranmasını en çok zorlaştıran ya da geciktiren nedenlerden biri olduğunu söylersek pek yanılmış olmayız.

Proletaryanın mücadele aracı ve proleter devletin biçimi olarak Sovyetlerin önemini bütün dünyada işçi kitleleri içgüdü-

sel olarak kavradılar. Ancak oportünizmin bozduğu "liderler", genel "demokrasi" olarak tanımladıkları burjuva demokrasisine tapınmaya devam ettiler ve ediyorlar.

Proletarya diktatörlüğünün hayata geçirilmesinin her şeyden önce Rusya'nın geriliğiyle burjuva demokrasisini *"atlaması"* arasındaki "çelişki"yi göstermesi şaşırtıcı mıdır? Eğer tarih bize, demokrasinin ***yeni*** bir biçiminin hayata geçirilmesini bir dizi çelişki ***olmaksızın*** ihsan etmiş olsaydı şaşırtıcı olurdu.

Herhangi bir Marksist, hatta genel olarak modern bilimlere vakıf her insan, "çeşitli kapitalist ülkelerin proletarya diktatörlüğüne eşit ya da uyumlu-orantılı geçmesi olası mıdır?" sorusunu kuşkusuz olumsuz yanıtlayacaktır. Kapitalizm dünyasında hiçbir zaman eşitlik, uyum ya da orantı olmamıştır, olamamıştır. Her ülke kapitalizmin ve işçi hareketinin bazen şu bazen bu yanını, bazen şu bazen bu karakterini, bazen şu bazen bu grup niteliklerini özellikle belirgin geliştirmiştir. Gelişim süreci eşitsiz gerçekleşmiştir.

Fransa büyük burjuva devrimini geçirdiğinde ve böylece tüm Avrupa kıtasını yeni bir tarihsel yaşama uyandırdığında, İngiltere, aynı zamanda kapitalist bakımdan Fransa'dan çok daha güçlü gelişmiş olmasına rağmen, karşı-devrimci bir koalisyonun başında bulunuyordu. O dönemin İngiliz işçi hareketi ise, dahiyane biçimde, gelecek Marksizmden birçok şeyi önceliyordu.

İngiltere dünyaya ilk geniş çaplı, politik açıdan net belirlenmiş, proleter-devrimci gerçek kitle hareketini, Çartizmi verdiğinde, Avrupa kıtasında büyük ölçüde zayıf burjuva devrimler sahneleniyordu, ancak Fransa'da proletaryayla burjuvazi arasında ilk büyük içsavaş patlak verdi. Burjuvazi proletaryanın çeşitli ulusal kollarını tek tek ve çeşitli ülkelerde değişik tarzlarda yok etti.

İngiltere, Engels'in dediği gibi, burjuvazinin, burjuvalaşmış

bir aristokrasinin yanı sıra proletaryanın en fazla burjuvalaşmış bir üst tabakasını yaratmış olan bir ülkenin müstesna örneğini sundu. En gelişmiş kapitalist ülke, proletaryanın devrimci mücadelesi bağlamında onlarca yıl geri kalmıştı. Fransa, 1848 ve 1871 yıllarında işçi sınıfının burjuvaziye karşı dünya tarihi açısından korkunç önemli kahramanca iki ayaklanmasında proletaryanın güçlerini adeta tüketti. Bunun üzerine işçi hareketi enternasyonalinde egemenlik, 19 yüzyılın yetmişli yılarında, iktisaden gerek İngiltere'den gerekse de Fransa'dan geri olduğu bir dönemde Almanya'ya geçti. Ve Almanya iktisaden bu iki ülkeyi geçtiğinde, yani 20. yüzyılın ikinci onyılına doğru, tüm dünyada örnek olarak görülen Almanya'nın Marksist işçi partisinin tepesinde, bir avuç haydut şefi, kendini kapitalistlere satmış düşünülebilecek en pis güruh, Scheidemann ve Noske'den David ve Legien'e kadar, monarşinin ve karşı-devrimci burjuvazinin hizmetinde olan işçi sınıfı saflarından gelme en iğrenç cellatlar bulunuyordu.

Dünya tarihi durdurulmaz bir biçimde proletarya diktatörlüğüne doğru gidiyor, ama asla düz, basit, dosdoğru bir yol izlemiyor.

Karl Kautsky, Scheidemannlarla birlik için ve Sovyet ya da proleter demokrasisine karşı burjuva demokrasisi için öncü savaşçı özelliğiyle Marksizm döneği haline gelmediği, henüz Marksist olduğu sıralarda, 20. yüzyılın başında, "Slavlar ve Devrim"* diye bir makale yazdı. Bu makalede, uluslararası devrimci harekette hegemonyanın Slavlara geçme olasılığına delalet eden tarihsel koşulları tahlil ediyordu.

Öyle de oldu. Devrimci proleter Enternasyonal içinde hege-

---

* *Bu makale 10 Mart 1902 tarihli "Iskra"nın 18. sayısında yayınlandı. Lenin, bu ciltte basılan "'Sol Radikalizm', Komünizmin Çocukluk Hastalığı" çalışmasının birinci bölümünde bu makaleyi ayrıntılı olarak ele alıyor.—**Alm. Red.***

monya bir süre için, tıpkı 19. yüzyılın çeşitli dönemlerinde İngilizlerin, Fransızların, sonra Almanların elinde olduğu gibi — elbette sadece çok kısa bir süre için Ruslara geçti.

Birçok defa söyledim: ileri ülkelere kıyasla, büyük proleter devrime ***başlamak*** Ruslar için daha kolaydı, fakat onu ***sürdürmek*** ve sosyalist toplumun tam örgütlenmesi anlamında nihai zafere götürmek onlar için daha zor olacaktır.

Başlamak bizim için daha kolaydı, çünkü birincisi, Çarlık monarşisinin 20. yüzyıl Avrupası için alışılmamış politik geriliği, kitlelerin olağanüstü güçlü bir devrimci hamlesine yol açıyordu. İkincisi, Rusya'nın geriliği, burjuvaziye kaşı proleter devrimin, toprak sahiplerine karşı köylü devrimiyle özgülce kaynaşmasına neden oldu. Kasım (Ekim) 1917'de bununla başladık, ve eğer bununla başlamamış olsaydık o zaman bu kadar kolay zafer kazanamazdık. Marx daha 1856'da, Prusya'dan söz ederek, proleter devrimi köylü savaşıyla özgülce birleştirme olasılığına işaret etti. Bolşevikler 1905 yılı başından beri, proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü düşüncesini savunuyorlardı. Üçüncüsü, 1905 Devrimi, işçi ve köylü kitlelerinin politik eğitimi için, gerek öncüsünün sosyalizmin Batı'daki "son sözü"yle tanışmış olması gerekse de kitlelerin devrimci ***eylemi*** anlamında olağanüstü çok şey yapmıştı. 1905 yılındaki gibi bir "genel prova" olmadan, 1917 Devrimi, gerek Şubat Devrimi gerekse de proleter Ekim Devrimi olanaksız olurdu. Dördüncüsü, coğrafi koşullar Rusya'nın ileri kapitalist devletlerin dış üstünlüğü karşısında başka ülkelerden daha uzun süre dayanabilmesine izin veriyordu. Beşincisi, proletaryanın köylülükle özgül ilişkisi, burjuva devrimden sosyalist devrime geçişi kolaylaştırıyordu, kent proletaryasının kırdaki emekçilerin yarı-proleter, yoksul tabakaları üzerinde nüfuzunu kolaylaştırıyordu. Altıncısı, uzun grev mücadeleleri okulu ve Avrupa proleter kitle hareketinin deneyimi, köklü ve hızla şiddetlenen devrimci du-

rumda, proleter devrimci örgütlenmenin ***Sovyetler*** gibi kendine özgü bir biçiminin ortaya çıkmasını kolaylaştırdı.

Bu liste elbette tam değildir. Ama şimdilik bununla yetinebiliriz.

Sovyet demokrasisi ya da proleter demokrasi Rusya'da doğdu. Paris Komünü'ne kıyasla dünya tarihi açısından ikinci bir adım atılmıştır. Proleter ve köylü Sovyet Cumhuriyeti, dünyanın sağlam duran ilk sosyalist cumhuriyeti olarak kendisini kanıtladı. ***Yeni devlet tipi*** olarak artık batamaz. Daha bugünden artık yalnız değildir.

Sosyalizmi inşa çalışmasını sürdürmek için, onu sonuna kadar götürmek için daha çok, pekçok şey gereklidir. Daha yüksek bir kültür düzeyine, proletaryanın daha büyük ağırlık ve etkinliğe sahip olduğu ülkelerde Sovyet Cumhuriyetleri, bir kez proletarya diktatörlüğü yoluna girdiler mi, Rusya'yı geçmek için her türlü şansa sahiptir.

Müflis II. Enternasyonal şimdi ölüyor ve canlı canlı çürüyor. O gerçekten de uluslararası burjuvazinin yardakçısı rolünü oynuyor. Gerçek sarı Enternasyonal odur. Kautsky gibi en önemli manevi liderleri, genel "demokrasi" ya da daha aptalca, daha kabaca "saf demokrasi" olarak niteledikleri ***burjuva*** demokrasisini ululuyorlar.

Burjuva demokrasisi miadını doldurmuştur, tıpkı bu burjuva demokrasisi çerçevesinde işçi kitlelerinin hazırlığı gündemdeyken tarihsel olarak gerekli, yararlı bir çalışma yapmış olan II. Enternasyonal'in de miadını doldurmuş olması gibi.

En demokratik burjuva cumhuriyeti, sermayenin emekçileri ezmesi için bir makine, sermayenin politik iktidarının bir aleti, burjuvazinin diktatörlüğünden başka bir şey asla değildi ve olamazdı. Demokratik burjuva cumhuriyeti çoğunluk için iktidar

vaat ediyor, ilan ediyordu, fakat toprak ve arazi üzerinde ve diğer üretim araçları üzerinde özel mülkiyet sürdüğü müddetçe bunu asla gerçekleştiremezdi.

Burjuva demokratik cumhuriyette "özgürlük" gerçekte ***zenginler için*** özgürlüktü. Proleterler ve emekçi köylüler, güçlerini sermayeyi devirmeye, burjuva demokrasisini aşmaya hazırlamak amacıyla bu 'özgürlük'ten yararlanabilirlerdi ve yararlanmak zorundalardı, fakat emekçi kitleler kural olarak kapitalizm altında demokrasiden ***gerçekten*** yararlanamıyorlardı.

Dünyada ilk kez Sovyet demokrasisi ya da proleter demokrasi, kitleler için, emekçiler için, işçiler ve küçük köylüler için bir ***demokrasi*** yarattı.

Dünyada daha önce Sovyet iktidarı gibi halkın ***çoğunluğunun*** böyle bir devlet erki, bu çoğunluğun ***gerçek*** iktidarı hiç olmamıştır.

Bu iktidar, sömürücülerin ve onların yardakçılarının "özgürlüğü"nü bastırıp, sömürme "özgürlüğü"nü, açlık sayesinde zengin olma "özgürlüğü"nü, sermayenin iktidarını yeniden kurmak için mücadele "özgürlüğü"nü, kendi ülkesinin işçi ve köylülerine karşı yabancı burjuvaziyle anlaşma "özgürlüğü"nü ellerinden alıyor.

Varsın Kautskyler böyle bir özgürlüğü savunsunlar. Bunun için bir Marksizm döneği, bir sosyalizm döneği olmak gerekir.

II. Enternasyonal'in Hilferding ve Kautsky türünden manevi liderlerinin iflası, Sovyet demokrasisi ya da proleter demokrasinin önemini, Paris Komünü'yle ilişkisini, tarihteki yerini, proletarya diktatörlüğünün biçimi olarak gerekliliğini kavramadaki tam yeteneksizliğinden başka bir şeyde bu kadar çarpıcı ifadesini bulmamıştır.

"Bağımsız" (siz bunu darkafalı, dargörüşlü, küçük-burjuva

diye okuyun) Alınan sosyal-demokrasisinin organı "Özgürlük" gazetesinin 74. sayısında, 11 Şubat 1919'da "Almanya'nın Devrimci Proletaryasına" bir çağrı yayınlandı.

Bu çağrı Parti başkanlığı ve "Ulusal Meclis"teki, Alınan "Kurucu Meclisi"ndeki tüm parti fraksiyonu tarafından imzalandı.

Bu çağrı Scheidemannları, ***Konseyleri*** ortadan kaldırmak isteme çabasıyla suçluyor ve — şaka bir yana! Konseyleri Kurucu Meclis'le ***birleştirme,*** Konseylere belli devletsel haklar, anayasada belli bir yer verilmesini öneriyor.

Burjuvazinin diktatörlüğünü proletaryanın diktatörlüğüyle barıştırmak, birbiriyle birleştirmek. Ne kadar kolay! Ne dahiyane-dargörüşlü bir düşünce!

Ne yazık ki Rusya'da Kerenski döneminde, birleşik Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, kendilerini sosyalist sayan bu küçük-burjuva demokratları, bu düşünceyi uyguladılar.

Marx'ı okurken, kapitalist toplumda her kritik anda, sınıfların her ciddi çatışmasında ya burjuvazinin diktatörlüğünün ya da proletaryanın diktatörlüğünün mümkün olduğunu kavramayan bir kimse, Marx'ın ne ekonomik ne de politik öğretisinden hiçbir şey anlamamıştır.

Fakat Hilferding, Kautsky ve suç ortaklarının, burjuvazinin diktatörlüğüyle proletaryanın diktatörlüğünü barışçıl biçimde birleştirmeye dair dahiyane-dargörüşlü düşüncesi, 11 Şubat tarihli bu son derece garip ve komik çağrıda depolanmış olan ekonomik ve politik saçmalıklar ayrıntılandırılmak isteniyorsa, ayrı bir incelemeyi gerektirir. Bu, daha sonraki bir makaleye saklı kalmak zorundadır.

15 Nisan 1919

II

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN TEMEL İLKELERİ VE II. KONGRESİ

III. ENTERNASYONAL'İN GÖREVLERİ ÜZERİNE

III. Enternasyonal Üzerine Ramsay Macdonald

III*

Ramsay Macdonald, ciddi anlamlarını birazcık bile anlamadan ve ***sözlerin eylemle yükümlendirdiğini*** biraz olsun aklına getirmeden atıp tutan bir "salon" sosyalistinin gülünç naifliğiyle açıklıyor: "sosyalist olmayan çevrelerin kamuoyuna" Bern'de "taviz" verildi.

İşte bu! Tüm Bern Enternasyonali'ni sarı, hain, sadakatsiz olarak değerlendiriyoruz, çünkü ***tüm*** politikası burjuvaziye bir ***"taviz"*** dir.

Ramsay Macdonald bizim III. Enternasyonal'i kurduğumuzu ve onun umutsuzluğundan, iflah olmazlığından, emperyaliz-

* *Burada sadece III, IV, V ve VI. bölümler basılmıştır; bu çalışmanın tümü Bütün Eserler' in Rusça baskısının XXIV. cildinde vardır.* ***—Alm. Red.***

min uşağı rolünden, işçi hareketi içinde burjuva etkinliğin, burjuva yalanın ve burjuva demoralizasyonun şakşakçısı rolünden emin olduğumuz için II. Enternasyonal'den kayıtsız-şartsız koptuğumuzu çok iyi biliyor. Eğer Ramsay Macdonald, III. Enternasyonal hakkında değerlendirmelerde bulunmak isteğiyle meselenin özünden sakınıp, lafı dolandırıyor, boş gevezelik yapıyor ve konuşulması gereken üzerine konuşmuyorsa, bu onun hatası ve suçudur. Çünkü proletaryanın gerçeğe ihtiyacı vardır ve onun davası için hiçbir şey, iyi görünen, terbiyeli, dar görüşlü yalan kadar zararlı değildir.

Emperyalizm ve işçi hareketi içinde oportünizmle, işçi liderlerinin işçi davasına ihanetiyle ***bağıntısı*** sorunu uzun süre, çok uzun süre önce ortaya atılmıştı.

Marx ve Engels ***kırk*** yıl boyunca, 1852'den 1892'ye kadar, İngiltere'nin ekonomik özellikleri sonucunda (sömürgeler, dünya pazarında tekel vs.) İngiltere işçi sınıfının tepesindekilerin ***burjuvalaşmasına*** sürekli dikkat çektiler. Marx, geçen yüzyılın yetmişli yıllarında, İngiliz Trade Union'larının birçok liderini, kendini burjuvaziye satmış veya burjuvazi tarafından, işçi hareketi ***içinde burjuva*** sınıfına sunduğu hizmetlerden dolayı ücret ödenen kişiler olarak damgaladığı için, zamanın "Bern" uluslararası akımının adi kahramanlarının, oportünistlerin ve revizyonistlerin onurlandırıcı nefretini üzerine çekmişti.

İngiltere ile Boyerler arasındaki savaş sırasında, Anglosakson basını, kapitalizmin en yeni ***(ve son)*** aşaması olarak emperyalizm sorununu gayet berrak biçimde ortaya koymuştu. Belleğim beni yanıltmıyorsa, o zaman "Fabian Derneği"ni, "Bern" Enternasyonali'nin bu prototipini, Engels'in Sorge ile mektuplaşmasında dahiyane bir güç, berraklık ve gerçeklikle karakterize ettiği oportünizmin bu kaynağını ve örneğini terk eden Ramsay Macdonald'dan başkası değildi. "Fabian emperyalizmi" — bu kavram o zaman İngiliz sosyalist literatüründe çok yaygındı.

Eğer Ramsay Macdonald bunu unuttuysa, kendisi için daha kötü.

"Fabian emperyalizmi" ve "sosyal emperyalizm" bir ve aynı şeydir: sözde sosyalizm, gerçekte emperyalizm. ***Oportünizmin emperyalizme gelişmesi.*** Bu olay şimdi, 1914–1918 savaşı sırasında ve sonrasında, ***uluslararası*** bir olgu haline geldi. Bu olguyu anlamamak, "Bern" Enternasyonali'nin, sarı Enternasyonal'in en büyük körlüğü ve en büyük suçudur. Oportünizm veya reformizm kaçınılmaz olarak, dünya tarihi bakımından önemli ***sosyalist emperyalizme*** veya sosyal-şovenizme gelişmek zorundaydı; çünkü emperyalizm, dünyayı yağmalayan bir avuç aşırı zengin, ileri ulus ortaya çıkarıyor ve böylece bu ülkelerin burjuvazilerine, tekelci ekstra kârlarından (emperyalizm tekelci kapitalizmdir) bu ülkelerin ***işçi sınıfının tepesindekileri*** satın alma izni veriyordu.

Emperyalizm altında bu olgunun iktisadi zaruretini ancak tamamen bilgisiz kişiler ya da kapitalizm hakkında ***beylik lafları*** tekrarlayarak böylece ***sosyalizm içindeki bütün bir akımın*** emperyalist burjuvazinin safına geçişi hakkında acı gerçeği örtbas ederek işçileri aldatan ikiyüzlüler göremezler.

Bu olgudan ise iki tartışma götürmez sonuç ortaya çıkar:

Birinci sonuç: "Bern" Enternasyonali fiilen, gerçek tarihsel ve politik rolü itibariyle, şu ya da bu üyesinin iyiniyetinden ve sofuca isteklerinden bağımsız olarak, işçi hareketi ***içinde*** faaliyet gösteren, ***onun*** içinde burjuva etkiyi, burjuva düşünceleri, burjuva yalanı ve burjuva demoralizasyonu etkin kılan ***uluslararası emperyalizmin ajanlarının*** bir ***örgütüdür.***

Eski demokratik-parlamenter kültüre sahip ülkelerde burjuvazi, sadece şiddet değil, aldatmaca, rüşvet ve komplimanı, bu yöntemlerin en rafine biçimleri de dahil uygulamayı mükemmel biçimde öğrendi. İngiliz "işçi liderleri"nin (yani işçileri dolan-

dırmada burjuvazinin vekillerinin) "kahvaltıları" boşuna ün kazanmadı, bunlardan daha Engels söz ediyordu. Sosyal hain Merrheim'ın Bay Clemenceau tarafından "göz kamaştırıcı" kabulü ve "Bern" Enternasyonali liderlerinin Antant bakanları tarafından nazik kabulleri vs. de aynı türdendir. "Siz onları eğitiyorsunuz, biz de satın alıyoruz", diyordu akıllı bir İngiliz bayan kapitalist, sosyal-emperyalist Bay Hyndman'a; Hyndman anılarında, "Bern" Enternasyonali'nin liderlerinin hepsinden daha zeki olan bu bayanın, işçi saflarından sosyalist liderlerin yetişmesinde sosyalist entelektüellerin "çalışması"nı nasıl değerlendirdiğini anlatıyor.

Savaş sırasında Vanderveldeler, Brantingler ve bütün bu hainler çetesi "uluslararası" konferanslar düzenlerken, Fransız burjuva gazeteleri acı acı ve çok haklı olarak gülüyorlardı: "Bu Vanderveldelerde yüz tikine benzer bir şey var. Yüz tiki olan kişilerin, yüz kaslarını garip biçimde oynatmadan iki kelime söyleyememeleri gibi, Vanderveldeler de, enternasyonalizm, sosyalizm, işçilerin uluslararası dayanışması, proletaryanın devrimi vs. sözcüklerini papağanca tekrarlamadan siyasi sahnede gözükmüyorlar. İşçileri aldatmaya yardımcı oldukları, emperyalist savaşın yürütmede ve işçileri boyunduruk altına almada biz kapitalistlere hizmet ettikleri müddetçe, kimi kutsal formülleri istedikleri kadar söyleyip dursunlar."

İngiliz ve Fransız burjuvaları bazen çok akıllıdır, ve "Bern" Enternasyonali'nin uşak rolünü mükemmel değerlendirmektedirler.

Martov bir yerlerde şöyle yazmıştı: "Siz Bolşevikler Bern Enternasyonali'ni kötülüyorsunuz, ama 'sizin' dostunuz Loriot da orada."

Bu ancak bir dolandırıcının delilinin dayanabileceği bir esastır. Çünkü Loriot'nun açıkça, dürüstçe, kahramanca III. En-

ternasyonal için mücadele ettiğini herkes biliyor. Zubatov 1902 yılında Moskova'da işçileri "polis sosyalizmi"yle aldatmak için işçi toplantıları düzenlerken, Petersburg'daki işçi çevremde bulunduğu 1894 yılından beri tanıdığım, devrimci proletaryanın önderleri olan "Iskra" akımına mensup en iyi, en sadık işçilerden biri olan ve 1906 yılında Sibirya'da Rennenkampf tarafından kurşuna dizilen işçi Babuşkin, Zubatovculuğa karşı mücadele etmek ve işçileri onun pençesinden kurtarmak için ***Zubatov toplantılarına*** katıldı. Babuşkin nasıl "Zubatovcu" değildiyse, Loriot da "Bern'ci" değildir.

IV

İkinci sonuç: III. Komünist Enternasyonal tam da, "sosyalistler"in Ramsay Macdonald'ın makalesinde tipik örneğini sunduğu devrimi ***dil ucuyla kabul ederek*** paçayı kurtarmalarına izin vermemek amacıyla kuruldu. Gerçekte baştan sona oportünist, reformist, milliyetçi, küçük-burjuva bir politikayı gizleyen devrimi dil ucuyla kabul etme, II. Enternasyonal'in baş günahıydı ve biz bu belaya karşı ölüm kalım savaşı veriyoruz.

Rezilce iflas ettiği için II. Enternasyonal'in öldüğü söylenirse, bunu anlayabilmek gerekir. Bu şu anlama gelir: oportünizm, reformizm, küçük-burjuva sosyalizmi iflas etmiş ve ölmüştür. Çünkü II. Enternasyonal tarihi bir yararlık göstermiştir, sınıf bilinçli işçinin hiçbir zaman terketmeyeceği ebedi bir kazanım arzetmektedir: işçilerin kitle örgütlerini, kooperatifsel, sendikal ve politik örgütlerini yaratmak, burjuva parlamentarizminden ve genel olarak burjuva demokrasisinin bütün kurumlarından yararlanmak vs. vb.

II. Enternasyonal'in utanç verici ölümüne yol açan oportünizmi gerçekten yenilgiye uğratmak, yaklaştığını Ramsay Mac-

donald'ın ***bile*** kabul etmek zorunda kaldığı devrime gerçekten yardım etmek için;

Birincisi, bütün propaganda ve ajitasyonu reformların aksine devrim bakış açısıyla yürütmek ve bu zıtlığı gerek teorik, gerek pratik olarak parlamento, sendika, kooperatif vs. çalışması alanında atılacak her adımda kitlelere sistematik olarak anlatmak gerekir. Parlamentarizm ve burjuva demokrasisinin bütün "özgürlükleri"nden yararlanmaktan (bazı istisnai durumlar dışında) kesinlikle vazgeçilmemelidir; aynı şekilde reformlardan da vazgeçilmemelidir, fakat bunları ***sadece*** proletaryanın devrimci sınıf mücadelesinin ***yan ürünü*** olarak görmek gerekir. "Bern" Enternasyonali'nin hiçbir partisi bu talebe uygun değildir. Hiçbiri ***bütün*** propaganda ve ajitasyonun nasıl yapılması gerektiği, reformlarla devrim arasındaki farkın nasıl açıklanması gerektiği ve gerek parti gerekse de kitlelerin nasıl ***sürekli olarak devrime*** çekilmesi gerektiği konusunda en ufak bir şey bile kavramıyorlar.

İkincisi, legal çalışmayı ***illegal*** çalışmayla birleştirmek gerekir. Bunu Bolşevikler her zaman ve özellikle 1914—1918 savaşı sırasında özellikle ısrarla öğrettiler. Kendini beğenmiş bir biçimde Batı Avrupa ülkelerinin, cumhuriyetin "yasallığı"nı, "demokrasisi"ni, "özgürlüğü"nü öven alçak oportünizmin kahramanları buna gülüyorlardı. Bolşeviklerin haklı çıktığını şimdi ancak işçileri safsatalarla kandıran açık dolandırıcılar inkâr edebilir. Dünyada burjuvazinin terörünün hüküm sürmediği, sosyalist devrim için ajitasyon özgürlüğünün, bu doğrultuda propaganda ve örgütsel çalışma özgürlüğünün yasaklanmadığı, en ileri ve "en özgür" burjuva cumhuriyetleri de dahil tek ülke yok. Burjuvazinin egemenliği altında bunu bugüne kadar kabul etmeyen ve burjuvazinin ve burjuva parlamentolarının yasalarına rağmen sistematik, çok yönlü ***illegal*** çalışma yapmayan bir parti, devrime inancını dil ucuyla ifade ederek halkı kandıran bir

hainler ve alçaklar partisidir. Bu tür partilerin yeri, sarı, "Bern" Enternasyonali'dir. Komünist Enternasyonal'de bu tür partiler olmayacaktır.

Üçüncüsü, gerek savaştan önce, gerekse de ve özellikle savaş sırasında, gerek politikada, gerekse de özellikle sendikalarda ve kooperatiflerde gerçek yüzünü göstermiş olan oportünist liderleri işçi hareketinden tamamen kovmak için azimli ve uzlaşmaz bir mücadele gereklidir. "Tarafsızlık" teorisi, 1914–1918 yıllarında burjuvazinin kitleleri kazanmasına yardımcı olan alçakça ve ikiyüzlü bir manevradır. Sözde devrimi savunan fakat gerçekte işçi sınıfının her türlü kitle örgütünde devrimci partilerin, sadece devrimci partilerin nüfuz kazanması için sürekli çalışma yapmayan partiler hainlerin partileridir.

Dördüncüsü, bu partilerin sözde emperyalizmi mahkûm etmeleri gerçekte ise sömürgelerin (ve bağımlı halkların) ***kendi*** emperyalist burjuvazilerinden kurtuluşu için devrimci mücadele yürütmemeleriyle uzlaşılmamalıdır. Bu ikiyüzlülüktür. Bu, işçi hareketi içindeki burjuva ajanların (labour lieutenants of the capitalist class) politikasıdır. İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika vs.'de emperyalizme sözde düşmanca karşı duran, ancak gerçekte "kendi" sömürgelerinde "kendi" burjuvazilerini ***devirmek*** için devrimci mücadele yürütmeyen, sömürgelerde artık her yerde başlamış bulunan ***devrimci*** çalışmayı sistematik olarak desteklemeyen, sömürgelere devrimci partiler için silah ve literatür sokmayan partiler, alçakların ve hainlerin partileridir.

Beşincisi, "Bern" Enternasyonali partileri için tipik bir olgu olan: devrimi sözde kabul etmek ve işçilerin önünde devrimin kabulü üzerine bol lafazanlıklarla resmi geçit yapmak, gerçekte ise kitlelerin burjuva yasalarını delen, her türlü legaliteyi aşan, örneğin kitlesel grevler, sokak gösterileri, asker protestoları, orduda toplantılar, kışlalarda ve askeri kamplarda bildirilerin dağıtılması vs. gibi devrimin başlangıçları, rüşeymleri, belirtile-

ri olan tüm eylemlere karşı katıksız reformist bir tavır almak en büyük ikiyüzlülüktür.

"Bern" Enternasyonali'nin herhangi bir kahramanına, kendi partisinin böyle bir sistemli çalışma yapıp yapmadığı sorulduğunda, ya böyle bir çalışmanın yokluğunu gizleyen; bunun için örgütlerin ve aygıtın olmadığı, partisinin bu çalışmayı gerçekleştirme yeteneğinde olmadığı yolunda kaçamak laflarla yanıt verecektir; ya da ama "darbeciliğe", "anarşizme" vb. karşı bir deklamasyonla yanıtlayacaktır. Bern Enternasyonali'nin işçi sınıfına ihaneti, fiilen burjuvazinin kampına geçişi işte bundan ibarettir.

Bern Enternasyonali'nin bütün bu alçak liderleri, genelde devrime ve özelde Rus Devrimine "sempatilerini" göstermek için olağanüstü gayret gösteriyorlar. Fakat Rusya'da devrimin olağanüstü hızlı başarılarının, devrimci partinin söz konusu doğrultuda uzun yıllara dayanan çalışmasıyla ***bağlı*** olduğunu anlamamayı ancak ikiyüzlüler ya da aptallar becerebilir: gösterileri ve grevleri yönetmek üzere, ordu içinde çalışma yapmak üzere sistematik illegal bir mekanizma yaratmak için yıllarca çalışıldı, yıllarca çalışma yöntemleri ayrıntılı olarak incelendi, deneyimlerden sonuç çıkaran ve tüm Partiyi devrimin gerekliliği düşüncesiyle eğiten illegal bir literatür yaratıldı, bu tür durumlar için kitle önderleri yetiştirildi vs. vs.

V

Yukarıda söylenenlerin hepsini özetleyen ve devrimci proletaryanın "Bern" Enternasyonali'ne karşı uzlaşmaz teorik ve pratik-politik mücadelesinin kaçınılmazlığını netleştiren en köklü, en bellibaşlı görüş ayrılıkları, emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürme ve proletarya diktatörlüğü sorunlarında bulunmaktadır.

"Bern" Enternasyonali'nin burjuva ideolojinin esiri olduğu, en iyi biçimde, 1914–1918 savaşının emperyalist karakterini kavramamış olduğu (ya da: kavramak istemediği, ya da: sanki kavramamış gibi yaptığı) için, bu savaşın tüm ileri ülkelerin proletaryasıyla burjuvazisi arasında içsavaşa dönüşmesinin kaçınılmazlığını da kavramamasında ifadesini bulur.

Bolşevikler Kasım 1914'te bu kaçınılmazlığa işaret ettiklerinde, bütün ülkelerin filistenleri budalaca alaylarla yanıt verdiler ve "Bern" Enternasyonali'nin bütün liderleri de bu filistenler arasındaydı. Şimdi emperyalist savaşın içsavaşa dönüşümü bir dizi ülkede, sadece Rusya'da değil, Finlandiya, Macaristan, Almanya, hatta tarafsız İsviçre'de de olgu haline geldi, ve içsavaşın yükselişi istisnasız bütün ileri ülkelerde algılanabilir, hissedilebilir, elle tutulabilir haldedir.

Bu sorunu şimdi suskunlukla geçiştirmek (Ramsay Macdonald'ın yaptığı gibi), veya kaçınılmaz içsavaşı yapmacık uzlaşıcı laflarla ***atlamak*** (Bay Kautsky ve suç ortaklarının yaptığı gibi), proletaryaya doğrudan ihanetle eşanlamlıdır, gerçekten burjuvazinin safına geçmekle eşanlamlıdır. Çünkü burjuvazinin gerçek politik liderleri içsavaşın kaçınılmazlığını çoktan kavradılar ve mükemmel, iyi düşünülmüş, sistematik biçimde onun hazırlığını yapıyorlar, onun için pozisyonlarını sağlamlaştırıyorlar.

Tüm dünya burjuvazisi yaklaşan içsavaşta porletaryanın ezilmesini hazırlamak için var gücünü toplayarak, korkunç bir enerji, ruh, kararlılık harcayarak, hiçbir canilikten kaçınmadan, ülkeleri açlığa ve tamamen yok olmaya mahkûm ediyor. "Bern" Enternasyonali'nin kahramanları ise, deliler gibi ya da ikiyüzlü papazlar ya da ukala profesörler gibi, eski, hurdaya çıkmış, beylik reformist şarkıyı söylüyorlar! Bundan daha iğrenç, daha mide bulandırıcı bir manzara yoktur!

Kautsky ve Macdonaldlar, kapitalistlerden tavizler, reformist yol için onay koparmak amacıyla onları devrimle ***korkutmaya,*** burjuvaziyi içsavaşla ***korkutmaya*** devam ediyorlar. "Bern" Enternasyonali'nin bütün yazdıkları, tüm felsefesi, bütün politikası bu kapıya çıkıyor.

Bu acması uşaklığı Rusya'da 1905 yılında liberallerde (Kadetlerde), 1917–1919 yıllarında Menşeviklerde ve "Sosyal-Devrimciler"de gözlemledik. Kitleleri içsavaşta burjuvaziyi ***yenmenin*** kaçınılmazlığı ve gerekliliği bilinciyle ***eğitmek*** gerektiğini, bütün politikayı bu hedefin bakış açısından yürütmek ve tüm sorunları bu bakış açısından hareketle aydınlatmak, ortaya koymak ve çözmek gerektiğini — "Bern" Enternasyonali'nin uşak ruhluları bunu hiç düşünmüyorlar. Ve bu yüzden hedefimiz, iflah olmaz reformistleri, yani Bern Enternasyonali liderlerinin onda dokuzunu kesin olarak burjuvazinin yardakçılarının çöp çukuruna itmek olmalıdır.

Burjuvazi, işçi sınıfının bir bölümünün güvendiği ve reformist yol olasılığı üzerine gevezeliklerle burjuvaziyi allayıp pullayıp göklere çıkaran, bu tür gevezeliklerle halkın gözünü boyayan, reformist yolun çekiciliklerini ve olanaklarını ballandıra ballandıra anlatarak halkı devrimden ***uzaklaştıran*** bu tür yardakçılara ihtiyaç duyar.

Kautsky'nin, Menşeviklerimizin ve Sosyal-Devrimcilerimizin tüm yazıları böyle ballandıra ballandıra anlatmakla aynı kapıya çıkıyor ve devrimden korkan ödlek küçük-burjuvanın zırlamalarından başka bir şey değildir.

Devrimci ve sadece devrimci yolu kaçınılmaz kılan ve tarihin gündeme koymuş olduğu sorunların içsavaş dışında başka bir çözümünü olanaksız hale getiren baş iktisadi nedenlerin neler olduğunu burada ayrıntılı olarak tekrarlama olanağına sahip değiliz. Bu konuda ciltler yazılmalıdır ve yazılacaktır. Bay Ka-

utsky ve "Bern" Enternasyonali'nin diğer liderleri bunu kavramadılarsa, sadece şunu söyleyebiliriz: bilgisizlik gerçeğe önyargıdan daha yakındır.

Çünkü bilgisiz ama dürüst emekçi insanlar ve emekçilerin yandaşları şimdi, savaştan sonra, devrimin, içsavaşm ve proletarya diktatörlüğünün kaçınılmazlığını, en bilge reformist önyargılarla tıkabasa dolu Bay Kautsky, Macdonald, Vandervelde, Branting, Turati ve tutti quanti'den* daha kolay kavrıyorlar.

Henri Barbusse'ün "Le feu" "Ateş" ve "Clarté" (Berraklık) adlı romanları, kitleler içinde devrimci bilincin gelişiminin her yerde algılanabilir kitlesel tezahürünün özellikle anlaşılır bir onayı olarak görülebilir. Birinci roman şimdiden bütün dillere çevrilmiş ve Fransa'da 230.000 adet dağıtılmıştır. Tamamen bilgisiz, bütünüyle düşünce ve önyargılarla bunalmış bir küçükburjuvanın ve kitle insanının savaşın etkisi altında bir devrimciye dönüşümü burada alışılmamış biçimde güçlü, yetenekli ve gerçeğe sadık bir şekilde anlatılıyor.

Proleter ve yarı-proleter kitleler bizden yana ve günbegün, evet saatbesaat gittikçe daha fazla bizim safımıza geçiyorlar. "Bern" Enternasyonali, kitleler önünde maskesi tamamen düşer düşmez derhal iskambil kulesi gibi çökecek olan ordusuz bir kurmaydır.

Karl Liebknecht'in adı savaş sırasında tüm Antant burjuva basını tarafından kullanılarak kitleler aldatıldı, Fransız ve İngiliz emperyalizminin haydutları ve yağmacıları bu kahramana, bu "tek dürüst Alman"a —böyle diyorlardı— sempati besliyormuş gibi gösterildi.

Bern Enternasyonali'nin kahramanları şimdi Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un katledilmesini kışkırtmış olan

* *tutti quanti = tüm diğerleri.* ***—Alm. Red.***

Scheidemannlarla, işçi saflarından gelme cellat rolünü oynamış olan ve burjuvaziye cellatlık yapan Scheidemannlarla ***aynı*** örgütte bulunuyorlar. Sözde, Scheidemannları "mahkûm etmek" için ikiyüzlü çabalar (sanki "mah-kûm etmekle" mesele değişecekmiş gibi!), gerçekte, katillerle ***aynı*** örgütte kalmaya devam ediş.

Merhum Harry Quelch 1907 yılında Stuttgart'ta Avrupalı diplomatların bir toplantısını "hırsızlar toplantısı" diye adlandırdığı için Alman hükümeti tarafından sınırdışı edilmişti. "Bern" Enternasyonali liderleri sadece bir hırsızlar topluluğu değil, bilakis alçak katiller topluluğudur.

VI

Proletarya diktatörlüğü sorununu Ramsay Macdonald, sanki bu özgürlük ve demokrasi üzerine bir tartışma konusuymuş gibi birkaç sözcükle geçiyor.

Hayır. Eylem zamanıdır. Tartışmak için çok geç.

"Bern" Enternasyonali'nde en tehlikeli şey, proletarya diktatörlüğünü dil ucuyla kabul etmesidir. Bu kişiler, sırf işçi hareketinin başında kalabilmek için her şeyi kabul edecek, her şeyi imzalayacak durumdadırlar. Kautsky şimdiden, proletarya diktatörlüğüne karşı olmadığını söylüyor! Fransız sosyal-şovenleri ve "Merkezcileri" proletarya diktatörlüğünden yana bir kararın altına imza atıyorlar!

Tek kuruşluk güven dahi haketmiyorlar.

Gerekli olan dil ucuyla kabul etmek değil, reformizm politikasından, burjuva özgürlük ve burjuva demokrasisi üzerine önyargılardan ***gerçekten*** tam kopmadır, gerekli şey, devrimci sınıf mücadelesi politikasının gerçekten hayata geçirilmesidir.

Onlar proletarya diktatörlüğünü sözde kabul ederek, onun yanında gizlice "çoğunluk iradesi"ni, "genel oylama"yı (Kautsky'nin yaptığı gibi), burjuva parlamentarizmini, bütün burjuva devlet aygıtının tamamen imhasından, yıkılmasından ve bütünüyle parçalanmasından vazgeçmeyi geçirmeye çalışıyorlar.

Halkın çoğunluğu proleterlerden ve yarı-proleterlerden oluşmuyorsa, proletarya diktatörlüğü olanaksız olacaktır. Kautsky ve suç ortakları, proletarya diktatörlüğünün "doğru"luğunu kabul etmek için "bir çoğunluk oylaması" gerektiğini iddia ederek bu gerçeği tahrif etmeye çalışıyorlar.

Komik ukalalar! Burjuva parlamentarizminin çerçevesi ve kurumları içinde ve onun âdetleriyle oylama yapmanın, proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirmek, burjuva demokrasisinden proletarya demokrasisine geçmek için baştan aşağı yıkılması ve parçalanması gereken burjuva devlet aygıtının ***bir parçası*** olduğunu kavramamışlardır.

Tarihin proletarya diktatörlüğünü gündeme getirdiği bir anda politikanın ***tüm*** önemli sorunlarının oylamayla değil, içsavaşla belirlendiğini kavramamışlardır.

Proletarya diktatörlüğünün, yeni devlet düzeninin ***tüm*** aygıtını eline alan, burjuvaziyi ***yenen*** ve tüm küçük-burjuvaziyi, köylülüğü, darkafalıları, aydınları ***tarafsızlaştıran bir*** sınıfın iktidarı olduğunu kavramamışlardır.

Kautsky ve Macdonaldlar sınıf mücadelesini lafta kabul edip, gerçekte ise tarihin, proletaryanın kurtuluşu için mücadelenin en tayin edici anında; devlet iktidarını ele geçirdikten sonra, yarı-proletaryanın desteklediği proletaryanın, bu iktidarın yardımıyla sınıf mücadelesini ***sürdürdüğü*** ve ***sınıfların ortadan kaldırılmasına*** kadar götürdüğü anda unutuyorlar.

Gerçek filistenler olarak "Bern" Enternasyonali'nin liderleri

özgürlük, eşitlik ve demokrasi üzerine burjuva-demokratik lakırdıları tekrarlayıp, özgür ve eşit haklara sahip ***meta sahipleri*** üzerine düşüncelerin kırıntılarını yinelediklerini görmüyorlar, proletaryanın devlete "özgürlük" için değil, düşmanlarını, sömürücüleri, kapitalistleri ***ezmek için*** ihtiyaç duyduğunu anlamıyorlar.

Kapitalizmin ölmesi gibi, ***meta sahibinin*** özgürlük ve eşitliği de ölmüştür. Kautsky ve Macdonald ona yeniden hayat veremeyecekler.

Proletaryanın sınıfları kaldırmaya gereksinimi var — proleter demokrasinin, proleter özgürlüğün (kapitalistlerden, meta değiş-tokuşundan özgürlüğün), proleter eşitliğin (***sınıfların*** eşitliği değil —bu bayağılığı Kautsky ve Vandervelde iddia ediyor— sermayeyi ve kapitalizmi ***deviren*** emekçilerin eşitliğinin) ***gerçek*** içeriği budur.

Sınıflar var olduğu sürece sınıfların özgürlüğü ve eşitliği burjuva aldatmacadır. Proletarya iktidarı ele geçirir, ***egemen*** sınıf haline gelir, burjuva parlamentarizmi ve burjuva demokrasisini paramparça eder, burjuvaziyi bastırır, ***tüm*** diğer sınıfların kapitalizme geri dönme yönündeki ***bütün*** girişimlerini ezer; emekçilere ***gerçek*** özgürlük ve eşitlik verir (ki bu ancak üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin kaldırılmasıyla gerçekleştirilebilir), onlara sadece "hakları" değil, burjuvazinin ***elinden alınmış*** olan ***şeylerin*** gerçek kullanımını verir.

Proletarya diktatörlüğünün (ya da aynı şey olan Sovyet iktidarı ya da proleter demokrasinin) ***bu*** içeriğini kavramayan, bu sözcüğü boşuna kullanmış olur.

"Devlet ve Devrim"de* ve "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky"** broşüründe ele aldığım bu düşünceyi burada daha

---

* *Bkz. bu baskının 7. Cildi, s. 15–127 (—İnter Yayınları).* ***—Red.***

** *Aynı yerde, s. 128–231.* ***—Red.***

ayrıntılı geliştirmem olanaksız. Bu notları Bern Enternasyonali'nin 10 Ağustos 1919'daki Luzern Kongresi'nin delegelerine ithaf ederek bitiriyorum.

14 Temmuz 1919

"SOL RADİKALİZM" KOMÜNİZMİN ÇOCUKLUK HASTALIĞI[1]

Marksist Strateji ve Taktiğin Herkesçe Anlaşılır Bir Anlatım Denemesi

I
RUS DEVRİMİ'NİN ULUSLARARASI ÖNEMİNDEN HANGİ ANLAMDA SÖZ EDİLEBİLİR?

Rusya'da proletaryanın iktidarı ele geçirmesini (7 Kasım [25 Ekim] 1917) izleyen ilk aylarda, geri Rusya ile Batı Avrupa'nın ileri ülkeleri arasındaki muazzam fark nedeniyle, bu ülkelerde proleter devrim bizimkine pek benzemeyecek gibi görünebiliyordu. Bugün artık önemli bir uluslararası deneyime sahibiz; bu deneyim bize açıkça, devrimimizin bazı temel çizgilerinin yerel değil, özgül ulusal değil, sadece Rusya'ya özgü değil, uluslararası bir önemi bulunduğunu göstermektedir. Ve burada uluslararası önemden sözcüğün geniş anlamında söz etmiyorum: Devrimimizin tüm ülkeleri etkilemesi anlamında sadece bazı özellikleri değil, bütün temel özellikleri ve birçok ikincil özellikleri uluslararası önemdedir. Hayır, ben burada sözcüğün en dar anlamında uluslararası öneminden söz ediyorum, yani devrimimizin uluslararası öneminden, ülkemizde olup bitenlerin

uluslararası geçerliliği, ya da uluslararası yinelenmesinin tarihsel kaçınılmazlığı anlaşılıyorsa, devrimimizin bazı temel özelliklerinin böyle bir önemi olduğunu kabul etmek gerekir.

Bu gerçeği abartmak ve devrimimizin bazı temel çizgilerinin ötesine genişletmek kuşkusuz büyük yanılgı olur. Tek bir ileri ülkede de olsa proleter devrimin zaferinden sonra, büyük bir olasılıkla, durumda ani bir değişikliğin meydana geleceğini ve dolayısıyla Rusya'nın örnek bir ülke olmaktan çıkıp ("Sovyet" ve sosyalist anlamda) yine geri bir ülke durumuna geleceğini göz ardı etmek de aynı şekilde yanlış olacaktır.

Ne var ki verili tarihsel anda durum, Rus örneğinin ***bütün*** ülkelere, kaçınılmaz ve yakın geleceklerinden son derece önemli bir şeyler gösterdiği yolundadır. Bütün ülkelerdeki ileri işçiler bunu çoktan kavradılar — çoğu kez de kavramaktan çok, devrimci sınıf içgüdüsüyle anladılar, hissettiler. Sovyet iktidarının ve Bolşevik teori ve taktiğin esaslarının uluslararası "önemi" (sözcüğün dar anlamında) işte bundandır. Almanya'da Kautsky, Avusturya'da Otto Bauer ve Friedrich Adler gibi II. Enternasyonal'in "devrimci" liderleri bunu kavramadılar, o nedenle de gerici durumuna, en kötü oportünizmin ve sosyal ihanetin savunucusu durumuna düştüler. 1919'da Viyana'da imzasız[2] olarak yayınlanan "Dünya Devrimi" adlı broşür ("Sozialistische Bücherei", Heft 11, Verlag Ignaz Brand) bunların bütün düşünce silsilesini ve düşünce kapsamını, daha doğrusu düşüncesizlik, ukalalık, alçaklık ve işçi sınıfının çıkarlarına ihanet bataklığını özellikle anlaşılır biçimde göstermektedir — ve bütün bunlar "dünya devrimi" düşüncesini "savunma" etiketi altında yapılıyor.

Ancak biz bu broşür üzerinde başka bir zaman daha ayrıntılı duracağız. Burada sadece bir noktayı vurgulamak istiyoruz: Kautsky'nin henüz bir dönek değil de Marksist olduğu o çok geçmişte kalmış zamanlarda bir tarihçi olarak konuya yaklaştığında, Rus proletaryasının devrimci ruhunun Batı Avrupa için örnek olabileceği bir durumun olasılığını öngörmüştü. Bu, Ka-

utsky'nin devrimci "Iskra"da "Slavlar ve Devrim" adlı yazısını yayınladığı 1902 yılıydı. Bu yazıda Kautsky şöyle diyordu:

"Bugün" (1848 yılından farklı olarak) "Slavların sadece devrimci halklar safına katılmakla kalmayıp, aynı zamanda, devrimci düşünce ve eylemin ağırlık merkezinin giderek Slavlara kaydığı düşünülebilir. Devrimci merkez, batıdan doğuya kayıyor. 19. yüzyılın ilk yarısında, bu merkez Fransa'da, zaman zaman da İngiltere'deydi. 1848 yılında Almanya, devrimci uluslar safına katıldı... Yeni yüzyıl, devrimci merkezin yeniden yer değiştirmesiyle, Rusya'ya doğru kaymasıyla karşı karşıya kaldığımızı düşündürecek olaylarla başladı... Batı'dan bunca çok devrimci inisiyatif edinmiş olan Rusya, belki artık şimdi, batı için bir devrimci enerji kaynağı olma yolundadır. Alevlenen Rus devrim hareketi, belki de, saflarımızda yaygınlaşmaya başlayan korkak küçük-burjuvalığı ve kasaba politikacılığını defetmek için yararlanabileceğimiz çok güçlü bir araç olacaktır; bu devrimci hareket mücadele isteğimizi ve büyük ideallerimize tutkun bağlılığımızı yeniden alevlendirecektir. Rusya, Batı Avrupa için gericiliğin ve mutlakiyetin kalesi olmaktan çoktan çıkmıştır. Bugün, herhalde bunun tam tersi bir durum sözkonusudur. Batı Avrupa Rusya'da gericiliğin ve mutlakiyetin kalesi olacaktır... Rus devrimcileri, aynı zamanda onun müttefikleriyle de —Avrupa sermayesi— mücadele etmek zorunda kalmasalardı, belki de Çarlığın işini çoktan bitirmiş olurlardı. Umarız Rus devrimcileri bu kez her iki düşmanın da hakkından gelebilirler ve yeni "Kutsal İttifak" bir öncekinden daha çabuk yıkılır. Fakat bugün Rusya'da yürütülen mücadele nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, ne yazık ki neden olduğu pek çok şehidin kan ve acısı boşuna olmayacaktır. Bu kan ve acılar, bütün uygar dünyada toplumsal devrimin filizlerini besleyecek ve onların daha çabuk ve güzel çiçek açmalarını sağlayacaktır. 1848'de Slavlar, halkların ilkbahar çiçeğinin boynunu büken dondurucu soğuktu. Belki de şimdi gericiliğin buzlarını paramparça eden ve halklara yeni ve mutlu bir ilkbahar getiren fırtına olmak vardır yazgılarında." (*Karl Kautsky*, "Slavlar ve Devrim", "Iskra", Rus Sosyal-demokrat devrimci gazete, Nr. 18, 10 Mart 1902.)

Onsekiz yıl önce Karl Kautsky ne güzel yazıyordu!

II
BOLŞEVİKLERİN BAŞARISININ TEMEL KOŞULLARINDAN BİRİ

Elbette şimdi neredeyse herkes, Bolşevikler'in, Partimizde en sıkı, gerçekten demir disiplin olmadan, Parti'nin işçi sınıfının bütün kitlesi tarafından, yani bu sınıf içindeki düşünen, dürüst, özverili, etkin, ve en geri kesimlere yol gösterme ya da onları sürükleme yeteneğine sahip kim varsa onlar tarafından tam ve koşulsuz desteklenmeden, bırakın iki buçuk yılı, iki buçuk ay bile iktidarda kalamayacağını görüyor.

Proletarya diktatörlüğü, yeni sınıfın, ***daha güçlü*** düşmana karşı, (***tek*** bir ülkede de olsa) yıkılışıyla direnişi ***on kat*** artan ve gücü sadece uluslararası sermayenin gücünden, burjuvazinin uluslararası ilişkilerinin güç ve sağlamlığından değil, aynı zamanda ***alışkanlığın*** gücünden, ***küçük işletmenin*** gücünden de kaynaklanan burjuvaziye karşı en amansız, en acımasız savaşıdır. Çünkü küçük işletme dünyada hâlâ ne yazık ki çok fazla var; küçük işletme ise durmaksızın, her gün, her saat, kendiliğinden ve büyük hacimde kapitalizmi ve burjuvaziyi ***üretir***. Bütün bu nedenlerden ötürü proletarya diktatörlüğü zorunludur ve burjuvazi üzerinde zafer, uzun süreli, inatçı, amansız bir ölüm kalım savaşı olmadan, dayanıklılık, disiplin, sağlamlık, boyun eğmezlik ve irade birliği gerektiren bir savaş olmadan imkânsızdır.

Yineliyorum; Rusya'da muzaffer proletarya diktatörlüğü deneyimi, düşünmesini bilmeyen ya da bu sorun üzerine düşünecek durumda olmayanlara, mutlak bir merkeziyetçiliğin ve en sıkı disiplinin, burjuvazi üzerinde zaferin temel koşullarından biri olduğunu anlaşılır şekilde gösterdi.

Bunun üzerine çok konuşuluyor. Fakat bunun ne demek olduğu, hangi koşullar altında olanaklı olduğu üzerine fazla düşünülmüyor. Sovyet iktidarına ve Bolşeviklere gösterilen takdiri, Bolşeviklerin devrimci proletaryaya gerekli olan disiplini yaratabilmelerine ***yol açan*** nedenlerin ***en ciddi analiziyle daha sıkı*** ilişkilendirmek gerekmez mi?

Bir politik düşünce akımı ve politik parti olarak Bolşevizm 1903'ten beri vardır. Bolşevizmin proletaryanın zaferi için gerekli olan demir disiplini nasıl yaratabildiğini ve en zor koşullar altında nasıl koruyabildiğini ancak Bolşevizmin varlığının ***tüm*** tarihi tatmin edici biçimde açıklayabilir.

Ve her şeyden önce şu soru ortaya çıkar: Proletaryanın devrimci partisinin disiplini nasıl korunur? Nasıl denetlenir? Nasıl güçlendirilir? Birincisi, proleter öncünün sınıf bilinci ve devrime bağlılığı, dayanıklılığı, özverisi, kahramanlığıyla. İkincisi, en geniş emekçi kitlelerle, öncelikle proleter kitlelerle, ***ama proleter olmayan kitlelerle de*** bağ kurma, onlara ulaşma ve —dilerseniz— onlarla belli ölçüde kaynaşma becerisiyle. Üçüncüsü, bu öncü tarafından hayata geçirilen politik önderliğin doğruluğuyla; geniş kitlelerin doğruluğundan ***kendi deneyimiyle*** emin olması koşuluyla politik strateji ve taktiğinin doğruluğuyla. Bu koşullar olmadan, görevi burjuvaziyi devirmek ve tüm toplumu yeniden biçimlendirmek olan gerçekten ileri sınıfın partisi olma yeteneğindeki bir devrimci partide disiplin sağlamak olanaksızdır. Bu koşullar olmadan, disiplin sağlama yönündeki bütün girişimler kaçınılmaz olarak bir hayal, bir safsata ve soytarılık olacaktır. Öte yandan bu koşullar birden ortaya çıkamaz. Ancak uzun çalışmalar ve çetin deneyimler sonucunda yaratılırlar; bu koşulların yaratılması, bir dogma olmayan, tersine gerçekten kitleleri içine alan ve gerçekten devrimci bir hareketin pratiğiyle sıkı bir bağ içinde son şeklini alan doğru devrimci teori tarafından kolaylaştırılır.

Eğer Bolşevizm, 1917-1920 yıllarında, son derece zor koşullar altında en katı merkeziyetçiliği ve demir bir disiplini yaratabilmiş ve başarıyla uygulayabilmişse, bunun nedeni sadece Rusya'nın bir dizi tarihsel özelliğinde yatmaktadır.

Bir yandan Bolşevizm 1903'te Marksist teorinin granit temeli üzerinde yükseldi. Bu devrimci teorinin —sadece onun— doğruluğunu, sadece tüm 19. yüzyılın uluslararası deneyimi değil, Rusya'da devrimci düşüncenin yanılgıları ve yalpalamaları, yanlışları ve düşkırıklıkları da kanıtlamıştır. Yaklaşık yarım yüzyıl boyunca, geçtiğimiz yüzyılın kırklı yıllarından doksanlı yıllarına kadar, Rusya'da ilerici düşünce, inanılmaz ölçüde barbar ve gerici Çarlığın baskısı altında, büyük bir istekle doğru devrimci teoriyi aramış ve Avrupa ve Amerika'nın bu alanda söylediği "son sözü" şaşılası bir gayret ve dikkatle izlemiştir. Biricik doğru devrimci teori olarak Marksizme Rusya gerçekten ***acı çekerek ulaşmıştır;*** yarım yüzyıl boyunca eşi görülmedik acılar ve özverilerle, eşsiz devrimci kahramanlıklarla, inanılmaz enerji ve özverili arama, öğrenme, pratikte sınama, düş kırıklığı, Avrupa deneyimiyle doğrulama ve karşılaştırma yoluyla ulaşmıştır. Çarlığın neden olduğu sürgün olgusu sayesinde, Rusya, 19. yüzyılın ikinci yarısında, dünyada hiçbir ülkenin sahip olmadığı kadar zengin uluslararası ilişkilere, devrimci hareketin bütün biçimleri ve teorileri hakkında mükemmel bilgiye sahipti.

Öte yandan, teorinin bu granit temeli üzerinde yükselen Bolşevizm, deneyim zenginliği yönünden dünyanın hiçbir yerinde eşi olmayan onbeş yıllık (1903-1917) bir pratik tarih yaşamıştır. Çünkü bu onbeş yıl boyunca, başka hiçbir ülke, Rusya'nın yaşadığı devrimci deneyimi, hareketin çeşitli biçimlerinin; legal ve illegal, sakin ve fırtınalı, yeraltında ve açık, çevre ve kitle hareketi, parlamenter ve terörist biçimlerinin değişimindeki hızı ve çeşitliliği yaklaşık bir boyutta bile yaşamamıştır. Başka hiçbir ülkede, böylesine kısa bir dönem içinde, modern

toplumun ***bütün*** sınıflarının öylesine zengin mücadele biçimleri, nüansları ve yöntemleri yoğunlaşmamıştır; ve bu mücadele, ülkenin geriliği ve Çarlık boyunduruğunun şiddeti yüzünden görülmemiş bir hızla olgunlaşmış ve Amerika'yla Avrupa'nın politik deneyimlerinin "son sözünü" özel bir gayret ve başarıyla benimsemiştir.

III
BOLŞEVİZMİN TARİHİNDEKİ BAŞLICA AŞAMALAR

Devrimin hazırlık yılları (1903-1905). Her yerde büyük fırtınanın yaklaştığı hissediliyor. Bütün sınıflar kaynaşma ve hazırlık içinde. Yurtdışındaki siyasal sürgünlerin basını, devrimin ***bütün*** temel sorunlarını teorik olarak tartışıyor. Üç ana sınıfın, en önemli üç siyasal akımın —burjuva-liberal akımın, ("sosyal-demokrat" ya da "sosyal devrimci" etiketi altında gizlenen)[3] küçük-burjuva-demokrat akımın ve proleter-devrimci akımın— temsilcileri program ve taktik görüşlerin amansız mücadelesi içinde, yaklaşmakta olan açık sınıf mücadelesini önceliyor ve hazırlıyorlar. 1905-1907 ve 1917-1920 yıllarında yığınların uğrunda elde silah savaştıkları ***bütün*** sorunlar, o dönemin basınında rüşeym halinde incelenebilir (ve incelenmelidir). Ve üç ana eğilim arasında, elbette bir yığın geçici ve melez ara biçimlenmeler vardır: Daha doğrusu: basın organlarının, partilerin, hiziplerin ve grupların mücadelesinde, gerçekte sınıf eğilimleri olan düşünsel ve politik eğilimler billurlaşır; sınıflar, yaklaşmakta olan savaşlar için gerekli ideolojik ve politik silahları yaratırlar.

Devrim yılları (1905-1907). Bütün sınıflar açık biçimde ortaya çıkarlar. Bütün programatik ve taktik görüşler, kitlelerin eylemiyle sınanır. Şimdiye kadar dünyada eşi görülmemiş kapsamda ve şiddette grev mücadeleleri. Ekonomik grevler siyasal grevlere, siyasi grevler ayaklanmalara dönüşür. Önder proletarya ile, yönetilen, yalpalayan, kararsız köylülük arasındaki karşılıklı ilişkiler pratikte sınanır. Mücadelenin kendiliğinden gelişimi içinde örgütlenme biçimi olarak Sovyetler doğar. Sovyetlerin önemi üzerine o zamanki tartışmalar, 1917-1920 yıllarının büyük mücadelesini önceler. Parlamenter ve parlamento dışı mü-

cadele biçimlerinin, parlamentoyu boykot ve parlamentoya katılma taktiğinin, legal ve illegal mücadele biçimlerinin birbirini izlemesi, bunların birbirleriyle ilişkileri ve bağıntıları — tüm bunlar olağanüstü zengin içeriktedir. Bu dönemin her bir ayı, kitlelere ve önderlere, sınıflara ve partilere, siyasal bilimin esaslarını, "barışçıl", "anayasal" gelişme koşulları altında geçen bir yıldan daha fazla öğretmiştir. 1905 "genel provası" olmasaydı 1917 Ekim Devrimi'nin zaferi mümkün olmazdı.

Gericilik yılları (1907-1910). Çarlık zafere ulaştı. Bütün devrimci ve muhalif partiler ezildi. Yılgınlık, moral bozukluğu, bölünmeler, dağınıklık, döneklik. Politika yerine pornografi. Felsefi idealizme doğru artan bir eğilim görülür; karşı-devrimci ruh hallerinin kılıfı olarak mistisizm. Fakat aynı zamanda tam da bu büyük yenilgi, devrimci partilere ve devrimci sınıfa, gerçek ve son derece yararlı bir ders verir; tarihsel diyalektik üzerine, devrimci mücadeleyi yürütme anlayışı, yeteneği ve sanatı üzerine bir derstir bu. Gerçek dostlar felaket anında tanınır. Yenilen ordular iyi öğrenir.

Muzaffer Çarlık, Rusya'da burjuva-öncesi ataerkil yaşam tarzının kalıntılarını hızla yıkmak zorunda kalır. Rusya'nın burjuva gelişimi olağanüstü hızlı ilerlemeler kaydeder. Sınıfsızlık hayalleri, sınıflarüstü olma hayalleri, kapitalizmden kaçınma imkânı hayalleri tuz buz olur. Sınıf mücadelesi yepyeni ve bir o kadar belirgin bir biçim alır.

Devrimci partileri öğrenimlerini tamamlamalıdır. Saldırmayı öğrenmişlerdi. Şimdi artık bu bilgiyi, nasıl düzenli bir biçimde geri çekilinebileceği bilgisiyle tamamlamak gerektiğini kavramak zorundalar. Devrimci partiler saldırıyı ve geri çekilmeyi doğru uygulamayı öğrenmemişlerse zafer kazanamayacaklarını kavramalıdır — ve devrimci sınıf bunu kendi acı deneyimlerinden anlamayı öğrenir. Yenilen bütün muhalif ve devrimci partiler arasında Bolşevikler, geri çekilmeyi en düzenli biçimde, "or-

du"su için en az zarar getirecek biçimde, çekirdeğini büyük oranda koruyarak, (derinliği ve iflah olmazlığı bakımından) en az bölünmeyle, en az moral bozukluğuyla, çalışmaya mümkün olduğunca kapsamlı, doğru ve enerjik biçimde yeniden girişebilme yeteneğiyle gerçekleştirmişlerdir. Ve Bolşevikler bunu sadece, geri çekilmek gerektiğini, nasıl geri çekilmek gerektiğini bilmeyi, en gerici parlamentolarda, sendikalarda, kooperatiflerde, sigorta acentalarında legal çalışma gereğini kavramak istemeyen lafız devrimcilerini acımasızca açığa çıkarıp saflarından kovdukları için başarabilmişlerdir.

Atılım yılları (1910-1914). Başlangıçta atılım inanılmaz biçimde yavaştır, daha sonraları, 1912 yılında Lena olaylarından[4] sonra giderek hız kazanır. Son derece büyük güçlüklere göğüs gererek Bolşevikler, işçi sınıfı saflarında burjuvazinin ajanları rolü, 1905'ten sonra bütün burjuvazi tarafından mükemmel biçimde anlaşılmış olan ve bu yüzden burjuvazi tarafından Bolşeviklere karşı binlerce biçimde desteklenen Menşevikleri geriletirler. Ancak Bolşevikler, illegal çalışmanın "legal olanaklar"dan mutlaka yararlanmakla birleştirilmesi taktiğini uygulamamış olsalardı, bunu asla başaramazlardı. Aşırı Duma'da Bolşevikler tüm işçi kuryesini ele geçirdiler.

Birinci Emperyalist Dünya Savaşı (1914-1917). Legal parlamentarizm, "parlamento"nun aşırı gerici karakterine rağmen, devrimci proletaryanın partisine, Bolşeviklere son derece yararlı hizmetlerde bulunur. Bolşevik temsilciler Sibirya'ya sürülür.[5] Rus sürgün basınında, sosyal-emperyalizm, sosyal-şovenizm, sosyal-yurtseverlik, tutarsız ve tutarlı enternasyonalizm, pasifizm ve pasifist hayallerin devrimci reddi düşüncelerinin bütün nüansları tam ifadesini bulur. Rus sosyalizmindeki "hizip" bolluğu ve bunların birbiriyle amansız mücadelesine küçümser ve kendini beğenmiş bir tavır içinde burun kıvıran II. Enternasyonal'in bilge ahmakları ve kocakarıları, savaş ***bütün*** ileri ülke-

lerde çok övülen "legalite"yi ortadan kaldırdığında, İsviçre ve diğer ülkelerdeki Rus devrimcilerin örgütleyebildikleri gibi bir özgür (illegal) görüş alışverişi örgütlemeyi ve doğru görüşleri özgür (illegal) bir şekilde ortaya koymayı yaklaşık olarak bile beceremediler. Tam da bu yüzden bütün ülkelerin açık sosyal-yurtseverleri ve "Kautskycileri", proletaryanın en büyük hainleri durumuna düşmüşlerdir. Ve Bolşevizm 1917-1920 yıllarında zafere ulaşabildiyse, bu zaferin başlıca nedenlerinden biri, Bolşevizmin daha 1914 sonlarından itibaren sosyal-şovenizmin ve "Kautskyciliğin" alçaklığını, iğrençliğini ve ihanetini (Fransa'da Longuet'in çizgisi, İngiltere'de Bağımsız İşçi Partisi liderlerinin ve Fabiyanların ve İtalya'da Turatilerin vs. görüşleri Kautskyciliğe uygundur) acımasızca açığa çıkarması, daha sonra ise kitlelerin, kendi deneyimleri temelinde, Bolşeviklerin görüşlerinin doğruluğuna giderek daha çok emin olmalarıdır.

Rusya'da ikinci devrim (Mart'tan [Şubat] Kasım [Ekim] 1917'ye kadar). İnanılmaz derecede köhnemiş ve eskimiş Çarlık (çok büyük acılarla dolu savaşın darbeleri ve yükleri altında) kendisine karşı yönelen büyük bir yıkıcı güç yarattı. Birkaç gün içinde Rusya —savaş koşulları altında— dünyanın herhangi bir ülkesinden daha özgür olan bir burjuva-demokratik cumhuriyete dönüştü. Hükümet —çoğu "sıkı parlamenter" cumhuriyette olduğu gibi— muhalif ve devrimci partilerin önderleri tarafından kuruldu; parlamentoların en gericisi de olsa parlamentoda bir muhalefet partisi önderinin niteliği, böyle bir önderin daha sonra devrimdeki rolünü ***kolaylaştırıyordu.***

Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, birkaç hafta içinde, II. Enternasyonal'in Avrupalı kahramanlarının, bakanlıkçıların ve öteki oportünist güruhun bütün yöntem ve tarzlarını, argüman ve safsatalarını mükemmel biçimde benimsediler. Şimdi Scheidemannlar ve Noske, Kautsky ve Hilferding, Renner ve Austerlitz, Otto Bauer ve Fritz Adler, Turati, İngiltere'de Fabiyancıla-

rın ve "Bağımsız İşçi Partisi"nin önderleri hakkında okuduğumuz her şey, bize cansıkıcı bir yineleme, bilinen eski türkünün terennümü gibi gelmektedir (ve gerçekte de öyledir). Biz bütün bunları Menşeviklerde görmüştük. Tarih bir şaka yapmış ve geri bir ülkenin oportünistlerinin, bir dizi ileri ülkenin oportünistlerini öncelemesini sağlamıştı.

II. Enternasyonal'in bütün kahramanları iflas etmiş, Sovyetler ve Sovyet iktidarının önemi ve rolü sorununda kendilerini rezil etmişlerse, şimdi II. Enternasyonal'den ayrılmış olan üç çok önemli partinin (Alman Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi, Fransız Longuetistleri ve İngiliz Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi) liderleri bu sorunda özellikle "dikkat çekici biçimde" rezil olmuşlar ve ayakları dolanmışsa, bunların tümü küçük-burjuva demokrasisinin önyargılarının kölesi olduklarını (kendilerine "sosyal-demokrat" diyen 1848 küçük-burjuvalarının ruhuyla) göstermişlerse, biz ***bunların hepsini daha önce*** Menşevikler örneğinde görmüştük. Tarih şu şakayı yapmıştır: Rusya'da 1905'te Sovyetler doğmuştur, Mart'tan (Şubat) Kasım (Ekim) 1917'ye kadar Sovyetlerin rolünü ve önemini kavrayamadıkları için iflas eden Menşevikler bunları tahrif etmiştir, şimdi ise Sovyet iktidarı düşüncesi ***bütün dünyada*** doğmuş ve inanılmaz bir hızla bütün ülkelerin proletaryası arasında yaygınlaşmaktadır, fakat II. Enternasyonal'in eski kahramanları, Sovyetlerin rolünü ve önemini kavrama konusundaki yeteneksizliklerinden dolayı ***her yerde*** aynı bizim Menşeviklerimizin uğradığı iflasa uğramaktadırlar. Deneyim, proleter devrimin son derece önemli bazı sorunlarında ***bütün*** ülkelerin kaçınılmaz olarak Rusya'nın geçtiği yollardan geçmek zorunda kalacaklarını tanıtlamıştır.

Parlamenter (gerçekte) burjuva cumhuriyetine ve Menşeviklere karşı muzaffer mücadelelerine Bolşevikler, bugün Avrupa ve Amerika'da yaygın olan görüşün tersine, çok büyük bir dikkatle başladılar ve kesinlikle basit biçimde hazırlanmadılar.

Sözkonusu dönemin başlangıcında hükümetin devrilmesi çağrısında ***bulunmadık***; bilakis, Sovyetlerin bileşiminde ve zihniyetinde önceden değişiklikler ***olmadıkça*** yıkılmalarının olanaksız olduğu bilincini yaydık. Burjuva parlamentosuna, Kurucu Meclis'e boykot ilan etmedik, bilakis, —Partimizin Nisan Konferansı'ndan (1917) beri resmen Parti adına— Kurucu Meclis'li bir burjuva cumhuriyetinin, Kurucu Meclis'siz bir cumhuriyetten daha iyi olduğunu, fakat bir "İşçi-Köylü Cumhuriyeti"nin, bir Sovyet Cumhuriyeti'nin her türlü burjuva-demokratik parlamenter cumhuriyetten daha iyi olduğunu söyledik. Böyle dikkatli, esaslı, özenli ve uzun bir hazırlık olmadan, ne Kasım (Ekim) 1917'de zafer kazanabilir, ne de bu zaferi koruyabilirdik.

IV
BOLŞEVİZM İŞÇİ HAREKETİ İÇİNDE HANGİ DÜŞMANLARA KARŞI MÜCADELE İÇİNDE GELİŞMİŞ, GÜÇLENMİŞ VE ÇELİKLEŞMİŞTİR?

Birincisi ve esas olarak, 1914 yılında kesin biçimde sosyal-şovenizme dönüşen, kesin biçimde burjuvazinin safına geçen ve proletaryaya karşı çıkan oportünizme karşı mücadele içinde. Elbette oportünizm, işçi hareketi içinde Bolşevizmin baş düşmanıydı. Şimdi de uluslararası ölçekte baş düşmanıdır. Bolşevizm bu düşmana daima en büyük dikkatini yöneltmiştir ve hâlâ da yöneltmektedir. Bolşeviklerin faaliyetinin bu yanı hakkında şimdi yurtdışı da yeterli bilgiye sahiptir.

Bolşevizmin, işçi hareketi içindeki bir başka düşmanı için aynı şeyi söyleyemeyiz. Bolşevizmin, anarşizme benzer yanları bulunan ya da bazı şeyleri ondan ödünç alan, bütün önemli sorunlarda tutarlı proleter sınıf mücadelesinin koşul ve gereksinimlerinden sapan ***küçük-burjuva devrimciliğine*** karşı mücadele içinde geliştiği, güçlendiği ve çelikleştiği pek bilinmiyor. Marksistler için teorik olarak tamamen kanıtlanmış ve Avrupa'nın bütün devrimlerinin ve devrimci hareketlerinin deneyimiyle tam olarak doğrulanmıştır ki, kapitalist düzende sürekli baskıya ve çoğu kez yaşam koşullarının inanılmaz hızla kötüleşmesine ve yıkıma maruz kaldığından, küçük üretici, küçük mülk sahibi (birçok Avrupa ülkesinde son derece geniş kesimleri temsil eden bir toplumsal tip) kolayca aşırı devrimciliğe geçer, fakat tutarlılık, örgütlülük, disiplin ve sağlamlık gösteremez. Kapitalizmin dehşetinden "öfkeye kapılan" küçük-burjuva, tıpkı anarşizm gibi, tüm kapitalist ülkelere özgü bir toplumsal olgudur. Bu devrimciliğin kararsızlığı, kısırlığı, hızla boyun eğişe, kayıtsızlığa, hayalciliğe dönüşme, hatta şu ya da bu burjuva "moda"

akıma kendini "çılgınca" kaptırma vasfı — bütün bunlar herkes tarafından bilinir. Fakat bu gerçeklerin teorik, soyut kabulü, devrimci partileri, hiç beklenmedik vesilelerle, biraz farklı bir biçimde, bilinmeyen bir görüntü ve ortamda, orijinal —az çok orijinal— koşullar altında her zaman yeniden ortaya çıkan eski hatalardan korumaz.

Anarşizm, çoğu kez, işçi hareketinin oportünist günahlarının bir tür cezası olmuştur. Bu iki ucube birbirini tamamlamaktaydı. Ve Rusya'da anarşizm, batı ülkelerine kıyasla nüfusun bileşimi daha küçük-burjuva olmasına rağmen, iki devrimde (1905 ve 1907) ve bu devrimlere hazırlık sırasında nispeten önemsiz bir etkide bulunabilmişse, bu hiç kuşkusuz kısmen, oportünizme karşı daima en uzlaşmaz, en amansız mücadeleyi yürütmüş olan Bolşevizmin hanesine bir kazanım sayılmalıdır. "Kısmen" diyorum, çünkü Rusya'da anarşizmin zayıflamasında daha da önemli bir rol oynayan bir husus, geçmişte (19. yüzyılın yetmişli yıllarında) anarşizmin alışılmadık bir hızla gelişme ve devrimci sınıfa yol gösterecek bir teori olarak tüm yanlışlığını ve işe yaramazlığını gösterme olanağı bulmuş olmasıdır.

Bolşevizm 1903'te ortaya çıktığında, küçük-burjuva, yarı-anarşist (ya da anarşizmle flört edebilecek olan) devrimciliğe karşı amansız mücadele geleneğini devralmıştır. Bu gelenek devrimci sosyal-demokraside her zaman var olmuştur ve bizde özellikle, Rusya'da devrimci proletaryanın kitle partisinin temelinin atıldığı 1900-1903 yıllarında kök salmıştır. Bolşevizm, küçük-burjuva devrimciliği eğilimini en çok temsil eden partiye, yani "Sosyal-Devrimciler" partisine karşı mücadeleyi devralmış ve bu mücadeleyi üç ana noktada sürdürmüştür. Birincisi, Marksizmi reddeden bu parti, her politik eylemden önce sınıf güçlerini ve bunların karşılıklı ilişkisini nesnel olarak hesaba katmak gerektiğini anlamak istemiyordu (daha doğrusu anlayamıyordu). İkincisi bu parti, "devrimciliği"ni ve "radikalizmi"ni, biz Mark-

sistlerin şiddetle reddettiği bireysel terör ve, suikastlerden yana olmasında görüyordu. Elbette ki biz bireysel terörü amaca uygunluk nedeniyle reddediyorduk, ne var ki, Büyük Fransız Devrimi'nin terörünü, ya da genel olarak muzaffer ve bütün dünya burjuvazisi tarafından kuşatılmış devrimci bir partinin terörünü "prensip" itibariyle mahkûm edebilen kişilerle Plehanov, henüz bir marksist ve devrimci olduğu 1900-1903 yıllarında alay etmiş, onları küçük duruma düşürmüştü. Üçüncüsü, "Sosyal-Devrimciler", örneğin tarım sorununda, proletarya diktatörlüğü sorununda Alman sosyal-demokrasisinin aşırı oportünistlerine öykünürken, aynı partinin nispeten önemsiz oportünist günahlarıyla alay etmeyi "radikalizm" sayıyorlardı.

Geçerken belirtelim ki, tarih şimdi, bizim her zaman savunduğumuz görüşü, yani ***devrimci*** Alman sosyal-demokrasisinin (Plehanov'un daha 1900-1903'te Bernstein'ın partiden atılmasını talep ettiği ve bu geleneğe daima bağlı kalan Bolşevikler'in, 1913'te Legien'in bütün alçaklığını, korkaklığını ve ihanetini[6] açığa çıkardıkları göz önüne alınsın), proletaryanın zafere ulaşmak için gereksindiği partiye ***en yakın*** parti olduğu görüşünü büyük çapta, dünya tarihi çapında doğrulamıştır. Şimdi, 1920 yılında, savaş sırasındaki ve savaştan sonraki ilk yıllarda bütün rezilce çöküşlerden ve krizlerden sonra, bütün batılı partiler içinde tam da Alman devrimci sosyal-demokrasisinin, en iyi önderleri ortaya çıkarmış ve kendini hızla toparlamış, hızla sağlığına kavuşmuş ve güçlenmiş parti olduğu açıkça görülmüştür. Bunu gerek "Spartaküs Birliği"nde, gerek Kautsky, Hilferding, Ledebour ve Crispien'in oportünizmine ve karaktersizliğine karşı şaşmaz bir mücadele yürüten "Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi"nin sol, proleter kanadında görmek mümkündür. Şimdi tamamen kapanmış bir tarihsel döneme, yani Paris Komünü'nden ilk Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti'ne kadarki döneme genel bir göz atılacak olursa, Marksizmin anarşizme karşı

tutumunun gayet belirgin, kesin belirlenmiş hatlar aldığı görülür. Marksizm sonuçta haklı çıkmıştır, ve anarşistler sosyalist partilerin çoğunluğu tarafından benimsenen devlet üzerine görüşün oportünist niteliğine işaret etmekte haklı idiyseler de, bu oportünizm, birincisi Marx'ın devlet üzerine düşüncelerinin çarpıtılmasından[7], evet hatta doğrudan hasıraltı edilmesinden ileri gelmekteydi ("Devlet ve Devrim" adlı kitabımda, Bebel'in, 36 yıl boyunca, 1875'ten 1911'e kadar, Engels'in, devlet hakkında yaygın sosyal-demokrat görüşlerin oportünizmini özellikle açık, sert ve berrak biçimde, dobra dobra sergilediği mektubunu[8] hasıraltı ettiğini saptadını); ikincisi, bu oportünist görüşlerini en kısa zamanda ve en geniş ölçüde düzelten ve Sovyet iktidarını ve bu iktidarın burjuva parlamenter demokrasiden üstünlüğünü tanıyanlar, Avrupa ve Amerika'nın sosyalist partileri içindeki en Marksist akımlar olmuştur.

Bolşevizmin, kendi partisi içinde "sol" sapmalara karşı mücadelesi iki durumda özellikle büyük bir kapsama ulaşmıştır: 1908'de, baştan sona gerici "Parlamento"ya ve son derece gerici yasalarla eli kolu bağlanmış legal işçi derneklerine katılıp katılmama sorunu tartışılırken; ve 1918'de (Brest Litovsk Barışı)[9] şu ya da bu "taviz"in verilip verilmeyeceği sorunu tartışılırken.

1908'de "Sol" Bolşevikler Partimizden ihraç edildi, çünkü son derece gerici "parlamento"ya katılma gerekliliğini ısrarla reddettiler.[10] Aralarında daha sonra Komünist Partisi'nin mükemmel üyeleri olan (ve öyle kalan) pekçok parlak devrimcinin de bulunduğu "solcular", özellikle 1905 yılındaki boykotun olumlu deneyimine dayanıyorlardı. Ağustos 1905'te Çar bir danışma "parlamentosu"nun[11] toplantıya çağrıldığını açıkladığında, bütün muhalefet partilerinin ve Menşevikler'in tersine Bolşevikler bu parlamentoya boykot ilan ettiler ve Ekim 1905 Devrimi[12] bu parlamentoyu gerçekten de süpürüp attı. O zaman boykot, genel olarak gerici parlamentolara katılmamak doğru

olduğu için değil, bilakis kitlesel grevlerin hızla siyasal greve, daha sonra devrimci greve, sonunda da ayaklanmaya dönüşmesine yol açan nesnel durum doğru değerlendirildiği için doğruydu. Ayrıca o zamanlar mücadele, ilk temsili kurumu toplantıya çağırmayı Çar'ın elinde mi bırakmalı, yoksa bu inisiyatifi eski iktidarın elinden almalı mı konusunda yoğunlaşmıştı. Benzer bir nesnel durumun ve onun gelişme doğrultusu ve hızının aynı olduğuna ilişkin bir kesinlik olmadığı ve olamayacağı durumda, boykot artık doğru değildi.

1905 yılında "parlamento"nun Bolşevikler tarafından boykot edilmesi, legal ve illegal, parlamenter ve parlamento dışı mücadele biçimlerinin birleştirildiği durumda, parlamenter mücadele biçimlerini reddetmenin bazen yararlı, hatta kaçınılmaz olduğunu göstererek, devrimci proletaryaya son derece değerli bir siyasal deneyim kazandırdı. Fakat bu deneyimi, gözü kapalı, taklitçi, eleştirel olmayan bir biçimde ***başka*** koşullara, ***başka*** bir duruma aktarmak en büyük hatadır. Zaten Bolşeviklerin 1906 yılında "Duma"yı boykot etmesi, küçük ve kolay düzeltilebilir* de olsa bir hataydı. Devrimci dalganın hızla yükselmesinin ve bu yükselişin bir ayaklanmaya dönüşmesinin beklenemeyeceği, öte yandan, yenilenme sürecinde bulunan burjuva monarşisinin bütün tarihsel durumunun gerekli kıldığı legal ve illegal çalışmanın birleştirilmesinin sözkonusu olduğu 1907, 1908 ve sonraki yıllardaki Duma boykotları, çok ciddi ve düzeltilmesi çok zor bir hataydı. Daha sonraki dönemlerle bağlantısı apaşikâr olan bu tamamen kapanmış tarihsel döneme bugün geri dönüp baktığımızda, Bolşeviklerin, illegal mücadele biçimlerini ***mutlaka*** legal mücadele biçimleriyle, tamamen gerici parlamentoya ve gerici yasalarla bağlı diğer kurumlara (sigorta san-

* *Tek tek kişiler için geçerli olan —uygun değişikliklerle— politika ve partiler için de geçerlidir. Akıllı kişi, yanlış yapmayan kişi değildir. Böyle biri yoktur, olamaz. Akıllı kişi, çok önemli olmayan yanlışlar yapan ve bunları kolayca ve hızla düzelten kişidir.*

dıkları vs.) ***mutlaka*** katılmayla birleştirme zorunluluğunu sert mücadele içinde kabul ettirmemiş olsalardı, 1908 ile 1914 arasında proletaryanın devrimci partisinin sağlam çekirdeğini (sağlamlaştırmak, geliştirmek ve güçlendirmek bir yana) ***bir arada dahi tutamayacaklarını*** görürüz.*

1918'de bölünme olmadı. O zamanlar "Sol" komünistler, Partimiz içinde sadece özel bir grup ya da "fraksiyon" oluşturdular, bu da kısa sürdü. Aynı yıl "Sol Komünizm"in en önde gelen temsilcileri, örneğin Radek ve Buharin yoldaşlar, hatalarını açıkça kabul ettiler. Brest-Litovsk Barışı'nın, devrimci proletarya partisi için, emperyalistlerle prensip itibariyle caiz olmayan zararlı bir uzlaşma olduğuna inanıyorlardı. Bu, gerçekten de emperyalistlerle bir uzlaşmaydı, fakat mevcut koşullar altında ***mutlak zorunlu*** bir uzlaşmaydı.**

Bugün Brest-Litovsk Barışını imzalama taktiğimize, örneğin "Sosyal-Devrimciler" tarafından yapılan saldırıları duydukça, ya da Lansbury yoldaşın, bir görüşmemiz sırasında bana söylediği, "İngiltere'de sendika liderlerimiz, uzlaşmak Bolşevizm için caiz olduğuna göre, bizim için de caizdir diyorlar" yolundaki sözlerle karşılaştıkça, ilkönce genellikle şu basit ve "popüler" kıyaslamayla yanıt veriyorum.

Diyelim ki silahlı haydutlar otomobilinizi durdurdular. Onlara, paranızı, pasaportunuzu, tabancanızı, otomobilinizi verdiniz. Haydutların hoş refakatinden kurtuldunuz. Hiç kuşkusuz bu bir uzlaşmadır. "Do ut des." (Sana para, silah ve araba "veriyorum" ki, sen de bana canımı kurtarmak için kaçma olanağı

* *Duma boykotu üzerine ve bu dönemde "Sol" Bolşeviklere karşı mücadele üzerine bkz. Seçme Eserler, Cilt 3, s. 303 ve devamı ve s. 305 ve devamı. (—İnter Yayınları) —**Red.***

** *Brest Barışı üzerine ve bu dönemde parti içi mücadele üzerine daha fazla bilgi için bkz. Seçme Eserler C. 7, s. 297 ve devamı. (—İnter Yayınları)—**Red.***

"ver".) Böyle bir uzlaşmayı "prensip itibariyle gayri-caiz" ya da böyle bir uzlaşma yapan kişiyi haydutların suç ortağı ilan edecek aklı başında birini bulmak pek zordur (haydutlar otomobili ve silahı yeni soygunlar için kullanacak olsalar bile bu böyledir). Bizim, Alman emperyalizminin haydutlarıyla uzlaşmamız böyle bir uzlaşmaydı.

Fakat Rusya'da Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, Almanya'da Scheidemannlar (ve büyük ölçüde Kautskyciler), Avusturya'da Otto Bauer ve Friedrich Adler (Bay Renner ve şürekâsından söz bile etmiyorum), Fransa'da Renaudel, Longuet ve şürekâsı, İngiltere'de Fabiyanlar, "Bağımsızlar" ve "Labouristler", 1914-1918 ve 1918-1920 yıllarında kendi burjuvazilerinin, zaman zaman da "müttefik" burjuvazinin haydutlarıyla ülkelerinin devrimci proletaryasına ***karşı uzlaşmalar*** yaptıklarında, bu baylar ***haydutların suç ortakları*** gibi davranmışlardır.

Sonuç açıktır: Uzlaşmaları "prensip itibariyle" reddetmek, genelde uzlaşmaların caizliğini, her türden uzlaşmayı reddetmek, ciddiye alınması mümkün olmayan bir çocukluktur. Devrimci proletaryaya yararlı olmak isteyen politikacı, uzlaşmaların reddedilmesi gerektiği durumları, bunların oportünizmi ve ***ihaneti*** ifade ettikleri ***somut*** durumları ayırt etmesini bilmeli, ***böyle somut*** uzlaşmaları şiddetle eleştirmeli, acımasızca teşhir etmeli, bunlara karşı uzlaşmaz bir mücadeleye girişmeli ve "işgüzar", kurt sosyalistlerin ve parlamenter düzenbazların "genel olarak uzlaşmalar" üzerine değerlendirmelerle sorumluluktan yan çizmelerine ve kaçmalarına izin vermemelidir. İngiliz Trade Union'larının, Fabiyan Derneğinin ve "Bağımsız" İşçi Partisi'nin lideri baylar, gerçekte oportünizmin, ihanet ve sadakatsizliğin en kötüsü olan ***ihanetlerinden,*** yaptıkları böyle bir uzlaşmadan, tam da bu yolla kaçmak istiyorlar.

Uzlaşma vardır, uzlaşma vardır. Her uzlaşmanın, uzlaşmanın her çeşidinin durumunu ve somut koşullarını tahlil etmeyi

bilmek gerekir. Haydutların kötülüklerini en aza indirmek, yakalanıp kurşuna dizilmelerini sağlamak için onlara para ve silah vermek zorunda kalmış birini, haydutların elde ettiği ganimetten pay almak için onlara para ve silah veren birinden ayırt etmeyi öğrenmek gerekir. Politikada bu her zaman benim verdiğim bu çocukça basit örnekte olduğu kadar kolay değildir. Ne var ki işçilere, yaşamda karşılaşacakları her türlü durum için hazır kararları önceden sunacak bir reçete keşfetme düşüncesinde olan, ya da devrimci proletaryanın politikasında asla zorluklar ve karmaşık durumların olmayacağı vaadinde bulunacak biri ancak bir şarlatan olabilir.

Yanlış yorumları önlemek için, kısaca da olsa, somut uzlaşmaların tahliline yarayacak bazı esaslar ileri sürmek istiyorum.

Alman emperyalistleriyle Brest-Litovsk Barışını imzalamaktan ibaret olan bir uzlaşma yapan parti, fiili enternasyonalizmini 1914'ün sonundan beri geliştirmeye başladı. Bu parti, Çarlığın yenilgisini savunmaktan ve iki emperyalist haydut arasındaki bu savaşta "anavatan savunması"nı mahkûm etmekten çekinmedi. Bu partinin parlamentodaki temsilcileri, burjuva hükümetinde bakanlık koltuğuna giden yolu değil, Sibirya'ya sürgünü yeğlediler. Çarlığı yıkan ve demokratik cumhuriyeti kuran devrim, bu partiyi yeni, muazzam bir sınavdan geçirdi: Parti, "kendi" emperyalistleriyle hiçbir anlaşmaya yanaşmadı, bilakis onları yıkma hazırlığına girişti ve yıktı. Siyasi iktidarı elinde tutan bu parti, çiftlik beyi ve kapitalist mülkiyetten taş üstünde taş bırakmadı. Emperyalistlerin gizli anlaşmalarını açıklayıp feshettikten sonra bu parti ***bütün*** halklara barış önerdi ve ancak Anglo-Fransız emperyalistleri barışı akamete uğrattıktan ve Bolşevikler, Almanya'da ve diğer ülkelerde devrimi hızlandırmak için ellerinden gelen herşeyi yaptıktan sonra, Brest-Litovsk haydutlarının şiddetine boyun eğmek zorunda kaldı. Böyle bir parti tarafından ve böyle bir durumda yapılan böyle bir uzlaşmanın

tamamen doğru olduğu, gün geçtikçe herkes tarafından daha iyi görülmektedir.

Rusya'da Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler (1914-1920 yıllarında bütün dünyadaki II. Enternasyonal önderlerinin tümü gibi) "anavatan savunması"nı, yani ***kendi*** haydut burjuvazilerini savunmayı doğrudan ya da dolaylı olarak haklı göstererek ihanete başladılar. ***Kendi*** ülkelerinin burjuvazisiyle bir koalisyon kurarak ve ***kendi*** burjuvazileriyle birlik halinde ülkelerinin devrimci proletaryasına karşı mücadele ederek ihanetlerini sürdürdüler. Rusya'da önce Kerenski ve Kadetlerle, daha sonra da Kolçak ve Denikin'le kurdukları blok, aynı onların yabancı kafadarlarının ***kendi*** ülkelerinin burjuvazileriyle kurduğu blok gibi, proletaryaya karşı burjuvazinin kampına iltihak etmekti. Emperyalist haydutlarla uzlaşmaları, başından sonuna kadar, emperyalist haydutluğun ***suç ortaklığından*** ibaretti.*

V
ALMANYA'DA "RADİKAL" KOMÜNİZM LİDERLER – PARTİ – SINIF – KİTLE

Burada sözünü etmek zorunda olduğumuz Alman komünistleri, kendilerine "radikal" değil, —eğer yanılmıyorsam— "ilkesel muhalefet" diyorlar. Ancak bunların "çocukluk hastalığı radikalizm"in belirtilerini gösterdikleri aşağıdaki açıklamalardan anlaşılacaktır.

---

* *Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin emperyalist savaş sırasında oynadıkları hain rolle ilgili daha fazla bilgi için bkz. Seçme Eserler, Cilt 5, s. 135 ve devamı (—İnter Yayınları) ve içsavaş sırasında oynadıkları hain rolle ilgili olarak da bkz. Cilt 7, s. 198 ve devamı, ayrıca Cilt 8, s. 121 ve devamı ve s. 159 ve devamı (—İnter Yayınları). —**Red.***

Frankfurt/Main Yerel Grubu tarafından yayınlanan ve bu muhalefetin görüşlerini yansıtan ***"KPD'nin Bölünmesi (Spartaküs Birliği)"*** adlı broşür, bu muhalefetin düşüncelerinin özünü son derece anlaşılır, özlü, açık ve kısa biçimde özetlemektedir. Bu özü okura anlatmak için birkaç alıntı yetecektir.

> "Komünist Partisi, en kararlı sınıf mücadelesinin partisidir...
>
> ... Politik olarak (kapitalizmle sosyalizm arasındaki) bu geçiş dönemi proletarya diktatörlüğü dönemidir...
>
> ... Şu soru ortaya çıkar: Diktatörlüğü kim yürütecektir: Komünist Partisi mi, yoksa proleter sınıf mı?...
>
> ... İlke olarak ***Komünist Parti'nin*** diktatörlüğünü mü, ***yoksa proleter sınıfın*** diktatörlüğünü mü hedeflememiz gerekir?!!..." (Bütün italikler orijinal metindeki gibidir.)

Ayrıca, broşürün yazarı, Almanya Komünist Partisi "Merkezi"ni, ***Almanya Bağımsız Sosyal-demokrat Partisi ile koalisyon*** yolları aramakla, bu "merkezin", parlamentarizm de dahil "***bütün siyasi mücadele araçlarının ilke olarak kabulü sorununu***" sadece, kendi gerçek ve en önemli emellerini, Bağımsızlarla koalisyon yapma emellerini gizlemek için ortaya atmış olmakla suçlamaktadır.

Ve broşür devam ediyor:

> "Muhalefet başka bir yol seçti. Muhalefet, Komünist Partisi'nin egemenliği ve parti diktatörlüğü sorununun sadece taktik bir sorun olduğu görüşündedir. ***Her halükârda*** Komünist Partisi'nin egemenliği, bir partinin her türlü egemenliğinin son biçimidir. İlke olarak, proleter sınıfın diktatörlüğü hedeflenmelidir. Ve partinin tüm önlemleri, onun örgütü, mücadele biçimi, strateji ve taktiği buna uydurulmalıdır. Buna uygun olarak diğer partilerle her türlü uzlaşma, tarihsel ve siyasal olarak artık zamanını doldurmuş olan parlamenter mücadele biçimlerine her

türlü geri dönüş, her türlü manevra ve anlaşma politikası kesin olarak reddedilmelidir... Mücadelenin özgül proleter yöntemlerine özellikle ağırlık verilmelidir. Devrimci mücadeleye Komünist Partisi önderliği altında katılması gereken en geniş proleter çevre ve katmanların birleştirilmesi için en geniş temelde ve en geniş çerçevede yeni örgütlenme biçimleri yaratılmalıdır. Bütün devrimci unsurların bu toplanma noktası, fabrika örgütleri temelinde inşa edilmiş ***İşçi Birliği'***dir. Sendikalardan çıkın! şiarına uyan bütün işçiler bu Birlik'te toplanmalıdır. Savaşan proletaryanın en sıkı savaş safları burada oluşacaktır. Bu Birlik'e girmek için sınıf mücadelesini, Sovyet sistemini ve diktatörlüğü kabul etmek yeterlidir. Savaşan kitlelerin bundan sonraki eğitimi ve mücadelenin siyasi yönünün belirlenmesi, İşçi Birliği'nin dışında bulunan Komünist Partisi'nin görevidir.

... Dolayısıyla şimdi iki Komünist Partisi karşı karşıya bulunuyor: ***Birisi***, devrimci mücadeleyi örgütleme ve bu mücadeleyi ***yukarıdan*** yönetme çabası içinde olan, diktatörlüğü elinde bulunduracak bir koalisyon hükümetine girme olanağını sağlayacak bir durum yaratabilmek için uzlaşmaları ve parlamentarizmi kabul eden ***liderler partisidir***.

Diğeri, devrimci mücadelenin yükselişini ***aşağıdan*** bekleyen, bu mücadele için hedefe götürecek biricik yöntem tanıyan ve uygulayan, tüm parlamenter ve oportünist yöntemleri reddeden ***kitle partisidir***. Bu biricik yöntem, ***burjuvaziyi amansızca yıkmak*** ve ardından sosyalizmi gerçekleştirmek üzere proletaryanın sınıf diktatörlüğünü kurmaktır...

... Orada liderlerin diktatörlüğü, burada kitlelerin diktatörlüğü! Şiarımız budur."

Alman Komünist Partisi içindeki muhalefetin görüşlerini karakterize eden en önemli cümleler bunlardır.

1903'ten bu yana Bolşevizmin gelişimine bilinçle katılmış ya da onu yakından gözlemiş her Bolşevik, bu değerlendirmeleri okuduktan sonra şöyle haykıracaktır: "Ne eski, ne bildik zırvalar! 'Radikal' çocukluğun ta kendisi!"

Bu değerlendirmelere yakından bakalım.

Sorunu, "parti diktatörlüğü mü, sınıf diktatörlüğü mü? — liderlerin diktatörlüğü (partisi) mi, kitlelerin diktatörlüğü (partisi) mi?" biçiminde koymak bile inanılmaz ve umutsuz bir düşünce karışıklığına tanıklık etmektedir. Bu insanlar gayet özgün bir şeyler ***keşfetme*** çabasındalar ve bu gayretkeşliklerinde gülünç duruma düşüyorlar. Kitlelerin sınıflara ayrıldığım herkes bilir; kitlelerle sınıfları karşı karşıya koymanın ancak, toplumsal üretim sistemindeki konumuna göre tasnif edilmemiş genel olarak büyük çoğunlukla, toplumsal üretim sisteminde özel bir konum alan kategoriler karşı karşıya konduğunda mümkün olabileceğini; sınıfların genellikle ve çoğu durumda, en azından modern uygar ülkelerde, siyasal partiler tarafından yönetildiğini; siyasal partilerin, kural olarak, en otorite sahibi, en etkili, en tecrübeli, en sorumlu görevlere seçilmiş ve kendilerine lider denen az çok devamlı insan gruplarınca yönetildiğini herkes bilir. Bütün bunlar işin ABC'sidir. Bütün bunlar açık ve berraktır. Bunun yerine bütün bu anlaşılmaz sözlere, bu yeni yapay dile ne gerek vardı? Bir yandan bu kişiler, partinin hızla legaliteden illegaliteye geçişinin, liderler, partiler ve sınıflar arasındaki alışılmış, normal, basit ilişkiyi yıktığı zor bir durumla karşılaştıklarında apaçık şaşkınlığa düşmüşlerdir. Diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Almanya'da da, legaliteye, "lider"lerin düzenli parti kongreleri tarafından özgür ve düzenli biçimde seçilmesine, parlamento seçimleri, toplantılar, basın yoluyla, sendika ve diğer örgütlerin ruh haliyle vs. partilerin sınıf bileşiminin kolayca denetlenmesine fazla alışılmıştı. Bu alışılmış sürecin yerine, devrimin fırtınalı seyri ve içsavaşm gelişimi sonucunda hızla legaliteden illegaliteye, bunların birleştirilmesine, "lider grupları"nın seçimi, oluşturulması, ya da yerlerinde tutulmasında pek "rahat olmayan", pek "demokratik olmayan" yöntemlere geçmek zorunlu olduğunda, bu kişiler şaşırdılar ve en çılgınca şeyleri düşünmeye başladılar. Küçük bir ülkede özellikle sağlam bir lega-

lite geleneği ve ayrıcalığıyla doğmuş olma mutsuzluğuna uğrayan, legalite ile illegalitenin değişken ilişkisini hiç görmemiş Hollanda Komünist Partisi'nin bazı üyelerinin muhtemelen bizzat kafası karışmış ve ne yaptıklarını bilmez bir halde bu saçmalıkların ortaya atılmasına yardımcı olmuşlardır.

Öte yandan burada sözkonusu olan, şimdilerde "moda haline" gelmiş olan "kitle" ve "lider" parolalarının iyice düşünülmemiş, bağıntısızca kullanılmasıdır. Bu kişiler "liderler"e karşı saldırılara, "liderler"le "kitle"nin karşı karşıya konmasına ilişkin çok şey duydular ve iyice ezberlediler. Fakat bağıntılar üzerinde düşünecek ve konu hakkında açık seçik bir düşünce edinecek durumda değiller.

"Liderler" ve "kitleler" karşıtlığı, özellikle, emperyalist savaşın sonunda ve savaştan sonra bütün ülkelerde açık ve kaba biçimde ortaya çıkmıştır. Bu olgunun asıl sebebini Marx ve Engels, 1852-1892 yıllarında, İngiltere örneğinde birçok kez açıklamışlardır. İngiltere'nin tekel konumu, yarı küçük-burjuva, oportünist bir "işçi aristokrasisi"nin "kitle"den ayrılmasına yol açtı. Bu işçi aristokrasisinin liderleri sürekli burjuvazinin safına geçiyorlardı ve —doğrudan ya da dolaylı olarak— burjuvazi tarafından besleniyorlardı. Marx bunları açıkça hain olarak damgalayarak, bu güruhun onur verici nefretini kazandı. En yeni emperyalizm (20. yüzyılın) bazı ileri ülkeler için ayrıcalıklı bir tekel konumu yarattı ve bu temel üzerinde II. Enternasyonal içinde kendi mesleklerinin, kendi dar işçi aristokrasisi kesimlerinin çıkarlarını temsil eden hain liderler, oportünistler, sosyal-şovenler tipi ortaya çıktı. Oportünist partiler "kitleler"den, yani geniş emekçi kesimlerden; onların çoğunluğundan, en az ücret alan işçilerden tecrit oldular. Bu kötülüğe karşı mücadele etmeden, oportünist, sosyal-hain liderler teşhir edilip damgalanmadan ve saflardan kovulmadan devrimci proletaryanın zaferi imkânsızdır; zaten III. Enternasyonal'in uyguladığı politika da bu olmuştur.

Fakat ***bu vesileyle*** işi bir bütün olarak kitlelerin diktatörlüğü ile liderlerin diktatörlüğünü karşı karşıya koymaya kadar vardırmak, gülünç bir saçmalık ve aptalca bir şeydir. İşin özellikle gülünç olan yanı ise, basit şeyler üzerine genel insani görüşlere sahip eski liderlerin yerine ("kahrolsun liderler!" şiarının ardına gizlenerek) saçma ve çılgınca şeyler yumurtlayan ***yeni liderler*** geçirmektir. Almanya'da Lauffenberg, Wolfheim, Horner, Karl Schröder, Friedrich Wendel, Karl Erler* bunlardandır. Erler'in sorunu "derinleştirme" ve genel olarak politik partilerin gereksizliğini ve "burjuvalığı"nı ilan etme çabaları öylesine bir saçmalık abidesidir ki, insan buna ancak şaşabilir. Küçük bir yanlışta ısrar edilip, o derinleştirilerek gerekçelendirildiğinde, "sonuna kadar götürüldüğü"nde, onun nasıl olağanüstü büyük bir yanlışa dönüşebileceğini burada gerçekten görmek mümkündür.

Partiyi ve parti disiplinini yadsımak — muhalefetin ***vardığı nokta*** işte budur. Oysa bu, proletaryayı ***burjuvazinin yararına*** silahsızlandırmakla aynı şeydir. Bu tam da küçük-burjuva dağınıklıkla, kararsızlıkla, hoşgörüldüğünde, kaçınılmaz olarak her proleter devrimci hareketi mahvedecek olan tutarlılık, birleşme, toplu davranma konusunda yeteneksizlikle aynı şeydir. Partiyi Komünizmin bakış açısından reddetmek, (Almanya'da) kapita-

---

* *"Kommunistische Arbeiterzeitung" (Komünist İşçi Gazetesi), Hamburg, 7 Şubat 1920, No. 32, "Parti'nin Dağılması",* ***Karl Erler'****in makalesi: "İşçi sınıfı burjuva demokrasisini yok etmeden burjuva devleti yıkamaz, partileri yıkmadan ise burjuva demokrasisini yok edemez."*
Latin sendikacıları ve anarşistleri içinde kafası en karışık olanlar "sevinebilirler". Kendilerini besbelli Marksist sayan ciddi Almanlar, (K. Erler ve K. Horner, bu gazetedeki yazılarında kendilerini sağlam Marksist saydıklarının özellikle ciddi bir kanıtını sunuyorlar ve özellikle gülünç bir şekilde inanılmaz saçmalıklar yumurtlayarak Marksizmin abecesinden habersiz olduklarını ele veriyorlar) hiçbir şey ifade etmeyen sözler sarfetmeye başladılar. Sadece Marksizmi kabul etmek insanı hatadan kurtarmaz. Ruslar bunu çok iyi biliyorlar, çünkü Marksizm bizde çok sık "moda" olmuştur.

lizmin yıkılmasının arifesinden, komünizmin en alt aşamasına değil, orta aşamasına da değil, en yüksek aşamasına sıçramak demektir. Biz Rusya'da (burjuvazinin yıkılmasından üç yıl sonra), kapitalizmden sosyalizme, ya da komünizmin alt aşamasına geçiş yolunda ilk adımlarımızı atmaktayız. Sınıflar varlıklarını sürdürmektedirler ve proletarya iktidarı ele aldıktan ***sonra da uzun yıllar*** her yerde varlıklarını sürdüreceklerdir. Büyük ihtimalle bu süre, köylülerin olmadığı (ama küçük mülk sahipleri vardır!) İngiltere'de daha kısa olacaktır. Sınıfları ortadan kaldırmak, sadece çiftlik sahiplerini ve kapitalistleri kovmak değildir —bu bizde nispeten kolay oldu—, aynı zamanda ***küçük meta üreticilerini de ortadan kaldırmak*** demektir; oysa bunları ***k o v m a k ,*** ezmek ***olanaksızdır.*** Bunlarla ***anlaşmak*** zorunludur; bunları ancak çok uzun vadeli, yavaş ve dikkatli bir örgütsel çalışmayla değiştirmek ve yeniden eğitmek mümkündür (ve öyle de yapmak gerekir). Bunlar, proletaryayı küçük-burjuva unsurla çepeçevre sararlar, proletaryayı etkiler, moral bozukluğu yaratırlar, proletaryanın saflarında sürekli, karaktersizlik, dağınıklık, bireycilik, coşkudan cesaretsizliğe geçiş gibi küçük-burjuva niteliklerin nüksetmesine neden olurlar. Buna direnebilmek için, proletaryanın ***örgütleyici*** rolünü (ki bu proletaryanın ***en önemli*** rolüdür) doğru, başarılı ve muzaffer biçimde yerine getirebilmek için, proletaryanın siyasal partisi içinde en sıkı merkeziyetçiliğe ve disipline gerek vardır. Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı kanlı ve kansız, şiddete dayalı ve barışçıl, askeri ve ekonomik, pedagojik ve idari inatçı bir mücadeledir. Milyonlarca ve on milyonlarca insanın alışkanlık gücü, korkunç bir güçtür. Demir gibi sağlam ve savaşta çelikleşmiş bir parti olmadan, söz konusu sınıf içinde namuslu olan ne varsa onun güvenini kazanmış, kitlelerin nabzını tutmasını ve etkilemesini bilen bir parti olmadan, bu mücadeleyi başarıyla yürütmek olanaksızdır. Merkezileşmiş büyük burjuvaziyi yenmek, milyonlarca ve on milyonlarca küçük mülk sa-

hibini "yenmek"ten bin kez kolaydır. Küçük mülk sahipleri ise günbegünlük, her günkü, farkedilmeyen, elle tutulmayan, sarsıcı faaliyetleriyle, burjuvazinin ihtiyacı olan, burjuvaziyi ***restore eden o*** sonuçları yaratmaktadır. Proletarya partisinin demirden disiplinini (özellikle diktatörlüğü sırasında) az da olsa zayıflatan herkes, gerçekte proletaryaya karşı burjuvaziye yardım eder.

Liderler – parti – sınıf – kitle sorununun yanına "gerici" sendikalar sorununu da koymak gerekir. Fakat önce Partimizin deneyimleri temelinde birkaç toparlayıcı söz daha söylemek istiyorum. Partimiz içinde "liderlerin diktatörlüğü"ne karşı saldırılar ***daima olmuştur.*** Partimizin henüz resmen mevcut olmadığı, fakat Petersburg'da merkezi bir grubun oluşmaya başladığı ve bölge gruplarının yönetimini devralacağı 1895 yılındaki saldırıları anımsıyorum.[13] Partimizin IX. Parti Kongresi'nde (Nisan 1920)[14] hakeza "liderlerin diktatörlüğü"ne, "oligarşi"ye vs. karşı çıkan küçük bir muhalefet vardı.[15] O nedenle Almanlardaki bu "çocukluk hastalığı" "radikal komünizm"de şaşılacak, yeni, korkunç birşey yok. Bu hastalık bir tehlike yaratmadan geçer ve daha sonra organizma hatta daha da güçlenir. Öte yandan bizde, parti kurmayını, liderleri özellikle "gizlemeyi", özellikle "saklamayı" zorunlu kılan legal çalışmadan illegal çalışmaya hızlı geçiş, bazen çok tehlikeli tezahürlere yol açıyordu. Bunların en kötüsü, 1912 yılında casus Malinovski'nin Bolşeviklerin Merkez Komitesi'ne girebilmesidir. Malinovski en değerli ve davaya en bağlı yoldaşlarımızdan onlarca ve yüzlercesini yakalattı, zindana attırarak içlerinden birçoğunun ölümünü hızlandırdı. Onun daha da büyük zarar verememesinin nedeni, bizde legal çalışmayla illegal çalışma arasında doğru bir ilişkinin varlığıydı. Güvenimizi kazanmak için, Parti Merkez Komitesi üyesi ve Duma temsilcisi olarak Malinovski, Çarlık yönetimi altında da Menşeviklerin oportünizmine karşı mücadele etmeyi ve Bolşevizmin ilkelerini uygun örtülü biçimlerde propaganda etmeyi bilen legal günlük gazeteler çıkarma konusunda bize yardım et-

mek zorunda kaldı. Malinovski bir eliyle düzinelerce en iyi Bolşeviği sürgüne ve ölüme gönderirken, öteki eliyle de legal basın aracılığıyla on binlerce ve yüz binlerce yeni Bolşevikin eğitilmesine yardımcı olmak zorundaydı. Şimdi gerici sendikalarda devrimci çalışma yapmayı öğrenmek zorunda kalan Alman (aynı zamanda İngiliz, Amerikalı, Fransız ve İtalyan) yoldaşlar bu olay üzerine iyice kafa yormalıdırlar.*

En ileri ülkeler de dahil pekçok ülkede burjuvazi şimdi Komünist Partilerin içine hiç kuşkusuz ajanlar yolluyor ve gelecekte de yollayacak. Bu tehlikeyle mücadele etmenin yollarından biri, illegal çalışmayla legal çalışmayı ustaca birleştirmektir.

VI
DEVRİMCİLER GERİCİ SENDİKALARDA ÇALIŞMALI MI?

Alman "radikaller"i bu soruya mutlaka olumsuz yanıt verilmesi gerektiğini düşünüyorlar. Onlara göre, devrimcilerin, komünistlerin, sarı, sosyal-şoven, uzlaşmacı, Legienci, karşı-devrimci sendikalarda çalışmasına gerek olmadığını, hatta bunu yapmamaları gerektiğini "kanıtlamak" için "gerici" ve "karşı-devrimci" sendikalara karşı beyanlar ve öfkeli küfürler savur-

* *Malinovski Almanya'ya savaş tutsağı düştü. Bolşevik hükümetin iktidarı altında Rusya'ya geri döndüğünde, işçilerimiz tarafından derhal mahkemeye teslim edildi ve kurşuna dizildi. Menşevikler, Partimiz Merkez Komitesinde bir casusun olması hatasından dolayı bize çok saldırdılar. Ancak Kerenski döneminde, daha savaştan önce Malinovski'nin ajanlık faaliyetinden haberdar olduğu halde, "Trudovikler" e ve Duma' daki işçilere bunu **bildirmemiş** olan Rodzyanko'nun tutuklanıp yargılanmasını talep ettiğimizde, Kerenski'yle birlikte hükümette oturan Menşevikler de, Sosyal-devrimciler de bizi desteklemediler. Böylece Rodzyanko serbest kaldı ve Denikin' e katılabildi.*

mak yeter (bunu K. Horner özellikle "esaslı", özellikle ahmakça yapmaktadır).

Fakat Alman "radikaller"i bu taktiğin devrimci olduğuna ne kadar emin olsalar da, gerçekte bu taktik temelden yanlıştır ve boş sözlerden başka birşey değildir.

Bunu daha da açıklığa kavuşturmak için, —Bolşevizmin tarihinde ve bugünkü taktiğinde, genel uygulanabilirliği, genel önemi ve genel geçerliliği olan şeyleri Batı Avrupa'ya uygulamak amacında olan bu yazının genel planına uygun olarak— kendi deneyimimizle başlamak istiyorum.

Liderler – parti – sınıf – kitle arasındaki ilişki ve aynı zamanda proletarya diktatörlüğünün ve proletarya partisinin sendikalarla ilişkisi bugün Rusya'da şu somut biçimi almıştır: Diktatörlük, Sovyetler içinde örgütlenmiş ve son kongresindeki (Nisan 1920) verilere göre 611.000 üyeye sahip Bolşevikler'in Komünist Partisi tarafından yönetilen proletarya tarafından gerçekleştirilir. Üye sayısı gerek Ekim Devrimi'nden önce, gerekse de sonra çok fazla dalgalanıyordu, ve eskiden, 1918 ve 1919 yıllarında çok daha azdı.[16] Parti'nin enlemesine aşırı şişmesinden korkuyoruz, çünkü iktidar partisine, kaçınılmaz olarak, ancak kurşuna dizilmeyi hakeden kariyeristler ve sahtekârlar sızmaya çalışmaktadır. Parti'nin kapılarını —sadece işçi ve köylülere— son olarak, Yudeniç'in Petrograd'dan birkaç verst uzakta, Denikin'in ise Orel'de (Moskova'ya yaklaşık 350 verst) bulunduğu günlerde (1919 Kışı) açtık, yani Sovyet Cumhuriyeti'ni korkunç bir tehlikenin, ölümcül bir tehlikenin tehdit ettiği, serüvencilerin, kariyeristlerin, sahtekârların ve genel olarak kararsız unsurların komünistlere katılmalarının onlara kariyer sağlamayacağı (daha çok idam sehpası ve ölüm getireceği) bir dönemde açtık.[17] Her yıl kongresini toplayan (son kongrede bin üyeye bir delege düşmüştür) parti, 19 kişiden oluşan ve kongrede seçilen Merkez Komitesi tarafından yönetilir; Moskova'daki günlük ça-

lışma, "Orgbüro" (Örgütlenme Bürosu) ve "Politbüro" (Politik Büro) diye bilinen, beş Merkez Komitesi üyesinden oluşan ve Merkez Komitesi Plenumlarında seçilen daha da dar kurullar tarafından yürütülür. İşte size tam bir "oligarşi". Parti Merkez Komitesinin yönlendirici talimatları olmadan, Cumhuriyetimizin hiçbir devlet kurumunda hiçbir önemli siyasal ya da örgütsel sorun karara bağlanmaz.

Parti, çalışmalarında, doğrudan doğruya, son kongre (Nisan 1920) verilerine göre 4 milyondan fazla üyeye sahip ve biçimsel olarak ***partisiz*** olan ***sendikalara*** dayanır. Gerçekte sendikaların büyük çoğunluğunun yönetici organlarının hepsi ve ilk planda da elbette Tüm-Rusya Sendikalar Merkezi ya da Bürosu (Rusya Sendikalar Merkez Konseyi) komünistlerden oluşur ve partinin bütün direktiflerini uygular. Yani aslında biçimsel olarak komünist olmayan, esnek ve nispeten büyük, son derece güçlü bir proleter aygıta sahibiz, onun sayesinde Parti, ***sınıf*** ve ***kitleyle*** sımsıkı bağlıdır ve onun sayesinde Parti'nin önderliği altında ***sınıfın diktatörlüğü*** gerçekleştirilmektedir. Sendikalarla en sıkı bağ olmadan, —sadece ekonominin değil, ***ordunun inşasında da***— sendikaların coşkulu desteği, özverili çalışması olmadan, ülkeyi yönetmeyi ve diktatörlüğü gerçekleştirmeyi bırakın ikibuçuk yıl, ikibuçuk ay bile başaramazdık. Bu çok sıkı bağın, pratikte son derece karmaşık ve çok yönlü bir çalışmayı: propagandayı, ajitasyonu, sadece yönetici değil, aynı zamanda etkili sendikacılarla da zamanında ve sık sık konferansları gerektirdiği açıktır; bu, her türlü karşı-devrimci hileye —ideolojik olarak ***(burjuva)*** demokrasisini savunmaktan, sendikaların "bağımsızlığı"nı (proleter devlet iktidarından bağımsızlık!) vaaz etmekten, proleter disiplini sabote etmeye vs. kadar— yönlendirilen az sayıda da olsa belli bir taraftarı bulunan Menşeviklere karşı kararlı mücadele demektir.

"Kitleler"le sendikalar aracılığıyla bağ kurmayı yetersiz sa-

yıyoruz. Devrimin seyri içinde bizde pratik, ***Partisiz İşçi ve Köylü Konferansları*** gibi bir kurumu yarattı; ve biz, kitlelerin ruh halini izlemek, onlara ulaşmak ve taleplerini karşılamak, içlerinden en iyilerini devlet görevlerine getirmek vs. amacıyla bu kurumu her tarzda desteklemeye, geliştirmeye ve genişletmeye gayret ediyoruz. Devlet Denetim Halk Komiserliği'ni, "İşçi-Köylü Müfettişliği"ne dönüştürmeye dair en son kararnamelerden birinde, bu Partisizler Konferanslarına, çeşitli türden teftişler yapmak amacıyla Devlet Denetleme'ye üyeler seçme hakkı tanınmaktadır.

Devamla, Parti'nin tüm çalışması elbette, meslek ayrımı yapmaksızın tüm emekçi kitleleri kapsayan Sovyetler tarafından gerçekleştirilmektedir. Kaza Sovyet Konferansları, burjuva dünyanın en demokratik cumhuriyetlerinde bile şimdiye kadar görülmemiş ölçüde ***demokratik*** kuruluşlardır ve köylülük karşısında proletaryanın önderlik rolü, kent proletaryasının diktatörlüğü ve zengin, kapitalist, sömürücü ve spekülatör köylülüğe karşı sistemli mücadele vs., (Parti tarafından büyük bir dikkatle izlenen) bu konferanslar aracılığıyla ve sınıf bilinçli işçilerin sürekli olarak kırsal bölgelerdeki çeşitli görevlere atanmaları aracılığıyla gerçekleştirilir.

"Yukarıdan", diktatörlüğün pratik gerçekleştirilmesi bakış açısından bakıldığında, proleter devlet iktidarının genel mekanizması budur. Umarız okur, bu mekanizmayı tanıyan, 25 yıl içinde, küçük, illegal, yeraltı çevrelerinden bu mekanizmanın nasıl geliştiğini gözlemlemiş bir Rus Bolşeviğine; "yukarıdan" mı, "aşağıdan" mı, liderlerin diktatörlüğü mü, kitlelerin diktatörlüğü mü vs. gibi bütün bu gevezeliklerin, neden örneğin insan için sol bacağının mı, yoksa sağ elinin mi daha yararlı olduğu üzerine tartışmak kadar gülünç, çocukça bir saçmalık olarak göründüğünü anlar.

Alman radikallerinin, komünistlerin gerici sendikalarda ça-

lışamayacakları ve çalışmamaları gerektiği, bu çalışmanın reddedilebileceği, sendikalardan çıkmak ve mutlaka yepyeni, tertemiz ve son derece sevimli (ve çoğunlukla da gencecik) komünistlerce tasarlanan bir "İşçi Birliği" kurmanın vs, gerekli olduğu yolundaki cafcaflı, son derece bilge ve korkunç devrimci gevezelikleri de en az bunun kadar gülünç ve çocukça saçmalık olarak görünmektedir bize.

Kapitalizm, kaçınılmaz olarak sosyalizme, bir yandan işçiler arasındaki eski meslek ve zanaat ayrımlarını, yüzyılların seyri içinde gelişmiş olan bu ayrımları, öte yandan daha geniş, daha az loncasal (sadece branşları, zanaatları ve meslekleri değil, bütün sanayii kucaklayan) sanayi birlikleri olarak ancak uzun, çok uzun yıllar içinde gelişebilen ve gelişecek olan, ve ancak bundan sonra bu sanayi birlikleri aracılığıyla, ilerde insanlar arasında işbölümünün kaldırılmasına, ***çok yönlü gelişmiş ve çok yönlü eğitilmiş, her şeyi yapabilen*** insanların eğitimi, yetiştirilmesi ve hazırlanmasına geçilecek olan sendikaları miras bırakır. Komünizmin hedefi budur, o bu hedefe ulaşmalıdır ve ***ulaşacaktır***, fakat ancak uzun yıllardan sonra. Tamamen gelişmiş, tamamen sağlamlaşmış ve oluşmuş, tamamen serpilmiş ve olgunlaşmış komünizmin gelecekteki bu sonuçlarını gerçekleşmiş sayarak hareket etmek, dört yaşındaki bir çocuğa yüksek matematik öğretmek istemeye benzer.

Sosyalizmi kurmaya, hayalimizde var olan, özel olarak bizim tarafımızdan yaratılmış insan malzemesiyle değil, kapitalizmin bize miras bıraktığı insan malzemesiyle girişebiliriz (ve girişmeliyiz). Bu elbette çok "zor"dur, fakat bu görevi başka türlü çözme yönündeki her türlü çaba, öylesine ciddiyetten uzaktır ki, konuşmaya bile değmez.

Sendikalar, kapitalizmin gelişmesinin başlangıcında, işçilerin dağınıklığı ve çaresizliğinden, bir sınıf birliğinin ***başlangıcına*** doğru işçi sınıfının ileriye doğru attığı dev bir adımdı.

Proleterlerin sınıf birliğinin ***en yüksek*** biçimi olarak ***proletaryanın devrimci partisi*** (önderleri sınıfla ve kitlelerle bir bütün halinde, ayrılmaz bir bütün halinde birleştirmeyi beceremezse bu adı hak etmez) ortaya çıkmaya başladığında, sendikalar kaçınılmaz olarak belli ***gerici*** özellikler göstermeye, belli bir loncasal dargörüşlülük, belli bir apolitikleşme eğilimi, belli bir kemikleşme vs. sergilemeye başladılar. Fakat dünyanın hiçbir yerinde proletarya, sendikalar olmadan, sendikaların işçi sınıfı partisiyle ortak faaliyeti olmadan gelişmemiştir ve gelişemezdi. Siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi, sınıf olarak proletaryanın ileri doğru attığı dev bir adımdır ve parti her zamankinden daha çok, sadece eski biçimde değil, yeni biçimde, sendikaları eğitmeli ve onlara yol göstermelidir, ama aynı zamanda onların, vazgeçilmez bir "komünizm okulu" olarak, proleterlerin diktatörlüklerini gerçekleştirmeleri için vazgeçilmez bir hazırlık okulu olarak, ülkenin bütün ekonomisinin idaresinin giderek işçi ***sınıfının*** (tek tek mesleklerin değil), daha sonra da bütün emekçilerin eline geçmesi için vazgeçilmez bir birlik olarak kaldıklarını ve daha uzun süre de kalacaklarını unutmamalıdır.

Sendikaların bu anlamda ***belli*** bir "gerici nitelik" göstermeleri proletarya diktatörlüğü altında ***kaçınılmazdır***. Bunu kavramayanlar, kapitalizmden sosyalizme ***geçişin*** temel koşullarından kesinlikle hiçbir şey kavramamışlardır. ***Bu*** "gerici nitelik"ten korkmak, ***o olmadan yapmaya***, onu atlamaya çalışmak en büyük aptallıktır, çünkü bu, işçi sınıfı ve köylülüğün geri kesimlerini ve kitlelerini eğitmek, aydınlatmak, yeni bir yaşama çekmekten ibaret olan proleter öncünün rolünden korkmak demektir. Öte yandan, proletarya diktatörlüğünü, mesleki dargörüşlülüğe kapılmış tek bir işçinin bile kalmayacağı, tek bir işçinin bile loncasal ve trade-unionist önyargılar beslemeyeceği zamana kadar ertelemek çok daha büyük bir hata olacaktır. Politikacılık sanatı (ve bir komünistin görevlerini doğru anlaması),

proletaryanın öncüsünün iktidarı başarıyla ele geçirebileceği, iktidarın ele geçirilmesi sırasında ve sonrasında, işçi sınıfı ve proleter olmayan emekçilerin yeterince geniş kesimlerinin yeterli desteğine güvenebileceği, iktidarı ele geçirdikten sonra egemenliğini, giderek daha geniş emekçi kesimleri eğiterek ve yanına çekerek koruyabileceği, sağlamlaştırabileceği ve yaygınlaştırabileceği koşulları ve anı doğru değerlendirmekten ibarettir.

Devam edelim. Rusya'dan daha ileri ülkelerde, sendikalarda belli bir gericilik, hiç kuşkusuz, bizde olduğundan zorunlu olarak daha güçlü bir olgu olarak ortaya çıkmıştır. Bizde Menşevikler tam da mesleki dargörüşlülük, mesleki egoizm ve oportünizm yüzünden sendikalarda belli bir desteğe sahipti (ve kısmen bugün de az sayıda sendikada bu desteğe sahiptir). Batı'da oranın Menşevikleri, sendikalarda çok daha sağlam biçimde "yuvalanmışlardır", orada bizdekinden çok daha güçlü bir ***loncasal, dargörüşlü, kendini beğenmiş, kemikleşmiş, bencil, küçük-burjuva, emperyalist zihniyetli ve emperyalizm tarafından satın alınmış, emperyalizm tarafından ahlaksızlaştırılmış bir "işçi aristokrasisi"*** tabakası ***ortaya çıkmıştır.*** Bu inkâr edilemez. Gomperslerle, Batı Avrupa'da Bay Jouhaux, Henderson, Merrheim, Legien ve şürekâsıyla mücadele, ***tamamen türdeş*** bir siyasal ve toplumsal tip olan bizim Menşeviklerimize karşı mücadeleden çok daha zordur. Bu mücadele amansız biçimde yürütülmelidir, hem de bizim yaptığımız gibi, oportünizmin ve sosyal-şovenizmin iflah olmaz liderlerinin ipliğini pazara çıkarasıya ve sendikalardan süresiye kadar sürdürülmelidir. Bu mücadele, ***belli*** bir aşamaya getirilmeden, siyasal iktidar ele geçirilemez (ve geçirilmeye çalışılmamalıdır). Bu "belli aşama" çeşitli ülkelerde ve çeşitli koşullar altında ***aynı değildir***, bu aşamayı ancak, her ülkenin proletaryasının düşünerek davranan, deneyimli ve bilgili politik önderleri doğru saptayabilirler. (Bizde bu mücadelede başarının bir ölçüsü, başka şeylerin yanısıra, 7 Kasım [25 Ekim] proleter devriminden birkaç gün sonra Kasım

1917'de yapılan Kurucu Meclis seçimleriydi. Bu seçimlerde Menşevikler hezimete uğradı. Bolşeviklere verilen 9 milyon oya karşılık 700 bin —Transkafkasya ile birlikte 1 milyon 400 bin oy— aldılar. Bu konuda "Komünist Enternasyonal" No. 7-8'deki "Kurucu Meclis Seçimleri ve Proletarya Diktatörlüğü"[18] başlıklı yazıma bakınız.*)

Fakat "işçi aristokrasisi"yle mücadeleyi biz, işçi kitlelerini yanımıza çekebilmek için onlar adına yürütüyoruz; oportünist ve sosyal-şoven liderlerle mücadeleyi, işçi sınıfını yanımıza çekebilmek için yürütüyoruz. Bu temel ve elle tutulur gerçeği unutmak aptallıktır. Sendika ***üst yönetimlerinin*** gerici ve karşıdevrimci niteliğinden ... sendikalardan çıkmak!!, sendikalarda çalışmayı reddetmek!! ve işçiler için yeni, ***keşfedilmiş*** örgüt biçimleri yaratmak gerektiği!! sonucunu çıkaran "radikal" Alman komünistleri, tam da bu aptallığı yapıyorlar. Bu, komünistlerin burjuvaziye en büyük hizmeti yaptıkları affedilmez bir aptallıktır. Çünkü bizim Menşeviklerimiz de tıpkı tüm oportünist, sosyal-şoven ve Kautskyci sendika liderleri gibi, "işçi hareketi içinde burjuvazinin ajanları"ndan (ki biz her zaman Menşeviklerle ilgili olarak bu iddiada bulunduk) ya da Amerika'da Daniel de Leone taraftarlarının güzel ve çok doğru deyişiyle "kapitalist sınıfın işçi kâhya-ları"ndan (labour lieutenants of the capitalist class) başka bir şey değildir. Gerici sendikalar içinde çalışmamak, yeterince gelişmemiş ya da geri işçi kitlelerini, gerici liderlerin, burjuvazinin ajanlarının, işçi aristokratlarının ya da "burjuvalaşmış işçiler"in etkisine terketmek demektir[19] (bkz. Engels'in Marx'a İngiliz işçileri üzerine 24 Eylül 1852 tarihli mektubu).

Komünistlerin gerici sendikalara katılmamasını savunan saçma "teori", bu "radikal" komünistlerin "kitleler" üzerinde et-

---

* *Seçme Eserler, Cilt 6, s. 479–502. (—İnter Yayınları)* ***—Red.***

ki sorununu nasıl bir hafiflikle ele aldıklarını ve "kitleler" üzerine kopardıkları yaygarayı nasıl kötüye kullandıklarını çok anlaşılır biçimde göstermektedir. "Kitlelere" yardım etmek, onların sempatisini, desteğini kazanmak için, zorluklardan korkmamak, "liderler"in şirretlik ve çelmelerinden, (oportünist ve sosyal-şoven olarak çoğunlukla doğrudan ya da dolaylı olarak burjuvaziyle ve polisle temas halinde bulunan) "liderler"in hakaret ve eziyetlerinden korkmamak ve mutlaka ***kitleler neredeyse orada çalışmak*** gerekir. Asıl, son derece gerici de olsa proleter ve yarı-proleter kitlelerin bulunduğu kurum, dernek ve birliklerde sistemli, inatlı, ısrarlı, sabırlı bir propaganda ve ajitasyon çalışması yapmak için her türlü özveride bulunmayı, en güç engelleri aşmayı bilmek gerekir. Sendikalar ve (en azından bazı durumlarda) işçi kooperatifleri ise kitlenin bulunduğu yerlerdir. (10 Mart 1920 tarihli) İsveç gazetesi "Folkets Dagblad Politiken"in verilerine göre, İngiltere'de 1917 sonundan 1918 sonuna kadar Trade Unionların üye sayısı 5,5 milyondan 6,6 milyona çıkmış, yani yüzde 19 artmıştır. 1919 sonunda üye sayısının 7,5 milyon olduğu tahmin ediliyordu. Elimde Fransa ve Almanya'ya ilişkin rakamlar yok, fakat bu ülkelerde de sendikalı işçilerin büyük ölçüde artışına tanıklık eden olgular tartışma götürmez ve bunlar herkes tarafından bilinmektedir.

Bu olgular, binlerce başka belirti tarafından da doğrulanan şu gerçeği apaçık kanıtlamaktadır: Proleter kitleler arasında, "alt katmanlar" arasında, geri unsurlar arasında sınıf bilinci ve örgütlenme çabası artmıştır. İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da milyonlarca işçi, ***ilk kez,*** tam örgütsüzlükten, en ilkel, en alt, en basit, (henüz burjuva-demokratik önyargılarla dolu olanlar için) en kolayca ulaşılabilir örgüt biçimine, yani sendikalara geçmektedir —ne var ki devrimci, fakat akılsız radikal komünistler, orada durmuş "kitleler", "kitleler!" diye bağırıyorlar— ***ve sendikalar içinde çalışmayı reddediyorlar!!***, sendikaların "gerici" olduğu bahanesiyle reddediyorlar!!, yepyeni, tertemiz, burjuva-

demokratik önyargılardan ve loncasal, mesleki dar görüşlülük günahlarından tamamen arınmış, güya bir kitle örgütü olacak (olacak!) ve katılma şartı olarak sadece (sadece!) "Sovyet sisteminin ve diktatörlüğün kabul edilmesi"ni (bkz. yukarıda aktarılan pasaj) talep eden bir "işçi birliği" icat ediyorlar.

"Radikal" devrimcilerin bundan daha büyük bir akılsızlığı, devrime verdikleri bundan daha büyük bir zarar düşünülemez! Eğer bugün Rusya'da, iki buçuk yıldır Rusya ve Antant burjuvazisi üzerinde kazandığımız inanılmaz zaferlerden sonra, sendikalara giriş için "diktatörlüğün kabulü"nü talep etseydik, aptallık etmiş, kitleler üzerindeki etkimizi zayıflatmış ve Menşeviklere yardım etmiş olurduk. Çünkü komünistlerin tüm görevi, icat edilmiş, çocukça "radikal" şiarlarla kendini geri kalmışlardan ***tecrit etmek*** değil, onları ***inandırmak,*** onlar ***arasında*** çalışmaktır.

Kuşkusuz Gompers, Henderson, Jouhaux, Legien gibi baylar, Alman "ilkesel" muhalefeti (tanrı bizi bu tür "ilkesellik"ten korusun!) ya da Amerikan "Dünya Sanayi İşçileri" arasındaki bazı devrimciler gibi, gerici sendikalardan çıkmayı ve bu gibi sendikalarda çalışmayı reddetmeyi vaaz eden "radikal" devrimcilere minnettardırlar. Hiç kuşkusuz oportünizmin "liderler"i bu baylar, komünistleri sendikalara sokmamak için, onları sendikalardan türlü biçimlerde kovmak için, sendikalarda çalışmalarını mümkün olduğunca zorlaştırmak için, onlara hakaret etmek, onlara karşı kışkırtmalara girişmek, onları takibata uğratmak için, burjuva demokrasisinin bütün hilelerine, burjuva hükümetlerinin, papazların, polisin, mahkemelerin yardımına başvuracaklardır. Sendikalara girebilmek, sendikalarda kalabilmek ve buralarda ne pahasına olursa olsun komünist çalışma yapabilmek için bütün bu yöntemlere karşı direniş göstermeyi, her türlü özveride bulunmaya kararlı olmak ve hatta —eğer zorunluysa— her türlü hileye başvurmaya, illegal yöntemler uygulamaya, gerçeği söy-

lememeye ve gizlemeye hazır olmak gerekir. Çarlık altında 1905'e kadar hiçbir "legal olanak"ımız yoktu, fakat Ohrana'dan Zubatov diye biri, devrimcileri tuzağa düşürmek ve onlara karşı mücadele etmek için Kara-Yüz işçi toplantıları ve işçi dernekleri örgütlediğinde, bu toplantılara ve derneklere, kitleyle bağ kuran, ustaca ajitasyon çalışması yapmayı bilen ve işçileri Zubatov ajanlarının etkisinden kurtaran Parti üyelerimizi gönderdik (bunlar arasında Çarlık generalleri tarafından 1906 yılında kurşuna dizilen Petersburglu mükemmel bir işçi olan Babuşkin yoldaşı anımsıyorum).* Legalitenin, anayasal, burjuva-demokratik önyargıların özellikle köklü olduğu Batı Avrupa'da böyle bir şey uygulamak kuşkusuz daha zordur. Fakat bunu uygulamak, hem de sistemli olarak uygulamak mümkün ve zorunludur.

III. Enternasyonal Yürütme Komitesi, şahsi görüşüme göre, gerici sendikalara katılmama politikasını doğrudan mahkûm etmeli ve Komünist Enternasyonal'in önümüzdeki kongresine bu politikayı (böyle bir katılmama politikasının neden akılsızca ve proleter devrim davası için neden zararlı olduğunu iyice gerekçelendirerek) mahkûm etmeyi önermelidir; aynı şekilde, özelde de —doğrudan ya da dolaylı, açık ya da gizli, tamamen ya da kısmen, hiç farketmez— bu yanlış politikayı desteklemiş olan Hollanda Komünist Partisi'nin bazı üyeleri mahkûm edilmelidir. III. Enternasyonal, II. Enternasyonal'in taktiğinden kopmalı ve çetin sorunları geçiştirmemeli, gizlememeli, bu sorunları bütün ağırlığıyla ortaya koymalıdır. Biz "Bağımsızlar"ın (Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi)[20] yüzüne bütün gerçeği söyledik, "radikal" komünistlerin de yüzüne bütün gerçeği söylemeliyiz.

---

* *Gompersler, Hendersonlar, Jouhauxlar ve Legienler bizim Zubatov'dan sadece Avrupalı kostümleri, Avrupalı nezaketleri ve alçakça politikalarını, uygar, incelmiş, demokrasiye uydurulmuş yöntemlerle uygulamalarıyla ayrılan Zubatovlar'dır.*

VII
BURJUVA PARLAMENTOLARA KATILMALI MI?

Alman "radikal" komünistleri bu sorunu en büyük küçümsemeyle —ve büyük bir hafiflikle— ele almakta ve hayır! diye yanıtlamaktadır. Nedenleri nedir peki? Yukarıda aktarılan pasajda şöyle deniyor:

> "... tarihsel ve siyasal bakımdan ömrünü doldurmuş olan parlamentarizmin mücadele biçimlerine her türlü geri dönüş... kesinlikle reddedilmelidir."

Bu gülünçlüğe varan bir kendini beğenmişliktir ve açıkça yanlıştır. Parlamentarizme "geri dönüş"! Yoksa Almanya artık bir Sovyet Cumhuriyeti mi? Herhalde değil! Öyleyse bir "geri dönüş"ten nasıl söz edilebilir? Bu bir safsata değil midir?

Parlamentarizm "tarihsel olarak ömrünü doldurmuştur." Bu propaganda anlamında doğrudur. Fakat ***pratikte*** parlamentarizmin altedilmiş olmaktan çok uzak olduğunu herkes bilir. Kapitalizmi birçok on yıllar önce, hem de çok haklı olarak, "tarihsel olarak ömrünü doldurmuş" ilân etmek mümkündü, fakat bu kesinlikle kapitalizm ***zemininde*** çok uzun ve çok inatçı bir mücadele sürdürme zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Parlamentarizm ***dünya tarihi*** anlamında "tarihsel olarak ömrünü doldurmuştur", yani burjuva parlamentarizmi ***çağı*** son bulmuş, proletarya diktatörlüğü ***çağı başlamıştır.*** Bu tartışma götürmez. Fakat dünya ***tarihinde*** ölçek on yıllardır. Yirmi yıl önce ya da sonra, dünya tarihi ölçeği bakımından önemli değildir, —dünya tarihi açısından— yaklaşık olarak bile hesaplanamayacak önemsiz bir meseledir. Fakat tam da bu yüzden, pratik politikanın bir sorununda dünya tarihi ölçeğine dayanmak en büyük teorik yanlıştır.

Parlamentarizm "politik olarak ömrünü doldurdu" mu? Bu bambaşka bir sorundur. Bu doğru olsaydı, "radikaller"in pozisyonu sağlam olurdu. Ve bunu çok esaslı bir tahlille kanıtlamak gerekirdi, fakat "radikaller" böyle bir tahlile yanaşmayı bile bilmiyorlar. "Komünist Enternasyonal Geçici Amsterdam Bürosu'nun Bülteni" No. 1'de (Bulletin of the Provisional Bureau in Amsterdam of the Communist International, February 1920) yayınlanan ve belli ki Hollanda solunun ya da sol Hollandalıların eğilimini ifade eden "Parlamentarizm Üzerine Tezler"de de tahlil, göreceğimiz gibi, son derece kötüdür.

Birincisi, Alman "radikaller"i, bilindiği gibi daha Ocak 1919'da, Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht gibi müstesna politik liderlerin görüşünden farklı olarak, parlamentarizmi "politik olarak ömrünü doldurmuş" sayıyorlardı. Bilindiği gibi "radikaller" yanılmışlardır. Salt bu bile, parlamentarizmin "politik olarak ömrünü doldurmuş" olduğu tezini derhal ve temelden yıkar. O zamanki tartışma götürmez hatalarının neden şimdi hata olmaktan çıktığını kanıtlamak "radikaller"in görevi olmalıydı. Fakat onlar bir kanıtın gölgesini bile ileri sürmüyorlar ve zaten süremezler de. Bir siyasal partinin kendi hatalarına karşı tutumu, bir partinin ciddiyetinin ve ***sınıfına*** ve emekçi ***kitlelere*** karşı görevlerini ***gerçekten*** yerine getirmesinin en önemli ve en doğru kıstaslarından biridir. Bir hatayı açıkça kabul etmek, nedenlerini ortaya çıkarmak, hataya yol açan koşulları adamakıllı tahlil etmek, hatayı düzeltmenin yollarını adamakıllı incelemek — ciddi bir partinin özelliği işte budur; yükümlülüklerini yerine getirmesidir, ***sınıfı*** ve sonra da ***kitleyi*** eğitmesidir. Almanya'da (ve Hollanda'da) "radikaller" kendilerinin bu yükümlülüğünü yerine getirmemekle, kendilerinin bu apaçık hatasını en büyük dikkat, titizlik ve özenle incelememekle, ***sınıfın partisi*** değil, bir çevre olduklarını, bir ***kitle partisi*** değil, aydınların ve aydınların en kötü özelliklerine öykünen az sayıda işçinin oluşturduğu bir grup olduklarını gösteriyorlar demektir.

İkincisi, yukarıda geniş biçimde alıntı yaptığımız Frankfurtlu "radikaller" grubunun broşüründe şunları okuyoruz:

> "... Hâlâ Merkez'in (katolik 'Merkez' Partisi'nin) politikasını izleyen milyonlarca işçi karşı-devrimcidir. Kır proleterleri karşı-devrimci birliklerin alaylarını oluşturur." (Adı geçen broşür, s. 3).

Bütün bunların fazla tumturaklı ifade edildiği ve abartılı olduğu hemen görülür. Fakat burada anlatılan temel olgu tartışma götürmez; ve "radikaller"in bunu kabul etmeleri, hatalarını son derece çarpıcı biçimde gösterir. Eğer "milyonlarca" ve "alaylarla" ***proleter*** yalnızca genelde parlamentarizmden yana değil, aynı zamanda hatta doğrudan "karşı-devrimci" ise, parlamentarizmin politik olarak ömrünü doldurduğundan nasıl söz edilebilir!? Almanya'da parlamentarizmin politik olarak ***henüz*** ömrünü doldurmadığı açıktır. Almanya'da "radikaller"in ***kendi arzularını,*** kendi ideolojik-politik konumlarını nesnel gerçeklik gibi gördükleri açıktır. Bu, devrimcilerin yapabileceği en tehlikeli hatadır. Çarlığın son derece barbar ve vahşi boyunduruğunun özellikle uzun bir dönem boyunca ve çeşitli biçimlerde, çeşitli eğilimlerde devrimciler ortaya çıkardığı; hayran olunacak özveri, coşku, kahramanlık ve iradeye sahip devrimciler yarattığı Rusya'da, devrimcilerin bu hatasını çok yakından izledik, özel bir dikkatle inceledik, bu hatayı çok iyi tanıyoruz ve bu nedenle başkalarında da hemen açıkça görüyoruz. Almanya'da komünistler için parlamentarizm elbette "politik olarak ömrünü doldurmuş"tur, fakat önemli olan tam da, ***bizim için*** ömrünü doldurmuş olanı, ***sınıf için, kitle için*** ömrünü doldurmuş görmemektir. Tam da burada bir kez daha "radikaller"in yargıda bulunmayı bilemediklerini, ***sınıfın*** partisi olarak, ***kitlelerin*** partisi olarak davranmayı bilemediklerini görüyoruz. Sizler, kitlelerin seviyesine, sınıfın geri kesimlerinin seviyesine inmemekle yükümlüsünüz. Bu tartışma götürmez. Onlara acı gerçeği söy-

lemekle yükümlüsünüz. Onların burjuva-demokratik ve parlamenter önyargılarını adlı adınca çağırmakla yükümlüsünüz. Fakat aynı zamanda, (sadece sınıfın komünist öncüsünün değil) tüm sınıfın, (sadece emekçi kitlenin ileri unsurlarının değil) tüm emekçi ***kitlenin*** gerçek bilinç ve olgunluk seviyesini ***soğukkanlılıkla*** izlemekle yükümlüsünüz.

"Milyonlar" ve "lejyonlar" değil, sadece sanayi işçilerinin oldukça önemli bir ***azınlığı*** katolik papazların peşinden, kır işçilerinin önemli bir azınlığı junkerlerin ve büyük köylülerin peşinden gitse bile, bundan, ***hiç kuşkusuz***, Almanya'da parlamentarizmin ***henüz*** ömrünü doldurmadığı, parlamento seçimlerine ve parlamento kürsüsünden mücadeleye katılmanın, devrimci proletaryanın partisi açısından, ***tam da kendi sınıfının*** geri katmanlarını eğitmek için, tam da ezilen, korkutulmuş ve bilisiz kır ***kitlelerini*** uyandırıp aydınlatmak için mutlak bir ***yükümlülük*** olduğu sonucu çıkar. Burjuva parlamentosunu ve tüm diğer gerici kurumları dağıtacak güçte olmadığınız sürece, bu kurumlar içinde çalışmakla ***yükümlüsünüz, çünkü tam da*** buralarda hâlâ, papazlar tarafından ve kırın yalıtılmışlığı nedeniyle aptallaştırılan işçiler bulunmaktadır. Aksi takdirde birer geveze olmak tehlikesiyle karşı karşıyasınız demektir.

Üçüncüsü, "radikal" komünistler, biz Bolşevikler hakkında çok iyi şeyler söylüyorlar. Bazen insanın şöyle diyesi geliyor: keşke bizi daha az övseler de, Bolşeviklerin taktiğine daha fazla vâkıf olsalardı, onu daha iyi öğrenselerdi! Biz Rusya'da Eylül–Kasım 1917'de burjuva parlamentosu seçimlerine, Kurucu Meclis seçimlerine katıldık. Taktiğimiz doğru muydu, değil miydi? Eğer değilse, bu açıkça söylenmeli ve kanıtlanmalıdır; uluslararası komünizmin doğru bir taktik ortaya çıkarması için bu zorunludur. Eğer doğruysa, o zaman bundan belli sonuçlar çıkarmak gerekir. Elbette Rusya'nın koşullarıyla Batı Avrupa'nın koşullarını aymlaştırmak söz konusu olamaz. Fakat özel-

likle "parlamentarizm politik olarak ömrünü doldurmuştur" tezinin ne anlama geldiği sorununda, bizim deneyimimiz mutlaka tam bir şekilde değerlendirilmelidir, çünkü somut deneyimler değerlendirilmezse, bu tür tezler kolaycacık boş bir safsataya dönüşür. Eylül-Kasım 1917'de biz Rus Bolşeviklerinin, Rusya'da parlamentarizmin politik olarak ömrünü doldurduğunu varsaymaya, herhangi bir batılı komünistten ***daha fazla*** hakkı yok muydu? Elbette vardı, çünkü önemli olan burjuva parlamentoların uzun süreden beri mi, yoksa kısa süreden beri mi var oldukları değil, geniş emekçi kesimlerin (düşünsel, politik, pratik olarak) Sovyet düzenini kabul etmeye ve burjuva-demokratik parlamentoyu dağıtmaya (ya da dağıtılmasına izin vermeye) ne ölçüde ***hazır*** olduklarıdır. Rusya'da Eylül–Kasım 1917'de kentlerde işçi sınıfının, askerlerin ve köylülerin, bir dizi özel durum sonucunda, Sovyet düzenini tanımaya, en demokratik burjuva parlamentosunu bile dağıtmaya olağanüstü iyi hazırlanmış olduğu tamamen tartışma götürmez ve kesinlikle sabit bir tarihsel olgudur. Ve buna rağmen Bolşevikler Kurucu Meclis'i boykot ***etmediler***, bilakis siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinden önce ve ***s o n r a*** seçimlere katıldılar. Bu seçimlerin son derece değerli (ve proletarya için son derece yararlı) politik sonuçlar ortaya çıkardığını, yukarıda sözü edilen Rusya'da Kurucu Meclis seçimleri üzerine materyali ayrıntılı biçimde tahlil eden makalede kanıtladığımı umuyorum.[21]

Buradan şu tartışma götürmez sonuç çıkar: Sovyet Cumhuriyetinin zaferinden birkaç hafta önce, evet hatta böyle bir zaferden ***sonra*** bile burjuva-demokratik parlamentoya katılmak, devrimci proletaryaya sadece zarar vermemekle kalmaz, aynı zamanda geri kitlelere bu tür parlamentoların neden dağıtılmayı hakettiğini ***kanıtlamayı*** kolaylaştırır, bunların dağıtılmasının başarısını ***kolaylaştırır,*** burjuva parlamentarizminin "politik olarak aşılması"nı ***kolaylaştırır.*** Bu deneyimi hesaba katmamak

ve aynı zamanda taktiğini ***uluslararası ölçekte*** (dar ya da tek yönlü ulusal değil, uluslararası taktik olarak) hazırlamak zorunda olan Komünist ***Enternasyonal***'e aidiyet iddiasında bulunmak, ağır bir hata işlemek ve enternasyonalizmi sözde kabul ederken, pratikte ondan sapmak demektir.

Şimdi de parlamentolara katılmama konusunda "Hollanda solu"nun argümanlarını inceleyelim. Yukarıda sözünü ettiğimiz "Hollanda" tezlerinin en önemlisi olan 4. tez (İngilizceden) çevirisiyle şöyledir:

> "Kapitalist üretim sistemi çöküp, toplum devrim halinde bulunduğunda, bizzat kitlelerin eylemlerine kıyasla parlamenter faaliyet giderek önemini yitirir. Bu koşullar altında parlamento karşı-devrimin merkezi ve organı haline gelirse, öte yandan işçi sınıfı Sovyetler biçiminde kendi iktidar aygıtlarını kurarsa, parlamenter faaliyete herhangi bir biçimde katılmayı reddetmek zorunlu hale bile gelebilir."

Birinci cümle apaçık yanlıştır, çünkü, kitlelerin eylemi —örneğin büyük bir grev—, asla sadece bir devrim sırasında ya da devrimci bir durumda değil, ***daima***, parlamenter faaliyetten daha önemlidir. Bu tamamen çürük, tarihi ve siyasi olarak yanlış argüman, sadece, legal ve illegal mücadeleyi ***birleştirmenin*** önemiyle ilgili olarak yazarların ne genel Avrupai deneyimi (1848, 1870 devrimlerinden önce Fransız deneyimi; 1878-1890 Alman deneyimi vs.) ne de Rus deneyimini (bkz. yukarıda) hesaba katmadıklarını özellikle açık biçimde göstermektedir. Bu sorun hem genelde, hem de özelde son derece büyük bir öneme sahiptir, çünkü ***bütün*** uygar ve ileri ülkelerde, devrimci proletaryanın partisi için böyle bir birleştirmenin gittikçe daha zorunlu hale geleceği (kısmen şimdiden bir zorunluluk haline gelmiştir); proletaryanın burjuvaziye karşı içsavaşının gelişmesi ve yakınlaşmasından dolayı, yasallığı her biçimde çiğneyen cumhuriyetçi ve genel olarak burjuva hükümetler tarafından komünistle-

re uygulanan vahşi baskılardan (sadece Amerika örneği bile ibret vericidir!) vs. dolayı zorunlu hale geleceği zaman hızla yaklaşmaktadır. Hollandalılar ve genel olarak radikaller bu son derece önemli sorunu hiç mi hiç kavramamışlardır.

İkinci cümle ilkönce tarihsel olarak yanlıştır. Biz Bolşevikler karşı-devrimci parlamentolara katıldık ve deneyim, proletaryanın devrimci partisi için bu katılımın, tam da Rusya'da birinci burjuva devrimin (1905) ardından bu katılımın, sadece faydalı değil, aynı zamanda ikinci burjuva devrimini (Mart [Şubat] 1917) ve daha sonra da sosyalist devrimi (Kasım [Ekim] 1917) hazırlamak için zorunlu olduğunu göstermiştir. İkincisi, bu cümle şaşılacak derecede mantıksızdır. Parlamentonun karşı-devrimin organı ve "merkezi" haline gelmesinden (gerçekte hiçbir zaman "merkez" olmamıştır, olamaz da; bunu da geçerken belirtmiş olalım) ve işçilerin Sovyetler biçiminde kendi iktidar organlarını yaratmalarından, işçilerin kendilerini Sovyetlerin parlamentoya karşı mücadelesine, parlamentoyu Sovyetler tarafından dağıtmaya —düşünsel, siyasal ve teknik olarak— hazırlamaları gerektiği sonucu çıkar. Fakat buradan asla, karşı-devrimci bir parlamento ***içinde*** bir Sovyet muhalefetinin var olmasının böyle bir dağıtmayı zorlaştıracağı ya da kolaylaştırmayacağı sonucu çıkmaz. Denikin ve Kolçak'a karşı muzaffer mücadelemizde biz, onların saflarında bir proleter muhalefetin, bir Sovyet muhalefetinin varlığının, zaferlerimiz için olmasa da olur olduğunu bir kez bile farketmedik. Kurucu Meclis'in 18 (5) Ocak 1918'de dağıtılmasının tarafımızdan zorlaştırılmadığını, tersine, dağıtılan karşı-devrimci Kurucu Meclis içinde bir tutarlı Bolşevik, bir de tutarsız Sovyet muhalefeti, Sol Sosyal-Devrimci muhalefetin varlığıyla kolaylaştırıldığını çok iyi biliyoruz. Bu tezlerin yazarları tam bir kafa karışıklığı içine düşmüşler ve devrimler zamanında, gerici parlamentonun dışındaki kitle eylemlerini, bu parlamentonun içindeki devrim yanlısı (ya da daha iyisi: devrimi doğrudan destekleyen) bir muhalefetle ***birleştir-***

menin özellikle yararlı olduğunu kanıtlayan —eğer bütün devrimlerin değilse— bir dizi devrimin deneyimlerini unutmuşlardır. Hollandalılar ve genel olarak "radikaller" burada, hiçbir zaman gerçek bir devrime katılmamış ya da devrimler tarihi üzerine derinleşmemiş, ya da safça, belirli bir gerici kurumu öznel olarak "reddetme"yi, bir dizi nesnel etkenin bileşik eylemiyle o kurumun gerçekten yıkılmasıyla bir sayan devrim doktrinerleri gibi yargıda bulunuyorlar.

Yeni bir politik (ve sadece politik değil) düşünceyi gözden düşürmenin, ona zarar vermenin en emin yolu, bu düşünceyi saçmalık derecesine vardırarak savunmaktır. Çünkü her gerçek, (emektar Dietzgen'in dediği gibi) "aşırılaştırıldığmda", abartıldığında, gerçek geçerlilik sınırlarının dışına genişletildiğinde, bir saçmalık haline getirilebilir, evet bu koşullar altında kaçınılmaz olarak saçmalık haline gelecektir. İşte Hollandalı ve Alman radikaller, Sovyetler iktidarının burjuva-demokratik parlamentolardan üstün olduğuna dair yeni gerçeğe tam da böyle bir ayı dostluğunda bulunuyorlar. Elbette eskiden olduğu gibi ve genel olarak burjuva parlamentolara katılmayı reddetmenin, koşullar ne olursa olsun yanlış olduğunu iddia edenler hata etmiş olurlar. Burada boykotun hangi koşullarda yararlı olacağını formüle etme çabasında bulunmam mümkün değil, çünkü bu yazının görevi çok daha mütevazıdır: uluslararası komünist taktiğin bazı acil güncel sorunlarıyla bağıntılı olarak Rus deneyimlerini değerlendirmek amacındadır. Rus deneyimi bize, Bolşevikler tarafından boykotun bir kez (1905) başarılı ve doğru, bir başka kez de (1906) yanlış uygulanışını verdi. Birinci durumun tahlili bize, kitlelerin parlamento-dışı devrimci eyleminin (özellikle grev hareketinin) olağanüstü hızla büyüdüğü, proletarya ve köylülüğün hiçbir kesiminin gerici iktidarı destekleyemeyeceği, devrimci proletaryanın grev eylemi ve tarım hareketiyle geri kalmış büyük kitleler üzerinde etki sağladığı bir anda gerici bir iktidar ta-

rafından gerici bir parlamentonun ***toplantıya çağrılmasını engellemeyi*** başardığımızı gösterir. ***Bu*** deneyimin bugünkü Avrupa koşullarına uygulanamayacağı tamamen açıktır. Hakeza, yukarıda belirttiğimiz argümanlar temelinde, Hollandalıların ve "radikaller"in, parlamentoya katılmayı reddetmeyi koşullu da olsa savunmalarının kökten yanlış ve devrimci proletaryanın davasına zararlı olduğu da tamamen açıktır.

Batı Avrupa'da ve Amerika'da parlamento, işçi sınıfı içinden ileri devrimcilerin özel nefretini kazanmıştır. Bu tartışma götürmez. Bu kesinlikle anlaşılırdır, çünkü savaş sırasında ve sonrasında parlamentodaki sosyalist ve sosyal-demokrat temsilcilerin büyük çoğunluğunun davranışından daha adice, daha alçakça, daha çirkin birşey düşünmek zordur. Ne var ki, herkes tarafından kabul edilen bu kötülükle ***nasıl*** savaşmak gerektiği sorunu çözüme bağlanırken, kendini bu ruh hallerine kaptırmak sadece akılsızlık değil, aynı zamanda doğrudan cinayet olurdu. Birçok Batı Avrupa ülkesinde şimdi devrimci ruh hali adeta bir "yenilik", ya da uzun süre boşuna ve sabırsızlıkla beklenen "az bulunur" bir şeydir, ve belki de insan bu nedenle kendini bu duyguya kolayca kaptırmaktadır. Kitlelerde devrimci ruh hali olmadan, böyle bir ruh halinin gelişmesini teşvik eden koşullar olmadan, devrimci bir taktik elbette eyleme dönüştürülemez, fakat Rusya'da bizler son derece uzun, ağır, kanlı deneyimlerle, devrimci taktiğin sadece devrimci ruh hali üzerine kurulamayacağı gerçeğini öğrendik. Taktik, her verili devletin (ve onu çevreleyen devletlerin ve tüm devletlerin, yani dünyadaki tüm devletlerin) ***tüm*** sınıf güçlerinin soğukkanlı ve sımsıkı nesnel bir değerlendirmesine ve devrimci hareketlerin deneyimlerinin hesaba katılmasına dayandırılmak zorundadır. "Devrimci zihniyetini" parlamenter oportünizmi sadece lanetlemekle, parlamentoya katılmayı sadece reddetmekle ifade etmek çok kolaydır, fakat bu tam da çok kolay olduğu için, zor, son derece zor görevin çözümü olamaz. Avrupa parlamentolarında gerçekten devrimci bir

parlamento fraksiyonu yaratmak, Rusya'da olduğundan çok daha zordur. Elbette. Fakat bu tam da, 1917'nin son derece özgün somut tarihsel koşulları içinde Rusya'nın sosyalist devrime ***başlamasının*** kolay olduğu, buna karşılık sosyalist devrimi ***sürdürüp*** sonuna kadar götürmesinin Avrupa ülkelerine göre daha zor olacağı yolundaki genel gerçeğin sadece özel bir ifadesidir. Daha 1918 yılı başlarında bu duruma dikkat çekmek zorunda kalmıştım* ve daha sonraki iki yıllık deneyim bu anlayışın doğruluğunu tamamen teyit etti. 1) Sovyet devrimini, bu devrim sayesinde mümkün olan, işçilerle köylüleri son derece bitkin düşürmüş emperyalist savaşa son vermekle birleştirme olanağı; 2) ortak düşmanları Sovyetlere karşı mücadele için birleşemeyen dünyanın en güçlü iki emperyalist soyguncu grubu arasındaki ölüm kalım savaşından belli bir süre yararlanma olanağı; 3) kısmen ülkenin çok büyük oluşu ve ulaşım olanaklarının kötü oluşu yüzünden oldukça uzun bir içsavaşa dayanma olanağı; 4) köylülük içinde, proletarya partisinin, köylü partisinin (Sosyal-Devrimciler Partisi, çoğunluğu Bolşevizme kesinlikle düşman olan bir parti) devrimci taleplerini devralmasına ve bu talepleri siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi sayesinde bir çırpıda gerçekleştirmesine olanak sağlayacak kadar köklü bir burjuva-demokratik devrimci hareketin varlığı olanağı gibi özgül koşullar bugün Avrupa'da yoktur ve böyle ya da benzeri koşulların yeniden gelmesi öyle kolay değildir. Başka şeylerin yanı sıra —bir dizi başka sebebi bir yana bırakırsak— işte bu nedenle, sosyalist devrime ***başlamak*** Batı Avrupa için bizde olduğundan daha zordur. Bu zorluktan "kaçınmayı", gerici parlamentolardan devrimci amaçlarla yararlanmak gibi çetin bir sorunun üstünden "atlayarak" gerçekleştirmeyi denemek tam bir çocukluktur. Hem yeni bir toplum yaratmak istiyorsunuz, hem de gerici bir parlamentoda inançlı, özverili, yiğit komünistlerden kurulu bir parlamento fraksiyonu yaratmanın güçlükle-

* *Seçme Eserler, Cilt 7, s. 295–296. (—İnter Yayınları.)* ***—Red.***

rinden korkuyorsunuz! Bu çocukluk değil midir? Eğer Almanya'da Karl Liebknecht ve İsveç'te Z. Höglund, tabandan kitle desteği yokken bile gerici parlamentolardan devrimci amaçlarla yararlanmanın örneğini verebildilerse, savaştan sonra kitlelere egemen olan düş kırıklığı ve öfke göz önüne alındığında hızla gelişen bir devrimci partinin, en kötü parlamentolarda bile devrimci bir fraksiyon kurması nasıl mümkün olmaz? İşte tam da bunun için, Batı Avrupa'da işçilerin geri kesimleri ve daha çok da küçük köylüler, Rusya'dakinden daha fazla burjuva-demokratik ve parlamenter önyargılara kapılmış oldukları için, tam da bu yüzden komünistler, ***ancak*** burjuva parlamentosu gibi kurumların içinden bu önyargıları teşhir etme, ortadan kaldırma, aşma mücadelesini, bu uzun süreli, inatçı, hiçbir zorluktan çekinmeyen mücadeleyi yürütebilirler (ve yürütmelidirler).

Alman "radikaller"i partilerinin kötü "liderler"inden yakınıyor ve umutsuzluğa düşüyorlar, hatta işi "liderler"i "yadsıma" gülünçlüğüne vardırıyorlar. Fakat "liderler"i çoğunlukla illegalitede saklamanın zorunlu olduğu koşullarda, iyi, güvenilir, sınanmış, otorite sahibi "liderler" ***yetiştirmek*** zordur. Ve legal çalışmayla illegal çalışmayı birleştirmeden, ***"liderler"i başka şeylerin yanı sıra*** parlamento arenasında ***da sınamadan*** bu zorluğun üstesinden gelmek ***olanaksızdır.*** En sert, en amansız ve en uzlaşmaz eleştiriler, parlamentarizme ve parlamenter faaliyete karşı değil, parlamento seçimlerinden ve parlamento kürsüsünden devrimci, komünist tarzda yararlanmasını bilmeyen liderlere karşı yöneltilmelidir, hele de bunu ***istemeyen*** liderlere karşı daha şiddetli yöneltilmelidir. Ancak böyle bir eleştiri —elbette işe yaramaz liderlerin uzaklaştırılması ve yerlerine işe yarayanların getirilmesiyle birleştirildiğinde— yararlı ve semereli bir devrimci çalışma olacaktır; aynı zamanda hem işçi sınıfına ve emekçi yığınlara layık olabilmeleri için "liderler"i eğiten, ve hem de kitlelerin politik durumda yönlerini doğru saptamalarını ve bu durumdan doğan çok karmaşık ve karışık görevlerini an-

lamalarını sağlayacak yararlı ve semereli bir devrimci çalışma olacaktır.*

VIII
HİÇ UZLAŞMA YOK MU?

Frankfurt Broşüründen yapılan alıntıda "radikaller"in bu şiarı nasıl bir kesinlikle ileri sürdüklerini gördük. Kendilerini hiç kuşkusuz Marksist sayan ve Marksist olmak isteyen insanların Marksizmin temel doğrularını nasıl unuttuklarını görmek üzücüdür. Marx gibi, büyükçe yapıtlarından her birinin her tümcesi hayran olunacak bir içerik derinliğine sahip olan olağanüstü nadir yazarlar arasında bulunan Engels, 1874'te 33 Blanquist komünarın manifestosuna karşı şunları yazıyordu:

> "Biz komünistiz, diye yazıyorlar Blanquist komünarlar manifestolarında, çünkü sadece zaferi erteleyen ve köleliği uzatan ara istasyonlarda durmadan, uzlaşmalara girmeden, amacımıza ulaşmak istiyoruz.
>
> Alman komünistleri, kendilerinin değil, tarihsel gelişmenin yarattı-

* *İtalya'daki "radikal" komünizmi tanımaya pek fırsat bulamadım. Bordiga yoldaş ve onun "komünist boykotçular" fraksiyonu (Comunisti astensionisti) parlamentoya katılmamayı savunurken hiç kuşkusuz haksızdır. Fakat "Il Soviet" adlı gazetesinin iki sayısından (18. I ve 1. II. 1920 tarihli 3. ve 4. sayı) ve Serrati yoldaşın "Comunismo" adlı mükemmel dergisinin (sayı 1-4, 1 X – 30. XI. 1919) 4 fasikülünden ve okuma fırsatı bulduğum bazı İtalyan burjuva gazetelerinin bazı sayılarından bir fikir edinebildiğim ölçüde, Bordiga yoldaşın bir hususta haklı olduğu görülüyor. Bordiga yoldaş ve fraksiyonu, Sovyet iktidarını ve proletarya diktatörlüğünü tanıyan bir partinin içinde kalan, parlamento üyeleri olarak kalan ve son derece zararlı eski politikalarını sürdüren Turati ve arkadaşlarını eleştirmekte haklıdır. Buna göz yumarak Serrati yoldaş ve bütün İtalyan Sosyalist Partisi, Macaristan'da Macar Turatilerin partiyi ve Sovyet iktidarını içerden baltalamaları kadar zararlı ve tehlikeli olabilecek bir hata işlemektedirler.[22] Oportünist parlamenterlere karşı bu yanlış, tutarsız ya da karaktersiz tutum, bir yandan "radikal" komünizmi doğururken, öte yandan bu "radikal" komünizmin varlığını bir noktaya kadar haklı kılmaktadır. Serrati yoldaş, milletvekili Turati'yi "tutarsızlık"la suçlarken ("Comunismo" No. 3) haksızdır, çünkü tutarsız olan tam da, Turati ve şürekâsı gibi oportünist milletvekillerinin saflarında kalmasına göz yuman İtalyan Sosyalist Partisi'dir.*

ğı bütün ara aşamaların, bütün uzlaşmaların ötesinde nihai hedefi: sınıfların ortadan kaldırılması, toprakta ve üretim araçlarında özel mülkiyetin olmadığı bir toplumun kurulmasını açıkça gördükleri ve izledikleri için komünisttirler. Otuz üçler ise komünisttir, çünkü ara aşamaları ve uzlaşmaları atlama iyi niyetine sahip olduklarında sorunun çözüleceğini ve apaçık ortada olduğu gibi, bugünlerde 'devrim başlayıp' onlar iktidara geldiklerinde, hemen ertesi gün 'komünizmin kurulacağı'nı sanıyorlar. Eğer bu hemen mümkün değilse, o zaman onlar da komünist değillerdir.

Sabırsızlığı teorik olarak ikna edici bir gerekçe olarak ileri sürmek çocukça bir saflıktır." (Fr. Engels, "Internationales aus dem Volkstaat [1871–1875]", 1894, s. 45. "Blankist Komün Mültecilerinin Programı"[23] adlı makaleden.)

Aynı yazıda Engels, Vaillant'a karşı duyduğu derin hayranlığı ifade eder ve Vaillant'ın (Guesde gibi, 1914 Ağustos'unda her ikisi de sosyalizme ihanet etmeden önce, uluslararası sosyalizmin büyük önderlerindendi) "tartışma götürmez erdemi"nden söz eder. Fakat Engels, apaçık hatayı ayrıntılı olarak tahlil etmekten geri kalmaz. Kuşkusuz, çok genç ve deneyimsiz devrimcilere olduğu gibi, küçük-burjuva, hatta çok deneyimli, hatta yaşını başını almış devrimcilere de "uzlaşmalara izin vermek" son derece "tehlikeli", anlaşılmaz ve yanlış gelmektedir. Ve birçok sofist (bunlar sadece çok "deneyimli" kasaba politikacılarıdır), Lansbury yoldaşın sözünü ettiği oportünizmin İngiliz liderleri gibi akıl yürütüyor: "Bolşeviklere şu ya da bu uzlaşma için izin varsa, neden biz de her türlü uzlaşmaya girmeyelim?" Ancak çok sayıda grev okulundan geçmiş proleterler (sınıf mücadelesinin sadece bu bir tek tezahürünü ele almak gerekirse), Engels'in ifade ettiği bu son derece derin (felsefi, tarihsel, siyasal, psikolojik) gerçeği genellikle hayranlık uyandırıcı bir biçimde benimsemektedirler. Her proleter bir greve katılmış, her proleter, menfur ezenlerle ve sömürücülerle, işçilerin herhangi birşey elde edemeden ya da taleplerinin kısmen yerine getirilmesini kabul ederek işbaşı yapmak zorunda kaldığı "uzlaşmalar" yapmıştır. Her proleter yaşadığı kitle mücadelelerinden ve sınıf çelişkileri-

nin keskinleşmesinden, nesnel koşulların zorunlu kıldığı (grev fonu tükenmiş, grevciler dışarıdan destek alamamış, aç ve bitkin düşmüşlerdir) bir uzlaşma yapan işçilerin devrimci özverilerini, devrimci savaşı sürdürme kararlılıklarını hiçbir şekilde azaltmayan bir uzlaşma ile, egoizmlerini (grev kırıcıları da "uzlaşma" yaparlar), korkaklıklarını, kapitalistlere hoş görünme arzularına dayanan, kapitalistlerin bazen tehditlerine, bazen pohpohlamalarına, bazen sadakalarına, bazen ikna güçlerine, bazen sırnaşmalarına duyarlılıklarını nesnel nedenlerin arkasına gizleyen hainlerin yaptığı bir uzlaşmayı birbirinden ayırmayı bilir (hainlerin yaptığı böyle çok sayıda uzlaşmayı, özellikle İngiliz işçi hareketi tarihinde Trade-Union liderlerinde görüyoruz, fakat bütün ülkelerde bütün işçiler şu ya da bu biçimde benzer olgularla karşılaşmışlardır).

Elbette şu ya da bu "uzlaşma"nın gerçek niteliğini saptamak için çok büyük çabanın gerekli olduğu tek tük son derece zor ve karmaşık durumlar vardır; tıpkı bir cinayetin tamamen haklı, hatta zorunlu bir cinayet mi olduğu (örneğin nefsi müdafaa), yoksa affedilmez bir ihmal, hatta ustaca hazırlanan bir plan sonucu mu işlendiğini saptamanın zor olması gibi. Politikada bazen sınıflar ve partiler arasında son derece karmaşık, ulusal ve uluslararası ilişkilerin sözkonusu olduğu, herhangi bir grevde varılan bir "uzlaşma"nın haklı mı olduğu, yoksa bunun bir grev kırıcısının, hain bir liderin vs. haince "uzlaşması" mı olduğu sorunundan çok daha karmaşık durumların olacağı kendiliğinden anlaşılır. Bütün durumlar için bir reçete ya da bir genel kural ("Hiç uzlaşma yok!") bulmaya kalkışmak saçmalıktır. Her özel durumda doğru yolu bulabilmek için insanın kendi aklını kullanması gerekir. Parti örgütünün ve bu adı almayı hak etmiş parti liderlerinin önemi de zaten, başka şeylerin yanı sıra, uzun vadeli, inatçı, çok çeşitli ve çok yönlü bir çalışmayla, sözkonusu sınıfın düşünen bütün temsilcilerinin katıldığı bir çalışmayla*, karmaşık siyasal sorunları çabucak ve doğru çözmek için gerek-

---

* *Her sınıfta, hatta en aydınlanmış ülkede, hatta, anın koşullarının, bütün düşünsel güçlerin olağanüstü biçimde ilerlemesini sağladığı en ileri sınıf*

li bilgileri, gerekli deneyimleri ve —bilgi ve deneyimin yanı sıra— gerekli siyasal içgüdüyü edinmekten ibarettir.

Saf ve tamamen deneyimsiz insanlar, uzlaşmaz bir mücadele yürüttüğümüz ve yürütmemiz gereken oportünizm ile devrimci Marksizm ya da komünizm arasındaki bütün sınırların silinmesi için, ***genel olarak*** uzlaşmaların caizliğini kabul etmenin yeteceğini sanıyorlar. Fakat bu insanlar henüz, doğada ve toplumda ***bütün*** sınırların hareket halinde ve bir ölçüye kadar koşullu olduğunu bilmiyorlarsa, onlara ancak sürekli bir şeyler öğreterek, onları eğiterek, aydınlatarak, onlara politik deneyim ve yaşam deneyimi kazandırarak yardım edebiliriz. Tarihin her özel ya da özgül anında karşımıza çıkan pratik-siyasal sorunlarda, devrimci sınıf için uğursuz oportünizmi cisimleştiren, kabul edilmesi olanaksız, ihanet niteliğindeki uzlaşmaları ayırt etmek ve bütün güçleri bunların teşhir edilmesine, bu uzlaşmalara karşı mücadeleye yoğunlaştırmak önemlidir. Aynı talan ve fetih politikasını izleyen iki ülkeler grubu arasındaki 1914-1918 emperyalist savaşı sırasında, oportünizmin bu tür esas ve temel biçimlerinden biri sosyal-şovenizmdi, yani gerçekte ***böyle*** bir savaşta "kendi" burjuvazisinin haydutça çıkarlarının savunulması demek olan "anavatan savunması"nın desteklenmesiydi. Savaştan sonra haydut "Milletler Cemiyeti"ni savunmak, devrimci proletaryaya ve "Sovyet" hareketine karşı kendi ülkesinin burjuvazisiyle doğrudan ya da dolaylı ittifakı savunmak, "Sovyet iktidarı"na karşı burjuva demokrasisini ve burjuva parlamentarizmini savunmak, yekûnı itibariyle devrimci proletarya ve onun davası için uğursuz oportünizm sonucunu veren kabul edilmesi olanaksız ve ihanet niteliğindeki uzlaşmaların en önemli tezahürleriydi.

---

*içinde bile daima, **düşünmeyen,** düşünme yeteneğinden yoksun sınıf temsilcileri vardır ve sınıflar var oldukça, sınıfsız toplum iyice kök salmadıkça, sağlamlaşmadıkça, kendi temelleri üzerinde gelişmedikçe kaçınılmaz olarak her zaman böyle sınıf temsilcileri **olacaktır.** Eğer bu böyle olmasaydı, kitleleri ezen kapitalizm, kapitalizm olmazdı.*

> "... diğer partilerle her türlü uzlaşma ... her türlü manevra ve ittifak politikası ... kesinlikle ... reddedilmelidir..."

diye yazıyorlar Alman "radikaller"i, Frankfurt broşüründe.

Bu düşüncelere sahip bu radikallerin Bolşevizmi kesinkes mah-kûm etmemeleri şaşırtıcı! Alman radikallerinin Ekim Devrimi öncesi ve sonrası Bolşevizmin tüm tarihinin, manevralarla, ittifaklarla, burjuva partileri de dahil diğer partilerle uzlaşmalarla ***dolu*** olduğunu bilmemeleri olanaksız!

Devletler arasındaki olağan savaşların en çetininden yüz kez daha zor, uzun, karmaşık bir savaş olan uluslararası burjuvaziyi yıkmak için savaş yürüteceksin, fakat daha baştan manevraları, düşmanlar arasındaki (geçici de olsa) çıkar çatışmalarından yararlanmayı, (geçici, istikrarsız, yalpalayan, koşullu da olsa) olası müttefiklerle anlaşma ve uzlaşmayı reddedeceksin — bu son derece gülünç olmaz mı? Bu, henüz araştırılmamış ve bugüne kadar çıkılmamış bir dağa güçlükle tırmanırken, bazen zikzaklar çizerek yürümeyi, bazen geri dönerek, ilk seçilen yolu bırakıp başka yolları denemeyi baştan reddetmekle aynı şey değil mi? Ve Hollanda Komünist Partisi'nin bazı üyeleri, henüz pek bir şey anlamayan ve deneyimsiz bu insanları (bunu onların gençliğiyle açıklayabilmek mümkün: bir süre böyle aptalca şeyler söylemek gençliğin bir ölçüde hakkıdır) doğrudan ya da dolaylı, açık ya da gizli, tamamen ya da kısmen, hiç farketmez, destekleyebilmişlerdir!!

Proletaryanın ilk sosyalist devriminden sonra, burjuvazinin ***bir*** ülkede yıkılmasından sonra, bu ülkenin proletaryası, burjuvazinin muazzam uluslararası ilişkilerinden dolayı, sonra da, burjuvaziyi devirmiş olan ülkenin küçük meta üreticilerinin kendiliğinden ve sürekli olarak kapitalizmi ve burjuvaziyi yeniden doğurması ve yeniden canlandırmasından dolayı, ***uzun süre*** burjuvaziden ***daha güçsüz*** kalır. Daha güçlü bir düşman, ancak bütün güçler harekete geçirilerek ve ancak, gerek düş-

manlar arasındaki en küçük "çatlak"tan, çeşitli ülkelerin burjuvazileri arasındaki ve tek tek ülkelerin burjuvazisinin çeşitli grupları ve kesimleri arasındaki çıkar çelişkilerinden, gerekse de, geçici, yalpalayan, kararsız, güvenilmez ve koşullu bir müttefik de olsa kitleleri bir müttefik olarak kazanma olanağından ***mutlaka*** büyük bir özen, uyanıklık, ustalık ve akıllılıkla yararlanıldığında yenilgiye uğratılabilir. Bunu kavramayan, Marksizmden ve ***bir bütün olarak*** bilimsel, modern sosyalizmden de hiçbir şey anlamamıştır. Oldukça önemli bir zaman dilimi içinde, oldukça farklı siyasal durumlarda bu gerçeği hayata geçirebileceğini ***pratikte*** kanıtlamamış olan biri, tüm emekçi insanlığı sömürücülerden kurtarmak uğruna savaşında devrimci sınıfa yardımcı olmayı henüz öğrenememiş demektir. Ve bu söylenenler, aynı şekilde, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinden ***önce*** ve ***sonra*** da geçerlidir.

Teorimiz bir dogma değil, bir ***eylem kılavuzudur*** demişlerdi Marx ve Engels,[24] ve Karl Kautsky, Otto Bauer vs. gibi böyle "patent sahibi" Marksistlerin en ağır hatası, en ağır suçu bunu kavramamaları, bu teoriyi proleter devrimin en önemli anlarında uygulamayı bilememeleri olmuştur. "Siyasi faaliyet Nevski Bulvarının kaldırımı değildir" (Petersburg'un dümdüz ana caddesinin temiz, geniş, düz kaldırımı) demişti N. G. Çernişevski, Marx öncesi dönemin büyük Rus sosyalisti.[25] Rus devrimcileri, Çernişevski'den bu yana, bu gerçeği görmezden gelmelerinin ya da unutmalarının bedelini sayısız kurbanla ödemişlerdir. Avrupa ve Amerika'nın sol komünistlerinin ve işçi sınıfına bağlı devrimcilerinin bu gerçeği geri Ruslar kadar ***pahalı bir bedel*** ödeyerek benimsememeleri için gereken mutlaka yapılmalıdır.

Rus devrimci sosyal-demokratları Çarlığın yıkılmasına kadar burjuva liberallerinin hizmetlerinden tekrar tekrar yararlanmışlardır, yani onlarla bir yığın pratik uzlaşmalar yapmışlardır; ve 1901-1902 yılında, daha Bolşevizmin ortaya çıkmasından

önce, "Iskra"nın eski yazı kurulu (yazı kurulunda Plehanov, Akselrod, Zasuliç, Martov, Potresov ve ben vardık), burjuva liberalizminin siyasal önderi Struve'yle[26] (uzun süreli olmasa da) resmi bir politik ittifak kurmuş, fakat aynı zamanda burjuva liberalizmine ve işçi hareketi içindeki etkisinin en ufak tezahürüne karşı kesintisiz ve amansız bir ideolojik ve politik mücadele vermeyi bilmişti. Bolşevikler bu politikaya daima sadık kalmışlardır. 1905'ten beri, Çarlığa karşı burjuvazinin desteğini asla reddetmeden (örneğin seçimlerin ikinci turunda, ya da ikinci oylamada) ve burjuva-devrimci köylü partisine, küçük-burjuva demokratları, kendilerini yanlış yere sosyalist sayan demokratlar olarak teşhir ettikleri "Sosyal-Devrimciler"e karşı en uzlaşmaz ideolojik ve politik mücadeleyi bir an bile durdurmadan, sistemli bir şekilde, liberal burjuvaziye ve Çarlığa karşı işçi sınıfının köylülükle ittifakını savundular. 1907 yılında, Duma seçimlerinde Bolşevikler, "Sosyal-Devrimciler"le kısa süreli bir resmi siyasal blok kurdular. 1903-1912 döneminde birçok kez, yıllar boyu, —oportünistler ve proletarya üzerinde burjuva etkinin başını çekenler olarak onlara karşı ideolojik ve politik mücadeleyi ***asla durdurmadan***— Menşeviklerle resmen birleşik bir sosyal-demokrat parti içinde bulunduk. Savaş sırasında "Kautskyciler"le, Sol Menşeviklerle (Martov) ve "Sosyal-Devrimciler"in bir bölümüyle (Çernov, Nathanson) belli bir uzlaşmaya girdik, onlarla Zimmerwald ve Kiental'de[27] ortak kongreler yaptık ve ortak manifestolar yayınladık, fakat "Kautskyciliğe", Martov ve Çernov'a karşı (Nathanson 1919 yılında bize kesinlikle yakın, bizimle neredeyse dayanışma içinde bulunan bir "Devrimci-Komünist" Narodnik olarak öldü) ideolojik ve politik mücadeleyi asla durdurmadık ya da zayıflatmadık. Tam da Ekim Devrimi sırasında, ***Sosyal-Devrimcilerin tüm*** tarım programını hiç değiştirmeden kabul ederek, küçük-burjuva köylülükle resmi olmayan, ve fakat çok önemli (ve çok başarılı) bir siyasi blok kurduk, yani köylülere, onları oylarımızla azınlıkta bırakmak değil,

bilakis onlarla anlaşmak istediğimizi kanıtlamak için, hiç kuşkusuz bir uzlaşma yaptık. Aynı zamanda "Sol" Sosyal-Devrimcilere (hemen bunun ardından gerçekleştirilen) hükümete katılacakları resmi bir politik blok kurmayı önerdik; Brest Barışı'nın imzalanmasından sonra onlar bu bloku bozdular ve daha sonra 1918 Temmuzu'nda bize karşı silahlı ayaklanmaya, daha sonra da silahlı mücadeleye giriştiler.

Bu nedenle, Alman radikallerinin, "Bağımsızlar"la ("Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi", Kautskycilerle) blok oluşturma düşüncesi yüzünden Almanya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne karşı giriştikleri saldırıları tamamen temelden yoksun bulmamız ve bu saldırılarda "solcular"ın ***haksız*** olduğuna dair açık bir kanıt görmemiz anlaşılırdır. Bizde Rusya'da da, Alman Scheidemannlarına uygun düşen Sağ Menşevikler (bunlar Kerenski hükümetine katılmışlardı); ve Sağ Menşeviklere muhalefet eden ve Alman Kautskycilerine uygun düşen Sol Menşevikler vardı. İşçi kitlelerinin yavaş yavaş Menşeviklerden Bolşeviklere geçişini 1917 yılında belirgin biçimde gözlemleyebildik: Haziran 1917'deki 1. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'nde oyların toplam yüzde 13'ünü almıştık. Çoğunluk Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerdeydi. (7 Kasım [25 Ekim] 1917'deki) 2. Sovyet Kongresi'nde oyların yüzde 51'i bizimdi. Almanya'da işçilerin sağdan sola ***bu aynı***, tamamen ***benzer*** kayışı neden hemen komünistlerin güçlenmesine değil de, hiçbir zaman herhangi bir bağımsız politik düşünceye sahip olmayan, hiçbir zaman bağımsız bir politika izlememiş, tersine Scheidemannlarla komünistler arasında bir o yana bir bu yana yalpalamış olan "Bağımsızlar"ın ara partisinin güçlenmesine yol açmıştır?

Bunun nedenlerinden biri, besbelli ki, bu hatayı açıkça ve dürüstçe kabul etmek ve düzeltmeyi öğrenmek zorunda olan Alman komünistlerinin ***hatalı*** taktiğidir. Hata, gerici burjuva par-

lamentosuna ve gerici sendikalara katılmayı reddetmiş olmaktan oluşuyordu; hata, şimdi su yüzüne çıkan ve bir o kadar esaslı, hızlı, organizmaya bir o kadar yararlı biçimde iyileştirilecek olan "radikal" çocukluk hastalığının çok sayıdaki tezahüründen oluşuyordu.

"Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi" kendi içinde besbelli ki heterojendir: Sovyet iktidarının ve proletarya diktatörlüğünün önemini kavramak ve proletaryanın devrimci mücadelesini yönetmek konusunda yeteneksizliklerini kanıtlamış olan eski oportünist liderlerin (Kautsky, Hilferding, büyük ölçüde besbelli ki Crispien ve Ledebour vs. de) yanı sıra, bu parti içinde çok hızlı büyüyen sol, proleter bir kanat da oluşmuştur. Bu partinin yüzbinlerce üyesi (sanıyorum bu partinin üye sayısı yaklaşık 750 bindir), Scheidemannları yarı yolda bırakıp hızla komünizme yürüyen proleterlerdir. Bu proleter kanat, daha Bağımsızların Leipzig Parti Kongresi'nde (1919) derhal ve koşulsuz olarak III. Enternasyonal'e katılmayı önerdi. Parti'nin bu kanadıyla bir "uzlaşma"dan korkmak düpedüz gülünçtür. Tam tersine komünistler ***mutlaka*** bu kanatla uygun bir uzlaşma biçimi aramak ***ve bulmak*** zorundadırlar; bir yandan bu kanatla gerekli olan tam kaynaşmayı kolaylaştırıp hızlandıran, öte yandan, "Bağımsızlar"ın oportünist sağ kanadına karşı ideolojik ve politik mücadelelerinde komünistleri engellemeyen bir biçim. Uygun bir uzlaşma biçimini bulmak muhtemelen kolay bir iş olmayacaktır, fakat ancak bir şarlatan, Alman işçilerine ve komünistlerine zafere giden "kolay" bir yol vaat edebilir.

Eğer "katıksız" proletarya, proleterden (geçimini yarı yarıya işgücünü satarak sağlayan) yarı-proletere, yarı-proleterden küçük köylüye (ve küçük zanaatçılar, ev işçilerine, genel olarak küçük mülk sahiplerine), küçük köylüden orta köylüye vs. olağanüstü çeşitli bir geçiş tipleri kitlesiyle çevrili olmasaydı ve

bizzat proletarya içinde az çok gelişmiş kesimler şeklinde bölünmeler, bölgesel, mesleki, bazen dinsel vs. bölünmeler bulunmasaydı, kapitalizm kapitalizm olmazdı. Ne var ki bütün bunlardan proletaryanın öncüsü için, onun sınıf bilinçli bölümü için, Komünist Partisi için, manevralar yapmak, anlaşmalar yapmak, çeşitli proleter gruplarla, işçi ve küçük mülk sahiplerinin çeşitli partileriyle uzlaşmalar yapmak zorunluluğu, mutlak zorunluluğu çıkar. Her şey, bu taktiği, proleter sınıf bilincinin, devrimci ruhun, savaş ve zafer yeteneğinin ***genel*** seviyesini düşürmek için değil, ***yükseltmek*** için kullanmayı ***bilmeye*** bağlıdır. Geçerken belirtelim ki, Bolşeviklerin Menşeviklere karşı zaferi, sadece 1917 Ekim Devrimi'nden önce değil, ***aynı zamanda sonra da*** manevralar yapma, anlaşma ve uzlaşma taktiğini uygulamayı gerektirdi; elbette sadece, Menşevikler'in zararına Bolşeviklerin zaferini kolaylaştıran, hızlandıran, sağlamlaştıran ve güçlendiren manevralar ve uzlaşmalar. Küçük-burjuva demokratları (bunlar arasında Menşevikler de) kaçınılmaz olarak burjuvaziyle proletarya arasında, burjuva demokrasisiyle Sovyet sistemi arasında, reformizmle devrimci düşünce arasında, işçilere duyulan sevgiyle proletarya diktatörlüğünden duyulan korku vs. arasında yalpalarlar. Komünistlerin doğru taktiği bu yalpalamaları asla görmezden gelmek değil, bunlardan ***yararlanmak*** olmalıdır; yararlanmak, yüzünü proletaryaya çeviren unsurlara tavizler vermeyi —proletaryaya ne zaman, ne ölçüde, kimlerin yöneldiğine göre tavizler vermeyi—, ve aynı zamanda burjuvaziye çarkeden unsurlara karşı mücadele etmeyi gerektirir. Doğru taktiği uygulamanın sonucu, bizde, Menşevizmin gittikçe dağılıp, parçalanması; kaşarlanmış oportünist liderlerin tecrit olup, en iyi işçilerin, küçük-burjuva demokrasisinin en iyi unsurlarının bizim kampımıza geçmesi oldu. Bu uzun bir süreçtir ve "hiç uzlaşma yok, manevra yok!" cinsinden kestirme "çözümler", devrimci proletaryanın etkisinin güçlenmesine ve güçlerinin büyümesine sadece zarar verebilir.

Almanya'da "radikaller"in tartışma götürmez bir hatası da, son olarak, Versay Barışı'm[28] tanımamakta gösterdikleri ısrardır. Bu görüş —örneğin K. Horner tarafından— ne kadar "sağlam" ve "etkili", ne kadar "kararlı" ve kesin formüle edilirse, o kadar az akla uygun gelmektedir. Uluslararası devrimin bugünkü koşulları altında işi Antant'a karşı savaş için Alman burjuvazisiyle bir blok kurmayı savunmaya kadar vardıran (Lauffenberg ve diğerlerinin) "ulusal Bolşevizm"inin bas bas bağıran saçmalıklarından uzaklaşmak yetmez. Bir Sovyet Almanyası'nın (kısa süre içinde bir Alman Sovyet Cumhuriyeti ortaya çıkacak olursa) belli bir süre Versay Barışı'nı tanımak ve ona uymak zorunda olduğunu kabul etmeyen bir taktiğin temelden yanlış olduğunu anlamak gerekir. Bundan, hükümette Scheidemannların olduğu, Macaristan'da Sovyet iktidarının henüz devrilmediği, Sovyet Macaristanı'n Viyana'da bir Sovyet Devrimi tarafından desteklenmesi imkânının dışlanmadığı bir dönemde, ***o zamanki koşullar altında*** Versay Barışı'nın imzalanmasını isteyen "Bağımsızlar"ın haklı olduğu sonucu çıkmaz. O zaman "Bağımsızlar" son derece kötü manevra yapmışlardı, çünkü ister istemez Scheidemannların ihanetinin sorumluluğunu üstlenmişler ve Scheidemannlara karşı amansız (ve soğukkanlı) sınıf mücadelesi görüşünden, az çok "sınıfsız" ya da "sınıflarüstü" bir görüşe kaymışlardı.

Fakat şimdi durum apaçık öyle ki, Almanya komünistleri, komünizmin zaferi durumunda Versay Barış Anlaşması'nı mutlaka ve kesinlikle yırtıp atacakları vaadiyle ellerini kollarını bağlamamalıdırlar. Bu aptallık olurdu. Şunu söylemek gerekir: Scheidemannlar ve Kautskyciler, Sovyet Rusya'yla, Sovyet Macaristanı'yla ittifakı zora sokan (kısmen doğrudan yıkan) bir dizi ihanette bulundular. Biz komünistler böyle bir ittifakı bütün gücümüzle ***kolaylaştıracak ve hazırlayacağız***, fakat Versailles Barışı'nı kesinlikle derhal ve mutlaka reddetmekle yükümlü değiliz. Versay Barış Anlaşması'nı başarıyla bozmak, Sovyet ha-

reketinin sadece Almanya'da değil, uluslararası ölçüde başarılarına bağlıdır. Bu hareketi Scheidemannlar, Kautskyciler engellediler, biz destekliyoruz. Meselenin özü buradadır, esas fark budur. Ve sınıf düşmanlarımızın, sömürücülerin uşakları, Scheidemannlar ve Kautskyciler, Alman ve uluslararası Sovyet hareketini, Alman ve uluslararası Sovyet Devrimi'ni güçlendirmek için bir sürü fırsatı kaçırmışlarsa, suç onlarındır. Almanya'da Sovyet Devrimi, Versay Barışı'na karşı, uluslararası emperyalizme karşı en güçlü kale (ve dünyada biricik güvenilir, yenilmez, en güçlü kale) olan uluslararası Sovyet hareketini güçlendirecektir. Versay Barışı'ndan mutlaka, her koşul altında ve derhal kurtulmayı, emperyalizm tarafından ezilen başka ülkelerin emperyalizmin boyunduruğundan kurtulması ***sorununun önüne*** koymak (Kautsky, Hilferding, Otto Bauer ve şürekâsına yaraşır) küçük-burjuva milliyetçiliğidir, devrimci enternasyonalizm değil. Almanya da dahil, herhangi bir büyük Avrupa ülkesinde burjuvazinin yıkılması uluslararası devrim için öyle bir kazanımdır ki, bu uğurda —eğer gerekirse— ***Versay Barışı'nın süresinin uzatılması*** bile kabul edilebilir, edilmelidir. Eğer Rusya tek başına, devrimin yararı için aylarca Brest Barışı'na katlanabildiyse, Sovyet Rusya'yla ittifak içinde Sovyet Almanya'nın, devrimin yararı için, Versay Barışı'na daha uzun bir süre katlanmasında imkânsız olan birşey yoktur.

Fransa'nın, İngiltere'nin vs. emperyalistleri, Alman komünistlerini provoke ediyor, onlara tuzak kuruyorlar: "Hadi, Versay Barışı'nı imzalamayacağınızı söyleyin!" Ve Sol Komünistler, sinsi ve ***şu an*** daha güçlü düşmana karşı manevra yapacaklarına, düşmana "şimdi Versailles Barışı'nı imzalayacağız" diyeceklerine, çocuklar gibi bu tuzağa düşüyorlar. Daha baştan kendi elini kolunu bağlamak, şu an bizden daha iyi silahlanmış olan düşmana, onunla savaşıp savaşmayacağımızı ve ne zaman savaşacağımızı açıkça söylemek, devrimci bir davranış değil, aptallıktır. Savaşın bizim için değil, düşman için elverişli oldu-

ğu apaçıkken savaşı kabul etmek suçtur; ve bizim için elverişsiz olduğu apaçık olan bir savaştan kaçınmak için "manevra yapmayı, anlaşma yapmayı, uzlaşma yapma"yı bilmeyen devrimci sınıfın politikacıları beş para etmez.

IX
İNGİLTERE'DE "RADİKAL" KOMÜNİZM

İngiltere'de henüz bir komünist partisi yok, fakat işçiler arasında, büyük umutlar beslemeyi haklı kılan genç, geniş, güçlü, hızla büyüyen bir komünist hareket var; bir komünist partisi kurmak isteyen ve bu konuda birbirleriyle görüşmeler yapan bazı siyasi partiler ve örgütler mevcut (örneğin, "Britanya Sosyalist Partisi", "Sosyalist İşçi Partisi", "Güney Galler Sosyalist Derneği", "Sosyalist İşçi Federasyonu"). Haftalık dergi "Workers Dreadnought"ta (cilt VI, No. 48, 21 Şubat 1920), sayılan örgütlerden sonuncusunun Sylvia Pankhurst yoldaş tarafından yönetilen haftalık organında, bu yoldaşın "Komünist Partisi'ne Doğru!" adlı makalesini görüyoruz. Makale, sözü edilen dört örgüt arasında, III. Enternasyonal'e katılma, parlamentarizm yerine Sovyet sisteminin kabul edilmesi, proletarya diktatörlüğünün kabul edilmesi temelinde birleşik bir komünist partisi kurmak için yapılan görüşmelerin gidişatını anlatıyor. Ve şu ortaya çıkıyor: bir birleşik komünist partinin derhal kurulmasının önündeki başlıca engellerden biri, parlamentoya katılma ve yeni komünist partisinin eski loncasal, ağırlıkla Trade Unionlardan oluşan, oportünist ve sosyal-şoven "İşçi Partisi"ne katılma sorunu üzerine görüş ayrılığı. "Sosyalist İşçi Federasyonu" ve "Sosyalist İşçi Partisi"* parlamento seçimlerine ve parlamentoya katılmaya,

* *Öyle anlaşılıyor ki bu parti "İşçi Partisi"yle birleşmeye karşıdır, fakat bütünü itibariyle parlamentoya katılmaya karşı değildir.*

"İşçi Partisi"yle birleşmeye karşı çıkıyorlar ve bu hususta, onların gözünde İngiltere'de "komünist partilerin sağ kanadı" olan (Sylvia Pankhurst'un makalesi, s. 5) Britanya Sosyalist Partisi üyelerinin tümünün ya da çoğunluğunun görüşüyle ayrı düşüyorlar.

Buna göre esas bölünme, görüş ayrılıklarının ortaya çıkış biçimi (Almanya'da bu biçim İngiltere'dekinden çok daha fazla "Rus" biçimine benziyor) ve bir dizi başka konuyla ilgili büyük farklılıklara rağmen, Almanya'dakinin aynısıdır. O halde "radikaller"in argümanlarını inceleyelim.

Parlamentoya katılma sorununda Slyvia Pankhurst yoldaş, "İskoçya İşçi Konseyi" adına yazan W. Gallacher yoldaşın aynı sayıda yayınlanan bir makalesine dayanıyor:

> "Bu İşçi Konseyi —diye yazıyor Gallacher— kesinlikle *parlamentoya karşıdır ve arkasında* çeşitli siyasal örgütlerin sol kanatlarının desteği vardır.
>
> Biz bütün ülkede, sanayiler içinde (tek tek sanayi kolları içinde) bir devrimci örgütün ve sosyal komitelere dayanan bir komünist partisinin yaratılmasını hedefleyen İskoçya'daki devrimci hareketi temsil ediyoruz. Uzun süre resmi parlamenterlerle dalaşıp durduk. Onlara açıkça savaş ilan etmeyi gerekli görmedik, onlar ise bize karşı saldırıya geçmekten ***korkuyorlar.***
>
> Ne var ki böyle bir durum uzun süre devam edemez. Tüm çizgi boyunca biz kazanıyoruz.
>
> İskoçya'daki Bağımsız İşçi Partisi'nin kitleleri, parlamento düşüncesinden her geçen gün daha fazla iğreniyorlar ve neredeyse bütün yerel gruplar Sovyetlerden (Rusça sözcük burada İngilizce yazımına göre kullanılmıştır) ya da İşçi Konseylerinden yana.
>
> Elbette bu, politikayı geçim aracı olarak (meslek olarak) gören beyler için son derece ciddi öneme sahiptir ve bunlar üyele-

rini parlamentarizmin kucağına geri dönmeye sevketmek için her çareye başvuruyorlar.

Devrimci yoldaşlar bu çeteyi ***desteklememelidir*** (italiklerin hepsi yazarındır). Burada çok çetin bir mücadele olacaktır. Bunun en kötü belirtilerinden biri, devrimin çıkarlarından çok kişisel çıkarlardan hareket edenlerin ihaneti olacaktır.

Parlamentarizme verilen her destek, düpedüz, iktidarın bizim İngiliz Scheidemannlarımızın ve Noskelerimizin eline geçmesine katkıda bulunacaktır. Henderson, Clynes ve ortakları iflah olmaz gericilerdir. Resmi Bağımsız İşçi Partisi, her geçen gün daha çok ... MacDonald, Snowden ve ortaklarının kampında kendisine düşünsel bir çatı bulan burjuva liberallerinin etkisi altına girmektedir. Resmi Bağımsız İşçi Partisi Komünist Enternasyonal'e karşı tamamen düşmanca bir tutum içindedir, fakat kitle Komünist Enternasyonal'den yanadır. Oportünist parlamenterlerin şu ya da bu biçimde verilen destek sadece bu beylerin değirmenine su taşımaktadır.

Britanya Sosyalist Partisi burada hiçbir rol oynamamaktadır... Burada sağlıklı, devrimci bir fabrika örgütüne ve açık, tam belirlenmiş, bilimsel ilkelere göre hareket eden bir komünist partisine gerek vardır. Yoldaşlarımız bu örgütleri kurmamıza yardımcı olabilirlerse, yardımlarını sevinçle kabul ederiz; eğer olamazlarsa, bir parlamento üyesinin 'saygıdeğer' (? – soru işareti yazarın) ünvanına sahip olmak için bunca çaba harcayan ve kendilerinin de bizzat 'patronlar' kadar, sınıf politikacıları kadar iyi ***yönetebileceklerini*** kanıtlamak için yanıp tutuşan gericileri destekleyerek devrime ihanet etmek istemiyorlarsa, tanrı aşkına karışmasınlar."

Yazı kuruluna gönderilen bu mektup, bana göre, daha yeni komünizme varmakta olan genç komünistlerin ya da kitle içinden işçilerin ruh halini ve bakış açısını çok iyi ifade ediyor. Bu ruh hali son derece sevindirici ve değerli; bunu takdir etmesini bilmek ve desteklemek gerekir, çünkü bu olmadan İngiltere'de

—ve başka herhangi bir ülkede de— proleter devrimin zaferi umulamaz. Kitlelerin böyle bir ruh halini ifade etmeyi ve kitlelerde (çoğu kez uyuyan, bilinçsiz, henüz uyanmamış) benzer bir ruh halini yaratmayı bilen kişilere itinalı davranılmalı ve bu kişiler özenle her biçimde desteklenmelidir. Fakat aynı zamanda onlara doğrudan ve açıkça, ***tek başına*** ruh halinin, büyük devrimci savaşta kitleleri sevk ve idare etmeye yetmediğini, devrim davasına bağlı kişilerin yapabilecekleri ya da yaptıkları şu ya da bu hatanın devrime zarar verebilecek hatalar olduğunu söylemek gerekir. Gallacher yoldaşın yazı kuruluna mektubu, hiç tartışmasız, Alman "radikal" komünistlerinin yaptıkları ve 1908 ile 1918 yıllarında Rus "Sol" Bolşeviklerinin yaptıkları ***bütün*** hataların tohumlarını taşıdığını gösteriyor.

Mektubun yazarı, burjuva "sınıf politikacılarına" karşı en soylu proleter nefretle doludur (fakat bu nefret sadece proleterler için değil, aynı zamanda bütün emekçiler için, bir Alman deyimiyle, bütün "küçük insanlar" için anlaşılabilirdir ve onların duygularına uygundur). Köleleştirilen ve sömürülen kitlelerin temsilcisinin bu nefreti, gerçekten "her işin başı"dır, her sosyalist ve komünist hareketin ve onun başarılarının temelidir. Fakat yazar açıktır ki, politikanın, gökten zembille inmeyen, armağan olarak beşiğe konmayan bir bilim ve sanat olduğunu ve proletaryanın, eğer burjuvaziyi yenmek istiyorsa, ***kendi*** proleter "sınıf politikacıları"nı, hem de burjuva politikacılarından daha kötü olmaması gereken politikacılarını çıkarmak zorunda olduğunu göz önünde tutmuyor.

Mektubun yazarı, proletaryanın hedeflerine ulaşmanın çaresinin parlamento değil, sadece İşçi Konseyleri olabileceğini çok iyi kavramıştır ve bunu şimdiye kadar anlamamış olan biri, elbette, en büyük bilgin, en deneyimli politikacı, en dürüst sosyalist, en bilgili Marksist, en namuslu yurttaş ve aile babası da olsa, en kötü gericidir. Fakat mektubun yazarı, parlamento ***içinde***

"Sovyet politikacıları"na sahip olmadan, parlamentarizmi ***içten*** çökertmeden, parlamento içinde, önlerinde duran parlamentoyu dağıtma görevinde Sovyetlerin başarılarını hazırlamadan işçi konseylerini parlamento üstünde zafere götürmenin mümkün olup olmadığı sorusunu bile sormuyor, bu soruyu sormanın gerekliliğini bile düşünmüyor. Oysa mektubun yazarı, İngiltere'de Komünist Partisi'nin ***bilimsel*** ilkelere göre hareket etmesi gerektiği yönündeki çok doğru düşünceyi ifade ediyor. Bilim ilk olarak, başka ülkelerin deneyimini dikkate almayı talep eder, özellikle de, başka, hakeza kapitalist ülkeler tamamen benzer bir deneyimden geçiyorlarsa ya da kısa süre önce geçmişlerse; ikinci olarak, o ülkede faaliyette bulunan ***bütün*** güçleri, grupları, partileri, sınıfları, kitleleri hesaba katmayı, politikayı asla sadece dilekler ve görüşler, sadece ***bir*** grubun ya da partinin sınıf bilinci ve savaşa hazır oluş derecesine göre saptamamayı talep eder.

Henderson, Clynes, MacDonald, Snowden'lerin iflah olmaz gericiler oldukları doğrudur. Aynı şekilde bunların iktidarı ellerine almak istedikleri (fakat, geçerken belirtelim, burjuvaziyle bir koalisyonu tercih ettikleri), dededen kalma burjuva kurallara göre "yönetmek" istedikleri, bir kez iktidara geldiklerinde kaçınılmaz olarak Scheidemann ve Noske gibi davranacakları da doğrudur. Bütün bunlar doğrudur. Fakat bundan asla, bu kişileri desteklemenin devrime ihanet olduğu sonucu çıkmaz; bundan, işçi sınıfı içinden devrimcilerin, devrimin çıkarı için bu beylere belli bir parlamenter destek sağlamaları gerektiği sonucu çıkar. Bu düşünceyi açıklamak için, İngiltere'den son döneme ait iki siyasi belge sunmak istiyorum: 1) Başbakan Lloyd Georg'un 18 Mart 1920 tarihli konuşması (19 Mart 1920 tarihli "Manchester Guardian"ın haberine göre) ve 2) "radikal" komünist Sylvia Pankhurst yoldaşın yukarıda sözü edilen makalesindeki görüşleri.

Lloyd Georg konuşmasında (özel olarak toplantıya davet edilmesine rağmen katılmayı reddeden) Asquith'e ve muhafazakârlarla koalisyon değil, İşçi Partisi'ne yakınlaşmayı isteyen liberallere karşı polemik yapıyor. (Gallacher yoldaşın yazı kuruluna mektubunda da, liberallerin Bağımsız İşçi Partisi'ne geçmesi gerçeğine işaret edildiğini gördük.) Lloyd Georg, liberallerin muhafazakârlarla bir koalisyon, hem de *sıkı* bir koalisyon yapmalarının zorunlu olduğunu açıklıyor, çünkü aksi takdirde, Lloyd Georg'un sosyalist olarak "nitelemeyi tercih ettiği" ve üretim araçlarında "kolektif mülkiyeti" hedefleyen İşçi Partisi zafer elde edebilir. "Fransa'da bu komünizmdir —diye açıklıyordu popüler bir tarzda İngiliz burjuvazisinin lideri, dinleyicileri olan, herhalde o zamana kadar bunu bilmeyen liberal partinin parlamentodaki üyelerine— Almanya'da buna sosyalizm denir, Rusya'da ise Bolşevizm". Liberaller için bu, diyordu Lloyd George, ilkesel olarak kabul edilemez, çünkü liberaller prensip olarak özel mülkiyetten yanadırlar. "Uygarlık tehlikede", diye bildiriyordu konuşmacı, o nedenle liberaller ve muhafazakârlar birleşmeliydiler...

> "... Tarım bölgelerine gittiğinizde —diyordu Lloyd George— oralarda elbette eski, değişmemiş parti saflaşmalarını bulacaksınız. Bu doğru. Orada tehlike epeyce uzakta. Orada tehlike yok. Fakat hareket tarım bölgelerine sıçrarsa, orada da tehlike şimdi bazı sanayi bölgelerinde olduğu kadar büyük olacaktır. Nüfusumuzun beştedördü sanayi ve ticarette, beştebirden bile az bir kesimi tarımda istihdam edilmektedir. Geleceğin getirdiği tehlikeleri düşünürken sürekli gözönüne aldığım hususlardan biri budur. Fransa tarımsal bir nüfusa sahiptir: orada, belli düşünceler için, hızla değişmeyen ve bir devrimci hareketin kolayca sarsamayacağı sağlam bir temel vardır. Bizde durum böyle değil. Ülkemiz, dünyanın herhangi bir başka ülkesinden daha havalelidir ve bir kez sallanmaya başlarsa, sözünü ettiğimiz nedenlerden dolayı, burada çöküş, diğer ülkelerdekinden daha büyük olacaktır."

Okur, buradan Bay Lloyd Georg'un sadece çok akıllı bir adam olmadığını, aynı zamanda Marksistlerden çok şey öğrendiğini de görür. Eğer biz de Lloyd George'dan öğrenebilirsek iyi ederiz.

Lloyd George'un konuşmasından sonra yapılan tartışmaların şu bölümü de ilginçtir:

> ***Bay Wallace:*** "Başbakan'ın, büyük bir kısmı şu an liberal olan ve bizi gayretle destekleyen sanayi işçileriyle ilgili olarak sanayi bölgelerinde izlediği politikanın sonuçları hakkında ne düşündüğünü sormak istiyorum. Olası sonuçlardan biri, şu an bizi içtenlikle destekleyen işçilerin, İşçi Partisi'nin gücünün çok çok artmasına yol açması olmaz mı acaba?"
>
> ***Başbakan:*** "Ben tamamen farklı görüşteyim. Liberallerin birbirleriyle mücadeleleri, hiç kuşku yok ki, son derece önemli sayıda liberali umutsuzluktan, şimdi hükümeti kötülemekle meşgul son derece yetenekli önemli sayıda liberalin içinde bulunduğu İşçi Partisi'ne itmektedir. Bunun sonucu elbette kamuoyunun güçlü bir biçimde İşçi Partisi'nden yana değişmesidir. Kamuoyu İşçi Partisi dışındaki liberallerden yana değil, tersine İşçi Partisi'nin yararına dönüyor. Kısmi seçimler bunu gösteriyor."

Geçerken belirtelim ki bu değerlendirme, burjuvazinin en akıllı adamlarının nasıl şaşkınlığa düştüklerini ve düzeltilemeyecek aptallıklar yapmaktan kendilerini alamadıklarını özellikle açık bir şekilde kanıtlamaktadır. Burjuvazinin yok olmasına neden olacak şey de budur. Oysa bizim insanlarımız aptallıklar bile yapabilirler (ancak bu aptallıklar çok büyük olmamalı ve zamanında düzeltilmelidir), fakat yine de zafer onların olacaktır.

Diğer siyasal belge, "radikal" komünist Sylvia Pankhurst yoldaşın şu değerlendirmeleridir:

> "... Inkpin yoldaş (Britanya Sosyalist Partisi Sekreteri) İşçi Partisi'ni 'işçi sınıfı hareketinin en önemli örgütü' olarak niteli-

yor. Britanya Sosyalist Partisi'nden bir başka yoldaş, III. Enternasyonal Konferansı'nda, Britanya Sosyalist Partisi'nin görüşünü daha da anlaşılır biçimde ifade etti. Şöyle dedi: 'Biz İşçi Partisi'ni örgütlenmiş işçi sınıfı olarak görüyoruz.'

... Biz, İşçi Partisi'ne ilişkin bu düşünceye katılmıyoruz. İşçi Partisi, üyelerinin çok büyük bölümü pasif ve gevşek olmasına karşın, çok sayıda üyeye sahiptir. Bunlar, iş arkadaşları ***Trade Unionist*** olduğu ve destekten yararlanmak istedikleri için Trade Unionlara girmiş erkek ve kadın işçilerdir.

Fakat biz, İşçi Partisi'nin sayısal gücünün, bu partinin, İngiliz işçi sınıfının çoğunluğunun sınırlarını henüz aşamamış olduğu bir düşünce ekolünün eseri olmasından ileri geldiğini kabul ediyoruz; bununla birlikte, şu anda halkın kafasında büyük değişiklikler olmaktadır ve halk durumu yakında değiştirecektir...

... İngiliz İşçi Partisi, tıpkı diğer ülkelerdeki sosyal-yurtsever örgütler gibi, toplumun doğal gelişim süreci içinde kaçınılmaz olarak iktidara gelecektir. Sosyal-yurtseverleri devirecek güçleri oluşturmak komünistlerin görevidir ve ülkemizde ne bu görevi geciktirmeli, ne de yalpalamalıyız.

'İşçi Partisi'ni güçlendirerek enerjimizi dağıtmamalıyız. 'İşçi Partisi' kaçınılmaz olarak iktidara gelecektir. Biz güçlerimizi 'İşçi Partisi'ni yenilgiye uğratacak bir komünist hareket yaratmaya yoğunlaştırmalıyız.

'İşçi Partisi' yakında hükümeti oluşturacaktır: devrimci muhalefet bu hükümete karşı saldırıya geçmeye hazır olmalıdır..."

Yani liberal burjuvazi, yüzlerce yıllık deneyimle kutsanmış —ve sömürenler için olağanüstü yararlı— (sömürücülerin) "iki parti" sistemini terkediyor ve İşçi Partisi'ne karşı mücadele için güçleri birleştirmeyi zorunlu görüyor. Liberallerin bir kısmı, batan gemiyi terkeden fareler gibi İşçi Partisi'ne geçiyorlar. Sol Komünistler, İşçi Partisi'nin kaçınılmaz olarak iktidara geleceği düşüncesindeler ve işçi sınıfının çoğunluğunun şu an bu partinin arkasında olduğunu kabul ediyorlar. Buradan, Sylvia Pankhurst yoldaşın şöyle formüle ettiği tuhaf bir sonuç çıkarıyorlar:

> "Komünist Partisi uzlaşmalar yapmamalıdır... Öğretisini temiz, reformizmden bağımsızlığını lekesiz tutmalıdır. Komünist Partisi'nin misyonu, hiç durmaksızın, yolundan sapmadan, dümdüz yoldan komünist devrime ilerlemektir."

Tam tersine; İngiltere'de işçilerin çoğunluğunun hâlâ İngiliz Kerenski ya da Scheidemannlarını izlemesi gerçeğinden, Rusya'da ve Almanya'da, işçilerin kitleler halinde komünizme geçmeleri için gerekli bir deneyim olmuş olan bu adamların hükümetini denememiş olmaları gerçeğinden, hiç kuşkusuz, İngiliz komünistlerinin parlamentarizme katılmaları ***gerektiği,*** işçi kitlesinin Henderson ve Snowden hükümetinin gerçek sonuçlarını görebilmesi için ona parlamento ***içinden*** yardım etmeleri gerektiği, birleşen Lloyd George ve Churchill'i yenilgiye uğratmaları için Henderson ve Snowden'e yardım etmeleri gerektiği sonucu çıkar. Başka türlü davranmak, devrim davasını zorlaştırmak demektir, çünkü işçi sınıfının çoğunluğunun görüşleri değişmeden devrim imkânsızdır; bu değişiklik ise, hiç bir zaman sadece propagandayla değil, kitlelerin kendi politik deneyimleriyle sağlanır. "Uzlaşma yapmadan, yolumuzdan sapmadan ileri" — eğer bunu, çoğunluğun, Henderson ve Snowden'ın Lloyd George ve Churchill'e karşı zafer elde etmelerinden kısa süre sonra, liderleri tarafından düş kırıklığına uğratılacaklarını ve komünizme destek vermeye (ya da en azından tarafsızlığa, büyük ölçüde komünistlere karşı hayırhah bir tarafsızlığa geçeceğini) bilen (ya da bilmesi gereken) işçi sınıfının güçsüz bir azınlığı söylüyorsa, bu şiar açıkça yanlıştır. Bu, hemen harekete geçemeyecek 100.000 kişilik takviye gücünün gelmesini beklemek için "yerinde durmak", "yoldan sapmak", evet hatta bir "uzlaşma" yapmak yerine 50.000 düşman askerine karşı 10.000 askeri savaşa sokmak gibi birşeydir. Bu, devrimci bir sınıfın ciddi taktiği değil, aydın çocukluğudur.

Bütün devrimler tarafından, özellikle de 20. yüzyıldaki üç

Rus devrimi tarafından doğrulanan devrimin temel yasası şudur: devrim olması için, sömürülen ve köleleştirilen kitlelerin, eski tarzda yaşamaya devam etmenin olanaksızlığını görüp, değişiklik talep etmeleri yetmez; devrim olması için, sömürenlerin de artık eski tarzda yaşayamamaları ve yönetememeleri gerekir. Ancak "***alt katmanlar***"ın artık eski düzeni ***istemedikleri***, "üst katmanlar"ın ise ***eski biçimde*** yaşamalarının ***olanaksız*** olduğu bir durumda devrim başarıya ulaşabilir. Bu gerçek başka bir deyişle şöyle de ifade edilebilir: Devrim, (sömürülenler gibi sömürenleri de kapsayan) tüm ulusun bir krizi olmadan imkânsızdır. Dolayısıyla devrim için şunlar gereklidir: birincisi, işçilerin çoğunluğunun (ya da en azından sınıf bilinçli, düşünen, politik olarak aktif işçilerin çoğunluğu) devrimin gereğini tam olarak kavraması ve bu uğurda ölmeye hazır olması; ikincisi, egemen sınıfların en geri kitleleri bile politikaya çeken (her gerçek devrimin belirtisi; o zamana kadar gevşek olan emekçi ve sömürülen kitlenin siyasi mücadele konusunda yetenekli temsilcilerinin on kat, hatta yüz kat artmasıdır), hükümeti güçten düşüren ve devrimcilere bu hükümeti hızla yıkma olanağını sağlayan bir hükümet krizi yaşıyor olmaları gerekir.

İngiltere'de, Lloyd George'un konuşmasından da anlaşıldığı gibi, başarılı bir proleter devrim için iki koşul da apaçık olgunlaşmaktadır. Ve Sol Komünistlerin hataları şimdi özellikle tehlikelidir, çünkü bazı devrimcilerde bu iki koşuldan her birine ilişkin olarak yeterince düşünülüp taşınılmamış, yeterince dikkatli, yeterince açık olmayan, yeterince iyice düşünülmemiş bir tavır gözlenmektedir. Eğer biz bir grup değil, devrimci ***sınıfın*** partisi isek, eğer ***kitleleri*** peşimizden sürüklemek istiyorsak (eğer bunu yapmazsak, bir gevezeden başka bir şey olmadığımızı göstermek tehlikesine düşeriz), önce Lloyd George ve Churchill'i yenilgiye uğratmaları için Henderson ve Snowden'e yardım etmemiz gerekir (ya da daha doğrusu, onları yenmek zorunda bırakmamız gerekir, çünkü bunlar ***kendi zaferlerinden korku-***

yorlar!); ikincisi, işçi sınıfının çoğunluğuna, kendi deneyimi temelinde, bizim haklı olduğumuza, yani Henderson ve Snowden'in işe yaramazlığına, küçük-burjuva ve hain niteliklerine, iflaslarının kaçınılmaz olduğuna kanaat getirmesi için yardımcı olmak gerekir; üçüncüsü, işçilerin çoğunluğunun, Henderson'lardan düş kırıklığına uğrayarak, son derece akıllı ve sağlam, küçük-burjuva değil büyük burjuva Lloyd George'un bile oldukça büyük akılsızlıklar ettiği ve dün Churchill'le "sürtüşmeleri", bugün Asquith'le "sürtüşmeleri" yüzünden kendisini (ve bütün burjuvaziyi) gittikçe güçsüzleştirdiği gözönüne alınırsa, çok daha büyük bir akılsızlıkla oradan oraya savrulacak olan Henderson'un hükümetini başarı vaat eden bir perspektifle hızla devirebilecekleri anı yakınlaştırmak gerekir.

Daha somut konuşmak istiyorum. Bana göre İngiliz komünistleri sayıları dört olan bütün parti ve gruplarını (bunların hepsi çok güçsüz, bazıları ise çok çok güçsüzdür), III. Enternasyonal ilkeleri ve parlamentoya ***zorunlu*** katılım temelinde tek bir Komünist Partisi'nde birleştirmelidirler. Komünist Partisi Henderson ve Snowden'e bir "uzlaşma", bir seçim anlaşması önerir: Lloyd George ve muhafazakârlar ittifakına karşı birlikte yürüyelim, parlamentodaki sandalyeleri, işçilerin İşçi Partisi'ne ve Komünist Parti'ye verdikleri oy sayısına göre (seçimlerde değil, özel bir oylama yaparak) bölüşelim, ***tam*** ajitasyon, propaganda ve siyasi faaliyet ***özgürlüğünü*** muhafaza edelim. Son koşul olmadan elbette bir blok kurulmamalıdır, çünkü bu ihanet olur: İngiliz komünistleri tıpkı (1903'ten 1917'ye kadar ***onbeş yıl boyunca***) Rus Bolşevikleri'nin, Rus Henderson ve Snowden'lerine, yani Menşeviklere karşı teşhir özgürlüğünü savundukları ve kabul ettirdikleri gibi, Henderson ve Snowden'i teşhir etme özgürlüğünü mutlaka savunmalı ve kabul ettirmelidirler.

Henderson ve Snowden'ler bu koşullar altında bir blok kur-

mayı kabul ederlerse, kazanan biz oluruz, çünkü parlamentodaki sandalye sayısı bizim için kesinlikle önemli değildir, biz bunun peşinde koşmuyoruz, bu hususta tavizkâr olacağız (oysa Hendersonlar ve özellikle yeni dostları —ya da yeni efendileri— liberaller en çok, bunun peşinde koşuyorlar). Kazanan biz oluruz, çünkü ***bizim*** ajitasyonumuzu, ***kitlelerin*** içine, Lloyd George'un onları ***bizzat*** "tahrik ettiği" bir anda taşıyacağız ve sadece hükümetini daha hızlı kurması için İşçi Partisi'ne yardım etmekle kalmayacağız, aynı zamanda Hendersonlara karşı sınırsız ve yüksek sesle yürüteceğimiz tüm komünist propagandamızı daha çabuk kavramaları için kitlelere de yardım etmiş olacağız.

Henderson ve Snowden'ler bu koşullar altında bizimle bir blok kurmayı reddederlerse, bundan daha da kazançlı çıkarız. Çünkü kitlelere (tamamen Menşevik, tamamen oportünist Bağımsız İşçi Partisi içinde bile ***kitlelerin*** Sovyetlerden yana olduğu göz önüne alınmalıdır), Henderson'ların kapitalistlere yakın olmayı tüm işçilerin birliğine tercih ettiklerini göstermiş oluruz. Lloyd George'un parlak, tamamen doğru ve (komünizm için) son derece yararlı açıklamalarından sonra, Lloyd George'un muhafazakârlarla ittifakına karşı bütün işçilerin birliğine sempati duyacak olan ***kitlelerin*** gözünde derhal biz kazanmış oluruz. Derhal kazanmış oluruz, çünkü Henderson ve Snowden'ların Lloyd George'u yenilgiye uğratmaktan korktuklarını, iktidara tek başına gelmekten korktuklarını, İşçi Partisi'ne karşı ***açıkça*** muhafazakârlara el uzatan Lloyd George'un ***gizliden gizliye*** desteğini almaya çalıştıklarını kitlelere göstermiş oluruz. Bizde, Rusya'da 12 Mart (27 Şubat) 1917 Devrimi'nden sonra, Bolşeviklerin Menşeviklere ve Sosyal-Devrimcilere (yani Rus Henderson'larına ve Snowden'lerine) karşı yürüttükleri propagandanın başarısının nedeninin tam da böyle bir durum olduğunu belirtmek gerekir. Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilere şunu söylemiştik: Burjuvaziyi işe katmadan bütün iktidarı siz alın, çünkü Sovyetlerde çoğunluk sizde (Haziran 1917'de yapı-

lan 1. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'nde Bolşeviklerin oyu oyların topu topu sadece yüzde 13'ü idi). Fakat Rus Henderson'ları ve Snowden'leri, burjuvazi olmadan iktidarı almaya korkuyorlardı ve burjuvazi, seçimlerde Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin (ikisi çok sıkı bir siyasi blok oluşturuyorlardı, gerçekte ***aynı*** küçük-burjuva demokrasisini temsil ediyorlardı) oyların çoğunluğunu alacağını* çok iyi bildiği için Kurucu Meclis seçimlerini sürüncemede bırakınca, Sosyal-Devrimcilerle Menşevikler, buna karşı enerjik ve tamamen tutarlı bir mücadele yürütecek durumda olamadılar.

Henderson ve Snowden'ler komünistlerle bir blok kurmayı reddederse, komünistler bundan derhal kazançlı çıkar, çünkü bu onlara kitlelerin sempatisini sağlar ve Henderson ve Snowden'in gözden düşmesine yol açar. Bu yüzden parlamentoda birkaç sandalye kaybetsek bile, bu bizim için hiç önemli değildir. Adaylarımızı sadece, son derece güvenilir, yani adaylarımızın, liberallerin İşçi Partisi'ne karşı zaferine yol açmayacağı yerlerden gösteririz. Seçim ajitasyonu yapar, komünizmden yana bildiriler dağıtır ve kendi adaylarımızı göstermediğimiz ***bütün*** bölgelerde ***burjuvaziye karşı İşçi Partililere oy verme*** çağrısı yaparız. Sylvia Pankurst ve Gallacher yoldaşlar burada komünizme ihanet, ya da sosyal-hainlere karşı mücadeleden vazgeçilmesini gördüklerinde yanılıyorlar. Tam tersine, komünist devrim davası bundan hiç kuşkusuz kazançlı çıkar.

İngiliz komünistleri şu an kitleye yaklaşmakta, kitlelerin kendilerini dinlemelerini sağlamakta bile çoğunlukla zorlanıyorlar. Eğer ben bir komünist olarak ortaya çıkar ve Lloyd George'a karşı Henderson'a oy verme çağrısı yaparsam, beni dinleyecek-

---

* *Rusya'da Kasım 1917'de yapılan Kurucu Meclis seçimlerinde, 36 milyondan fazla seçmeni kapsayan verilere göre, Bolşevikler oyların yüzde 25'ini, toprak sahipleri ve burjuvazinin çeşitli partileri yüzde 13'ünü, küçük-burjuva demokrasisi, yani Menşeviklerle Sosyal-Devrimciler, bunlara yakın bütün gruplarla birlikte yüzde 62'sini almışlardır.*

lerdir. Ve ben onlara neden sadece Sovyetlerin parlamentodan, proletarya diktatörlüğünün de Churchill'in (burjuva "demokrasisi" etiketi ardına gizlenmiş) diktatörlüğünden daha iyi olduğunu herkesin anlayabileceği bir tarzda anlatabilmekle kalmam, aynı zamanda, Henderson'a oyumu vererek ona, asılan birine ipin destek olması gibi destek olmak istediğimi; hükümetin yakın zamanda Hendersonlar tarafından devralınmasının, benim haklı olduğumu göstereceğini, kitleleri yanıma çekeceğini, Rusya'da ve Almanya'da benzerleriyle olduğu gibi Henderson ve Snowden'lerin siyasi ölümünü hızlandıracağını da açıklayabilirim.

Ve bana bu taktiğin fazlaca "kurnaz" ya da karmaşık bir taktik olduğu, kitlelerin bunu anlamayacağı, güçlerimizi dağıtacağı, parçalayacağı, bu güçleri Sovyet Devrimi'ne yoğunlaştırmamıza engel olacağı vs. söylenirse, bu "radikal" muhaliflere yanıtım şu olacak: Kendi doktrinerliğinizi kitlelerin üstüne atmayın! Rusya'da kitlelerin kültür seviyesi, İngiltere'dekinden yüksek değil, kuşkusuz daha aşağı idi. Ve yine de kitleler Bolşevikleri kavradılar; ve Bolşeviklerin, Sovyet Devrimi'nin ***arifesinde,*** Eylül 1917'de, burjuva parlamentosuna (Kurucu Meclis'e) aday listelerini hazırlamaları ve Sovyet Devrimi'nin ***ertesi gününde,*** Kasım (Ekim) 1917'de, 18 (5) Ocak 1918'de dağıttıkları Kurucu Meclis seçimlerine katılmaları onlara zarar vermemiş, bilakis yardım etmiştir.

İngiliz komünistleri arasında ikinci görüş ayrılığım, yani İşçi Partisi'ne katılma sorununu burada ele alamayacağım. Bu sorun hakkında elimde son derece az belge var; ve bu sorun, yapısı itibariyle Kıta Avrupası'ndaki alışılmış siyasi partilere hiç benzemeyen İngiliz "İşçi Partisi"nin olağanüstü kendine özgülüğü nedeniyle çok karmaşıktır. Fakat şu kesindir ki, birincisi, bu sorunda da devrimci proletaryanın taktiğini aşağıdaki gibi ilkelerden çıkarmayı düşünen biri kaçınılmaz olarak hataya düşecektir:

> "Komünist Partisi, öğretisini saf ve reformizmden bağımsızlığını tamamen lekesiz tutmak zorundadır; Komünist Partisi'nin görevi, durmaksızın, yoldan sapmaksızın, dümdüz yoldan komünist devrime ilerlemektir."

Çünkü böyle ilkeler, 1874 yılında bütün uzlaşmaların, bütün ara durakların "reddini" ilan eden Fransa'daki Blanquist komünarlarm hatasını sadece yinelemektedir. İkincisi, burada da görev, her zaman olduğu gibi, komünizmin genel ve temel ilkelerini, her ülkenin kendine özgü olan ve incelenmesi, bulunması ve kestirilebilmesi gereken sınıflar ve partiler arasındaki ilişkilerin ***özelliklerine***, komünizme doğru nesnel gelişmenin ***özelliklerine*** uygulamayı bilmektir.

Fakat bu konu üzerinde sadece İngiliz komünizmiyle değil, aym zamanda bütün kapitalist ülkelerdeki komünizmin gelişmesiyle bağıntılı olarak durmak gerekir. Şimdi de bu konuyu ele alacağız.

X

BAZI SONUÇLAR

1905 Rus burjuva devrimi, dünya tarihinde son derece özgün bir dönemeci açığa çıkardı: En geri kapitalist ülkelerden birinde grev hareketi, o zamana kadar dünyada görülmemiş bir kapsam ve güç kazanmıştı. 1905 yılının ***sadece ilk ayında*** grevcilerin sayısı, son on yılda (1895-1904) greve gidenlerin sayısının ***yıllık*** ortalamasının on katıydı ve Ocak'tan Ekim 1905'e kadar grevler sürekli ve çok büyük boyutlarda arttı. Bir dizi kendine özgü tarihsel koşulun etkisiyle geri Rusya dünyaya, ilk ülke olarak, devrim sırasında, köleleştirilmiş kitlelerin bağımsız faaliyetinin sadece hızla büyümesini değil (bütün büyük dev-

rimlerde böyle olmuştur), aynı zamanda proletaryanın, nüfus içindeki oranından çok büyük bir öneme sahip olduğunu, ayrıca ekonomik ve politik grevlerin birleştirilmesinin, politik grevlerin siyasi ayaklanmaya dönüşmesinin, kapitalizm tarafından köleleştirilmiş sınıfların kitle mücadelesi ve kitle örgütlenmesinin yeni bir biçiminin, Sovyetlerin ortaya çıkışının örneğini vermiştir.

1917 yılının Şubat ve Ekim Devrimleri, tüm ülkede Sovyetlerin çok yönlü gelişimine, sonra da proleter, sosyalist devrimde onların zaferine yol açtı. Ve iki yıldan az bir süre içinde Sovyetlerin uluslararası niteliği, bu mücadele ve örgütlenme biçiminin tüm dünya işçi hareketine yayılışı ve Sovyetlerin, burjuva parlamentarizminin, genel olarak burjuva demokrasisinin mezar kazıcısı, varisi, halefi olma tarihi misyonu ortaya çıktı.

Bu kadar da değil. İşçi hareketinin tarihi şimdi, bütün ülkelerde onun önünde, herşeyden önce ve esas olarak, doğan, büyüyen, zafere doğru yürüyen komünizmin (her ülkede) ***kendi*** "Menşevizmi"ne, yani oportünizme ve sosyal-şovenizme ve ikincisi, —deyim yerindeyse ek olarak— "radikal" komünizme karşı mücadelesinden geçmesinin durduğunu (ve bunun artık başladığını) gösteriyor. Birinci mücadele istisnasız bütün ülkelerde II. (bugün gerçekten de ölmüştür) ve III. Enternasyonal'in mücadelesi olarak gelişmiştir. İkinci mücadeleyi Almanya'da, İngiltere'de, İtalya'da, Amerika'da (en azından "Dünya Sanayi İşçileri"nin ve anarko-sendikalist akımların belli bir ***bölümü*** Sovyet sistemini neredeyse genel olarak ve bütünüyle kabul ederken, "radikal" komünizmin hatalarını savunmaktadırlar) ve Fransa'da (eski sendikacıların bir bölümünün siyasi partilere ve parlamentarizme karşı tutumu ve bunların da Sovyet sistemini kabul etmeleri) gözlemliyoruz; yani bu mücadele hiç kuşkusuz sadece uluslararası ölçekte değil, dünya ölçeğinde gözlemlenmektedir.

Fakat işçi hareketleri her yerde aslında burjuvazi üzerinde zafer için aynı hazırlık okulundan geçerken, her ülkede bu gelişme ***kendine özgü biçimde*** gerçekleşmektedir. Büyük ileri kapitalist ülkeler bu yolda, örgütlü politik akım olarak zafere hazırlanmak için tarihin kendisine onbeş yıl süre verdiği Bolşevizmden ***çok daha hızlı*** ilerlemektedir. III. Enternasyonal, ***bir*** yıl gibi kısa bir zamanda tayin edici bir zafer kazanmış, daha birkaç ay önce III. Enternasyonal'dan çok daha güçlü olan, daha sağlam ve güçlü görünen, her bakımdan dünya burjuvazisinin doğrudan ve dolaylı, maddi (bakanlık koltukları, pasaportlar, basın) ve düşünsel desteğini alan sarı, sosyal-şoven II. Enternasyonal'i hezimete uğratmıştır.

Bugün herşey, her ülkenin komünistlerinin, gerek oportünizme ve "radikal" doktrinciliğe karşı mücadelenin temel ilkesel görevlerini, gerekse, bu mücadelenin her ülkede, o ülkenin ekonomisi, politikası ve kültürünün, ulusal bileşiminin (İrlanda vs.), sömürgelerinin, dinsel saflaşmalarının vs. özelliklerine uygun olarak büründüğü ve kaçınılmaz olarak bürünmek zorunda olduğu ***somut özellikleri*** gayet berrak biçimde değerlendirmesine bağlıdır. Gerek oportünizmi yüzünden, gerekse bir dünya Sovyet cumhuriyetini gerçekleştirme uğruna mücadelesinde devrimci proletaryanın uluslararası taktiğine yön verecek olan gerçekten merkezileşmiş ve gerçekten yönetici bir merkez yaratmadaki yeteneksizliği ve başarısızlığı yüzünden II. Enternasyonal'e karşı duyulan hoşnutsuzluk her yerde görülmekte, genişlemekte ve büyümektedir. Böyle bir yönetici merkezin asla, mücadele kurallarının şabloncu bir biçimde saptanması, mekanik olarak eşitlenmesi ve aynılaştırılması üzerinde inşa edilemeyeceği konusunda açık olunmalıdır. Halklar ve ülkeler arasında ulusal ve devletsel farklılıklar olduğu sürece —bu farklılıklar, bütün dünyada proletarya diktatörlüğünün gerçekleştirilmesinden sonra bile çok uzun bir süre var olacaklardır—, bütün ülkelerin komünist işçi hareketinin uluslararası taktik birliği, bu

farklılıkların silinmesini değil, ulusal farklılıkların ortadan kaldırılmasını değil (bu şu an saçma bir hayal olurdu), komünizmin ***temel*** ilkelerini (Sovyet iktidarı ve proletarya diktatörlüğü), bu ilkeleri ***ayrıntılarda doğru biçimde değiştiren*** ve ulusal ve ulusal-devletsel farklılıklara doğru biçimde uyarlayan ve uygulayan bir uygulanmasını gerektirir. Her ülkede ***aynı*** uluslararası görevi çözmenin, işçi hareketi içinde oportünizme ve radikal doktrinciliğe karşı zaferin, burjuvaziyi devirme, devrimci Sovyet cumhuriyetini ve proletarya diktatörlüğünü kurmanın ***somut yöntemlerinde*** tipik ulusal, özgül ulusal olanı araştırmak, incelemek, bulup ortaya çıkarmak, tahmin etmek ve kavramak — işte şu an ileri ülkelerin (ve sadece ileri ülkelerin değil) geçmekte oldukları tarihsel anın başlıca görevi budur. İşçi sınıfının öncüsünün parlamentarizme karşı Sovyet iktidarının safına çekilmesiyle, geçişiyle, burjuva demokrasisine karşı proletarya diktatörlüğünün safına geçişiyle en önemli şey (elbette her şey değil, ama en önemlisi) yapılmıştır. Şimdi bütün güçleri, bütün dikkati daha az önemli görünen —ve belli bir açıdan da gerçekten öyle olan—, fakat buna karşılık görevin somut çözümüne pratik olarak daha yakın olan ***bir sonraki*** adıma, yani proleter devrime ***geçişin,*** daha doğrusu proleter devrime ***yaklaşmanın*** biçimini bulmaya yoğunlaştırmak gerekir.

Proletaryanın öncüsü düşünsel olarak kazanılmıştır. Esas olan budur. Bu olmadan zafere ilk adım bile atılamaz. Fakat buradan zafere kadar oldukça uzun bir yol var. Sadece öncüyle zafer kazanılamaz. Bütün sınıf, geniş kitleler öncüyü ya doğrudan desteklemediği ya da ona karşı en azından hayırhahı bir tarafsızlık ve öncünün düşmanlarını destekleme konusunda mutlak bir yeteneksizlik göstermediği sürece öncüyü tek başına tayin edici savaşa sürmek sadece aptallık değil, cinayettir. Fakat gerçekten tüm sınıfın, emekçilerin ve sermaye tarafından köleleştirilenlerin geniş kitlelerinin böyle bir tutumu gerçekten benimseyebilmeleri için sadece propaganda, sadece ajitasyon yetmez. Bunun

için bu kitlelerin kendi siyasi deneyimlerini edinmeleri gerekir. Bu, sadece Rusya değil, Almanya tarafından da şaşılacak bir güç ve açıklıkla doğrulanan bütün büyük devrimlerin temel ilkesidir. Sadece Rusya'nın daha düşük bir kültür düzeyine sahip, çoğunlukla okuma-yazma bilmeyen kitlelerinin değil, Almanya'nın kültürel seviyesi daha yüksek, hepsi okuma yazma bilen kitlelerinin de, kararlı bir biçimde komünizme yönelmek için, II. Enternasyonal şövalyelerinin hükümetinin, burjuvazi karşısında bütün güçsüzlüğünü, karaktersizliğini, çaresizliğini, uşaklığını, alçaklığını, proletarya diktatörlüğü karşısında tek seçenek olarak en gericilerin diktatörlüğünün (Rusya'da Kornilov,[29] Almanya'da Kapp ve şürekâsı[30]) kaçınılmazlığını bizzat yaşamaları gerekiyordu.

Uluslararası işçi hareketi içinde sınıf bilinçli öncünün, yani komünist partilerin, grupların, akımların önlündeki görev (henüz uyumakta olan, hareketsiz, eski düşüncelere saplanıp kalmış, eskide ısrarlı, henüz uyanmamış) geniş kitleleri onların bu yeni pozisyonuna ***yaklaştırmak***, ya da daha doğrusu, ***sadece*** kendi partisini ***değil***, aynı zamanda geniş kitleleri de bu yeni pozisyona yaklaşırken, bu yeni pozisyona geçerken yönetmektir. Nasıl birinci tarihsel görevi (proletaryanın sınıf bilinçli öncüsünü Sovyet iktidarı ve işçi sınıfı diktatörlüğüne kazanmak), oportünizme ve sosyal-şovenizme karşı tam bir ideolojik ve politik zafer kazanmadan yerine getirmek mümkün değildiyse, şimdi güncel hale gelen ve ***kitleleri*** öncünün devrimde zaferini sağlayacak yeni pozisyona çekmekten ibaret olan ikinci görev de radikal doktrincilik ortadan kaldırılmadan, hataları tamamen aşılmadan, bu hatalardan kurtulmadan yerine getirilemez.

Proletaryanın öncüsünü komünizme kazanmak sözkonusu olduğu sürece (ve hâlâ olduğu ölçüde) propaganda ön planda durur, hatta çevreciliğe özgü bütün zaaflarıyla birlikte çevreler bile burada yararlıdır ve değerli sonuçlar verirler. Fakat kitlele-

rin pratik eylemi, ***son ve tayin edici savaş*** için milyonluk orduların —deyim yerindeyse— yığınağı, verili toplumun ***b ü - t ü n*** sınıf güçlerinin mevzilendirilmesi sözkonusu olduğunda, tek başına propaganda alışkanlıklarıyla, "katıksız" komünizmin gerçeklerinin basitçe yinelenmesiyle hiçbir şey elde edilemez. Burada hesap, henüz kitleleri yönetmemiş küçük bir grubun propagandacısının yaptığı gibi binlerle yapılmaz, burada hesabı, milyonlarla ve on milyonlarla yapmak gerekir. Burada kendimize sadece, devrimci sınıfın öncüsünü ikna edip etmediğimiz sorusunu değil, aynı zamanda ***bütün*** sınıfların, sözkonusu toplumun mutlaka bütün sınıflarının tarihsel bakımdan etkili güçlerinin, istisnasız, tayin edici savaş için koşulların gerçekten olgunlaştığı tarzda mevzilenmiş olup olmadıkları sorusunu da sormamız gerekir; öyle ki: 1) bize düşman bütün sınıf güçleri yeterince dağınıklık içinde olsun, yeterince birbirlerine düşmüş olsunlar, güçlerini aşan bu mücadeleyle yeterince güçten düşmüş olsunlar; 2) bütün yalpalayan, güvensiz, kararsız ara gruplar, yani küçük-burjuvazi, burjuvaziden farklı olarak küçük-burjuva demokrasisi halkın gözünde yeterince teşhir olmuş olsun, iflasıyla kendini pratikte yeterince rezil etmiş olsun; 3) proletarya içinde, burjuvaziye karşı en kararlı, en yürekli, en devrimci eylemlerden yana bir kitle haleti-ruhiyesi ortaya çıkmış ve güçlü bir şekilde yükseliyor olsun. Eğer durum böyleyse, o zaman vakit devrim için olgunlaşmıştır, o zaman zaferimiz —yukarıda göz önüne alınan, kısaca özetlenen koşulları doğru değerlendirdiysek ve anı doğru seçtiysek— kesindir.

Bir yandan Churchill ile Lloyd George —küçük ulusal farklılıklarla bu tipler ***bütün*** ülkelerde mevcuttur—, öte yandan Henderson ile Lloyd George arasındaki görüş ayrılıkları, katıksız komünizm için, yani soyut, yani henüz pratik politik kitle eylemi için olgunlaşmamış komünizm için son derece önemsizdir. Fakat kitlelerin pratik eylemi açısından bu görüş ayrılıkları son derece önemlidir. Bu görüş ayrılıklarını hesaba katmak, ***bu***

"dostların" hepsini birden zayıflatan ve güçten düşüren bu "dostlar" arasındaki kaçınılmaz çatışmaların tam olarak olgunlaştığı anı saptamak — işte fikirlerin sadece bilinçli, inançlı bir propagandacısı olmakla yetinmeyen, aynı zamanda devrimde ***kitlelerin*** pratik önderi olmak isteyen bir komünistin tüm düşüncesi, tüm görevi budur. Siyasi iktidarın Hendersonlar (tek tek adlarını saymamak için II. Enternasyonal kahramanları; kendilerini sosyalist olarak niteleyen küçük-burjuva demokrasisi temsilcileri) tarafından ele geçirilmesini ve bu siyasi iktidarın aşılmasını hızlandırmak için; onların kitleleri tam da bizim düşüncelerimiz doğrultusunda, komünizm doğrultusunda aydınlatacak olan pratikte kaçınılmaz iflasını hızlandırmak için; Henderson, Lloyd George ve Churchill'ler (Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, Kadetler ve Monarşistler; Scheidemannlar, burjuvazi, Kappçılar) arasındaki kaçınılmaz sürtüşmeleri, anlaşmazlıkları, çatışmaları, tam bozuşmaları hızlandırmak ve "kutsal özel mülkiyet"in bu "direkleri" arasındaki en büyük bozuşma anını doğru seçerek, proletaryanın kararlı saldırısıyla hepsini yenilgiye uğratmak ve siyasi iktidarı ele geçirmek için, komünizm düşüncesine en büyük bağlılıkla, bütün gerekli pratik uzlaşmalara girme, manevra yapma, anlaşma, zikzaklar çizme yeteneğini birleştirmek zorunludur.

Genelde tarih, özelde devrimler tarihi, en ileri sınıfların en iyi partilerinin, en sınıf bilinçli öncülerinin düşünebildiklerinden daima daha zengin içerikli, daha çeşitli, daha çok yönlü, daha canlı, daha "kurnaz"dır. Bu anlaşılırdır da, çünkü en iyi öncüler onbinlerin bilincini, iradesini, tutkusunu, hayalini dile getirirler, oysa devrim, özel bir yükseliş anında ve bütün insani yeteneklerin işe koşulduğu özel bir anda, on milyonlarca insanın en şiddetli sınıf mücadelesi tarafından kamçılanan bilinci, iradesi, tutkusu, hayaliyle gerçekleşir. Buradan çok önemli iki pratik sonuç çıkar: birincisi, devrimci sınıf, görevini gerçekleştirmek için, toplumsal faaliyetin istisnasız ***bütün*** biçimlerine ya da yönleri-

ne vâkıf olmayı bilmek zorundadır (siyasi iktidarı ele geçirdikten sonra, bazen büyük bir risk ve tehlike altında, daha önce tamamlamamış olduğu şeyi tamamlar); ikincisi, devrimci sınıf, bir biçimin yerini hızla ve aniden bir başka biçimin almasına hazırlıklı olmak zorundadır.

Bir ordunun, düşmanın elinde bulunan ya da bulunabilecek bütün silahlara, savaş araçlarına, mücadele yöntemlerine hâkim olmaya hazır olmamasının akılsızlık, hatta suç olacağını herkes kabul edecektir. Bu ise, politika için, savaş için olduğundan çok daha geçerlidir. Politikada gelecekteki şu ya da bu koşullar altında hangi mücadele aracının kullanılabilir ve bizim için yararlı olacağını önceden bilmek çok daha az olanaklıdır. Eğer bütün mücadele araçlarına hâkim olmazsak, başka sınıfların durumlarında bizim irademizden bağımsız meydana gelen değişiklikler bizim özellikle güçsüz olduğumuz bir faaliyet biçimini gündeme getirdiğinde, çok büyük —hatta bazen tayin edici— bir yenilgiye uğrayabiliriz. Bütün mücadele araçlarına hâkim olursak, zaferimiz kesindir, çünkü biz gerçekten ileri, gerçekten devrimci sınıfın çıkarlarını temsil ediyoruz; koşullar düşman için en tehlikeli silahı, ölümcül darbeyi en hızlı indiren silahı kullanmamıza izin vermese bile zaferi kazanırız. Tecrübesiz devrimciler, çoğu kez, legal mücadele yöntemlerinin, bu alanda burjuvazi işçileri sık sık (çoğunlukla "barışçıl" dönemlerde, devrimci olmayan dönemlerde) aldattığı, onları oyuna getirdiği için oportünist yöntemler olduğunu; illegal mücadele yöntemlerinin ise devrimci olduğunu düşünürler. Ne var ki bu doğru değildir. Doğru olan, en özgür demokratik ülkelerin burjuvazisinin korkunç bir küstahlık ve zorbalıkla işçileri aldattığı ve savaşın haydutça niteliği üzerine gerçeği söylemeyi yasakladığı 1914-1918 emperyalist savaşı sırasındaki gibi koşullar altında illegal mücadele yöntemlerini kullanmayı beceremeyen ya da kullanmak istemeyen ("yapamıyorum" deme, "istemiyorum" de!) parti ve liderlerin oportünist olduğu ve işçi sınıfına ihanet ettiğidir. Oysa ille-

gal mücadele yöntemlerini ***bütün*** legal yöntemlerle birleştirmeyi bilmeyen devrimciler çok kötü devrimcilerdir. Devrim zaten patlak verip alevlendiğinde, basit coşkudan, moda olduğu için, bazen de kişisel kariyer nedeniyle herkes devrime katıldığında devrimci olmak kolaydır. Proletarya daha sonra, zaferinden sonra, bu hakeza devrimcilerden "kurtulmak" için çok çaba sarfedecektir. Kitlelerin doğrudan, açık, gerçekten devrimci mücadelesi için koşullar ***henüz*** mevcut değilken devrimci olmak, devrimin çıkarlarını (propaganda, ajitasyon, örgütlenme çalışmasıyla) devrimci olmayan, hatta doğrudan gerici kurumlarda, devrimci olmayan bir durumda, devrimci eylem yönteminin zorunluluğunu hemen kavrayabilecek durumda olmayan bir kitle arasında savunmak çok daha zor — ve çok daha değerlidir. Kitleleri gerçek, tayin edici, son, büyük devrimci mücadeleye ***yaklaştıran*** somut yolu ya da olayların seyrindeki özel dönemeci bulmak, hissetmek, doğru saptamak — işte Batı Avrupa ve Amerika'da bugün komünizmin başlıca görevi budur.

Bir örnek: İngiltere. Gerçek proleter devrimin orada ne zaman patlak vereceğini ve bugün uykuda olan en geniş kitleleri uyandıracak, alevlendirecek, mücadeleye sürecek ***nedenin hangisi*** olacağını bilemeyiz — ve hiç kimse bunu önceden belirleyebilecek durumda değildir. O nedenle bütün hazırlık çalışmasını (Plehanov'un henüz Marksist ve devrimciyken söylemeyi sevdiği gibi) "dört ayağı da nallayarak" yapmakla yükümlüyüz. Bir parlamento krizinin "yolu açması", "buzu kırması" mümkündür; umutsuzca karmaşıklaşan, gittikçe kötüleşen ve şiddetlenen sömürgeci ve emperyalist çelişkilerden doğan bir bunalımın buna yol açması mümkündür; fakat üçüncü bir şey de mümkün olabilir vs. İngiltere'de proleter devrimin kaderini hangi mücadelenin ***belirleyeceğinden*** söz etmiyoruz (bu hiçbir komünistte kuşku uyandırmaz, bu soru hepimiz için kesin olarak çözüme bağlanmıştır ve kesindir), henüz uyumakta olan proleter kitleleri harekete geçirecek ve devrimin eşiğine vardıracak ***ve-***

silenin hangisi olacağından söz ediyoruz. Örneğin, gerek iç politika gerekse de uluslararası bakımdan bugünkünden çok daha az devrimci bir durumun olduğu Fransız burjuva cumhuriyetinde, gerici askeri kastın sayısız alçakça manipülasyonlarından biri (Dreyfus Davası)[31] gibi "hiç beklenmeyen" ve "önemsiz" bir vesilenin, halkı içsavaşın eşiğine kadar getirmeye yettiğini unutmayalım!

İngiltere'de komünistler, gerek parlamento seçimlerinden, gerekse de İngiliz hükümetinin İrlanda, sömürgeler ve uluslararası politikasındaki bütün dönüm noktalarından ve toplumsal yaşamın tüm diğer alanları, sahaları ve yanlarından, kesintisiz, yorulmak bilmeksizin, sürekli yararlanmalı ve bütün bu alanlarda yeni, komünist tarzda, II. Enternasyonal değil, III. Enternasyonal zihniyetiyle çalışmalıdırlar. Parlamento seçimlerine ve parlamenter mücadeleye "Rus", "Bolşevik" katılım yöntemlerini anlatmak için burada ne yerim, ne de zamanım var, fakat yabancı komünistleri temin edebilirim ki bu, Batı Avrupa'nın alışılmış seçim kampanyalarına hiç benzemiyordu. Buradan çoğunlukla şu sonuç çıkarılıyor: "Evet, sizde, Rusya'da öyleydi, ama bizde parlamentarizm çok farklıdır." Çıkarılan bu sonuç yanlıştır. Tüm ülkelerde komünistler, III. Enternasyonal yandaşları, tüm çizgi boyunca, yaşamın bütün alanlarında eski sosyalist, Trade-Unioncu, sendikalist parlamenter çalışmayı, ***yeni*** komünist bir çalışmaya ***dönüştürmekle*** yükümlüdür. Bizdeki seçimlerde de her zaman, yeterince, hatta yeterinden fazla oportünist ve tamamen burjuva uygulamalar, kapitalistçe düzenbazlıklar ve hilekârlıklar olmuştur. Batı Avrupa ve Amerika'da komünistler, oportünizm ve kariyerizmle hiçbir ortak yanı olmayan, yeni, alışılmamış bir parlamentarizm yaratmayı öğrenmek zorundalar: Komünistlerin partisi şiarlarını ortaya atmalı ve gerçek proleterler, örgütsüz ve tamamen ezilmiş yoksul insanların yardımıyla bildiriler dağıtmalı ve yaymalı, işçilerin evlerine, kır proleterlerinin ve ücra yerlerdeki (ne mutlu ki Avrupa'da ücra

yerler bizdekinden çok daha az, İngiltere'de ise çok azdır) köylülerin kulübelerine gitmeli, sade halkın bulunduğu meyhanelere, derneklere, cemiyetlere girmeli, halkın yaptığı gelişigüzel toplantılara katılmalıdır; halkla, okumuş-yazmış bir adam diliyle (ve fazla "parlamenter" bir dille hiç değil) konuşmamalı, parlamentoda bir "sandalyecik" peşinde hiçbir şekilde koşmamalı, tersine her yerde halkı uyandırmalı, hareketin içine çekmeli, burjuvazinin sözlerini ciddiye alıp, burjuvazinin oluşturduğu aygıttan, onun yaptırdığı seçimlerden, halka yaptığı çağrılardan yararlanarak halka Bolşevizmi (elbette büyük grevlerin olduğu zamanlar hariç, ki böyle zamanlarda bizde ***benzer*** bir kitle ajitasyon aygıtı çok daha yoğun çalışıyordu) seçim kampanyaları dışında (burjuvazinin egemenliği altında) hiç olmadığı kadar tanıtmalıdırlar. Bunu Batı Avrupa ve Amerika'da yapmak çok zordur, çok çok zordur, fakat bu yapılabilir ve yapılmalıdır, çünkü zahmete girmeden komünizmin görevleri çözülemez. Fakat gittikçe çeşitlenen, toplumsal yaşamın bütün dallarıyla gittikçe daha çok içiçe giren ve her geçen gün daha çok alanı, kolu birbiri ardına ***burjuvazinin elinden alan pratik*** görevleri çözmek için çaba sarfedilmelidir.

Yine İngiltere'de, orduda ve "***kendi***" devleti içinde bulunan ezilen ve eşit haklara sahip olmayan milletler arasında (İrlanda, sömürgeler) propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışması yeni bir tarzda (sosyalist değil komünist tarzda, reformist değil devrimci tarzda) yürütülmelidir. Çünkü toplumsal yaşamın bütün bu alanlarında genelde emperyalizm döneminde, özelde de şimdi, halkları bitkin düşürmüş olan ve gerçekleri daha çabuk görmelerini sağlayan (sırf, İngiliz haydutlarının mı, yoksa Alman haydutlarının mı daha çok ülkeyi yağmalayacağı sorusunu karara bağlamak için milyonlarca insanın öldüğü ve sakat kaldığı) savaştan sonra patlayıcı maddeler çoğalıyor ve çatışmaların, krizlerin ve sınıf mücadelesinin şiddetlenmesi için pekçok vesile ortaya çıkıyor. Hangi kıvılcımın —ekonomik ve politik

dünya krizinin etkisiyle bütün ülkelerde uçuşan yığınla kıvılcımdan hangisinin— yangını başlatacağını, yani kitleleri özellikle sarsacağını bilmiyoruz ve bilemeyiz, ve bu nedenle yeni, komünist ilkelerimizle, en eski, en küflü, en iflah olmaz görünen alanları "işlemek" için buralara gitmekle yükümlüyüz, çünkü aksi takdirde bu görevin üstesinden gelemeyiz, çok yönlü olamayız, bütün silahlara hâkim olamayız, ne (toplumsal yaşamın bütün alanlarını burjuva tarzda örgütleyen, şimdi ise dağıtmış bulunan) burjuvazi üzerinde zafere, ne de zaferden sonra tüm yaşamı komünist tarzda yeniden örgütlemeye hazırlıklı olabiliriz.

Rusya'da proleter devrimden ve bu devrimin burjuvazi ve darkafalılar için beklenmedik uluslararası çapta zaferlerinden sonra artık tüm dünya bambaşka bir dünya, burjuvazi de her yerde bambaşka bir burjuvazi olmuştur. Burjuvazi "Bolşevizm"den korkuya kapılmıştır ve Bolşevizme çılgınlık derecesinde öfke duymaktadır. Ve tam da bunun için bir yandan olayların gelişimini hızlandırmakta, öte yandan dikkatini, Bolşevizmi şiddet kullanarak ezmeye yoğunlaştırmakta, böylece kendi konumunu birçok alanda zayıflatmaktadır. Bütün ileri ülkelerin komünistleri, taktiklerinde bu iki durumu göz önüne almalıdırlar.

Rus Kadetleri ve Kerenski, Bolşeviklere karşı —özellikle 1917 Nisan'ından sonra ve daha çok da Haziran-Temmuz 1917'de— azgın bir kampanya açtıklarında, "işin dozunu kaçırdılar". Bolşeviklere karşı her perdeden söven burjuva gazetelerin milyonlarca nüshası, kitleleri Bolşevikler hakkında bir yargı edinmeye sevketti ve gazetelerin dışında da tüm toplumsal yaşam, burjuvazinin "gayretkeşliği" sayesinde, Bolşevizm üzerine tartışmalarla dolup taştı. Şimdi de, uluslararası ölçüde baktığımızda, bütün ülkelerin milyonerleri öyle davranıyorlar ki, kendilerine yürekten müteşekkir olmamız gerekir. Bolşeviklere kar-

şı, aynı Kerenski ve ortaklarının yaptığı gibi kışkırtmalara girişiyorlar; ve hakeza "işin dozunu kaçırıyor" ve aynı Kerenski gibi bize ***yardım*** ediyorlar. Fransız burjuvazisi seçim ajitasyonunun merkezine Bolşevizmi alıp, nispeten ılımlı ya da yalpalayan sosyalistleri Bolşevizmle suçladığında; tamamen aklını yitiren Amerikan burjuvazisi, binlerce, onbinlerce insanı Bolşevizmle suçlayıp tutuklattırdığında, her yerde Bolşevik komplolar üzerine haberler yaydığında ve böylece bir panik havası yarattığında; dünyanın en "sağlam" burjuvazisi olan İngiliz burjuvazisi bütün akıllılığına ve deneyimine rağmen inanılmaz aptallıklar yaptığında, büyük parasal araçlara sahip "Bolşevizmle Mücadele Dernekleri" kurduğunda, Bolşevizm üzerine özel bir literatür çıkardığında, Bolşevizme karşı mücadele için çok sayıda bilimadamı, ajitatör ve papaz tuttuğunda, kapitalist bayları selamlayıp onlara teşekkür etmeliyiz. Onlar bizim için çalışıyorlar. Kitlelerde Bolşevizmin özü ve önemi sorusuna ilgi uyandırmamıza yardım ediyorlar. Zaten başka türlü de davranamazlar. Bolşevizmi "sessizlikle geçiştirme", boğma girişimleri ***artık*** başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Fakat aynı zamanda burjuvazi Bolşevizmin neredeyse sadece bir yanını görüyor: ayaklanma, şiddet, terör; o nedenle burjuvazi kendisini sadece ***bu*** alanda savunma ve direnmeye hazırlamaya çalışıyor. Tek tek durumlarda, tek tek ülkelerde, kısa bir zaman dilimi için bunu başarması mümkündür; böyle bir olasılığı hesaba katmamız gerekir ve bunu başarması bizim için korkunç birşey olmaz. Komünizm, kelimenin tam anlamıyla toplumsal yaşamın bütün alanlarından "fışkırıyor", verdiği filizler her yerde görülüyor; (burjuvazinin ve burjuva polisinin çok sevdiği ve "en hoşuna" giden bir benzetme yapmak gerekirse) "bulaşıcı hastalık" organizmaya derinlemesine girmiş ve tüm organizmayı kaplamış durumda. Hastalık büyük bir dikkatle bir noktada "durdurulduğu"nda, başka bir yerde, bazen hiç beklenmedik bir yerde ortaya çıkacaktır. Yaşam hükmünü sürdürecektir.

Burjuvazi istediği kadar kudursun, çıldırasıya öfkelensin, aşırılığa kaçsın, aptallıklar yapsın, Bolşeviklerden peşinen intikam alsın ve yarının yüzlerce, binlerce, yüzbinlerce Bolşeviğini, ya da eski Bolşevikleri öldürmeye çalışsın (Hindistan, Macaristan, Almanya vs.de yaptığı gibi); burjuvazi böyle davranmakla, tarihin yok olmaya mahkûm ettiği bütün sınıflar gibi davranmaktadır. Komünistler geleceğin her halükârda kendilerine ait olduğunu bilmelidirler; ve o nedenle büyük devrimci mücadelede en büyük coşkuyla, burjuvazinin kudurma krizlerini en soğukkanlı ve en aklıbaşında bir şekilde değerlendirmeyi birleştirebiliriz (ve birleştirmeliyiz). Rus Devrimi 1905'te acımasızca ezildi; Rus Bolşevikleri Temmuz 1917'de yenildi;* ince provokasyonlar ve becerikli manevralarla Scheidemannlar ve Noskeler, burjuvazi ve monarşist generallerle beraber, 15.000'den fazla Alman komünistini yok etti; Finlandiya ve Macaristan'da beyaz terör kol geziyor. Fakat bütün bu durumlarda ve bütün ülkelerde komünizm çelikleşiyor ve gelişiyor; komünizm öylesine derin kökler salmış durumda ki, takibatlar onu zayıflatmıyor, güçten düşürmüyor, tersine güçlendiriyor. Zafere daha emin ve sağlam biçimde ilerlememiz için tek bir şey eksik: bütün ülkelerde bütün komünistlerin, taktiklerinde son derece ***esnek*** olmaları gerektiğini gayet berrak şekilde görmeleri. Mükemmel biçimde gelişen komünizmde eksik olan şey, şimdi, özellikle ileri ülkelerde, bunun bilgisi ve bu bilgiyi pratiğe uygulama yeteneğidir.

II. Enternasyonal'in Kautsky, Otto Bauer vs. gibi son derece bilgili ve sosyalizme bağlı liderlerinin başına gelenler yararlı bir ders olabilir (ve olmalıdır). Bunlar esnek bir taktiğin zorunluluğunu tamamen kavramışlar, Marksist diyalektiği incelemişler ve başkalarına öğretmişlerdi (bu hususta yaptıklarının çoğu, ilelebet sosyalist literatüre değerli bir katkı olarak kalacaktır), fakat bu diyalektiğin ***uygulanmasında*** öyle bir yanlış yaptılar,

* *Bkz. Seçme Eserler Cilt. 6, s. 199 ve devamı. (—İnter Yayınları.)* ***—Red.***

ya da pratikte diyalektikçi ***olmadıklarını,*** hızlı biçim değişikliklerini ve eski biçimlerin hızla yeni içerikle dolmasını uygun biçimde değerlendirmeyi bilemeyerek öylesine açık gösterdiler ki, kaderleri Hyndman, Guesde ve Plehanov'un kaderinden daha özenilir bir kader olmadı. İflaslarının ana nedeni, işçi hareketinin ve sosyalizmin gelişmesinin belli bir biçiminde "takılıp kalmaları", bunun tek yanlılığını unutmaları, nesnel koşulların kaçınılmaz hale getirdiği ani değişikliği görmekten korkmaları, ve örneğin üç ikiden fazladır gibi basit, ezbere öğrendikleri, ilk bakışta tartışmasız gerçekleri tekrarlamaya devam etmeleriydi. Ne var ki politika aritmetikten çok cebire, basit matematikten çok yüksek matematiğe benzer. Gerçekte sosyalist hareketin bütün eski biçimleri yeni bir içerikle dolmuştu, o nedenle rakamların önünde yeni bir işaret belirdi: "eksi" işareti; fakat çokbilmişlerimiz ısrarla, kendilerini ve başkalarını, "eksi üç"ün "eksi iki"den daha fazla olduğuna inandırmaya çalışmaya devam ettiler.

Komünistlerin de aynı hatayı, fakat bu kez başka bir yönde tekrar etmemeleri, ya da daha doğrusu "radikal" komünistlerin başka bir yönde yaptıkları ***aynı*** hatanın, mümkün olduğunca çabuk, mümkün olduğunca hızlı, organizma için mümkün olduğunca acısız aşılmasını sağlamak gerekir. Sadece sağ doktrincilik değil, sol doktrincilik de bir hatadır. Elbette komünizm içinde sol doktrincilik hatası bugün sağ doktrincilik hatasından (yani sosyal-şovenizm ve Kautskycilikten) bin kez daha az tehlikeli ve daha az önemlidir, fakat sadece, sol radikalizm çok genç, daha yeni ortaya çıkmakta olan bir akım olduğu için. Sadece bu yüzden bu hastalık belli koşullar altında kolayca iyileştirilebilir ve bu sağaltmaya azami enerjiyle başlanmalıdır.

Eski biçimler kırılıp parçalanmıştır, çünkü onların yeni içeriğinin —anti-proleter, gerici bir içerik— aşırı bir boyuta ulaştığı görülmüştür. Şimdi biz uluslararası komünizmin gelişmesi

bakımından çalışmanın (Sovyet iktidarı için, proletarya diktatörlüğü için) öyle sağlam, öyle güçlü, öyle zinde bir içeriğine sahibiz ki, bu yeni ya da eski herhangi bir biçim içinde belirebilir, ***belirmelidir;*** bütün bu eski ve yeni biçimleri değiştirmeli, yenmeli ve bunlara tabi olunmalıdır, olunabilir; eski biçimlere kendini uydurmak için değil, eski olsun, yeni olsun bütün biçimleri komünizmin zaferinin bir aracı, kesin ve tam zaferin, son ve dönüşü olmayan bir zaferin aracı haline getirebilmek için.

Komünistler işçi hareketini ve bir bütün olarak toplumsal gelişmeyi, en düz ve en hızlı yoldan tüm dünyada Sovyet iktidarının ve proletarya diktatörlüğünün zaferine götürmek için bütün güçlerini harekete geçirmelidirler. Bu tartışma götürmez bir gerçektir. Fakat buradan bir adımcık öteye geçmek —görünüşte aynı yönde bir adım daha—, gerçeğin hataya dönüşmesine yeter. Alman ve İngiliz sol komünistleri gibi, sadece tek bir yol, hedefe doğru giden tek bir yol tanırız demek, manevraya, anlaşmaya, uzlaşmaya izin vermeyiz demek, komünizme çok ciddi zararlar verebilecek olan, kısmen vermiş ve halen de vermekte olan bir hata yapmaya yeter. Sağ doktrincilik sadece eski biçimleri kabul ediyordu ve tamamen çöktü, çünkü yeni içeriği farketmedi. Sol doktrincilik ise belli eski biçimleri mutlak surette reddediyor ve yeni içeriğin olası bütün biçimlerle kendine bir yol yol açtığını, komünistler olarak görevimizin bütün biçimlere vâkıf olmak, büyük bir hızla, bir biçimi bir başka biçimle tamamlamayı, bir biçimin yerine bir başka biçimi koymayı, taktiğimizi, bizim sınıfımız tarafından ya da bizim çabalarımızla meydana getirilmiş olmayan her değişikliğe uydurmayı öğrenmek olduğunu farketmiyor.

Emperyalist dünya savaşının dehşeti, kötülükleri ve iğrençlikleri, bu savaşın yarattığı durumun çaresizliği dünya devrimini öylesine güçlü ilerletmiş ve hızlandırmış, bu devrim enine ve boyuna öyle şahane bir hızla, öyle şahane zenginlikte bir biçim-

ler değişikliğiyle gelişmekte, her türlü doktrinciliği pratikte öyle sevindirici bir biçimde çürüterek gelişmektedir ki, uluslararası komünist hareketin "radikal" komünizm çocukluk hastalığından çabucak ve tamamen kurtulacağını ummak için her türlü neden vardır.

27 Nisan 1920

EK

Bütün dünya emperyalistlerinin, proleter devrimin öcünü almak için talan ettikleri ve kendi işçilerine verdikleri bütün sözlere rağmen talan etmeye ve abluka altında tutmaya devam ettikleri ülkemizde yayın kurumları broşürümü yayınlayasıya kadar, yurtdışından tamamlayıcı malzemeler geldi. Broşürümde bir yazarın gelişigüzel karalamalarının ötesinde bir şey sunma iddiasında olmadığım için, kısaca birkaç noktaya değinmek istiyorum.

1– Alman Komünistlerinin Bölünmesi

Almanya'da komünistlerin bölünmesi gerçek haline gelmiştir. "Radikaller" ya da "ilkesel muhalefet", "Komünist Parti"den farklı olarak ayrı bir "Komünist İşçi Partisi" kurmuştur. İtalya'da da işler anlaşıldığı kadarıyla bölünmeye varıyor — anlaşıldığı kadarıyla diyorum, çünkü elimde belge olarak sadece, solcu gazete "Il Soviet"in yeni sayıları (No. 7 ve 8) var, bu sayılarda, bölünme olasılığı ve zorunluluğu açıkça tartışılıyor, ve "Astensionistler" (ya da boykotçular, yani parlamentoya katılmaya karşı çıkanlar) fraksiyonunun bir konferansından da söz ediliyor; bu fraksiyon bugüne kadar hâlâ İtalyan Sosyalist Partisi içindedir.

Korkarız ki "Radikaller"in, anti-parlamenterlerin (bunlar aynı zamanda kısmen anti-politiklerdir, politik parti karşıtları ve sendikalarda çalışma karşıtlarıdır) ayrılması, tıpkı "merkezciler"den (Kautskycilerden, Longuetistlerden, "Bağımsızlar"dan vs.) kopma gibi uluslararası bir tezahür haline gelecektir. Varsın öyle olsun. Bölünme, her şeye rağmen, partinin ideolojik, teorik, devrimci gelişmesini, olgunlaşma sürecini ve aynı zamanda birlik halinde, gerçekten örgütlü, gerçekten proletarya diktatörlüğünü hazırlayan pratik çalışmasını engelleyen kafa karışıklığından daha iyidir.

Varsın "radikaller" kendilerini ulusal ve uluslararası çerçevede pratikte denesinler, demir disipline sahip, sıkı merkezileşmiş bir parti olmadan, politik ve kültürel çalışmanın bütün alanlarına, bütün dallarına, çeşitli biçimlerine vâkıf olmayı öğrenme yeteneği olmadan proletarya diktatörlüğüne hazırlanmaya (daha sonra da gerçekleştirmeye) çalışsınlar. Pratik deneyim onların aklını çabucak başlarına getirecektir.

Yeter ki, "radikaller"in ayrılmasının, Sovyet iktidarını ve proletarya diktatörlüğünü dürüstçe ve içtenlikle savunan işçi hareketi içindeki herkesin —yakın gelecekte kaçınılmaz olarak önümüzde duran ve zorunlu olan— bir parti içinde kaynaşmasını zorlaştırmaması ya da mümkün olduğunca az zorlaştırması için her türlü çaba gösterilsin. Kitlelerin proletarya diktatörlüğü uğruna doğrudan mücadelesinden çok önce Rusya'da Bolşeviklerin, gerek Menşeviklere (yani oportünistlere ve "Merkezciler"e), gerekse de "solcular"a karşı sistematik ve tutarlı bir şekilde sonuna kadar götürdükleri mücadelesi için 15 yıl gibi bir zamanları olmuş olması, onların özel şansıydı. Avrupa ve Amerika'da şimdi aynı çalışmayı, deyim yerindeyse, "cebri yürüyüşler"le gerçekleştirmek zorundayız. Bazı kişiler, özellikle de liderlik rolünün başarısız adaylarından bazıları, (eğer yeterince proleter disiplin sahibi ve "kendilerine karşı dürüst" değillerse)

hatalarında uzun süre ısrar edebilirler, fakat işçi kitleleri, zamanı geldiğinde çabucak ve kolayca, hem kendilerini ve hem de tüm dürüst komünistleri, Sovyet sistemini ve proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirme yeteneğine sahip birleşik bir partide birleştireceklerdir.*

2 – Almanya'da Komünistler ve Bağımsızlar

Broşürde, komünistlerle Bağımsızların sol kanadı arasında bir uzlaşmanın gerekli ve komünistler için yararlı olduğu, fakat bunu gerçekleştirmenin kolay olmayacağı görüşünü dile getirdim. Bu arada elime geçen gazeteler bu iki görüşü de doğruladı. Almanya Komünist Partisi (Spartaküs Birliği) merkez organı "Rote Fahne"nin 26 Mart 1920 tarihli 32. sayısında, bu partinin, Kapp ve Lüttwitz'in "askeri darbe"si ve "sosyalist hükümet" üzerine bir "açıklama"sını görüyoruz. Bu açıklama gerek temel

---

* *"Radikal" komünistlerin, anti-parlamenterlerin, genel olarak komünistlerle gelecekte kaynaşmaları sorunu hakkında ayrıca şunları belirtmek istiyorum. Almanya'da "radikal" komünistlerin ve genel olarak komünistlerin gazetelerinden anlayabildiğim kadarıyla, birincilerin kitleler içinde ikincilerden daha iyi ajitasyon yapma üstünlüğüne sahip olduklarını saptamam gerekir. Benzer birşeyi ben, Bolşevik Parti tarihinde çeşitli defalar —devlet çapında değil, fakat daha küçük çapta ve tek tek yerel örgütlerde— gözlemledim. Örneğin 1907 ve 1908 yıllarında "Sol" Bolşevikler, kitleler içinde bazen ve bazı yerlerde bizden daha iyi ajitasyon yapıyorlardı. Bunun nedeni kısmen, devrimci bir anda ya da devrim anılarının henüz canlı olduğu bir zamanda, "basitçe" ret taktiğiyle kitlelere ulaşmanın daha kolay olmasıdır. Fakat bu, böyle bir taktiğin doğruluğunun kanıtı değildir. Her halükârda, devrimci **sınıfın,** proletaryanın gerçekten öncüsü, öncü birliği olmak, bunun da ötesinde sadece geniş proleter kitlelere değil, proleter **olmayan kitlelere,** emekçi ve sömürülen kitlelere de önderlik etmeyi öğrenmek isteyen bir komünist **partisinin,** gerek kentin "caddeleri", işçi mahalleleri, gerekse de köy için en kolay anlaşılabilir, en anlaşılır, en açık ve en canlı biçimde propaganda ve ajitasyon yürütmeyi ve örgütlenme yapmayı bilmek zorunda olduğuna hiçbir kuşku olamaz.*

düşüncesi itibariyle, gerekse de çıkardığı pratik sonuçlar itibariyle tamamen doğrudur. Temel düşünce, şu an proletarya diktatörlüğü için "nesnel bir temel"in mevcut olmadığı, çünkü "kent işçilerinin çoğunluğu"nun Bağımsızları izlediğinden ibarettir. Bundan çıkarılan sonuç şudur: "burjuva-kapitalist partilerin dışlandığı bir sosyalist hükümet"e karşı "sadakatli muhalefet" (yani "şiddete dayalı devrim" hazırlığından vazgeçme) sözü.

Taktik, hiç kuşkusuz özünde doğrudur. Fakat, bu formülasyonun önemsiz yanlışları üzerinde durmamak gerekirse de, (Komünist Partisinin resmi bir açıklamasında) sosyal-hainlerin bir hükümetinin "sosyalist" olarak nitelendirilemeyeceğini, gerek Scheidemannların, gerekse de Bay Kautsky ve Crispien'in partilerinin küçük-burjuva demokrat partiler olduğu bir yerde "burjuva-kapitalist partiler"in dışlanmasından söz edilemeyeceğini, açıklamanın 4. paragrafı gibi şeylerin yazılamayacağını söylemeden geçemeyeceğiz. Bu paragraf şöyledir:

> "... Proleter kitleleri komünizme kazanmaya devam etmek için, siyasal özgürlükten sınırsız yararlanılabilecek, burjuva demokrasisinin sermayenin diktatörlüğü olarak ortaya çıkamayacağı bir durum, proletarya diktatörlüğü yönünde gelişme bakımından en büyük öneme sahiptir."

Böyle bir durum olanaksızdır. Küçük-burjuva liderler, Alman Hendersonları (Scheidemannlar) ve Snowdenleri (Crispienler), yine sermayenin diktatörlüğünden başka bir şey olamayacak olan burjuva demokrasisi çerçevesinin dışına çıkmazlar ve çıkamazlar. Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin tamamen haklı bir şekilde hedeflediği bir pratik sonuca ulaşmak için, bu ilkesel olarak yanlış ve siyasal olarak zararlı şeyleri yazmaya gerek yoktu. Bunun için (parlamento adabına saygılı olmak isteniyordu ise) şunu söylemek yeterdi: Kent işçilerinin çoğunluğu Bağımsızları izlediği sürece, biz komünistler, bu işçilerin, son küçük-burjuva demokratik (yani "burjuva-kapitalist") hayalleri-

ni de "kendi" hükümetlerini deneyerek aşmalarına engel olamayız. Bu, kent işçilerinin çoğunluğunun güvenini almış bir hükümeti şiddet yoluyla devirme çabalarından belli bir süre için vazgeçmekten ibaret olması gereken ve gerçekten gerekli olan bir uzlaşmayı gerekçelendirmeye yeter. Fakat resmi, parlamenter nezakete bağlı olunmayan kitleler arasındaki her günkü ajitasyonda elbette şu da eklenebilir: Bırakalım Scheidemannlar gibi alçaklar ve Kautsky-Crispienler gibi darkafalılar, bizzat kendilerinin ne kadar aptal yerine konduğunu ve işçileri ne kadar aptal yerine koyduklarını pratikte göstersinler; onların "temiz" hükümeti, sosyalizmin bu Augias ahırlarının, sosyal-demokratizmin ve sosyal ihanetin diğer türlerinin "temizlenmesi" işini "en temiz" biçimde yapacaktır.

"Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi"nin şimdiki liderlerinin (haklarında yanlış yere, artık bütün etkilerini yitirdiler denen ve gerçekte proletarya için, kendine komünist diyen ve proletarya diktatörlüğünü "destekleme" sözü veren Macar sosyal-demokratlarından daha tehlikeli olan bu liderlerin) gerçek tabiatı, Alman Komilovculuğu sırasında, yani Bay Kapp ve Lüttwitz'in darbesi sırasında tekrar tekrar açığa çıktı.* Bunun küçük ama anlaşılır bir örneklemesi, Bağımsızların organı "Freiheit"ın 30 Mart 1920 tarihli sayısında Karl Kautsky'nin "Tayin Edici Saatler" ve Arthur Crispien'in (aynı organın 14 Nisan 1920 tarihli sayısında) "Siyasi Durum Üzerine" adlı makalecikleridir. Bu baylar bir devrimci gibi düşünüp yargılamayı kesinlikle bilmiyorlar. Bunlar, Sovyet iktidarı ve proletarya diktatörlüğünden yana olduklarını ilan ettiklerinde proletarya için bin kat daha tehlikeli olan gözüyaşlı küçük-burjuva demokratlarıdır,

---

* *Geçerken belirtelim ki bu gerçek, Avusturya Komünist Partisi'nin mükemmel gazetesinde ("Rote Fahne", Viyana, No. 266 ve 267, 28 ve 30 Mart 1920, L. L.: "Alman Devriminin Yeni Bir Aşaması") gayet berrak, kısa ve veciz bir şekilde, tamamen Marksist bir tarzda açıklanmıştır.*

çünkü gerçekte her zor ve tehlikeli anda ... proletaryaya yardım ettikleri "samimi" inancıyla ona kaçınılmaz olarak ihanet edeceklerdir! Korkaklık ve karaktersizliklerinden, Macaristan'da Sovyet iktidarının durumunu umutsuz görüp, kapitalistlerin ajanları ve Antant kasapları karşısında ağlamaya başladıklarında, —adlarını komünist olarak değiştirmiş— Macar sosyal-demokratları da proletaryaya "yardım" etmek istemişlerdi.

3 – İtalya'da Turati ve Şürekâsı

İtalyan gazetesi "Il Soviet"in yukarıda sözünü ettiğimiz sayıları, İtalyan Sosyalist Partisi'nin saflarında böyle üyelere ve hatta böyle bir parlamenterler grubuna göz yumma hatası üzerine broşürde söylediklerimi tamamen doğruluyor. Bu, 12 Mart 1920 tarihli sayısında Turati ile yaptığı röportajı yayınlayan İngiliz burjuva gazetesi "The Manchester Guardian"ın Roma muhabiri gibi bir tarafsız tanık tarafından daha da güçlü biçimde doğrulanmaktadır:

> "... Signor Turati —diye yazıyor bu muhabir— devrimci tehlikenin İtalya'da yersiz korkular yaratacak kadar büyük olmadığı görüşünde. Maksimalistler sadece, kitleleri uyanık ve heyecanlı tutmak için Sovyet teorileri ateşiyle oynuyorlar. Gerçekte bu teoriler, pratikte işe yaramayan tamamen efsanevi kavramlar, ham programlardır. Bunlar sadece, çalışan kitleleri beklenti içinde tutmaya yarayacaktır. *Proletaryanın gözlerini* kamaştırmak için bu teorileri yem olarak kullanan aynı insanlar, kendilerini, işçi sınıfının hayallerini ve en sevdiği mitlerini yitireceği anı geciktirmek amacıyla, çoğu kez son derece önemsiz bazı ekonomik iyileştirmeler gerçekleştirmek için gündelik bir mücadele yürütmek zorunda görmektedirler. Son posta ve demiryolu grevlerine kadar çeşitli boyutlardaki, çeşitli nedenlerle yapılan uzun grevler zincirinin, ülkenin zaten zor olan durumunu daha da zora sokan grevlerin nedeni budur. Ülke, Adriyatik

sorununa bağlı zorluklar yüzünden gergindir, dış borçların ve aşırı kâğıt para emisyonunun baskısı altında ezilmektedir. Buna rağmen ülke, düzen ve refah getirecek çalışma disiplinini benimsemek zorunda olduğunu anlamaktan uzaktır..."

İngiliz muhabirin, muhtemelen gerek bizzat Turati tarafından, gerekse de onun İtalya'daki burjuva savunucuları, suç ortakları, ilham kaynakları tarafından gizlenen ve örtbas edilen gerçeği ağzından kaçırdığı çok açıktır. Bu gerçek, Bay Turati, Trèves, Modigliani, Dugoni ve şürekâsının düşüncelerinin ve politik faaliyetinin, gerçekten ve tam da İngiliz muhabirin anlattığı gibi olduğudur. Bu düpedüz sosyal hainliktir. Kapitalistlerin kârı için çalışan ücret kölesi işçiler için şu düzen ve disiplin avukatlığına bakın! Ve tüm bu Menşevik söylevler biz Ruslara ne kadar da tanıdık geliyor! Kitlelerin Sovyet iktidarından *yana* olduğu itirafı ne kadar da değerli! Muazzam bir şiddetle kabaran grevlerin devrimci rolünü anlamamak ne aptalca, ne bayağı burjuva bir tutum! Evet, evet, burjuva-liberal gazetenin İngiliz muhabiri, Bay Turati ve ortaklarına bir ayı dostluğu yapmış ve "Il Soviet" gazetesinden Bordiga yoldaş ve arkadaşlarının, İtalyan Sosyalist Partisi eğer gerçekten III. Enternasyonal'den *yana* olmak istiyorsa, Bay Turati ve ortaklarını rezil ve kepaze ederek saflarından kovması ve gerek adıyla gerek eylemiyle bir komünist partisi haline gelmesi gerektiği talebinin doğruluğunu parlak biçimde kanıtlamıştır.

4 – Doğru Öncüllerden Yanlış Sonuçlar

Ne var ki Bordiga yoldaş ve "radikal" dostları, Bay Turati ve ortaklarına yaptıkları doğru eleştiriden, parlamentoya her türlü katılımın zararlı olduğu yanlış sonucunu çıkarıyorlar. İtalyan "radikalleri", bu düşünceyi destekleyen tek bir ciddi gerekçenin gölgesini bile sunamıyorlar. Burjuva parlamentolarından gerçekten devrimci ve komünist bir tarzda yararlanmanın, proletar-

ya diktatörlüğüne hazırlanmak için değeri kuşkusuz olan bu yararlanmanın uluslararası örneklerini düpedüz bilmiyorlar (ya da unutmak istiyorlar). Bu konuda "yeni" bir şey düşünemiyorlar ve bitmez tükenmez tekrarlarla, parlamentarizmden "eski", Bolşevik olmayan tarzda yararlanmaya verip veriştiriyorlar.

Onların temel yanlışı burada yatmaktadır. Komünizm sadece parlamenter alana değil, ***bütün*** faaliyet alanlarına, II. Enternasyonal'in geleneklerinden (yaptığı olumlu şeyleri koruyup geliştirerek) radikal biçimde kopan, ilkesel olarak yeni birşeyler ***taşımalıdır*** (ve uzun, inatçı, sabırlı çalışma olmadan ***bunu yapamayacaktır***.)

Örneğin gazeteciliği alalım. Gazeteler, broşürler, bildiriler, gerekli olan propaganda, ajitasyon ve örgütleme çalışmasını yaparlar. Az çok uygar bir ülkede tek bir kitle hareketi bile bir gazete aygıtı olmadan yapamaz. Ve "liderler" üzerine koparılan hiçbir yaygara, kitleleri liderlerin etkisinden uzak tutmak yolundaki hiçbir yemin, bizi, bu iş için burjuvaziden gelen aydınları kullanma zorunluluğundan kurtaramaz, kapitalizm altında bu çalışmanın yapıldığı burjuva-demokratik, "özel mülkiyetçi" atmosfer ve ilişkilerden kurtaramaz. Burjuvazinin devrilmesinden, proletaryanın siyasi iktidarı ele geçirmesinden iki buçuk yıl sonra bile etrafımızda bu atmosferi, bu kitlesel (köylüler, zanaatkârlar) mülk sahibi burjuva-demokratik ilişkiler ortamını buluyoruz.

Parlamentarizm çalışmanın ***bir*** biçimi, gazetecilik bir başka biçimidir. Her ikisinin de içeriği, eğer her iki alanda da gerçekten komünistler, gerçekten proleter bir kitle partisinin üyeleri faaliyet gösteriyorsa, komünist olabilir ve komünist olmalıdır. Fakat her iki alanda da —ve kapitalizm altında ve kapitalizmden sosyalizme geçiş sırasında ***her çalışma alanında***— proletaryanın, burjuvaziden gelen aydınlardan kendi çıkarları doğrultusunda yararlanmak, burjuva-aydın önyargıları ve etkileri alt

etmek ve küçük-burjuva çevrenin direnişini zayıflatmak (daha sonra ise bu çevreyi tamamen yeniden biçimlendirmek) için halletmek, çözmek zorunda olduğu zorluklardan, özgül görevlerden kaçınmak olanaksızdır.

1914-1918 savaşından önce bütün ülkelerde, "radikal" anarşistlerin, sendikalistlerin ve diğerlerinin parlamentarizmi ne kadar çok lanetlediklerini, burjuvaca yozlaşmış sosyalist parlamenterlerle alay ettiklerini, kariyerizmi yerdiklerini vs. vs., fakat kendilerinin de gazetecilik ***sayesinde,*** sendikalardaki çalışma ***sayesinde*** aynı burjuva kariyeri yaptıkları olağanüstü çok örnek görmedik mi? Kendimizi Fransa'yla sınırlamak gerekirse, Bay Jouhaux ve Bay Merrheim örnekleri tipik değil mi?

Parlamentoya katılmayı "reddetme" çocukluğu da işte, işçi hareketi ***içinde*** burjuva-demokratik etkilere karşı mücadele gibi zor bir görevin böyle "basit", "kolay" ve güya devrimci bir tarzda "***çözüleceği***"ne inanmaktan ibarettir; oysa gerçekte yapılan şey kendi gölgesinden kaçmak, zorlukları görmezden gelmek ve sırf lafla bu zorlukların üstesinden gelmeye çalışmaktır. Utanmazca bir kariyerizm, parlamento postçuklarından burjuva tarzda yararlanmak, parlamentodaki çalışmayı bas bas bağırırcasına reformistçe çarpıtmak, yavan küçük-burjuva muhafazakârlığı – bütün bunlar hiç kuşkusuz kapitalizmin her yerde, sadece işçi hareketi dışında değil, içinde de yarattığı, bilinen ve yaygın karakteristik özelliklerdir. Fakat kapitalizm ve onun yarattığı burjuva ilişkiler (ki bunlar burjuvazinin devrilmesinden sonra bile çok yavaş ortadan kalkar, çünkü köylülük yeniden ve yeniden burjuvaziyi yaratmaktadır), kesinlikle tüm çalışma ve yaşam alanlarında, aslında aynı olan, sadece son derece önemsiz farklılıklarla birbirinden ayrılan burjuva kariyerizmini, ulusal şovenizmi, küçük-burjuva yavanlığını vs. vb. doğurur.

Sizler kendinizi "korkunç devrimci" sanıyorsunuz sevgili boykotçular ve anti-parlamenterler, fakat gerçekte ***sizler***, —si-

zin zaferiniz, yani burjuvazinin devrilmesi ve siyasi iktidarın proletaryanın eline geçmesi ***aynı*** zorlukları daha da büyük çapta, karşılaştırılmayacak kadar büyük çapta ortaya çıkaracak olmasına rağmen— işçi hareketi içindeki burjuva etkilere karşı mücadelenin nispeten küçük zorlukları karşısında ***korkuya kapıldınız.*** Bugün karşınıza çıkan küçük bir zorluktan çocuklar gibi korktunuz ve yarın, yarından sonra, çok daha büyük boyuttaki aynı zorlukları aşmayı öğrenmek, temelli öğrenmek zorunda kalacağınızı kavramıyorsunuz.

Sovyet iktidarı altında sizin ve bizim proleter partimizin içine burjuvaziden gelme daha çok aydın sızacak. Sovyetlere, mahkemelere ve idareye sızacaklar; çünkü komünizmi ancak kapitalizmin yarattığı insan malzemesiyle kurabiliriz, burjuva aydınları kovup yok edemeyiz, bilakis onları yenmek, yeniden kalıba dökmek, dönüştürmek, yeniden eğitmek gerekir; tıpkı küçük-burjuva önyargılarından kendilerini birdenbire, bir mucizeyle, Meryem Ana'nın bir işaretiyle, bir şiarın, bir kararın, bir kararnamenin işaretiyle değil, ancak kitlelerin, küçük-burjuva etkilerin kitlesel tezahürüne karşı uzun süreli ve zorlu mücadeleleriyle kurtarabilecek olan proleterleri de proletarya diktatörlüğünün zemini üzerinde uzun süreli mücadeleler içinde bizzat eğitmek gerektiği gibi. Anti-parlamenterlerin şimdi öylesine gururlu, öylesine kibirli, öylesine düşüncesiz biçimde, öylesine çocukça bir el hareketiyle reddettiği aynı görevler, Sovyet iktidarı altında önümüze çıkıyor, Sovyetler ***içinde***, Sovyet yönetimi içinde, Sovyet "savunmanlar" kurumu içinde ***aynı*** görevler önümüze çıkıyor (Rusya'da burjuva avukatlığı ortadan kaldırdık —ve kaldırmakla iyi ettik—, fakat o, Sovyet "savunmanları"[32] kisvesi altında ülkemizde yeniden ortaya çıkmaktadır). Sovyet mühendisleri arasında, Sovyet öğretmenleri arasında, imtiyazlı, yani en kalifiye, Sovyet fabrikalarında durumu en iyi olan ***işçiler*** arasında, burjuva parlamentarizmine özgü olumsuz özelliklerin kesinlikle ***tümünün*** durmadan yeniden canlandığını görü-

yoruz; ve bu kötülüğün üstesinden ancak tekrar tekrar, yorulmak bilmeksizin, uzun süreli ve inatlı mücadeleler yürüterek, proleter örgütlülük ve disiplinle —yavaş yavaş— geleceğiz.

Burjuvazinin egemenliği altında, kendi partimiz içindeki, yani işçi partisi içindeki burjuva alışkanlıkları yenilgiye uğratmak elbette çok "zor"dur; burjuva önyargıların iflah olmaz ölçüde bozduğu bildik parlamenter liderleri partiden sürüp atmak "zor"dur; burjuvaziden gelen (çok az da olsa) belli sayıda insanı mutlak zorunlu olan proleter disipline tabi kılmak "zor"dur; burjuva parlamentoda işçi sınıfına gerçekten layık bir komünist fraksiyon kurmak "zor"dur; komünist parlamenterlerin burjuva-parlamenter çocuk oyunuyla zaman geçirmeyip, kitleler arasında acilen gerekli olan propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışması yapmasını sağlamak "zor"dur. Bütün bunlar elbette "zor"dur, bu Rusya'da "zor"du ve burjuvazinin, burjuva-demokratik geleneklerin vb. çok daha güçlü olduğu Batı Avrupa ve Amerika'da kıyaslanmayacak ölçüde daha zordur.

Fakat bütün bu "zorluklar", gerek zafere ulaşmak için, gerekse de proleter devrim sırasında ve iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinden sonra proletaryanın zaten kaçınılmaz olarak çözmek zorunda olduğu tamamen ***aynı türden*** görevlerle kıyaslandığında, düpedüz çocuk oyuncağıdır. Proletarya diktatörlüğü altında milyonlarca köylüyü ve küçük mülk sahibini, yüzbinlerce hizmetliyi, memuru, burjuva aydınını yeniden eğitmenin ve hepsini proleter devlete, proleter önderliğe tabi kılmanın zorunlu olduğu, bunlardaki burjuva alışkanlıkları ve gelenekleri yenmenin zorunlu olduğu gerçekten muazzam ***bu*** görevlerle karşılaştırıldığında, burjuva egemenliği altında burjuva parlamentosunda gerçekten proleter bir partinin gerçekten komünist bir fraksiyonunu yaratmak bir çocuk oyuncağıdır.

"Radikal" ve anti-parlamenter yoldaşlar şimdi böyle küçük bir zorluğu aşmayı bile öğrenmezlerse, şunu kesinlikle söyleye-

biliriz ki, bunlar ya proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirecek, burjuva aydınlarını ve burjuva kurumlarını büyük ölçüde kendilerine tabi kılıp yeniden kalıba dökecek durumda olmayacaklardır, ya da ama bütün bunları sonradan ***alelacele öğrenmek*** zorunda kalacaklar ve bu acele yüzünden proletaryanın davasına muazzam zararlar verecekler, normalden çok hata yapacaklar, ortalamanın üstünde zaaf ve yeteneksizlik göstereceklerdir vs. vb.

Burjuvazi devrilmediği sürece, ayrıca küçük iktisat ve küçük meta üretimi tamamen ortadan kalkmadığı sürece, burjuva atmosfer, mülk sahibi alışkanlıkları ve küçük-burjuva gelenekler, gerek işçi hareketi dışındaki gerekse de içindeki proleter çalışmaya zarar verecektir; sadece parlamenter faaliyet alanında değil, aynı zamanda kaçınılmaz olarak kamusal faaliyetin bütün alanlarında, istisnasız tüm kültürel ve politik alanlarda. Ve bir çalışma alanındaki "nahoş" görevlerin ya da zorlukların ***birinden*** kaçma, onu üstünden atma girişimi, daha sonra bedelini mutlaka ödemek zorunda kalacağımız son derece ağır bir hatadır. İstisnasız bütün çalışma alanlarına hâkim olmayı, bütün zorlukları ve burjuva yöntemleri, gelenekleri ve alışkanlıkları her yerde ve her zaman altetmeyi öğrenmek gerekir. Sorunu başka türlü koymak ciddiye alınacak bir tutum olmaz, sadece çocukluk olur.

12 Mayıs 1920

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN İKİNCİ KONGRESİ

Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi 7 Ağustos'ta sona erdi. Onun kurulmasından bu yana bir yılı biraz aşkın zaman geçti ve bu kısa süre içinde muazzam, tayin edici başarılar elde edildi.

Bir yıl önce, I. Kongre'de sadece, etrafında proletaryanın devrimci güçlerinin toplanacağı komünizmin bayrağını dikmiştik; proletaryaya karşı burjuvazinin safına geçen ve işçi devrimine karşı kapitalizmle birleşen sosyal-hainlerin dahil olduğu sarı II. Enternasyonal'e savaş ilan edildi.

Bu bir yıl içinde hangi muazzam başarıların elde edildiği, başka şeylerin yanı sıra işçi kitlelerin komünizme duydukları artan sempatinin Avrupa'nın ve Amerika'nın en önemli partilerini —Fransız Sosyalist Partisi, Alman ve İngiliz "Bağımsızlar"ı ve Amerikan Bağımsız Partisi— II. Enternasyonal'den çıkmaya zorlamasından da anlaşılıyor.

Dünyanın bütün ülkelerinde devrimci işçilerin en iyi temsilcileri şimdiden komünizmin, Sovyet iktidarının ve proletarya diktatörlüğünün safında yer aldılar. Avrupa'nın ve Amerika'nın

bütün ileri ülkelerinde artık komünist partileri ya da çok sayıda komünist gruplar var. Ve 7 Ağustos'ta sona eren Kongre'de birleşenler artık proleter devrimin ilk müjdecileri değil, proleter kitlelerle birleşmiş kuvvetli, güçlü örgütlerin delegeleriydi. Bugün devrimci proletaryanın uluslararası bir ordusu komünizm için mücadele ediyor. Ve bu ordu yeni sona eren Kongre'de kendi örgütüne ve açık, tam, kapsamlı bir eylem programına sahip oldu.

Kongre, saflarında örneğin sarı II. Enternasyonal'den ayrılan sözünü ettiğimiz partilerde olduğu gibi, henüz "Menşevizm"in, sosyal-ihanetin, oportünizmin çok sayıda nüfuzlu temsilcisini barındıran partileri derhal Komünist Enternasyonal'e kabul etmeyi reddetti.

Kongre tam bir dizi kararda oportünizme her türlü geçidi en kesin biçimde kapadı, oportünizmden kayıtsız şartsız kopmayı talep etti. Ve Kongre'de açıklanan kuşku götürmez olgular, işçi kitlelerinin bizden yana olduğunu, artık oportünistleri tamamen yenilgiye uğratacağımızı gösterdi.

Kongre, mutlaka "radikal" olmak isteyen, burjuva parlamentolarında, gerici sendikalarda, hâlâ kapitalistler ve onların işçi sınıfı içindeki uşakları, yani sarı II. Enternasyonal üyeleri tarafından alaya alınan milyonlarca işçinin olduğu her yerde çalışmak gerektiğini yadsıyan komünistlerce bazı ülkelerde yapılan hataları düzeltti.

Kongre, proleter devrimin öncüsüne kapitalist boyunduruğu alaşağı etme büyük hedefine dev adımlarla ulaşma olanağı verecek olan, tüm dünyanın komünist partilerinin şimdiye kadar görülmemiş birlik ve disiplinini yarattı.

Aynı zamanda yapılan Uluslararası Kadın Konferansı'yla Kongre komünist kadın hareketiyle bağı sağlamlaştıracaktır.

Soyguncu ulusların "uygar" birliği tarafından vahşice talan edilip cebir ve şiddet uygulanan ve köleleştirilen Doğu'nun, sömürge ve geri ülkelerin komünist grup ve partileri de Kongre'de temsil edildiler. Avrupa ve Amerika işçilerinin sermayeye karşı mücadelesinde bu sermaye tarafından ezilen yüzlerce milyon "sömürge" kölesiyle tam ve sıkı birliği olmadan, ileri ülkelerin devrimci hareketi gerçekte basit bir kandırmaca olurdu.

İşçilerin ve köylülerin Sovyet Cumhuriyeti, çiftlik sahipleri ve kapitalistler üzerinde, Yudeniç, Kolçak, Denikin üzerinde, Beyaz Polonya üzerinde, onların suç ortakları üzerinde —Fransa, İngiltere, Amerika ve Japonya— muazzam askeri zaferler kazandı.

Fakat, işçilerin, emekçilerin, sermaye tarafından ezilen kitlelerin kafalarında ve yüreklerinde kazandığımız zafer, tüm dünyada komünist düşüncelerin ve komünist örgütlerin kazandığı zafer çok daha muazzamdır.

Proletaryanın devrimi, kapitalist boyunduruğun alaşağı edilmesi yaklaşıyor ve dünyanın bütün ülkelerinde gerçek olacak.

Ağustos-Eylül 1920

KOMÜNİST ENTERNASYONAL II. KONGRESİ'NİN ANA GÖREVLERİ ÜZERİNE TEZLER

1— Uluslararası komünist hareketin gelişiminde içinde bulunduğumuz an, bütün kapitalist ülkelerde devrimci proletaryanın en iyi temsilcilerinin Komünist Enternasyonal'in en önemli ilkeleri hakkında, yani proletarya diktatörlüğü ve Sovyet iktidarı hakkında tamamen netliğe kavuşmuş olmaları ve sınırsız bir coşkuyla Komünist Enternasyonal'in safına geçmeleriyle karakterizedir. İleriye doğru atılmış daha önemli, daha anlamlı bir adım, bu en önemli ilkelere kesin sempatinin her yerde, sadece kent proletaryasının geniş kitlelerinde değil, aynı zamanda kır işçilerinin ileri kesimlerinde de apaçık ortaya çıkmış olmasında yatmaktadır.

Öte yandan alışılmadık bir hızla büyüyen uluslararası komünist hareketin iki hatası ya da zaafı su yüzüne çıkmıştır. Kısmen yarı bilinçsiz bir biçimde kitlelerin isteklerine ve baskısına boyun eğen, kısmen de işçi hareketi içinde burjuvazinin ajanları ve hizmetkârları olarak eski rollerini koruyabilmek için onları bilinçli bir biçimde aldatan II. Enternasyonal'in eski liderlerinin

ve eski partilerinin bir kısmının, belirli koşullarla ya da hatta kayıtsız şartsız Komünist Enternasyonal'e katılmaktan yana olduklarını açıklamaları, gerçekte ise tüm parti çalışması ve siyasi faaliyet pratiğinde II. Enternasyonal seviyesinde kalmaları proletaryanın kurtuluş hareketinin başarısı için korkunç ve doğrudan bir tehlike oluşturan çok ciddi bir hatadır. Böyle bir duruma asla izin verilemez, çünkü kitlelerin içine doğrudan fesat sokar, III. Enternasyonal'e saygıyı sarsar ve alelacele komünist adını alan Macar sosyal-demokratlarınki gibi hainliklerin yeniden tekrarlanması tehlikesini beraberinde getirir. Daha çok hareketin bir büyüme hastalığı olan çok daha az önemli bir başka hata ise, partinin sınıfa ve kitlelere karşı rolünün ve görevlerinin yanlış değerlendirilmesine, ayrıca devrimci komünistlerin burjuva parlamentolarında ve gerici sendikalarda çalışma görevini yanlış değerlendirmeye neden olan "radikalizm" çabasıdır.

Hareketlerinin zaaflarını geçiştirmemek, tersine bunlardan hızla ve esaslı biçimde kurtulmak için onları açıkça eleştirmek komünistlerin görevi ve boyun borcudur. Bunun için; birincisi, "proletarya diktatörlüğü" ve "Sovyet iktidarı" kavramlarının içeriğini, özellikle de halihazırda edinilmiş pratik deneyimler temelinde daha somut olarak belirlemek; ikincisi, bütün ülkelerde bu şiarları gerçekleştirmek için acil ve sistematik hazırlık çalışmasının neden ibaret olabileceğine ve olması gerektiğine dikkat çekmek; üçüncüsü, hareketimizin zaaflarını gidermenin yol ve yöntemlerini göstermek gereklidir.

I
PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN VE SOVYET İKTİDARININ ÖZÜ

2— (Komünizmin ilk aşaması olarak) sosyalizmin kapitalizm üzerinde zaferi, gerçekten devrimci biricik sınıf olarak pro-

letaryadan şu üç görevin çözümünü talep eder. Birinci görev, sömürücüleri ve ilk planda da onların ekonomik ve politik esas temsilcisi burjuvaziyi devirmek, ezmek, direnişini bastırmak ve sermayenin boyunduruğunu ve ücret köleliğini yeniden kurmaya yönelik her türlü çabasını olanaksız kılmaktır. İkinci görev, proletaryanın devrimci öncüsünün, Komünist Partisi'nin, sadece tüm proletaryayı ya da onun ezici, muazzam çoğunluğunu değil, aynı zamanda emekçilerin ve sermaye tarafından sömürülenlerin bütün kitlesini de peşinden sürüklemesi, onların başına geçmesi, sömürücülere karşı sınırsız cesaret isteyen ve amansız sertlikteki mücadele sürecinde onları aydınlatıp örgütlemesi, eğitmesi, disipline etmesi, tüm kapitalist ülkelerde nüfusun bu ezici çoğunluğunu burjuvaziye bağımlılıktan kurtarması ve pratik deneyim yoluyla liderine, proletaryaya ve onun devrimci öncüsüne güven aşılamasıdır. Üçüncü görev, neredeyse bütün ileri ülkelerde, nüfusun azınlığını oluşturmasına rağmen, sayıları hâlâ oldukça fazla olan, tarım, sanayi ve ticaretteki küçük mülk sahipleri sınıfının ve bu sınıfa denk düşen aydınlar, memurlar vs. katmanının kaçınılmaz yalpalamalarını, bu sınıfın burjuvaziyle proletarya, burjuva demokrasisiyle Sovyet iktidarı arasındaki yalpalamalarını tarafsızlaştırmak ya da zararsız kılmaktır.

Birinci ve ikinci görevler kendi başına birer görevdir ve her ikisi de sömürücülere ve sömürülenlere karşı özel bir hareket tarzı gerektirir. Üçüncü görev ilk iki görevin uzancıdır ve sadece tek tek yalpalama durumlarının somut koşullarına göre birinci ve ikinci tür yöntemlerin becerikli, zamanında ve esnek kombinasyonunu gerektirir.

3— Bütün dünyada ve özellikle de en ileri, en güçlü, en uygar ve en özgür kapitalist ülkelerde militarizmin, emperyalizmin, sömürgelerin ve güçsüz ülkelerin boğazını sıkmanın, emperyalist dünya katliamının ve Versailles "barışı"nın yaratmış olduğu somut durumda kapitalistlerin, sömürülenlerin çoğunlu-

ğunun iradesine barışçıl biçimde boyun eğeceği yönündeki, sosyalizme barışçıl, reformist geçiş yönündeki her türlü düşünce sadece en aşırı küçük-burjuva darkafalılığı değil, aynı zamanda işçileri doğrudan doğruya kandırmak, kapitalist ücret köleliğini şirin göstermek, gerçeği gizlemektir. Bu gerçek, en uygar ve en demokratik burjuvazinin bile bugün üretim araçları üzerinde özel mülkiyeti korumak için hiçbir hile ve suçtan, milyonlarca işçi ve köylüyü katletmekten çekinmediğinden ibarettir. Ancak burjuvazinin zor yoluyla devrilmesi, mülkiyetine el konması, tüm burjuva devlet aygıtının tepeden tırnağa, parlamenter, adli, askeri, bürokratik, komünal aygıtın vs. parçalanarak en tehlikeli, en ısrarlı sömürücüler tamamen kovulması ya da enterne edilmesi, kaçınılmaz direnme ve kapitalist köleliği yeniden kurma girişimleriyle mücadele etmek için bunların en sıkı biçimde denetlenmesi — sadece bu tür önlemler tüm sömürücü sınıfın gerçekten boyun eğmesine yol açabilir.

Öte yandan, II. Enternasyonal'in eski partilerinin ve eski liderlerinin, kapitalist kölelik altında, söz konusu kapitalist ülke ne kadar uygarsa o kadar sonsuz çeşitli rafine ve aynı zamanda acımasız ve gaddarca biçimler alan burjuvazinin boyunduruğu altında emekçi ve sömürülenlerin çoğunluğunun tam bir sosyalist bilinç berraklığı, sosyalist inanç ve karakter sağlamlığı geliştirebileceği yönündeki bilinen görüşleri de hakeza kapitalizmin ve burjuva demokrasisinin şirin gösterilmesi, işçilerin aldatılmasıdır. En geniş emekçi ve sömürülen kitlelerin aydınlatılması, eğitilmesi ve proletaryanın etrafında, onun etkisi altında ve önderliğinde örgütlenmesi, egoizmden, dağınıklıktan, özel mülkiyetin ürettiği kusur ve zaaflardan kurtarılması, özgür çalışan insanların özgür birliğine dönüştürülmesi gerçekten de ancak proletaryanın öncüsü, bu biricik devrimci sınıfın tümünün ya da çoğunluğunun desteğiyle sömürücüleri devirdikten, baskı altında tuttuktan, sömürülenleri kölelikten kurtardıktan ve bunların yaşam koşullarını mülksüzleştirilen kapitalistlerin hesabına

derhal iyileştirdikten sonra, ancak bütün bunlardan sonra ve bizzat şiddetli sınıf mücadelesinin seyri içinde gerçekleştirilebilir.

4— Kapitalizm üzerinde zafer için önder parti, Komünist Partisiyle, devrimci sınıf —proletarya— ve kitle, yani emekçi ve sömürülenlerin toplamı arasında doğru bir ilişki gerekir. Ancak Komünist Partisi, devrimci sınıfın gerçekten öncüsüyse, bu sınıfın en iyi temsilcilerini saflarında bulunduruyorsa, tamamen azimli ve davaya bağlı, inatçı, devrimci bir mücadele deneyimiyle eğitilmiş ve çelikleşmiş komünistlerden oluşuyorsa, sınıfının bütün yaşamıyla ve bu sınıf aracılığıyla bütün sömürülen kitleyle kopmaz biçimde birleşmeyi ve bu sınıfa ve bu kitleye tam güven vermeyi becermişse — ancak böyle bir parti, proletaryaya, kapitalizmin bütün güçlerine karşı en amansız, tayin edici, son savaşta önderlik edebilir. Öte yandan proletarya ancak böyle bir partinin önderliğinde, devrimci atılımının bütün gücünü geliştirebilir, kapitalizm tarafından satın alınmış küçük işçi aristokrasisi azınlığının, sendika ve kooperatiflerin vs. eski liderlerinin kaçınılmaz kayıtsızlığını ve kısmen de direnişini aşabilir, ancak o zaman kapitalist toplumun ekonomik yapısı sayesinde şimdiden nüfus içindeki payıyla karşılaştırılamayacak kadar büyük olan tüm gücünü geliştirebilecektir. Son olarak, burjuvazinin ve burjuva devlet aygıtının boyunduruğundan gerçekten kurtulan ve (sömürücülerden) gerçekten özgür biçimde kendi Sovyetlerinde örgütlenme olanağına kavuşan kitle, yani emekçi ve sömürülenlerin bütünü, kapitalizmin baskı altında tutmuş olduğu onlarca milyon insanın inisiyatifini ve enerjisini tarihte ilk kez geliştirebilecek durumda olacaktır. Ancak Sovyetler tek devlet aygıtı haline geldiğindedir ki, en aydınlanmış, en özgür burjuva demokrasisinde bile gerçekte yüzde doksandokuz yönetimin dışında bırakılan sömürülenlerin bütün kitlesinin yönetime gerçekten katılması mümkün olacaktır. Sömürülenler kitlesi sadece Sovyetlerde, kitaplardan değil, kendi pratik deneyimi temelinde sosyalist inşa eserinin, yeni bir toplumsal disip-

lin, özgür çalışan insanlarının özgür birliğini yaratmanın nasıl ele alınması gerektiğini gerçekten öğrenmeye başlar.

II
PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNE DERHAL VE HER YERDE NASIL HAZIRLANMALI?

5— Uluslararası komünist hareketin gelişiminde içinde bulunduğumuz an, kapitalist ülkelerin çok büyük çoğunluğunda, proletaryayı diktatörlüğünü gerçekleştirmeye hazırlamanın sona ermemiş, hatta çoğu durumda henüz sistemli biçimde ele alınmamış olmasıyla karakterizedir. Buradan yakın gelecekte proleter devrimin olanaksız olduğu sonucu çıkmaz; o kesinlikle olanaklıdır, çünkü ekonomik ve politik durum patlayıcı madde ve bunların ateş almasını sağlayacak nedenler bakımından olağanüstü zengindir; proletaryanın hazır olması dışında devrim için bir başka önkoşul, yani bütün egemen ve bütün burjuva partiler içinde bir genel kriz hali de mevcuttur. Fakat söylenenlerden çıkan sonuç, şimdi komünist partilerin güncel görevinin devrimi hızlandırmak değil, proletaryayı daha güçlü bir biçimde hazırlamaktır. Öte yandan pekçok sosyalist partinin tarihinden sözünü ettiğimiz durumlar, bizi proletarya diktatörlüğünün "kabulü"nün sadece sözde kalmaması gerektiğine dikkat çekmeye sevkediyor.

Bu nedenle, uluslararası proleter hareketin bakış açısından şu an komünist partilerin esas görevi, dağınık komünist güçleri bir araya toplayıp, her ülkede birleşik bir komünist partisi kurarak (ya da var olanı güçlendirip yenileyerek), proletaryayı devlet iktidarını ele geçirmeye, hem de iktidarı proletarya diktatörlüğü biçiminde ele geçirmeye hazırlama çalışmasını on kat artırmaktır. Proletarya diktatörlüğünü kabul eden grup ve partilerin

alışılmış sosyalist çalışması, bu çalışmayı komünist bir çalışma ve proletarya diktatörlüğünün öngününün görevlerine uygun bir çalışma olarak kabul etmek için gerekli olan radikal değişikliğe, radikal yenilenmeye tabi tutulmuş olmaktan henüz çok uzaktır.

6— Proletaryanın siyasi iktidarı ele geçirmesi, onun burjuvaziye karşı yürüttüğü sınıf mücadelesine son vermez, bilakis tam tersine bu mücadeleyi özellikle geniş, şiddetli ve amansız kılar. Tamamen ya da kısmen reformizmin, "Merkezciliğin" vs. bakış açılarında duran tüm gruplar, tüm partiler, işçi hareketi içinde faaliyet gösterenlerin hepsi, savaşın olağanüstü şiddetlenmesi sonucu, ya burjuvazinin safına, ya yalpalayanlara geçer, ya da (ki en tehlikelisi budur) muzaffer proletaryanın güvenilmez dostları arasına katılırlar. O nedenle proletarya diktatörlüğünü hazırlamak sadece reformist ve "Merkezci" eğilimlere karşı mücadeleyi güçlendirmeyi değil, aynı zamanda bu mücadelenin niteliğini de değiştirmeyi gerektirmektedir. Bu mücadelede sadece bu eğilimlerin yanlışlığını göz önüne sermekle yetinmemek, aynı zamanda işçi hareketi içinde faaliyet yürütürken bu eğilimleri gösteren herkesi durmadan ve amansızca teşhir etmek gereklidir, çünkü başka türlü proletarya burjuvaziye karşı tayin edici savaşta kiminle birlikte yürüyeceğini saptayamaz. Bu, her an, eleştiri silahının yerini, silahların eleştirisinin alabileceği ve —deneyimin şimdiden öğrettiği gibi— aldığı bir savaştır. Bugün öngörüsüz kişilere sadece bir "teorik görüş ayrılığı" olarak görünen, reformist ya da "Merkezci" oldukları görülenlerin teşhirindeki her tutarsızlık ya da zaaf, yarın bundan karşı-devrim için yararlanacak olan burjuvazinin proleter iktidarı devirme tehlikesini doğrudan büyütmek demektir.

7— Özellikle de, kendimizi proletaryanın burjuvaziyle her türlü işbirliğinin, her türlü "işbirlikçiliği"nin alışılmış ilkesel reddiyle sınırlamamalıyız. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyet korunurken "özgürlük" ve "eşitlik"in basit savunusu, özel

mülkiyeti hiçbir zaman bir hamlede tamamen ortadan kaldıracak durumda olmayacak olan proletaryanın diktatörlüğü altında, işçi sınıfının iktidarını doğrudan doğruya sarsan burjuvaziyle bir "işbirliği"ne dönüşür. Çünkü proletarya diktatörlüğü, sömürücüler için ezme ve sömürme eserini sürdürme "özgürsüzlüğü"nün ve mülk sahipleriyle (yani toplumsal emek sayesinde yaratılmış bulunan bazı üretim araçlarını gaspetmiş olanlarla) mülksüzler arasındaki "eşitsizliğin" devlet tarafından —tüm devlet aygıtıyla— güvencelenip savunulması demektir. Proletaryanın zaferinden önce "demokrasi" sorunu üzerine sadece bir görüş ayrılığıymış gibi görünen şey, yarın, zaferden sonra, kaçınılmaz olarak silah zoruyla çözülecek bir sorun haline gelecektir. Dolayısıyla "Merkezciler"e ve "demokrasi savunucuları"na karşı mücadelenin tüm niteliğini radikal bir şekilde değiştirmeden, kitleleri proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirmeye geçici bir şekilde hazırlamak bile olanaksızdır.

8— Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın burjuvaziye karşı sınıf mücadelesinin en kesin ve en devrimci biçimidir. Bu mücadele ancak, proletaryanın devrimci öncüsü, proletaryanın ezici çoğunluğunu arkasına aldığında başarılı olabilir. Bu nedenle proletarya diktatörlüğüne hazırlık sadece, üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin sürdüğü bir dönemde her türlü reformizmin, her türlü demokrasi savunuculuğunun burjuva karakterini aydınlatmayı değil; sadece gerçekte işçi hareketi içinde burjuvazinin savunmasını yapmak anlamına gelen bu eğilimlerin tezahürlerini teşhir etmeyi değil; aynı zamanda, kesinlikle her türden proleter örgütte, sadece siyasi örgütlerde değil, sendikal örgütlerde, kooperatif ve eğitim vs. örgütlerinde de eski liderlerin yerine komünistlerin getirilmesini gerektirir. Herhangi bir ülkede burjuva demokrasisinin egemenliği ne kadar uzun, tam ve sağlamsa, o ülkede burjuvazi komuta görevlerine, kendisi tarafından eğitilmiş, kendi dünya görüşü ve önyargılarıyla dolu ve çoğu kez onun tarafından doğrudan ya da dolaylı satın alınmış

insanları yerleştirmeyi başarmıştır. İşçi aristokrasisinin ya da burjuvalaşmış işçilerin bu temsilcileri şimdiye kadar olduğundan yüz kat daha büyük bir cesaretle görevlerinden kovulmalı ve yerlerine tamamen deneyimsiz de olsa sömürülen kitlelerle sıkı bağları olan ve sömürücülere karşı mücadelede bu kitlenin güvenine sahip işçiler getirilmelidir. Proletarya diktatörlüğü bu tür deneyimsiz işçileri devlette en sorumlu görevlere getirmeyi gerektirecektir, yoksa işçi hükümeti güçsüz olacak ve kitle tarafından desteklenmeyecektir.

9— Proletarya diktatörlüğü, kapitalist sınıf tarafından boyunduruk altına alınmış, korkutulmuş, baskılanmış, gözü yıldırılmış, parçalanmış, aldatılmış tüm emekçilere ve sömürülenlere, kapitalizmin tüm tarihi tarafından böyle bir önderlik rolüne hazırlanmış olan tek sınıf tarafından önderliğin en tam gerçekleştirilmesidir. O nedenle her yerde ve derhal proletarya diktatörlüğüne hazırlanmaya başlanmalı ve başkalarının yanısıra şu yöntem kullanılmalıdır:

Herşeyden önce proleter kitlenin, sonra da proleter olmayan emekçi ve sömürülen kitlenin istisnasız bütün örgüt, birlik ve derneklerinde (siyasi, sendikal, askeri, kooperatifsel, sportif, eğitimsel vs.) esas olarak açık, fakat aynı zamanda gizli komünist gruplar ya da hücreler de oluşturulmalıdır; bu ikinciler, bu hücrelerin burjuvazi tarafından yasaklanması, üyelerinin tutuklanması ya da tasfiye edilmesinin beklendiği bütün durumlarda kaçınılmazdır; birbirleriyle ve parti merkeziyle sıkı bağ içinde bulunan, deneyimlerini birbirine aktaran, ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çalışması yapan, kamu yaşamının bütün alanlarına, emekçi kitlelerin bütün türlerine ve gruplarına kesinlikle uyum sağlayan bu hücreler, bu çok yönlü çalışmayla gerek kendilerini, gerekse de partiyi, sınıfı ve kitleleri sistemli olarak eğitmelidir.

Burada tüm çalışma için gerekli yöntem farklılıklarını yaratmak son derece önemlidir: bir yandan çoğu kez küçük-burjuva ve emperyalist önyargılarla iflah olmaz biçimde bozulmuş "liderler"e ya da "sorumlu temsilciler"e karşı; bu "liderleri" acımasızca teşhir etmek ve işçi hareketinden atmak zorunludur; öte yandan, özellikle de emperyalist katliamdan sonra, kapitalist kölelikten kurtuluş için tek çare olan proletaryanın önderliğinin zorunluluğu öğretisine kulak vermeye ve kabul etmeye daha büyük ölçüde eğilimli olan kitlelere karşı; bu kitle içinde her katmanın, her mesleğin vs. özelliklerini, özel psikolojik taraflarını incelemeye ve anlamaya özel sabır ve dikkat göstermek gerekir.

10— Bu komünist grup ya da hücrelerden özellikle biri, partinin en büyük dikkat ve özenini gerektirir: parlamento fraksiyonu, yani temsili burjuva organlarında (herşeyden önce parlamentolarda, ama aynı zamanda yerel, komünal vs. temsil organlarında) temsilci olan parti üyeleri grubu. Bir yandan, geri kalmış ya da küçük-burjuva önyargılarla dolu emekçi kitlenin en geniş katmanlarının gözünde tam da bu kürsü özellikle önemlidir; bu nedenle komünistler mutlaka tam da bu kürsüden propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışması yapmak ve kitleleri, burjuva parlamentosunun Rusya'da tüm devlet çapındaki Sovyet Kongresi tarafından dağıtılmasının neden haklı olduğu (ve zamanı geldiğinde her ülkede de haklı olacağı) konusunda aydınlatmak zorundadırlar. Öte yandan burjuva demokrasisinin tüm tarihi, özellikle de ileri ülkelerde, parlamento kürsüsünü korkunç dolandırıcılıkların, halkı mali ve siyasi olarak aldatmanın, kariyerizmin, ikiyüzlülüğün ve emekçileri ezmenin en bellibaşlı alanı ya da en bellibaşlı alanlarından biri yapmıştır. Bu nedenle devrimci proletaryanın en iyi temsilcilerinin parlamentolara karşı şiddetli nefreti tamamen haklıdır. Bu nedenle komünist partiler ve Komünist Enternasyonal'e mensup tüm partiler —özellikle de bu partilerin eski partilerin bölünmesi ve onlara karşı uzun süreli inatçı mücadeleyle değil, eski partilerin (çoğu

kez sadece lafzi olarak) yeni bir bakış açısına geçmeleriyle oluştuğu durumlarda— parlamento fraksiyonlarına karşı son derece katı davranmalıdırlar: onları tamamen Parti Merkez Komitesi'nin denetim ve talimatlarına tabi kılmalı, bu fraksiyonları ağırlıkla devrimci işçilerden oluşturmalı, parlamenterlerin konuşmalarını parti basınında ve parti toplantılarında komünist tutarlılık açısından titizlikle tahlil etmeli, temsilcileri kitleler arasında ajitasyon çalışmasıyla görevlendirmeli, II. Enternasyonal eğilimleri gösterenleri vs. bu fraksiyonlardan çıkarmalıdırlar.

11— Gelişmiş kapitalist ülkelerde devrimci işçi hareketini zorlaştıran esas nedenlerden biri, burada, sermayenin, sömürgeler ve mali sermayenin aşırı kârları vs. sayesinde, sadece küçük bir azınlık oluşturan nispeten geniş ve sağlam bir işçi aristokrasisi katmanı yaratmayı başarmış olmasıdır. Bu kesim daha iyi ücret koşullarına sahiptir ve loncasal dargörüşlülükle ve küçükburjuva ve emperyalist önyargılarla doludur. II. Enternasyonal'in, reformistlerin ve "Merkezciler"in gerçek sosyal "dayanağı" budur ve şu an o burjuvazinin ana sosyal dayanağıdır. Deneyimin şimdiden kanıtladığı gibi, proletaryanın zaferinden sonra burjuva beyaz muhafızlarına hiç kuşkusuz çok sayıda eleman sağlayacak olan bu katmana karşı hemen, sistemli, geniş, açık bir mücadele olmadan proletaryanın burjuvaziyi yıkmak için hiçbir hazırlığı, geçici bir hazırlığı bile mümkün değildir. Komünist Entenasyonal'e bağlı tüm partiler, "Kitlenin daha derinlerine!", "Kitlelerle daha sıkı temas!" şiarlarını ne pahasına olursa olsun pratiğe geçirmelidirler; kitleler sözünden anlaşılması gereken emekçilerin ve sermaye tarafından sömürülenlerin, özellikle de en örgütsüz ve en bilinçsiz, en fazla ezilen ve örgütsel olarak kapsanması en zor olanların tümüdür.

Proletarya ancak kendisini dar lonca sınırlarına hapsetmediği, toplumsal yaşamın bütün olaylarına ve alanlarına bütün emekçi ve sömürülen kitlenin önderi olarak katıldığı ölçüde

devrimci olacaktır ve en büyük özveride bulunmaya hazır değilse ve burjuvaziye karşı zafer kazanabilecek durumda değilse diktatörlüğünü gerçekleştiremeyecektir.

Bu bakımdan, eğer proletarya, dünya burjuvazisinin saldırısının, savaşının ve ablukasının en zor zamanlarında en büyük özveride bulunmasaydı ve kitlenin diğer kesimlerinden daha çok açlık çekmeseydi, diktatörlüğünü gerçekleştirebilecek ve bütün emekçi kitlenin güvenini ve saygısını kazanabilecek durumda olamayacağı Rusya'nın deneyimi gerek ilkesel, gerek pratik öneme sahiptir.

Her şeyden önce Komünist Partisi ve tüm ileri proletarya, sermayenin boyunduruğu altında kitleleri gerçekten sarsabilecek, harekete geçirebilecek, aydınlatabilecek, örgütleyebilecek ve onların devrimci proletaryanın önder rolüne güven duymalarını sağlayacak kitlesel grevlerin geniş, kendiliğinden hareketini her surette özveriyle desteklemelidir. Böyle bir hazırlık olmadan hiçbir proletarya diktatörlüğü olanaklı değildir ve Almanya'da Kautsky, İtalya'da Turati gibi grevlere açıkça karşı çıkan kişilere, Komünist Enternasyonal'e bağlı partiler içinde kesinlikle göz yumulamaz. Bu, işçilere, grev deneyimlerine dayanarak devrimi değil, reformizmi öğreten sendikalardaki ve parlamentolardaki liderler için (örneğin İngiltere'de ve Fransa'da son yıllarda olduğu gibi) daha büyük ölçüde geçerlidir.

12— Bütün ülkeler için, hatta en özgür, sınıf mücadelesinin en az şiddetli olması bakımından "en legal", "en barışçıl" ülkelerde bile, her komünist partisi için legal ve illegal çalışmanın, legal ve illegal örgütlerin sistemli birliğinin mutlak bir gereklilik olduğu zaman gelmiştir. Çünkü "en sağlam" burjuva-demokratik düzene sahip en uygar ve özgür ülkelerde bile hükümetler, yalan ve ikiyüzlü açıklamalarına rağmen, sistemli biçimde komünistlerin gizli listelerini hazırlamaya, kendi anayasalarını sürekli ihlal etmeye, yarı gizli ve gizli biçimde beyaz muha-

fızları ve bütün dünyada komünistlerin öldürülmesini desteklemek için komünistlerin tutuklanması amacıyla gizli hazırlıklara, komünistlerin saflarına ajan-provokatörler sızdırmaya vs. girişiyorlar. İstediği kadar güzel "demokratik" ve pasifist safsatalarla dolu olsun sadece en gerici darkafalılık buradan çıkan şu gerçeği ya da kaçınılmaz sonucu inkâr edebilir: Bütün legal komünist partiler tarafından, sistemli illegal çalışma ve burjuvazinin kovuşturmalarının başlayacağı ana hazırlıklı olmak amacıyla derhal illegal örgütler kurmak zorunludur. Kara kuvvetleri, donanma ve polis içinde illegal çalışma özellikle gereklidir; çünkü büyük emperyalist katliamdan sonra dünyanın bütün hükümetleri, köylülere ve işçilere açık halk ordusundan korkmuşlar ve gizlice, özel olarak burjuvazi içinden gelen ve teknik olarak son derece iyi donanmış birlikler oluşturma yönünde olası bütün yöntemleri uygulamaya başlamışlardır.

Öte yandan, istisnasız bütün durumlarda, illegal çalışmayla sınırlı kalmamak, legal çalışma da yapmak, bu amaçla bütün zorlukları aşmak, çeşitli, gerekirse sık sık değişen adlar altında legal yayın organları ve legal örgütler kurmak da gereklidir. Finlandiya, Macaristan, kısmen Almanya, Polonya, Letonya'da vs. illegal komünist partiler böyle hareket ediyorlar. Amerika'da "Dünya Sanayi İşçileri" (IWW) böyle yapmak zorundadır, şimdi legal olan bütün komünist partiler, savcıların keyfi Komünist Enternasyonal vs. Kongrelerinin kararları nedeniyle kovuşturma başlatmak isterse böyle yapmak zorunda kalacaklardır.

İllegal ve legal çalışmanın birliğinin kesin, ilkesel zorunluluğu sadece mevcut dönemin, proletarya diktatörlüğünün öngünü döneminin özelliklerinin toplamı tarafından değil, aynı zamanda komünistlerin ele geçiremeyeceği hiçbir çalışma sahası, hiçbir çalışma alanı olmadığını ve olmayacağını burjuvaziye kanıtlama zorunluluğu tarafından da belirlenir: fakat öncelikle, hâlâ her yerde, burjuva-demokratik legaliteye güven duyan ve

onları bundan vazgeçirmenin bizim için en önemli şey olduğu, proletaryanın geniş kitlelerinin ve proleter olmayan, sömürülen kitlenin daha da geniş katmanlarının bulunması tarafından belirlenir.

13— Her şeyden önce en ileri kapitalist ülkelerde işçi basınının durumu, burjuva demokrasisi altında gerek özgürlüğün ve eşitliğin tüm riyakârlığını gerekse de legal ve illegal çalışmanın sistematik bir biçimde birbirine bağlanmasının gerekliliğini özellikle anlaşılır biçimde birbirine bağlanmasının gerekliliğini özellikle anlaşılır biçimde gösteriyor. Gerek yenilmiş Almanya'da gerekse de muzaffer Amerika'da burjuva devlet aygıtının bütün gücü, mali kralların akla gelebilecek tüm hileleri, işçilerin elinden basınlarını almak için kullanılır; editörlerin adli kovuşturmaya uğraması, tutuklanması (ya da kiralık katillerce öldürülmesi), postayla gönderme yasağı, kâğıt vermeme vs. Üstelik bir günlük gazete için gerekli olan haber malzemeleri burjuva telgraf ajanslarının elinde bulunur ve büyük bir gazetenin ayakta kalması için gerekli olan ilanlar kapitalistlerin "özgürce" hizmetine sunulmuştur. Böylece burjuvazi hileyle ve sermayenin ve burjuva devletinin baskısıyla devrimci proletaryanın elinden basınını alır.

Buna karşı mücadele edebilmek için, komünist partiler, işçiler arasında kitlesel olarak dağıtılacak yeni tip bir periyodik basın oluşturmak zorundadır: 1) Kendilerini komünist olarak adlandırmadan, partiyle ilişkilerinden söz etmeden, en küçük legaliteden bile, aynı Çarlık rejimi altında 1905'ten sonra Bolşeviklerin yaptığı gibi, yararlanmayı becerebilecek legal yayınlar; 2) Ne kadar az sayıda ve düzensiz yayınlanırsa yayınlansın, bir dizi matbaada işçiler tarafından (gizlice, ya da eğer hareket güçlenmiş durumdaysa matbaanın devrimci işgaliyle) basılan ve proletaryaya özgür, devrimci enformasyonlar ve devrimci şiarlar veren illegal bildiriler.

Komünist basının özgürlüğü için kitleleri peşinden sürükleyen devrimci mücadele olmaksızın proletarya diktatörlüğüne hazırlık olanaksızdır.

III
KOMÜNİST ENTERNASYONAL'E BAĞLI YA DA ONA KATILMAK İSTEYEN PARTİLERİN ÇİZGİSİ VE KISMEN DE BİLEŞİMİNİN DÜZELTİLMESİ

14— (Dünya ekonomisi ve dünya politikası bakımından) en önemli ülkelerin proletaryasının diktatörlüğünü gerçekleştirmeye hazır olma derecesi, en nesnel ve doğru olarak, en etkin II. Enternasyonal partileri olan Fransa Sosyalist Partisi, Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi, İngiltere Bağımsız İşçi Partisi, Amerika Sosyalist Partisi'nin bu sarı Enternasyonal'dan çıkmalarıyla ve —ilk üç partinin belirli koşullarla, dördüncüsünün ise kayıtsız şartsız— III. Enternasyonal'e katılma kararı almalarıyla karakterizedir. Bu, sadece öncünün değil, devrimci proletaryanın çoğunluğunun da olayların seyrinden ikna olarak bizim yanımıza geçmeye başladığını kanıtlar. Şimdi esas mesele bu geçişi sonuna kadar götürmek ve elde edileni, en ufak bir yalpalama göstermeksizin, tüm çizgi boyunca saldırıya geçebilmemiz için sağlam ve örgütsel olarak güvence altına almaktır.

15— Söz konusu partilerin (alınan telgraf haberleri doğruysa III. Enternasyonal'e katılma kararı alınış olan İsviçre Sosyalist Partisi'ni de eklemek gerekir) bütün faaliyetleri bunların henüz komünist olmadıklarını ve Komünist Enternasyonal'in temel ilkeleriyle, yani burjuva demokrasisi yerine proletarya diktatörlüğü ve Sovyet iktidarının kabulüyle çeliştiklerini kanıtlar ve bu partilerin bütün periyodik yayınları bunu çarpıcı biçimde onaylar.

O nedenle II. Komünist Enternasyonal Kongresi, bu partileri derhal kabul etmeyi mümkün görmediğini; III. Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin Alman "Bağımsızları"na verdiği yanıtı* onayladığını; II. Enternasyonal'den ayrılan ve III. Enternasyonal'e yakınlaşmak isteyen her partiyle görüşmelere hazır olduğunu onayladığını; bu partilerin delegelerine bütün Kongre ve Konferanslarda istişari oy hakkı tanıdığını; bu (ve benzeri) partilerin Komünist Enternasyonal'le tam birliği için şu koşulları ileri sürdüğünü açıklar:

1- Komünist Enternasyonal'in tüm Kongrelerinin ve Yürütme Komitesi'nin tüm kararlarını Parti'nin bütün periyodik organlarında yayınlamak;

2- Parti'nin tüm seksiyonlarının ya da yerel gruplarının özel toplantılarında bu kararları görüşmek;

3- Bu görüşmeden sonra sonuçları toparlamak amacıyla özel bir parti kongresi toplamak;

4- Parti'yi II. Enternasyonal ruhuyla faaliyet göstermeye devam eden unsurlardan temizlemek;

5- Partinin tüm periyodik organlarını salt komünist yazı kurullarına devretmek.

III. Enternasyonal'in II. Kongresi, Yürütme Komitesi'ni, bu koşulları gerçekten yerine getirip getirmediklerini ve parti faaliyetinin gerçekten komünist bir karakter alıp almadığını kontrol ettikten sonra adı geçen ve benzeri partileri resmen III. Enternasyonal'e almakla görevlendirmelidir.

16— Bugün, bu ve benzeri partilerdeki sorumlu görevlerde bir azınlık oluşturan komünistlerin ne yapmaları gerektiği sorusuna Komünist Enternasyonal II. Kongresi, bu partilerin üyesi

---

* *Bütün Eserler, Cilt XXV, s. 378-385, "Alman 'Bağımsızları'nın Görüşmelere Başlama Önerisine Bir Yanıt İçin Tezler". —**Alm. Red.***

bulunan işçiler arasında komünizme içtenlikli sempatinin açıkça artması nedeniyle, bu partiler içinde proletarya diktatörlüğü ve Sovyet iktidarını tanıma düşüncesiyle faaliyet göstermeleri ve bu partiler içinde bulunan oportünistleri ve Merkezcileri eleştirmeleri mümkün olduğu sürece komünistlerin bu partilerden ayrılmalarının istenmediğini açıklamalıdır.

Aynı zamanda III. Enternasyonal'in II. Kongresi, İngiltere'de komünistlerin ya da komünizme sempati duyan grup ve örgütlerin, II. Enternasyonal içinde bulunmasına rağmen "İşçi Partisi"ne (Labour Party) katılmalarından yana olduğunu bildirmelidir. Çünkü bu parti, içindeki örgütlere bugünkü eleştiri özgürlüğünü, proletarya diktatörlüğü ve Sovyet iktidarı için propaganda, ajitasyon ve örgütsel faaliyet özgürlüğünü tanımaya devam ettiği, işçi sınıfının bütün sendikal örgütlerinin birliği niteliğini koruduğu sürece, komünistler, en geniş işçi kitlesini etkilemek, oportünist liderlerini daha yüksek ve kitleler tarafından görülebilir bir kürsüde teşhir etmek ve bununla ilgili son hayalleri de mümkün olduğunca yok etmek için, siyasi iktidarın, burjuvazinin doğrudan temsilcilerinden "kapitalist sınıfın işçi vekilleri"ne geçişini hızlandırmak için mutlaka bütün adımları atmak ve belli tavizler vermek zorundadır.

17— İtalyan Sosyalist Partisi'yle ilgili olarak III. Enternasyonal'in II. Kongresi, Torino Seksiyonu adına öneri olarak Parti Yönetim Kurulu'na sunulan ve "Ordine Nuovo"* adlı derginin 8 Mayıs 1920 tarihli sayısında yayınlanan ve Komünist Enternasyonal'in bütün temel ilkeleriyle tamamen uyum içinde bulunan partiye yönelik eleştirileri ve pratik önerileri esas olarak doğru bulur.

---

* *Haftalık dergi, 1920'de Torino'da kurulan İtalyan Sosyalist Partisi'nin sol kanadının organı. 1 Ocak 1921'den faşist rejim tarafından yenilgiye uğratılasıya kadar İtalyan Komünist Partisi'nin günlük organı.* ***—Alm. Red.***

O nedenle III. Enternasyonal'in II. Kongresi, İtalyan Sosyalist Partisi'nden, gerek bu önerileri, gerekse de Komünist Enternasyonal'in iki Kongresinin bütün kararlarını görüşmek, partinin siyasi çizgisini düzeltmek, partiyi, özellikle de partinin parlamento fraksiyonunu komünist olmayan unsurlardan temizlemek için olağanüstü bir kongre toplamaya çağırır.

18— III. Enternasyonal'in II. Kongresi, bu kongrenin özel kararlarında ayrıntısıyla çürütülmüş olan Parti'nin sınıf ve kitleyle ilişkisi üzerine görüşlerin, komünist partilerin burjuva parlamentolarına, ne kadar gerici de olsa sendikalara katılmama düşüncesini yanlış bulur; bu görüşler çoğunlukla "Almanya Komünist Partisi", kısmen "İsviçre Komünist Partisi", Viyana'daki Komünist Enternasyonal Doğu Avrupa Sekretaryası'nın organı "Komünizm", Amsterdam'da artık feshedilmiş bulunan Sekretarya ve bazı Hollandalı yoldaşlar, İngiltere'de aralarında örneğin "Sosyalist İşçi Federasyonu"nun da bulunduğu bazı örgütler, ayrıca Amerika'da "Dünya Sanayi İşçileri" (IWW) ve İngiltere'den "Sözcüler Komitesi" (Shop Stewards Committee) tarafından savunulmaktadır.

Bununla birlikte III. Enternasyonal'in II. Kongresi, bu örgütlerden, henüz resmen katılmamış olanların derhal Komünist Enternasyonal'e katılmalarını olanaklı görür ve arzu eder, çünkü burada, özellikle Amerika ve Avustralya'daki "Dünya Sanayi İşçileri", İngiltere'deki "Shop Stewards"la ilgili olarak, esas itibariyle fiili olarak Komünist Enternasyonal ilkelerine ayağını basan tamamen proleter ve kitlesel bir hareket söz konusudur. Bu tür örgütlerde burjuva parlamentolarına katılma üzerine yanlış görüşler, beraberlerinde, çoğu kez anarşistlerin de görüşleri olan küçük-burjuva anlayışlarını taşıyan burjuvazi içinden gelen unsurların oynadığı rolden çok, son derece devrimci ve kitleyle sıkı bağları olan proleterlerin siyasi tecrübesizliğiyle açıklanır.

O nedenle III. Enternasyonal'in II. Kongresi Anglosakson-

ülkelerdeki bütün komünist örgüt ve gruplardan, "Dünya Sanayi İşçileri" (IWW) ve "Shop Stewards"ın III. Enternasyonal'e derhal katılmaları gerçekleşmediği durumda, bu örgütlerle ve bunlara sempati duyan kitlelerle en dostça ilişki ve yakınlaşma politikası izlemelerini, onları bütün devrimler ve özellikle de 20. yüzyıldaki üç Rus devriminin deneyimlerine dayanarak, yukarıda sözü edilen görüşlerinin yanlışlığı üzerine dostça aydınlatmalarını ve bu örgütlerle birleşik komünist bir parti içinde kaynaşma yönünde tekrar tekrar girişimde bulunmaktan vazgeçmemelerini ister.

19— Bununla bağıntılı olarak Kongre, bütün yoldaşların, özellikle Latin ve Anglosakson ülkelerindeki yoldaşların dikkatini, savaştan sonra bütün dünyada anarşistler arasında proletarya diktatörlüğü ve Sovyet iktidarına karşı tutum sorununda derin bir düşünsel ayrılık yaşandığına çeker. Bu arada çoğu kez II. Enternasyonal partilerinin oportünizm ve reformizmine karşı duyulan tamamen haklı nefret tarafından anarşizme itilen proleter unsurlar arasında, proleter unsurlar Rusya, Finlandiya, Macaristan, Letonya, Polonya ve Almanya deneyimlerini öğrendikçe daha da yaygınlaşan, özellikle bu ilkelerin doğru kavranışı gözlemlenmektedir.

O nedenle Kongre, kitle içinden bütün proleter unsurların anarşizmden III. Enternasyonal'in yanına geçmelerini her biçimde desteklemeyi bütün yoldaşların görevi olarak görür. Kongre, gerçek komünist partilerin çalışmalarında başarının, aydınları değil, küçük-burjuva unsurları değil, kitle içindeki bütün proleter unsurları anarşizmden kendi tarafında ne ölçüde çekebildiğiyle ölçüldüğüne dikkat çeker.

4 Temmuz 1920

KOMÜNİST ENTERNASYONAL II. KONGRESİ'NDE ULUSLARARASI DURUM VE KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN ANA GÖREVLERİ ÜZERİNE RAPOR

19 Temmuz 1920

Yoldaşlar! Komünist Enternasyonal'in ana görevleri üzerine tez-ler* bütün dillerde yayınlandı ve (özelikle Rus yoldaşlar için) önemli bir yenilik sunmuyor, çünkü büyük ölçüde, sadece devrimci deneyimlerimizin, devrimci hareketimizden çıkan derslerin bazı özelliklerini bir dizi Batı ülkesine, Batı Avrupa'ya genişletmektedirler. O nedenle ben, kısaca da olsa konumun ilk bölümünü, yani uluslararası durumu daha ayrıntılı biçimde ele almak istiyorum.

Bugün şekillenmiş olduğu haliyle tüm uluslararası durumun temelini emperyalizmin ekonomik ilişkileri oluşturur. Kapitalizmin bu yeni, en yüksek ve son aşaması tüm 20. yüzyıl boyunca tam olarak gelişti. Elbette hepiniz, emperyalizmin en karakteris-

---

* *Bkz. Bu rapordan hemen önce bu ciltte basılmış tezler.* —***Red.***

tik, özsel özelliklerinin şunlar olduğunu biliyorsunuz: Sermaye korkunç bir boyuta ulaşmışmıştır. Serbest rekabetin yerini dev tekeller almıştır. Çok az sayıda kapitalist bazen koca sanayi dallarını elinde toplayabiliyor; bunlar, sık sık uluslararası karakter taşıyan birliklerin, kartellerin, satış kartellerinin ve tröstlerin eline geçiyor. Bu yolla tekelciler, sadece tek tek ülkelerde değil, bütün dünyada sanayi dallarının tümünü, mali bakımdan, mülkiyet hakkı itibariyle, kısmen de üretimle ilgili olarak gaspettiler. Bu temelde, çok az sayıda büyük bankanın, mali kralın ve mali kodamanın fiili olarak en özgür cumhuriyetleri bile mali monarşilere dönüştüren, o zamana kadar hiç bilinmeyen egemenliği gelişti. Bu durum, savaştan önce, kesinlikle devrimci olmayan örneğin Fransa'da Lysis gibi yazarlar tarafından açıkça kabul ediliyordu.

Bir avuç kapitalistin bu egemenliği, sadece çeşitli hammadde kaynaklarının ve üretim araçlarının en büyük kapitalistler tarafından gaspedilmesi anlamında değil, aynı zamanda sömürgelerin paylaşılmasının şimdilik son bulması anlamında da tüm dünya paylaşıldığında doruğuna ulaştı. Yaklaşık kırk yıl önce, altı kapitalist devletin boyunduruğuna tabi sömürge nüfus çeyrek milyardan fazla değildi. 1914'te savaştan önce sömürgelerdeki insan sayısı artık 600 milyona ulaşmıştı; ve bu sayıya daha o zamanlar yarı-sömürge durumunda bulunan İran, Türkiye, Çin gibi ülkeleri eklediğimizde, en zengin, en uygar ve en özgür ülkeler tarafından sömürge bağımlılığıyla köleleştirilmiş olan, yuvarlak rakamla bir milyar insan elde ederiz. Ancak siz, sömürge bağımlılığının, doğrudan siyasi, hukuki bağımlılık dışında daha tam bir dizi mali ve ekonomik bağımlılık ilişkileri anlamına geldiğini, çoğu kez en modern imha silahlarıyla donanmış Avrupa ve Amerikan emperyalist ordularının savunmasız ve silahsız sömürge ülke halklarını öldürdüğü kıyımlar şeklini aldığı için kimsenin savaş olarak değerlendirmediği bir dizi savaş anlamına geldiğini biliyorsunuz.

İşte tüm dünyanın bu paylaşılmasından, kapitalist tekelin bu egemenliğinden, çok az sayıda büyük bankanın —her devlette en çok iki, üç, dört ya da beş— bu mutlak iktidarından, kaçınılmaz bir şekilde 1914–1918 ilk emperyalist savaşı doğdu. Bu savaş tüm dünyanın yeniden paylaşılması içindi. Savaş, en büyük devletlerin bu küçücük gruplarından hangisi —İngiliz mi, Alman mı— tüm dünyayı yağmalama, boğma, sömürme olanağı ve hakkını elde edecek diye yapılıyordu. Bu sorunu savaşın nasıl İngiliz grubu lehine çözdüğünü biliyorsunuz. Ve bu savaşın sonucunda tüm kapitalist çelişkilerin kıyas kabul etmez biçimde şiddetlendiğini görüyoruz. Savaş bir çırpıda yaklaşık çeyrek milyar insanı bir sömürge halkınınkine benzer bir duruma soktu. Nüfusunun 130 milyon olduğu tahmin edilen Rusya'yı, 120 milyona varan nüfuslarıyla Avusturya-Macaristan, Almanya ve Bulgaristan'ı geriye attı. Almanya gibi kısmen en ileri, en aydın, en uygar ülkeler arasında sayılan ve teknolojik bakımdan çağdaş ilerlemenin doruğunda bulunan ülkelerdeki çeyrek milyar insan! Savaş Versailles Anlaşmasıyla bu insanlara, ilerlemiş halklara sömürge bağımlılığı, yoksulluk, açlık, felaket ve adaletsizlik getiren koşullar dayattı, çünkü bu anlaşmayla kuşaklar boyu bağlandılar ve şimdiye kadar hiçbir uygar halkın yaşamadığı koşullara itildiler. Dünyanın manzarası budur: Savaştan sonra bir çırpıda 1 milyar 250 milyon insan sömürge boyunduruğuna vurulmuştur, barışseverliğiyle övünen ve henüz dünyanın paylaşılmamış olduğu, tekellerin henüz egemen olmadığı, kapitalizmin nispeten barışçıl bir şekilde, büyük savaşçı çatışmalar olmadan gelişebildiği 50 yıl önce buna bir ölçüde hakkı olan en vahşi kapitalizmin sömürüsüne tabi kılınmıştır.

Şimdi, bu barış döneminin ardından baskı olağanüstü şiddetlendi, eskisinden de kötü bir sömürgesel ve askeri baskıya geri dönüldüğünü görüyoruz. Versailles Anlaşması, Almanya ve bir dizi yenik ülke için ekonomik var oluşun maddi olarak

imkânsız olduğu koşullar yarattı: haklardan tamamen yoksunluk ve aşağılanma.

Bundan kazanç sağlayan ulusların sayısı ne kadar? Bu soruyu yanıtlamak için, savaştan gerçekten kazançlı çıkan ve yığınla borcu olan bir ülke durumundayken tamamen herkesin ona borçlu olduğu bir ülkeye dönüşen Kuzey Amerika Birleşik Devletleri'nin nüfusunun 100 milyondan fazla olmadığını anımsamalıyız. Avrupa–Amerika çatışmasının dışmda kalarak ve muazzam Asya kıtasının içlerine girerek çok şey kazanan Japonya'nın nüfusu 50 milyondur. Bu ülkelerden sonra en kazançlı çıkan İngiltere'nin nüfusu 50 milyondur. Ve buna savaş sırasında zenginleşen nüfusları son derece az tarafsız ülkeleri eklediğimizde, yuvarlak rakamla 250 milyona ulaşırız.

Emperyalist savaştan sonra biçimlendiği haliyle dünyanın manzarası ana hatlarıyla böyledir. Ezilen sömürgelerde, diri diri parçalanan İran, Türkiye, Çin gibi ülkelerde; yenilmiş ve sömürge durumuna düşürülmüş ülkelerde 1 milyar 250 milyon insan. Eski konumlarını koruyan ülkelerdeki insan sayısı ise çeyrek milyardan fazla değil. Fakat bu ülkelerin hepsi iktisaden Amerika'ya bağımlı hale geldiler ve savaş sırasında askeri olarak bağımlıydılar, çünkü savaş tüm dünyayı sarmış ve tek bir ülkenin bile gerçekten bağımsız kalmasına izin vermemişti. Ve son olarak, dünyanın paylaşılmasından elbette sadece üst kesimin, kapitalistlerin kazançlı çıktığı ülkelerde 250 milyon insan söz konusu. Böylece dünyanın toplam nüfusu demek olan yaklaşık 1 milyar 750 milyon rakamına ulaşıyoruz. Size dünyanın bu manzarasını anımsatmak istedim, çünkü kapitalizmin, empeyalizmin devrime yol açan tüm temel çelişkileri, başkanın sözünü ettiği II. Enternasyonal'e karşı amansız mücadeleye yol açmış olan işçi hareketi içindeki bütün temel çelişkiler dünya nüfusunun paylaşılmasıyla bağıntılıdır.

Bu rakamlar, dünyanın ekonomik manzarasını sadece kaba, genel hatlarıyla veriyor elbette. Ve elbette, yoldaşlar, tüm dünya nüfusunun paylaşılması sonucunda, mali sermayenin sömürüsü, kapitalist tekellerin sömürüsü kat kat artmıştır.

Sadece sömürge, yenik ülkeler bağımlılığa düşmekle kalmıyorlar, aynı zamanda muzaffer ülkelerin her birinde de çelişkiler daha da şiddetlendi, bütün kapitalist çelişkiler şiddetlendi. Bunu, bazı örnekler vererek kısaca göstermek istiyorum.

Devlet borçlarını alalım. En önemli Avrupa devletlerinin borçlarının 1914–1920 yılları arasında en az yedi kat arttığını biliyoruz. Özellikle büyük bir önem kazanan bir ekonomik kaynağı da aktarmak istiyorum: Bu kaynak, "Barışın Ekonomik Sonuçları" adlı kitabın yazarı, hükümet görevlisi olarak Versailles görüşmelerine katılan, bu görüşmeleri en yakından burjuva bakış açısıyla gözlemleyen, meseleyi adım adım esaslı surette incelemiş ve iktisatçı olarak müzakerelerde bulunmuş olan İngiliz diplomat Keynes'tir. O, herhangi bir devrimci komünistin vardığı sonuçlardan daha ikna edici, daha anlaşılır, daha öğretici sonuçlara varmıştır, çünkü bu sonuçları çıkaran tam anlamıyla bir burjuvadır, —herhangi bir darkafalı İngiliz gibi, kaba, vahşi, barbar bir şey olarak düşündüğü— Bolşevizmin amansız karşıtı biridir. Keynes, Versailles Barışıyla Avrupa'nın ve bütün dünyanın iflasa doğru gittiği sonucuna varmıştır. Keynes istifa etti ve kitabını hükümetin yüzüne çarparak şöyle dedi: "Yaptığınız çılgınlıktır." Size onun rakamlarını aktarmak istiyorum, bu rakamlar esas olarak şunu gösteriyor.

En önemli güçlerin karşılıklı borçlanmaları ne durumda? 10 altın ruble = 1 pound sterlin üzerinden İngiliz pound sterlinini altın rubleye çeviriyorum. Ve ortaya Amerika Birleşik Devletleri'nin alacaklarının 19 milyar, vereceklerinin sıfır olduğu çıkıyor. Savaştan önce ise İngiltere'ye borçluydu. Levi yoldaş, 14 Nisan 1920'de, KPD'nin son kongresine sunduğu raporda, çok

doğru olarak, şimdi dünyada bağımsız davranan iki devlet kaldığına dikkat çekmişti: İngiltere ve Amerika. Mali açıdan sadece Amerika tamamen bağımsızdır. Savaştan önce borçluydu, şimdi sadece alacaklı. Tüm diğer devletler borçlu durumda. İngiltere alacaklarının 17 milyar, vereceklerinin 8 milyara ulaştığı bir duruma düşmüştür. Yarı yarıya borçlu hale gelmiştir. Alacaklarının 6 milyarı ise Rusya'nın borcudur. Rusya'nın savaş sırasında aldığı savaş malzemesi bu borca dahil edilmiştir. Kısa süre önce Rus Sovyet hükümetinin temsilcisi olarak borç anlaşması üzerine Lloyd George ile konuşma olanağı bulan Krasin, bilim adamları ve politikacıları, İngiliz hükümetinin liderlerini, bu borçların ödeneceğine inanıyorlarsa tuhaf bir yanılgı içinde bulundukları konusunda iyice aydınlattı. Ve İngiliz diplomatı Keynes bu yanılgıyı açığa çıkarmış bulunuyor.

Sözkonusu olan, Rus devrimci hükümetinin borçları ödemek istememesi ve istemediği değildir elbette sadece. Hiçbir hükümet bu borçları ödeyemezdi, çünkü bu borçlar, şimdiye kadar yirmi kez ödenmiş olanların üzerine konan tefeci kârlarıdır. Ve Rus devrimci hareketi için en ufak bir sempati beslemeyen aynı burjuva Keynes, şu açıklamayı yapmıştır: "Bu borçların hesaba katılmaması çok doğaldır."

Keynes Fransa'yla ilgili olarak şu rakamları verir: Alacakları 3,5 milyar, verecekleri 9,5 milyar! Ve bu, bizzat Fransızların tüm dünyanın tefecisi olarak adlandırdıkları bir ülkedir, çünkü "tasarrufları" çok büyüktü; Fransa'ya dev bir sermaye sağlayan sömürgesel ve mali yağma politikası ona, milyarlarca borç verme olanağı tanıyordu — özellikle de Rusya'ya. Bu borçlar büyük kârlar getiriyordu. Ve bütün bunlara rağmen, zafere rağmen Fransa borçlu durumuna düşmüştür.

Bir komünist olan Braun yoldaşın "Savaş Borçlarını Kim Ödemeli?" (Leipzig 1920) adlı kitabında aktardığı bir Amerikalı burjuva kaynak, borçların milli servete oranını şöyle saptıyor:

Galip ülkeler İngiltere ve Fransa'da borçlar tüm milli servetin %50'sinin üzerindedir. İtalya'da bu oran %60–70, Rusya'da %90'dır. Fakat bildiğiniz gibi bu borçlar bizi ilgilendirmiyor, çünkü biz, daha Keynes'in broşürü çıkmadan önce onun isabetli öğüdüne uymuş ve bütün borçları iptal etmiştik.

Ne var ki Keynes burada bir darkafalının alışılmış kaçıklığını ele veriyor: bütün borçları reddetme öğüdü verirken, bundan Fransa'nın elbette sadece kazançlı çıkacağını, İngiltere'nin fazla bir kaybı olmayacağını, çünkü Rusya'dan zaten alınacak bir şey olmadığını ve asıl Amerika'nın kaybının büyük olacağını açıklıyor. Ne var ki Keynes, Amerika'nın "alicenaplığı"na güveniyor! Bu konuda biz Keynes ve diğer küçük-burjuva pasifistlerinden farklı düşünüyoruz. Borçların reddedilmesi konusunda başka bir şey beklemeleri gerektiğine ve başka bir yönde çalışmaları gerektiğine, fakat hiçbir durumda kapitalist bayların "alicenaplığı"na güvenmemeleri gerektiğine inanıyoruz.

Bu son derece kısa rakamlardan, emperyalist savaşın muzaffer ülkeler için de dayanılmaz bir durum yarattığı görülüyor. Ücretlerle artan fiyatlar arasındaki korkunç orantısızlık da buna kanıttır. Giderek kabaran devrime karşı tüm dünyanın burjuva düzenini korumak için kurulan Yüksek Ekonomi Konseyi, bu yılın 8 Mart'ında, elbette işçilerin sermayenin köleleri olarak kalmaları koşuluyla düzen, çalışkanlık ve tutumluluk çağrısıyla biten bir karar aldı. Bu Yüksek Ekonomi Konseyi, Antant'ın organı, tüm dünya kapitalistlerinin organı, şunları saptadı:

Amerika Birleşik Devletleri'nde yiyecek maddesi fiyatları ortalama yüzde 120, ücretler ise sadece yüzde 100 artmıştır. İngiltere'de yiyecek fiyatları yüzde 170, ücretler yüzde 130 artmıştır. Fransa'da yiyecek fiyatları yüzde 300, ücretler yüzde 200, Japonya'da yiyecek fiyatları yüzde 130, ücretler yüzde 60 artmıştır. (Braun yoldaşın sözünü ettiğim broşüründeki rakamla-

rı ve 10 Mart 1920 tarihli "Times"dan Yüksek Ekonomi Konseyi'nin rakamlarını aktarıyorum.)

Böyle bir durumda işçiler arasında isyanın, devrimci ruh ve düşüncenin artmasının, kendiliğinden kitle grevlerinin artmasının kaçınılmaz olduğu açıktır. Çünkü işçilerin durumu dayanılmaz hale gelmektedir. İşçiler kendi deneyimleri temelinde, kapitalistlerin savaştan müthiş zenginleştiklerini, giderleri ve borçları ise işçilerin sırtına yüklediklerini görüyorlar. Kısa süre önce alınan bir telgraf haberinde, "zararlı ajitatörler"den kurtulmak için Amerika'nın 500 komünisti daha Rusya'ya yollamak istediği bildiriliyordu.

Amerika değil 500, 500.000 Rus, Amerikan, Japon, Fransız "ajitatör"ünü Rusya'ya gönderecek de olsa, bu meseleyi hiçbir şekilde değiştirmez, çünkü fiyatların bu orantısızlığı devam edecektir ve ona karşı hiçbir şey yapamazlar. Ona karşı hiçbir şey yapamazlar, çünkü ülkelerinde özel mülkiyet çok sıkı bir biçimde korunmakta, "kutsal" sayılmaktadır. Bunu unutmamak gerekir. Çünkü sömürücülerin özel mülkiyeti sadece Rusya'da kaldırılmıştır. Fiyatlardaki bu orantısızlığa karşı kapitalistler hiçbir şey yapamazlar, işçiler ise eski ücretleriyle yaşayabilecek durumda değiller. Eski yöntemlerle bu sefalete karşı hiçbir şey yapılamaz, hiçbir münferit grev, hiçbir parlamenter mücadele, hiçbir seçim burada başarılı olamaz, çünkü "özel mülkiyet kutsaldır" ve kapitalistler öyle borçlar yığmışlardır ki, bütün dünya bir avuç insan tarafından köleleştirilmiştir. İşçilerin yaşam koşulları ise gittikçe dayanılmazlaşmaktadır. Sömürücülerin "özel mülkiyeti"ni kaldırmaktan başka bir çıkar yol yoktur.

Şubat 1920 tarihli "Dışişleri Halk Komiserliği Postası"nda değerli bölümler yayınlanan "İngiltere ve Dünya Devrimi" adlı broşüründe Lapinski yoldaş, İngiltere'de kömürün ihraç fiyatının, resmi sanayi çevrelerinin öngördüğünün iki katı olduğuna dikkat çekiyor.

Lancashire'da hisse senetlerinin değeri yüzde 400'e çıktı. Bankaların kârı en az yüzde 40–50'dir; şunu da vurgulamak gerekir ki, bankaların kârını saptarken bütün banka yöneticileri, kârın aslan payını, kâr olarak değil, ödemeler, kâr payı vs. olarak göstermek suretiyle gizlemeyi çok iyi bilmektedirler. Yani burada da inkâr edilemez ekonomik olgular bir avuç insanın servetinin inanılmaz derecede büyüdüğünü, işçi sınıfının sefaleti giderek artarken lüksün bütün sınırları aştığını gösteriyor. Özellikle Levi yoldaşın sözünü ettiğim raporunda olağanüstü isabetli biçimde tanımladığı şu husus vurgulanmalıdır: Para değerinin değişmesi. Borçlardan, kâğıt para emisyonundan vs. dolayı para her yerde değer yitirdi. Daha önce sözünü ettiğim aynı burjuva kaynak, yani Yüksek Ekonomi Konseyi'nin 10 Mart 1920 tarihli açıklaması, dolarla karşılaştırıldığında İngiltere'de paranın değer yitiminin yaklaşık üçte bir, Fransa ve İtalya'da üçte iki olduğunu, Almanya'da ise yüzde 96'ya ulaştığını belirten bir hesap sunmuştur.

Bu olgu, kapitalist dünya ekonomisi mekanizmasının tamamen çözülmekte olduğunu gösteriyor. Kapitalizm altında hammadde temini ve ürünlerin pazarlanmasının dayandığı ticari ilişkiler artık sürdürülemez. Sürdürülemez, çünkü para değerinin değişmesi sonucunda bir dizi ülke tek bir ülkeye tabi kılınmıştır. Zengin ülkelerden hiçbirinin var olma ya da ticaret yapma olanağı yoktur, çünkü ürünlerini satamıyor ve hammadde alamıyor.

Aynı Amerika'nın, bütün ülkelerin tabi olduğu bu en zengin ülkenin ne bir şey satabilmesi, ne de alabilmesi bundandır. Ve Versailles görüşmelerinin tüm korkunçluğunu yaşamış olan aynı Keynes, kapitalizmi savunma konusundaki tüm kararlılığına rağmen, Bolşevizme karşı tüm nefretine rağmen, bu olanaksızlığı kabul etmek zorunda kalmıştır. Ayrıca ben, Keynes'in gerçek Wilson'u ve gerçek "Wilsonizm"i anlattığı pasajların etki gücüyle boy ölçüşebilecek bir komünist ya da herhangi bir dev-

rimci çağrının olabileceğine inanmıyorum. Wilson, Wilson'un "sosyal barışı" kurtaracağı, sömürücülerle sömürülenleri uzlaştıracağı ve sosyal reformlar gerçekleştireceği umuduyla Wilson'un "14 maddesi" üzerine ant içen ve hatta Wilson'un politikasının "kökleri" üzerine "bilge" kitaplar yazan Keynes, II. Enternasyonal ve hatta ikibuçukuncu Enternasyonal'in birçok kahramanı ayarındaki küçük-burjuvaların ve pasifistlerin ilahıydı. Keynes son derece çarpıcı biçimde, Wilson'un nasıl budala yerine konduğunu ve bu hayallerin sermayenin soğukkanlı, pratik, bezirgânca politikasıyla, Clemenceau ve Lloyd George gibi bayların politikasıyla daha ilk temasta nasıl tuzla buz olduğunu açığa çıkarmıştır. İşçi kitleleri şimdi kendi deneyimleri sayesinde Wilson'un politikasının "kökleri"nin sadece papazca bir aptallık, küçük-burjuva safsatalar ve sınıf mücadelesini hiç anlayamamak olduğunu daha açık biçimde görüyorlar — bilge ukalalar ise bunu Keynes'in kitabından bile çıkarabilirlerdi.

Bütün bunlardan tamamen kaçınılmaz ve doğal bir şekilde iki koşul, iki tür temel ilişki çıkar. Bir yanda kitlelerin, özellikle de 1 milyar 250 milyon insanın, yani tüm dünya nüfusunun yüzde 70'inin sefalet ve yıkımı artmıştır. Bunlar, hukuken hiçbir hakka sahip olmayan nüfusuyla sömürge, bağımlı ülkelerdir; mali haydutlara "manda"ları verilen ülkelerdir. Ayrıca Versailles Anlaşması, aynı şekilde Rusya'yla ilgili gizli anlaşmalar yenik ülkelerin köleleştirilmesini saptamıştır, fakat bunların gerçek gücü, şu kadar milyar borcumuzun olduğu yazılı olan kâğıt parçalarınınki kadardır. Böylece dünya tarihinde 1 milyar 250 milyon insanın yağmalanma, köleleştirilme, bağımlılık, sefalet ve açlığının hukuken onaylanmasının ilk örneğini görüyoruz.

Öte yandan ise alacaklı haline gelen tüm ülkelerde işçiler dayanılmaz bir duruma itildiler. Savaş tüm kapitalist çelişkileri inanılmaz biçimde şiddetlendirdi; gittikçe artan derin devrimci kaynaşmanın kaynağı budur, çünkü savaşta insanlar askeri di-

siplin altına alınmışlar, ölüme sürülmüşler ya da doğrudan ağır askeri cezalarla tehdit edilmişlerdi. Savaş sırasında ilişkiler ekonomik gerçekliği gözden geçirme olanağı vermiyordu. Yazarlar, şairler, papazlar ve tüm basın savaşı yüceltmenin dışında hiçbir şeyle ilgilenmiyordu. Savaşın sona ermiş olduğu bugün teşhirler başladı. Brest-Litovsk Barışı'yla birlikte Alman emperyalizmi teşhir olmuştur. Emperyalizmin zaferi olacakken, onun yenilgisi olan Versailles Barışı teşhir olmuştur. Keynes örneği, başka şeylerin yanı sıra, Avrupa ve Amerika'da onbinlerce, yüzbinlerce küçük-burjuvanın, aydının ya da sadece azçok gelişmiş, eğitim görmüş insanın nasıl, görevinden istifa edip, hükümetinin yüzüne onun maskesini indiren bir kitap fırlatan Keynes'in yolunu izlediklerini gösteriyor. Keynes, bütün bu "özgürlük için savaş" vs. sözlerinin yalandan başka bir şey olmadığını, sonuçta sadece bir avuç insan zenginleşirken çoğunluğun sefalet ve köleliğe düştüğünü kavrar kavramaz binlerin, yüzbinlerin bilinçlerinde cereyan eden ve cereyan edecek olan şeyi göstermiştir. Burjuva Keynes, İngilizler'in, hayatlarını kurtarmak, İngiliz ekonomisini kurtarmak için, Almanya ile Rusya arasında serbest ticari ilişkilere başlanmasını sağlamak zorunda olduklarını söylüyor! Bu nasıl sağlanabilir? Keynes'in önerdiği gibi, bütün borçlar iptal edilerek! Bu sadece bilge iktisatçı Keynes'in düşüncesi değildir. Milyonlarca insan bu düşünceye varıyor ve vardı. Milyonlarca insan, burjuva iktisatçıların nasıl borçları reddetmekten başka çıkar yol olmadığını söylediklerini duyuyor. O nedenle de (borçları iptal eden) "Bolşeviklere lanet olsun!", biz Amerika'nın "alicenaplığı"na başvuralım! Böyle iktisatçılara ve Bolşevizm ajitatörlerine, Komünist Enternasyonal Kongresi adına bir teşekkür mesajı göndermemiz gerekir sanırım.

Eğer Keynes'in anlattığı gibi, bir yandan kitlelerin ekonomik durumu dayanılmaz hale gelmişse, öte yandan ise herşeye kadir bir avuç muzaffer ülke arasında da çözülme başlamış ve

gittikçe ilerliyorsa, dünya devriminin iki önkoşulu da gelişiyor demektir.

Artık önümüzde tüm dünyanın biraz daha tam bir manzarası duruyor. Dayanılmaz koşullarda yaşayan 1 milyar 250 milyon insanın bir avuç zengine bağımlı olmasının ne demek olduğunu biliyoruz. Ve öte yandan halklara, Milletler Cemiyeti'nin savaşlara son verdiğini ve bundan sonra hiç kimsenin barışı bozmasına izin vermeyeceğini açıkladığı Milletler Cemiyeti Anlaşması sunulduğunda; tüm dünya emekçilerinin son umudu olan bu anlaşma yürürlüğe girdiğinde, bu bizim için büyük bir zafer olmuştur. Anlaşma henüz yürürlüğe girmemiş olduğu müddetçe, şöyle diyorlardı: Almanya gibi bir ülkeye özel koşullar dayatılmadan olmaz; anlaşma yapılınca, bunun ne kadar iyi gittiğini göreceksiniz. Ve anlaşma açıklandığında, Bolşevizmin en azgın karşıtları, anlaşmayı reddetmek zorunda kaldılar! Anlaşma yürürlüğe girdiğinde, en zengin ülkelerin küçücük grubunun*, "dört büyükler"in — Clemenceau, Lloyd George, Orlando ve Wilson — masaya yeni koşullar yaratmak için oturmuş oldukları görüldü! Anlaşma mekanizmasının işlemeye başlaması ise tam bir çöküşe yol açtı!

Bunu Rusya'ya karşı savaşlarda gördük. Tüm ülkeler arasında, tüm dünyaya hükmeden en zengin, en güçlü devletler arasında en geri olan güçsüz, harap olmuş, ezilmiş Rusya'nın muzaffer olduğu görüldü. Bu devletlerin karşısına az çok dengi bir güç bile çıkaramazken bu işten muzaffer çıktık. Neden? Çünkü aralarında birlikten eser bile yoktu, çünkü her devlet diğerine karşı tutum içindeydi. Fransa Rusya'nın borçlarını ödemesini ve Almanya'ya karşı bir tehdit gücü olmasını istiyordu. İngiltere

* *Söz konusu olan dört emperyalist ülke Fransa, İngiltere, Amerika ve İtalya'dır; bunların temsilcilerini Lenin "dört büyükler" olarak adlandırır.* ***—Alm. Red.***

Rusya'nın bölünmesini istiyordu. İngiltere Bakû petrollerini ele geçirmeye ve Rusya'nın kenar devletleriyle anlaşmalar imzalamaya çalışıyordu. Resmi İngiliz belgeleri arasında, yaklaşık altı ay önce, Aralık 1919'da, Moskova ve Petersburg'a girme sözü vermiş tüm devletlerin (bunlar 14 devlettir) olağanüstü bir titizlikle tek tek sayıldığı bir kitap bulunuyor. İngiltere politikasını bu devletler üzerine inşa etmiş ve bunlara milyonlarca borç para vermişti. Şimdi bütün bu hesaplar bozuldu ve bütün borçlar suya düştü.

Milletler Cemiyeti'nin yarattığı durum budur. Bu anlaşmanın sürdüğü her gün Bolşevizm için en iyi ajitasyondur. Çünkü kapitalist "düzen"in en güçlü yandaşları bütün sorunlarda birbirlerinin ayağına çelme takma çabası içinde olduklarını gösteriyorlar. Türkiye, İran, Mezopotamya ve Çin'in paylaşılması nedeniyle Japonya, İngiltere, Amerika ve Fransa arasında şiddetli bir mücadele yaşanıyor. Bu ülkelerin burjuva basını, burunlarının dibindeki ganimeti kaptıkları için "meslektaşları"na karşı en azgın saldırılar, öfkeli hakaretlerle dolu. Bu bir avuç en zengin ülkenin en önde gelenleri arasında tam bir çözülme görüyoruz. "İleri" ve uygar kapitalizmin kendilerine dayatmak istediği kölelik altında yaşamak 1,25 milyar insan için olanaksızdır; ve bu dünya nüfusunun yüzde 70'idir. Bir avuç en zengin ülke, İngiltere, Amerika ve Japonya (Japonya, Doğu ülkelerini, Asya ülkelerini yağmalama olanağı buldu, fakat bağımsız mali ve askeri güce sahip değildir ve başka bir ülkenin desteği olmadan yapamaz) — bu iki üç ülke, ekonomik ilişkileri düzenleyebilecek durumda değildir ve politikalarıyla, Milletler Cemiyeti'ndeki ortaklarının politikasını baltalama çabası güdüyorlar. Dünya krizi buradan kaynaklanıyor. Ve krizin bu ekonomik kökleri Komünist Enternasyonal'in parlak başarılarının esas işaretleridir.

Yoldaşlar! Şimdi, devrimci eylemimizin temeli olarak devrimci kriz sorununa geliyoruz. Ve burada herşeyden önce iki

yaygın yanılgıyı vurgulamalıyız. Bir yandan burjuva iktisatçıları bu krizi, İngilizlerin şık sözcüğünün ifadesiyle bir "arıza" olarak gösteriyorlar. Öte yandan, bazen devrimciler, krizden kesinlikle hiçbir çıkış yolunun bulunmadığını kanıtlamaya çalışıyorlar.

Bu bir yanılgıdır. Mutlak çaresiz durumlar yoktur. Burjuvazi aklını yitirmiş küstah bir haydut gibi davranıyor, aptallık üstüne aptallık yapıyor, durumu ağırlaştırıyor ve kendi batışını hızlandırıyor. Bütün bunlar doğru. Fakat burjuvazi için sömürülenlerin herhangi bir azınlığını küçük tavizlerle uyutma, ezilen ve sömürülenlerin herhangi bir kesiminin herhangi bir hareketini ya da bir ayaklanmasını bastırma olanağının kesinlikle bulunmadığını "kanıtlamak" mümkün değildir. Peşinen "mutlak" çaresizliği "kanıtlamak" istemek, boş bir ukalalık ya da bir kavram ve sözcük oyunu olur. Bu ve benzer sorunlarda gerçek "kanıt" sadece pratik olabilir. Burjuva düzeni tüm dünyada korkunç bir devrimci krizden geçiyor. Şimdi devrimci partilerin pratiğiyle, bu partilerin bu krizden devrimin başarısı, zaferi için yararlanacak yeterli hedef berraklığına, örgütlülüğe, sömürülen kitlelerle bağlara, kararlılığa ve yeteneğe sahip olduğunu "kanıtlamak" zorundayız.

Komünist Enternasyonal'in bu Kongresi'nde esas olarak bu "kanıtı" hazırlamak için biraraya geldik.

III. Enternasyonal'e katılmak isteyen partilerde oportünizmin hâlâ ne ölçüde hüküm sürdüğüne, bazı partilerin çalışmasının devrimci sınıfı devrimci krizden yararlanmaya hazırlamaktan ne ölçüde uzak olduğuna örnek olarak, İngiliz "Bağımsız İşçi Partisi" lideri Ramsay Macdonald'a işaret etmek istiyorum. Tam da bugün bizi de ilgilendiren temel sorunları ele alan "Parlamento ve Devrim" adlı kitabında Macdonald, meseleleri burjuva pasifistleri gibi anlatıyor. Bir devrimci krizin varlığını, devrimci ruh halinin yayıldığını, işçi kitlelerinin Sovyet iktidarı ve proletarya diktatörlüğüne sempati duyduğunu (dikkat: İngil-

tere'den söz ediliyor), proletarya diktatörlüğünün İngiliz burjuvazisinin bugünkü diktatörlüğünden daha iyi olduğunu kabul ediyor.

Fakat Macdonald yine de, sınıflarüstü bir hükümet düşü gören tam bir burjuva pasifisti ve uzlaşmacısı, bir küçük-burjuva olarak kalıyor. Macdonald, bütün burjuva yalancıları, safsatacıları ve ukalaları gibi, sınıf mücadelesini sadece "tasviri bir olgu" olarak kabul ediyor. Macdonald Rusya'da Kerenski'nin, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin "demokratik", güya sınıflarüstü bir hükümet kurma yönündeki deneyimlerini, Macaristan, Almanya gibi ülkelerdeki benzer deneyimleri suskunlukla geçiştiriyor. Macdonald partisini ve bu burjuvayı bir sosyalist ve bu darkafalıyı bir önder sanma talihsizliğindeki işçileri şu sözlerle uyutuyor: "Bunun (yani devrimci krizin, devrimci galeyanın) geçeceğini, yine yoluna gireceğini biliyoruz." Savaş kaçınılmaz olarak bir kriz yaratmış, savaştan sonra herşey, bir hamlede olmasa da "yine yoluna girecek"miş!

Ve bunu, Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen bir partinin lideri olan bir insan yazıyor. Burada, Fransa Sosyalist Partisi ve Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi'nin zirvelerinde de sık sık gözlemlenebilen bir şeyin, yani sadece devrimci krizden devrimci anlamda yararlanma acizliğinin değil, aynı zamanda bu iradeden de yoksunluğun; ya da başka bir deyişle parti ve sınıfın proletarya diktatörlüğüne gerçekten devrimci hazırlanması konusunda acizlik ve irade yoksunluğunun, nadir açıkyüreklilikte ve o nedenle de bir o kadar değerli bir açıklanışıyla karşı karşıyayız.

Bugün II. Enternasyonal'e sırt çeviren çok, pekçok partinin temel olumsuzluğu budur. Tam da bu yüzden, en çok Kongre'ye sunduğum tezlerle ilgilenmek, tam da bu nedenle proletarya diktatörlüğüne hazırlık görevlerinin mümkün olduğunca somut ve tam bir tanımını vermek istiyorum.

Bir örnek daha. Geçenlerde Bolşevizme karşı yeni bir kitap yayınlandı. Bu tür kitaplar şimdi Avrupa ve Amerika'da olağanüstü çok sayıda yayınlanıyor ve Bolşevizme karşı ne kadar çok kitap yayınlanırsa kitleler arasında ona sempati o kadar güçleniyor ve hızla büyüyor. Otto Bauer'in "Bolşevizm mi, Sosyal-Demokrasi mi?" adlı kitabını kastediyorum. Bu kitapta Almanlara Menşeviklerin ne olduğu anlaşılır biçimde gösterilmektedir, ki onların Rus devriminde oynadıkları utanç verici rol hakkında tüm ülkelerin işçilerinin kafası yeterince berraktır. Otto Bauer, Menşevizme duyduğu sempatiyi gizlemesine rağmen baştan sona Menşevik bir broşür sunmuştur. Şimdi Avrupa ve Amerika'da Menşevizmin özü hakkında daha sağlıklı bir aydınlatma yaymak gerekiyor, çünkü bu Bolşevizme karşı düşmanca tutum içinde olan bütün sözde sosyalist, sosyal-demokrat ve benzeri eğilimler için genel bir kavramdır. Avrupa'da Menşevizmin ne olduğunu yazmak biz Ruslar için sıkıcı olurdu. Otto Bauer kitabında bunu gerçekten göstermiştir ve biz bu kitabı yayınlayacak ve diğer dillere çevirtecek tüm oportünist ve burjuva yayıncılara peşinen teşekkür ediyoruz. Bauer'in kitabı, komünizmin ders kitaplarını tamamlayan tuhaf da olsa yararlı bir kitaptır. Otto Bauer'in herhangi bir paragrafını, herhangi bir değerlendirmesini alın ve burada Menşevizmin neden ibaret olduğunu, Kerenski, Scheidemann vs. dostlarının, sosyalizme ihanet edenlerin pratiğine yol açan anlayışların köklerinin nerede bulunduğunu gösterin — bu, birinin komünizmi özümseyip özümsemediğini belirlemek için yapılacak "sınav"da yararlılık ve başarıyla yeralabilecek bir ödev olurdu. Bu problem çözülemiyorsa, henüz komünist olunmamış demektir ve bu durumda Komünist Partisi'ne girmemek daha iyi olur.

Otto Bauer, uluslararası oportünizmin tüm özünü bir tek cümlede öyle mükemmel ifade etmiştir ki, bunun için, eğer Viyana'da istediğimizi yapabilecek durumda olsaydık, daha yaşarken onun heykelini dikmemiz gerekirdi. Bugünkü demokrasiler-

deki sınıf mücadelesinde zor kullanmak —diye ilan ediyor O. Bauer— "sosyal güç faktörlerinin ırzına geçmek" olurdu.

Bunun muhtemelen biraz tuhaf ve anlaşılmaz geldiğini mi düşünüyorsunuz? Bu, Marksizmin ne hale getirildiğine, devrimci teorinin hangi yavanlığa ve sömürücülerin savunusuna kadar tahrif edilebileceğine bir örnektir. "Sosyal güç faktörleri"nin, sayısal güç, örgütlülük, üretim ve dağıtım sürecindeki konum, eylemlilik ve eğitimden oluştuğu "teori"sini ileri sürmek için darkafalı bir Alman olmak gerekir. Kırda toprak kölesi ve kentte işçi çiftlik sahibine ve kapitaliste karşı devrimci bir şiddet eylemine giriştiğinde, bu kesinlikle proletarya diktatörlüğü değil, kesinlikle halkı sömürenlere ve ezenlere karşı bir zor eylemi değildir. Kesinlikle değildir! Bu — "sosyal güç faktörlerinin ırzına geçmek"tir.

Örneğim belki biraz komik kaçtı. Fakat ne yapalım, oportünizmin Bolşevizme karşı mücadelesinin komikliğe dönüşmesi bugünkü oportünizmin özünde yatıyor. İşçi sınıfını, bu sınıfın tüm düşünen unsurlarını, uluslararası Menşevizmin (Macdonald, O. Bauer ve suç ortaklarının) Bolşevizme karşı mücadelesine çekmek — Avrupa ve Amerika için en yararlı ve en acil görev budur.

Burada şu soruyu sormamız gerekiyor: Avrupa'da bu eğilimlerin sağlamlığı neyle açıklanır ve bu oportünizm Avrupa'da neden bizdekinden daha güçlüdür? Çünkü ileri ülkeler uygarlıklarını, bir milyar ezilen insanın sırtından yaşama olanağı sayesinde yarattılar ve yaratıyorlar, çünkü bu ülkelerin kapitalistleri kendi ülkelerinin işçilerini yağmalayarak elde edebileceklerinden daha fazla kâr elde ediyorlar.

Savaştan önce, en zengin üç ülke İngiltere, Fransa ve Almanya'nın diğer gelirleri hariç, tek başına sermaye ihracından elde ettikleri gelirin yılda 8–10 milyar frank olduğu tahmin ediliyordu.

Bu cazip meblağın diyelim ki yarım milyarının, işçi liderlerine, işçi aristokrasisine ve her türlü rüşvet için sadaka olarak verilebileceği açıktır. Bütün bunlar rüşvete çıkar. Bunun binlerce yolu var: en büyük merkezlerde kültürü kalkındırarak, eğitim kurumları kurarak, kooperatif liderleri, sendika liderleri ve parlamento fraksiyonu liderleri için binlerce post yaratarak. Bu, modern uygar kapitalist ilişkilerin olduğu her yerde oluyor. Ve bu milyarlarca ekstra kârlar işçi hareketi içinde oportünizmin ekonomik temelini oluşturur. Amerika, İngiltere ve Fransa'da oportünist liderlerin, işçi sınıfının üst katmanının, işçi aristokrasisinin kıyaslanamayacak kadar güçlü inatçılığını görüyoruz; bunlar, komünist harekete daha güçlü biçimde direniyorlar. O nedenle, Avrupa ve Amerikan işçi partilerinin bu hastalıktan kurtarılmasının bizdekinden daha büyük zorluklarla gerçekleşeceğine hazır olmalıyız. III. Enternasyonal'in kuruluşundan beri bu hastalığın iyileştirilmesinde büyük başarılar elde edildiğini biliyoruz, fakat tayin edici son noktaya henüz gelmedik: tüm dünyada işçi partilerinin, proletaryanın devrimci partilerinin burjuva etkisinden, kendi saflarındaki oportünistlerden temizlenmesi henüz bitmiş olmaktan uzaktır.

Bunu somut olarak nasıl yapacağımıza girmek istemiyorum. Bundan yayınlanan tezlerimde söz ediliyor. Şimdi benim görevim, bu olgunun derin ekonomik köklerine işaret etmektir. Bu hastalık uzadı gitti ve iyileşmesi iyimserlerin umabileceklerinden daha uzun zaman alıyor. Oportünizm başdüşmanımızdır. İşçi hareketinin tepesindekilerdeki oportünizm, proleter değil burjuva sosyalizmidir. Pratik, oportünist doğrultuya mensup işçi hareketi önderlerinin burjuvaziyi burjuvalardan daha iyi savunduklarını kanıtlamıştır. Eğer işçilerin önderliği bunların elinde olmasaydı burjuvazi tutunamazdı. Bunu sadece Rusya'daki Kerenski rejiminin tarihi değil, başındaki sosyal-demokrat hükümetiyle Almanya'daki demokratik cumhuriyet de kanıtlıyor; bunu Albert Thomas'ın kendi burjuva hükümetiyle ilişkisi kanıtlı-

yor. Bunu, Amerika ve İngiltere'deki benzer deneyimler kanıtlıyor. Başdüşmanımız budur ve bu düşmanı yenilgiye uğratmak zorundayız. Kongre'den, bu mücadeleyi bütün partilerde sonuna kadar götürme kesin kararlılığıyla ayrılmalıyız. Ana görev budur.

Bu görevle kıyaslandığında komünizm içindeki "sol" akımın "hataları"nı düzeltmek kolay bir görev olacaktır. Bir dizi ülkede anti-parlamentarizmi gözlemliyoruz; o, küçük-burjuvaziden gelen unsurların beraberinde getirmesinden çok, proletaryanın bazı öncüleri tarafından, eski parlamentarizme duyulan nefretten dolayı, İngiltere, Fransa, İtalya ve diğer bütün ülkelerde parlamenter liderlerin davranışına karşı duyulan haklı, gerekçeli ve gerekli nefretten dolayı desteklenmektedir. Komünist Enternasyonal bu konuda direktifler vermelidir, yoldaşlara Rus deneyimi, gerçekten proleter siyasi bir partinin önemi daha iyi, daha adamakıllı anlatılmalıdır. İşimiz bu problemi çözmek olacaktır. Ve proleter hareketin bu hatalarına, bu zaaflarına karşı mücadele, reformizm maskesi altında II. Enternasyonal'in eski partilerine mensup olan ve onun tüm çalışmasını proleter değil, burjuva ruhla yönlendiren burjuvaziye karşı mücadeleden bin kez daha kolay olacaktır.

Yoldaşlar! Son olarak bir noktaya daha işaret etmek istiyorum. Başkan, Kongre'nin dünya kongresi adını hakettiğinden söz etti. Başkanın özellikle şu sebepten dolayı haklı olduğuna inanıyorum ki, aramızda sömürge, geri ülkelerin devrimci hareketinin az temsilcisi yok. Bu elbette güçsüz bir başlangıç, fakat önemli olan bu başlangıcın yapılmış olmasıdır. İleri kapitalist ülkelerin devrimci proleterlerinin, hiç ya da hemen hemen hiç proletaryası olmayan ülkelerin devrimci kitleleriyle, Doğu'nun sömürge ülkelerinin ezilen kitleleriyle birliği bu Kongre'de gerçekleşiyor. Bu birliği sağlamlaştırmak bize bağlıdır — bunu yapacağımızdan eminim. Her ülkede sömürülen ve ezilen işçilerin

devrimci saldırısı, küçük-burjuva unsurların direnişini ve işçi aristokrasisinin yok denecek kadar küçük üst kesiminin etkisini aşarak, bugüne kadar tarihin dışında kalmış ve sadece onun nesnesi sayılmış olan yüz milyonlarca insanın devrimci saldırısıyla birleşir birleşmez dünya emperyalizmi çökmek zorunda kalacaktır.

Emperyalist savaş devrime yardım etti. Burjuvazi, sömürgelerden, geri ülkelerden, en ücra bölgelerden askerler getirip bu emperyalist savaşa kattı. İngiliz burjuvazisi Hint askerlerine, Almanya'ya karşı İngiltere'yi savunmanın Hint köylülerinin görevi olduğunu; Fransız burjuvazisi, Fransız sömürgelerinden gelen askerlere siyahların görevinin Fransa'yı savunmak olduğunu telkin etti. Onlara silahı kullanmayı öğrettiler. Bunlar son derece yararlı bilgilerdir ve bunlar için burjuvaziye en derin şükranlarımızı, bütün Rus işçilerinin ve köylülerinin ve özellikle de Rus Kızıl Ordusu'nun şükranlarını sunmamız gerekirdi. Emperyalist savaş bağımlı halkları dünya tarihinin içine çekti. Ve şimdi en önemli görevlerimizden biri, kapitalist olmayan ülkelerde bir Sovyet hareketi örgütlemek için temel taşı nasıl koyacağımız üzerine düşünmektir. Oralarda Sovyetler mümkündür: Bunlar işçi Sovyetleri değil, köylü Sovyetleri ya da emekçi Sovyetleri olacaktır.

Yapılacak çok iş olacak, hatalar kaçınılmaz olacak, bu yolda birçok zorluklarla karşılaşacağız. II. Kongre'nin ana görevi, şimdiye kadar yüzlerce milyon insan arasında örgütsüz olarak yapılan çalışmanın örgütlü, homojen, sistemli bir karakter alması için pratik yönergeler hazırlamak ya da planlamaktır.

Komünist Enternasyonal'in I. Kongresi'nden beri bir yılı biraz aşkın zaman geçti ve II. Enternasyonal üzerinde muzaffer olduk: Sovyet düşünceleri artık sadece uygar ülkelerin işçileri arasında yaygın değil, sadece onlar için anlaşılır ve tanış değil; aralarında kendilerine sosyalist diyenlerin pek az olmadığı, sis-

tematik Almanların ifade etmeyi tercih ettikleri gibi Sovyet "sistemi" ya da İngiliz "lonca sosyalistleri"nin ifade ettikleri gibi Sovyet "düşüncesi" üzerine bilgece ya da sözde bilgece değerlendirmeler yapan çok bilmişlere bütün ülkelerin işçileri gülüyorlar; Sovyet "sistemi" ya da Sovyet "düşüncesi" üzerine bu gevezelikler işçilerin bilincini bulandırmıyor da değil. Fakat işçiler bu ukalaca safsatayı bir kenara atıp Sovyetlerin verdiği silaha sarılıyorlar. Sovyetlerin rol ve öneminin anlaşılması artık Doğu ülkelerine de yayıldı.

Tüm Doğu'da, tüm Asya'da, tüm sömürge halkları arasında bir Sovyet hareketinin başlangıcı yapıldı.

Sömürülenlerin sömürücülere karşı ayaklanması ve kendi Sovyetlerini kurması gerektiği düşüncesini kavramak pek zor değil. Deneyimlerimizden sonra, Rusya'da iki yıl Sovyet Cumhuriyeti'nden sonra, III. Enternasyonal'in I. Kongresi'nden sonra bu düşünce, tüm dünyada sömürücüler tarafından ezilen yüzlerce milyon insan için anlaşılır hale gelmektedir ve şimdi biz Rusya'da, uluslararası emperyalistlerden daha güçsüz olduğumuz için sık sık tavizler vermek ve beklemek zorunda kalsak da, bu 1 milyar 250 milyon insanın, çıkarlarını savunduğumuz kitleyi oluşturduğunu biliyoruz. Önümüzde hâlâ saatten saate azalan engeller, önyargılar ve cehalet var, fakat olaylar geliştikçe gerçekten de dünya nüfusunun bu yüzde 70'ini, bu emekçi ve sömürülen kitleyi daha fazla temsil ediyor ve savunuyoruz. Şunu gururla söyleyebiliriz: I. Kongre'de esas olarak sadece propagandacılardık, sadece tüm dünya proletaryası önünde temel düşünceleri geliştirdik, sadece mücadele çağrısı yaptık, sadece şunu sorduk: bu yolda yürüyebilecek insanlar nerede? Şimdi her yerde proletaryanın öncüsü bizimle birlikte yürüyor. Bazen kötü örgütlenmiş olsa ve bir reorganizasyona gereksinim duysa da her yerde bir proleter ordu var ve eğer yabancı yoldaşlar şimdi yekpare bir ordu örgütlememize yardım ederlerse, hiçbir zaaf

bizi eserimizi tamamlamaktan alıkoyamayacaktır. Bu eser proleter dünya devrimidir, bir Dünya Sovyet Cumhuriyeti yaratmaktır.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'E KABUL ŞARTLARI

Komünist Enternasyonal'in Kuruluş Kongresi, tek tek partilerin III. Enternasyonal'e kabulü için ayrıntılı koşullar ortaya koymadı. I. Kongre'nin toplantıya çağrıldığı dönemde birçok ülkede sadece komünist ***yönelimler*** ve ***gruplar*** vardı.

Komünist Enternasyonal'in II. Dünya Kongresi farklı koşullar altında toplanıyor. Şimdi çoğu ülkelerde sadece komünist akımlar ve yönelimler değil, komünist ***partiler*** ve ***örgütler*** de bulunuyor.

Daha kısa süre öncesine kadar II. Enternasyonal'e mensup olan, şimdi ise III. Enternasyonal'e katılmak isteyen, fakat gerçek komünist örgütler haline gelmemiş parti ve gruplar Komünist Enternasyonal'e gittikçe daha sık başvuruyor. II. Enternasyonal kesinkes parçalanmıştır. II. Enternasyonal'in tamamen umarsız durumunu gören "Merkez"in ara partileri ve ara grupları, giderek güçlenmekte olan Komünist Enternasyonal'e yaslanmaya çalışıyor ve kendilerine eski oportünist ya da "Merkezci" politikalarını yürütme olanağı tanıyacak bir "özerklik" elde etmeyi umuyorlar. Komünist Enternasyonal tabir caiz ise moda haline geliyor.

"Merkez"in önde gelen bazı gruplarının şimdi III. Enternasyonal'e girme talepleri, Komünist Enternasyonal'in, bütün dünyanın sınıf bilinçli işçilerinin büyük çoğunluğunun sempatisini kazandığının ve günden güne gittikçe daha büyük bir güç haline geldiğinin dolaylı yoldan onaylanmasıdır.

Komünist Enternasyonal, belli koşullar altında, II. Enternasyonal'in ideolojisinden henüz kurtulmamış istikrarsız, kararsız bir politika güden gruplar tarafından bozulmaya uğrama tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir.

Ayrıca, bazı büyük partilerde (İtalya, İsveç) hâlâ —ki bunlarda çoğunluk komünizmin bakış açısında duruyor— başını yeniden kaldırmak, proleter devrime karşı aktif sabotajlara başlamak ve böylece burjuvaziye ve II. Enternasyonal'e yardım etmek için uygun anı bekleyen önemli reformist ve sosyal-pasifist bir kanat var.

Hiçbir komünist, Macar Sovyet Cumhuriyeti'nin derslerini unutmamalıdır. Macar komünistlerinin reformistlerle birleşmesi Macar proletaryasına pahalıya mal olmuştur.

O nedenle, II. Dünya Kongresi, yeni partilerin kabulü için ayrıntılı koşullar saptamayı ve Komünist Enternasyonal'e alınmış olan partilere görevlerini göstermeyi gerekli görür.

Komünist Enternasyonal II. Kongresi kararlaştırır:

Komünist Enternasyonal'e üyelik için şu koşullar geçerlidir:

1— Günlük propaganda ve ajitasyon gerçekten komünist bir nitelik taşımalıdır. Parti'nin elinde bulunan bütün yayın organları, proleter devrim davasına bağlılığını kanıtlamış güvenilir komünistlerce redakte edilmelidir. Proletarya diktatörlüğünden herkesin ağzında olan, ezberlenmiş bir formül gibi sözedilmemeli, bilakis o öyle propaganda edilmelidir ki, zorunluluğu,

her sıradan erkek ve kadın işçi, her asker, her köylü için, basınımız tarafından sistemli olarak, günbegün kaydedilen günlük yaşamın olgularından çıksın. Basının sütunlarında, halk toplantılarında, sendikalarda, kooperatiflerde, III. Enternasyonal yandaşlarının girebildikleri ***her yerde***, sadece burjuvazi değil, aynı zamanda onun suç ortakları, bütün eğilimlerden reformistler de sistemli olarak ve acımasızca damgalanmalıdır.

2— Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her örgüt, reformistleri ve "Merkez" yandaşlarını işçi hareketi içinde (parti örgütlerinde, yazı kurullarında, sendikalarda, parlamento fraksiyonlarında, kooperatiflerde, yerel yönetimlerde vs.) herhangi bir biçimde sorumlu tüm görevlerden ***uzaklaştırmak*** ve yerlerine, bazen ilk zamanlarda "tecrübeli" liderlerin yerine sıradan işçileri getirmek zorunda kalmaktan kaçınmadan kendini kanıtlamış komünistleri yerleştirmek zorundadır.

3— Sıkıyönetim ya da olağanüstü hal yasaları sonucunda komünistlerin tüm çalışmalarını legal olarak yapma olanağına sahip olmadıkları bütün ülkelerde, legal çalışmayla illegal çalışmayı birleştirmek mutlak zorunludur. Neredeyse tüm Avrupa ve Amerika ülkelerinde sınıf mücadelesi içsavaş aşamasına giriyor. Bu koşullar altında komünistler burjuva legalitesine güvenemezler. Onlar ***her yerde***, tayin edici anda devrime karşı görevlerini yerine getirmede partiye yardımcı olacak paralel bir illegal aygıt oluşturmakla görevlidirler.

4— Ordu içinde inatçı, sistemli bir propaganda ve ajitasyon yürütülmeli ve her birlikte komünist hücreler kurulmalıdır. Komünistler bu çalışmayı çoğunlukla illegal yapmak zorunda kalacaklardır, böyle bir çalışmayı reddetmek ise devrimci görevlere ihanettir ve III. Enternasyonal'e üyelikle bağdaşmaz.

5— Kırda sistemli ve planlı bir ajitasyon gereklidir. İşçi sınıfı, en azından kır işçilerinin ve yoksul köylülerin bir bölümü-

nü saflarına kazanmazsa ve kırsal nüfusun diğer bölümünü de izlediği politikayla tarafsızlaştırmamışsa zaferini pekiştiremez. Komünistlerin kırda çalışması bu dönemde en büyük önemi kazanmaktadır. Bu çalışma esas olarak köyle ilişkileri olan devrimci komünist ***işçiler*** tarafından yapılmalıdır. Bu çalışmadan vazgeçmek ya da onu güvenilmez yarı-reformist ellere bırakmak, proleter devrimden vazgeçmekle eşanlamlıdır.

6— III. Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti sadece açık sosyal-yurtseverliği değil, aynı zamanda sosyal-pasifizmin yalancılık ve ikiyüzlülüğünü de teşhir etmekle yükümlüdür: İşçilere sistemli olarak, kapitalizm devrimci biçimde yıkılmadan hiçbir uluslararası mahkemenin, silahlanmanın sınırlanmasına dair hiçbir sözün, Milletler Cemiyeti'nin hiçbir "demokratik" reorganizasyonunun insanlığı yeni emperyalist savaşlardan koruyamayacağı anlatılmalıdır.

7— Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen partiler, reformizmden ve "Merkez"in politikasından tamamen ve kesin kopuşun zorunluluğunu kabul etmek ve bu kopuşu parti üyelerinin en geniş çevrelerinde propaganda etmek zorundadır. Yoksa tutarlı bir komünist politika imkânsızdır.

Komünist Enternasyonal mutlak ve kesin biçimde bu kopuşu en kısa zamanda gerçekleştirmeyi talep eder. Komünist Enternasyonal, örneğin Turati, Modigliani vs. gibi herkesçe bilinen reformistlerin III. Enternasyonal üyesi sayılma hakkını kabul edemez. Bu durum büyük ölçüde III. Enternasyonal'in çöken II. Enternasyonal'e benzemesine yol açacaktır.

8— Burjuvazileri sömürge sahibi olan ve başka ulusları ezen ülkelerin partileri, sömürgeler ve ezilen milliyetler sorununda özellikle açık ve berrak bir tutum almalıdırlar. III. Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti "kendi" enperyalistlerinin sömürgelerdeki hilelerini amansızca teşhir etmek, sömürgeler-

deki her özgürlük hareketini sözle değil eylemle desteklemek, kendi emperyalistlerinin bu sömürgelerden kovulmasını talep etmek, kendi ülkesindeki işçilerin yüreğinde sömürgelerin ve ezilen milliyetlerin emekçi halkı için gerçekten kardeşce duygular uyandırmak ve kendi ülkesinin ordusu içinde sömürge halklarının her türlü ezilmesine karşı sistemli bir ajitasyon yürütmekle yükümlüdür.

9— Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti, sendikalar, kooperatifler ve diğer proleter kitle örgütlerinde sistemli ve ısrarlı bir komünist çalışma yapmakla yükümlüdür. Bu birlikler içinde uzun ve ısrarlı bir çalışmayla sendikaları komünizm davası için ele geçirecek komünist hücreler kurulmalıdır. Bu hücreler, günlük çalışmalarında adım başında sosyal-yurtseverlerin ihanetini ve "Merkez"in kararsızlığını teşhir etmekle yükümlüdür. Bu komünist hücreler tamamen partinin bütününe tabi olmalıdır.

10— Komünist Enternasyonal üyesi bir parti, Amsterdam sarı sendikalar "Enternasyonali"ne karşı ısrarlı bir mücadele yürütmekle yükümlüdür. Bu parti sendikal örgütlü işçiler arasında ısrarla sarı Amsterdam Enternasyonali'nden kopma zorunluluğunu propaganda etmelidir. Komünist Enternasyonal'e katılan kızıl sendikaların oluşum halindeki uluslararası birliğini bütün gücüyle desteklemelidir.

11— III. Enternasyonal'e katılmak isteyen partiler, parlamento fraksiyonlarının bileşimini gözden geçirmek, güvenilmez unsurları uzaklaştırmak, bu fraksiyonları sadece biçimsel olarak değil, gerçekten de partilerin merkez komitelerine tabi kılmak, her komünist parlamenterden tüm faaliyetini gerçekten devrimci bir propaganda ve ajitasyonun çıkarlarına tabi kılmasını talep etmekle yükümlüdürler.

12— Aynı şekilde periyodik ve periyodik olmayan basın ve bütün yayınevleri, bir bütün olarak partinin o an legal ya da

illegal olmasından bağımsız olarak, Merkez Komitesi'nin emrine verilmek zorundadır. Yayınevlerinin, özerkliklerini kötüye kullanarak, partinin politikasına tamamen uymayan bir politika izlemelerine izin verilemez.

13— Komünist Enternasyonal'e üye partiler demokratik ***merkeziyetçilik*** ilkesine göre inşa edilmiş olmalıdır. İçsavaşın şiddetlendiği şu an, Komünist Partisi görevini ancak mümkün olduğunca merkeziyetçi örgütlendiğinde, içinde demirden bir disiplin, askeri disipline varan bir disiplin egemen olduğunda ve parti merkezi parti üyelerinin genel güvenine sahip geniş kapsamlı yetkilerle donatılmış güçlü, otorite sahibi bir organ olduğunda yerine getirebilecektir.

14— Komünistlerin legal çalıştıkları ülkelerde komünist partiler, partiyi, kaçınılmaz olarak içine sızan küçük-burjuva unsurlardan sistemli biçimde temizlemek için, periyodik olarak parti örgütlerinin üye mevcudunu temizlikten geçirmelidirler (kayıtların yenilenmesi).

15— Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti, karşı-devrimci güçlere karşı mücadelesinde her Sovyet Cumhuriyetini kayıtsız şartsız desteklemekle yükümlüdür. Komünist partiler, işçiler arasında, Sovyet Cumhuriyetlerinin düşmanları için savaş malzemesi nakletmeyi reddetmeleri yönünde sürekli bir propaganda yürütmek, işçi cumhuriyetlerini boğmak için vs. gönderilen askeri birlikler arasında legal ya da illegal propaganda yürütmekle yükümlüdür.

16— Şimdiye kadar eski sosyal-demokrat programlarını değiştirmemiş partiler, bu programlarını mümkün olduğunca kısa sürede gözden geçirmek ve kendi ülkelerinin özel koşullarına uygun olarak, Komünist Enternasyonal kararları doğrultusunda yeni komünist bir program hazırlamakla yükümlüdür. Komünist Enternasyonal'e üye her partinin programı, kural olarak, Komü-

nist Enternasyonal'in bir sonraki Kongresi ya da Yürütme Komitesi tarafından onaylanmak zorundadır. Herhangi bir partinin programı Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi tarafından onaylanmazsa, ilgili partinin Komünist Enternasyonal kongresine başvurma hakkı vardır.

17— Komünist Enternasyonal kongrelerinin bütün kararları ve Yürütme Komitesi'nin kararları Komünist Enternasyonal'e üye tüm partiler için bağlayıcıdır. En şiddetli içsavaş durumunda faaliyet gösteren Komünist Enternasyonal, II. Enternasyonal'den çok daha merkeziyetçi inşa edilmiş olmak zorundadır. Komünist Enternasyonal ve onun Yürütme Komitesi elbette tüm faaliyetinde, çeşitli partilerin mücadele ve çalışma koşullarının çeşitliliğini göz önüne almak zorundadır ve genel bağlayıcı kararları ancak bu tür kararların alınabileceği sorunlarda alabilir.

18— Bütün bunlarla bağıntılı olarak, Komünist Enternasyonal'e girmek isteyen tüm partiler adlarını değiştirmek zorundadır. Komünist Enternasyonal'e girmek isteyen her parti, şu ya da bu ülkenin ***Komünist*** Partisi (III. Komünist Enternasyonal Seksiyonu) adını almak zorundadır. Ad sorunu salt biçimsel bir mesele değil, büyük öneme sahip bir siyasi sorundur. Komünist Enternasyonal, tüm burjuva dünyaya ve bütün sarı sosyal-demokrat partilere kesin savaş açmıştır. Komünist partilerle işçi sınıfının bayrağına ihanet etmiş eski resmi "sosyal-demokrat" ya da "sosyalist" partiler arasındaki fark her sade emekçi için tamamen açık olmalıdır.

19— Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen tüm partiler, Komünist Enternasyonal II. Dünya Kongresi'nin çalışmaları sona erdikten sonra en kısa süre içinde bir olağanüstü Parti Kongresi toplayarak, yukarıda anlatılan yükümlülükleri tüm parti adına resmen onaylamalıdırlar.

Temmuz 1920

KOMÜNİST ENTERNASYONAL II. KONGRESİ'NDE KOMÜNİST ENTERNASYONAL'E KABUL ŞARTLARI ÜZERİNE KONUŞMA

30 Temmuz 1920

Yoldaşlar! Serrati şöyle dedi: Henüz sincéromètre'yi icat etmedik. Bu, içtenlik ölçme aleti anlamına gelen Fransızca bir sözcüktür. Böyle bir alet henüz icat edilmemiş. Aslında bizim bu sözcüğe bile ihtiyacımız yok, buna karşılık elimizde eğilimleri saptayabileceğimiz bir alet var. Üzerinde daha sonra duracağım Serrati yoldaşın hatası tam da bu çoktan beri bilinen aracı kullanmamış olmasıdır.

Crispien yoldaş üzerine sadece bir iki söz etmek istiyorum: Burada bulunmadığı için çok üzgünüm *(Dittmann: "Hasta"!)* Üzgünüm. Konuşması bir belgedir ve Bağımsız Sosyalist Parti'nin sağ kanadının politik eğilimini çok tutarlı biçimde temsil etmektedir. Kişisel meseleleri ya da ayrıntıları ele almak istemiyorum, sadece Crispien'in konuşmasında açıkça ifade edilen düşüncelerden söz etmek istiyorum. Öyle inanıyorum ki bu konuş-

manın genel olarak Kautsky'nin düşüncelerine uygun olduğunu ve Crispien yoldaşın proletarya diktatörlüğü hakkında Kautsky'yle aynı anlayışa sahip olduğunu kanıtlayabileceğim. Salondan bir ses üzerine Crispien şunları söylemişti: "Diktatörlük yeni birşey değil; ta Erfurt programında var." Erfurt programında proletarya diktatörlüğü üzerine hiçbir şey yoktur ve tarih bunun bir tesadüf olmadığını kanıtlamıştır. 1902–1903 yıllarında ilk parti programımızı hazırladığımızda, önümüzde hep Erfurt programı örneği vardı. Bununla birlikte Plehanov, özellikle, Erfurt programında proletarya diktatörlüğünden söz edilmemişse, bunun teorik olarak yanlış, pratik olarak da oportünistlere verilen korkakça bir taviz olduğunu vurgulamıştı. Bizim programımızda proletarya diktatörlüğü 1903'ten bu yana var. Aynı Plehanov o zamanlar doğru olarak şöyle demişti: "Ya Bernstein sosyal-demokrasiyi, ya da sosyal-demokrasi Bernstein'ı mezara gömecek."

Eğer şimdi Crispien yoldaş, proletarya diktatörlüğünün yeni bir şey olmadığını söylüyor ve "biz her zaman siyasi iktidarın ele geçirilmesinden yanaydık" diye ekliyorsa, bu, sorunun özüne yan çizmek demektir. Siyasi iktidarın ele geçirilmesi kabul ediliyor, fakat diktatörlük edilmiyor. Bütün literatür, sadece Alman literatürü değil, İngiliz ve Fransız literatürü de, oportünist partilerin liderlerinin (İngiltere'de örneğin Macdonald) siyasi iktidarın ele geçirilmesinden yana olduklarına bir kanıttır. Bunların tümü dürüst sosyalistler —şaka yapmıyorum—, ama proletarya diktatörlüğüne karşılar! İyi, dikkate değer komünist devrimci bir partimiz olur olmaz, II. Enternasyonal'in eski anlayışından farklı olarak proletarya diktatörlüğünü propaganda etmek zorundayız. Crispien yoldaş bunu gizleyip silikleştirdi, ve tüm Kautsky yandaşlarının baş hatası tam da bu.

"Biz kitlelerin seçtiği liderleriz" — diye devam ediyor Crispien yoldaş. Bu biçimsel ve doğru olmayan bir bakış açısıdır,

çünkü Alman bağımsızlarının kongresinde çok açık biçimde eğilimlerin mücadelesini gördük. Bir eğilimler mücadelesi olduğu ve olması gerektiği basit gerçeğini saptamak için Serrati yoldaş gibi içtenlikölçer aramaya ve buna ilişkin şakalar yapmaya gerek yok: çizgilerden birini bize gelmiş olan devrimci işçiler, işçi aristokrasisi karşıtları izliyor, diğer çizgiyi ise başını bütün uygar ülkelerde eski liderlerin çektiği işçi aristokrasisi izliyor. Crispien, eski liderlerin ve işçi aristokrasisinin eğiliminde mi, yoksa yeni devrimci işçilerin, kitlelerin safında mı? Tam da bu konuda Crispien yoldaş bizi muallakta bıraktı.

Crispien yoldaş bölünmeden hangi tonda söz ediyor? Bölünmenin kendisinin uzun süre üzüntü duyduğu acı bir zorunluluk olduğunu söyledi. Bunlar tamamen Kautsky'nin ruhu doğrultusunda söylenmiş sözler. Ya kimden ayrılındı? Scheidemann'dan mı? Evet. Crispien diyor ki: "Ayrılmayı biz gerçekleştirdik." Birincisi, ayrılma çok geç gerçekleştirildi. Madem bundan bahsediliyor, bunu söylemek gerekir. Ve ikincisi, Bağımsızlar bundan üzüntü duymayıp şöyle demeliler: Uluslararası işçi sınıfı hâlâ işçi aristokrasisinin ve oportünistlerin boyunduruğu altında bulunuyor. Gerek Fransa'da gerek İngiltere'de durum böyle. Crispien yoldaş bölünme üzerine bir komünist gibi değil, güya hiç nüfuzu olmayan Kautsky gibi düşünüyor.

Daha sonra Crispien yüksek ücretlerden söz etti. Almanya'da koşullar öyleymiş ki, Rus ve diğer Avrupa işçilerine kıyasla Alman işçileri oldukça iyi yaşıyorlarmış. Bir devrim ancak, o işçilerin durumunu "çok fazla" kötüleştirmezse yapılabilirmiş. Kendime soruyorum: Bir komünist partisinde bu tonda konuşulabilir mi? Bu karşı-devrimciliktir! Bizde, Rusya'da yaşam seviyesi elbette Almanya'dakinden daha düşüktür, ve proletarya diktatörlüğünü kurduğumuzda, bunun sonucu, işçilerin daha da açlık çekmesi ve yaşam seviyelerinin daha da düşmesi olmuştur. Özveride bulunmadan, durumlarında geçici bir kötü-

leşme olmadan işçilerin zaferi olanaksızdır. İşçilere, Crispien'in burada söylediklerinin tam tersini söylemeliyiz. İşçileri diktatörlüğe hazırlamak istiyorsak ve onlara "çok fazla olmayan" kötüleşmeden söz ediyorsak esas meseleyi, yani şunu unutuyoruz demektir: İşçi aristokrasisi, dünyanın emperyalist fethi ve boğazlanması sırasında kendisine daha iyi ücretler temin etmek için "kendi" burjuvazisini desteklemesinden doğmuştur. Alman işçileri şimdi devrim için çalışmak istiyorlarsa özveride bulunmak zorundalar ve bundan korkmamalılar.

Herhangi bir Çinli kulinin geri bir ülkede devrim yapamayacağı genel olarak, dünya tarihi anlamında doğrudur; fakat emperyalist talan sayesinde daha rahat yaşanan az sayıdaki zengin ülkelerde işçilere "çok büyük" yoksulluğa uğrayacaklarını söylemek karşı-devrimcilik olacaktır. Tersini söylemek gerekir. Özveriden, devrimci mücadele sırasında "çok fazla" yoksullaşmaktan korkan bir işçi aristokrasisi partiye mensup olmamalıdır. Yoksa bir diktatörlük olanaksızdır, özellikle de Batı Avrupa ülkelerinde.

Terör ve zor üzerine Crispien ne diyor? Bunların iki farklı şey olduğunu söyledi. Sosyoloji kitaplarında belki de böyle bir ayrım yapılabilir, fakat siyasi pratikte, özellikle Almanya koşullarında bunu yapmak olanaksız. Liebknecht ve Rosa Luxemburg'u katleden Alman subayları gibi insanlara, basını satın alan Stinnes ve Krupp gibi insanlara, bu ve benzeri insanlara karşı ister istemez zor ve terör uygulanması gerekecektir. Elbette baştan ille de teröre başvuracağımızı açıklamak gerekmez; fakat Alman subayları ve Kapp'çılar şimdi oldukları gibi kalırlarsa, Krupp ve Stinnes şimdi oldukları gibi kalırlarsa terör uygulamak kaçınılmaz olacaktır. Sadece Kautsky değil, Ledebour ve Crispien de zor ve terörden tamamen karşı-devrimci anlamda söz ediyorlar. Böyle düşüncelere rıza gösteren bir parti diktatörlüğe katılamaz, bu çok açık.

Sonra tarım sorunu. Bu noktada Crispien özellikle sertleşti ve küçük-burjuva bir politika izlediğimizi ispatlamak istedi: büyük toprak sahipleri zararına küçük köylülük için bir şeyler yapmak küçük-burjuvacadır. Büyük toprak sahipleri mülksüzleştirilip toprak komünlere devredilmelidir. Bu bir ukalanın anlayışıdır. En gelişmiş ülkelerde bile — Almanya da dahil — yeterince dev latifundiyalar, yani büyük kapitalist tarzda değil yarı-feodal tarzda işlenen topraklar var. Bu topraklardan bir parçası, ekonomiyi sarsmadan küçük köylülere verilebilir. Büyük işletme ayakta tutulup, yine de köylülere onlar için çok önemli olan bir şey verilebilir. Bu ne yazık ki düşünülmüyor; fakat pratikte bunu yapmak gerekiyor, yoksa hata yapılır. Örneğin Varga'nın (Macar Sovyet Cumhuriyeti'nin eski bir halk komiseri) kitabı bunu kanıtlıyor; Varga kitabında proletarya diktatörlüğünün kurulmasının Macar köyünde neredeyse hiçbir değişikliğe yol açmadığını, gündelikçilerin hiçbir şey farketmediklerini ve küçük köylülerin eline hiçbir şey geçmediğini açıklıyor. Macaristan'da büyük latifundiyalar var, Macaristan'da büyük miktarda arazi yarı-feodal tarzda işletiliyor. Küçük köylülere özel mülk olarak değil, kiralanmış toprak olarak verilebilecek büyük mülklerin parçaları daima vardır ve olmak zorundadır, öyle ki en küçük parsel köylüleri bile el konulan topraktan bir parça alabilsin. Yoksa küçük köylü eski hükümetle Sovyet diktatörlüğü arasındaki farkı anlamayacaktır. Proleter devlet böyle davranmazsa tutunamayacaktır.

Crispien, "Devrimci inancımızı inkâr edemezsiniz" dese de ona yanıtım bunu reddediyorum olacaktır. Devrimci tarzda davranmak istememeniz anlamında değil, devrimci tarzda düşünmeyi bilmemeniz anlamında bunu reddediyorum. Bahse girerim ki, eğitim görmüş insanlardan herhangi bir komisyon seçilip, bu komisyona Kautsky'nin on kitabı ve Crispien'in konuşması verilse, bu komisyon şunu açıklardı: "Bu konuşma tamamen Kautsky'nin düşüncelerine uygundur, burada aynı Kautsky'nin dü-

şünce sistemi mevcuttur." Ve Crispien kalkıp diyor ki: "Kautsky'nin partimiz üzerinde etkisi yok." Bu belki daha sonra partiye katılmış olan devrimci işçiler için geçerli olabilir. Fakat Kautsky'nin Crispien üzerinde, Crispien yoldaşın tüm düşünce sistemi, bütün düşünceleri üzerinde büyük bir etkisi olduğu kesinlikle tartışma götürmez bir gerçektir. Crispien'in konuşması bunu kanıtlamıştır. O nedenle bir sincéromètre ya da bir içtenlikölçer icat etmeden de şu söylenebilir: Crispien'in yönelimi Komünist Enternasyonal'e uygun değildir. Bunu söylediğimizde bütün Komünist Enternasyonal'in çizgisini saptamış oluyoruz.

Wynkoop ve Münzenberg yoldaşların, Bağımsız Sosyalist Parti'yi davet etmemiz ve temsilcileriyle görüşmeler yapmamızdan rahatsızlık duyduklarını belirtmelerini yanlış buluyorum. Kautsky bize karşı çıktığı ve kitaplar yazdığında ona karşı sınıfımızın bir düşmanı gibi polemik yaparız. Fakat devrimci işçilerin akınıyla büyümüş olan Bağımsız Sosyalist Parti görüşmeler yapmak üzere buraya gelmişse, onun temsilcileriyle görüşmek zorundayız, çünkü onlar devrimci işçilerin bir kısmını temsil ediyorlar. Alman Bağımsızlarıyla, Fransızlar ve İngilizlerle Enternasyonal konusunda hemen anlaşamayız. Wynkoop yoldaş her konuşmasıyla, Pannekoek yoldaşın neredeyse bütün yanlışlarını paylaştığını kanıtlıyor. Wynkoop gerçi Pannekoek'ın düşüncelerini paylaşmadığını açıkladı, ama konuşmalarıyla tam tersini kanıtlıyor. Bu radikal partinin ana hatası budur. Fakat bu büyümekte olan proleter hareketin bir hatasıdır. Burjuva ruh Crispien ve Dittman yoldaşların konuşmalarının baştan sona tamamen içine işlemiştir ve onunla proletarya diktatörlüğünü hazırlayamayız. Fakat Wynkoop ve Münzenberg yoldaşlar Bağımsız Sosyalist Parti sorununda daha ileri giderlerse onlarla aynı fikirde olmayız.

Elbette, Serrati'nin ifade ettiği gibi, elimizde insanların vicdanını sınamak için bir içtenlikölçer yok; ve önemli olanın in-

sanların değil durumun değerlendirilmesi olduğuna da tamamen katılıyoruz. Ne yazık ki Serrati konuşmasında, konuşmuş ama yeni hiçbir şey söylememiştir. II. Enternasyonal'de de duyduğumuz konuşmalardan biriydi bu.

Serrati, "Fransa'da devrimci durum yoktur; Almanya'da devrimci durum vardır; İtalya'da devrimci durum vardır" derken haklı değildi.

Evet, devrimci durum olmasa bile, tüm Bolşevik Parti tarihi, devrimci durum yokken de devrimci propaganda ve ajitasyonu gerçekten örgütleyememek ve örgütlemek istememekle II. Enternasyonal'in yanıldığını ve büyük bir suçun altına girdiğini kanıtlamaktadır. Komünistlerle sosyalistler arasındaki fark, işte burada, bizim bu suçu üstlenmek istemememizde yatmaktadır.

Serrati sadece Crispien'in söylediklerini tekrarlıyor. Biz, Turati'nin mutlaka şu ya da bu gün ihraç edilmesi gerektiğini söylemiyoruz. Bu sorun zaten Yürütme Komitesi tarafından ortaya atılmış bulunuyor ve Serrati bize şöyle dedi: "İhraç değil, partinin temizlenmesi". İtalyan yoldaşlara "Ordine Nuova" yöneliminin Komünist Enternasyonal'e uyduğunu, fakat Sosyalist Parti liderlerinin ve onun parlamento fraksiyonunun şimdiki çoğunluğunun uygun olmadığını söylemeliyiz. Bunlar proletaryayı gericiliğe karşı savunmak istediklerini iddia ediyorlar. Rusya'da Çernov, Menşevikler ve daha birçokları da hakeza proletaryayı gericiliğe karşı savunuyorlar, fakat bu onları saflarımıza almak için bir neden değil.

O nedenle İtalyan yoldaşlara ve bir sağ kanada sahip bütün partilere şunu söylemek zorundayız: bu reformist eğilimin Komünizmle hiçbir ilgisi yoktur.

Sizden, İtalyan yoldaşlar, bir parti kongresi toplamanızı ve ona tezlerimizi sunmanızı istiyoruz. Ben, İtalyan işçilerinin Komünist Enternasyonal'de kalmak isteyeceklerinden kesinkes eminim.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL II. KONGRESİ'NDE KOMÜNİST PARTİSİNİN ROLÜ ÜZERİNE KONUŞMA

23 Temmuz 1920

Yoldaşlar! Tanner ve Maclaine yoldaşların konuşmaları üzerine bazı açıklamalar yapmak istiyorum. Tanner yoldaş, proletarya diktatörlüğünden yana dolduğunu, fakat proletarya diktatörlüğünü tam bizim düşündüğümüz gibi düşünmediğini açıklıyor. Biz proletarya diktatörlüğünden aslında proletaryanın örgütlü ve sınıf bilinçli azınlığının diktatörlüğünü anlıyormuşuz.

Gerçekten de işçi kitlelerinin sürekli sömürüldüğü ve yeteneklerini geliştirecek durumda olmadıkları kapitalizm çağında, işçilerin siyasi partileri için en karakteristik şey tam da sınıflarının ancak azınlığını kapsayabilmeleridir. Siyasi parti ancak sınıfın azınlığını kapsayabilir, tıpkı her kapitalist toplumda gerçekten sınıf bilincine sahip işçilerin bütün işçilerin azınlığını oluşturmaları gibi. O nedenle, sadece bu sınıf bilinçli azınlığın geniş işçi kitlelerini yönetip yönlendirebileceğini kabul etmeliyiz. Ve Tanner yoldaş, kendisinin partinin düşmanı olduğunu, fakat ay-

nı zamanda en iyi örgütlenmiş ve en devrimci proleterlerden oluşan bir azınlığın bütün proletaryaya yol göstermesinden yana olduğunu söylediğinde, aramızda gerçekte görüş ayrılığının olmadığını söylerim. Örgütlü azınlık nedir? Bu azınlık gerçekten sınıf bilinçliyse, kitlelere önderlik etmeyi biliyorsa, her güncel soruna yanıt verebilecek durumdaysa, o zaman o aslında bir partidir. Bir kitle hareketinin —ki Britanya Sosyalist Partisi temsilcileri için aynı şeyi söylemek zor— temsilcisi oldukları için özellikle güvendiğimiz Tanner gibi yoldaşlar, diktatörlük için örgütlü biçimde mücadele eden ve işçi kitlelerini bu yönde eğiten bir azınlığın var olmasından yana iseler, böyle bir azınlık aslında partiden başka bir şey değildir. Tanner yoldaş, bu azınlığın bütün işçi kitlesini örgütlemesi ve yönetmesi gerektiğini söylüyor. Tanner yoldaş ve Shop Stewards grubundan ve "Dünya Sanayi İşçileri"nden (IWW) diğer yoldaşlar bunu kabul ediyorlarsa —ki her gün kendileriyle konuşmalarımızda bunu gerçekten kabul ettiklerini görüyoruz—, işçi sınıfının bilinçli komünist bir azınlığının proletaryayı yönettiği bir durumu kabul ediyorlarsa, tüm kararlarımızın anlamının bu olduğunu da kabul etmek zorundalar. Aramızdaki tek fark, İngiliz yoldaşların siyasi partilere karşı duydukları bir tür güvensizliktir. Bu yoldaşlar, siyasi partileri Gompers ve Henderson'un burnundan düşmüşten farklı, ya da parlamenter aferistlerin, işçi sınıfı davasına ihanet edenlerin partilerinden farklı düşünemiyorlar. Ve parlamentarizmi tam da bugünkü İngiliz ve Amerikan parlamentarizmi gibi düşünüyorlarsa, onlara bizim de bu tür bir parlamentarizmin, bu tür siyasi partilerin düşmanı olduğumuzu söylemeliyiz. Bizim yeni partilere, farklı partilere ihtiyacımız var. Bizim, kitlelerle sürekli gerçek temas halinde bulunan ve bu kitleleri sevk ve idare edebilen partilere ihtiyacımız var.

Şimdi, Maclaine'in konuşmasıyla bağıntılı olarak değinmek istediğim üçüncü soruna geliyorum. Maclaine yoldaş, İngiltere Komünist Partisi'nin Labour Party ile birleşmesinden yana. III.

Enternasyonal'e kabul üzerine tezlerimde* bu konudan söz etmiştim. Bu sorunu açık bırakmıştım, fakat birçok yoldaşla bu sorun üzerine konuştuktan sonra, Labour Party'de kalma kararının tek doğru karar olduğu kanaatine vardım. Ve Maclaine yoldaş kalkıp fazla dogmatik olmayın diyorsa, bu ifade bana tamamen yerinde görünüyor. Ramsay yoldaş şöyle diyor: Bırakın biz İngiliz komünistleri bu sorunu kendimiz çözelim. Fakat her küçük fraksiyon: Bazılarımız lehinde, bazılarımız aleyhinde, bırakın kendimiz çözelim diyecek olursa Enternasyonal'in hali nice olur! O zaman Enternasyonal'e, kongreye ve tüm bu tartışmaya ne gerek vardı? Maclaine yoldaş sadece siyasi partinin rolünden söz etti. Fakat aynı şey sendikalar ve parlamentarizm için de geçerlidir. En iyi devrimcilerin büyük bir kısmının Labour Party'ye katılmaya karşı olduğu kesinlikle doğrudur, çünkü bunlar mücadele aracı olarak parlamentarizmi reddediyorlar. O nedenle en iyisi, bu sorunun bir komisyona devredilip, orada her koşul altında tartışılması ve daha III. Enternasyonal'in bu kongresinde kesinlikle karara bağlanmasıdır. Bunun sadece İngiliz komünistlerinin meselesi olduğuna katılamayız. Genel olarak hangi taktiğin doğru olduğunu söylemek zorundayız.

Şimdi, Maclaine yoldaşın, Labour Party sorunuyla bağıntılı olarak bazı argümanlarına geçmek istiyorum. Şunu açıkça söylemeliyiz: Komünistlerin partisi ancak tam eleştiri özgürlüğü saklı kalmak ve kendi politikasını izleme olanağına sahip olmak şartıyla Labour Party'ye katılabilir. Bu son derece önemli bir koşuldur; Serrati yoldaş, bu vesileyle sınıfların işbirliğinden söz ettiğinde, burada böyle bir işbirliğinin olmayacağını bildiririm. İtalyan yoldaşlar Turati ve suç ortakları gibi oportünistlerin, yani burjuva unsurların partide kalmasına izin veriyorlarsa, bu gerçekten sınıfların işbirliğidir. Fakat bu durumda, Labour Party'de söz konusu olan sadece İngiliz işçilerinin ileri azınlı-

---

* *Elinizdeki ciltte basılmıştır, s. 228.—**Red.***

ğıyla ezici çoğunluğunun işbirliğidir. Labour Party'nin üyeleri sendikaların bütün üyeleridir. Bu, başka hiçbir ülkede görmediğimiz çok orijinal bir yapıdır. Bu örgüt bütün sendikalardan yaklaşık 6-7 milyon işçiyi kapsar. Hiç kimse işçilere siyasi inançlarını sormaz. Serrati yoldaş bana, orada herhangi birinin eleştiri hakkımızı engelleyebileceğini kanıtlasın. Eğer bunu kanıtlarsanız, ancak o zaman Maclaine yoldaşın yanıldığını kanıtlamış olacaksınız. Britanya Sosyalist Partisi, Henderson'un bir hain olduğunu açık açık söyleyebilir ve buna rağmen Labour Party'de kalabilir. Burada işçi sınıfının öncüsü geri işçilerle, artçıyla işbirliği yapar. Bu işbirliği bütün hareket için öyle büyük bir öneme sahiptir ki, İngiliz komünistlerinin partiyle, yani işçi sınıfının azınlığıyla, bütün işçi kitlesi arasında bir bağlayıcı halka olduğunda kesinlikle ısrarlıyız. Azınlık kitlelere önderlik etmeyi ve onlarla sıkı temas kurmayı beceremezse, kendisini parti ya da Shop Steward'ları Genel Konseyi olarak da adlandırsa — bilebildiğim kadarıyla İngiltere'de bir Shop Steward'ları Genel Konseyi var —, bir parti değildir ve hiçbir değeri yoktur. Aksi kanıtlanmadığı sürece Labour Party'nin proleterlerden oluştuğunu ve bu partinin saflarında kaldığımızda işçi sınıfının öncüsünün geri işçilerle işbirliğini gerçekleştirebileceğimizi söyleyebiliriz. Bu işbirliği sistematik olarak gerçekleştirilmezse, Komünist Partisi'nin hiç değeri yoktur ve proletarya diktatörlüğünden söz edilemez. İtalyan yoldaşların daha ikna edici argümanları yoksa, daha sonra burada bu sorunu, bildiklerimize dayanarak çözmemiz gerekecek ve Labour Party'ye katılmanın doğru taktik olduğu sonucuna varacağız.

Tanner yoldaş ve Ramsay yoldaş, İngiliz komünistlerinin çoğunluğunun birleşmeyle hemfikir olmayacağını iddia ediyorlar. İlle de çoğunlukla hemfikir olmak zorunda mıyız? Kesinlikle hayır. Hangi taktiğin doğru taktik olduğunu henüz kavramamışsa, belki de beklenebilir. Bir süre için iki partinin varlığı bile hangi taktiğin doğru olduğu sorusunu yanıtlamamaktan daha

iyidir. Elbette, bütün Kongre üyelerinin deneyimlerinden, burada getirilen argümanlardan hareket edildiğinde, burada derhal şu kararı almamız konusunda ısrarlı olunamaz: Bütün ülkelerde derhal birleşik bir komünist parti kurulmalıdır. Bu imkânsız. Ama burada açıkça düşüncelerimizi söyleyebilir, talimatlar verebiliriz. İngiliz delegasyonu tarafından ortaya atılan sorunu özel bir komisyonda gözden geçirmeli ve şunu açıklamalıyız: doğru taktik Labour Party'ye girmektir. Çoğunluk buna karşı çıkarsa, azınlığı ayrı örgütlemeliyiz. Bunun pedagojik bir etkisi olacaktır. İngiliz işçi kitleleri yine de eski taktiğe inanmayı sürdürecek olurlarsa, çıkardığımız sonuçları gelecek Kongre'de yeniden gözden geçireceğiz. Ancak bu sorunun sadece İngiltere'yi ilgilendirdiğini söyleyemeyiz — bu II. Enternasyonal'in en kötü alışkanlıklarını taklit etmek olurdu. Fikrimizi açıkça söylemeliyiz. İngiliz komünistleri birleşmezler ve bir kitle partisi yaratılmazsa bir bölünme her halükârda kaçınılmaz olacaktır.

TARIM SORUNU ÜZERİNE TEZLERİN İLK TASLAĞI

Komünist Enternasyonal II. Kongresi İçin

Marchlevski yoldaş makalesinde*, artık sarı Enternasyonal'e dönüşmüş olan II. Enternasyonal'in, tarım sorununda devrimci proletaryanın taktiğini sadece saptayamamasının değil, aynı zamanda bu sorunu doğru koymayı bile başaramamasının nedenlerini mükemmel bir biçimde ortaya koymuştur. Marchlevski yoldaş sonra da III. Enternasyonal'in komünist tarım programının teorik temellerini vermektedir.

15 Temmuz 1920'de yapılacak olan önümüzdeki Komünist Enternasyonal Kongresi'nin tarım sorunu üzerine genel kararı bu temeller üzerinde hazırlanabilir (ve bana göre hazırlanmalıdır).

Aşağıdakiler bu kararın ilk taslağıdır.

---

* *Lenin Marchlevski'nin, "Komünist Enternasyonal" dergisinin Temmuz 1920 tarihli 12. sayısındaki "Tarım Sorunu ve Dünya Devrimi" makalesini kastetmektedir.*

1— Sadece komünist partisinin önderlik ettiği kent ve sanayi proletaryası, köyün emekçi kitlelerini, sermayenin ve büyük toprak mülkiyetinin boyunduruğundan, yıkımdan ve kapitalist düzen sürdüğü müddetçe kaçınılmaz olarak tekrar tekrar çıkmak zorunda olan emperyalist savaşlardan kurtarabilir. Köyün emekçi kitleleri için, komünist proletaryayla ittifaktan ve onun çiftlik beylerinin (büyük toprak sahipleri) ve burjuvazinin boyunduruğunu alaşağı etme devrimci mücadelesini kayıtsız şartsız desteklemekten başka bir kurtuluş yoktur.

Öte yandan sanayi işçileri, kendilerini dar lonca ve meslek çıkarlarının çevresine hapsedip, kendini beğenmiş bir şekilde bazen oldukça iyi küçük-burjuva durumlarını iyileştirme kaygı ve çabalarıyla yetinirlerse, insanlığı sermayenin boyunduruğundan ve savaşlardan kurtarma tarihi misyonlarını yerine getiremezler.

Ne var ki, birçok ileri ülkede, II. Enternasyonal'in güya sosyalist partilerinin temelini oluşturan, gerçekte ise en kötü düşmanları, sosyalizm hainlerini, küçük-burjuva şovenlerini, burjuvazinin işçi hareketi içindeki ajanlarını temsil eden "işçi aristokrasisi"nin durumu tam da budur. Proletarya ancak tüm emekçilerin ve sömürülenlerin öncüsü olarak, sömürücüleri yıkma mücadelesinde onların önderi olarak ortaya çıktığı ve öyle davrandığı takdirde gerçekten devrimci, gerçekten sosyalist tarzda davranan bir sınıf olur. Bu ise, sınıf mücadelesini köye taşımadan, köyün emekçi katmanlarını kent proletaryasının komünist partisi etrafında toplamadan, bu kitleler proletarya tarafından eğitilmeden olanaksızdır.

2— Kent proletaryasının mücadelede sevk ve idare etmek ya da her halükârda kendi yanına çekmek zorunda olduğu kırın emekçi ve sömürülen kitleleri tüm kapitalist ülkelerde şu sınıflarla temsil olunur:

Birincisi, yaşamlarını kapitalist tarım işletmelerinde ücretli emekle kazanan kır proletaryası, ücretli işçiler (yanaşmalar, sezon işçileri, gündelikçiler). Bu sınıfın bağımsız, kırsal nüfusun diğer gruplarından ayrı (siyasi, askeri, sendikal, kooperatifsel, kültürel vs.) örgütlenmesini yaratmak, bu sınıf içinde propaganda ve ajitasyonu yükseltmek, bu sınıfı Sovyet iktidarı ve proletarya diktatörlüğüne kazanmak — bütün ülkelerde komünist partilerin ***temel*** görevi budur.

İkincisi, yaşamlarını kısmen kapitalist tarım ve sanayi işletmelerinde ücretli emekle, kısmen de aileleri için belli bir miktarda yiyecek maddesi elde ettikleri kendi topraklarında ya da kiraladıkları bir toprak parçasında çalışarak kazanan yarı-proleterler ya da parsel köylüleri. Emekçi kır nüfusunun bu grubunun sayısı bütün kapitalist ülkelerde çok büyüktür. Bunların varlığı ve özel durumu, burjuvazinin temsilcileri ve II. Enternasyonal'e mensup sarı sosyalistler tarafından gizlenir; bunlar kısmen işçileri bilinçli olarak kandırarak, kısmen de küçük-burjuva görüşlerin alışkanlık gücüne yenik düşerek bu grubu genel olarak "köylülüğün" büyük kütlesiyle aynı kefeye koyarlar. İşçileri kandırmanın bu burjuva yöntemine en çok Almanya ve Fransa'da, sonra da Amerika ve diğer ülkelerde rastlanır. Komünist Partisi çalışmasını doğru örgütlerse bu grup kesinlikle onun yandaşı olacaktır, çünkü bu tür yarı-proleterlerin durumu son derece zordur ve bunların Sovyet iktidarından ve proletarya diktatörlüğünden kazançları muazzam ve hemendir.

Üçüncüsü, küçük köylüler, yani küçük çiftçiler, yabancı emek kullanmadan ailelerinin ve çiftliklerinin ihtiyacını ancak karşılayabilecek kadar küçük toprağa sahip olan mülk sahipleri ve kiracılar. Bu katman proletaryanın zaferinden kesinlikle kazançlı çıkacaktır; o bu katmana derhal ve eksiksiz olarak şunları getirecektir: a) kira ödemekten ya da ürünün bir kısmını toprak sahibine vermekten kurtuluş (örneğin Fransa'da métayerler [ya-

rıcılar], İtalya'da vs. aynısı); b) ipotek borçlarından kurtuluş; c) büyük toprak sahiplerinin baskısı ve onlara bağımlılığın çeşitli biçimlerinden kurtuluş (ormandan yararlanma vs.); d) çiftliklerinin proleter devlet iktidarı tarafından derhal desteklenmesi (proletarya tarafından mülksüzleştirilen kapitalist büyük işletmelerdeki tarım araçlarını, kısmen de binaları kullanma olanağı, kapitalizmde en çok zengin ve orta köylülere yarar sağlayan kırsal tüketim ve üretim kooperatiflerinin, proleter devlet iktidarı tarafından derhal, ilk planda yoksullara, yani proleterlere, yarı-proleterlere, küçük köylülere vs. yardım eden örgütlere dönüştürülmesi) ve buna benzer daha birçok şey.

Aynı zamanda komünist partisi, kapitalizmden komünizme geçiş döneminde, yani proletarya diktatörlüğü döneminde, bu katman içinde en azından kısmen, sınırsız ticaret özgürlüğü ve özel mülkiyet haklarından özgürce yararlanma yönünde yalpalamaların kaçınılmaz olduğunu bilmelidir, çünkü (küçük ölçekte de olsa) tüketim maddeleri satıcısı olarak ortaya çıkan bu katman, spekülasyon ve mülk sahibi alışkanlıklarıyla bozulmuştur. Fakat sağlam bir proleter politika izlenirse, muzaffer proletarya büyük toprak sahipleri ve büyük köylülerle esaslı surette hesaplaşırsa bu katmanın yalpalamaları önemli olmaz ve bu kesimin esas itibariyle proleter devrimden yana olacağı gerçeğini değiştirmez.

3— Bu üç grup birlikte bütün kapitalist ülkelerde kırsal nüfusun çoğunluğunu oluşturur. O nedenle proleter devrimin başarısı sadece kentlerde değil, kırda da tamamen güvencededir. Aksi düşünce yaygındır ama sadece şunlarla ayakta durmaktadır: Birincisi, gerek köydeki sözü edilen sınıflarla sömürücüler, toprak sahipleri ve kapitalistler arasındaki, gerekse de bir yandan yarı-proleterler ve küçük köylülerle, öte yandan büyük köylüler arasındaki derin uçurumu bütün araçlarla gizleyen burjuva bilim ve istatistiğin sistemli aldatmacasıyla; ikincisi, sarı II. Enternas-

yonal kahramanlarının ve emperyalist ayrıcalıklar tarafından satın alınmış ileri ülkelerin "işçi aristokrasisi"nin, yoksul köylüler arasında gerçekten proleter-devrimci bir propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışması yapma konusunda beceri ve iradeden yoksun oluşuyla; oportünistlerin bütün dikkati, proletaryanın burjuva hükümeti ve burjuvaziyi devrimci tarzda devirmesine değil, büyük ve orta köylülük de dahil (bunlara daha sonra geleceğiz) burjuvaziyle anlaşma teorik ve pratik politikasını geliştirmeye yönelikti ve yöneliktir; üçüncüsü, bu düşünce, artık (bütün burjuva-demokratik ve parlamenter önyargılarla bağıntılı) bir önyargının gücüne ulaşmış olan, teorik Marksizm tarafından tamamen kanıtlanmış ve Rusya'da proleter devrimin deneyimiyle tamamen doğrulanmış olan bir gerçeğin, yani müthiş korkutulmuş, dağınık, ezilmiş, bütün ülkelerde, en ileri ülkelerde bile yarı-barbar bir yaşama mahkûm kır nüfusunun ekonomik, sosyal ve kültürel olarak sosyalizmin zaferinden çıkarı olan sözü edilen üç kategorisi devrimci proletaryayı ancak, iktidar proletarya tarafından ele geçirildikten ***sonra,*** ancak proletarya büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerle kesin biçimde hesaplaştıktan ***sonra,*** ancak bu ezilen insanlar kendilerine yardım edecek, onlara önderlik edebilecek, doğru yolu gösterebilecek güce ve sağlamlığa sahip örgütlü bir önder ve savunucuya sahip olduklarını ***pratikte gördüklerinde*** kesin biçimde destekleyebileceği gerçeğinin kavranmamasıyla ayakta durmaktadır.

4— İktisadi anlamda "orta köylülük"ten, mülk sahibi ya da kiracı olarak hakeza küçük, ama birincisi, kapitalizmde çoğunlukla sadece aileyi ve işletmeyi kıt kanaat geçindirmekle kalmayan, ayın zamanda, en azından verimli yıllarda sermayeye dönüşebilecek belli bir fazlalık elde etme imkânı veren ve ikincisi, işlenmesinde sık sık (örneğin iki ya da üç işletmeden biri) yabancı emek kullanılan arazileri tasarrufunda bulunduran küçük çiftçiler anlaşılır. İleri kapitalist bir ülkede orta köylülüğe somut bir örnek, Almanya'da 1907 sayımına göre, 5 ila 10 hektar top-

rağa sahip işletmeler grubudur; bu grup içinde ücretli tarım işçisi çalıştıran işletmelerin sayısı, bu gruptaki işletmelerin yaklaşık üçte biridir.* Özellikle büyük emek harcamayı gerektiren örneğin bağcılık gibi özel tarımın daha gelişkin olduğu Fransa'da bu grup büyük ihtimalle daha büyük ölçüde yabancı, kiralık işgücü kullanmaktadır.

Devrimci proletarya —en azından yakın gelecekte ve proletarya diktatörlüğü döneminin başında— bu kesimi kendi yanına çekme görevini üstlenemez, bilakis bu kesimi tarafsızlaştırmakla, yani proletaryayla burjuvazi arasındaki savaşta onu tarafsız kılmakla yetinmelidir. Bu katmanın iki güç arasında yalpalaması kaçınılmazdır ve yeni dönemin başlangıcında, gelişmiş kapitalist ülkelerde, ağırlıkla burjuvaziye eğilim gösterecektir. Çünkü mülk sahibinin dünya görüşü ve ruh hali burada ağır basar; spekülasyona, ticaret ve mülkiyet "özgürlüğü"ne duyulan ilgi dolaysızdır, ücretli işçilerle çelişki doğrudan ortaya çıkar. Muzaffer proletarya, kira ve ipotekleri kaldırarak bu kesimin durumunu doğrudan düzeltecektir. Proleter devlet iktidarı kapitalist ülkelerin çoğunda tüm özel mülkiyeti asla derhal tamamen ortadan kaldırmamalıdır, her halükârda küçük ve orta köylülere, topraklarının sadece elinde kalmayacağını, aynı zamanda kiralayageldiği tüm toprak parçası oranında büyütüleceğini de güvenceler (kiranın kaldırılması).

Bu tür önlemlerin burjuvaziye karşı amansız mücadeleyle birleştirilmesi, tarafsızlaştırma politikasının başarısını tamamen güvenceler. Kolektif tarımsal işletmeye geçişi, proleter devlet

---

* *Tam rakamlar şöyledir: 5–10 hektar toprağa sahip işletmelerin sayısı 652.798'dir (toplam sayı 5.736.082); bu işletmelerde her türden 487.704 ücretli işçi ve 2.003.633 aile bireyi çalışmaktaydı. 1910 yılı sayımına göre Avusturya'da 383.331 işletme bu gruba dahildi; bunlardan 126.136'sı ücretli işçi çalıştırmaktaydı. Ücretli işçilerin sayısı 146.044, aile üyelerinin sayısı 1.265.969'du. Avusturya'da toplam işletme sayısı 2.856.349 idi.*

iktidarı, en büyük dikkatle ve yavaş yavaş, örneğin gücüyle, orta köylülere karşı herhangi bir zor kullanmadan uygulamalıdır.

5— "Büyük köylü" diye, kural olarak çok sayıda ücretli işçi çalıştıran ve "köylülük"le bağı sadece düşük kültür seviyesi, yaşam biçimi ve işletmesinde şahsen bedenen çalışması olan tarımdaki kapitalist girişimcilere denir. Bu, devrimci proletaryanın doğrudan ve kesin düşmanları olan burjuva katmanlar içinde en kalabalık olanıdır. Komünist partileri kırdaki çalışmalarında temel dikkatlerini bu kesime karşı mücadeleye, kırsal nüfusun emekçi ve sömürülen çoğunluğunu bu sömürücülerin düşünsel ve siyasi etkisinden kurtarmaya vs. yöneltmelidir.

Proletaryanın kentlerdeki zaferinin ardından, bu katmanın her türlü direniş, sabotaj ve karşı-devrimci nitelikte doğrudan silahlı eylemlere başvurması tamamen kaçınılmazdır. O nedenle devrimci proletarya, bu katmanı tamamen silahsızlandırmak ve ona —sanayide kapitalistleri devirmenin yanı sıra— ilk direniş gösterisinde tayin edici, amansız, yok edici bir darbe indirmek için gerekli güçlerin düşünsel ve örgütsel hazırlığına derhal başlamak zorundadır; bu amaçla kır proletaryası silahlandırılmalı ve kırda sömürücülerin alınmayacağı, proleterlere ve yarı-proleterlere ağırlıklı konumun sağlanacağı Sovyetler kurulmalıdır.

Fakat bizzat büyük köylülerin mülksüzleştirilmesi bile, kesinlikle muzaffer proletaryanın doğrudan görevi olamaz, çünkü bu tür işletmelerin toplumsallaştırılması için henüz maddi, özellikle teknik, aynı zamanda sosyal koşullar da mevcut değildir. Bazı durumlarda, büyük ihtimalle istisnai durumlarda, büyük köylülerin küçük kiracılara kiraya verdikleri ya da çevredeki küçük-köylü nüfus için özellikle gerekli olan topraklarına el konulacaktır; bu küçük köylülere, büyük köylülerin tarım makinelerinin bir kısmının belli koşullarda parasız kullandırılması da güvence altına alınmalıdır vs. Fakat proleter devlet iktidarı kural olarak büyük köylülere topraklarını bırakmalı ve ancak emekçi

ve sömürülenlerin iktidarına karşı direnmeleri durumunda elkoymalıdır. Büyük köylülüğe karşı mücadelenin bir dizi özel koşul nedeniyle uzun sürdüğü ve özellikle karmaşık geliştiği Rusya'da proleter devrimin deneyimleri, yine de, bu katmanın, en ufak bir direniş girişiminde kendisine iyi bir ders verildiğinde, proleter devletin kendisine verdiği görevleri bağlılıkla yerine getirebildiğini, hatta —olağanüstü yavaş da olsa— çalışan herkesi koruyan ve zengin tembellere karşı acımasız olan iktidara saygı duymaya başladığını göstermiştir.

Burjuvaziye karşı muzaffer proletaryanın Rusya'da büyük köylülüğe karşı mücadelesini karmaşıklaştıran ve uzamasına neden olan özel koşullar, esas olarak, Rus devriminin 7 Kasım (25 Ekim) 1917 devriminden sonra "genel-demokratik", yani aslında bütün köylülüğün çiftlik sahiplerine karşı burjuva-demokratik mücadele aşamasını geçirmesi; ayrıca, kent proletaryasının kültürel ve sayısal güçsüzlüğü; son olarak büyük uzaklıklar ve son derece kötü ulaşım yollarıdır. İleri ülkelerde bu engelleyici koşullar olmadığı için, Avrupa ve Amerika'nın devrimci proletaryası, büyük köylülüğün direnişi üzerinde tam zaferi, onun en ufak direniş olanağının tamamen ortadan kaldırılmasını daha enerjik biçimde hazırlamalı ve çok daha hızlı, çok daha kararlı, çok daha başarılı bir biçimde sonuçlandırmalıdır. Bu acil bir zorunluluktur, çünkü böyle tam ve kesin bir zafer olmadan, kır proleteri, yarı-proleter ve küçük köylü kitleler, proleter devlet iktidarını tamamen sağlamlaşmış kabul etmezler.

6— Devrimci proletarya, derhal ve kayıtsız şartsız, çiftlik sahiplerinin, büyük toprak sahiplerinin, yani kapitalist ülkelerde doğrudan doğruya ya da kiracıları aracılığıyla çevredeki ücretli işçileri ve küçük köylüleri (çoğu kez orta köylüleri de) sistemli olarak sömüren, kendisi bedenen hiç çalışmayan ve çoğu kez feodal beylerin (Rusya, Almanya, Macaristan'da soylular, Fransa'da yeniden haklarına kavuşan senyörler, İngiltere'de lordlar

ve Amerika'da eski köle sahiplerinin) ardılları olan ya da pek zenginleşmiş mali kodamanlar ya da bu iki sömürücüler ve aylaklar kategorisinin bir karışımı olan kişilerin topraklarına el koymalıdır.

Komünist partiler, el konulan arazileri için büyük toprak sahiplerinin tazmin edilmesini kesinlikle propaganda etmemeli ve uygulamamalıdır, çünkü Avrupa ve Amerika'daki bugünkü koşullar altında bu sosyalizme ihanet ve milyonerlerin sayısını ve servetini artırmış olan savaştan en fazla acı çekmiş emekçi ve sömürülen kitlelere yeni bir yük anlamına gelir.

Muzaffer proletaryanın büyük toprak sahiplerinden müsadere ettiği toprakların nasıl işleneceği sorusuna gelince, ekonomik geriliği nedeniyle Rusya'da bu araziler çoğu durumda dağıtılmak ve kullanmaları için köylülere verilmek zorunda kalındı. Ancak çok istisnai durumlarda, proleter devlet kendi hesabına işlettiği "Sovyet çiftlikleri" yaratarak, buralarda çalışan eski ücretli işçiler devlet adına çalışan işçilere ve devleti yöneten Sovyet üyelerine dönüştürdü. Komünist Enternasyonal, ileri kapitalist ülkeler için tarımsal büyük işletmelerin ***tercihan*** korunmasını ve bunların Rusya'daki "Sovyet çiftlikleri" tarzında yönetilmesini doğru bulur.

Fakat bu kuralı abartmak ya da şablon gibi kullanmak ve mülksüzleştiricilerden mülksüzleştirilen arazilerin bir kısmının küçük köylülere, bazen de yörenin orta köylülerine parasız verilmesine asla izin vermemek ağır bir hata olacaktır.

Birincisi, buna karşı tarımsal büyük işletmenin teknik üstünlüğüne dikkat çeken bilinen itiraz, çoğu kez, tartışma götürmez bir teorik doğrunun yerine en kötü oportünizmi ve devrime ihaneti geçirmeye çıkar. Bu devrimin başarısını güvence altına almak için proletarya, üretimin geçici bir gerilemesinden korkmamalıdır, tıpkı Kuzey Amerika'da köle sahiplerine karşı çıkan

burjuvaların 1863–1865 içsavaşının sonucu olarak pamuk üretiminin geçici gerilemesinden korkmamaları gibi. Burjuvalar için üretim için üretim önemlidir, emekçi ve sömürülen halk için en önemlisi ise sömürücülerin yıkılması ve çalışanların kapitalistler için değil, kendileri için çalışacakları koşulların yaratılmasıdır. Zaferini güvence altına almak ve sağlamlaştırmak proletaryanın ilk ve en önemli görevidir. Fakat orta köylülüğü tarafsızlaştırmadan ve küçük-köylülüğün büyük bir bölümünün, hatta tümünün desteğini sağlamadan proleter iktidarı sağlamlaştırmak mümkün değildir.

İkincisi, tarımda büyük işletmenin sadece yaygınlaştırılması değil, korunması bile, gayet gelişkin, devrimci, sınıf bilincine sahip, sendikal ve politik bakımdan örgütsel olarak iyi eğitilmiş bir kır proletaryasının varlığını gerektirir. Bu önkoşulun henüz bulunmadığı ya da bu işle, amaca uygun biçimde sınıf bilinçli ve işinin ehli işçilerin görevlendirilmesinin olanaklı olmadığı yerlerde, aceleyle büyük işletmelerin devlet tarafından işletilmesine geçmek, proleter devlet iktidarını ancak tehlikeye maruz bırakabilir, böyle yerlerde "Sovyet çiftlikleri" kurarken büyük bir dikkat ve esaslı bir hazırlık elzemdir.

Üçüncüsü, en ilerileri de dahil bütün kapitalist ülkelerde, hâlâ yörenin küçük köylülerinin büyük toprak sahibi tarafından ortaçağdan kalan yarı-angaryavari sömürüsü sürmektedir. Örneğin: Almanya'da Instleute [yanaşmalar —ÇN], Fransa'da métayerler (ortakçılar), ABD'de yarıcılar (Güney Devletlerinde çoğunlukla tam da bu yolla sömürülen sadece zenciler değil, bazen beyazlar da). Böyle durumlarda proleter devlet, eskiden küçük köylüler tarafından kiralanan toprakları kullanmaları için eski kiracılarına karşılıksız devretmelidir, çünkü başka bir ekonomik ve teknik temel yoktur ve bu temeli bir hamlede yaratmak mümkün değildir.

Büyük işletmelerin demirbaşına mutlaka el konmalı ve bu

demirbaşın büyük devlet işletmesinin ihtiyaçları karşılandıktan ***sonra***, proleter devletin hazırladığı şartlara uyarak çevredeki küçük köylüler tarafından parasız olarak kullanılabilmesi vazgeçilmez koşuluyla devletin mülkiyetine geçirilmelidir.

Proleter devrimden sonraki ilk dönemde büyük toprak sahiplerinin mülklerine sadece derhal el konması değil, aynı zamanda karşı-devrimin başı ve bütün kırsal nüfusu acımasızca ezen zalimler olarak bütün büyük toprak sahiplerinin sürülmesi ya da enterne edilmesi mutlaka zorunluysa da, proleter iktidar sadece kentte değil kırda da sağlamlaştığı ölçüde, bu sınıftan, değerli deneyimlere, bilgilere ve örgütsel becerilere sahip insanları (mutlak güvenilir komünist işçilerin özel denetimi altında) büyük işletmeli sosyalist tarımın yaratılmasına çekmek gerekir.

7— Sosyalizmin kapitalizm üzerinde zaferi, sosyalizmin sağlamlaştırılması ancak proleter devlet iktidarı sömürücülerin her türlü direnişini nihai olarak kırdıktan ve tam istikrara kavuştuktan ve kendisine tabi olunmasını sağladıktan sonra, bütün sanayiyi kolektif büyük işletmenin ilkelerine göre ve tekniğin en son kazanımları temelinde reorganize ettiğinde (tüm ekonominin elektrifikasyonu) güvence altına alınmış sayılabilir. Sadece bu durum kente, geri kalmış, dağınık kır nüfusuna öyle radikal bir teknik ve sosyal destek sağlama olanağı verecektir ki, bu destekle tarımın ve genel olarak tarımsal emeğin üretkenliğini muazzam artıran bir maddi temel yaratılacak ve bu yolla küçük köylüler, kendi çıkarları uğruna, tarımda kollektif, makineli büyük işletmeye geçmeye teşvik edilecektir. Bütün sosyalistlerin lafız olarak kabul ettikleri bu tartışma götürmez teorik gerçek, pratikte gerek sarı II. Enternasyonal içinde, gerekse de Alman ve İngiliz "Bağımsızlar"ı ve Fransız Longuetistleri vs. arasında hüküm süren oportünizm tarafından çarpıtılmaktadır. Çarpıtma, dikkatleri nispeten uzak, güzel ve pembe geleceğe çekerek, bu geleceğe zor, somut geçişin ve ilerleyişin acil görevlerinden

uzaklaştırmakta yatmaktadır. Bu, pratikte burjuvaziyle anlaşma ve "toplumsal barış" vaaz etmeye, yani şimdi, savaş sonucunda her yerde yıkım ve sefaletin hüküm sürdüğü koşullar altında mücadele eden, bir avuç milyonerin serveti ve zorbalığının, tam da savaş sonucunda inanılmaz bir boyuta ulaştığı koşullar altında mücadele eden proletaryaya kesin ihanete götürür.

Özellikle kırda sosyalizm uğruna başarılı bir mücadelenin gerçek olanağı için şunlar gereklidir: birincisi, bütün komünist partiler, sanayi proletaryasına, burjuvaziyi yıkmak ve proleter devlet iktidarını kurmak için özveride bulunmak zorunda olduğu, özveriye hazır olmak zorunda olduğu bilincini vermelidir, çünkü proletarya diktatörlüğü, hem proletaryanın tüm emekçi ve sömürülen kitleleri örgütleyebilme ve yönetebilme yeteneği, hem de öncünün, bu hedef uğruna en büyük özveride bulunma, en büyük kahramanlıkları gerçekleştirme iradesi anlamına gelir; ikincisi, kırda en çok sömürülen emekçi kitlelerin durumunun, işçilerin zaferiyle derhal sömürücülerin zararına önemli ölçüde iyileştirilmesi başarı için zorunludur, yoksa sanayi proletaryasına kırın desteği sağlanamaz ve özellikle de proletarya kentlerin gıda maddesi ihtiyacını başka türlü karşılayamaz.

8— Kapitalizmin özel bir korku, dağınıklık ve çoğu kez ortaçağ bağımlılığı durumuna düşürdüğü kırdaki emekçi kitleleri örgütleme ve devrimci mücadeleye eğitmenin büyük zorluğu, komünist partilerin kırdaki grev hareketine özel bir dikkat yöneltmelerini, tarım proleterleri ve yarı-proleterlerinin kitle grevlerini bütün gayretiyle desteklemelerini ve her biçimde geliştirmelerini gerektirir. Bugün Almanya ve diğer ileri ülkelerin deneyimiyle doğrulanmış ve genişletilmiş olan 1905 ve 1917 Rus Devrimlerinin deneyimi, sadece kitle grevinin (bu greve belli koşullar altında köyde küçük köylüler de çekilebilir ve çekilmelidir) gelişmesinin köyü uykusundan uyandırabileceğini, kırda sınıf bilincini ve sömürülen kitlelerin bir sınıf örgütünü kurma-

nın gerekliliği bilincini uyandırabileceğini ve onlara kentli işçilerle birleşmenin önemini anlaşılır ve pratik biçimde gözler önüne serebileceğini göstermiştir.

Komünist Enternasyonal Kongresi, ne yazık ki sadece sarı II. Enternasyonal'de değil, bu Enternasyonal'den ayrılan, Avrupa için özellikle önemli üç partide de var olan ve sadece kırdaki grev mücadelelerine kayıtsız kalmayı değil, aynı zamanda (Kautsky gibi) gıda maddesi üretiminin azalacağı görüşünden hareketle bu mücadelelere karşı çıkmayı da beceren sosyalistleri hainler ve sadakatsizler olarak damgalar. Komünistler ve işçi liderleri, proleter devrimin gelişmesini ve onun zaferini herşeyden üstün tuttuklarını, bunun için en ağır özverilere katlanmaya hazır olduklarını pratikte, eylemle kanıtlamazlarsa, hiçbir programın ve hiçbir resmi açıklamanın herhangi bir değeri yoktur; çünkü açlıktan, yıkımdan ve yeni emperyalist savaşlardan başka bir çıkış yolu ve başka bir kurtuluş yoktur.

Özellikle şuna işaret etmek gerekir ki, şimdi komünizme sık sık sözde tavizler vererek ve hatta lafzen onun saflarına geçerek hızla devrimcileşen işçi kitleleri arasında prestijlerini korumak isteyen sosyalizmin eski liderlerinin ve "işçi aristokrasisi" temsilcilerinin proletaryanın davasına bağlılığı, sorumlu görevler üstlenme yetenekleri, devrimci bilinç ve devrimci mücadelenin gelişiminin en şiddetli olduğu, çiftlik sahipleri ve burjuvazinin (büyük köylüler, Kulaklar) direnişinin en amansız olduğu, sosyalist uzlaşmacıyla komünist devrimci arasındaki farkın en çarpıcı şekilde ortaya çıktığı bir çalışmada sınanmalıdır.

9— Komünist partiler kırda mümkün olduğunca hızlı bir şekilde ilk planda ücretli işçilerin ve yarı-proleterlerin temsilcilerinden oluşan Sovyetlerin kuruluşuna geçmek için her şeyi yapmalıdır. Sovyetler ancak kitlelerin grev mücadelesiyle, en ezilen sınıfla bağ kurarlarsa amaçlarını yerine getirebilir ve küçük köylüleri etkisi altına alabilecek (sonra da içine çekebile-

cek) sağlamlığa ulaşabilir. Fakat, çiftlik sahiplerinin ve büyük köylülerin ağır baskısı sonucu, aynı zamanda sanayi işçilerinin ve onların birliklerinin desteği olmadığından grev mücadelesi henüz gelişmemiş ve kır proletaryasının örgütlenme becerisi henüz zayıfsa, kırda Sovyetlerin oluşturulması uzun bir hazırlık çalışması gerektirir; ne kadar küçük olursa olsun komünist hücrelerin kurulması; komünizmin taleplerini herkesçe anlaşılır biçimde anlatan ve sömürü ve köleliğin özellikle çarpıcı tezahürlerinin örneğinde açıklayan ajitasyonu yükseltmek; sanayi işçilerinin kıra sistematik ajitasyon gezilerini örgütlemek vs.

Haziran 1920.

ULUSAL VE SÖMÜRGESEL SORUNA İLİŞKİN TEZLERİN İLK TASLAĞI

Komünist Enternasyonal II. Kongresi İçin

Komünist Enternasyonal II. Kongresi için ulusal ve sömürgesel soruna ilişkin tezlerin bu taslağını yoldaşların tartışmasına sunarken, tüm yoldaşlardan, özellikle de bu gayet karmaşık sorunlardan birinde, veya diğerinde, özellikle aşağıdaki maddeler hakkında somut bilgi sahibi olan yoldaşlardan görüş belirtmelerini ya da düzeltme, ek ve somut açıklamalarını ***en kısa biçimde*** *(iki sayfayı geçmemeli) iletmelerini rica ediyorum:*

Avusturya deneyimi.
Polonya-Yahudi ve Ukrayna deneyimi.
Alsas-Loren ve Belçika.
İrlanda.
Danimarka-Almanya ilişkileri.
İtalyan-Fransız ve İtalyan-Slav ilişkileri.
Balkan ülkelerinin deneyimleri.
Doğu halkları.
Panislamizme karşı mücadele.
Kafkasya'da koşullar.
Başkır ve Tatar Cumhuriyeti.
Kırgızistan.
Türkistan'daki deneyimler.
Amerika'da zenciler.
Sömürgeler.
Çin-Kore-Japonya

N. Lenin

5 Haziran 1920

1— Genelde eşitlik ve ulusal eşitlikle de ilgili olarak sorunu soyut ya da biçimsel koymak burjuva demokrasisinin tüm özüne özgüdür. Bir bütün olarak insan kişiliğinin eşitliği görüntüsü altında burjuva demokrasisi, mülk sahibiyle proleterin, sömürenle sömürülenin biçimsel ya da hukuki eşitliğini ilan eder ve böylece ezilen sınıflara karşı en korkunç aldatmacayı gerçekleştirir. Bizzat meta üretimi koşullarının bir yansıması olan eşitlik düşüncesi, burjuvazi tarafından, insan kişiliğinin güya mutlak eşitliği bahanesiyle sınıfların kaldırılmasına karşı mücadelenin bir aracına dönüştürülür. Eşitlik talebinin ise ancak sınıfların kaldırılması talep edildiği takdirde gerçek bir anlamı vardır.

2— Proletaryanın burjuvazinin boyunduruğunu atma mücadelesinin bilinçli ifadesi olan Komünist Partisi, temel görevi olan burjuva demokrasisine karşı mücadele ve bu demokrasinin yalancılığı ve ikiyüzlülüğünü teşhir etme görevine uygun olarak, ulusal sorunda da soyut ve biçimsel ilkelerden değil; birincisi, somut tarihsel ve özellikle ekonomik durumun tam bir değerlendirmesinden; ikincisi, ezilen sınıfların, emekçilerin, sömürülenlerin çıkarlarının, egemen sınıfların çıkarlarıyla eşanlamlı olan halkın çıkarları genel kavramından açık bir biçimde ayrılmasından; üçüncüsü, mali sermaye ve emperyalizm dönemine özgü olan dünya nüfusunun ezici çoğunluğunun, bir avuç en zengin ileri kapitalist ülke tarafından köleleştirilmesini gizlemeye yarayan burjuva-demokratik yalan dolanın tersine, ezilen, bağımlı, eşit haklara sahip olmayan uluslarla, ezen, sömüren, tam haklara sahip uluslar arasında aynı şekilde açık bir ayrım yapılmasından hareket etmelidir.

3— 1914–1918 emperyalist savaşı, burjuva-demokratik safsataların tüm yalancılığını tüm dünyanın bütün ulusları ve ezilen sınıfları önünde çok açık bir biçimde ortaya çıkarmış ve pratik, kötü ünlü "batı demokrasileri"nin Versailles Anlaşmasının, güçsüz uluslar üzerinde, Alman Junkerlerinin ve Alman im-

paratorunun Brest-Litovsk Anlaşmasından çok daha vahşi ve kötü bir zor uygulaması olduğunu kanıtlamıştır. Milletler Cemiyeti ve Antant'ın tüm savaş sonrası politikası bu gerçeği çok daha büyük bir açıklık ve kesinlikle gözler önüne sermekte, böylece gerek ileri ülkelerin proletaryasının, gerek sömürge ve bağımlı ülkelerin emekçi kitlelerinin devrimci mücadelesini her yerde güçlendirmekte ve kapitalizmde ulusların barış içinde birarada yaşaması ve eşitliği imkânına dair küçük-burjuva ulusal hayallerin çöküşünü hızlandırmaktadır.

4— Anlatılan ilkelerden, ulusal ve sömürgesel sorunda Komünist Enternasyonal'in tüm politikasının, ilk planda, tüm ulusların ve tüm ülkelerin proleterlerinin, çiftlik sahiplerini ve burjuvaziyi devirme ortak devrimci mücadelesinde birliğini amaçlamak olduğu sonucu çıkar. Çünkü ancak böyle bir birlik kapitalizm üzerinde zaferi garantileyebilir, bu olmadan ulusal baskı ve haksızlığı yok etmek olanaksızdır.

5— Dünyanın politik durumu şimdi proletarya diktatörlüğünü gündeme getirmiştir ve dünya politikasındaki bütün olaylar zorunlu olarak bir tek ağırlık merkezinde yoğunlaşmaktadır: dünya burjuvazisinin, bir yandan kaçınılmaz olarak bütün ülkelerin ileri işçilerinin Sovyet hareketini, öte yandan kendi acı deneyimleriyle kendileri için Sovyet iktidarının dünya emperyalizmi üzerinde zaferinden başka bir kurtuluş olmadığını gören sömürgelerin ve ezilen halkların bütün ulusal kurtuluş hareketlerini çevresinde toplayan Rus Sovyet Cumhuriyeti'ne karşı mücadelesi.

6— Dolayısıyla şimdi, sadece çeşitli ulusların emekçilerinin yakınlaşmasının kabul ya da ilan edilmesiyle yetinilemez, bilakis bütün ulusal ve sömürgesel kurtuluş hareketlerinin Sovyet Rusya'yla en sıkı ittifakını gerçekleştirme ve bu ittifakın biçimlerini ilgili ülkenin proletaryası içinde komünist hareketin ya da geri ülkelerde veya geri uluslarda işçilerin ve köylülerin bur-

juva-demokratik kurtuluş hareketinin gelişme seviyesine göre saptama politikası izlenmelidir.

7— Federasyon, çeşitli ulusların emekçilerinin tam birliğine bir geçiş biçimidir. Federasyon; gerek Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin diğer Sovyet Cumhuriyetleriyle (geçmişte Macaristan, Finlandiya, Letonya, bugün ise Azerbaycan, Ukrayna), gerekse de Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti içindeki, eskiden ne kendi devleti, ne de özerkliği olmayan (örneğin 1919'da ve 1920'de Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nde kurulan Başkır ve Tatar özerk cumhuriyeti) uluslarla ilişkilerde, amaca uygunluğunu pratikte kanıtlamıştır.

8— Bu bakımdan Komünist Enternasyonal'in görevi, bu yeni, Sovyet düzeni ve Sovyet hareketi temelinde oluşan federasyonların deneyimlerini gerek daha da geliştirmek, gerekse de incelemek ve sınamaktır. Tam birliğe geçiş biçimi olarak federasyonu kabul ederek, gittikçe daha sıkı bir federal ittifak hedeflenmeli ve birincisi, Sovyet cumhuriyetlerinin çok sıkı bir ittifakı olmadan onların varlığını savunmanın imkânsız olduğu, çünkü tüm dünyanın askeri açıdan kıyaslanmaz biçimde daha güçlü emperyalist devletleriyle çevrili oldukları; ikincisi, Sovyet cumhuriyetlerinin sıkı bir iktisadi ittifakının gerekli olduğu, çünkü emperyalizmin yok ettiği üretici güçleri restore etmenin ve emekçilerin refahını güvence altına almanın başka türlü imkânsız olduğu; üçüncüsü, daha kapitalizm altında gayet açık biçimde gün yüzüne çıkmış olan ve sosyalizm altında mutlaka daha da geliştirilip mükemmelleştirilmesi gereken, genel bir plan uyarınca tüm ulusların proletaryası tarafından düzenlenecek bir bütün olarak yekpare bir dünya ekonomisi yaratma eğilimi göz önünde bulundurulmalıdır.

9— Devletler arası ilişkiler alanında Komünist Enternasyonal'in ulusal politikası, —ister dürüstçe burjuva demokratları ol-

duklarını kabul etsinler, ister II. Enternasyonal sosyalistleri gibi* "sosyalist" adının ardına sığınsınlar, hiç farketmez— burjuva demokratlarının yetindikleri çıplak, biçimsel, sadece deklaratif ve pratikte hiçbir yükümlülük getirmeyen ulusların eşitliğini kabul etmekle yetinemez.

Komünist partileri tüm ajitasyon ve propagandalarında —gerek parlamento kürsüsünden, gerekse de parlamento dışında—, "demokratik" anayasalarına rağmen tüm kapitalist devletlerde sürekli bir olgu olan ulusların hak eşitliğinin ve ulusal azınlıkların hak garantilerinin sürekli ihlal edilişini durmadan teşhir etmekle kalmamalı, aynı zamanda birincisi, sadece Sovyet düzeninin burjuvaziye karşı savaşta önce proleterleri, sonra da tüm emekçileri birleştirerek, uluslara gerçek eşitlik verebileceği konusunu sürekli aydınlatmalı; ikincisi, bütün komünist partileri, bağımlı ya da eşit haklara sahip olmayan ulusların (örneğin İrlanda'da, ABD'de zenciler arasında) ve sömürgelerin devrimci hareketlerini doğrudan desteklemelidir.

Bu özellikle önemli son önkoşul olmadan, bağımlı ulusların ve sömürgelerin ezilmesine karşı mücadele ve onların ayrı devlet kurma hakkının tanınması, II. Enternasyonal partilerinde gördüğümüz gibi, sahte bir yafta olacaktır.

10— Enternasyonalizmin sözde kabul edilmesi, gerçekte ise bütün propaganda, ajitasyon ve pratik çalışmada onun yerine küçük-burjuva milliyetçiliği ve pasifizmin geçirilmesi, sadece II. Enternasyonal partileri içinde değil, bu Enternasyonalden ayrılmış, hatta şimdi kendilerine komünist diyen partiler içinde bile gayet olağan bir olgudur. Proletarya diktatörlüğünü (sadece bir tek ülkede var olan ve dünya politikası üzerinde belirleyici bir etki sağlayamayan) ulusal bir diktatörlükten uluslararası bir

* *Tashih provasında Lenin buraya şu eki yapar: "9. + ulusal nefretin ortadan kaldırılmasında proletarya diktatörlüğünün önemi (Rafez)."* ***—Alm. Red.***

diktatörlüğe (yani bütün dünya politikası üzerinde tayin edici bir etkide bulunabilecek olan en azından birkaç ileri ülkenin proletarya diktatörlüğüne) dönüştürme görevi güncel hale geldiği ölçüde, kökleri çok derinde bulunan küçük-burjuva, ulusal önyargılara karşı, bu kötülüğe karşı mücadele ön plana çıkmak zorundadır. Küçük-burjuva milliyetçiliği, ulusların hak eşitliğinin salt kabulünü enternasyonalizm olarak ilan eder ve (bunun sadece dil ucuyla kabul etmek olduğunu bir yana bırakırsak) ulusal egoizme hiç değinmez; oysa proleter enternasyonalizmi şunları talep eder: birincisi, bir ülkenin proleter mücadelesinin çıkarları uluslararası proleter mücadelenin çıkarlarına tabi olmalıdır; ikincisi, burjuvazi üzerinde zafer kazanan ulus, uluslararası sermayenin yıkılması için en büyük özveride bulunmaya hazır ve yetenekli olmalıdır.

Bundan dolayı, gerçekten proletaryanın öncüsü olan işçi partilerinin var olduğu tamamen kapitalist devletlerde, enternasyonalizm kavramının ve politikasının oportünist ve küçük-burjuva pasifist tahrifine karşı mücadele ilk ve en önemli görevdir.

11— Feodal ya da ataerkil ve ataerkil-köylü ilişkilerin hakim olduğu daha geri devletler ve uluslarla ilgili olarak özellikle şu noktalar göz önünde bulundurulmalıdır:

Birincisi, bu ülkelerdeki burjuva-demokratik kurtuluş hareketinin tüm komünist partiler tarafından desteklenmesi gerekliliği; ilk planda, geri ulusun sömürgesel ya da mali bakımdan bağımlı olduğu ülkelerin işçileri en enerjik desteği vermekle yükümlüdürler;

İkincisi, geri ülkelerde nüfuz sahibi olan din adamları ve diğer gerici ve ortaçağ kalıntısı unsurlara karşı mücadelenin gerekliliği;

Üçüncüsü, Avrupa ve Amerikan emperyalizmine karşı kurtuluş mücadelesini, hanların, büyük toprak sahiplerinin, molla-

ların vs. konumlarının güçlendirilmesiyle birleştirmek isteyen panislamizm ve benzeri akımlara karşı mücadelenin gerekliliği*;

Dördüncüsü, geri ülkelerde çiftlik sahiplerine, büyük toprak mülkiyetine, feodalizmin bütün tezahürlerine ya da kalıntılarına karşı köylü hareketini özellikle destekleme gerekliliği; köylü hareketinin mümkün olduğunca devrimci bir nitelik almasına çalışmak ve Batı Avrupa'nın komünist proletaryasıyla Doğu'da, genel olarak sömürgelerde ve geri ülkelerde köylülerin devrimci hareketi arasında mümkün olduğunca sıkı bir ittifak oluşturmak gereklidir**;

Beşincisi, geri ülkelerde burjuva-demokratik kurtuluş akımlarına komünist kisve giydirme girişimlerine karşı kararlı bir mücadelenin gerekliliği: Komünist Enternasyonal, sömürgelerdeki ve geri ülkelerdeki burjuva-demokratik ulusal hareketleri ancak bütün geri ülkelerde geleceğin proleter partilerinin — sadece adı itibariyle değil, gerçekten komünist partilerin) unsurlarının biraraya getirilmesi ve özel görevlerinin, kendi ulusu içindeki burjuva-demokratik hareketlere karşı mücadele görevinin bilinciyle eğitilmeleri koşuluyla destekleyebilir; Komünist Enternasyonal, sömürgelerin ve geri ülkelerin burjuva-demokrasisiyle geçici bir ittifaka girmeli, fakat onunla birleşmemeli, proleter hareketin bağımsızlığı —çekirdek halinde de olsa— korunmalıdır;

Altıncısı, bütün ülkelerin, özellikle de geri ülkelerin en geniş emekçi kitleleri arasında, emperyalist güçlerin sistemli olarak yaptıkları, siyasi olarak bağımsız devletler yaratma görüntü-

---

* *Tashih provasına Lenin şu notu düşer: "2 ve 3'ü birleştir." **—Alm. Red.***

** *Tashih provasına Lenin şu eki yapar: "4 + özellikle de bütün çabaları, "emekçi Sovyetleri vs." kurarak Sovyet sistemi ilkelerini kapitalizm öncesi ilişkilerin hüküm sürdüğü ülkelere uygulamaya yöneltmek gerekir. **—Alm. Red.***

sü altında gerçekte ekonomik, mali ve askeri olarak tamamen kendilerine bağımlı devletler yaratma aldatmacasını durmadan aydınlatma ve açığa çıkarmanın gerekliliği; bugünkü uluslararası durumda bağımlı ve güçsüz uluslar için Sovyet Cumhuriyetleri Birliği'nden başka bir kurtuluş yoktur.

12— Sömürge halkların ve güçsüz kavimlerin emperyalist devletler tarafından yüzyıllardır ezilmesi, ezilen ülkelerin emekçi kitlelerinde genelde ezen uluslara karşı, özelde bu ulusların proletaryasına karşı da sadece öfke değil, aynı zamanda güvensizlik yaratmıştır. Bu proletaryanın resmi önderlerinin çoğunluğunun, sosyal-şoven "anavatan savunması" bayrağı altında "kendi" burjuvazilerinin sömürgeleri ezme ve mali bakımdan bağımlı ülkeleri talan etme "hakkı"nı savunduğu 1914–1918 yıllarında sosyalizme karşı giriştikleri alçakça ihanet, bu son derece haklı güvensizliği kaçınılmaz olarak daha da şiddetlendirecekti. Öte yandan, bir ülke ne kadar geriyse, orada, kaçınılmaz olarak, kökleri çok derinde olan küçük-burjuva önyargıların, yani ulusal egoizmin ve ulusal dargörüşlülüğün özel bir güç ve sağlamlık kazanmasına yol açan tarımsal küçük işletme, ataerkil ilişkiler ve taşra zihniyeti o kadar güçlüdür. Bu önyargılar ancak ileri ülkelerde kapitalizm ve emperyalizmin yok olmasından ve geri ülkelerin ekonomik yaşamının tüm temeli köklü bir değişikliğe uğradıktan sonra ortadan kalkabileceği için, bu önyargılar zorunlu olarak çok yavaş yok olur. Buradan bütün ülkelerin sınıf bilinçli komünist proletaryasının, en uzun süre ezilmiş olan ülkelerin ve kavimlerin ulusal duygu kalıntılarına karşı özel bir titizlik ve özel bir dikkat gösterme, aynı zamanda bu güvensizliği ve önyargıları daha çabuk aşabilmek için belli tavizler verme görevi çıkar. Proletaryanın, sonra da tüm dünyanın bütün ülke ve uluslarının emekçi kitlelerinin bir ittifak ve birlik için gönüllü çabası olmadan, kapitalizm üzerinde zaferin eseri başarıyla tamamlanamaz.

Haziran 1920

KOMÜNİST ENTERNASYONAL II. KONGRESİ'NDE ULUSAL VE SÖMÜRGESEL SORUN KOMİSYONU'NUN RAPORU

26 Temmuz 1920

Yoldaşlar, sadece kısa bir girişle yetineceğim. Sonra Komisyonumuzun sekreteri Maring yoldaş size, tezlerde yaptığımız değişiklikler hakkında ayrıntılı bir rapor sunacak. Ondan sonra ek tezleri kaleme almış olan Roy yoldaş konuşacak. Komisyonumuz gerek değişikliklerle birlikte ilk tezleri, gerekse de ek tezleri oy birliğiyle kabul etmiştir. Tüm önemli sorunlarda tam oybirliği sağlamayı başardık. Şimdi bazı kısa açıklamalarda bulunmak istiyorum.

Birincisi: tezlerimizin en önemli, temel düşüncesi nedir? Ezilen ve ezen halklar ayrımıdır. II. Enternasyonal'in ve burjuva demokrasisinin aksine biz bu ayrımı öne çıkarıyoruz. Proletarya ve Komünist Enternasyonal için, emperyalizm çağında somut ekonomik gerçekleri saptamak ve tüm sömürgesel ve ulusal sorunların çözümünde soyut önermelerden değil, somut durumun olgularından hareket etmek özellikle önemlidir.

Emperyalizmin karakteristik özelliği, bütün dünyanın —gördüğümüz gibi— bugün çok sayıda ezilen halkla, devasa servetlere ve muazzam askeri güçlere sahip çok az sayıda ezen halktan oluşmasıdır. Dünya nüfusunun muazzam çoğunluğu, bir milyardan fazlası, dünya nüfusunu 1 milyar 750 milyon olarak tahmin edersek, muhtemelen 1 milyar 250 milyonu, yani yaklaşık yüzde 70'i, ya doğrudan sömürgesel bağımlılık içinde bulunan, ya da örneğin, İran, Türkiye, Çin gibi sömürge sınırındaki devletler olan, ya da büyük bir emperyalist devletin ordusu tarafından yenilgiye uğratılmış olup anlaşmalarla ona bağımlılık içine girmiş olan ezilen halklara dahildir. Bu ayrım düşüncesi, halkları ezen ve ezilen halklar olarak ayırma düşüncesi, tüm tezlerin, benim imzamla çıkan ve daha önce yayınlanmış bulunan* sadece ilk tezlerin değil, Roy yoldaşın tezlerinin de ana fikrini oluşturur. Bunlar [yani Roy'un tezleri —ÇN], esas olarak Hindistan'ın ve İngiltere tarafından ezilen diğer büyük ulusların durumu bakış açısından kaleme alınmıştır ve bizim için çok büyük önemi de burada yatar.

Tezlerimizin ikinci ana fikri, dünyanın bugün içinde bulunduğu durumda, emperyalist savaştan sonra, halkların karşılıklı ilişkilerinin, devletlerin tüm dünya sisteminin, küçük bir grup emperyalist ulusun, başını Sovyet Rusya'nın çektiği Sovyet hareketine ve Sovyet devletlerine karşı mücadelesiyle belirlendiğidir. Bunu gözardı edersek, dünyanın en ücra köşesinde de olsa bir tek ulusal ya da sömürgesel sorunu bile doğru koyamayız. Komünist partiler ancak bu bakış açısında dururlarsa uygar ya da geri ülkelerle ilgili tüm siyasi sorunları doğru koyabilir ve bu soruları yanıtlayabilirler.

Üçüncüsü, geri ülkelerdeki burjuva-demokratik hareket sorununu özellikle öne çıkarmak istiyorum. Tam da bu sorun bazı

---

* *Bkz. Öndeki tezler.* ***—Alm. Red.***

görüş ayrılıklarına yol açtı. Komünist Enternasyonal'in ve komünist partilerin, geri ülkelerdeki burjuva-demokratik hareketleri desteklemesi gerektiğini açıklamamızın ilkesel ve teorik olarak doğru olup olmadığı üzerine tartıştık. Bu tartışma sonucunda oybirliğiyle, "burjuva-demokratik hareket" yerine "ulusal-devrimci hareket" demeyi kararlaştırdık. Her milliyetçi hareketin ancak burjuva-demokratik bir hareket olabileceğine en küçük kuşku yoktur, çünkü geri ülkelerde nüfusun esas kütlesini burjuva-kapitalist ilişkilerin temsilcisi olan köylülük oluşturur. Eğer bu gibi ülkelerde ortaya çıkabilmişlerse bile, proleter partilerin, köylü hareketiyle belli ilişkilere girmeden, bu *hareketi aktif* biçimde desteklemeden bu geri ülkelerde komünist bir taktik ve komünist bir politika izleyebileceğine inanmak hayal olurdu. Bu noktada, eğer burjuva-demokratik hareketten söz edecek olursak, reformist hareketle devrimci hareket arasındaki her türlü farkın silineceği yönünde itirazda bulunuldu. Bu fark ise son zamanlarda geri ve sömürge ülkelerde çok açık bir biçimde su yüzüne çıkmıştır, çünkü emperyalist burjuvazi bütün gücüyle ezilen halklar arasında da reformist bir hareket yaratmaya çalışıyor. Sömürücü ülkelerin burjuvazisiyle sömürge ülkelerin burjuvazisi arasında belli bir yakınlaşma oldu, öyle ki, ezilen ülkelerin burjuvazisi çoğu kez —belki de çoğunlukla—, ulusal hareketi desteklemesine rağmen, aynı zamanda emperyalist burjuvaziyle anlaşma halinde, yani onunla birlikte tüm devrimci hareketlerle ve devrimci sınıflarla mücadele etmektedir. Komisyonda bu çürütülemez biçimde kanıtlanmıştır, o nedenle biz, bu farkı dikkate almayı ve hemen her yerde "burjuva-demokratik" kavramının yerine "ulusal-devrimci" kavramını geçirmeyi biricik doğru şey olarak gördük. Bu değişikliğin anlamı, komünistler olarak bizim, sömürge ülkelerdeki burjuva özgürlük hareketlerini ancak, bu hareketler gerçekten devrimciyse, temsilcileri bizim köylüleri ve geniş sömürülen katmanları devrimci düşünceyle eğitip örgütlememizi engellemezlerse desteklememiz ge-

rektiği ve destekleyeceğimizden ibarettir. Eğer bu koşullar bile mevcut değilse, bu ülkelerde komünistler, II. Enternasyonal kahramanlarının da dahil olduğu reformist burjuvaziyle mücadele etmek zorundadırlar. Sömürge ülkelerde şimdiden reformist partiler var ve bunların temsilcileri bazen kendilerini sosyal-demokratlar ve sosyalistler olarak adlandırıyorlar. Sözünü ettiğim ayrım bütün tezlerde uygulanmıştır ve ben bu sayede görüşümüzün çok daha tam olarak formüle edilmiş olduğuna inanıyorum.

Ayrıca Köylü Sovyetleri üzerine bir açıklama yapmak istiyorum. Rus komünistlerinin Çarlığın eski sömürgelerindeki, Türkistan vb. gibi geri ülkelerdeki pratik çalışması, bizi, komünist taktik ve politikanın kapitalizm öncesi ilişkilere nasıl uygulanması gerektiği sorusuyla karşı karşıya bıraktı, çünkü bu ülkelerin en önemli özelliği, oralarda hâlâ kapitalizm öncesi ilişkilerin hüküm sürmesidir ve bu nedenle orada saf proleter bir hareketten söz edilemez. Bu ülkelerde neredeyse hiç sanayi proletaryası yoktur. Buna rağmen orada da önderlik rolünü üstlendik ve bunu yapmamız gerekiyor. Çalışmamız bize, bu ülkelerde aşılması gereken dev engellerin bulunduğunu gösterdi, fakat çalışmamızın pratik sonuçları, bu zorluklara rağmen, neredeyse hiç proletaryanın olmadığı yerlerde de, kitleler arasında bağımsız siyasi düşünce ve bağımsız siyasi davranış özlemi uyandırmanın olanaklı olduğunu gösterdi. Bizim için bu çalışma, Batı Avrupa ülkelerinden yoldaşlar için olduğundan daha zordu, çünkü Rusya'da proletarya, devletin inşası işiyle çok meşgul. Yarı-feodal bağımlılık içinde yaşayan köylülerin Sovyet örgütlenmesi düşüncesini çok iyi kavrayıp gerçekleştirebilecekleri çok açıktır. Sadece ticaret sermayesi tarafından değil, aynı zamanda feodaller ve devlet tarafından da feodal temelde sömürülen ezilen kitlelerin bu silahı, bu tür bir örgütlenmeyi kendi koşullarına uygulayabilecekleri de çok açıktır. Sovyet örgütlenmesi düşüncesi basittir ve sadece proleter değil, köylü, feodal ve yarı-feodal ko-

şullara da uygulanabilir. Bu alandaki deneyimlerimiz şimdilik çok büyük değil, fakat, birçok sömürge ülke temsilcisinin katıldığı Komisyondaki tartışmalar bize, Komünist Enternasyonal'in tezlerinde, köylü Sovyetlerinin, sömürülen Sovyetlerinin sadece kapitalist ülkeler için değil, kapitalizm öncesi ilişkilerin bulunduğu ülkeler için de uygun bir araç olduğunu söylemek gerektiğini ve her yerde, gerek sömürgelerde gerekse de geri ülkelerde Köylü Sovyetleri, Emekçi Sovyetleri fikri için propaganda yapmanın komünist partilerin ve onlara katılan unsurların mutlak görevi olduğunu tartışmaya meydan vermeyecek biçimde kanıtlamıştır; oralarda da komünist partiler, koşulların izin verdiği ölçüde, emekçi halk Sovyetlerini kurma çabası içinde olmalıdırlar.

Burada önümüzde, pratik çalışmanın çok ilginç ve önemli bir alanı açılıyor. Şimdilik, bu bakımdan genel tecrübemiz pek büyük değil, fakat yavaş yavaş elimizde bu soruna ilişkin malzeme birikecek. İleri ülkelerin proletaryasının geri emekçi kitlelere yardım edebileceği ve etmesi gerektiği ve Sovyet Cumhuriyetlerinin muzaffer proletaryası bu kitlelere elini uzatır ve onları destekleyebilirse geri ülkelerin gelişimlerinin bugünkü durumundan kurtulabileceği kesinlikle tartışma götürmez.

Bu sorun üzerine Komisyon'da oldukça hararetli tartışmalar oldu, sadece altında benim imzamın bulunduğu tezlerle değil, aynı zamanda özellikle Roy yoldaşın burada savunacağı ve bazı değişiklik önergelerinin oybirliğiyle kabul edildiği tezleriyle de bağıntılı olarak.

Soru şöyle kondu: Yeni kurtulan ve savaştan sonra içlerinde ilerici bir hareket gözlemlediğimiz geri halklar için ekonominin kapitalist gelişim aşamasının kaçınılmaz olduğu iddiasını doğru kabul edebilir miyiz? Bu soruya "hayır" yanıtı verdik. Muzaffer devrimci proletarya bu halklar içinde sistematik propaganda yürütür ve Sovyet hükümetleri ellerindeki bütün araçlarla onların

yardımına koşarsa, geri halklar için kapitalist gelişim aşamasının kaçınılmaz olduğunu varsaymak yanlıştır. Bütün sömürgelerde ve geri ülkelerde sadece bağımsız savaşçı kadrolar, parti örgütleri kurmakla, köylü Sovyetleri örgütlemek için propaganda yapmak ve bunları kapitalizm öncesi ilişkilere uydurmaya çalışınakla kalmamalıyız, aynı zamanda Komünist Enternasyonal, en ileri ülkelerin proletaryasının yardımıyla geri ülkelerin kapitalist gelişim aşamasından kaçınarak Sovyet düzenine geçebilecekleri, sonra da belli gelişim aşamalarından geçerek komünizme ulaşabilecekleri tezini ileri sürmeli ve bunu teorik olarak temellendirmelidir.

Bunun için hangi araçların gerekli olacağı önceden söylenemez. Bunu bize pratik deneyim gösterecektir. Ne var ki en uzak halkların emekçi kitleleri arasında Sovyet düşüncesinin bilindiği, bu örgütlerin, Sovyetlerin kapitalizm öncesi toplum düzeninin koşullarına uydurulması gerektiği, tüm dünyada komünist partilerin bu yöndeki çalışmasının derhal başlamak zorunda olduğu kesindir.

Komünist partilerin sadece kendi ülkelerindeki değil, sömüren ulusların sömürge halkları kendi egemenlikleri altında tutmasına yardımcı olan birlikleri arasındaki devrimci çalışmasının da ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmek istiyorum.

Britanya Sosyalist Partisi'nden Quelch yoldaş Komisyonumuzda bu konudan söz etti. Vasat İngiliz işçisinin, köleleştirilmiş halkların İngiliz egemenliğine karşı ayaklanmasının desteklenmesini ihanet sayacağına işaret etti. İngiltere ve Amerika'nın jingoist ve şoven ruhlu işçi aristokrasisinin sosyalizm için en büyük tehlike ve II. Enternasyonal'in en büyük desteği olduğu, burada burjuva Enternasyonal'in lider ve işçilerinin en kötü ihanetiyle karşı karşıya bulunduğumuz doğrudur. Hakeza II. Enternasyonal de sömürgeler sorunuyla ilgilenmişti. Basel Manifestosu da bundan gayet açık biçimde söz etmişti. II. Enternasyonal

partileri devrimci davranacaklarını vaat etmişlerdi, fakat II. Enternasyonal partilerinde ve görüşümce, II. Enternasyonal'den ayrılmış ve III. Enternasyonal'e girmek isteyen partilerde de gerçek bir devrimci çalışma ve sömürülen ve ezilen halkların ezenlere karşı mücadelesine gerçek bir destek göremiyoruz. Bunu bütün dünya önünde açıklamak zorundayız ve bu çürütülemez. Çürütmeyi deneyip denemeyeceklerini göreceğiz.

Kararlarımızın temeline de bu düşünceleri koyduk; bu kararlar hiç kuşkusuz çok uzun, ancak ben buna rağmen yararlı olacaklarına ve ulusal ve sömürgesel sorun alanında gerçekten devrimci bir çalışmanın geliştirilmesi ve örgütlenmesine katkıda bulunacaklarına inanıyorum. Bu ise en önemli görevimizdir.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL II. KONGRESİ'NDE PARLAMENTARİZM ÜZERİNE KONUŞMA

2 Ağustos 1920

Bordiga yoldaş burada besbelli İtalyan Marksistlerinin bakış açısını savunmak istiyordu — fakat buna rağmen, burada başka Marksistlerin parlamenter faaliyet lehine getirdiği argümanlardan hiçbirine yanıt vermedi.

Bordiga yoldaş, tarihsel deneyimlerin yapay olarak yaratılamayacağını kabul etti. Daha demin, mücadeleyi başka bir alana taşımak gerektiğini söyledi. Her devrimci krize bir parlamento krizinin eşlik etmiş olduğunu bilmiyor mu? Elbette mücadeleyi başka bir alana, Sovyetlere kaydırmak gerektiğinden söz etti. Ancak Bordiga yoldaşın kendisi, Sovyetlerin yapay olarak yaratılamayacağını söyledi. Rusya örneği, Sovyetlerin ya devrim sırasında, ya da devrimden kısa süre önce kurulabileceğini kanıtlıyor. Kerenski zamanında Sovyetler (Menşevik Sovyetler) öyle örgütlenmişti ki, kesinlikle bir proleter devlet iktidarı olabilecek durumda değildi. Parlamento, burjuva parlamentosunu dağıta-

cak kadar güçlü olmadığımız sürece ortadan kaldıramayacak olduğumuz tarihsel gelişimin bir ürünüdür. Burjuva toplumla ve parlamentarizmle ancak mevcut tarihsel koşullardan hareketle, burjuva parlamentosunun üyesi olarak mücadele edilebilir. Burjuvazinin mücadelede kullandığı aracı proletarya da kullanmalıdır — elbette bambaşka amaçlarla. Bunun böyle olduğunu inkâr edemezsiniz; eğer inkâr etmek isterseniz, dünyadaki bütün devrimci olayların deneyimlerini yok saymanız gerekir.

Sendikaların da oportünist havada olduğunu, bunların da bir tehlike anlamına geldiğini söylediniz; öte yanda da sendikalar için bir istisna yapılması gerektiğini, çünkü bunların işçi örgütleri olduğunu söylediniz. Bu ama sadece bir dereceye kadar doğrudur. Sendikalar içinde de çok geri unsurlar var: proleterleşmiş küçük-burjuvazinin bir kesimi, geri işçiler ve küçük köylüler. Bütün bu unsurlar gerçekten çıkarlarının parlamentoda temsil edildiğine inanıyorlar; buna karşı parlamentoda çalışarak mücadele etmek ve olgular temelinde kitlelere gerçeği göstermek gerekir. Geri kitleler teoriyle değil, deneyimle aydınlanır.

Bunu Rusya'da da gördük. Geri proletaryaya, bununla hiçbir şey elde edemeyeceğini kanıtlamak için, hem de proletaryanın zaferinden sonra, Kurucu Meclis'i toplamak zorunda kaldık. Proletaryanın ikisini karşılaştırabilmesi için Sovyetleri somut olarak Kurucu Meclis'in karşısına koymak ve tek çıkar yol olarak Sovyetleri göstermek zorunda kaldık.

Devrimci bir sendikalist olan Suçi yoldaş aynı teorileri savundu, fakat mantık ondan yana değil. O Marksist olmadığını açıkladı; o nedenle onun durumu kendiliğinden anlaşılıyor. Fakat Bordiga yoldaş, eğer siz Marksist olduğunuzu iddia ediyorsanız, sizden daha fazla mantık talep edilebilir. Parlamentonun nasıl parçalanabileceğini bilmek gerekir. Bunu bütün ülkelerde silahlı ayaklanma yoluyla yapabilirseniz çok iyi. Bizim Rusya'da, burjuva parlamentosunu yıkma iradesini sadece teoride

değil pratikte de kanıtladığımızı biliyorsunuz. Ancak siz, bunun oldukça uzun bir hazırlık olmadan imkânsız olduğunu ve çoğu ülkede parlamentoyu bir hamlede parçalamanın henüz mümkün olmadığını gözardı ediyorsunuz. Parlamento içinde de parlamentoyu yıkmak için mücadele etmek zorundayız. Siz modern toplumun bütün sınıflarının politik çizgisini belirleyen koşulların yerine kendi devrimci iradenizi geçiriyorsunuz, o nedenle de bizim Rusya'da burjuva parlamentosunu yıkmak için önce Kurucu Meclisi toplamak zorunda kaldığımızı unutuyorsunuz, hem de zaferimizden sonra. Şunu belirttiniz: "Rus Devrimi'nin, Batı Avrupa koşullarına uygun olmayan bir örnek olduğu doğrudur." Ancak buna kanıt olarak son derece yüzeysel bir argüman sundunuz. Biz, burjuva demokrasisi diktatörlüğü döneminden geçtik. Bu dönemi, Kurucu Meclis seçimleri için ajitasyon yapmak zorunda olduğumuz bir zamanda hızla geçtik. Ve daha sonra işçi sınıfı iktidarı ele geçirme olanağı elde ettiğinde, köylülük hâlâ bir burjuva parlamentosunun gerekliliğine inanıyordu.

Bu geri unsurları dikkate alarak seçim yapmaya ve kitlelere, genel sıkıntının çok büyük olduğu bir zamanda seçilen Kurucu Meclis'in, sömürülen sınıfların umut ve taleplerini ifade etmediğini örneklerle, olgularla göstermek zorunda kaldık. Böylece, Sovyet iktidarıyla burjuva iktidarı arasındaki çatışma sadece bizim için, işçi sınıfının öncüsü için değil, köylülüğün muazzam çoğunluğu, küçük memurlar, küçük-burjuvazi vs. için de tamamen açık hale geldi. Parlamentoda halkın gerçekten temsil edildiğine inanan ve orada kirli yöntemler kullanıldığını görmeyen işçi sınıfının geri unsurları bütün kapitalist ülkelerde vardır. Bunun, burjuvazinin halkı kandırma aleti olduğu söyleniyor. Fakat bu argüman size ve tezlerinize karşı yöneliyor. Gerçekten geri ve burjuvazi tarafından aldatılmış kitlelerin gözünde parlamentonun gerçek niteliğini, onun içine girmeden nasıl açığa çıkaracaksınız? Parlamento dışında kalırsanız, şu ya da bu parlamenter manevrayı, şu ya da bu partinin tutumunu nasıl teşhir ede-

ceksiniz? Eğer Marksistseniz, kapitalist toplumda sınıfların karşılıklı ilişkileriyle partilerin karşılıklı ilişkileri arasında sıkı bir bağ bulunduğunu kabul etmek zorundasınız. Eğer —sorumu bir kez daha yineliyorum— parlamentonun üyesi değilseniz, parlamenter faaliyeti reddediyorsanız bütün bunları nasıl göstereceksiniz? Rus Devrimi'nin tarihi, işçi sınıfının, köylülüğün ve küçük memurların geniş kitlelerinin, kendi deneyimleriyle öğrenmiyorlarsa hiçbir argümanla ikna edilemeyeceğini kanıtladı.

Burada, parlamenter mücadeleye katılmakla çok zaman yitirdiğimiz söylendi. Bütün sınıfların aynı biçimde ilgilendiği bir başka kurum düşünebiliyor musunuz? Böyle bir şey yapay olarak yaratılamaz. Eğer bütün sınıflar parlamenter mücadeleye çekiliyorlarsa, bunun nedeni, gerçekten de çıkarların ve çatışmaların parlamentoda yansımasını bulmasıdır. Eğer her yerde ve bir çırpıda ilkönce diyelim ki bir genel grev örgütleyip kapitalizmi yıkmak mümkün olsaydı, şimdiye kadar çeşitli ülkelerde devrim olmuş olurdu. Oysa gerçekleri hesaba katmak gerekir; ve şimdilik parlamento hâlâ sınıf mücadelesinin bir arenasıdır. Bordiga yoldaş ve onun bakış açısında duranlar kitlelere gerçeği söylemelidir. Parlamentoda komünist bir fraksiyonun mümkün olduğunun en iyi örneği Almanya'dır. O nedenle kitlelere açıkça şöyle söylemelidirler: "Sıkı bir örgüte sahip bir parti kuracak güçte değiliz." Söylenmesi gereken gerçek budur. Kitlelere güçsüzlüğünüzü itiraf ederseniz, sizin yandaşınız değil, hasmınız olurlar, parlamentarizmin yandaşı olurlar.

Eğer, "Yoldaşlar, işçiler, milletvekillerini partiye tabi olmaya zorlayacak durumda yeterince disiplinli bir parti kuracak kadar güçlü değiliz" derseniz, işçiler sizi terkedecektir, çünkü şöyle diyeceklerdir: "Böyle allahlıklarla proletarya diktatörlüğünü nasıl inşa edebiliriz?"

Proletaryanın zaferiyle aynı günde aydınların, orta sınıfın,

küçük-burjuvazinin komünist olacağına inanıyorsanız çok safsınız.

Bu hayal içinde değilseniz, proletaryayı şimdiden saflarını gözden geçirmeye hazırlamak zorundasınız. Devlet yaşamının bütün çalışma alanlarında bu kuraldan tek bir istisna bulamazsınız. Her yerde kendine komünist diyen oportünist avukatlar, ne disiplin, ne komünist partisi, ne de proleter devlet tanıyan küçük-burjuvalar göreceksiniz. İşçileri, bütün üyelerini disipline tabi olmaya zorlayan gerçekten disiplinli bir parti yaratmaya hazırlamazsanız, proletarya diktatörlüğünü asla hazırlayamazsınız. Zannederim bu sebepten dolayı, pekçok yeni komünist partisini parlamenter faaliyeti reddetmeye sevkeden şeyin tam da güçsüzlük olduğunu kabul etmek istemiyorsunuz. Ben, gerçekten devrimci işçilerin muazzam çoğunluğunun bizimle hemfikir olacağından ve sizin parlamento karşıtı tezlerinizi reddedeceğinden eminim.

ALMAN VE FRANSIZ İŞÇİLERİNE MEKTUP

Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi Üzerine Tartışma Vesilesiyle

Yoldaşlar! Almanya ve Fransa'nın burjuva basını Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi ve Fransa Sosyalist Partisi içindeki Komünist Enternasyonal'e katılma üzerine tartışmayı çok büyük dikkatle izliyor. Burjuva basını her iki partinin sağ oportünist kesiminin görüşlerini büyük bir gayretle savunuyor.

Bu son derece anlaşılır bir şeydir, çünkü bu sağ unsurlar aslında Dittmann ve Crispien gibi, devrimci düşünmeyi beceremeyen ve işçi sınıfına, devrime hazırlanma ve devrimi gerçekleştirmede yardım etme yeteneğinden yoksun küçük-burjuva demokratlardır. Gerçekten devrimci, gerçekten proleter bütün kitleleri birleştirmek için bu sağ oportünist unsurlardan ayrılmak zorunludur, biricik çaredir.

Moskova'nın "diktatörlüğü" vs. üzerine yaygara, basit bir şaşırtma manevrasıdır. Gerçekte Komünist Enternasyonal Yü-

rütme Komitesi'nin yirmi üyesinden sadece beşi Rusya Komünist Partisi'nin üyesidir. "Diktatörlük" vs. üzerine bütün bu laflar, kendi kendini ya da işçileri aldatmaktır. Bu lakırdıların amacı belli sayıda oportünist liderin iflasını gizlemektir, tıpkı KAPD'deki (Almanya Komünist İşçi Partisi) benzer lafların proleter devrim yolunu terketmiş bazı liderlerin iflasını gizlemeyi amaçlaması gibi. "Moskovalı diktatörler"in Komünist Enternasyonal'e kabul koşullarında belli kişileri kovuşturduğu yaygarası da böyle bir aldatmaca ya da kendi kendini aldatmadır. Kabul koşullarının 20. maddesinde, ak üstüne kara şöyle yazılıdır: sağ kanat liderlerine karşı ve merkezi organların personel bileşiminde, ***III. Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin onayıyla, katı kurallardan "istisnalar" mümkündür***.

Eğer istisnaların doğrudan mümkün olduğu açıklanıyorsa, o halde şu ya da bu tekil kişinin asla kabul edilmeyeceğinden söz etmek kesinlikle mümkün değildir. Burada geçmişin değil, bugünün, tek tek kişilerin, tek tek liderlerin düşünce ve davranışlarındaki değişikliklerin dikkate alınması gerektiği tamamen kabul edilmektedir. III. Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin onayıyla istisnaların mümkün olduğu açıklandığına göre —bu Yürütme Komitesi'nde ise Ruslar dörtte biri oluşturuyor—, "diktatörlük" vs. üzerine tüm bu yaygara tam bir saçmalık ve tam bir yalandır.

Tüm bu yaygara sadece bir şaşırtma manevrasıdır. Gerçekte burada devrimci ***proleter*** unsurla, oportünist ***küçük-burjuva*** unsurun mücadelesi söz konusudur. Hilferding, Dittmann, Crispien, Almanya ve Fransa'da parlamento fraksiyonlarının birçok üyesi bu ikincilere dahildir. Bu iki siyasi akımın mücadelesi dünyanın istisnasız bütün ülkelerinde devam ediyor, bu mücadelenin uzun bir tarihi var; bu mücadele, emperyalist savaş sırasında ve sonrasında her yerde şiddetlendi ve daha da şiddetleniyor. Oportünizmin temsilcileri, "işçi aristokrasisi"nin unsurlarıdır;

sendikalardaki, kooperatiflerdeki ve diğer örgütlerdeki eski bürokrat unsurlar, küçük-burjuva aydınları vs.dir. Yalpalamalarıyla, "Menşevizm"leriyle (Dittmann ve Crispienler kesinlikle Menşeviklerimize benziyorlar) işçi sınıfı hareketi ***içinde,*** sosyalist partiler ***içinde*** fiilen proletarya üzerinde burjuvazinin etkisini yayan bu akımdan arınmadan, bölünmeden, bu akımın önde gelen tüm temsilcilerini ihraç etmeden devrimci proletaryanın birleşmesi ***imkânsızdır.***

Dittmann ve Crispien gibiler durmaksızın reformizm ve Menşevizm yönünde yalpalamalarıyla, devrimci düşünme ve davranma yeteneğinden yoksunluklarıyla, bilincinde olmadan, fiilen proletarya partisi içinde proletarya üzerinde burjuvazinin etkisini yayıyor ve ***proletaryayı burjuva reformizmine tabi kılıyorlar.*** Devrimci proletaryanın burjuvaziye karşı, onu devirmek için uluslararası birliği ancak bu gibi kişilerle ilişki kesilerek kurulabilir.

İtalya'daki olayların, Crispien ve Dittmannlarla "birlik" ve "barış"ın ne tür zararlar verdiğini görmeyenler arasında en inatçıların bile gözünü açması gerekir. İtalyan Crispien ve Dittmannları (Turati, Prampolini ve D'Aragona), ***gerçekten devrim gündeme geldiğinde*** İtalya'da derhal ***devrimin yoluna engeller çıkarmaya*** başladılar. Oysa tüm Avrupa'da, tüm dünyada olaylar —az ya da çok hızlı, az ya da çok ağır ve acı dolu— bu yönde gelişmektedir.

Dittmann ve Crispienlerle, Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi'nin, İngiliz Bağımsız İşçi Partisi'nin, Fransız Sosyalist Partisi'nin vs. sağ kanatlarıyla "birlik" ve "barış" olanağı üzerine bu son derece zararlı hayallerden vazgeçmenin zamanı gelmiştir. Bütün devrimci işçilerin partilerini bunlardan temizlemelerinin ve proletaryanın gerçekten birleşik komünist partilerini yaratmalarının zamanıdır.

24 Eylül 1920

ÖZGÜRLÜK ÜZERİNE SAHTE KONUŞMALAR

I

25 Eylül 1920 tarihli "Pravda" No. 213'te, "Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi Üzerine Tartışma Vesilesiyle Alman ve Fransız İşçilerine" kısa "Mektup"um yayınlandı.* İtalyan Sosyalist Partisi'nin merkez yayın organı "Avanti" bu mektubu 5 Ekim'de yayınlayıp, üzerinde durmaya değer notlar düştü. Çünkü bu notlar "Avanti"nin editörü Serrati yoldaşın bakış açısının yanlışlığını açık biçimde gösteriyor.

> "Lenin'in açıklamaları —diye okuyoruz—, bu kadar uzak mesafeden ve bu kadar farklı koşullardaki insanları ve olayları doğru değerlendirebilecek durumda olmayan yoldaşlar tarafından dikte ettirilen son derece sert koşulları belli ölçüde yumuşatmaktadır.
>
> ... Lenin, kurbanlarından birini, Modigliani'yi rahat bıraktı...
>
> ... Şimdi Lenin —kendi adına mı, yoksa Komünist Enter-

* Bkz. *Bir önceki mektup.* —***Alm. Red.***

nasyonal Yürütme Komitesi adına mı bilmiyoruz— (Yürütme'nin onayıyla, genel kurallardan) 'istisnalar'ın da olabileceğini açıklıyor."

Reformistlerden biri olan Modigliani'nin "kurban" oluşu üzerine ironik laflar baltayı taşa vurmaktadır. Serrati'nin düşüncesinin aksine ben Modigliani'nin (ve Longuet'in) adını kesinlikle kasten anınamazlık etmedim. Şu ya da bu ismi sadece örnek olarak, ***eğilimi*** karakterize etmek için aldım, buna karşılık şu ya da bu ***tekil kişi*** sorununu bir yana bıraktım ve şimdi de aynı şeyi yapıyorum; buna karar vermeyi üzerime almıyorum, bunu tali bir sorun sayıyor ve istisnaların olabileceğini düşünüyorum. Yaptığı açıklamaya rağmen Serrati, benim kesinlikle Yürütme adına değil, ***sadece*** kendi adıma konuştuğumu ve konuşabileceğimi bal gibi biliyor (çünkü ısrarla "Pravda"da yayınlanan makaleme atıfta bulunuyor).

Serrati açıklamalarıyla, "Avanti" okurlarını en önemli, temel, özsel sorundan, reformistleri şimdi devrimci İtalyan proletaryasının partisi içinde bırakmanın caiz olup olmadığı sorusundan uzaklaştırıyor. Serrati kendi aldığı tutumun yanlışlığının üstünü örterek, dikkatleri esastan taliye ve yanlışa çekmeye çalışıyor.

Buna karşı mücadele etmeli, esas olan açıklığa kavuşturulmalıdır.

Serrati gerek bu notta, gerekse de başka makalelerde Moskova Kongresi'nin (Komünist Enternasyonal II. Kongresi'nin) İtalyan meseleleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığından söz ediyor. Sanki mesele iki temel çizginin mücadelesi, reformistlerle "birlik"in caiz olup olmadığı temel sorununun çözülmesi değil de, "Moskova"nın yeterli bilgiye sahip olmadığı görüş ayrılıklarıymış gibi!

Bu anlayışın —ve dikkatleri esas sorundan çekme çabası-

nın— çarpıcı yanlışlığını en iyi İtalyan Sosyalist Partisi ***Merkez Komitesi içindeki*** tartışma üzerine ***resmi rapor*** gösteriyor. Bu tartışma "Avanti"nin sözünü ettiğimiz sayısının çıkışından birkaç gün önce, 28, 29 ve 30 Eylül ve 1 Ekim'de Milano'da yapılmıştır.

Bu tartışma biri komünist, diğeri "merkezci" ya da kaçamaklı veya reformistlerle bir ittifakın, "birlik"in gizlice savunulması diye nitelenebilecek iki karar üzerine oylamayla son buldu. Birincisi 7 oyla kazandı (Terracini, Gennari, Rogent, Tuntar, Casucci, Marziale ve Bellone); ikincisi reddedildi (bu karar beş oy almıştı: Baratono, Zannerini, Bacci, Giacomini, Serrati).

Birinci karar en büyük berraklık ve kesinlikle sivrilmektedir. İtalya'da devrimci mücadelenin "bugünkü koşulları"nın partinin "daha büyük bir iç türdeşliği"ni gerektirdiği saptamasıyla başlar. Devamla partide kalmanın herkese ancak disipline tabi olmak şartıyla tanınmış olduğu ve bu koşula uyulmadığı; inançları III. Enternasyonal'in ilkelerine ve taktiğine ters düşen kişilerden disipline uymalarını beklemenin bir yanılgı olduğu; bu nedenle 21 Moskova koşulunun kabul edilmesinden sonra partide "esaslı bir temizlik" yapmak ve tüm reformist ve oportünist unsurları ***uzaklaştırmak*** gerektiği belirtilir.

Burada isim yok, ayrıntı yok. Burada sadece berrak politik bir çizgi görüyoruz. Burada bu kararın gerekçeleri tam olarak saptanıyor: İtalyan Partisinin tarihinden somut olgular, devrimci durumun somut özellikleri.

İkinci karar kaçamaklı bir taktiğin ve kötü bir diplomasinin daniskasıdır: 21 maddeyi kabul ediyoruz, fakat açıklarız ki "bu koşullar kuşkulu yorumlar yapma olanağına izin veriyor", "Komünist Enternasyonal'in her seksiyonunun politik kriterini o ülkenin tarihsel koşulları ve somut, gerçek özellikleriyle uyumlu hale sokmak ve bu sorunları karara bağlaması için Enternasyo-

nal'e havale etmek gereklidir". Karar, "21 madde temelinde İtalyan Sosyalist Partisi'nin birliğini koruma zorunluluğu"nu vurgular; münferit disiplin ihlalleri Parti Merkez Komitesi tarafından şiddetle cezalandırılmalıdır.

Komünist karar şunu açıklıyor: Devrimci durum partinin daha büyük bir iç türdeşliğini gerektiriyor. Bu inkâr edilemez. Reformistlerle "birliği" savunanlarının kararı bu inkâr edilemez gerçeğe yan çizmeye çalışıyor, fakat bunu inkâr etmeyi göze alamıyor.

Komünist karar şunu açıklıyor: İtalya'nın özelliği tam da, reformistlerin parti kararlarına tabiyeti koşulunun ***yerine getirilmemiş olmasıdır.*** Meselenin özü budur. Eğer durum buysa, genel devrimci durum ***keskinleşirken,*** evet hatta belki de tayin edici devrimci savaşların arifesinde, reformistleri partide bırakmak sadece yanlış değil, ***aynı zamanda suç olacaktır.***

Olgu doğru mu, değil mi? Reformistler parti kararlarını uyguladılar, partiye gerçekten tabi oldular ve onun politikasını uyguladılar mı, uygulamadılar mı? Reformistleri savunanların kararı buna "evet!" yanıtını veremiyor, komünistlerin hayır diyen yanıtına karşı çıkamıyor ve bir yanıttan kaçınıyor, kem küm ediyor, gayet genel bir şekilde çeşitli ülkelerin çeşitli somut özelliklerine atıfta bulunuyor ve bunu, tam da İtalya'nın tam da şu andaki "en önemli somut özellikleri"ne yan çizmek ve bunları yanlış aksettirmek ***amacıyla*** yapıyor. Çünkü İtalya'nın bu somut özelliği, reformistlerin parti kararlarını gerçekten hayata geçirmek, partinin politikasını uygulamak konusunda pratikte yeteneksiz olduklarını kanıtlamış olmalarından ibarettir. Bu temel soruna yan çizmekle, reformistlerle birlik yanlılarının kararı kendi ipini kendisi çekmiştir.

Serrati, Baratono, Zannerini, Bacci ve Giacomini böylece ***tamamen*** haksız olduklarını, politik çizgilerinin ***tamamen***

yanlış olduğunu gayet açık ve reddedilemez biçimde ***şimdiden*** kanıtlamışlardır.

Ve İtalyan Partisi Merkez Komitesi içindeki tartışma, Serrati'nin çizgisinin bu yanlışlığını iyice açığa çıkardı. Komünistler tam da reformistlerin şimdi oldukları gibi kalmaları halinde, kısa süre önce fabrikaları işgal eden İtalyan işçilerinin devrimci hareketi sırasında devrimi sabote ettikleri gibi, devrimi sabote etmekten başka bir şey yapamayacaklarına işaret etmişlerdir.

Sorunun özü tam da budur! Parti içinde devrimi sabote eden kişiler bulunuyorsa, insan devrime nasıl hazırlanabilir, nasıl tayin edici savaşlara doğru ilerleyebilir? Bu sadece bir hata değil, bir suçtur.

Ve eğer Serrati —14 Ekim tarihli "Humanité"deki mektubunda açıkça ifade ettiği gibi— sadece Turati'nin ihraç edileceğini bekliyorduysa,* Serrati'nin hatası burada da ***çoktan olgularla*** çürütülmüştür. Çünkü İtalyan reformistleri sadece kendi özel fraksiyon konferanslarını toplamakla (11 Ekim 1920'de Reggio Emilia'da), orada reformist görüşlerinin tüm esaslarını yinelemekle, bu konferansta Filippo Turati'ye büyük bir tezahürat yapmakla kalmamış, aynı zamanda Treves'in ağzından şunu da açıklamışlardır: "Ya bizi partide bırakırlar, ya da hepimiz partiyi terkederiz." Geçerken belirtelim ki, burjuva basın ve bizzat reformistler bu fraksiyon konferansının önemini şişirmek için ellerinden geleni yaptılar. Fakat 13 Ekim tarihli "Avanti"de (Milano baskısı), partinin ***binlerce*** seksiyonu varken, reformist-

---

* *Bu mektubun en önemli yeri şöyledir: "Hepimiz Moskova koşullarından yanayız. Mesele* ***bu koşulların uygulanmasında ortaya çıkıyor.*** *Ben, partiyi zararlı unsurlardan* ***temizlemek*** gerektiğini *— ve Turati'nin ihraç edilmesini önerdim—fakat sendikaların ve kooperatiflerin kitlesini kaybetmememiz gerektiğini açıklıyorum. Diğerleri* ***radikal*** *bir bölünme istiyorlar. Görüş ayrılığımız buradadır." ("L'Humanité", 14 Ekim. Vurgular Serrati'ye aittir.)*

lerin bunlardan ancak 200'ünün temsilcisini biraraya getirebildiklerini okuyoruz.

Fakat Serrati'nin sorunun özü hakkındaki temel argümanı üstünde daha ayrıntılı duralım. Serrati, partiyi ve özellikle de sendikaları, kooperatifleri ve belediye temsilciliklerini zayıflatacak bir bölünmeden korkuyor. Sosyalizmin inşası için gerekli olan bu kurumları yıkmamak gerekir — Serrati'nin temel düşüncesi bu.

> "Terracini'nin önerisine göre bütün bu insanları kovduktan sonra, bütün kamu görevlerini doldurmak için bu kadar komünisti, dünün en ateşli komünistleri arasında bile nereden bulacağız" diyor Serrati "Avanti"nin 2 Ekim 1920 tarihli Milano baskısında.

Aynı düşünceyi Serrati yoldaşın editörlüğünü yaptığı "Il Comunismo" dergisinde (No. 24, s. 1627) III. Enternasyonal'in II. Kongresi üzerine makalesinde buluyoruz:

> "Milano Belediyesi'nin işin uzmanları tarafından değil de, kendilerini dünden beri ateşli komünistler olarak gösteren tecrübesiz insanlar tarafından yönetildiğini bir düşünün."

Serrati, sendikaların, kooperatiflerin ve belediyelerin yıkılmasından korkuyor, tecrübesizlerin yeteneksizlik ve hatalarından korkuyor.

Komünistler ise devrimin reformistler tarafından sabote edilmesinden korkuyorlar.

Bu karşılaştırma Serrati'nin ilkesel hatasını gösteriyor. Serrati hep aynı düşünceyi yineliyor: Esnek bir taktiğe ihtiyacımız var. Reddedilemez bir düşünce. Fakat İtalya'nın bugünkü koşullarında ***sola gitmek*** gerekirken Serrati'nin ***sağa*** kayması ne işimize yarayacak? Devrimi başarıyla yapmak ve savunmak için, İtalyan partisi, ***sola doğru belli bir adım*** atmak zorundadır (bu

arada asla elini kolunu bağlamamalı ve koşulların daha sonra sağa belirli adımlar atmayı gerektirebileceğini unutmamalıdır).

Saflarda reformistler, Menşevikler varsa proleter devrimde zafere ***kazanılamaz, devrim*** savunulamaz. Bu ilke olarak açıktır. Bu, Rusya ve Macaristan'daki deneyimle doğrulanmıştır. Tayin edici olan düşünce budur. Bu tehlikeyle, sendikaların, kooperatiflerin, belediye yönetimlerinin vs. "kaybı", başarısızlığı, hataları, çöküşleri tehlikesini kıyaslamak düpedüz gülünçtür ve sadece gülünç değil canicedir. Milano belediye işletmesi belki de kötüleşecek vs. diye devrimin bütün kaderini tehlikeye atmak, insanın aklını tamamen yitirmesi, devrimin temel görevini tamamen görmezden gelmek ve onun zaferini hazırlamayı kesinlikle bilmemek demektir.

Biz Rusya'da kooperatifler, komünler, sendikalar vs.deki tecrübesiz ve uzman olmayan kişilerin yeteneksizliği nedeniyle binlerce hata yaptık, binlerce başarısızlığa uğrayıp binlerce kayıp verdik. Daha uygar olan başka halkların bu tür daha az hata yapacaklarından eminiz. Fakat bu hatalara rağmen en önemli şeyi elde ettik: iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi. Ve bu iktidarı üç yıl koruduk.

Serrati yoldaşın sözünü ettiği hatalar, devrimin Menşevikler tarafından bizzat devrimin ortasında sabote edilmesine izin veren "hatalar"dan milyonlarca kez daha kolay düzeltilebilecek ayrıntılardır. Bu apaçık ortada. Macaristan bunu açıkça gösterdi. Bunu bizim deneyimimiz de doğruladı, çünkü Rusya'da proleter devlet iktidarının üç yılı içinde, eğer Partimiz içinde ya da Merkez Yürütme Komitesi gibi merkezi Sovyet organlarında az çok önemli sayıda Menşevikler, reformistler, küçük-burjuva demokratları bulunsaydı Sovyet iktidarının yıkılabileceği birçok zor durumlar oldu.

Serrati, herkesçe kabul edildiği üzere, devlet iktidarını ele

geçirmek uğruna proletarya ile burjuvazi arasında tayin edici savaşlara doğru gidilen İtalya'nın şimdi içinden geçtiği geçiş anının özelliklerini kavramamıştır. Böyle bir anda sadece Menşeviklerin, reformistlerin, Turaticilerin partiden uzaklaştırılması mutlak bir *zorunluluk olmakla kalmaz*, aynı zamanda yalpalamaya eğilimli ve reformistlerle "birlik" yönünde yalpalamalar gösteren mükemmel komünistlerin tüm sorumlu mevkilerden uzaklaştırılması dahi yararlı olabilir.

Çarpıcı bir örnek vermek istiyorum. Rusya'da Ekim Devrimi'nden hemen önce ve hemen sonra bir dizi mükemmel komünist bizde bugün pek anımsanmak istenmeyen bir hata yaptılar. Neden anımsanmak istenmiyor? Çünkü özel bir gereklilik olmadıkça, bütünüyle düzeltilmiş bir hatayı anımsamak yanlıştır. İtalyan işçileri için bu hatayı anımsamak yararlı olabilir. Zinovyev, Kamenev, Rikov, Nogin ve Milyutin gibi ünlü Bolşevikler ve komünistler, Bolşeviklerin iyice tecrit olmalarından, ayaklanmaya fazla gözü kara başlamalarından ve "Menşevikler"le "Sosyal-Devrimciler"in belli bir kesimine karşı çok az tavizkâr olmalarından korkarak sözünü ettiğim dönemde yalpalamışlardı. Anlaşmazlık o boyuta vardı ki, bu yoldaşlar Sovyet devriminin düşmanlarını sevindirircesine, Parti ve Sovyet çalışması içindeki bütün sorumlu görevlerini demonstratif bir şekilde bıraktılar. Partimizin Merkez Komitesi basında, görevlerini bırakan yoldaşlara karşı son derece şiddetli bir polemiğe girişti. Fakat birkaç hafta sonra —en geç birkaç ay sonra— bütün bu yoldaşlar hatalarını anladılar ve en sorumlu Parti ve Sovyet görevlerine geri döndüler.

Bunun neden böyle olduğunu anlamak zor değil. Devrim arifesinde ve onun zaferi uğruna en amansız mücadele anında parti içinde en küçük yalpalama ***her şeyi mahvedebilir,*** devrimi boşa çıkarabilir, iktidarı proletaryanın elinden alabilir, çünkü bu iktidar henüz sağlam değildir, çünkü ona karşı saldırı hâlâ çok

güçlüdür. Yalpalayan önderler böyle bir zamanda partiden uzaklaşırlarsa, bu hem partiyi ve hem de işçi hareketini ve devrimi zayıflatmaz, bilakis güçlendirir.

İtalya'da şimdi tam da ***böyle bir zaman*** yaşanıyor. Tüm İtalya'da devrimci krizin olgunlaştığını herkes görüyor ve kabul ediyor. Proletarya kendiliğinden ayaklanabileceğini, kitleleri güçlü devrimci bir hareket için ayağa kaldırabileceğini eylemiyle gösterdi. İtalya'da yoksul köylüler ve yarı-proleterler (Serrati yoldaş sebepsiz yere bu sözcüğün arkasına bir soru işareti koyma kötü alışkanlığını edinmiş: bu, doğru Marksist bir kavramdır, gerek Rusya'da gerekse de İtalya'da olgularla onaylanan doğru bir düşünceyi, yani yoksul köylülerin, yarı mülk sahibi, yarı-proleter olduklarını ifade eder) — İtalya'da yoksul köylüler, devrimci mücadelede proletaryayı izleyebileceklerini eylemleriyle kanıtladılar. Şimdi İtalya'da devrimin zaferi için en gerekli, mutlak gerekli olan şey, tayin edici anda ***yalpalamayan*** ve zaaf ***göstermeyen*** gerçek bir komünist partisinin, en büyük fanatizmi, devrime bağlılığı, azmi, koşulsuz bir cesaret ve kararlılığı birleştiren bir partinin, İtalya'da devrimci proletaryanın gerçek öncüsü haline gelmesidir. Olağanüstü zor, çaba isteyen, büyük özveriler gerektiren bir mücadelede zafer kazanmaktır, ***bütün dünya burjuvazisinin*** en korkunç suikastlere, hilelere, karalamalara, imalara, zorbalıklara başvurduğu, bütün burjuva demokratlarının, Turaticilerin, "Merkezci"lerin, sosyal-demokratların, sosyalistlerin, anarşistlerin en tehlikeli yalpalamalar içinde oldukları bir durumda ele geçirilen iktidarı korumaktır. Böyle bir anda, böyle bir durumda parti olağan ya da daha az zor dönemlerde olduğundan yüz kez daha sağlam, daha kararlı, daha atılgan, daha özverili ve daha acımasız olmak zorundadır. Böyle bir anda ve böyle bir durumda 11 Ekim 1920'de Reggio Emilio'da yapılan konferansa katılan Menşevikler partiden tamamen ayrılırsa, hatta partinin şimdiki MK üyeleri Baratono, Zannerini, Bacci, Giacomini, Serrati gibi muhtemelen mükem-

mel komünistler parti yönetimini bırakırsa parti zayıflamaz, tersine yüz kat daha ***güçlenir***.

Son kategoride saydığım insanların çoğunluğu, hiç kuşkusuz, şimdi istifa etseler bile hatalarını görecekler ve proletaryanın zaferinden hemen sonra, bu zaferin sağlamlaşmasından sonra geri döneceklerdir. İtalyan Menşeviklerinin bir bölümü, Turaticiler de büyük zorluklar dönemi geçtikten sonra muhtemelen geri dönecekler ve aynı 1917–1918 yılında barikatın öte yanında olan Menşevik ve Sosyal-Devrimcilerin bir kısmının şimdi (devrimin ardından üç zorlu yıl geçirdikten sonra) bize geri gelmeleri gibi, partiye kabul edileceklerdir.

İtalya'nın devrimci proletaryası şimdi, daha önce söylediğim gibi, sadece son derece zor mücadelelere doğru değil, en zorlu mücadeleler dönemine doğru gidiyor. En zoru daha önümüzde. Zorluklar konusunda kendini aldatmayı düşüncesizlik ve suç sayarım. Serrati yoldaşın hiçbir itirazda bulunmadan "Il Comunismo" dergisinde (No. 24, 15–30 Eylül 1920) G. C.'nin "Ablukaya mı Alınacağız?" makalesi gibi yüzeysel bir makaleyi nasıl yayınladığına şaşıyorum. Bu makalenin yazarının aksine şahsen ben, proletaryanın zaferinden sonra İtalya'nın, İngiltere, Fransa ve Amerika tarafından ablukaya alınmasının mümkün ve muhtemel olduğu görüşündeyim. Graziadei yoldaşın İtalyan partisi Merkez Komitesi'nin oturumunda yaptığı konuşmada (bkz. "Avanti", 1 Ekim 1920, Milano baskısı) abluka sorununu çok daha doğru koyduğunu düşünüyorum. O bir abluka olasılığını "çok önemli" bir sorun ("problema gravissima") ilan etti. Rusya'nın ablukaya rağmen, kısmen nüfus yoğunluğu daha az ve toprakları çok geniş olduğu için ayakta kalabildiğine; İtalya'da devrimin "Orta Avrupa'da başka bir ülkenin devrimiyle koordineli olmazsa fazla dayanamayacağı"m (resistere); "böyle bir koordinasyonun zor, ama imkânsız olmadığı"nı, çünkü tüm kıta Avrupası'nın devrimci bir dönemden geçtiğine işaret etti.

Bu çok dikkatli ifade edilmiştir, fakat doğrudur. Ben sadece belli bir koordinasyonun —yetersiz, eksik de olsa— İtalya için ***garantili*** olduğunu ve ***tam*** bir koordinasyon için mücadele etmek gerekeceğini eklerdim. Reformistler bir abluka olasılığına devrimi sabote etmek, devrimden korkutmak, ***kendi*** panik havalarını, yılgınlıklarını, kararsızlıklarını, yalpalamalarını, istikrarsızlıklarını kitlelere taşımak için işaret ediyorlar. Devrimciler ve komünistler, kitlelere daha ***fazla*** sağlamlık kazandırmak, partiyi zayıf, yalpalayan, istikrarsız unsurlardan ***temizlemek,*** eğer İngiltere, Fransa ve Amerika proleter İtalya Sovyet Cumhuriyetini ablukaya alınaya kalkışacak olurlarsa, bu devletlerde devrimi hızlandırma büyük hedefine ulaşmak amacıyla daha büyük bir coşku, daha güçlü bir enternasyonalizm ve daha büyük bir özveriyle donatmak için mücadelenin tehlikelerini ve zorluklarını inkâr etmemelidirler.

Tecrübeli reformist ya da "merkez"ci liderlerin yerini tecrübesizlerle doldurma sorunu herhangi bir özel durumda sadece bir ülkeyi ilgilendiren tekil bir sorun değildir. Bu, her proleter devrimin genel bir sorunudur ve Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi'nde "Komünist Enternasyonal'in Ana Görevleri Üzerine"* kararda tam da bu biçimde ortaya konmuş ve tam olarak yanıtlanmıştır. 8. maddede şunları okuyoruz:

"Proletarya diktatörlüğüne hazırlık sadece, ... her türlü reformizmin... burjuva karakterini aydınlatmayı değil..., aynı zamanda, kesinlikle her türden proleter örgütte, sadece siyasi örgütlerde değil, sendikal örgütlerde, kooperatif ve eğitim vs. örgütlerinde de eski liderlerin yerine komünistlerin getirilmesini gerektirir. ... İşçi aristokrasisinin ya da burjuvalaşmış işçilerin bu temsilcileri şimdiye kadar olduğundan yüz kat daha büyük bir cesaretle görevlerinden kovulmalı ve yerlerine tamamen de-

* *Bu baskıda yer almıştır, s. 180* ***—Alm. Red.***

neyimsiz de olsa sömürülen kitlelerle sıkı bağları olan ve sömürücülere karşı mücadelede bu kitlenin güvenine sahip işçiler getirilmelidir. Proletarya diktatörlüğü tam da bu tür deneyimsiz işçileri devlette en sorumlu görevlere getirmeyi gerektirecektir, yoksa işçi hükümeti güçsüz olacak ve kitle tarafından desteklenmeyecektir."

O nedenle Serrati'nin, İtalyan partisinde "herkes"in komünist kongrenin kararlarını kabul etmeye hazır olduğunu söylemesi doğru değildir. Gerçekte tam tersini görüyoruz.

Yukarıda sözünü ettiğim "Humanité"deki mektubunda Serrati başka şeylerin yanı sıra şunları yazıyor:

> "... Son olaylara gelince bilinmelidir ki, 'Confederazione Generale del Lavoro' (İtalyan Sendikaları Merkez Konseyi) liderleri, hareketin yönetimini, hareketi devrime kadar götürmek isteyenlere devretmeyi önermişlerdir. 'Confederazione Generale del Lavoro'dan yoldaşlarımız, eğer ekstremistler ayaklanmanın yönetimini devralmak isterlerse, kendilerinin disiplinli askerler olarak kalmaya hazır olduklarını açıkladılar. Fakat ekstremistler hareketin yönetimini devralmadılar..."

Serrati'nin "Confederazione Generale del Lavoro"dan reformistlerin bu açıklamasını geçer akçe sayması saflık olacaktır. Gerçekte bu devrimi sabote etmenin türlerinden biridir: tayin edici anda görevi bırakma tehdididir. Bu bağlılık değildir, bilakis olayların her zorlu dönüm noktasında önderlik "kendi insanları" arasında, üst kesimlerde, "liderler" arasında yalpalamalarla, kararsızlıklarla, istifalarla karşılaşırsa devrimin zafere ***ulaşamayacağıdır***. Serrati yoldaşın, Ekim 1917 başlarında (Eylül sonlarında), Rus Menşeviklerinin ve Sosyal-Devrimcilerinin burjuvaziyle kurdukları koalisyon politik olarak açıkça iflas ettiğinde, gazetelerinde şunları yazanların Sosyal-Devrimcilerden, Çernov'un partisinden başkası olmadığını öğrenmesi çok yararlı olabilir:

> "***Bolşevikler hükümeti kurmak zorunda kalacaklar***... Sakın ola ki, alelacele buldukları, iktidarı almalarının olanaksız olduğu yolundaki teorilerin arkasına saklanmaya kalkışmasınlar. Demokrasi bu teorileri kabul etmeyecektir. Aynı zamanda koalisyon yandaşları onlara tam destek güvencesi vermelidir." (Sosyal-Devrimcilerin gazetesi, onların parti organı, Çernov'un "Dyelo Naroda" gazetesi, 4 Ekim (21 Eylül) 1917 tarihli sayısında bunları yazıyordu. "Bolşevikler İktidarı Koruyabilecekler mi?" broşürümde alıntılanmıştır, Petrograd 1917, s. 4) *

Devrimci işçiler bu tür açıklamaların sadakatine inanacak olsalardı, aynı Bela Kun'a destek sözü vererek Komünist Partisine giren, fakat buna rağmen yalpalamalarıyla mahvettikleri devrimin sabotörleri oldukları görülen Macar Turaticilerine inanıldığında yapılan hata gibi vahim bir hata yapmış olurlardı.

*

Toparlıyorum:

1) İtalya'da devrimci proletaryanın partisi, burjuvaziye karşı iktidar uğruna İtalyan işçi sınıfının önünde duran tayin edici mücadelelerde, genelde koşulları ve özelde de uygun anı doğru değerlendirebilmek için en büyük sebat, basiret ve soğukkanlılığı göstermelidir.

2) Bu partinin tüm propaganda ve ajitasyonu, aynı anda bu mücadeleyi toplu, merkezileşmiş, en büyük kahramanlıkla ve ne pahasına olursa olsun muzaffer biçimde sonuna kadar götürme ve Turaticilerin iliklerine ve kemiklerine işlemiş olan ikircim, kararsızlık ve sebatsızlığı acımasızca ortadan kaldırma yönünde en büyük kararlılık ruhuyla dolu olmalıdır.

3) Bugün, Serrati'nin yönetimi altındaki "Avanti"nin Milano baskısının yaptığı gibi bir propaganda, proletaryayı mücadeleye eğitmez, bilakis onun saflarına çözülme taşır. Böyle bir an-

* *Bu baskının 6. Cildi, s. 259* —***Alm. Red.***

da Parti Merkez Komitesi işçilere önderlik etmek, onları devrime hazırlamak ve yanlış görüşlerle mücadele etmek zorundadır. Bu yapılabilir (ve yapılmalıdır) ve aynı zamanda bütün eğilimlere düşüncelerini ifade etme olanağı verilmelidir. Serrati yönetiyor, fakat yanlış yönde yönetiyor.

4) 11 Ekim 1920'de Reggio Emilia'da yapılan konferansa katılanların hepsinin ihraç edilmesi partiyi zayıflatmaz, güçlendirir, çünkü bu tür "liderler" ***kendileri sadık kalsalar bile***, devrimi "Macar tarzında" mahvedebilirler. Beyaz Muhafızlar ve burjuvazi, tamamen "sadık" sosyalistlerin, sosyal-demokratların vd. bile yalpalamalarından, ikircimlerinden, kuşkularından, güvensizliklerinden vs. yararlanmayı bilecektir.

5) Baratono, Zannerini, Bacci, Giacomini, Serrati gibi kişiler yalpalayıp istifa edecek olurlarsa, onlara kalmaları için yalvarmamalı, tersine istifaları derhal kabul edilmelidir. Bunlar, tayin edici mücadeleler döneminden sonra geri gelecekler ve proletaryaya daha yararlı olacaklardır.

6) Yoldaşlar! İtalyan işçileri! Bütün devrimlerin tarihinin derslerini, 1917–1920 yıllarında Rusya ve Macaristan'ın derslerini unutmayın. İtalyan proletaryasının önünde en büyük çarpışmalar, en büyük zorluklar, en ağır özveriler var. Burjuvazi üzerinde zafer, iktidarın proletaryanın eline geçmesi, İtalya'da Sovyet Cumhuriyeti'nin sağlamlaşması bu mücadelelerin sonucuna, çalışan kitlelerin birliğine, disiplinine ve sınırsız özverisine bağlıdır. İtalya'nın ve dünyanın tüm ülkelerinin burjuvazisi, iktidarı proletaryaya bırakmamak, proletaryanın iktidarını devirmek için elinden gelen herşeyi yapacak, hiçbir cinayetten ve vahşetten çekinmeyecektir. Reformistlerin ve 11 Ekim 1920'de Reggio Emilia'da yapılan konferansa katılanların yalpalamaları, kaypaklıkları, kararsızlıkları kaçınılmaz tezahürlerdir, çünkü bu kişiler, içlerinden birçoğunun dürüstlüğüne rağmen, her zaman ve bütün ülkelerde yalpalamalarıyla devrimi mahvetmişlerdir. Ma-

caristan'da devrimi (birinci devrimi, bu devrimi ikincisi izleyecek...) bu tür kişiler mahvetti, sorumlu görevlerden uzaklaştırılmamış ve çevreleri proleter kuşku, proleter uyanıklık ve denetim duvarıyla örülmemiş olsaydı aynı şeyi Rusya'da da yaparlardı.

İtalya'nın emekçi ve sömürülen kitleleri devrimci proletaryayı izleyecektir. Ve sonuçta o zafer kazanacaktır, çünkü onun davası tüm dünya işçilerinin davasıdır, çünkü şimdiki emperyalist savaşların devamından, şimdiden hazırlanan yeni emperyalist savaşlardan, kapitalist kölelik ve baskının dehşetinden kurtulmanın, Sovyet Cumhuriyetinden, işçi cumhuriyetinden başka yolu yoktur.

4 Kasım 1920

II

Zürih'te çıkan sol sosyalist İsviçre gazetesi "Volksrecht"in redaktörü Nobs yoldaş, kısa süre önce Zinovyev'in oportünistlerle ayrılığın zorunluluğu üzerine bir mektubunu ve bu mektuba kendi ayrıntılı yanıtını yayınladı. Nobs'un düşüncesi 21 koşulu ve Komünist Enternasyonal'e girmeyi kesinkes reddetmek gerektiği sonucuna çıkıyor — elbette "özgürlük" adına, eleştiri özgürlüğü adına, Moskova'nın büyük talepleri ve diktatörce isteklerine karşı özgürlük adına (Nobs'un makalesini muhafaza etmedim, o nedenle belleğimden alıntı yapıyorum, şu ya da bu ifade için değil, ama anlam için güvence veriyorum).

Nobs yoldaş, bilindiği gibi hakeza "Moskova"dan, yani özellikle Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin Rus üyelerinden hoşnutsuz olan ve hakeza Moskova'nın tek tek par-

çaların, tek tek partilerin ve Komünist Enternasyonal üyelerinin "özgürlüğü"nü ihlal ettiğinden yakınan Serrati yoldaşa müttefik olmaya çalışıyor. O nedenle özgürlük üzerine birkaç söz söylemek gereksiz olmayacaktır.

Üç yıl proletarya diktatörlüğünün ardından, tüm dünyada proletarya diktatörlüğüne karşı en geçerli ve en popüler itirazın özgürlük ve eşitliğin ihlaline atıfta bulunmak olduğunu saptama hakkımız var. Bütün ülkelerin tüm burjuva basını, ta küçük-burjuva demokratlarının, yani aralarında Kautsky, Hilferding, Martov, Çernov ve Longuet'in de bulunduğu sosyal-demokratların ve sosyalistlerin basınına kadar, Bolşeviklere karşı tam da özgürlük ve eşitliğin ihlal edildiği gerekçesiyle öfke kusuyor. Teorik açıdan bu son derece anlaşılır. Okur "Kapital"de Marx'ın acı alayla dolu ünlü sözlerini anımsasın:

> "İşgücü alım ve satımının onun sınırları içinde hareket ettiği dolaşım ya da meta mübadelesi alanı, gerçekten doğuştan gelen insan haklarının gerçek bir yeryüzü cennetiydi. Burada hüküm süren sadece özgürlük, eşitlik, mülkiyet ve Bentham'dır." ("Kapital", Cilt I, 2. Kısım, 4. Bölümün sonu, Moskova 1932, s. 184.)

Acı alayla dolu bu sözler çok derin tarihsel-felsefi bir içeriğe sahiptir. Bu sözleri, aynı sorunun Engels tarafından "Anti-Dühring"de popüler bir tarzda aydınlatılmasıyla, özellikle Engels'in, eşitliğin, bu kavram sınıfların kaldırılması anlamına gelmediği ölçüde bir önyargı ya da saçma bir şey olduğu yolundaki sözleriyle tamamlanmalıdır. Feodalizmi ve izlerini yok etmek, burjuva (haklı olarak burjuva-demokratik denebilir) toplum düzeninin temellerini kurmak dünya tarihinin tüm bir çağını almıştır. Ve dünya tarihinin bu çağının şiarları kaçınılmaz olarak özgürlük, eşitlik, mülkiyet ve Bentham'dı. Kapitalizmi ve izlerini yok etmek, komünist düzenin temellerini kurmak, dünya tarihinin şimdi başlamış olan çağının özünü oluşturur. Ve bizim çağı-

mızın şiarları şunlardır ve kaçınılmaz olarak bunlar olmak zorundadır: Sınıfları kaldırmak; bu hedefi gerçekleştirmek için proletarya diktatörlüğü; özgürlük ve eşitlik üzerine küçük-burjuva demokratik önyargıların acımasızca teşhiri; bu önyargılara karşı amansız mücadele. Bunu kavramayan, proletarya diktatörlüğü, Sovyet iktidarı ve Komünist Enternasyonal'in temelleri sorunlarından hiçbir şey kavramamıştır.

Sınıflar kaldırılmadığı sürece özgürlük ve eşitlik üzerine bütün gevezelikler kendi kendini kandırma ya da işçilerle bütün emekçileri ve sermaye tarafından sömürülenleri kandırmaktır, her halükârda burjuvazinin çıkarlarının savunulmasıdır. Sınıflar kaldırılmadığı sürece, özgürlük ve eşitlik üzerine her değerlendirmede şu soru sorulmalıdır: Hangi sınıf için özgürlük? Kimin kullanımı için? Hangi sınıfın hangi sınıfla eşitliği? Ve hangi bakımdan? Bu sorulara doğrudan ya da dolaylı, bilinçli ya da bilinçsiz yan çizmek, kaçınılmaz olarak burjuvazinin çıkarlarını, sermayenin çıkarlarını, sömürücülerin çıkarlarını savunmaktır. Bu sorulardan ve üretim araçlarının özel mülkiyeti sorunundan bahsetmeden özgürlük ve eşitlik şiarı, özgürlük ve eşitliğin biçimsel kabulüyle, işçiler, emekçiler, sermaye tarafından sömürülenler için, yani bütün kapitalist ülkelerin halklarının büyük çoğunluğu için gerçek ekonomik tutsaklık ve eşitsizliği gizleyen burjuva toplumun bir yalanı ve ikiyüzlülüğüdür.

Rusya'da proletarya diktatörlüğünün kapitalizmin son temel sorularını pratik biçimde koyması sayesinde, özgürlük ve eşitlik üzerine lafların genel olarak ***kimin işine yaradığı*** (cui prodest? "Kime yarıyor?") şimdi apaçık görülüyor. Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler, Çernov ve Martovlar ***çalışanların demokrasisi çerçevesinde*** bize özgürlük ve eşitlik konusu üzerine değerlendirmeler sunduklarında —çünkü onlar genelde özgürlük ve eşitlik üzerine değerlendirmelerde son derece masumlar ve Marx'ı hiç unutmuyorlar!— onlara şunu soruyoruz: Proletarya diktatör-

lüğü döneminde ücretli işçiler sınıfıyla küçük mülk sahibi sınıfı arasındaki fark nedir?

Çalışanların demokrasisi çerçevesinde özgürlük ve eşitlik, küçük toprak sahibi için (çiftliğini ulusallaştırılmış toprak üzerinde işletiyor da olsa) tahıl fazlasını fahiş fiyatla satma, yani ***işçileri sömürme*** özgürlüğü demektir. Kapitalistlerin devrildiği, fakat özel mülkiyetin ve serbest ticaretin hâlâ var olduğu koşullarda kim çalışanların demokrasisi çerçevesinde özgürlük ve eşitlikten söz ediyorsa, o sömürücülerin savunucusudur. Ve böyle birine karşı proletarya, diktatörlüğünü uygularken sömürücülere davrandığı gibi davranmak zorundadır, o kendisini sosyal-demokrat, sosyalist olarak adlandırsa, hatta II. Enternasyonal'in çürümüşlüğünü kabul eden bir insan olduğunu söylese de vs. vb.

Üretim araçlarında özel mülkiyet (örneğin, toprak ve arazi üzerinde özel mülkiyet kaldırılmış olsa bile tarım aletleri ve hayvanlar üzerinde özel mülkiyet) ve serbest ticaret sürdükçe, kapitalizmin ekonomik temeli varlığını korur. Ve proletarya diktatörlüğü bu temele karşı muzaffer mücadelenin ***biricik*** aracıdır, sınıfları kaldırmanın biricik yoludur (ki bu olmadan ***—mülk sahibinin değil—*** insanın gerçek özgürlüğünden, ***—mülk sahibiyle mülksüzün,*** tokla açın, sömürülenle sömürenin ***ikiyüzlü eşitliğinden değil—*** insanların sosyal ve politik bakımdan gerçek eşitliğinden sözedilemez). Proletarya diktatörlüğü sınıfların kaldırılmasına götürür, bir yandan sömürücülerin devrilmesi ve direnişlerinin bastırılmasıyla; öte yandan küçük mülk sahibinin proletarya ile burjuvazi arasında yalpalamasının tarafsızlaştırılması ve zararsızlaştırılmasıyla.

Nobs ve Serrati yoldaşların anlatımlarındaki yanlışlık, sahte oldukları, dürüst olmadıkları değildir elbette. Hiç böyle değildir. Bu yoldaşlar kesinlikle içtenler ve anlatımlarında öznel bir yanlışlık yok. Ne var ki nesnel olarak, içerikleri itibariyle anlatımla-

rı yanlış, çünkü bunlar küçük-burjuva demokrasisinin önyargılarının savunulmasıdır, çünkü bunlar, burjuvazinin savunulmasına çıkmaktadır.

Komünist Enternasyonal, politik davranışlarına bakmadan, belli açıklamaları imzalamaya niyetli herkes için özgürlük ve eşitliği asla kabul edemez. Bu, komünistler için, aynı "çalışanların demokrasisi çerçevesinde" özgürlük ve eşitliğin tanınması gibi teorik ve pratik-politik bir intihar olurdu. Okumasını bilen ve okuduğunu anlamak ***isteyen*** herkes için, Komünist Enternasyonal'in ***bütün*** kararlarının, tezlerinin, hükümlerinin, koşullarının, Komünist Enternasyonal'e girmek isteyenlerin "özgürlük ve eşitliği"ni ***koşulsuz*** kabul etmediği apaçıktır.

"Özgürlük ve eşitlik"i, Komünist Enternasyonal üyelerinin özgürlük ve eşitliğini tanımamızın koşulu nedir?

İsviçre ve İtalyan Sosyalist Partilerinin herkesin iyi bildiği sağ kanat temsilcileri gibi oportünistlerin ve "Merkezci"lerin onun üyesi olamayacağıdır. Çünkü bu oportünistler ve "Merkezciler", proletarya diktatörlüğünü tanıdıklarını ne kadar temin etseler de gerçekte burjuva demokrasisinin önyargılarının, zaaflarının ve yalpalamalarının sözcüleri ve savunucuları olarak kalırlar.

İlkönce, bu önyargılardan, zaaflardan, yalpalamalardan, bu anlayışları ve vasıfları vaaz eden, savunan ve temsil eden kişilerden kopuş. Sonra ve ancak bu koşulla Komünist Enternasyonal'e girme "özgürlüğü"nü, gerçek komünistlerin (lafta komünist olanların değil), başka komünistlerle, Komünist Enternasyonal'in diğer üyeleriyle "eşitliği"ni işletebiliriz.

Siz Nobs yoldaş, savunduğunuz görüşleri savunma "özgürlüğü"ne sahipsiniz. Fakat hakeza bizim de bu görüşleri, proletaryanın davasına zararlı, sermayeye yararlı küçük-burjuva önyargıları ilan etme "özgürlüğümüz" var; hakeza bu görüşleri ya

da bunlara uygun bir politikayı savunan insanlarla bir ittifakı ya da birlikteliği reddetme "özgürlüğü"ne de sahibiz. Ve bu politikayı ve bu görüşleri tüm Komünist Enternasyonal II. Kongresi adına çoktan mahkûm ettik. Mutlaka ve peşinen oportünistlerle kopmayı talep ettiğimizi açıkladık.

Genel olarak özgürlük ve eşitlikten söz etmeyin, Nobs ve Serrati yoldaşlar! Komünist Enternasyonal'in oportünistler ve "Merkezciler"den (proletarya diktatörlüğünü sarsmak, sabote etmekten başka bir şey yapamazlar) kayıtsız şartsız ve derhal kopuş üzerine kararlarını ***uygulamama*** özgürlüğünden söz edin. Oportünistlerle "Merkezciler"in komünistlerle eşitliğinden söz edin. Komünist Enternasyonal için böyle bir özgürlük ve böyle bir eşitlik kabul edemeyiz, bunun dışında size istediğiniz kadar özgürlük ve eşitlik.

Proleter devrimin arifesinde başarının esas ve temel önkoşulu, devrimci proletaryanın partilerinin oportünistlerden, "Merkezciler" den, bunların etkisinden, önyargılarından, zaaflarından, yalpalamalarından kurtuluşudur, özgürlüğüdür.

11 Aralık 1920

III

KOMÜNİST ENTERNASYONAL ÜÇÜNCÜ VE DÖRDÜNCÜ KONGRESİ

KOMÜNİST ENTERNASYONAL III. KONGRESİ'NDE İTALYAN SORUNU ÜZERİNE KONUŞMA

28 Haziran 1921

Yoldaşlar! Özellikle Lazzari yoldaşa yanıt vermek istiyorum. Konuşmasında şöyle dedi: "Somut gerçekler sunun, laf değil". Peki ama İtalya'da bu reformist-oportünist eğilimi, bu eğilimin gelişimini değerlendirmemiz sadece laf mı, bunlar gerçekler değil mi? Ve sadece konuşmalarınızda değil, bütün politikanızda İtalya sosyalist hareketi içinde ağır basan bir gerçeği, bu eğilimin ve sadece bu eğilimin değil, reformist-oportünist grubun uzun süreden beri var olduğunu unutuyorsunuz. Ben Bernstein'in sosyal-yurtseverlik, II. Enternasyonal'in ihaneti ve iflasıyla sonuçlanan oportünist propagandasına başladığı zamanı çok iyi anımsıyorum. Ve o zamandan beri Turati'yi tanıyoruz, sadece adını değil, İtalyan Partisi ve İtalyan işçi hareketi içindeki propagandasını da. O zamandan beri —20 yıl boyunca— İtalyan sosyalist işçi hareketinin dağıtıcısı olmuştur. İtalyan partisiyle ilgili materyali iyice incelemem olanaksız, bunun için za-

manım yok; fakat bir İtalyan burjuva gazetesinin —"Stampa" mı yoksa "Corriere della Sera" mıydı anımsamıyorum— Turati ve arkadaşlarının Reggio Emilia'daki konferansıyla ilgili haberini en önemli belgelerden biri olarak değerlendiriyorum. Bu haberi "Avanti"de yayınlananla karşılaştırdım. Bu yeterli bir kanıt değil mi? Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi'nden sonra burada Serrati ve arkadaşlarıyla İtalya'daki durum üzerine tartışırken, onlara kanımızca durumun nasıl olduğunu açık ve net biçimde anlattık. Onlara Turati gibilerine hâlâ saflarında göz yumduğu sürece İtalyan partisinin komünist olamayacağını söyledik.

Bunlar politik gerçek mi, yoksa yine sadece laf mı? Ve Komünist Enternasyonal II. Kongresi'nden sonra İtalyan proletaryasına açıkça reformistlerle, Turati'yle birlik olmayın dediğimizde —ve Serrati, İtalyan basınında Komünist Enternasyonal'e karşı makaleler yayınlayıp reformistlerin ayrı bir konferansını topladığında— bunların hepsi sadece laf mı? Bu hatta bölünmeden de öte bir şeydi, yeni bir partinin kurulmasıydı. Bunu görmemek için kör olmak lazımdı. Bu belge bu sorun için belirleyicidir. Reggio Emilia konferansına katılanların tümü partiden ihraç edilmelidir, çünkü bunlar Menşeviktir, Rus Menşeviki değil ama İtalyan Menşevikleridir. Lazzari, "Biz İtalyan halkının psikolojisini biliyoruz" dedi. Aynı şeyi Rus halkı için söyleyebilir miyim bilmiyorum, ama bunun önemi yok. "İtalyan sosyalistleri İtalyan halkının ruhi durumunu iyi biliyorlar" dedi Lazzari. Mümkündür, bunu inkâr etmek istemem. Fakat İtalyan Menşevizminin, somut gerçekler ve onu ortadan kaldırmayı inatla reddetmeleri göz önünde bulundurulursa, kendileri tarafından bilinmediği görülüyor. Şunu söylememiz gerekir: Üzücü de olsa Yürütme Komitemizin kararını onaylamak zorundayız. Saflarında Turati gibi oportünist ve reformistlere göz yuman bir parti Komünist Enternasyonal'e katılamaz.

Lazzari yoldaş şöyle diyor: "Parti'nin adını değiştirmek niye? Bu ad kesinlikle tatmin edici." Bu düşünceye katılmamız mümkün değil. Biz, II. Enternasyonal'in tarihini, çöküşünün ve iflasının tarihini biliyoruz. Alman partisinin tarihini bilmiyor muyuz? Almanya işçi hareketinde en büyük talihsizliğin, bu kopuşu savaştan önce gerçekleştirmemiş olması olduğunu bilmiyor muyuz? Bu ihmal, Scheidemannlar ve Merkezcilerin Alman komünistlerine karşı giriştikleri polemikler ve suçlamalarla Alman hükümetine teslim ettikleri 20.000 işçinin hayatına mal oldu.

Ve şimdi aynı tabloyu İtalya'da görmüyor muyuz? İtalyan partisi hiçbir zaman gerçek devrimci bir parti olmadı. İtalyan partisinin en büyük talihsizliği, Menşevikler ve reformistlerden bölünmeyi daha savaştan önce hayata geçirmemesi ve bunların partide kalmaya devam etmesi olmuştur. Lazzari yoldaş diyor ki: "Görüşlerimiz, reformistlerle kopuşun gerçekleştirilmesi gerektiği konusunda birleşiyor; tek görüş ayrılığımız, bizim bu kopuşu Livorno Parti Kongresi'nde hayata geçirmek gerektiği görüşünde olmamamızdı." Fakat olgular başka birşey söylüyor. İtalyan reformizmi sorununu ilk kez ele almıyoruz. Geçen yıl bu konuyu Serrati ile tartıştık ve ona sorduk: "Kusura bakmayın ama İtalyan partisinde bölünme neden şimdi hayata geçirilmesin, neden ertelensin?" Peki, Serrati bize ne yanıt verdi? Hiç. Lazzari yoldaş, Frossard'ın "esnek ve akıllı olmak gerektiği"ni söylediği makalesinden alıntı yaparken, burada besbelli kendi lehinde ve bizim aleyhimizde bir gerekçe görüyor. Ben onun yanıldığını sanıyorum. Tersine bu, bizim lehimize ve Lazzari yoldaşın aleyhine mükemmel bir kanıttır. İtalyan işçilerine tutumunu ve ayrılışını açıklamak zorunda kaldığında İtalyan işçileri ne diyeceklerdir? Taktiğimizin, her zaman komünist bile olmayan, daha çok anarşizmi anımsatan sözde sol komünistlerin zikzak hareketleriyle karşılaştırıldığında esnek ve akıllıca olduğunu kabul ederlerse, onlara ne yanıt vereceksiniz?

Serrati ve partisinin, Rusların taklit edilmekten başka bir şey istemedikleri yolundaki masallarının anlamı ne? Biz bunun tam tersini istiyoruz. Komünist kararları ezbere öğrenmek ve her fırsatta devrimci lafları tekrarlamak yetmez. Bu hiçbir şey değildir ve biz şu ya da bu kararı ezbere öğrenmiş komünistlere baştan karşıyız. Gerçek komünizmin ilk koşulu oportünizmle kopmaktır. Buna imza atan komünistlerle tam bir özgürlük ve tüm açıklıkla konuşacağız ve onlara şunu söyleme hakkı ve cesaretine sahip olacağız: "Aptallık yapmayın, akıllı ve esnek olun." Ama bunu sadece oportünistlerden ayrılmış —ki sizin açınızdan henüz bu gerçekleşmemiştir— komünistlere diyeceğiz. O nedenle bir kez daha söylemek zorundayım: Kongre'nin Yürütme'nin kararını onaylamasını umuyorum. Lazzari yoldaş dedi ki: "Bir hazırlık dönemindeyiz." Bu bir gerçek. Hazırlık dönemindesiniz. Bu hazırlığın ilk aşaması Menşeviklerle kopmaktır. Bizim 1903'te Menşeviklerle yaptığımız şey buydu. Ve Alman partisinin Menşeviklerden ayrılmamasının acısını, savaş sonrası Alman devrim tarihinin uzun ve zor dönemi sırasında bütün Alman işçi sınıfı çekiyor.

Lazzari yoldaş, İtalyan partisinin bir hazırlık döneminde bulunduğunu söylüyor. Bunu tamamen kabul ediyorum. İlk aşama reformizmden ciddi, kesin, belirgin ve nihai kopuştur. Ve o zaman kitle tamamen komünizmden yana olacaktır. İkinci aşama kesinlikle devrimci şiarları tekrarlamaktan ibaret olmacayaktır. Bu aşama akıllıca ve esnek kararlarımızın, her zaman akıllıca ve esnek olacak ve şunu tekrar edecek kararlarımızın kabul edilmesinden ibaret olacaktır: Devrimci ilkeleri, çeşitli ülkelerin özelliklerine uydurmak gerekir.

Devrim İtalya'da Rusya'dakiyle aynı seyri izlemeyecektir. Devrim bir başka biçimde gelecektir. Hangi biçimde? Bunu henüz bilmiyoruz, siz de bilmiyorsunuz. İtalya'daki komünistler her zaman yeterince komünist değiller. İtalya'daki fabrika işgal-

leri sırasında ***tek bir*** komünist bile öne çıktı mı? Hayır, komünizm o zamanlar henüz İtalya'da yoktu; sadece belli bir anarşizmden söz edilebilirdi, ama Marksist bir komünizmden asla. Bunu daha yaratmak gerekiyor. Deneyimle, kitlelerin devrimci mücadelesiyle alıştırmak gerekiyor. Ve bu yolda atılacak ilk adım, 20 yılı aşkın süredir burjuva hükümetle işbirliği yapan Menşeviklerden nihai kopuştur. Zimmerwald ve Kienthal Konferansları sırasında biraz gözlemleme olanağı bulduğum Modigliani'nin, burjuva hükümete girmeyecek ve burjuvaziye çok daha yararlı olabileceği Sosyalist Parti merkezindeki konumunu koruyacak kadar usta bir politikacı olması mümkündür. Fakat Turati ve arkadaşlarının grubunun tüm teorik duruşu, tüm propagandası, tüm ajitasyonu burjuvaziyle işbirliğinden başka bir şey değildir. Gennari'nin konuşmasında aktarılan çok sayıda alıntı bunu kanıtlamıyor mu? Bu Turati tarafından hazırlanmış olan birleşik cephedir. O nedenle Lazzari yoldaşa şu yanıtı vermek zorundayım: Siz ve Serrati yoldaş burada yaptığınız konuşmalarla devrimi hazırlamıyor, onu dezorganize ediyorsunuz. *(Bravo sesleri, alkışlar)*.

Livorno'da* önemli bir çoğunluğa sahiptiniz. Reformistlerin 14.000 ve komünistlerin 58.000 oyuna karşılık 98.000 oyunuz vardı. İtalya gibi gelenekleri olan, bölünmenin uygun hazırlığının olmadığı bir ülkede katıksız bir komünist hareketin başlangıcı için bu rakam komünistler açısından büyük bir başarı demekti.

Bu, İtalya'da işçi hareketinin, Rusya'da bizim hareketimizden daha çabuk gelişeceğini gösteren büyük bir zafer, elle tutulur bir kanıttır, çünkü hareketimize ilişkin rakamları biliyorsanız, Mart (Şubat) 1917' de Çarlık devrildikten sonra ve burjuva

---

* *İtalyan Sosyalist Partisi'nin Ocak 1921' de yapılan Livorno Kongresi' nde Serrati' nin başını çektiği grup 14.000 reformistten ayrılmak istemeyip 58.000 komünistten ayrılmayı tercih etti.* —***Alm. Red.***

cumhuriyeti döneminde bizim Menşevikler karşısında henüz azınlıkta olduğumuzu da biliyorsunuzdur. Bu 15 yıllık amansız mücadeleler ve bölünmeler sonrasında böyleydi. Bizde sağ kanat gelişmedi, ve bu, Rusya'dan küçümser bir tonda söz ederken düşündüğünüz kadar kolay değildi. Elbette italya'da gelişmeler farklı olacak. Menşeviklerle 15 yıl mücadeleden ve Çarlığın yıkılmasından sonra biz çalışmamıza sayıları çok daha az olan taraftarlarla başlamıştık. Sizde ise kararsız tutumlarıyla 98.000 birleşik merkezciye karşılık 58.000 komünist zihniyetli işçi var. Bu, İtalyan işçilerinin kitlesel hareketine gözlerini kapamak istemeyen muhakkak herkesi ikna edecek bir kanıt, bir gerçektir. Herşey bir anda olmayacak. Fakat bu, işçi kitlelerinin; eski liderlerin, bürokratların, profesörlerin, gazetecilerin değil, gerçekten sömürülen sınıfın, sömürülenlerin öncüsünün bizden yana olduğunu gösteriyor. Ve bu sizin Livorno'da yaptığınız büyük hatanın belirtisidir. Bu bir olgudur. 98.000 oyunuz vardı fakat siz 58.000 komüniste karşı 14.000 reformistle birlik olmayı yeğlediniz. Bu komünistler gerçek komünistler olmasaydı bile, sadece Bordiga yandaşı olsaydı bile —ki bu doğru değil, çünkü Bordiga II. Kongre'den sonra gayet sadık bir biçimde, her türlü anarşizmi ve anti-parlamentarizmi reddettiğini açıkladı—, onlarla birlik olmalıydınız. Siz ne yaptınız? 14.000 reformistle birliği ve 58.000 komünistle ayrılığa yeğlediniz, bu ise İtalya'da Serrati'nin politikasının uğursuz olduğunun en iyi, en açık kanıtıdır. Biz hiçbir zaman Serrati'nin İtalya'da Rus Devrimi'ni taklit etmesini istemedik. Bu aptalca olurdu. Bu aptallığı yapmayacak kadar akıllı ve esneğiz. Ancak Serrati izlediği politikayla İtalya'da haksız olduğunu kanıtladı. Belki manevra yapmak zorunda kaldı. Bir yıl önce burada en sik kullandığı ifade buydu. Şöyle diyordu: "Manevra yapmasını biliyoruz, kölece taklit etmek istemiyoruz. Bu aptallık olur. Oportünizmden ayrılığı gerçekleştirmek için manevra yapmak zorunda kalacağız. Siz Ruslar bunu anlamazsınız. Biz İtalyanlar bunu daha iyi anlıyoruz.

Göreceğiz bakalım." Ve ne gördük? Serrati mükemmel biçimde manevra yaptı. 58.000 komünistten ayrıldı. Ve şimdi yoldaşlar buraya gelip şöyle diyorlar: "Bizi reddederseniz kitlenin kafası karışacak." Hayır yoldaşlar, yanılıyorsunuz, İtalya'da işçi kitlelerinin kafası şu an karışmış durumda ve onlara şöyle dememiz yararlı olacak: "Yoldaşlar, İtalyan işçileri, Rusları kölece taklit etmenizi hiçbir zaman talep etmeyecek Komünist Enternasyonal'le, 20 yıldır tanıdığımız ve gerçek, devrimci bir Komünist Enternasyonal'de yanyana durmaya tahammül edemeyeceğimiz Menşevikler arasında seçim yapın." İtalyan işçilerine söyleyeceğimiz şey budur. Sonuç kuşkulu değil. İşçi kitleleri bizimle birlikte olacaktır.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL III. KONGRESİ'NDE KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN TAKTİĞİNİ SAVUNMA KONUŞMASI

1 Temmuz 1921

Yoldaşlar! Ne yazık ki sadece savunmayla yetinmek zorundayım. Ne yazık ki diyorum, çünkü Terracini yoldaşın konuşmasını ve üç delegasyonun* değişiklik önergelerini öğrendikten sonra, saldırıya geçmeyi çok istiyordum. Zira Terracini ve üç delegasyonun savunduğu türden görüşlere karşı aslında saldırıya geçmek gerekiyor. Eğer Kongre bu hatalara karşı, bu "sol" aptallıklara karşı kararlı bir saldırı yürütmezse bütün hareket yıkılacaktır. Bundan eminim. Ancak biz örgütlü ve disiplinli Marksistleriz. Tek tek yoldaşlara karşı konuşmalarla yetinemeyiz. Biz Ruslar bu sol safsataları çok dinledik. Biz örgütlü insanlarız. Planlarımızı hazırlarken örgütlü davranmak ve doğru çizgiyi bulmaya çalışmak zorundayız. Elbette tezlerimizin bir uzlaşma

---

* *Tezlere değişiklik önergeleri Alman, Avusturya ve İtalyan delegasyonları adına verilmişti.* ***—Alm. Red.***

olduğu açık bir gizdir. Neden olmasın? III. Kongresini yapan ve belirli ilkeler hazırlayıp ortaya koymuş olan komünistler arasında belli koşullar altında uzlaşmalar zorunludur. Rus delegasyonu tarafından sunulan tezlerimiz son derece dikkatli biçimde incelenmiş ve hazırlanmıştı, uzun düşüncelerin ve çeşitli delegasyonlarla yapılan görüşmelerin sonucunda ortaya çıkmıştı. Bu tezler önlerine Komünist Enternasyonal'in temel çizgisini saptama görevini koyuyorlar ve özellikle şimdi, gerçek Merkezcileri sadece resmen mahkûm etmekle kalmayıp, aynı zamanda partiden ihraç ettiğimiz bugün gereklidirler. Bunlar olgudur. Bu tezleri savunmak zorundayım. Ve şimdi Terracini kalkıp Merkezcilere karşı mücadeleyi sürdürmek zorunda olduğumuzu söylüyor ve sonra da bu mücadeleyi nasıl yürütmek istediğini açıklıyorsa, benim söyleyeceğim şudur: Bu değişiklik önergeleri bir eğilim anlamına geliyorsa, bu eğilime karşı amansız bir mücadele zorunludur, çünkü aksi halde ne komünizm, ne de Komünist Enternasyonal kalır. KAPD'nin bu önergeleri imzalamadığına şaşırıyorum. Bakın değişiklik önergeleri ne anlama geliyor ve Terracini neyi savunuyor. Önergeler şöyle başlıyor:

"Sayfa 1, sütun 1, 19. satır çıkarılacak: 'Çoğunluk'..." Çoğunluk! Bu çok tehlikeli imiş! Devamla: "'ilkeler' sözcüğü yerine 'hedefler' sözcüğü geçirilecek." İlkeler ve hedefler iki farklı şeydir. Hedefler bakımından anarşistler de bizimle görüş birliğinde olabilir, onlar da sömürü ve sınıf farklılıkları kaldırılsın diyorlar.

Hayatımda az sayıda anarşist gördüm ve az sayıda anarşistle konuştum, ama yine de yeterliydi. Onlarla belli koşullarda hedefler konusunda anlaşabildim, fakat ilkeler konusunda asla. İlkeler hedefler değildir, ilke ne program, ne taktik, ne de teori demektir. Taktik ve teori ilke değildir. İlkeler bakımından bizi anarşistlerden ayıran nedir? Komünizmin ilkeleri proletarya diktatörlüğünün kurulması ve geçiş döneminde devlet zorunun uy-

gulanmasıdır. Komünizmin ilkeleri bunlardır, fakat hedefleri değil. Bu değişiklik önergesini yapan yoldaşlar bir hata işlemişlerdir.

İkinci olarak orada şöyle deniyor: "'Çoğunluk' sözcüğü çıkarılmalıdır." Bütününü okuyun:

> "Komünist Enternasyonal III. Kongresi, birçok ülkede nesnel durumun devrimcileştiği ve birçok komünist kitle partisinin ortaya çıktığı, fakat öte yandan hiçbir yerde gerçek devrimci savaşta işçi sınıfının çoğunluğunun önderliğini elde edemediği bir durumda taktik sorunları yeniden gözden geçirmeye koyuluyor."

Ve burada "çoğunluk" sözcüğü çıkarılmak isteniyor. Bu kadar basit meselelerde bile anlaşamıyorsak, nasıl birlikte çalışacağımızı ve poletaryayı zafere götüreceğimizi anlamıyorum. İlkeler konusunda da anlaşamazsak buna şaşmamak gerekir. Bana işçi kitlesini kazanmış bir parti gösterin. Terracini bir tane de olsa örnek vermeyi aklından geçirmedi. Zaten böyle bir örnek de yok.

"İlkeler" yerine "hedefler" ve "çoğunluk" sözcüğü çıkarılsın. Teşekkür ederim! Biz buna yokuz. Alman Partisi, en iyilerden birisi bile henüz işçilerin çoğunluğunu arkasına alamadı. Bu bir olgudur. En zorlu savaşlarla karşı karşıya olan bizler, bu gerçeği ifade etmekten korkmuyoruz, fakat yalanla işe başlamak isteyen üç delegasyon var. Kongre "çoğunluk" sözcüğünü çıkarırsa, yalanı istediğini vurgulamış olacak. Bu çok açık.

Devamla önergelerde şöyle deniyor: "Sayfa 4, sütun 1, 10. satır: "'Açık Mektup vs.' sözleri çıkarılacak." Bugün aynı düşünceyi içeren bir konuşma dinledim. Orada bu son derece doğaldı. KAPD'den Hempel yoldaşın konuşmasıydı bu. Hempel, "Açık Mektup oportünistçeydi" dedi. Bu tür görüşleri özel konuşmalarda büyük bir üzüntü ve utanç içinde dinlediğim oldu.

Fakat Kongre'de, bu kadar uzun tartışmalardan sonra "Açık Mektup"un oportünist ilan edilmesi utanç verici bir şeydir! Şimdi de üç delegasyon adına Terracini yoldaş kalkıp "Açık Mektup" sözlerini çıkarmak istiyor. O halde KAPD'ye karşı mücadele neden? "Açık Mektup" örnek bir politik adımdır. Tezlerimizde böyle deniyor. Bunu mutlaka savunmak gerekiyor. O, gerçekten işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmak için pratik yöntemin ilk perdesi olarak örnektir. Neredeyse tüm proleterlerin örgütlü olduğu Avrupa'da işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmak zorunda olduğumuzu anlamayan biri komünist hareket için yitirilmiş biridir, büyük devrimden üç yıl sonra bunu hâlâ öğrenmemişse hiçbir zaman bir şey öğrenmeyecektir.

Terracini, Rusya'da parti çok küçük olmasına rağmen bizim muzaffer olduğumuzu söylüyor. Ve, Çekoslovakya'yla ilgili olarak tezlerde söylenenlerin söylenmesinden hoşnut değil. Burada 27 önerge var; hepsini eleştirmek istesem, üç saat boyunca konuşan konuşmacıları taklit etmem gerekirdi... Burada Çekoslovakya'da Komünist Partisi'nin 300-400 bin üyesi olduğu, çoğunluğun kazanılması gerektiği, üstesinden gelinemeyecek bir güç oluşturulması ve daha fazla işçi kitlelerinin çekilmesi gerektiği söylendi. Terracini derhal gardını alıyor ve şöyle diyor: 400 bin işçi partide olduktan sonra, daha başkalarını partiye kazanmak niye? Silin! "Kitleler" sözcüğünden korkuyor ve kökünü kurutmak istiyor. Terracini yoldaş Rus Devrimi'nden pek bir şey anlamamış.

Biz Rusya'da küçük bir partiydik, fakat tüm ülkede İşçi ve Köylü Sovyetlerinde çoğunluk bizdeydi. (*"Çok doğru"* sesleri.) Hani sizinki? O zamanlar mevcudu en az 10 milyon olan ordunun neredeyse yarısı bizdendi. Ordunun çoğunluğu sizde mi? Bana böyle bir ülke gösterin! Terracini yoldaşın bu görüşleri üç delegasyon tarafından paylaşılıyorsa, o zaman bu Enternasyonal'de bir şeyler sakat! O zaman şunu dememiz gerekir: "Dur!

Kararlı mücadele! Yoksa Komünist Enternasyonal yitirilmiş demektir."

Deneyimlerime dayanarak ve savunmada olmama rağmen, konuşmamın hedefinin ve ana fikrinin, delegasyonumuz tarafından önerilen tezleri ve kararı savunmak olduğunu söylemek zorundayım. Elbette bunlarda hiçbir şeyin değiştirilmemesini istemek ukalalık olurdu. Şimdiye kadar birçok karar okudum ve neredeyse her satırın düzeltilebileceğini çok iyi biliyorum. Fakat bu ukalalık olur. Buna rağmen şu an politik olarak tek noktanın bile değiştirilmemesini söylüyorsam, bunun nedeni, değişikliklerin belli bir politik nitelik taşıdığını, bunların Komünist Enternasyonal'i zararlı ve tehlikeli bir yola yönelttiğini görmemdir. O nedenle tezlerde tek bir noktanın bile değiştirilmemesi konusunda ısrar etmem, hepimizin ve Rus delegasyonunun ısrar etmesi gerekiyor. Sağcıları mahkûm etmekle kalmadık, kovduk da. Fakat sağcılara karşı mücadele Terracini'nin yaptığı gibi bir spor haline getiriliyorsa, o zaman: "Yeter! Yoksa tehlike çok ciddi" demek zorundayız.

Terracini saldırı teorisini savundu. Ünlü değişiklik önerileri bu hususta iki üç sayfalık formülasyonlar getiriyor. Bunu okumamıza gerek yok. Ne olduğunu biliyoruz. Terracini neyin söz konusu olduğunu çok açık biçimde söyledi. "Dinamik eğilimler"e ve "pasiflikten aktifliğe geçiş"e işaret ederek saldırı teorisini savundu. Merkezcilere karşı mücadelede Rusya'da yeterince politik deneyimimiz var. Oportünistlerimiz ve merkezcilerimizle ve Menşeviklerle ta 15 yıl önce mücadele ettik. Ve sadece Menşevikleri değil, yarı-anarşistleri de yendik.

Bunu yapmasaydık, değil üç buçuk yıl, üç buçuk hafta bile iktidarı elde tutamaz ve burada komünist kongreler yapamazdık. "Dinamik eğilimler", "pasiflikten aktifliğe geçiş", bütün bunlar Sol Sosyal-Devrimcilerin bize karşı mücadeleye soktukları safsatalardı. Şimdi hapisteler ve orada "komünizmin hedefleri"ni

savunuyor, "pasiflikten aktifliğe geçiş" üzerine düşünüyorlar. Değişiklik önergelerinde yapıldığı gibi muhakeme yürütülemez, çünkü bu önergelerde Marksizmden, politik deneyimlerden ve argümanlardan iz bile yok. Tezlerimizde gerçekten genel bir devrimci saldırı teorisini mi savunduk? Radek ya da içimizden biri bu aptallığı yaptı mı? Biz gayet belirli bir ülke, gayet belirli bir dönemle ilgili olarak saldırı teorisinden söz ettik.

Menşeviklere karşı mücadelemizden, daha birinci devrim öncesinde, devrimci partinin saldırıya geçmesi gerektiğinden kuşku duyan insanların bulunduğunu kanıtlayan örnekler aktarabiliriz. Bir sosyal-demokratta —o zamanlar hepimize böyle denmekteydi— böyle kuşkular ortaya çıktığında, ona karşı mücadele açtık ve onun bir oportünist olduğunu, Marksizmden ve devrimci partinin diyalektiğinden hiçbir şey anlamadığını söyledik. Bir parti devrimci saldırının caiz olup olmadığını tartışabilir mi? Bu tür örnekler bulabilmek için ülkemizde 15 yıl geriye gitmek zorundayız. Saldırı teorisini ilkesel olarak reddeden açık ya da gizli bir merkezci var mı? Bu sorun tartışma nedeni olamaz. Fakat şimdi, Komünist Enternasyonal'in üç yıllık varlığından sonra, "dinamik eğilimler" ve "pasiflikten aktifliğe geçiş" üzerine tartışıyor olmamız bir yüzkarasıdır.

Biz ve bizimle birlikte tezleri kaleme alan Radek bunun üzerine tartışmıyoruz. Belki de Almanya'da, gerçek bir saldırı hazırlanmamasının ardından saldırı ***teorisi*** üzerine konuşmak pek doğru değildi. Buna rağmen, Mart eylemi, ileriye doğru atılmış büyük bir adımdır, yanlış önderliğe rağmen. Fakat bunun önemi yok. Yüzbinlerce işçi kahramanca savaştı. KAPD burjuvaziye karşı böyle kahramanca savaşmış olsa da, Radek'in Hölz hakkında Rusça bir makalede söylediklerini söylemek zorundayız. Anarşist de olsa herhangi birinin burjuvaziye karşı kahramanca mücadele etmesi elbette çok önemlidir; fakat sosyal-hainlerin ve burjuvazinin alçakça kışkırtmalarına karşı yüzbinlerin mücadele etmesi gerçekten ileriye doğru atılmış bir adımdır.

Ve insanın kendi hatalarını eleştirmesi çok önemlidir. Bunu yapmaya başladık. Yüzbinlerin mücadelesinden sonra herhangi biri bu mücadeleye karşı çıkıp Levi gibi davranıyorsa, onu ihraç etmek gerekir. Bu yapılmıştır. Fakat bundan dersler çıkarmalıyız. Saldırıyı hazırladık mı? *(**Radek: "Savunmayı bile hazırlamadık."**)* Evet, saldırıdan sadece gazete makalelerinde söz ediliyordu. Bu teoriyi, 1921 yılında Almanya'daki Mart eylemine uygulamak yanlıştı. Bunu söylemek zorundayız, fakat genelde devrimci saldırı teorisi kesinlikle yanlış değildir.

Rusya'da zafer kazandık ve kolay kazandık, çünkü devrimimizi emperyalist savaş sırasında hazırlamıştık. Bu ilk koşuldur. Bizde 10 milyon işçi ve köylü silahlıydı ve şiarımız şuydu: Ne pahasına olursa olsun, derhal barış. Zafer kazandık, çünkü en geniş köylü kitleleri büyük toprak sahiplerine karşı devrimci düşüncedeydi. Sosyal-Devrimciler, II. ve İkibuçukuncu Enternasyonalciler, Kasım 1917'de köylülüğün büyük partisi idiler. Devrimci çareler talep ediyorlardı, fakat İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal'in gerçek kahramanları olarak hiçbir zaman devrimci davranacak kadar cesaretli olmadılar. Ağustos ve Eylül 1917'de şöyle demiştik:* "Teorik olarak Sosyal-Devrimcilere karşı aynı eskisi gibi mücadele ediyoruz, fakat pratik olarak Sosyal-Devrimcilerin teorisini devralmaya hazırız, çünkü bu programı sadece biz hayata geçirebiliriz." Bunu söyledik ve yaptık da. Kasım 1917'de, zaferimizden sonra, bize karşı olan ve Kurucu Meclis'e Sosyal-Devrimci bir çoğunluk göndermiş bulunan köylülük, şahsen benim beklediğim ve öngördüğüm biçimde birkaç gün içinde olmasa da birkaç hafta içinde kazanılmıştı. Fark büyük değildi. Batı Avrupa'da köylülüğün çoğunluğunu birkaç hafta içinde kazanabileceğiniz bir ülke gösterin bana. Rusya'da küçük bir parti olmamıza rağmen zafer kazandığı-

* *Bu baskının 6. Cildi. s. 386-394 "İşçiler ve Köylüler" adlı makale.* ***—Alm. Red.***

mız söyleniyorsa, bu sadece, Rus Devrimi'nin kavranmadığını, devrimi nasıl hazırlamak gerektiğinin kavranmadığını kanıtlar.

Hareketimizin ilk adımı, kiminle konuştuğumuzu ve kime tam güven duyabileceğimizi bilmek için gerçek bir komünist partisi yaratmaktı. I. ve II. Kongre'de slogan "Merkezciler dışarı!" idi. Merkezcilerle ve Rusya'da Menşevikler dediğimiz yarı-Merkezcilerle tüm cephe boyunca ve tüm dünyada hesaplaşmazsak, komünizmin ABC'sini bile anlamamışız demektir. Gerçek devrimci partiler kurmak, Menşeviklerden kopmak birinci görevimizdir. Fakat bu sadece hazırlık okuludur. Şimdi III. Kongre'yi yapıyoruz ve Terracini yoldaş hazırlık okulunun görevlerini, Merkezcileri ve yarı-Merkezcileri kovup atma, onları teşhir etme görevlerini tekrarlayıp duruyor. Teşekkürler! Bunu yeterince yaptık. Merkezcilerin düşmanımız olduğunu daha II. Kongre'de söyledik. Ancak daha öteye gitmemiz gerekiyor. Partiyi kurduktan sonra ikinci aşama, devrimin nasıl hazırlanacağını öğrenmek olmalıdır. Birçok ülkede daha önderliğin nasıl ele geçirileceğini bile öğrenmedik. Rusya'da zafer kazandık, çünkü sadece işçi sınıfı içinde kesin çoğunluğa (1917 seçimleri sırasında Menşeviklere karşı işçi sınıfı içinde ezici çoğunluğa sahiptik) sahip olmakla kalmadık, aynı zamanda iktidarı ele geçirdikten hemen sonra ordunun yarısı ve birkaç hafta içinde de köylülüğün onda dokuzu bizim yanımıza geçmişti; zafer kazandık, çünkü kendi tarım programımızı değil, Sosyal-Devrimcilerin tarım programını alıp pratikte gerçekleştirdik. Sosyal-Devrimcilerin programını hayata geçirmemiz bizim zaferimizdi, onun için zaferimiz bu kadar kolay oldu. Batı'da bunları hayal edebilir misiniz? Gülünç! Terracini yoldaş ve bu değişiklik önergelerini imzalamış olanlar, somut ekonomik koşulları karşılaştırın! Çoğunluğu böyle çabuk kazanmış olmamıza rağmen, zaferden sonra karşı karşıya kaldığımız zorluklar çok büyüktü. Kendimizi kabul ettirdik, çünkü sadece hedeflerimizi değil, ilkelerimizi de unutmadık ve Partimizde ilkeler konusunda susup,

fakat hedefler konusunda, "dinamik eğilimler" ve "pasiflikten aktifliğe geçiş" konusunda konuşan insanlara göz yummadık. Bu tür insanları hapiste tutmayı tercih etmekle suçlanacağız belki de. Ne var ki başka türlü diktatörlük uygulanamaz. Diktatörlüğü hazırlamak zorundayız ve bu hazırlık bu gibi safsatalara ve değişiklik önergelerine karşı mücadele etmekten ibarettir. Tezlerimizde her yerde kitleden söz ediliyor. Fakat, yoldaşlar, kitlenin ne demek olduğunu bilmek gerekir. KAPD, solcu yoldaşlar bu sözcüğü fazla suiistimal ettiler. Ancak Terracini yoldaş ve değişiklik önergelerini imzalamış olanlar da "kitle"den ne anlaşılması gerektiğini bilmiyorlar.

Uzun süredir konuşuyorum ve "kitle" kavramı üzerine sadece birkaç kelime söylemek istiyorum. "Kitle" kavramı mücadelenin niteliğinin değişmesiyle birlikte değişir. Savaşın başında kitleden söz edebilmek için gerçekten devrimci birkaç bin işçi yeterliydi. Parti mücadeleye sadece parti üyelerini çekmekle kalmayıp, partisizleri de sarsıp uyandırabiliyorsa, bu kitleleri kazanmaya başlamak demektir. Devrimlerimizde, birkaç bin işçinin kitleyi temsil ettiği durumlar yaşadık. Hareketimizin tarihinde, Menşeviklere karşı mücadelemizin tarihinde, bir kentte birkaç bin işçinin kitle karakterini açıkça göstermeye yettiği birçok örnek bulabilirsiniz. Başka zaman olağan hayatlarını yaşayan, zavallı bir hayat süren ve ömürlerinde politika diye birşey duymamış birkaç bin partisiz işçi devrimci tarzda davranmaya başlarsa, bu kitledir. Hareket daha da ilerler, hareket yükselirse, gerçek bir devrime yaklaşıyoruz demektir. Bunu 1905 ve 1907'de üç devrimde yaşadık, siz de bunu göreceksiniz. Devrim yeterince hazırlanmışsa "kitle" kavramı değişir. Kitle artık birkaç bin işçi demek değildir, kitle başka bir anlam ifade etmeye başlar. Kitle kavramı, kitle sözcüğünden sadece işçilerin çoğunluğunun, hem de basit çoğunluğunun değil, bütün sömürülenlerin çoğunluğu anlaşılacak biçimde değişir, yoksa devrimci olunmaz, yoksa kitle kavramı anlaşılmaz. Politik gelişmeleri iyi göz-

lemlemişse, partisiz kitlenin yaşamını ve alışkanlıklarını iyi biliyorsa, küçük bir partinin, örneğin İngiliz ya da Amerikan partisinin, uygun bir anda devrimci bir hareket yaratması mümkündür (Radek yoldaş buna iyi bir örnek olarak maden işçilerinin grevinden söz etti). Böyle bir parti, böyle anlarda kendi şiarlarıyla ortaya çıkıp milyonlarca işçinin kendisini izlemesini sağlarsa, bu bir kitle hareketidir. Ben devrime küçük bir partiyle başlanabileceğini ve zafere ulaşılabileceğini ille de reddetmiyorum. Fakat kitleleri nasıl kazanacağını bilmek gerekir. Bunun için devrimi iyice hazırlamak gerekir. Ve şimdi yoldaşlar kalkıp diyorlar ki: "Büyük" kitleler talebinden derhal vazgeçilmelidir. Bu yoldaşlara karşı mücadele etmeliyiz. Bu yoldaşlara karşı kararlı mücadele! İyice hazırlık yapmadan hiçbir ülkede zafer elde edemezsiniz. Kitleyi sevk ve idare etmek için küçücük bir parti yetebilir. Belli anlarda büyük örgütlere gerek yoktur.

Fakat zafer kazanmak için kitlelerin sempatisine ihtiyaç vardır. Her zaman mutlak çoğunluğa gerek yok, fakat zafer kazanmak ve iktidarı elde tutmak için sadece işçi sınıfının —burada "işçi sınıfı" sözcüğünü Batı Avrupaî anlamda kullanıyorum, yani sanayi proletaryasını kastediyorum— değil, aynı zamanda emekçi ve sömürülen kır nüfusunun da çoğunluğuna ihtiyaç vardır. Bunu düşündünüz mü? Terraci'nin konuşmasında bu düşüncenin izini dahi görüyor musunuz? Sadece "dinamik eğilim" ve "pasiflikten aktifliğe geçiş"! Tek sözcükle de olsa beslenme sorununa değindi mi? Çok şeye katlanıp aç kalabilmelerine rağmen işçilerin de karnı doymak ister. Rusya'da bunu bir dereceye kadar gördük. Yani sadece işçi sınıfının değil, aynı zamanda emekçi ve sömürülen kır nüfusunun da çoğunluğunu kazanmak zorundayız. Bunu hazırladınız mı? Nerdeyse hiçbir yerde.

Tekrar ediyorum: Tezlerimizi kesinlikle savunmalıyım ve bu savunmayı zorunlu görüyorum. Merkezcileri sadece mahkûm etmekle kalmadık, aynı zamanda partiden de kovduk.

Şimdi aynı şekilde tehlikeli bulduğumuz diğer yana karşı çıkmalıyız. Kimsenin incinmemesi için yoldaşlara büyük bir nezaketle (tezlerimizde de sevecen ve nazik ifadeler kullandık) gerçeği söylemeliyiz: Artık Merkezcilere karşı sürek avından daha başka görevlerimiz var. Artık yeter. Biraz cansıkıcı olmaya başladı. Bunun yerine yoldaşlar gerçekten devrimci mücadeleyi yürütmeyi öğrenmeliler. Alman yoldaşlar buna başladılar bile. Yüzbinlerce proleter bu ülkede kahramanca savaştı. Bu mücadeleye karşı çıkan herkes hemen ihraç edilmelidir. Fakat bunlar ihraç edildikten sonra edebiyat yapmamak, hatalardan ders çıkararak mücadeleyi daha iyi hazırlamayı öğrenmek gereklidir. Hatalarımızı düşmandan saklamamalıyız. Bundan korkan devrimci değildir. Tam tersine, işçilere açıkça "evet hata yaptık" dersek, bu, bir dahaki sefere bu hataları tekrarlamayacağız, anı daha doğru seçeceğiz demektir. Ve mücadelede kitleyi, sadece işçi sınıfının çoğunluğunu değil, tüm sömürülenlerin ve ezilenlerin çoğunluğunu yanımıza çekersek, o zaman gerçekten zaferi kazanacağız.

ALMAN KOMÜNİSTLERİNE MEKTUP

Değerli yoldaşlar!

Ayrıntılı bir makalede Komünist Enternasyonal III. Kongresi'nin dersleri üzerine görüşlerimi açıklamak niyetindeydim. Ne yazık ki şimdiye kadar, hastalık nedeniyle bu çalışmaya başlayamadım. Partiniz VKPD'nin [Almanya Birleşik Komünist Partisi —ÇN] Kongresinin 22 Ağustos olarak saptanması, beni aceleyle, Almanya'ya göndermekte gecikmemek için birkaç saat içinde bitirmem gereken bu mektubu yazmaya sevketti.

Değerlendirebildiğim kadarıyla Almanya'da Komünist Partisi'nin durumu özellikle zor. Bu anlaşılabilir.

Birincisi, ve esas mesele de budur, 1918 sonundan beri Almanya'nın dış politik durumu, içteki devrimci krizi hızla ve şiddetle arttırdı ve proletaryanın öncüsünü iktidarı derhal ele geçirmeye zorladı. Aynı zamanda, mükemmel biçimde silahlanmış ve örgütlenmiş, "Rus deneyimi" sayesinde gözü açılmış Alman burjuvazisi ve tüm uluslararası burjuvazi azgın bir nefretle Almanya'nın devrimci proletaryasının üzerine çullandı. Almanya'nın onbinlerce en iyi, en devrimci işçisi, burjuvazi tarafından, onun kahramanları, Noske ve ortakları tarafından, onun

doğrudan uşakları, Scheidemannlar vs. tarafından, onun dolaylı ve "rafine" (o nedenle de özellikle değerli) yardakçıları, tüm alçakça karaktersizlikleri, yalpalamaları, ukalalıkları ve darkafalılıklarıyla "İkibuçukuncu Enternasyonal" şövalyeleri tarafından dövülerek, işkence edilerek öldürüldü. Silahlı burjuvazi savunmasız işçilere tuzaklar kurdu, onları kitleler halinde katletti, önderlerini öldürdü, birbiri ardına pusuya düşürdü, burada her iki eğilimden sosyal-demokratların, Scheidemannların ve Kautskycilerin saflarından yükselen karşı-devrimci ulumalardan parlak biçimde yararlandı. Bölünmenin gecikmesi, sermayenin satılık (Scheidemann, Legien, David ve ortakları) ve karaktersiz (Kautsky, Hilferding ve ortakları) uşakları çetesiyle kahrolası "birlik" geleneğinin baskısı yüzünden, kriz anında Alman işçilerinin henüz gerçekten devrimci bir partileri yoktu. 1912 Basel Manifestosu'nu "2." ve "2$^1/_2$." türden alçakların "kaçamakları" değil de geçer akçe sayan her dürüst, sınıf bilinçli işçide eski Alman sosyal-demokrasisinin oportünizmine karşı inanılmaz şiddetle bir nefret uyandı ve bu nefret —köleleştirilmiş ve sömürülen kitlenin en iyilerinin en soylu, en yüce duygusuydu— bu insanların gözünü kör etti, soğukkanlı düşünme, silahlı, örgütlü, "Rus deneyimi"yle gözü açılmış, Fransa, İngiltere ve Amerika tarafından desteklenen kapitalistlerin parlak stratejilerine yanıt olarak kendi doğru stratejisini oluşturma olanağını ellerinden aldı. Bu nefret onları zamansız ayaklanmalara sürükledi.

Almanya'da devrimci işçi hareketinin gelişiminin 1918 sonundan beri özellikle ağır ve zorlu bir yol izlemesinin nedeni budur. Fakat o ilerlemiştir ve durdurulmaz biçimde hâlâ ilerlemektedir. Almanya'da işçi kitlelerinde, emekçilerin ve sömürülenlerin gerçek çoğunluğunda, gerek eski Menşevik (yani burjuvaziye hizmet etmekte olan) sendikalarda örgütlü olanlarda, gerekse de hiç örgütlü olmayan ya da hemen hemen hiç örgütlü olmayanlarda cereyan eden tedrici solculaşma inkâr edilemez bir olgudur. Soğukkanlılığı ve sebatı korumak; geçmişin hatalarını

sistemli olarak düzeltmek; sürekli olarak gerek sendikalarda, gerekse de sendikalar dışında işçi kitlelerinin çoğunluğunu kazanmaya bakmak; sabırla olayların her türlü dönüm noktasında kitlelere gerçekten önderlik edebilecek güçlü ve akıllı bir Komünist Partisi inşa etmek; genel olarak yüzyılların deneyimiyle ve özel olarak "Rus deneyimi"yle "bilinçlenmiş" en ileri burjuvazinin en iyi uluslararası stratejisiyle boy ölçüşebilecek bir strateji hazırlamak — bunları yapmak gerekir ve Alman proletaryası bunu yapacaktır, bu onun zaferinin güvencesidir.

Öte yandan şu an Almanya Komünist Partisi'nin içinde bulunduğu zor durum, solcu ("Almanya Komünist İşçi Partisi" [KAPD —ÇN]) ve sağcı ("Yolumuz" ya da "Sovyet" adlı küçük gazetesiyle Paul Levi) zavallı komünistlerin ayrılınalarıyla daha da ağırlaşmıştır.

"Solcular" ya da "KAPD'ciler", uluslararası arenada bizden Komünist Enternasyonal II. Kongresi'nden bu yana yeterince uyarı aldılar. En azından en önemli ülkelerde yeterince güçlü, deneyimli, etkili komünist partiler oluşmadığı sürece uluslararası kongrelerimize yarı-anarşist unsurların katılmasına göz yummak zorundayız, hatta bu bir ölçüde yararlıdır da. Bu unsurlar deneyimsiz komünistler için çarpıcı bir "ürkütücü örnek" oluşturdukları ve ayın zamanda bizzat kendileri de hâlâ öğrenme yeteneğinde oldukları ölçüde yararlıdır. Anarşizm tüm dünyada —dünden beri de değil, ta 1914–1918 emperyalist savaşının başından beri— iki akıma ayrışmaktadır: Sovyetlerden yana ve Sovyetlere karşı, proletarya diktatörlüğünden yana ve proletarya diktatörlüğüne karşı. Anarşizmin bu ayrışma sürecini olgunlaştırmak, olgun hale getirmek gerekir. Batı Avrupa'da bir ölçüde büyük devrimler yaşamış nerdeyse hiç kimse yok; büyük devrimlerin deneyimleri orada neredeyse tamamen unutulmuştur; fakat devrimci olma isteğinden ve devrim üzerine gevezelikten (ve kararlardan) gerçek devrimci çalışmaya geçiş, çok zor, yavaş ve acı dolu bir geçiştir.

Yarı-anarşist unsurlara elbette sadece bir ölçüde göz yumulabilir ve yumulmalıdır. Almanya'da onlara çok uzun süre göz yumduk. Komünist Enternasyonal III. Kongresi onlara kesin vadeli bir ültümatom verdi. Bunlar şimdi Komünist Enternasyonal'i kendiliklerinden terkettilerse daha da iyi. Birincisi bizi onları ihraç etme zahmetinden kurtardılar. İkincisi, bütün yalpalayan işçilere, eski sosyal-demokrasinin oportünizmine kaşı duydukları nefretten dolayı anarşizme eğilim gösterenlere, Komünist Enternasyonal'in sabır göstermiş olduğu, kesinlikle anarşistleri derhal ve mutlaka kovmadığı, onları dikkatle dinlediği ve bir şeyler öğrenmelerine yardımcı olduğu şimdi özellikle esaslı ve özellikle çarpıcı surette gösterilmiş, kesin olgularla ispatlanmıştır.

Artık KAPD'cilere daha az dikkat göstermeliyiz. Onlara karşı polemiğimizle sadece reklamlarını yapıyoruz. Çok akılsızlar; onları ciddiye almak yanlış olacaktır; onlara kızmaya değmez. Kitleler üzerinde etkileri yok ve biz hata yapmazsak hiçbir zaman da olmayacak. Bırakalım bu küçük eğilim kendi eceliyle ölsün; bizzat işçiler bu eğilimin yararsızlığını anlayacaklardır. Komünist Enternasyonal III. Kongresi'nin örgütsel ve taktik kararlarını daha esaslı biçimde propaganda edelim ve bunları hayata geçirelim, KAPD'cilerin, onlarla giriştiğimiz polemikle daha az reklamlarını yapalım. Çocukluk hastalığı radikalizm, hareketin büyümesiyle birlikte geçip gider ve gidecektir de.

Aynı şekilde bugün Paul Levi'ye de gereksiz yere yardım ediyor, ve ona karşı polemiğimizle gereksiz yere onun reklamını yapıyoruz. O, onunla tartışmamızdan başka bir şey istemiyor. Komünist Enternasyonal III. Kongresi'nin kararından sonra onu unutmak ve bütün dikkati, bütün güçleri, III. Kongremizin kararları doğrultusunda barışçıl (kavgasız, polemiksiz, dünkü anlaşmazlıkları eşelemeksizin), amaca uygun, pozitif çalışmaya yoğunlaştırmak gerekir. K. Radek yoldaşın "Mart Eylemi Üzeri-

ne III. Dünya Kongresi ve Bundan Sonraki Taktik" (VKPD merkez yayın organı "Kızıl Bayrak"ın 14 ve 15 Temmuz 1921 tarihli sayılarında) makalesi, Kongre'nin bu genel ve oybirliğiyle alınan kararını görüşümce az ihlal etmiyor. Polonyalı komünist çevrelerden bir yoldaşın bana gönderdiği bu makale, hiç gereksiz yere —ve davanın doğrudan zararına— sadece Paul Levi'ye karşı değil (bu pek önemli olmazdı), Clara Zetkin'e karşı da iyice serttir. Oysa Clara Zetkin bizzat Moskova'da, III. Kongre sırasında, VKPD MK'sıyla ("Merkez") fraksiyonel olmayan ortak bir çalışma üzerine bir "barış anlaşması" yapmıştı! Ve bu anlaşma hepimiz tarafından onaylanmıştı. K. Radek yoldaş, yersiz polemik gayretkeşliğinde o kadar ileri gitmiştir ki, Zetkin'i "Parti'nin her genel eylemini büyük kitlelerin ayağa kalkacağı güne erteleme" düşüncesiyle suçladığında doğrudan yalan söylemektedir. Karl Radek yoldaş bu tür yöntemlerle Paul Levi'ye elbette, daha iyisi can sağlığı olan bir hizmet sunmaktadır. Paul Levi tartışmaların sonsuza kadar uzamasından, bu tartışmalara birçok insanın çekilmesinden, Zetkin'in, bizzat imzaladığı ve bütün Komünist Enternasyonal'ce onaylanan "barış anlaşması"nın polemikle ihlal edilerek partiden atılmaya çalışılmasından başka bir şey istemiyor. Karl Radek yoldaş, Paul Levi'ye "sol"dan nasıl yardım edileceğinin mükemmel bir örneğini sunmuştur.

Burada Alman yoldaşlara, III. Kongre'de Paul Levi'yi neden bu kadar uzun süre savunduğumu açıklamam gerekiyor. Birincisi, çünkü Levi'yi Radek kanalıyla 1915 ya da 1916 yılında İsviçre'de tanıdım. Levi daha o zamanlar Bolşevikti. Ve ben Bolşevizme ***ancak*** Bolşevizmin Rusya'da zaferinden ve uluslararası arenada bir dizi zaferinden ***sonra*** gelenlere karşı belli bir güvensizlik duymaktan kendimi alamıyorum. Fakat bu elbette nispeten önemsiz bir neden, çünkü Paul Levi'yi şahsen pek az tanıyorum. İkinci neden, yani Paul Levi'nin, Almanya'da 1921 Mart eyleminin eleştirisinde birçok noktada ***meselenin özü iti-***

bariyle haklı olması çok daha önemliydi (elbette Mart eyleminin bir "darbe" olduğunda değil: Paul Levi'nin bu iddiası saçmalıktır).

Ne var ki Paul Levi, eleştirisini zayıflatmak ve bozmak, apaçık haksız olduğu bir yığın önemsiz şeyle kendisinin ve başkalarının meselenin ***özünü*** anlamasını zorlaştırmak için elinden gelen ve gelmeyen her şeyi yaptı. Levi eleştirisine uygunsuz ve zararlı bir biçim verdi. Başkalarına iyi düşünülmüş ve dikkatli bir strateji vaaz eden Levi'nin kendisi, "mücadeleye" öyle aceleyle, öyle hazırlıksız, öyle saçma ve anlamsız biçimde atılarak herhangi bir toy delikanlıdan daha fazla aptallık yaptı ve bu "mücadele" kazanılabilecekken ve kazanılmak zorunda olmasına rağmen "mücadele"yi kesin kaybetti (ve böylece kendisi için çalışmayı uzun yıllar olanaksız kıldı ya da zorlaştırdı). Levi, proleter Komünist Enternasyonal'in örgütlü bir üyesi gibi davranacağına bir "anarşist aydın" (yanılmıyorsam Alınancada buna Edelanarchist [soylu anarşist —Ç.N.] deniyor) gibi davrandı. Levi disiplini ihlal etti.

Bu inanılmaz aptallıktaki hatalar dizisiyle Levi dikkati meselenin özü üzerinde yoğunlaştırmayı zorlaştırdı. Meselenin özü, yani 1921 Mart eylemi sırasında VKPD'nin yaptığı sayısız hatanın değerlendirilmesi ve düzeltilmesi ise büyük öneme sahipti ve sahiptir. (Bazıları tarafından Marksist taktiğin incileri olarak övülen) bu hataları açıklığa kavuşturmak ve düzeltmek için, Komünist Enternasyonal III. Kongresi sırasında ***sağ*** kanatta durmak ***gerekiyordu.*** Yoksa Komünist Enternasyonal'in ***çizgisi yanlış*** olurdu.

Paul Levi'yi savundum ve savunmak zorundaydım, çünkü karşımda, "Menşevizm" ve "Merkezcilik" üzerine yaygara koparan ve Mart eyleminin hatalarını ve bu hataları açıklığa kavuşturma ve düzeltme gerekliliğini kabul etmek istemeyen Paul Levi'nin muhalifleri vardı. Bu kişiler devrimci Marksizmi bir

karikatüre, "Merkezciliğe" karşı mücadeleyi gülünç bir spora dönüştürdüler. Bu kişiler tüm davaya en büyük zararı verebilirlerdi, çünkü "dünyada hiç kimse devrimci Marksistleri tehlikeye atabilecek durumda değildir — kendilerinden başka."

Bu insanlara şöyle dedim: Diyelim ki Levi Menşevik oldu. Onu şahsen az tanıyorum, bu bana kanıtlanırsa, buna karşı çıkmam. Fakat henüz bu kanıtlanmadı. Şu an kanıtlanan sadece ***onun aklını yitirdiğidir.*** Sırf bu yüzden bir insanı Menşevik olarak damgalamak çocukça bir budalalıktır. Deneyimli, büyük nüfuz sahibi parti liderlerinin yetişmesi uzun ve zorlu bir iştir. Oysa bu olmadan proletarya diktatörlüğü, proletaryanın "irade birliği" bir laf olarak kalır. Bizde Rusya'da bir grup liderin yetişmesi 15 yıl sürdü (1903–1917), 15 yıl Menşevizme karşı mücadele, 15 yıl Çarlığın baskısı, birinci devrimin (1905), büyük ve güçlü bir devrimin yıllarını içine alan 15 yıl. Ve buna rağmen bizde, en mükemmel yoldaşların bile "aklını yitirdikleri" üzücü durumlar oldu. Batı Avrupalı yoldaşlar bu tür "üzücü olaylar"a karşı güvencede olduklarını sanıyorlarsa, bu öyle bir çocukluktur ki, ona karşı mutlaka mücadele etmek gerekir.

Disiplin ihlali yüzünden Levi ihraç edilmek zorundaydı. Taktik, 1921 Mart eyleminin hatalarının ayrıntılı biçimde açıklığa kavuşturulması ve düzeltilmesi ***temelinde*** belirlenmek zorundaydı. Levi ***sonradan*** tutumunu değiştirmezse, ihracının haklı olduğunu doğrulayacaktır, o zaman yalpalayan ve kararsız işçilerin gözünde III. Kongre'nin Paul Levi üzerine kararlarının tamamen doğru olduğu çok daha güçlü, çok daha ikna edici biçimde ispatlanmış olacaktır.

Ve ben Kongrede Levi'nin hatalarını çok dikkatli biçimde ele aldığım için, şimdi bir o kadar daha kesin bir şekilde, Levi'nin tez elden en kötü beklentileri doğruladığını söyleyebilirim. Önümde Levi'nin gazeteciği "Yolumuz"un (15.7.1921 tarihli) altıncı sayısı var. Derginin başındaki yazı kurulu açıkla-

masından, Paul Levi'nin III. Kongre kararlarını bildiği anlaşılıyor. Peki Levi'nin yanıtı ne? "Büyük afaroz"a, "kilise hukuku"na, bu kararları "tam bir özgürlük içinde tartışacağı"na dair Menşevik sloganlar. Bir insanın parti üyesi sıfatından ve Komünist Enternasyonal üyesi sıfatından kurtarılmasından daha tam bir özgürlük olabilir mi? Ve Levi'nin gazetesinde, iyi dinleyin, parti üyeleri yazacaklar, hem de anonim olarak!

Önce — partinin altını oymak, onu arkadan vurmak, parti çalışmasını engellemek.

Sonra — Kongre kararları üzerine nesnel tartışma.

Mükemmel.

Böylece Levi kendi kendisini kesin biçimde yok ediyor.

Paul Levi tartışmayı uzatmak istiyor.

Bu isteği yerine getirmek en büyük stratejik hata olacaktır. Alman yoldaşlara tavsiyem şu olacak: Parti'nin günlük basınında Levi ve gazetesine karşı polemiği yasaklamak. Onun reklamını yapmayın. Mücadele eden partinin dikkatini önemliden önemsize çekmesine izin vermeyin. Çok gerekli olduğunda haftalık, aylık dergilerde ya da broşürlerde polemik yapın ve mümkün olduğunca KAPD'cilere ve Paul Levi'ye, isimleri geçtiğinde duyacakları sevinci tattırmayın; daha çok "kendilerini ille de komünist saymak isteyen bazı pek akıllı olmayan eleştirmenler"den söz edin.

Bana, Merkez Komitesi'nin son oturumunda solcu Friesland'ın bile, radikalizmi oynamak ve "Merkezci sürgün avı" sporu yapmak isteyen Maslov'a karşı sert çıkmak zorunda kaldığı bildirildi. Bu Maslov'un tutumunun akılsızlığı (yumuşak tabirle) kendini burada Moskova'da da gösterdi. Gerçekten de, Alman partisi barış anlaşmasına açıkça uymak istemeyen ve akılsızca bir heyecanla tutumlarını savunan bu Maslov'u ve bir-

kaç arkadaşını bir iki yıllığına Sovyet Rusya'ya göndermelidir. Biz onlar için faydalı işler bulurduk. Onları hazmederdik. Bunun uluslararası ve Alman işçi hareketine yararı ise apaçıktır.

Alman komünistleri ne pahasına olursa olsun iç tartışmalara son vermek, her iki taraftan kavgacı unsurları uzaklaştırmak, Paul Levi ve KAPD'cileri unutmak ve gerçek çalışmaya koyulmak zorundalar.

Ve yapacak çok iş var.

*

Komünist Enternasyonal III. Kongresi'nin taktik kararı ve örgütsel kararı, görüşümce hareket için ileriye atılmış büyük bir adımdır. Bu iki kararı hayata geçirmek için tüm gücümüzü toplamalıyız. Bu zor, fakat yapılabilir ve yapılmak zorunda.

İlkönce tüm dünya komünistlerinin ilkelerini açıklamaları gerekiyordu. Bu, I. Kongre'de yapıldı. Bu ilk adımdı.

İkinci adım, Komünist Enternasyonal'in örgütsel inşası ve kabul koşullarının, Merkezcilerden, burjuvazinin işçi hareketi içindeki doğrudan ve dolaylı ajanlarından gerçek ayrılığın koşullarının hazırlanmasıydı. Bu, II. Kongre'de yapıldı.

III. Kongre'de pratik, pozitif çalışmaya girişmek, başlanmış olan komünist mücadelenin pratik deneyimlerini dikkate alarak, taktik ve örgütsel olarak bundan sonra ***hangi biçimde*** çalışmak gerektiğini somut olarak saptamak gerekiyordu. Bu üçüncü adımı da attık. Tüm dünyada bir komünistler ordumuz var. O şu an kötü eğitilmiş, kötü örgütlenmiş durumda. Bu doğruyu unutmak ya da kabul etmekten korkmak, dava için muazzam zararlı olacaktır. Bu orduyu, en büyük dikkat ve katılıkla kendimizi gözden geçirerek, kendi hareketimizin deneyimlerini inceleyerek, nesnel biçimde esaslı surette eğitmek ve esaslı surette örgütle-

mek, olası bütün manevralarda, çeşitli çarpışmalarda, ofansif ve defansif çatışmalarda sınamak gereklidir. Bu uzun ve zorlu okuldan geçmeden zafer kazanılamaz.

Uluslararası komünist harekette 1921 yazında "işin püf noktası" Komünist Enternasyonal'in en iyi ve etkili bazı kesimlerinin bu görevi tam doğru bir şekilde kavramamaları, "Merkezciliğe karşı mücadeleyi" ***birazcık abartmaları,*** ötesinde bu mücadelenin spora dönüştüğü sınırı, devrimci Marksizmin tehlikeye düşmeye başladığı sınırı ***birazcık aşmalarıydı.***

III. Kongre'de "işin püf noktası" buydu.

Abartma büyük değildi. Fakat tehlikesi korkunçtu. Bu abartmaya karşı mücadele zordu, çünkü abartmayı yapanlar, Komünist Enternasyonal'in onlarsız varlığını sürdüremeyeceği gerçekten en iyi, en sadık unsurlardı. "Moskova"* gazetesinde, Almanca, Fransızca ve İngilizce yayınlanan, Alman, Macar ve İtalyan delegasyonları tarafından sunulan değişiklik önergelerinde bu abartı tüm şiddetiyle öne çıkmıştır, hem de bu değişiklik önergeleri (uzun ve çok yönlü hazırlık çalışmasından sonra) sonuçlandırılan karar tasarısına getirildiği için çok daha şiddetli biçimde öne çıkmıştır. Bu değişiklik önergelerinin reddi, Komünist Enternasyonal'in çizgisinin düzeltilmesiydi, abartma tehlikesine karşı bir zaferdi.

Bir abartma ise, eğer düzeltilmezse, Komünist Enternasyonal'i mutlaka çökertirdi. Çünkü "dünyada hiç kimse devrimci Marksistleri tehlikeye atamaz — kendilerinden başka". Dünyada hiç kimse komünistlerin İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal üzerindeki zaferini (bu ise 20. yüzyılda Batı Avrupa ve Amerika'nın koşulları altında, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra,

---

* *Komünist Enternasyonal III. Kongresi sırasında Almanca, İngilizce ve Fransızca yayınlanan bir günlük gazete.* ***—Alm. Red.***

burjuvazi üzerinde zafer demektir) engelleyemez, ***eğer*** komünistler bunu kendileri engellemezlerse.

Oysa, çok küçük de olsa bir abartma zaferi engelleyebilir.

Merkezcilere karşı mücadeleyi abartmak, Merkezciliği ***kurtarmak,*** onun konumunu, işçiler üzerinde etkisini pekiştirmek demektir.

Merkezciliğe karşı muzaffer mücadele yürütmeyi, uluslararası ölçüde II. Kongre'den III. Kongre'ye kadarki sürede öğrendik. Bu olgularla kanıtlanmıştır. Bu mücadeleyi sonuna kadar götüreceğiz (Levi'nin ve Serrati partisinin ihracı).

Fakat Merkezcilikle mücadelede yanlış abartmalara karşı mücadele etmeyi uluslararası ölçüde ***henüz*** öğrenmedik. III. Kongre'nin seyri ve sonucunun gösterdiği gibi, bu eksikliğimizi gördük. Ve tam da eksikliğimizi gördüğümüz için, ***kendimizi ondan kurtaracağız.***

O zaman ise yenilmez olacağız, çünkü (İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal'in burjuva ajanları sayesinde) proletarya içindeki desteği olmadan Batı Avrupa'da ve Amerika'da burjuvazi iktidarı koruyacak ***durumda değildir.***

Yeni, gittikçe daha tayin edici mücadelelere, gerek savunma, gerekse de saldırı mücadelelerine daha titiz, daha esaslı bir hazırlık — III. Kongre kararlarında temel ve en önemli şey budur.

> "...İtalya Komünist Partisi, Serrati'nin oportünist politikasına karşı yorulmak bilmeksizin ve yolundan şaşmadan mücadele yürütür ve aynı zamanda sendikalarda, grevlerde, faşistlerin karşı-devrimci hareketine karşı mücadelede proleter kitlelerle sıkı bir bağ içinde olursa, işçi sınıfının kitle eylemlerini birleştirip kendiliğinden patlamalarını titizlikle hazırlanmış mücadelelere dönüştürürse, komünizm İtalya'da aktif kitlesel bir güç olacaktır..."

> "Almanya Birleşik Komünist Partisi, mücadele şiarlarını gerçek duruma ne kadar iyi uydurursa, bu durumu ne kadar esaslı incelerse ve bu eylemler ne kadar koordineli olursa o kadar büyük bir başarıyla kitle eylemleri gerçekleştirebilecektir..."

III. Kongre'nin taktik kararının en önemli pasajları bunlardır.

Proletaryanın çoğunluğunu kendimize kazanmak — "en önemli görev" budur (Taktik üzerine kararın üçüncü maddesinin başlığı).

Çoğunluğun kazanılmasını, İkibuçukuncu Enternasyonal'in mankafalar "demokrasisi" şövalyelerinin yaptığı gibi biçimsel anlamıyoruz elbette. Temmuz 1921'de Roma'da tüm proletarya, gerek sendikalardan reformist proletarya, gerekse de Serrati'nin partisinden Merkezci proletarya faşistlere karşı komünistleri ***izlediğinde***, bu, işçi sınıfının ***çoğunluğunu*** kendimize ***kazanmak*** demekti.

Bu hiçbir şekilde tayin edici kazanma değildi, sadece kısmi, sadece geçici, sadece yerel bir kazanmaydı. Fakat çoğunluğu kazanmaktı. Böyle bir kazanma, proletaryanın çoğunluğunun biçimsel olarak burjuva liderleri ya da burjuva bir politika güden liderleri (II. ve II½ Enternasyonal'in bütün liderleri gibi) izlediğinde ya da proletaryanın çoğunluğu yalpaladığında bile olanaklıdır. Böyle bir kazanım tüm dünyada, her yerde ve her bakımdan durdurulmaz biçimde ilerliyor. Bunu daha esaslı ve daha titiz biçimde hazırlayalım, burjuvazinin proletaryayı mücadeleye girmeye zorladığı tek bir ciddi durumu dahi gözardı etmeyelim, proleter ***kitlelerin kaçınılmaz olarak*** bizimle birlikte ayaklanmak ***zorunda olduğu*** anları doğru saptamayı öğrenelim.

O zaman büyük kampanyamızda tek tek yenilgiler ve tek tek yürüyüşler ne kadar zorlu da olsa, zaferimiz kesin olacaktır.

Taktik ve stratejik yöntemlerimiz hâlâ (uluslararası ölçekte değerlendirecek olursak) Rusya örneğinden öğrenmiş olan ve "gafil avlanmasına" izin vermeyecek olan burjuvazinin mükemmel stratejisinin gerisindedir. Fakat daha çok, sonsuz ölçüde çok güç bizden yana, taktik ve stratejiyi öğreniyoruz, bu "bilim"de 1921 Mart eyleminin hatalarının deneyimleri temelinde ilerlemeler kaydettik. Bu "bilim"e tamamen egemen olacağız.

Partilerimiz ülkelerin büyük çoğunluğunda henüz gerçekten komünist partisi değiller, gerçekten devrimci ve tek devrimci sınıfın, eksiksiz bütün parti üyeleriyle kitlelerin mücadelesine, hareketine, günlük yaşamına katılan gerçek öncüsü değiller. Fakat bu eksikliğimizin farkındayız, bu eksikliği III. Kongre'nin parti çalışması üzerine kararında büyük bir kesinlikle açığa çıkardık. Ve bu eksikliği aşacağız.

Yoldaşlar! Alman komünistleri! 22 Ağustos'taki Parti Kongrenizin sola ve sağa ayrılanlara karşı küçük mücadelelere, kararlı biçimde ve nihai olarak son vermesi dileğiyle sözlerimi bitirmeme izin verin. Parti içi mücadele yeter! Doğrudan ya da dolaylı olarak parti içi mücadeleyi uzatmak isteyenler kahrolsun. Şimdi görevlerimizi dünden çok daha berrak, daha somut, daha açık biliyoruz; hatalarımızı açıkça göstermek ve düzeltmekten korkmuyoruz. Şimdi, daha iyi örgütlenmesi, çalışmasının kalitesini ve içeriğini yükseltmesi, kitlelerle daha sıkı ilişki kurması, işçi sınıfının gittikçe daha doğru ve tam taktiğini ve stratejisini geliştirmesi için tüm gücümüzü partiye vereceğiz.

Komünist selamlar

N. Lenin

14 Ağustos 1921

ÇOK PAHALI ÖDEDİK

Oldukça kalabalık bir işçi toplantısında burjuvazinin temsilcilerinin propaganda yaptığı bir odaya komünistlerin bir temsilcisinin girmesi gerektiğini düşünün. Ayrıca, burjuvazinin bizden bu odaya girmek için yüksek bir meblağ talep ettiğini düşünün. Eğer ödenecek para önceden saptanmamışsa, Partimizin bütçesine fazla yüklenmemek için elbette pazarlık etmek zorundayız. Eğer bu odaya girebilmek için fazla para ödediysek hiç kuşkusuz hata yapmışız demektir. Fakat, şimdiye kadar sadece reformistlerin, yani burjuvazinin en sadık dostlarının nüfuzu altında bulunan işçilere sözümüzü iletmek olanağından vazgeçmektense fazla para ödemek yeğdir — en azından pazarlık yapmayı iyice öğrenmediğimiz müddetçe.

Bugünkü "Pravda"da, üç Enternasyonal'in temsilcileri arasında varılan anlaşmanın koşulları üzerine telsiz haberini okuduğumda aklıma bu benzetme geldi.

Temsilcilerimiz şu iki koşula onay verirken kanımca doğru davranmamışlardır: birincisi, 47 Sosyal-Devrimcinin davasında Sovyet iktidarının ölüm cezası vermeyeceği koşulu; ikincisi, Sovyet iktidarının, bu davayla ilgili duruşmada üç Enternasyonal'in de temsilcilerine hazır bulunma izni vereceği koşulu.

Bu iki koşul, devrimci proletaryanın gerici burjuvaziye verdiği siyasi bir tavizden başka bir şey değildir. Bu tanımın doğruluğundan kuşku duyan biri varsa, sırf şu soruyu sormak bu kişinin politik saflığını açığa çıkarmaya yeter: İngiliz hükümeti ya da şu anki bir başka hükümet, ayaklanma suçuyla yargılanan İrlandalı işçilerin davasında üç Enternasyonal'in temsilcilerinin hazır bulunmasına onay verir mi? Ya da kısa süre önce Güney Afrika'daki işçi ayaklanmasıyla suçlanan işçilerin davasında? Bu ve benzeri durumlarda İngiliz hükümeti ya da bir başka hükümet, siyasi hasımlarına ölüm cezası vermeme sözü vermeye hazır mı? Bu soru üzerinde biraz düşünmek şu basit gerçeği kavramaya yetecektir: Tüm dünyada gerici burjuvazinin devrimci proletaryaya karşı mücadelesi söz konusudur. Bu durumda bu mücadelede taraflardan birini temsil eden Komünist Enternasyonal, diğer tarafa, gerici burjuvaziye siyasi bir taviz vermektedir. Çünkü tüm dünya (bu açık gerçeği gizlemek isteyenlerin dışında) Sosyal-Devrimcilerin komünistlere ateş ettiğini ve onlara karşı ayaklanmalar çıkardığını, bu işte fiilen, fakat bazen de resmen, uluslararası gerici burjuvaziyle birleşik cephe içinde hareket ettiğini biliyor.

Sormak gerekir: Uluslararası burjuvazi buna karşılık bize nasıl bir tavizde bulunmuştur? Buna verilecek tek yanıt var: Hiçbir tavizde bulunmamıştır.

Sadece, sınıf mücadelesinin bu açık ve net gerçeğini gizlemek isteyen, işçilerin ve emekçi kitlelerin gerçeği görmesini engellemek isteyen değerlendirmeler, bu gerçeğin üstünü örtmeye çalışabilirler. Berlin'de III. Enternasyonal temsilcileri tarafından imzalanan anlaşmayla şimdiden uluslararası burjuvaziye iki siyasi taviz vermiş bulunuyoruz. Buna karşılık ondan hiçbir taviz alamadık.

İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal temsilcileri, proletaryanın burjuvaziye verdiği siyasi tavizin şantajcıları rolünü oyna-

mışlar, fakat uluslararası burjuvazinin devrimci proletaryaya herhangi bir siyasi taviz vermesini sağlamayı ya da bu yönde girişimde bulunmayı bile reddetmişlerdir. Bu inkâr edilemez siyasi olgu, burjuva diplomasisinin usta temsilcileri tarafından elbette gizlenmiştir (burjuvazi, kendi sınıfının temsilcilerini yüzyıllar içinde iyi birer diplomat olarak yetiştirmiştir), fakat bu gerçeği örtbas etme çabası gerçeğin kendisini kesinlikle değiştirmez. İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal'in şu ya da bu temsilcisinin burjuvaziyle doğrudan ya da dolaylı bağ içinde olup olmadığı verili durumda son derece önemsiz bir sorundur. Onları doğrudan bağla suçlamıyoruz. Burada doğrudan mı, yoksa son derece karışık dolaylı bir bağın mı mevcut olduğunun konuyla hiç mi hiç ilgisi yok. Konuyla ilgisi olan, Komintern'in İkinci ve İkubuçukuncu Enternasyonal yetkililerinin baskısı altında uluslararası burjuvaziye bir taviz vermiş olması ve bunun karşılığında hiçbir taviz almamış olmamızdır.

Bundan ne sonuç çıkar?

Herşeyden önce şu sonuç çıkar ki, Komünist Enternasyonal'i temsil eden Radek, Buharin ve diğer yoldaşlar yanlış davranmışlardır.

Devamla, buradan onların imzaladığı anlaşmayı yırtmamız gerektiği sonucu çıkar mı? Hayır. Böyle bir sonuç çıkarmanın yanlış olacağını, imzalanan anlaşmayı yırtmamıza gerek olmadığını düşünüyorum. Sadece şu sonucu çıkarmamız gerekiyor ki, burjuva diplomatları bu kez bizimkilerden daha becerikli çıkmışlardır ve bir dahaki sefere —eğer giriş için ödenecek para önceden saptanmamışsa— daha becerikli pazarlık etmemiz ve manevra yapmamız gerekir. Uluslararası burjuvaziden karşılığında Sovyet Rusya ya da kapitalizmle çarpışan uluslararası proletaryanın başka savaş müfrezeleri yararına az çok eşdeğerde tavizler almazsak, uluslararası burjuvaziye hiçbir siyasi taviz vermemeyi kendimize kural haline getirmek zorundayız (bu ta-

vizlerin üstü her türlü aracı tarafından ne kadar beceriyle örtülmüş olsa da).

Birleşik cephe taktiğine karşı olan İtalyan komünistlerinin ve Fransız komünistleriyle sendikalistlerinin bir bölümünün, yukarıdaki değerlendirmelerden, birleşik cephe taktiğinin yanlış olduğu sonucunu çıkarmaları mümkündür. Bu sonuç apaçık yanlış olacaktır. Komünistlerin yetkilileri, şimdiye kadar sadece reformistlerin "hükmü" altında bulunan işçilere seslenebilme yönünde büyük olmasa da belli bir olanağa sahip olacakları bir yere girmek için fazla para ödemişlerse, gelecek sefer bunu düzeltmeye bakmak gerekir. Ancak, oldukça güçlü bir şekilde korunan bu kapalı yere girmek için her türlü koşulu, her türlü ödemeyi reddetmek çok daha büyük bir hata olacaktır. Radek, Buharin ve diğer yoldaşların hataları büyük değil; hiç de büyük değil, çünkü en kötü ihtimalle, kendimizi Sovyet Rusya düşmanlarının, Berlin müzakeresinin sonuçlarının teşvikiyle tek tek kişilere belki de başarılı birkaç suikast yapma rizikosuna atıyoruz. Çünkü şimdi, komünistlere ateş edebileceklerini ve Berlin müzakeresi gibi bir müzakereyle komünistlerin onlara ateş etmesini engelleme şansına sahip olduklarını peşinen biliyorlar.

Fakat her halükârda bu kapalı mekânda belli bir gedik açtık. Her halükârda Radek yoldaş, sadece bir kısım işçinin önünde de olsa, Versailles anlaşmasının kaldırılması şiarını gösterinin şiarları arasına almayı II. Enternasyonal'in reddettiği gerçeğini açığa çıkarmayı başardı. İtalyan komünistleriyle Fransız komünistleri ve sendikalistlerinin bir bölümünün en büyük hatası, bildikleriyle yetinmeleridir. İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal temsilcilerinin, aynı şekilde Bay Paul Levi, Serrati gibilerinin burjuvazinin en becerikli görevlileri ve onun etkisinin öncüleri olduğunu pekâlâ bilmekle yetiniyorlar. Fakat bunu gerçekten bilen ve bu olgunun önemini gerçekten kavrayan insanlar ve işçiler, gerek İtalya'da gerek İngiltere'de, gerek Amerika'da gerek-

se de Fransa'da hiç kuşkusuz bir azınlıktır. Komünistler kendi yağlarıyla kavrulmamalı, bilakis belli özverilerden çekinmeden, her yeni ve zorlu işin başında kaçınılmaz olan hatalardan korkmadan, burjuvazinin temsilcilerinin işçileri etkilediği kapalı mekâna girecek şekilde davranmayı öğrenmelidirler. Bunu anlamak ve öğrenmek istemeyen komünistler, işçi sınıfı içinde çoğunluğu kazanmayı umamazlar, fakat her halü-kârda bu çoğunluğu kazanma işini zorlaştırır ve geciktirirler. Bu ise, komünistler ve işçi devriminin gerçek yandaşları için hiçbir şekilde affedilemez bir şeydir.

Diplomatlarının şahsında burjuvazi bir kez daha Komünist Enternasyonal temsilcilerinden daha becerikli olduğunu gösterdi. Berlin müzakeresinden çıkarılacak ders budur. Bu dersi unutmayacağız. Bu dersten gerekli bütün sonuçları çıkaracağız. İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal temsilcilerinin birleşik cepheye ihtiyaçları var, çünkü bizim tarafımızdan verilecek aşırı tavizlerle bizi zayıflatabileceklerini umuyorlar; bizim mekânımıza, komünist mekâna hiçbir şey ödemeden girebilmeyi umuyorlar; birleşik cephe taktiğiyle işçileri reformist taktiğin doğruluğuna ve devrimci taktiğin yanlışlığına ikna etmeyi umuyorlar. Bizim birleşik cepheye ihtiyacımız var, çünkü işçilere bunun tersini gösterebileceğimizi umuyoruz. Komünist temsilcilerimizin hatalarını ise kendilerine ve bu hataları yapan partilere yükleyeceğiz ve bu hatalardan öğrenmeye ve gelecekte bir daha yapmamaya gayret edeceğiz. Fakat hiçbir zaman, komünistlerimizin hatalarını, bütün dünyada sermayenin saldırısıyla karşı karşıya bulunan proletarya kitlesinin omuzlarına yıkmayacağız. Sermayeye karşı mücadelede bu kitlelere yardım etmek için, tüm uluslararası ekonomide ve tüm uluslararası politikada iki cephenin "karmaşık mekanizması"nı kavramalarına yardım etmek için — işte birleşik cephe taktiğini bunun için kabul ettik ve onu sonuna kadar götüreceğiz.

9 Nisan 1922

BİR YAZARIN NOTLARI

Yüksek dağlara tırmanmak üzerine, yılgınlığın zararları üzerine, ticaretin yararları üzerine, Menşeviklerle ilişki üzerine vs.

I

BİR TÜR ÖRNEK

Çok yüksek, dik ve henüz keşfedilmemiş bir dağa tırmanan bir insan düşünelim. Diyelim ki, bu insan inanılmaz zorlukları ve tehlikeleri aşarak, kendisinden önce bu dağa tırmananlardan daha yükseklere çıkmayı başardı, fakat hâlâ zirveye ulaşmış değil. Öyle bir duruma gelmiş ki seçtiği yönde ve izlediği yolda yürümesi sadece zor ve tehlikeli değil, artık düpedüz olanaksızlaşmış. Bu dağcı geri dönmek, aşağı inmek, daha uzun da olsa kendisine zirveye ulaşma olanağı sağlayacak başka yollar aramak zorundadır. Hayali dağcımızın dünyada henüz ulaşılmamış bu yükseklikten aşağıya inişi belki de çıkışından daha tehlikeli ve zorludur: kolayca hatalı bir adım atabilir; aşağıya inerken ayağını koyduğu yeri iyice görmesi kolay değildir; yukarıya hedefe doğru tırmanırken içinde bulunduğu özellikle yüksek mo-

rale sahip değildir vs. İnsanın kendisini bağlaması ve buz kazmasıyla, saatler boyu, ayağını koyacak yerler ya da ipi sağlanıca bağlayacak yerler oyması gerekir, kaplumbağa hızıyla, hem de gerisin geriye, varılmak istenen hedeften aşağıya doğru hareket etmek zorundadır ve umutsuzca tehlikeli, acı dolu inişin ne zaman sona erip ermeyeceği, yeniden, cesaretle, hızla, daha düz bir yolda ileriye, zirveye doğru gidebileceği biraz daha çok şans vaat eden bir yolun bulunup bulunmayacağı hâlâ bilinmemektedir.

Bu durumdaki bir insanda, ulaşmış olduğu yüksekliğe rağmen yılgınlık anlarının başgöstermesi hiç de anormal olmayacaktır. Ve bu insan,, tehlikesiz bir uzaklıktan, dürbünle ("Smena Vek'çiler"in* dediği gibi) "frenlere basarak iniş" bile denemeyecek (zira fren iyi hesaplanmış, önceden denenmiş bir taşıtı, önceden yapılmış bir yolu, daha önce sınanmış mekanizmaları gerektirir, oysa burada ne taşıt, ne cadde, önceden denenmiş hiçbir şey yoktur) bu son derece tehlikeli inişi izleyen aşağıdaki insanların çıkardığı bazı sesleri duyabilecek olsa büyük ihtimalle bu anlar daha çok, daha sık, daha ağır olacaktır.

Aşağıdan duyulan sesler ise garezkâr. Birileri memnuniyetlerini açıkça gösteriyor, acaip sesler çıkarıp bağırıyorlar: Şimdi aşağı yuvarlanacak, müstahaktır, böyle bir delilik yapmasaydm! Diğerleri sevinçlerini saklamaya çalışıyor, aynı Yuduşka Golovlev** gibi yapıyorlar; gözlerini gökyüzüne dikip yazıklanıyorlar: Ne yazık ki endişelerimiz doğrulanıyor! Bütün ömrümüzü akıllıca bir planla bu dağa tırmanma hazırlığına harcamış

---

* *"Smena Vek'çiler" — yeni ekonomi politikasının uygulamaya konmasından sonra, Sovyet iktidarının özünün yozlaşacağı aldatıcı umuduyla onunla işbirliğini savunan bir grup göçmen burjuva politikacı.* ***—Alm. Red.***

** *Rus hicivcisi Saltykov-Şçedrin'in "Golovlevler" adlı öyküsünden ikiyüzlü bir figür.* ***—Alm. Red.***

olan bizler, tırmanışın planımız tamamen hazır oluncaya kadar ertelenmesini istemedik mi? Ve şimdi bu çılgının bizzat vazgeçtiği (bakın, bakın, geri döndü, iniyor, bir arşın ilerleme olanağı bulabilmek için saatler harcıyor! Biz sistematik olarak itidal ve özen talep ettiğimizde bize ne sözler sarfetmişti!) bu yola karşı böylesine gayretle mücadele ettiysek, bu çılgını böylesine şiddetle mahkûm ettiysek ve herkesi bu eylemi tekrarlamama ve desteklememe konusunda uyardıysak, bunu sadece, bu yüce planı hiç tehlikeye atmamak için yaptık, bu dağa tırmanma yüce planına duyduğumuz sevgiden yaptık.

İyi ki hayali dağcımız, örneğimizde varsaydığımız koşullar altında, savunduğu düşüncenin bu "gerçek dostları"nın seslerini duyamıyor, yoksa büyük ihtimalle midesi bulanabilirdi. Mide bulantısının ise kafanın dinçliğine ve ayakların sağlam basmasına zararlı olduğu söylenir, hele de bu yüksekliklerde.

II
MECAZ YAPMADAN

Bir örnek kanıt değildir. Her benzetme topallar. Bunlar kuşku götürmeyen ve herkesçe bilinen doğrulardır, fakat genelde her benzetmenin geçerliliğinin sınırlarını anlaşılır biçimde ortaya koymak için bunları anımsatmanın zararı yoktur.

Rusya proletaryası yaptığı devrimle, sadece 1789 ve 1793 yıllarına kıyasla değil, aynı zamanda 1871 yılına kıyasla da çok yükseklere tırmanmıştır. "Neyi sonuçlandırdığımız", neyi sonuçlandıramadığımız konusunda mümkün olduğunca serinkanlı, berrak ve açık bir hesap vermek gerekir: o zaman kafa dinç kalacak, mide bulantısı, hayal ve yılgınlık olmayacaktır.

Burjuva-demokratik devrimi şimdiye kadar dünyada hiç ol-

madığı kadar "temiz" biçimde "sonuna götürdük". Bu, hiçbir gücün artık elimizden alamayacağı muazzam bir kazanımdır.

En gerici emperyalist savaştan devrimci tarzda çıkışı sonuçlandırdık. Bu da dünyanın hiçbir gücünün geri alamayacağı bir kazanımdır ve kapitalizm devam ederse gerici emperyalist katliamlar uzak olmayan gelecekte kaçınılmaz olduğu ölçüde daha da değerli bir kazanımdır; fakat 20. yüzyılın insanları, İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal kahramanlarının, döneklerin 1912'de ve 1914–1918'de kendilerini ve işçileri kandırdıkları "Basel Manifestosu" gibi şeyleri ikinci bir sefer o kadar kolay yutmayacaklardır.

Biz, Sovyet tipi devleti yarattık ve böylece dünya tarihinde yeni bir çağ başlattık, bu çağ burjuvazinin egemenliği çağının yerine geçmeye gelmiş olan proletaryanın siyasi egemenliği çağıdır. Bu da —Sovyet tipi devlet ancak birçok ülkenin işçi sınıfının pratik deneyimleriyle "sonuna götürülecek" olmasına rağmen— artık geri alınamaz.

Fakat sosyalist ekonominin temelini bile sonuna kadar götüremedik. Can çekişen kapitalizmin düşman güçleri bunu hâlâ elimizden alabilirler. Bunun apaçık bilincinde olmalı ve bunu açıkça kabul etmeliyiz, çünkü hayallerden (ve baş dönmesinden, hele de yükseklerde) daha tehlikeli bir şey yoktur. Ve bu acı gerçeği itiraf etmekte kesinlikle hiçbir "korkunçluk" yoktur, en ufak bir yılgınlığa dahi neden olabilecek hiçbir şey yoktur, çünkü biz daima Marksizmin gerçeğinin ABC'si olan, sosyalizmin zaferi için ancak birçok ileri ülkenin işçilerinin ortak çabasının zorunlu olduğunu söyledik ve yineledik. Biz ise şimdilik hâlâ yalnızız ve geri bir ülkede, diğerlerinden daha fazla harap olmuş bir ülkede inanılmaz çok şey yaptık. Bu kadar da değil: Devrimci proleter güçlerin "ordusu"nu koruduk, onun "manevra yeteneği"ni koruduk, bize nerede, ne zaman ve ne ölçüde geri çekileceğimizi (daha sonra güçlü bir sıçrama yapmak için); sonuna

kadar götürülmemiş işe nerede, ne zaman ve nasıl yeniden kolları sıvayacağımızı soğukkanlılıkla hesaplamamızı sağlayan zihin berraklığımızı koruduk. Sosyalist ekonominin temellerini tamamlamak gibi tarihi bir "girişim"in (hem de bir küçük köylüler ülkesinde), hata yapmadan, geri çekilmeden, bitirilmemiş ve yanlış yapılan işlere tekrar tekrar yeniden başlamadan sonuna kadar götürülebileceğini sanan komünistlere kesin yitirilmiş insanlar gözüyle bakmak gerekir. Ne hayallere, ne de yılgınlığa kapılan, bu zorlu göreve girişirken tekrar tekrar "ta baştan başlamak" için organizmanın gücünü ve esnekliğini koruyan komünistler ise yitirilmemiştir (ve büyük ihtimalle hiçbir zaman da yitirilmeyeceklerdir).

Ve yanıbaşımızda, tüm dünyada, bizden bin kez daha zengin ve askeri olarak güçlü daha ileri ülkeler, övgüler yağdırdıkları, çok iyi bildikleri, yüzyıllardan beri sınanmış "***kendi***" kapitalist ekonomi alanlarında ***gerilemeye devam ederken*** , tüm harap olmuşluk, yoksulluk, gerilik ve açlığımıza rağmen sosyalizmi hazırlayan ***ekonomi*** alanında şu ya da bu noktada ***ilerlemeye başladığımız*** için, en ufak da olsa herhangi bir yılgınlığa düşmemize bir o kadar az izin vermeliyiz, bunun için bir o kadar az neden var.

III
TİLKİ AVI ÜZERİNE; LEVİ ÜZERİNE; SERRATİ ÜZERİNE

Tilki avında en çok ümit vaat eden usulün şu olduğu söylenir: İzleri bulunan tilkiler, belli bir mesafede, kırmızı bayrakçıklarla bezenmiş ve kar üzerinde alçaktan gerilmiş bir iple daire içine alınır; "insan elinin" yapay ürünü olan herşeyden ürken tilki sadece, bayrakçıklardan oluşan bu "çit" açık olduğu zaman ve açık olduğu yerden çıkar; ve avcı da onu ta orada bekler.

Herkesin kovaladığı böyle bir hayvan için ihtiyatın en olumlu özellik olduğu sanılabilir. Fakat burada da "üstünlüğün abartılması"nın eksiklik olduğu görülüyor. Tilki tam da aşırı ihtiyatı nedeniyle yakalanıyor.

Komünist Enternasyonal III. Kongresi'nde, aynı şekilde aşırı ihtiyat nedeniyle bir hata yaptığımı kabul etmem gerekiyor. Bu kongrede en sağ kanatta yer aldım. Ben bunun tek doğru konum olduğundan eminim, çünkü başta birçok Alman, Macar ve İtalyan yoldaş olmak üzere kalabalık (ve "nüfuzlu") bir delege grubu, aşırı "sol" ve yanlış bir sol tutum içindeydiler; bunlar sık sık, derhal ve dolaysız bir devrimci eylem için fazla uygun olmayan durumun soğukkanlı bir değerlendirilmesinin yerine kızıl bayrakları daha güçlü sallamayı geçirmişlerdi. Yanlışlığı tartışma götürmez olan radikalizme bu sapmanın Komünist Enternasyonal'in tüm taktiğine yanlış bir yön vermemesi kaygısıyla, Levi'yi her bakımdan korudum ve Levi'nin belki de solcuların yaptıkları olağanüstü büyük hatalardan duyduğu korku nedeniyle kendinden geçtiği sanımı ifade edip (Levi'nin kendinden geçtiğini reddetmemiştim), kendinden geçen komünistlerin "yeniden kendine geldikleri" durumlar olduğunu söylemiştim. "Sollar"ın baskısı altında, Levi'nin Menşevik olduğunu dahi kabul ederek, böyle bir varsayımın bile meseleyi çözmeyeceğini söyledim. Örneğin Rusya'da Menşeviklerin Bolşeviklerle 15 yıllık mücadele tarihi (1903–1917) ve aynı zamanda üç Rus devrimi, kuşkusuz Menşeviklerin genelde haksız oldukları, gerçekten işçi hareketi içinde burjuvazinin ajanları olduklarını kanıtlamaktadır. Bu tartışma götürmez bir olgudur. Fakat bu tartışma götürmez olgu, bir başka olguyu, Menşeviklerin Bolşevikler karşısında ***bazı*** durumlarda, örneğin 1907 yılında Stolipin Duması'm* boykot sorununda haklı oldukları olgusunu ortadan kaldırmaz.

* *Stolipin Duması, yani III. Devlet Duması seçimlerinde taktik hakkında bkz. elinizdeki baskının 3. Cildinde "Boykota Karşı" adlı makale, s. 390 ve devamı ve ilgili not. —**Alm. Red.***

Komünist Enternasyonal'in III. Kongresi'nden bu yana sekiz ay geçti. "Sollar"la o zamanki kavgamız besbelli eskimiştir, yaşam tarafından karara bağlanmıştır. Levi konusunda benim haksız olduğum ortaya çıktı, çünkü Levi kendisinin Menşevik yola tesadüfen, geçici, sadece "Sollar"ın çok tehlikeli hatalarına karşı "ifrada kaçtığı"ndan dolayı değil, uzun vadeli, kalıcı olarak, tüm mizacından ötürü saptığını başarıyla kanıtladı. Solların bazı yanlışlarına kızdığından geçici olarak aklını yitiren birinin yapacağı gibi, Komünist Enternasyonal'in III. Kongresi'nden sonra partiye yeniden alınma ricasının gerekliliğini görecek yerde Levi, partiyi adice karalamaya ve arkasından çelme takmaya, yani İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal'den burjuva ajanlarına fiili hizmette bulunmaya koyuldu. Alman komünistlerinin bunu, bu soylu faaliyetinde Paul Levi'yi gizliden gizliye destekleyen bazı bayları da kısa süre önce ihraç ederek yanıtlarken tamamen haklı oldukları açıktır.

Komünist Enternasyonal III. Kongresi'nden sonra Alman ve İtalyan komünist partilerinin gelişimi, solların bu kongredeki hatalarının onlar tarafından görüldüğünü ve adım adım, yavaş yavaş, ama emin biçimde düzeltilmekte olduğunu kanıtlamıştır; Komünist Enternasyonal III. Kongresi'nin kararları sadakatle gerçekleştirilmektedir. Eski tip parlamenter, gerçekte reformist ve üzerine hafif bir devrimci yaldız çekilmiş bir Avrupa partisini yeni *tipte* bir partiye, gerçekten devrimci, gerçekten komünist bir partiye dönüştürmek olağanüstü zor bir iştir. Fransa örneği bu zorluğu en iyi biçimde gösteriyor. Günlük yaşamda parti çalışması tipini değiştirmek, günlük rutini yeniden biçimlendirmek, kitlelerden kopmadan, tersine onlarla gittikçe daha sıkı bir ilişki içinde ve onları devrimci bilince ve devrimci mücadeleye yükseltecek şekilde partiyi devrimci proletaryanın öncüsü yapmak en zor fakat en önemli meseledir. Eğer Avrupalı komünistler, 1921 yılında ve 1922 yılının başlarında Avrupa ve Amerika'nın birçok kapitalist ülkesinde yaşanan devrimci mücadele-

lerin özellikle şiddetlendiği dönemler arasındaki (muhtemelen çok kısa) zaman diliminden partilerinin tüm inşasını ve tüm çalışmalarını esaslı surette, içsel, derinlemesine dönüştürmek için yararlanmazlarsa, bu onlar açısından en büyük suç olacaktır. Fakat böyle bir endişe duymak için hiçbir neden yok. Avrupa ve Amerika'da gerçek komünist partileri, proletaryanın gerçek devrimci öncülerini yaratmak için yaygarasız, göze batmayan, çığırtkanlık yapmayan, acele etmeyen, fakat derinlemesine çalışmaya başlanmıştır ve bu çalışma devam ediyor.

Tilki avı gibi önemsiz bir işin gözlenmesinden dahi çıkarılacak siyasi dersler hiç de yararsız değildir; bir yandan aşırı ihtiyat hatalara yol açar. Öte yandan, unutmamak gerekir ki, durumun soğukkanlı değerlendirilmesi yerine sadece "haleti ruhiye" ya da kırmızı bayrakçıkları sallamak geçirilirse, telafisi mümkün olmayan bir hata yapılabilir; zorlukların hâlâ büyük, fakat yok olmanın hiç de kaçınılmaz olmadığı, hiç mi hiç kaçınılmaz olmadığı bir durumda yok olunabilir.

Paul Levi şimdi Rosa Luxemburg'un tam da haksız olduğu eserlerini yeniden yayınlayarak, burjuvaziye —***dolayısıyla da*** İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal'e, burjuvazinin ajanlarına— büyük bir hizmette bulunmak istiyor. Buna iyi bir Rus masalından iki satırla yanıt veriyoruz: Bazen bir kartal da bir tavuk kadar aşağılara inebilir, fakat bir tavuk hiçbir zaman bir kartal kadar yükseklere çıkamaz. Rosa Luxemburg Polonya'nın bağımsızlığı sorununda yanıldı; 1903'te Menşevizmi değerlendirirken yanıldı; sermaye birikimi teorisinde yanıldı; Temmuz 1914'te Plehanov, Vandervelde, Kautsky vd. birlikte Bolşeviklerin Menşeviklerle birleşmesini savunurken yanıldı; 1918 cezaevi yazılarında yanıldı (cezaevinden çıkışında 1918 sonu ve 1919 başında hatalarını bizzat büyük ölçüde düzeltti). Fakat bütün bu hatalarına rağmen o bir kartaldı ve kartal olarak kalacaktır; ve anısı bütün dünya komünistleri için daima değerli olmak-

la kalmayacak, aynı zamanda biyografisi ve ***bütün*** eserlerinin yayınlanması (Alman komünistlerinin bu konudaki inanılmaz gecikmeleri, ancak kısmen, ağır mücadelelerinde verdikleri çok sayıda kurbanla mazur gösterilebilir) tüm dünyada pekçok komünist kuşağın eğitilmesinde son derece yararlı bir ders olacaktır. "Alman sosyal-demokrasisi 4 Ağustos 1914'ten sonra kokuşmuş bir cesettir" — bu sözlerle Rosa Luxemburg'un adı tüm dünya işçi hareketinin tarihine geçecektir. İşçi hareketinin arka bahçesinde, çöplükler arasında ise Paul Levi, Scheidemann, Kautsky ve tüm bu güruh türünden tavuklar, bu büyük komünistin hatalarıyla kendinden geçecekler. Herkese layık olduğu.

Serrati'ye gelince, onu, gürültüyle ve özellikle... keskin bir kokuyla patlayan çürük bir yumurtaya benzetmek gerekir. "Kendi" parti kongresinde Komünist Enternasyonal Kongresi'nin kararına tabi olmaya hazır olunduğu üzerine bir karar kabul ettirmesi, sonra bu kongreye yaşlı Lazzari'yi yollaması ve en sonunda da işçileri bir at cambazının kabalığıyla aldatması tam bir incidir. İtalya'da proletaryanın gerçek devrimci partisini inşa etmekte olan İtalyan komünistleri şimdi kitlelere politik alçaklığın ve Menşevizmin tipik bir örneğini gösterebilecekler. Bu tipik örneğin yararlı, ***itici*** etkisi kendini birden göstermeyecektir, bu uygulamalı eğitim birçok kez tekrarlanmadan göstermeyecektir, fakat göstermesi kaçınılmazdır. Burada gereken, kitlelerden kopmamaktır, Serrati'nin bütün alçaklıklarının sıradan işçinin gözünde pratik olarak teşhir edilmesi gibi zorlu bir işte sabrım yitirmemektir; kendini, çok kolay ve çok tehlikeli birşey olan, Serrati'nin "a" dediğine "eksi a" deme kararına kaptırmamaktır; yolundan şaşmaksızın, kitleleri devrimci dünya görüşü ve devrimci eylem doğrultusunda eğitmektir; (pahalıya patlasa da) faşizmin mükemmel hayat bilgisi dersini pratikte ve pratik biçimde değerlendirmektir — ve o zaman İtalyan komünizmi için zafer kesindir.

Levi ve Serrati haddizatında değil, küçük-burjuva demokrasisinin, "onlar"ın kampının, bizim kampımızın karşısında duran uluslararası kapitalistlerin kampının aşırı sol kanadı için modern bir örnek olarak karakteristiktir. "Onlar"ın kampı, hepsi ve hep birlikte, Gompers'den Serrati'ye kadar, garezkâr bir sevinçle, mutluluktan kendinden geçmiş biçimde uçuyorlar ya da geri çekilişimiz, "iniş"imiz, Yeni Ekonomik Politikamız için timsah gözyaşları döküyorlar. Bırakın komik oyunlarını sergilesinler: Herkese layık olduğu. Biz ise ne hayallere ne de yılgınlığa esir olmayacağız. Hatalarımızı kabul etmekten korkmazsak, onları düzeltmek için tekrar tekrar çabalardan korkmazsak, en yüksek zirveye ulaşacağız. Gompers'den Serrati'ye uluslararası blokun davası yitirilmiş bir davadır.

Mart 1922

SAVAŞA KARŞI MÜCADELE SORUNU ÜZERİNE

Buharin, Zinovyev ve Molotov yoldaşlara
(Politbüro üyeleri için)

Dün Hannover'den gelen, Uluslararası Metal İşçileri Birliği'nin savaşa karşı mücadele sorununu gündeme aldığı ve savaşa grevle yanıt verme üzerine bir karar kabul ettiği yolundaki haber vesilesiyle şunları öneriyorum:

1— "Pravda"da ve İzvestiya"da Basel Manifestosu'nun kaderini anımsatan ve Metal İşçileri Birliği'nden kişiler tarafından yinelenen tüm çocukça aptallığı ya da tüm sosyal-ihaneti ayrıntısıyla açıklayan bir dizi makale yayınlamak.

2— Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin ilk genişletilmiş toplantısında savaşa karşı mücadele sorununu gündeme almak ve savaşa karşı mücadelenin ancak son derece iyi bir illegal aygıta sahip, önceden hazırlanmış ve sınanmış bir devrimci parti tarafından başarıyla yürütülebileceğini, mücadele aracının savaşa karşı grev değil, savaşan ordular içinde devrimci hücreler kurmak, bunları devrimi gerçekleştirmeye hazırlamak olduğunu anlatan ayrıntılı kararlar almak.

Lenin

4 Şubat 1922

LAHEY'DEKİ DELEGASYONUMUZUN GÖREVLERİ SORUNU ÜZERİNE NOTLAR

Lahey'deki konferansla bağıntı içinde savaş tehlikesine karşı mücadele sorununda sanıyorum ki en büyük zorluk, bu sorunun basit, açık ve nispeten kolay olduğu önyargısının aşılmasında yatmaktadır.

Savaşa grevle ya da devrimle yanıt verelim! — en ünlü reformist liderlerin tümü işçi sınıfına böyle diyorlar. Ve çoğu kez bu yanıtların sahte radikalizmi, işçileri, kooperatifçileri ve köylüleri tatmin edip sakinleştiriyor.

Belki de yapılacak en doğru şey, böyle bir görüşü şiddetle çürütmekle başlayıp şöyle demektir: özellikle bugün, daha yeni biten savaşın ardından, savaşa karşı mücadele sorununda böyle bir yanıtın işe yarayabileceği güvencesini ancak en aptallar ya da iflah olmaz yalancılar verebilir. Tıpkı savaşa, bu kavramın basit ve kelime anlamıyla devrimle "yanıt verme"nin olanaksız olması gibi, savaşa grevle "yanıt vermek" olanaksızdır.

İnsanlara gerçek durum, savaşın doğduğu sırrın ne büyük bir sır olduğu ve kendisine devrimci örgüt dese de, işçilerin olağan örgütünün gerçekten yaklaşan bir savaş karşısında ne kadar aciz olduğu anlatılmalıdır.

İnsanlara, son savaş sırasında durumun nasıl olduğu ve neden başka türlü olamayacağı en somut biçimde tekrar tekrar anlatılmalıdır.

Özellikle de, "Anavatan savunması"nın, emekçilerin ezici çoğunluğunun burjuvazilerinin yararına karar verecekleri kaçınılmaz bir sorun haline gelmesinin anlamı açıklanmalıdır.

Bu nedenle birincisi, "anavatan savunması" sorununu açıklamak; ikincisi, bununla bağıntılı "bozgunculuk" sorununu; ve son olarak savaşa karşı tek mümkün mücadele biçiminin, savaşa katılan bütün devrimcilerin ***sürekli*** savaş karşıtı çalışma yapmaları için illegal bir örgütün korunması ve oluşturulması sorununu açıklamak — bütün bunlar ön plana çıkarılmalıdır.

Savaşı boykot etmek aptalca bir safsatadır. Komünistler her türlü gerici savaşa gitmelidir.

Savaşın bir cinayet olduğunu, sosyalistler için kabul edilemez olduğunu vs. teorik olarak kabul etmenin boş laf kalabalığı olduğu, çünkü sorunun bu şekilde konmasının hiçbir somutluk içermediği, savaş öncesi Alman literatüründen de olsa örneklerle, özellikle de 1912 Basel Manifestosu örneğinde somut biçimde gösterilmelidir. Kitlelere, savaşın nasıl patlak verebileceği ve vereceği konusunda gerçekten canlı bir fikir vermiyoruz. Buna karşılık egemen basın sayısız nüshalarla her gün bu sorunu gizliyor, sorun üzerine öyle yalanlar uyduruyor ki, barış zamanlarında da bu sorunda temelden yanlış görüşler savunan güçsüz sosyalist basın buna karşı tamamen çaresiz kalıyor. Ülkelerin çoğunda muhtemelen komünist basın da hakeza kendini rezil edecek.

Uluslararası Kooperatifçiler ve Trade-Unioncular Kongresi'ndeki delegelerimizin aralarında görev bölümü yapıp, bugün

savaşı haklı göstermeye çalışan bütün safsataları en ayrıntılı biçimde çürütmeleri gerektiğini düşünüyorum.

Belki de kitleleri savaşa çekmede en bellibaşlı araç burjuva basının kullandığı safsatalardır ve savaşa karşı güçsüzlüğümüzü açıklayan en önemli husus ya bu safsataları ta baştan lime lime etmememiz, ya da bundan öte bunları, savaşa izin vermeyeceğimiz, savaşın cani karakterini tamamen bildiğimiz gibi 1912 Basel Manifestosu ruhuyla dolu ucuz, kendini beğenmiş ve tamamen boş laflarla geçiştirmemizdir.

Bana öyle geliyor ki, Lahey Konferansı'nda şu ya da bu dilde savaşa karşı konuşma yapabilecek insanlarımız olursa, en önemli şey, sanki hazır bulunanların savaş karşıtı olduğu, sanki savaşın en beklenmedik anda patlayabileceğini ve patlayacağını anladıkları, sanki savaşa karşı mücadelenin herhangi bir biçimini kavradıkları, sanki savaşa karşı mücadelede akıllı ve hedefe götüren bir yol izleyebilecekleri düşüncesini çürütmek olacaktır.

Kısa süre önce yaşanan savaş deneyimi karşısında, savaş ilanının ertesi günü ne kadar çok teorik ve pratik sorunun ortaya çıkacağını, orduya çağrılanların büyük çoğunluğunun elinden, bu sorunlar üzerine bir ölçüde salim kafayla ve bir ölçüde önyargısız düşünme olanağının alınmış olacağını açıklamamız gerekir.

Bu sorunu olağanüstü ayrıntılı olarak ve iki türlü açıklamak gerektiğine inanıyorum:

Birincisi, önceki savaş sırasında neler olduğunu anlatarak ve tahlil ederek ve orada bulunanlara, bunu bilmediklerini ya da biliyormuş gibi yaptıklarını, gerçekte sorunun asıl belkemiğini oluşturan şeye gözlerini kapadıklarını, bu bilinmeden ise savaşa karşı mücadeleden söz bile edilemeyeceğini açıklayarak. Bu noktada inancıma göre, o zamanlar savaşla ilgili olarak Rus sosyal-demokratları arasında ortaya çıkan bütün eğilimlerin, bütün

görüşlerin tahlili gerekir. Bu eğilimlerin tesadüfen ortaya çıkmadığı, bilakis bir bütün olarak modern savaşların doğası sayesinde hayat buldukları kanıtlanmalıdır. Bu görüşlerin tahlili yapılmadan ve bunların kaçınılmaz olarak nasıl ortaya çıktıkları ve savaşa karşı mücadele sorunu için nasıl tayin edici bir öneme sahip oldukları açıklığa kavuşturulmadan, böyle bir tahlil yapılmadan, savaşa hazırlanmaktan, hatta ona karşı bilinçli bir tutum almaktan söz edilemeyeceği kanıtlanmalıdır.

İkincisi, küçük de olsa bugünkü anlaşmazlıklar örnek olarak alınıp, bu örnekler temelinde, savaşın, Türkiye'yle yapılan anlaşmanın herhangi bir ayrıntısı nedeniyle İngiltere ile Fransa arasında, ya da Pasifik Okyanusu'yla ilgili herhangi bir sorun üzerine önemsiz bir görüş ayrılığı nedeniyle Amerika ve Japonya arasında, ya da sömürge anlaşmazlıkları ya da gümrük politikaları ya da ticaret politikaları vs. nedeniyle büyük güçler arasında bir kavga yüzünden her gün nasıl patlak verebileceği aydınlatılmalıdır. Bana öyle geliyor ki Lahey'de savaşa karşı konuşmamızı serbestçe ve sonuna kadar yapabilme olanağı bulabileceğimiz konusunda en ufak bir kuşku duyuluyorsa, en azından meselenin esasını dile getirebilmek için çok sayıda hile düşünmemiz ve söyleyemediğimiz şeyleri de daha sonra bir broşürde yayınlamamız gerekecektir. Başkanın konuşmayı kesmesi göze alınmalıdır.

Aynı amaçla delegasyona, savaşa karşı bütün olarak, yani esas gerekçelerin hepsini ve savaşa karşı mücadelenin bütün koşullarını açımlayan bir konuşma yapabilecek ve yapmakla yükümlü konuşmacıların dışında, üç ana yabancı dilin hepsini bilen ve delegelerle konuşmalar yapma ve temel gerekçeleri ne ölçüde kavradıkları, şu ya da bu gerekçeyi sunmanın ya da örneği vermenin ne ölçüde gerekli olduğunu anlama göreviyle uğraşacak insanların da davet edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bir dizi sorunda, belki son savaştan pratik örneklerin veril-

mesi ciddi bir etki yaratabilecektir. Başka bir dizi sorunda belki devletler arasındaki modern çatışmaların ve bu çatışmaların olası bir silahlı çatışmayla bağıntısının açıklanması ciddi bir etki yapacaktır.

Savaşa karşı mücadele sorununda komünist vekillerimizin gerek parlamentolarda, gerekse de parlamento dışı konuşmalarda çok sayıda açıklama yaptıklarını anımsıyorum, savaşa karşı mücadele üzerine korkunç yanlış ve korkunç düşüncesizce şeyler içeren açıklamalar. Bu tür açıklamalara, özellikle hemen savaşın ardından yapılmışsa, şiddetle karşı çıkılması ve konuşmacıların adlarının belirtilmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Gerektiğinde böyle bir konuşmacı hakkındaki görüşümüzü yumuşatabilir, fakat tek birini bile susarak geçiştirmemeliyiz, çünkü bu sorunda düşüncesizce davranmak, her şeyden daha ağır olan ve hoş görülmesi olanaksız bir kötülüktür.

İşçi kongrelerinin son derece aptalca ve düşüncesizce olan bir sürü kararı mevcut.

En kısa zamanda akla gelebilecek bütün materyaller toplanmalı ve gerek konunun tek tek bölümleri ve bölümcükleri, gerekse de Kongre'de izleyeceğimiz tüm "strateji" ayrıntısıyla müzakere edilmelidir.

Böyle bir sorunda tarafımızdan yapabilecek sadece bir hataya değil, önemli bir eksikliğe dahi izin verilmemelidir.

4 Aralık 1922

BEŞ YIL RUS DEVRİMİ VE DÜNYA DEVRİMİ'NİN PERPEKTİFLERİ

Komünist Enternasyonal IV. Kongresi'ne Rapor
13 Kasım 1922

Yoldaşlar! Konuşmacılar listesinde baş raportör olarak gösteriliyorum, fakat uzun hastalığımın ardından, uzun bir rapor sunamayacağımı anlarsınız umarım. Sadece en önemli sorunlara bir giriş yapabilirim. Konum son derece sınırlı olacak. "Beş Yıl Rus Devrimi ve Dünya Devrimi'nin Perspektifleri", bir konuşmacının bir konuşmada tüketemeyeceği kadar kapsamlı ve uzun bir konudur. O nedenle ben kendim için, bu konunun küçük bir bölümünü, yani "Yeni Ekonomik Politika" sorununu alıyorum. Kasten bu küçük bölümü alarak, size şimdi en önemli sorun olan bu sorunu anlatmak istiyorum, en azından benim için en önemli, çünkü şu an tam da bunun üzerinde çalışıyorum.

Yani Yeni Ekonomik Politika'ya nasıl başladığımız ve bu politikayla hangi sonuçları aldığımız üzerine konuşacağım. Kendimi bu sorunla sınırlarsam, belki size bu konuya ilişkin bir genel bakış ve genel bir fikir vermeyi başarabilirim.

Yeni Ekonomik Politika'ya nasıl geldiğimizle başlayacak

olursam, 1918 yılında yazdığım* bir makaleye dayanmam gerekecek. 1918 başında kısa bir polemikte, devlet kapitalizmine karşı nasıl tutum almamız gerektiği sorununa değinmiştim. O zamanlar şöyle yazmıştım:

> "Sovyet Cumhuriyeti'mizdeki bugünkü (yani o zamanki) duruma kıyasla devlet kapitalizmi ***ileriye doğru bir adım*** olacaktır. Örneğin, bizde altı ay içinde devlet kapitalizmi uygulanabilseydi, bu muazzam bir başarı; ve ülkemizde sosyalizmin bir yıl içinde kesin olarak sağlamlaşacağının ve yenilmez hale geleceğinin en emin garantisi olurdu."

Bu elbette, bugünkünden biraz daha akılsız olduğumuz bir zamanda söylenmişti, fakat bu sorunları ele almayı bilmeyecek kadar akılsız değil.

Yani ben 1918'de Sovyet Cumhuriyeti'nin o zamanki iktisadi durumuna kıyasla devlet kapitalizminin ileriye doğru bir adım olacağı görüşündeydim. Bu pek tuhaf, hatta belki de saçma geliyor, çünkü Cumhuriyetimiz o zaman da sosyalist bir cumhuriyetti; o sıralar hergün büyük bir aceleyle —herhalde gereksiz bir aceleyle—, ancak sosyalist önlemler olarak adlandırılabilecek bir sürü ekonomik önlem alıyorduk. Ve buna rağmen ben, Sovyet Cumhuriyeti'nin o zamanki ekonomik durumuna kıyasla devlet kapitalizminin ileri bir adım oluşturduğu görüşündeydim ve bu düşünceyi Rusya'nın ekonomik yapısının temel unsurlarını sayarak açıkladım. Bu unsurlar görüşümce şunlardı: "1) Tarımın ataerkil, yani en ilkel biçimi; 2) küçük meta üretimi (tahıl ticareti yapan köylülüğün çoğunluğu da bu kategoriye girer); 3) özel kapitalizm; 4) devlet kapitalizmi ve 5) sosyalizm." Bütün bu ekonomik unsurlar o zamanki Rusya'da temsil ediliyordu. O sıralar önüme bu unsurların birbiriyle hangi

* *Bkz. Elinizdeki baskının 7. Cildi, s. 365 ve devamı. "'Sol' Çocukluk ve Küçük-Burjuvalık Üzerine" makalesi. (—İnter Yayınları) —**Red.***

ilişki içinde olduğunu açıklama ve sosyalist olmayan unsurlardan birinin, yani devlet kapitalizminin sosyalizmden daha üstün olup olmadığını aydınlatma görevini koydum. Tekrar ediyorum: Sosyalist olduğunu ilan eden bir cumhuriyette sosyalist olmayan bir unsurun sosyalizmden daha üstün ilan edilmesi, daha yüksek birşey olarak kabul edilmesi herkese son derece tuhaf gelecektir. Fakat Rusya'nın ekonomik yapısını türdeş ve hayli gelişmiş birşey olarak değerlendirmediğimizi, tersine Rusya'da sosyalist biçimin yanı sıra ataerkil tarıma, yani tarımın en ilkel biçimine de sahip bulunduğumuzun tam olarak bilincinde olduğumuzu anımsarsanız mesele anlaşılır. Fakat devlet kapitalizmi böyle bir durumda nasıl bir rol oynayabilirdi?

Kendi kendime sormaya devam ediyorum: Bu unsurlardan hangisi hakimdir? Bir küçük-burjuva ortamda, küçük-burjuva unsurun hakim olduğu açıktır. O zamanlar küçük-burjuva unsurun hakim olduğunun bilincindeydim; başka türlü düşünmek olanaksızdı. O zaman kendime sorduğum soru —bugünkü sorunla ilgisi olmayan özel bir polemikteydi— şuydu: Devlet kapitalizmine karşı tutumumuz ne olmalıdır? Ve yanıtım şu olmuştu: Devlet kapitalizmi, sosyalist bir biçim olmamasına rağmen, bizim için ve Rusya için şimdikinden daha elverişli bir biçim olacaktır. Bu ne demektir? Bu, sosyalist devrimi gerçekleştirmiş olmamıza rağmen, bizim sosyalist ekonominin ne nüvelerini, ne de başlangıçlarını abartmadığımız demekti; tersine daha o zamanlar şu konuda kafalarımız bir ölçüde netti: Evet, önce devlet kapitalizmine ve ancak ondan sonra sosyalizme gelsek daha iyi olacak.

Bu bölümü özellikle vurgulamam gerekiyor, çünkü öyle sanıyorum ki ancak buradan hareketle, birincisi, şu anki ekonomik politikanın ne olduğu açıklanabilir ve ikincisi, buradan Komünist Enternasyonal için de önemli pratik sonuçlar çıkarılabilir. Önceden hazırlanmış bir geri çekilme planına sahiptik demek is-

temiyorum. Durum böyle değildi. Bu kısa polemik satırları o sıralar kesinlikle bir geri çekilme planı değildi. Burada örneğin ticaret serbestliğinden —çok önemli bir nokta ve devlet kapitalizmi için temel öneme sahip— hiç söz edilmez. Yine de burada genel, belirsiz bir geri çekilme fikri vardı. Sadece ekonomik yapısı itibariyle son derece geri kalmış olan ve bu durumu bugün de süren bir ülke açısından değil, aynı zamanda Komünist Enternasyonal ve Batı Avrupa'nın ileri ülkeleri açısından da dikkatimizi buraya yöneltmemiz gerektiğine inanıyorum. Örneğin şu an programı hazırlamakla uğraşıyoruz. Bana göre yapacağımız en iyi şey, şimdi bütün programları, ilk biçimleriyle ele almamız ve yayınlamamız, fakat hemen bu yıl nihai olarak kararlaştırmamamız olacaktır. Neden? Çünkü birincisi, elbette bunların hepsini zannetmiyorum ki iyice düşünüp taşındık. İkincisi ise olası bir geri çekilme ve bu geri çekilmenin güvence altına alınması sorununu neredeyse hiç düşünüp taşınmadık. Oysa bu, kapitalizmin yıkılması ve dev zorluklarıyla sosyalizmin kurulması gibi dünya çapındaki temel değişikliklerde mutlaka dikkatimizi yöneltmemiz gereken bir sorundur. Sadece doğrudan saldırıya geçtiğimiz ve muzaffer olduğumuz zaman nasıl davranacağımızı bilmemiz yetmez. Devrimci dönemlerde bu hiç de öyle zor değildir, fakat bu o kadar önemli de değildir, en azından tayin edici değildir. Devrim sırasında düşmanın şaşkınlığa düştüğü anlar hep olur; ve ona böyle bir anda saldırırsak kolayca zafer kazanabiliriz. Fakat bu henüz hiçbir şey demek değildir, çünkü düşmanımız sakin düşünürse daha önce güçlerini toparlayabilir vs. O zaman bizi kolayca bir saldırıya tahrik edebilir ve uzun yıllar için geriye atabilir. Demek istiyorum ki, bir geri çekilme olasılığına hazırlıklı olmamız gerektiği düşüncesi çok büyük öneme sahiptir, hem de sadece teorik açıdan değil. Yakın zamanda kapitalizme karşı doğrudan saldırıya geçmeye hazırlanan bütün partiler, pratik açıdan da, geri çekilmeyi nasıl emniyet altına alacaklarını düşünmek zorundalar. Devrimimizin deneyiminden

çıkan tüm diğer derslerin yanı sıra bu dersi de göz önünde bulundurursak, bu zararlı olmamakla kalınaz, bilakis çok büyük ihtimalle birçok durumda yarar sağlar.

Daha 1918'de devlet kapitalizmini olası bir geri çekilme hattı olarak değerlendirdiğimizi vurguladıktan sonra, Yeni Ekonomik Politikamızın sonuçlarına geçiyorum. Tekrar ediyorum: O zamanlar bu henüz çok belirsiz bir düşünceydi, fakat 1921'de, içsavaşm en önemli aşamasını arkada bıraktıktan, hem de zaferle arkada bıraktıktan sonra, sadece köylülüğün değil, işçilerin büyük bir kesiminin de hoşnutsuzluğuna yol açan Sovyet Rusya'nın büyük —sanıyorum ki en büyük— iç politik kriziyle karşılaştık. Bu, Sovyet Rusya tarihinde ilk kez ve umarım son kez büyük köylü kitlelerinin, bilinçli olmasa da, içgüdüsel olarak, haleti ruhiye olarak bize karşı oldukları bir dönemdi. Bu garip ve bizim için elbette son derece can sıkıcı duruma yol açan neden neydi? Neden, ekonomik saldırımızda fazla ileri gitmiş olmamız, kendimize yeterli bir taban sağlamamamız, o sıralar bilinçli biçimde formüle etmeyi bilemediğimiz, fakat birkaç hafta içinde bizim de farkına vardığımız şeyi, yani: katıksız sosyalist biçimlere, katıksız sosyalist paylaşıma doğrudan geçişin gücümüzü aştığını ve daha kolay görevlerle yetineceğimiz türden bir geri çekilmeyi gerçekleştiremezsek batış tehlikesiyle karşı karşıya olduğumuzu kitlelerin hissetmesiydi. Kriz, bana öyle geliyor ki, 1921 Şubatı'nda başladı. Daha aynı yılın ilkbaharında oybirliğiyle —bu nedenle büyük farklılıklar çıktığını görmedim— Yeni Ekonomik Politika'ya geçmeyi kararlaştırdık. Birbuçuk yıl sonra bugün, 1922 sonunda, artık bazı karşılaştırmalar yapabilecek durumdayız. Ne oldu? Bu birbuçuk yılı aşkın süreye nasıl dayandık? Sonuç ne? Bu geri çekilme bize yararlı oldu mu, bizi gerçekten kurtardı mı, yoksa sonuç hâlâ belirsiz mi? Önüme koyduğum ana soru bu ve bu sorunun bütün komünist partiler için büyük öneme sahip olduğunu düşünüyorum, çünkü yanıt olumsuz olacak olsaydı, hepimiz batışa mahkûm olurduk.

Bu soruyu vicdan rahatlığıyla olumlu olarak, yani arkada bıraktığımız bir buçuk yılın bu sınavı başarıyla geçtiğimizi kesinlikle kanıtladığı yönünde yanıtlayabileceğimizi sanıyorum.

Şimdi bunu kanıtlamaya çalışacağım. Bunun için ekonomimizin bütün unsurlarını kısaca saymam gerekiyor.

Herşeyden önce finans sistemimize ve ünlü Rus rublesine değineceğim. Rus rublesinin ünlü sayılabileceğini düşünüyorum, sırf bu rublenin miktarı şimdi katrilyonu aştığı için de olsa. Bu da bir şeydir. Bu astronomik bir rakam. Burada bile herkesin bu rakamın ne anlama geldiğini bilmediğine eminim. Fakat bu rakamları biz ekonomi bilimi açısından fazlaca önemli bulmuyoruz, çünkü sıfırlar silinebilir. İktisadi açıdan hakeza tamamen önemsiz olan bu sanatta da epey işler yaptık ve ben süreç içinde bu sanatta çok daha büyük işler yapacağımızdan eminim. Gerçekten önemli olan, rubleyi istikrara kavuşturma sorunudur. Bu sorun üzerinde çalışıyoruz, en iyi güçlerimiz çalışıyor; ve bu göreve tayin edici önem biçiyoruz. Rubleyi uzun bir süre için ve sonra da sürekli stabilize etmeyi başardık mı, oyunu kazandık demektir. O zaman bütün bu astronomik rakamlar, bütün bu trilyonlar ve katrilyonlar önemsiz olacaktır. O zaman ekonomimizi sağlam temellere oturtup, sağlam temeller üzerinde geliştirebileceğiz. Bu sorunda size oldukça önemli ve tayin edici olgular aktarabileceğime inanıyorum. 1921 yılında kâğıt ruble kurunun istikrar dönemi üç aydan az sürdü. Henüz sona ermemiş olan bu 1922 yılında bu dönem beş aydan fazla sürdü. Bunun yeterli olduğuna inanıyorum. Eğer bizden, bu görevi gelecekte eksiksiz çözeceğimizin bilimsel kanıtını isterseniz, elbette bu yeterli değildir. Fakat bunu tamamen ve eksiksiz kanıtlamak görüşümce zaten olanaksızdır. Sunulan veriler, Yeni Ekonomik Politika'ya başladığımız geçen yıldan bugüne kadar ileriye doğru gitmeyi öğrendiğimizi kanıtlıyor. Eğer bunu öğrendiysek, bundan sonra da bu yolda başka başarılar elde edeceğimizden eminim, yeter

ki herhangi bir özel aptallık yapmayalım. En önemlisi ise, ihtiyacımız olan ticarettir, yani meta sürümüdür. Ve savaş halinde bulunuyor olmamıza rağmen —Vladivostok'un ancak birkaç hafta önce alındığını biliyorsunuzdur—, sistemli ekonomik faaliyetimize ancak şimdi başlamış olmamıza rağmen, iki yıl zarfında onunla başa çıkabildiysek, kâğıt rublenin istikrar dönemini üç aydan beş aya çıkarmayı başardıysak, zannediyorum ki bundan memnun olmamız gerektiğini söyleyebilirim. Tek başımızayız. Hiçbir yerden borç almadık ve almıyoruz. Kapitalist ekonomilerini bugün bile nereye gittiklerini bilmeyecek kadar "parlak" örgütleyen güçlü kapitalist devletlerden hiçbiri bize yardım etmedi. Versailles Barışı'yla, kendilerinin de içinden çıkamadığı bir finans sistemi kurdular. Bu büyük kapitalist devletler ekonomilerini böyle yürütürken, bizim gibi geri ve eğitimsiz insanların, en önemli olan şeyi, rublenin istikrarı için gereken koşulları kavramış olmamızın bizi hoşnut kılabileceğini düşünüyorum. Bu herhangi bir teorik tahlille değil, pratikle kanıtlanmaktadır ve görüşümce bu, dünyadaki tüm teorik tartışmalardan daha önemlidir. Pratik ise bu hususta tayin edici sonuçlar elde ettiğimizi, yani ekonomiyi rublenin istikrara kavuşması yönüne soktuğumuzu kanıtlıyor; ve bu, ticaret için, meta sürümü için, köylüler için, büyük küçük-üreticiler kitlesi için en büyük öneme sahiptir.

Şimdi sosyal hedeflerimize geçiyorum. En önemlisi elbette köylülüktür. 1921 yılında köylülüğün çok büyük kesiminin kesin hoşnutsuzluğuyla karşı karşıyaydık. Sonra da kıtlık geldi. Ve bu köylülük için en zor sınav anlamına geliyordu. O zamanlar bütün yabancı ülkelerin şöyle yaygara koparmaları son derece doğaldı: "İşte bakın, işte size sosyalist ekonominin sonuçları." Kıtlığın gerçekte içsavaşın korkunç sonucu olduğundan hiç söz etmemeleri elbette gayet doğaldı. 1918'de bize karşı saldırı başlatmış olan tüm çiftlik sahipleri ve kapitalistler, kıtlığı sosyalist ekonominin sonucuymuş gibi gösteriyorlardı. Kıtlık gerçek-

ten de büyük ve ciddi bir felaketti, tüm örgütsel ve devrimci çalışmamızı yok etmekle tehdit eden bir felaketti.

Şimdi soruyorum: bu eşi görülmedik ve beklenmeyen sefaletten sonra, Yeni Ekonomik Politika'yı uygulamaya koyduktan, köylülere ticaret serbestliği tanıdıktan sonra bugün durum nedir? Yanıt açıktır ve herkesin gözü önündedir: Köylülük bir yıl içinde kıtlıkla başa çıkmakla kalmadı, aynı zamanda öyle büyük boyutlarda aynî vergi verdi ki, şimdiden yüz milyonlarca pud tahıl elde ettik, hem de neredeyse hiç zor uygulamadan. Eskiden, 1921 yılına kadar deyim yerindeyse Rusya'nın genel manzarasını belirlemiş olan köylü ayaklanmaları neredeyse tamamen yok olmuştur. Köylülük bugünkü durumundan hoşnut. Bunu iddia edebiliriz. Biz bu kanıtların herhangi bir istatistiki kanıttan daha önemli olduğunu düşünüyoruz. Köylülüğün ülkemizde tayin edici bir faktör olduğundan hiç kimse kuşku duymuyor. Şimdi bu köylülük öyle bir durumda ki, bize karşı herhangi bir harekete kalkışacağından korkmamıza gerek yok. Bunu bilinçle ve abartmaksızın söylüyoruz. Bu sağlanmıştır. Köylülük devlet iktidarımızın çalışmasının şu ya da bu yanından hoşnut olmayabilir, yakınabilir. Bu elbette mümkün ve kaçınılmazdır, çünkü aygıtımız ve ekonomimiz henüz bunların engellenmesini sağlayamayacak kadar kötüdür, fakat bütün köylülüğün bizden herhangi bir ciddi hoşnutsuzluğu kesinlikle yoktur. Bu sadece bir yıl içinde sağlandı. Bunun epeyce çok şey olduğunu sanıyorum.

Şimdi hafif sanayiye geçiyorum. Sanayiyi ağır ve hafif sanayi olarak ayırmamız gerekiyor, çünkü ikisi farklı durumdalar. Hafif sanayiyile ilgili olarak şunu kolaylıkla söyleyebilirim: Burada genel bir atılım gözleniyor. Ayrıntılara girmeyeceğim. İstatistik veriler sunmak benim görevim değil. Ancak bu genel izlenim olgulara dayanmaktadır ve temelinde yanlış ya da eksik bir şey yatmadığına güvence verebilirim. Hafif sanayide belli bir atılım ve bununla bağıntılı olarak Petrograd ve Moskova'daki iş-

çilerin durumunda belli bir iyileşme gözlemleyebiliriz. Başka bölgelerde bu durum daha az görülür, çünkü oralarda ağır sanayi egemendir, onun için bunu genelleştirmemek gerekir. Yine de tekrar ediyorum: Hafif sanayi kesinlikle atılım içindedir ve Petrograd ve Moskova'daki işçilerin durumunun iyileştiğine kuşku yoktur. 1921 ilkbaharında her iki kentte de işçiler arasında hoşnutsuzluk egemendi. Bugün böyle değildir. İşçilerin durumunu ve ruh halini günbegün izleyen bizler bu sorunda yanılmıyoruz.

Üçüncü sorun ağır sanayiyle ilgilidir. Burada durumun hâlâ zor olduğunu söylemek zorundayım. Bu durumda belli bir değişiklik 1921'de ortaya çıkmıştı. Durumun yakın gelecekte düzeleceğini umabiliriz. Bunun araçlarını kısmen biraraya getirdik. Kapitalist bir ülkede ağır sanayinin durumunu düzeltmek için yüz milyonlarca borç gerekir, bu olmadan herhangi bir iyileştirme sağlanamaz. Kapitalist ülkelerin ekonomi tarihi, geri kalmış ülkelerde ağır sanayii geliştirmek için ancak uzun vadeli yüz milyonlarca dolar ya da altın rublelik kredilerin çare olabileceğini kanıtlıyor. Bu krediler bizde yok ve şimdiye kadar da almadık. Şimdi imtiyazlar ve diğer şeylerle ilgili yazılanlar boş kâğıttan başka birşey değildir. Son dönemde bu konuda çok şey yazdık, özellikle Urquhart imtiyazları üzerine de. İmtiyaz politikamız bence çok iyi. Fakat buna rağmen henüz katlanılır bir imtiyaz yok. Lütfen bunu unutmayınız. Böylece ağır sanayinin durumu geri kalmış ülkemiz için çok zor bir sorun oluşturuyor, çünkü zengin ülkelerden kredi almaya bel bağlayamayız. Buna rağmen şimdiden belirgin bir iyileşme gözlemliyoruz ve ticari faaliyetimizin bize belli bir sermaye sağladığını görüyoruz. Fakat şimdilik çok mütevazı bir sermaye, yirmi milyon altın rubleyi biraz aşkın. Her halükârda, temel atılmıştır: Ticaretimiz, ağır sanayimizin durumunu iyileştirmekte kullanabileceğimiz kaynaklar sağlamaktadır. Ancak şu an ağır sanayimiz çok kötü bir durumdadır. Fakat ben belli tasarruflar yapabilecek durumda olduğumuzu düşünüyorum. Ve bunu yapmaya devam edeceğiz.

Çoğu kez halkın zararına da gerçekleşse, yine de tasarruf yapmak zorundayız. Şimdi devlet bütçemizi azaltlmaya, devlet aygıtımızı kısmaya çalışıyoruz. Devlet aygıtımız üzerine ileride daha birkaç şey söyleyeceğim. Her halü-kârda devlet aygıtımızı kısmak zorundayız, mümkün olduğunca tasarruf yapmak zorundayız. Her şeyden, okullardan bile tasarruf yapıyoruz. Bu olmak zorunda, çünkü biz, ağır sanayiyi kurtarmadan, onu yeniden inşa etmeden sanayii inşa edemeyeceğimizi, bu olmadan ise bağımsız bir ülke olarak tamamen yıkılacağımızı biliyoruz. Bunu çok iyi biliyoruz.

Rusya için kurtuluş sadece köylü ekonomisinde iyi bir ürün değil —bu çok az—, sadece köylülüğe tüketim maddeleri sağlayan hafif sanayinin iyi durumda olması değildir —bu da çok az—, bizim ***ağır*** sanayiye de ihtiyacımız var. Fakat onu iyi bir duruma getirmek için yılların çalışmasına gerek var.

Ağır sanayinin devlet sübvansiyonlarına ihtiyacı var. Bunları sağlayamazsak uygar bir devlet olarak —sosyalist bir devlet olarak hiç demiyorum— yok oluruz. Bu bağlamda ileriye doğru kesin bir adım attık. Ağır sanayiyi kendi ayakları üzerine dikmek için gerekli olanakları sağladık. Ama şimdiye kadar sağladığımız miktar 20 milyon altın rubleyi pek aşmıyor, yine de bu miktar var ve sırf ağır sanayiinizi kalkındırmak için ayrılmıştır.

Söz verdiğim gibi, sanıyorum genelde ekonomimizin en önemli unsurlarını kısaca gözleriniz önüne serdim, ve sanıyorum bütün bunlardan, Yeni Ekonomik Politika'nın şimdiden bir artı puan getirdiği sonucu çıkarılabilir. Şimdiden devlet olarak ticaret yapacak, tarımda ve sanayide sağlam pozisyonlarımızı tutacak ve ilerleyecek durumda olduğumuzu kanıtladık. Pratik faaliyet bunu kanıtladı. Şimdilik bunun bize yeteceğini düşünüyorum. Daha çok şey öğrenmemiz gerekecek ve daha öğrenmemiz gerektiğini kavradık. Beş yıldır iktidar elimizde ve tüm bu beş yıl boyunca savaş hali içindeydik. Yani başarılı olduk.

Bu anlaşılır bir şeydir, çünkü köylülük bizden yanaydı. Köylülükten daha çok bizden yana olmak zor mümkündür. Köylülük, Beyazların arkasında, dünyada her şeyden çok nefret ettiği çiftlik sahiplerinin durduğunu anladı. Bu yüzden köylülük, tüm coşkusuyla, tüm bağlılığıyla bizden yana tavır aldı. Köylülüğün bizi Beyazlara karşı savunmasını sağlamak zor değildi. Önceden savaştan nefret eden köylüler, Beyazlara karşı savaş için, toprak sahiplerine karşı içsavaş için mümkün olan her şeyi yaptı. Yine de bu herşey değildi, çünkü burada özünde sözkonusu olan sadece, iktidarın çiftlik sahiplerinin elinde mi yoksa köylülerin elinde mi kalacağıydı. Bizim için bu yeterli değildi. Köylüler bizim iktidarı işçiler için ele geçirdiğimizi ve bu iktidarın yardımıyla sosyalist düzeni kurmayı amaçladığımızı anlıyorlar. Bu yüzden bizim için en önemli şey sosyalist ekonominin ekonomik hazırlığıydı. Bunu doğrudan hazırlayamazdık. Bunu dolambaçlı yollardan yapmak zorundaydık. Bizde kurulu olan devlet kapitalizmi, kendine özgü bir devlet kapitalizmidir. Olağan devlet kapitalizmi kavramına tekabül etmez. Tüm komuta tepelerini elimizde tutuyoruz, toprak ve arazi bizim elimizde, devlete ait. Hasımlarımız meseleyi bunun hiç önemi yokmuş gibi gösterseler de bu çok önemlidir. Meseleyi bunun önemi yokmuş gibi koymak yanlıştır. Toprağın devlete ait olması olağanüstü önemlidir ve ekonomik bakımdan da büyük pratik öneme sahiptir. Bunu sağladık ve bundan sonraki tüm faaliyetimizin de sadece bu çerçevede gelişmesi gerektiğini söylemek zorundayım. Köylülüğümüzün hoşnut olmasını, sanayinin canlanmasını ve ticaretin canlanmasını sağladık. Bizdeki devlet kapitalizminin, lafzen kavranan devlet kapitalizminden, sadece toprak ve araziyi değil, sanayinin en önemli tüm kısımlarını da proleter devletin elinde tutmamızla ayrıldığını daha önce söyledim. Herşeyden önce küçük ve orta sanayinin belli bir bölümünü kiraya verdik, buna karşılık geri kalan her şey bizim elimizde kalıyor. Ticarete gelince, karma şirketler, yani sermayenin bir

bölümünün özel kapitalistlere, hem de yabancı kapitalistlere, diğer bölümünün ise bize ait olduğu şirketler kurmaya uğraştığımızı, şimdiden kurduğumuzu vurgulamak istiyorum. Bu şekilde birincisi, ticaret yapmayı öğreniyoruz, ve buna gereksinimimiz var; ve ikincisi, gerekli gördüğümüz takdirde böyle bir şirketi tasfiye etme olanağımız her zaman var, böylece deyim yerindeyse hiçbir şeyi riske atmıyoruz. Özel kapitalistlerin yanında çıraklık yapıyoruz ve nasıl yükselebileceğimizi, ne tür hatalar işlediğimizi ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Bu kadarla yetinebileceğimi sanıyorum.

Birkaç önemsiz noktaya daha değinmek istiyorum.

Pekçok budalalık yaptığımıza ve daha da yapacağımıza kuşku yok. Hiç kimse bunu benden daha iyi değerlendiremez ve daha açık göremez.

Fakat neden budalalık yapıyoruz? Bu anlaşılır bir şey: birincisi, biz geri kalmış bir ülkeyiz, ikincisi, ülkemizde kültür asgari düzeyde, üçüncüsü, hiçbir yardım görmüyoruz. Hiçbir uygar devlet bize yardım etmiyor. Tersine, hepsi bize karşı çalışıyor. Dördüncüsü, suç devlet aygıtımızda. Eski devlet aygıtını devraldık, ve bu bizim şanssızlığımızdı. Devlet aygıtı sık sık bize karşı çalışıyor. Mesele, 1917'de iktidarı ele geçirdikten sonra devlet aygıtının bizi sabote etmiş olmasıydı. O zamanlar çok korktuk ve yalvardık: "Lütfen bize geri dönün." Ve hepsi de geri döndü, bu bizim şanssızlığımızdı. Şimdi muazzam memur kitlelerimiz var, ama gerçekten kullanabileceğimiz yeterince eğitimli güçlerimiz yok. Gerçekten, burada yukarda, devlet erkine sahip olduğumuz yerde mekanizma bir ölçüde işliyor, ama aşağıda, kendilerinin tasarrufunda bulunan yerde sık sık önlemlerimize karşı çalışmalarıyla karşılaşılıyor. Yukarıda bizimkilerden, ne kadar olduğunu bilmiyorum, ama sadece birkaç bin, en çok birkaç onbin kişi olduğunu düşünüyorum. Aşağıda ise kısmen bilinçli kısmen bilinçsiz bize karşı çalışan, Çar ve burjuva toplu-

mundan devralınmış yüzbinler var. Burada kısa vadede hiçbir şey yapılamaz, bu kesin. Burada aygıtı mükemmelleştirmek, değiştirmek ve ona yeni güçler katmak için uzun yıllar çalışmak zorundayız. Bunu oldukça hızlı, belki fazla hızlı tempoda yapıyoruz. Sovyet okulları, işçi fakülteleri kuruldu, birkaç yüzbin genç insan öğreniyor, belki fazla hızlı öğreniyor, ama en azından çalışma başladı, ve ben bu çalışmanın meyvelerini vereceğini düşünüyorum. Eğer fazla aceleci çalışmazsak, birkaç yıl içinde, mekanizmamızı temelden değiştirebilecek bir genç insanlar kitlesine sahip olacağız.

Pekçok budalalık yaptığımızı söyledim, ama bu konuda karşıtlarımız hakkında da birşeyler söylemek zorundayım. Karşıtlarımız bize serzenişte bulunup, Bolşeviklerin çok büyük budalalıklar yaptığını Lenin'in kendisi kabul ediyor dediklerinde, buna şu yanıtı vermek istiyorum: Evet, ama biliyor musunuz, bizim budalalıklarımız sizinkilerden tamamen farklı türden. Öğrenmeye yeni başladık, fakat öyle sistematik biçimde öğreniyoruz ki, iyi sonuçlar elde edeceğimizden eminiz. Fakat hasımlarımız, yani kapitalistler ve II. Enternasyonal kahramanları bizim budalalıklarımızı vurguluyorlarsa, burada bir benzetme yapmak için, ünlü bir Rus yazarının sözlerini aktarmak istiyorum, biraz değişiklikle şöyle oluyor: Bolşevikler budalalık yaptıklarında, bir Bolşevik şöyle der: "İki kere iki beş eder"; ama karşıtları, yani kapitalistler ve II. Enternasyonal kahramanları budalalık yaptıklarında ortaya çıkan: "İki kere iki ispermeçet mumudur."* Bunu kanıtlamak zor değil. Örneğin Amerika, İngiltere, Fransa, Japonya'mn Kolçak'la imzaladığı anlaşmayı alın. Soruyorum size: dünyada bunlardan daha modern, daha güçlü devletler var mı? Peki ortaya ne çıktı? Hesaplamadan, düşünmeden, gözlem-

---

* *Lenin burada Turgenyev'in "Rudin" romanında, kadın yanıldığında da erkekten daha az mantıklıdır demek isteyen kadın düşmanı Pigasov'a söylettiği sözleri aktarıyor.* —**Alm. Red.**

lemeden Kolçak'a yardım sözü verdiler. Bence insan mantığı açısından zor kavranabilir bir fiyaskoydu bu.

Ya da başka, daha yakın ve daha önemli bir örnek: Versailles Barışı. Soruyorum size: "büyük", "ünlü" devletler burada ne yaptılar? Şimdi bu kaostan ve bu saçmalıktan nasıl bir çıkış yolu bulabilecekler? Kapitalist devletlerin, kapitalist dünyanın ve II. Enternasyonal'in hep beraber yaptıkları budalalıklara kıyasla bizimkilerin bir hiç olduğunu bir kez daha söylememin abartılı olmayacağını düşünüyorum. Bu yüzden dünya devriminin perspektiflerinin —kısaca değinmem gereken bir konu— elverişli olduğu kanısındayım. Ve belirli bir koşul altında daha da iyi olacağına inanıyorum. Bu koşulla ilgili birkaç söz söylemek istiyorum.

1921 yılında, III. Kongre'de, komünist partilerin örgütsel inşası ve çalışma yöntemleriyle çalışmalarının içeriği üzerine bir karar kabul ettik. Karar mükemmel, fakat neredeyse baştan sona Rus işi, yani her şey Rus koşullarından alınmıştır. Bu onun iyi yanıdır, ama aynı zamanda kötü yanıdır. Şu yüzden kötü, çünkü bunu neredeyse hiçbir yabancının baştan sona okumayacağından eminim — bunu söylemeden önce bu kararı bir kez daha okudum. Birincisi, fazla uzun, 50 ya da daha fazla madde içeriyor. Yabancılar bu tür şeyleri genellikle okumazlar. İkincisi, okusalar bile, yabancılardan kimse bir şey anlamayacaktır, çünkü fazla Rus işi. Rusça yazıldığı için değil —mükemmel biçimde bütün dillere çevrilmiştir—, tamamen Rus ruhuyla dolu olduğu için. Ve üçüncüsü, bu kararı istisnai olarak herhangi bir yabancı anlasa bile uygulayamayacaktır. Üçüncü eksikliği budur. Buraya gelen delegelerden bazılarıyla konuştum ve Kongre sırasında, şahsen Kongre'ye katılamasam da —ne yazık ki bu benim için olanaksız—, çeşitli ülkelerden çok sayıda delegeyle ayrıntılı biçimde konuşabileceğimi umuyorum. Benim izlenimim, bu kararla büyük bir hata yapmış, yani başarılarımızın devamının yolunu bizzat kesmiş olmamızdır. Dediğin gibi, karar

mükemmel hazırlanmıştır, 50'den fazla maddesinin her birinin altına imzamı atarım. Fakat edindiğimiz Rus deneyimiyle yabancılara nasıl yaklaşacağımızı bilemedik. Kararda söylenen her şey ölü harf olarak kaldı. Fakat bunu kavramazsak ileriye doğru yol alamayız. Hepimiz için, Ruslar gibi yabancı yoldaşlar için de en önemli şey, beş yıl Rus Devrimi'nin ardından öğrenmek zorunda olduğumuzdur. Öğrenme olanağını ancak şimdi elde ettik. Bu olanağın ne kadar süreceğini bilmiyorum. Kapitalist devletlerin bize bu rahat öğrenme olanağını ne kadar süreyle tanıyacaklarını bilmiyorum. Fakat mücadeleden, savaştan özgür geçen her anı öğrenmek, hem de temelden öğrenmek için kullanmalıyız.

Tüm Parti ve Rusya'nın tüm katmanları bunu öğrenme hırslarıyla kanıtlıyorlar. Bu öğrenme gayreti bizim için en önemli görevin öğrenmek ve öğrenmek olduğunu gösteriyor. Fakat yabancı yoldaşların da öğrenmesi gerekiyor — bizim öğrendiğimiz anlamda, bize acilen gerekli olan okuma, yazma, okuduğunu anlama anlamında değil. Bunun proleter kültüre mi, yoksa burjuva kültüre mi ait olduğu tartışılıyor. Bu sorunu açık bırakıyorum. Kesin olan şu: Her şeyden önce okumayı, yazmayı, okuduğumuzu anlamayı öğrenmek zorundayız. Yabancıların buna ihtiyacı yok. Onların ihtiyacı olan daha yüksek bir şey: Bunun içine, komünist partilerin örgütsel inşası üzerine yazdığımız ve yabancı yoldaşların okumadan ve anlamadan imzaladıkları şeyleri anlamaları da dahildir. Bu onların birinci görevi olmak zorundadır. Bu karar uygulamaya konmalıdır. Bu bir gecede olmaz, bu kesinlikle olanaksızdır. Karar fazla Rus işi: Rus deneyimini yansıtıyor, o nedenle yabancılar için tamamen anlaşılmazdır ve onlar bu kararı bir aziz tasviri gibi köşeye asıp önünde dua etmekle yetinemezler. Bununla hiçbir yere varılmaz. Rus deneyiminin epeyce büyük bir lokmasını sindirmeleri gerekiyor. Bunun nasıl olacağını bilmiyorum. Belki de İtalya'da faşistler, İtalyanlara yeterli aydınlanmadıklarını, ülkelerinin henüz Kara-

Yüzlere karşı sihirle korunmadığını anlatarak bu konuda bize büyük bir hizmette bulunabilirler. Belki bu çok yararlı olur. Hakeza biz Ruslar da yabancılara bu devrimin esaslarını anlatmak için çareler ve yollar aramalıyız. Yoksa bu kararı kesinlikle hayata geçiremezler. Ben, sadece Rus değil, yabancı yoldaşlara da, başlamış bulunan dönemde en önemli şeyin öğrenmek olduğunu söylememiz gerektiğinden eminim. Biz genel anlamda öğreniyoruz. Onların ise özel anlamda öğrenmesi gerekiyor ki, devrimci çalışmanın örgütlenmesi, inşası, yöntemleri ve içeriğini kavrayabilsinler. Bu gerçekleşirse, eminim ki, dünya devriminin perspektifleri sadece iyi değil, mükemmel olacaktır.

EKLER

NOTLAR*

[1] "Sol Radikalizm, Komünizmin Çocukluk Hastalığı" adlı kitabı Lenin, ilkbahar 1920'de, Komünist Enternasyonal'in II. Dünya Kongresi'ne doğrudan katkı olarak kaleme aldı. Kongre başlamadan kısa süre önce Temmuz 1920'de Rusça, İngilizce ve Fransızca olarak, özet halinde Almanca olarak da mevcuttu.
Bu çalışmanın belirleyici düşünceleri Kongre'de tartışmanın merkezinde durdu ve bu Kongre'nin aldığı kararların temelini oluşturdu.
Gerek çeşitli komünist partiler içinde (örneğin Almanya, İngiltere, Hollanda, İtalya, Avusturya) kendini gösteren "sol" eğilimler, gerekse de Komintern'e sızan sağ oportünist düşünceler, Lenin'i, —Bolşevik Parti deneyiminden hareketle— uluslararası komünist hareketin taktiğinin güncel sorunlarına ilişkin tavır almaya yöneltti.
Lenin çalışmasında, Ekim Devrimi'nin esas niteliklerinin sadece Rus değil, uluslararası, yani genel bir karakter taşıdığı ilkesel sonucunu çıkardı. Bu yapıtın önemi, bu yapıtta, komünist partilere çeşitli koşullar altında işçi sınıfının çoğunluğunu kazanma ve kitleleri politik iktidara götürme olanağı tanıyan strateji ve taktiğin temel ilkelerinin içerili olmasında yatar. (s. 72)

---

* *SSCB Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi'nin bu Cilte yazdığı **"Yayınevinin Önsözü"**nde açıklandığı gibi bu Cilt, "Notlar" bölümü olmadan yayınlanmıştır.*
*Bu Ciltte bulunan **"'Sol Radikalizm' Komünizmin Çocukluk Hastalığı"** bölümünü daha önce kitap halinde yayınlamıştık. Biz okuyucunun, bu bölümü daha iyi kavramasına yardımcı olacağı düşüncesiyle sözkonusu kitabımızda bulunan; **"Notlar"**, **"Siyasi Örgütler ve Akımlar"** **"Gazete ve Dergiler"** eklerini buraya aktarmayı uygun bulduk. **İNTER YAYINLARI.***

[2] "Dünya Devrimi" broşürünün yazarı Otto Bauer'di. (s. 73)

[3] Kastedilen, RSDİP içinde sosyal-demokrasinin sağ, oportünist kanadını oluşturan ***Menşevik*** Parti ile, ***Sosyal-Devrimciler*** partisidir. (s. 79)

[4] Nisan 1912'de Sibirya'da altın madenlerinde çalışan işçilerin katledilmesi kastedilmektedir. İşçiler greve gitmişti. Hükümet asker yolladı ve bir çok grevciyi tutuklattı. Askerler 4 Nisan'da arkadaşlarının serbest bırakılması isteğiyle gösteri yapan 3000 işçinin üzerine ateş açtılar. (s. 81)

[5] Burjuvazinin ve toprak sahiplerinin bütün fraksiyonlarının sözcülerinin Çarlık Rusyası'nın emperyalist savaşa girmesini onayladıkları 26 Temmuz (8 Ağustos) 1914 tarihli Duma oturumunda, Bolşevik Fraksiyon buna kesin biçimde karşı çıktı; savaş kredilerini onaylamayı reddetti ve kitleler arasında devrimci propaganda yürüttü. Kasım 1914'te Bolşevik Duma temsilcileri tutuklandı, Şubat 1915'te mahkemeye çıkarıldı ve ömür boyu Sibirya'da sürgüne mahkûm edildi. Bolşevik temsilciler otokrasiyi teşhir etmek, etkili propaganda yürütmek ve böylece emekçileri devrimcileştirici etkide bulunmak için mahkemeleri mükemmel biçimde kullandılar. (s. 81)

[6] Belli ki sözkonusu olan Nisan 1914'te Bolşevik dergi "Prosveşçeniye"de (Aydınlanma) yayınlanan Lenin'in makalesi "Alman İşçi Hareketinde Neyi Taklit Etmemeli"dir. (Eserler, Cilt 20, s. 251-255) Bu makalede 1912 yılında bir Amerika gezisi sırasında ABD Kongresi'nde resmi çevrelere ve burjuva partilerine bir konuşma yapan Alman sosyal-demokratı Carl Legien'in haince tutumu teşhir edilmektedir. (s. 87)

[7] Bkz. V. İ. Lenin: Eserler, Cilt 25, s. 453-455. (s. 88)

[8] Friedrich Engels'in August Bebel'e 18/28 Mart 1875 tarihli mektubu kastedilmektedir. (s. 88)

[9] Brest-Litovsk Barışı: Sovyet Rusya ile Dörtlü İttifak (Almanya, Avusturya-Macaristan, Bulgaristan, Türkiye) arasında 3 Mart 1918'de Brest-Litovsk'ta imzalanan ve 15 Mart'ta IV. Olağanüstü Tüm-Rusya Sovyet Kongresi tarafından onaylanan barış anlaşması.
Almanya'da 1918 Kasım Devrimi'nden sonra —ki bu devrim monarşiyi yıkmıştır—, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi 13 Kasım'da talancı Brest Anlaşmasını feshetti. (s. 88)

[10] Otzovistler ve Ultimatistler kastedilmektedir. Bu akımlara karşı mücadele 1908'de başlamıştı ve Otzovistlerin lideri Bogdanov'un Bolşevik saflardan ihracıyla sonuçlandı. (s. 88)

[11] 6 (19) Ağustos 1905'te Çarlık Manifestosu; Devlet Duması'nın kurulması yasası ve Duma seçimleri üzerine kararname yayınlandı. Duma Buligin Duması olarak adlandırılmıştı, çünkü Çar, İçişleri Bakanı Buligin'i Duma için yasa tasarısını hazırlamakla görevlendirmişti. Tasarıya göre, Duma'nın yasa çıkarma yetkisi olmayacak, sadece Çar'ın danışma organı olarak bazı sorunları tartışabilecekti. Bolşevikler işçi ve köylüleri Buligin Duması'nı aktif boykota çağırdılar. Bütün ajitasyonlarını boykot için şu şiarlar etrafında yoğunlaştırdılar: silahlı ayaklanma, devrimci ordu, Geçici Devrimci Hükümet. Ve boykot kampanyasından bütün devrimci güçleri seferber etmek, politik kitle grevleri örgütlemek ve silahlı ayaklanmayı hazırlamak için yararlandılar. Hükümet seçimleri yapamadı. Devrimin gelişmesi ve Ekim 1905'teki genel grev bunu engelledi ve Buligin Duması'nın kurulmasına izin vermedi. (s. 88)

[12] Ekim 1905'te, ilk Rus Devrimi sırasındaki genel grev kastedilmektedir. Bu greve katılanların sayısı 2 milyonu geçmişti. Ekim Devrimi şu şiarlar altında yapılmıştı: Otokrasinin yıkılması, Bulygin Duması'nın aktif boykotu, Kurucu Meclis'in toplanması ve bir demokratik cumhuriyet kurulması. Bu grev işçi hareketinin güç ve kuvvetini göstermiş, kırda, ordu ve donanma içinde devrimci mücadelenin gelişmesini teşvik etmiş ve proletaryayı silahlı Aralık ayaklanmasına götürmüştü. Bunun için bkz. "Rusya'da Politik Genel Grev" *(Eserler, Cilt 9, s. 392-395).* (s. 88)

[13] Lenin'in Kasım 1895'te Petersburg'da kurduğu "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği" kastedilmektedir. (s. 100)

[14] RKP (B) IX. Kongresi 29 Mart–5 Nisan 1920 tarihleri arasında Moskova'da toplandı. Kongre Lenin'in bir konuşmasıyla açıldı. Lenin, Merkez Komitesi Siyasi Faaliyet Raporunu sundu ve rapora ilişkin son konuşmayı yaptı. Ekonomik inşa ve kooperatifler sorununa ilişkin söz aldı ve Parti Kongresinin kapanış konuşmasını yaptı. Parti Kongresi ulaşım, beslenme, yakıt ve sanayi alanlarında bundan sonraki ekonomik görevlerden sözetti ve sendikaların ekonomik inşaya katılmalarının zorunluluğunu açıkladı. Birleşik ekonomi planına özel bir önem verdi; burada en önemli nokta, ülkenin tüm ulusal ekonomisinin elektrifikasyonuydu. Parti Kongresinin talimatları, Aralık 1920'de kesin olarak bitirilen ve VIII. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi tarafından onaylanan Rusya'nın Elektrifikasyonu için Devlet Komisyonu (GOELRO) planının esasını oluşturuyordu. Bu planın hedefi, sosyalizmin üretim tekniği zeminini yaratmaktı; bu plan, bütün bir ülkenin ulusal ekonomisinin gelişimi için bilimselliğe dayanan ilk perspektif planıydı. (s. 100)

[15] "Demokratik Merkeziyetçilik" grubu kastedilmektedir. (s. 100)

[16] Şubat Devrimi'nden sonra RSDİP(B)'nin üye sayısı oldukça yükselmişti. VII. Tüm-Rusya Konferansı (Nisan Konferansı) sırasında, 1917'de 80.000'di. VI. Parti Kongresi'nde (Temmuz-Ağustos 1917) üye sayısı yaklaşık 240.000, RKP(B) VII. Kongresi'nde (Mart 1918) en az üçyüzbin ve VIII. Parti Kongresi'nde (Mart 1919) 313.766'ydı. (s. 102)

[17] RKP(B) VIII. Kongresi'nin partinin üye sayısının artırılması üzerine kararı gereğince uygulanan Parti Haftası kastedilmektedir. Bu hafta, Sovyet devletinin yabancı müdahalecilere ve içteki karşı-devrime karşı gergin bir mücadele içinde bulunduğu bir dönemde gerçekleşti. RSSFC'nin Avrupa bölümünün 38 vilayetinde 200.000'den fazla yeni parti üyesi kaydedildi, bunların yarısı işçiydi. (s. 102)

[18] Bkz. V. İ. Lenin, Eserler, Cilt 30, s. 242-265. (s. 108)

[19] Bkz. MEW, Cilt 29, s. 358. (s. 108)

[20] Bkz. V. İ. Lenin, Alman Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi'nin bir mektubuna RKP'nin yanıtı için tasarı (ya da tezler). Eserler, Cilt 30, s. 328-335. (s. 111)

[21] Bkz. V. İ. Lenin, Eserler, Cilt 30, s. 242-265. (s. 116)

[22] Macaristan'da Sovyet iktidarı 21 Mart 1919'da kuruldu. Sosyalist devrim barışçıl bir karakterdeydi. Macar burjuvazisi iç ve dış zorlukların üstesinden gelemediği için, devrimin gelişmesini engellemek amacıyla iktidarı geçici olarak sağ sosyal-demokratlara verme kararı aldı. Ne var ki kitle hareketinin baskısı altında Sosyal-Demokrat Parti yönetimi hapisteki komünist liderlere birlikte hükümet kurmayı önerdi. Ve komünistlerin içinde şunların da bulunduğu taleplerini kabul etti: Bir Sovyet hükümetinin kurulması, burjuvazinin silahsızlandırılması, bir Kızıl Ordu'nun ve halk milisinin kurulması, büyük toprak sahiplerinin mülksüzleştirilmesi, sanayinin ulusallaştırılması ve Sovyet Rusya'yla bir ittifak kurulması.
Antant emperyalistleri Sovyet Cumhuriyetine karşı ekonomik ambargo ve sonunda askeri müdahale gerçekleştirdiler. Onların askeri saldırısı karşı-devrimi faaliyete geçirdi. Sağ sosyal-demokratlar ihanet ettiler ve uluslararası emperyalizmle ittifak yaptılar. Sovyet iktidarı 1 Ağustos 1919'da devrildi. (s. 123)

[23] MEW, Cilt 18, s. 533. (s. 124)

[24] Lenin, Engels'in 29 Kasım 1886 tarihli Sorge'ye mektubundaki bir pasaja atıfta bulunmaktadır. Burada Engels, Amerika'da yaşayan Alman

sosyal-demokrat sürgünlerin sekterliğini eleştirir ve onlar için teorinin "eylem klavuzu değil, bir Credo" olduğunu söyler. (s. 128)

[25] Amerikalı ekonomist Carey'nin "Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'na Politik-Ekonomik Mektuplar" adlı kitabının eleştirisinde Çernişevski şöyle yazar: "Tarihin yolu Nevski Bulvarının kaldırımı değildir; bu yol tamamen, bazen tozlu, bazen çamurlu tarlalardan, bazen bataklıklardan ve bazen çalılıklardan geçer. Toz-toprak içinde kalacaklarından, çizmelerinin çamurlanacağından korkanlar, toplumsal faaliyetle uğraşmasınlar." *(N. G. Çernişevski: 15 Ciltte Bütün Eserler, Cilt 7, s. 923, Rusça)* (s. 128)

[26] "Iskra" redaksiyonunun Struve'yle birlikte yurtdışında "Sovremonnoye Obojreniye" (Çağdaş Manzara) adlı illegal bir organ çıkarılması üzerine yaptığı görüşmeler kastedilmektedir. Görüşmeler sırasında Struve'nin, "Iskra" yazı kurulundan "Sovremonnoye Obojreniye" için yararlanmayı, onu içerik, kapsam ve periyodik yayın olarak "Iskra" ile rekabete sokmayı amaçladığı ortaya çıktı. Ne var ki organ gerçekleşmedi. "Iskra" temsilcilerinin Struve ile görüşmeleri tam bir ayrılıkla son buldu. Lenin bu konuya "Iskra" döneminin çalışmalarında, örneğin "29 Aralık 1900 tarihli not"ta, Plehanov'a yazdığı 30 Ocak 1901 tarihli mektupta ve "Struve'yle Anlaşma Tasarısına İlişkin" yazısında ayrıntılı biçimde değinir. *(Eserler, Cilt 4, s. 379-381, Cilt 34, s. 39-41 ve ek Cilt 1896 - Ekim 1917, s. 314).* (s. 129)

[27] Kastedilen Zimmerwald ve Kienthal'de (İsviçre) Uluslararası Sosyalist Konferanslardır.
Zimmerwald Konferanşı ya da Birinci Uluslararası Sosyalistler Konferansı 5-8 Eylül 1915 tarihleri arasında yapıldı.
Kienthal Konferansı, ya da İkinci Uluslararası Sosyalistler Konferansı ise 24-30 Nisan 1916 tarihleri arasında yapıldı.
Her iki konferans da Batı Avrupa sosyal-demokrasileri içinde sol güçlerin Marksizm-Leninizm temelinde birleşmesine hizmet etti. Daha sonra bu güçler, ülkelerinde komünist partilerin yaratılması ve III. Komünist Enternasyonal'in kurulması mücadelesinde ön safta yer aldılar. (s. 129)

[28] Versay Barışı: Antant'ın Birinci Dünya Savaşı'nda yenilen Almanya'ya zorla kabul ettirdiği emperyalist anlaşma. Bu anlaşma 28 Haziran 1919'da Versay'da (Fransa) imzalandı. (s. 133)

[29] Ağustos 1917'de Rusya'da burjuvazi ve çiftlik sahiplerinin karşı-devrimci bir komplosu olan Kornilov darbesi kastedilmektedir. Bu fesatın başında Çarlık ordusu başkomutanı General Kornilov bulunuyordu. Fesatçılar devrimci Petrograd'ı ele geçirmek, Bolşevik Parti'yi yenilgiye uğratmak, Sovyetleri feshetmek, bir askeri diktatörlük kurmak ve monarşinin yeniden inşasını hazırlamak istiyorlardı. Bolşevik Partisi Mer-

kez Komitesinin çağrısına uyarak Petrogradlı işçiler, devrimci bahriyeliler ve askerlerle birlikte bu komployu yerle bir ettiler. Bu olayın ardından Bolşevik Partinin kitleler arasında etkisi arttı ve Sovyetlerin Bolşevikleşmesi gündeme geldi, öyle ki Bolşevikler yeniden "Tüm İktidar Sovyetlere!" şiarını attılar. (s. 153)

[30] Almanya'daki Kapp darbesi kastedilmektedir (13-17 Mart 1920). Bu karşı-devrimci askeri darbe 1918 Kasım Devriminin kazanımlarını geri almak, bir askeri diktatörlük kurmak ve monarşinin yeniden kurulmasının koşullarını yaratmak için örgütlenmişti. Darbenin dış politik amacı ise, Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne karşı girişilen emperyalist sefere katılmasıydı. Mart 1920'de bu karşı-devrimci darbenin püskürtülmesi Kasım Devriminden sonra sınıf mücadelesinin zirvesi oldu. 12 milyon işçi, hizmetli ve memur darbeyi genel grevle yanıtlayarak böylece aşırı gericilerin bir askeri diktatörlük kurma çabalarını boşa çıkardılar. Birçok yerde işçiler darbecilere karşı silah elde savaştılar. İşçi sınıfı Kapp darbesini yenilgiye uğrattıktan sonra SPD ve sendikaların sağcı liderleri birleşik proleter mücadele cephesini parçaladılar ve genel grevi boğdular. Böylelikle işçi sınıfı zaferinin meyvelerinden yararlanamadı. (s. 153)

[31] Dreyfus Olayı: 1894 yılında Fransız askeri kliğinin gerici monarşist çevrelerince, Yahudi genelkurmay subayı Dreyfus'a karşı sahneye konulan provokatif mahkeme. Dreyfus'a karşı casusluk ve vatana ihanet suçundan düzmece bir dava açılmıştı. Dreyfus'un ömür boyu sürgüne mahkûm edilmesinden sonra, Fransa'nın gerici çevreleri bu olaydan, anti-semitizmi kışkırtmak ve cumhuriyet rejimiyle demokratik özgürlüklere saldırmak için yararlandılar. Sosyalistler ve ilerici burjuva demokratları (aralarında Zola, Jaures ve France vardı) 1898 yılında, Dreyfus Olayının yeniden incelenmesi yönünde genel bir hareket geliştirdiklerinde, bu olay kesin bir politik karakter aldı ve ülkeyi bir yanda demokratlarla cumhuriyetçilerin bulunduğu, öte yanda ise monarşistler, kilise, anti-semitler ve milliyetçilerin yer aldığı iki kampa böldü. Dreyfus 1899'da kamuoyunun baskısıyla serbest bırakıldı ve 1906'da temyiz mahkemesinin kararıyla suçsuz bulunup yeniden orduya alındı. (s. 158)

[32] Şubat 1918'de, İşçi, Asker, Köylü ve Kazak Temsilcileri Sovyeti bünyesinde oluşturulan savunman kurulları. 1920 ilkbaharında bu kurulların dağıtılması gereği ortaya çıktı, çünkü birçoğu Sovyet adaletinin ilkelerini tahrif eden burjuva avukatların nüfuzu altında bulunuyordu. Bunlar Ekim 1920'de feshedildi. (s. 174)

SİYASİ ÖRGÜTLER VE AKIMLAR

Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi (USPD) — Çekirdeğini "Sosyal-Demokrat İşçi Birliği"nin oluşturduğu, merkezci önderliğe sahip, Nisan 1917'de kurulan işçi partisi. Ekim 1920'de Halle'de yapılan USPD Kongresi'nde bölünme oldu. Partinin önemli bir bölümü Aralık 1920'de Almanya Komünist Partisi ile birleşti. Sağ unsurlar kendi partilerini kurdular ve Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi adını sürdürdüler. 1922'de yeniden Almanya Sosyal-Demokrat Partisi'yle birleştiler.

Anarko-sendikalizm — Kaynağı Fransa olan ve özellikle Avrupa'nın ve Güney Amerika'nın Latin ülkelerindeki sendikalarda nüfuz kazanan, işçi hareketi içinde küçük-burjuva yarı-anarşist akım. Anarşizm gibi anarko-sendikalizm de işçi sınıfının siyasi mücadelesinin gerekliliğini, işçi sınıfı partisinin önder rolünü ve proletarya diktatörlüğünü reddediyordu. Sendikaların, işçilerin kapitalizmi genel grevle, devrim olmadan yıkabilecekleri, üretim araçlarını toplumsallaştırabilecekleri, üretimin yönetimi ve örgütlenmesini ellerine alabilecekleri görüşünü savunuyordu.

Anarşizm (Anarşistler) — her türlü resmi ve siyasi örgütü ilke olarak reddeden küçük-burjuva sahte devrimci siyasi ve ideolojik bir akım. İşçi sınıfının iktidar için siyasi mücadelesini küçümsemesinin sonucu olarak işçi sınıfının Marksist-Leninist partisine karşı düşmanca tutum alır ve sosya-

list toplumu kurmanın aracı olarak proletarya diktatörlüğünü reddeder. O nedenle anarşizm işçi hareketi içinde negatif, engelleyici bir rol oynamıştır.

Britanya Sosyalist Partisi (British Socialist Party, BSP) — 1911'de Manchester'de kuruldu. Birinci Dünya Savaşı sırasında bu parti içinde, biri açıktan sosyal-şovenist, diğeri enternasyonalist olmak üzere iki akım ortaya çıktı. 1916'dan itibaren partinin başında enternasyonalist güçler vardı. BSP İngiliz Komünist Partisi'nin kurulmasında önemli bir rol oynadı.
Sosyalist İşçi Partisi — 1903'te İskoçya'da Sosyal-Demokrat Federasyon'dan ayrılan Sol Sosyal-Demokrat bir grup içinden çıktı.
Güney Galler Sosyalist Derneği — Ağırlıkla Galler'deki devrimci maden işçilerinden oluşan küçük bir grup.
Sosyalist İşçi Federasyonu — Mayıs 1918'de "Kadınlara Seçim Hakkı Verilmesi İçin Dernek"ten çıkan ve çoğunlukla kadınlardan oluşan sayıca güçsüz bir örgüt.
İngiltere Komünist Partisi kurulurken (kuruluş Kongresi 31 Temmuz–1 Ağustos 1920'de yapıldı) —ki programına partinin parlamento seçimlerine katılması ve Labour Party ile birleşmeyi almıştı— sekter bir tutum alan son üç örgüt Komünist Partisine katılmadı. Ocak 1921'de "Güney Galler Sosyalist Derneği" ve "Sosyalist İşçi Federasyonu" İngiltere Komünist Partisi ile birleşti. "Sosyalist İşçi Partisi"nin yönetimi birleşmeyi reddetti.

"Demokratik Merkeziyetçilik" Grubu (Demokratik Merkeziyetçiler) — İlk kez VIII. Parti Kongresinde ortaya çıkan (Mart 1919), Lenin'in Parti ve Sovyet inşası üzerine düşüncelerini paylaşmadığını açıklayan RKP(B) içinde Ossinski, Smirnov, Sapronov vs.nin başını çektiği bir muhalefet grubu. Demokratik Merkeziyetçiler Partinin Sovyetlerde ve sendikalarda önderlik rolüne, üretimde direktörlerin tekil yönetimi ve kişisel sorumluluğuna ve katı Parti ve devlet disiplinine karşıydılar. Parti içinde fraksiyonlara ve gruplaşmalara özgürlük talep ediyorlardı. Parti üyeleri üzerinde etkileri yoktu. Grup 1923'te dağıldı; liderleri Troçkistlerle ittifak yaptılar.

Devrimci Komünizm — Sosyal-Devrimciler Partisi'nden ayrılan popülist eğilimde bir grup. Eylül 1918'de grup "Devrimci Komünizm Partisi" olarak yapılandı. Eylül 1920'de RKP(B)'ye katılma kararı aldı.

Dünya Sanayi İşçileri (Industrial Workers of the World, IWW) — 1905 yılında kurulan Amerikan işçilerinin sendikal örgütü. IWW'nin bazı lider-

leri Ekim Devrimini sevinçle karşılamış ve ABD Komünist Partisi'ne katılmışlardı. Fakat aynı zamanda faaliyetlerinde anarko-sendikalist özellikler sergiliyorlardı. Anarko-sendikalist liderler 1920'de üyelerin isteğine rağmen Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin Komünist Enternasyonal'e katılma çağrısını reddettiler.

Fabiyancı — 1884'te İngiltere'de kurulan reformist bir örgüt olan "Fabiyancılar Derneği" üyesi. Dernek adım ihtiyatlı taktiği ve belirleyici savaşlardan kaçınmasıyla ünlü Romalı komutan Fabius Cunciator'dan ("kararsız") almıştı. Fabiyanlar Derneği'nin üyeleri ağırlıkla burjüva aydınların temsilcilerinden oluşuyordu: Bilimadamları, yazarlar, politikacılar. Bunlar proleter sınıf mücadelesinin ve sosyalist devrimin gerekliliğini reddediyor ve küçük reformlar yoluyla kapitalizmden sosyalizme geçilmesini vaaz ediyorlardı. Birinci Dünya Savaşında Fabiyancılar sosyal-şovenistti. Lenin "Joh. Phil. Becker, Jos. Dietzgen, Friedrich Engels, Karl Marx ve Diğerlerinin, F. A. Sorge ve Diğerlerine Mektupları ve Mektuplarından Bölümler" adlı kitabın Rusça baskısına önsözde (Bütün Eserler, cilt 12, s. 368/369), "Rus Devrimi'nde Sosyal-demokratların Tarım Programı"nda (Bütün Eserler, cilt 15, s. 170/171) "İngiliz Pasifizmi — Teoriye Karşı İngiliz Nefreti"nde (Bütün Eserler, cilt 21, s. 258/259) vs. Fabiyancıları anlatır.

Hollanda "Tribünistleri" — Lenin'in Hollanda Komünist Partisi üyelerini niteleyişi; başlangıçta Tribünistler, Hollanda Sosyal-Demokrat İşçi Partisi içinde küçük bir gruptu. 1907 yılında "De Tribuna" gazetesini kurdular. 1909'da partilerinden çıkarıldılar ve Hollanda Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi'ni kurdular. Hollanda işçi hareketinin sol kanadını oluşturuyorlardı ve Birinci Dünya Savaşı sırasında esas olarak enternasyonalizmi savundular. 1918 yılında Hollanda Komünist Partisi'ni kurdular.

İlkesel Muhalefet — 1919'da Heidelberg Parti Kongresinde Almanya Komünist Partisi'nden (KPD) ihraç edilen ve Nisan 1920'de Almanya Komünist İşçi Partisi'ni (KAPD) kuran sol radikalizmin temsilcilerinden bir grup. Kasım 1920'de KPD ile yeniden birleşmesi koşuluyla taraftar parti olarak Komünist Enternasyonal'e alındı. Fakat bu koşulu yerine getirmeyi reddedince, 1921 sonunda III. Dünya Kongresinden sonra Komintern'den çıkarıldı. 1921 sonunda KAPD küçük bir tarikattı. Dürüst proleter güçler sol radikal liderlerden kopup KPD'ye geri döndüler.

İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği — Lenin tarafından 1895 yılında Petersburg'ta kuruldu. Etkisi Petersburg'un sınırları dışına taştı. Bu

örnek doğrultusunda işçi çevreleri Moskova, Kiev, Yekaterionoslav ve diğer kentlerde benzer Mücadele Birliklerinde bir araya geldiler. Aralık 1895'te Çarlık hükümeti örgütün Lenin'in de içinde bulunduğu birçok üyesini tutuklayarak ağır bir darbe indirdi. Mücadele Birliği'nin önemi, Lenin'in söylediği gibi, işçi hareketine dayanan ve proletaryanın sınıf savaşını yöneten devrimci bir partinin nüvesi olmasıdır.

İtalyan Sosyalist Partisi — 1892 yılında kuruldu. Parti içinde oportünist eğilimle devrimci eğilim arasında şiddetli ideolojik çatışmalar vardı. 1912'de Reggio Emilio'da yapılan parti kongresinde sol güçlerin baskısıyla oportünistler (Dugoni, Bissolati vs.) partiden ihraç edildi.

Birinci Dünya Savaşının başlangıcından İtalya savaşa katılasıya kadar, İtalyan Sosyalist Partisi savaşa karşı tutum aldı ve şu şiarı ortaya attı: "Savaşa karşı, tarafsızlık için". İtalya'nın Antant yanında savaşa katılmasıyla (Mayıs 1915) bağıntılı olarak İtalyan Sosyalist Partisi'nde üç net çizgi görülüyordu: 1) burjuvazinin savaşını destekleyen sağ çizgi; 2) parti üyelerinin çoğunu birleştiren ve "Savaşa katılmama ve savaşı da engellememe" şiarını ortaya atan merkezciler; 3) savaşa karşı kararlı bir tutum alan, ancak savaşa karşı kararlı bir mücadele örgütlemeyi beceremeyen sol çizgi.

Kadetler — Rusya'da liberal monarşist burjuvazinin önde gelen partisi olan Meşruti Demokratik Parti üyeleri. Kadet Partisi Ekim 1905'te kuruldu. Bu parti içinde burjuvazinin temsilcileri, toprak sahipleri ve küçük-burjuva aydın çevrelerden Zemstvo politikacıları bulunuyordu. Emekçi kitleleri yanıltmak için Kadetler kendilerini "Halk Özgürlüğü Partisi" olarak adlandırmışlardı. Gerçekte ise meşruti monarşinin taleplerinin ötesine geçmiyorlardı. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra Sovyet iktidarının uzlaşmaz düşmanları olarak ortaya çıktılar ve müdahalecilerin bütün silahlı eylemlerine ve seferlerine katıldılar. Müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların yenilgiye uğratılmasından sonra Sovyet düşmanı karşı-devrimci faaliyetlerini sürgünde devam ettirdiler.

Kara Yüzler (Rus Halk Birliği) — Çarlık hükümeti tarafından kurulan, gerici toprak sahipleri, tüccarlar, papazlar ve yarı kriminal unsurların büyük rol oynadığı bir örgüt.

Kautskyciler — Alman sosyal-demokrasisinin ve II. Enternasyonal'in önde gelen beyinlerinden olan Kautsky'nin yandaşları. Önceleri Marksist olan Kautsky daha sonra Marksizmden döndü. O ve yandaşları oportünizmin gizli, o nedenle de özellikle tehlikeli bir varyasyonu olan merkezcilik

ideolojisini temsil ediyorlardı. Birinci Dünya Savaşı sırasında sosyal-şovenizmi savundular.

Labouristler — Trade Unionlar ve sosyalist örgüt ve grupların, parlamentoya işçi temsilcilerinin girmesini sağlamak için 1900'de kurulan birliği. Bu birlik önceleri kendini "İşçi Temsilciliği Komitesi" olarak adlandırmıştı ve 1906'da Labour Party adını aldı. Bileşimi itibariyle başlangıçta bir işçi partisi olmasına rağmen (daha sonraları bu partiye birçok küçük-burjuva unsur katıldı), ideolojisi ve taktiği itibariyle oportünist bir örgüttü ve burjuvaziyle sınıf işbirliği politikası güdüyordu.

Longuet çizgisi — 1915 yılında Fransız Sosyalist Partisi içinde oluşan merkezci bir azınlık. Birinci Dünya Savaşı sırasında Longuetistler sosyal-pasifist bir tutum aldılar. Rusya'da Büyük Sosyalist Ekim Devriminin zaferinden sonra sözde proletarya diktatörlüğünü tanıdıklarını açıkladılar, ama gerçekte ona karşı düşmanca tutum içinde oldular. Sosyal-şovenlerle uzlaşma politikasını sürdürdüler ve haydutların dayattığı Versay Barışını onayladılar. Devrimci çoğunluk Tours'daki (Aralık 1920) yapılan Parti Kongresinde Komünist Partisinin kurulması ve bu partinin Komünist Enternasyonal'e katılması kararı alınca, Longuetistler açık reformistlerle birlikte partiden ayrılıp ayrı bir parti kurdular.

***Milletler Cemiyeti** (Cemiyeti Akvam)* — Birinci Dünya Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arasında varlığını sürdüren uluslararası devletler birliği. 1919'da galip devletlerin Paris Barış Konferansında kuruldu. Akidesi Versay Anlaşmasının bir unsuruydu. "Uluslararası barışı sağlamak için" kurulmuş olsa da kurulduktan sonraki ilk 15 yıl esas olarak emperyalist devletler İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya'nın politikalarını kabul ettirmelerinin bir aracı olarak işlev gördü.

15 Eylül 1934'te Milletler Cemiyeti üyesi 34 devlet Sovyetler Birliği'ne Milletler Cemiyeti'ne girme önerisinde bulundu. SSCB 18 Eylül 1934'te üye oldu ve Milletler Cemiyeti'ni bir kolektif güvenlik organı haline getirmeye çalıştı. Fakat genelde Milletler Cemiyeti, barış ve güvenliğin korunması sözkonusu olunca etkisiz kaldı. Tüzüğünde fiili olarak savaş yasağı ve saldırganlar için etkili müeyyideler yoktu. İkinci Dünya Savaşının patlak vermesiyle birlikte, müdahale etmeme politikasıyla faşizme elverişli ortam hazırlayan Milletler Cemiyeti fiilen varlığını yitirdi. Resmen 18 Nisan 1946'da feshedildi.

Ministeriyalizm (Bakanlık sosyalizmi ya da Millerandizm olarak da bilinir) — sosyalistlerin gerici burjuva hükümetlerine katılmalarını öngören

oportünist taktik. 1899 yılında Fransız sosyalisti Millerand'ın Waldeck-Rousseau'nun burjuva hükümetine katılmasıyla başladı.

Oportünizm — İşçi sınıfını tekelci devlet kapitalizminin egemenlik sistemiyle bütünleştirme çabasında emperyalist burjuvaziye yardımcı olan, işçi hareketi içinde burjuva ideolojik bir akım. Oportünizm sınıf mücadelesinin gerekliliğini, kapitalist toplum düzeninin işçi sınıfı ve onun militan partisi önderliğinde devrimci yoldan ortadan kaldırılmasını ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasını reddeder. Marksizmden açık bir geri dönüştür ve kökleri burjuva dünya görüşündedir. Oportünizmin asıl işlevi işçi hareketini bölmek ve bu sistemin korunması için işçi sınıfını kapitalist sisteme politik-ideolojik olarak bağlamaktır.

Kapitalizmin emperyalist aşamaya geçmesiyle birlikte, bütün gelişmiş kapitalist devletlerde, oportünizmin en temel sosyal tabanını oluşturan bir işçi aristokrasisi oluştu. Oportünizmin maddi temeli tekel kârıdır. 19. yüzyıl sonu, 20. yüzyıl başında işçi örgütlerinin artması, küçük-burjuva unsurların işçi hareketine akmasını hızlandırdı. İşçi aristokrasisinin yanı sıra, oportünizmin sosyal zemini haline gelen nispeten geniş bir işçi bürokrasisi ortaya çıktı.

Otzovizm — İlk Rus Devriminin (1905-1907) yenilgisinden sonra Bolşevikler arasında ortaya çıkan oportünist bir akım. Otzovistler legal örgütlerde çalışmayı durdurmayı talep ediyorlardı. Bütün parti çalışmasının illegal örgütte yoğunlaşması düşüncesindeydiler. Politikaları, Partinin kitlelerden kopmasına, yeni bir devrimci atılım için güçlerini toplayamayacak olan bir tarikat örgütüne dönüşmesine yol açardı.

Parlamentarizm — Burjuva devlet biçimi. Burjuva seçimlerinin sonucunda oluşan bir yasama organının, parlamentonun varlığının belirleyici olduğu bir burjuva egemenlik biçimi. Parlamentarizmin karakteristik özellikleri şunlardır: milletvekillerinin, yasaların hayata geçirilmesine katılmaksızın ve gerçek bir denetim olanağına sahip olmaksızın sadece yasama faaliyetiyle sınırlandırılması; milletvekilini seçmene sorumlu ve azledilebilir kılmayan "serbest vekalet"ten kaynaklanan ayrıcalıklı konum; yasama faaliyetinin yürütme faaliyetinden ayrılması.

Sosyal-Devrimciler — Rusya'da burjuva partisi. Bu parti 1901 sonu, 1902 başında çeşitli popülist grup ve çevrelerin birleşmesinden meydana geldi. Sosyal-Devrimcilerin görüşleri popülarizm ve revizyonizm karışımıydı. Sosyal-Devrimciler Lenin'in ifadesiyle "popülist ideolojinin çürümüş yerlerini ... moda olan Marksizmin oportünist 'eleştiri'siyle yamamaya" çalışıyorlardı. *(Eserler cilt 9, s. 306).*

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Sosyal-Devriıncilerin birçoğu sosyal-şovenizm bataklığına battı. 1917 Şubat Devrimi'nden sonra Menşeviklerle birlikte burjuvazi ve toprak sahiplerinin karşı-devrimci geçici hükümetinin esasını oluşturdular ve partinin liderleri (Kerenski, Avksentyev ve Çernov) bu hükümete girdiler.
Kasım 1917 sonunda Sosyal-Devrimcilerin sol kanadı, Sol Sosyal-Devrimcilerin bağımsız partisini kurdular. Köylü kitleler arasında nüfuz kazanmak çabasıyla Sol Sosyal-Devrimciler Sovyet iktidarını şeklen tanıyıp Bolşeviklerle anlaşma yaptılar, kısa süre sonra da Sovyet iktidarına karşı mücadeleye başladılar.

Sosyal-şovenizm — Sosyal-demokratların, özellikle bazı sosyal-demokrat liderlerin ve sendika yöneticilerinin, "anavatan savunması"nı, ilhak programlarından yana olmak da dahil kendi ülkelerinin emperyalist savaş politikasını desteklemelerini ifade eden, Birinci Dünya Savaşı sırasında Lenin tarafından geliştirilen bir kavram. "Anavatan savunması" çeşitli ülkelerin sosyal-şovenlerince, savaşın emperyalist karakteri görmezden gelinerek, ülkelerini Çarlıktan, Alman militarizminden korumaları gerektiğiyle gerekçelendiriliyordu. Sosyal-şovenler bu anlamda savaş propagandasına katılmışlardı.
Sosyal-şovenizm; sınıf mücadelesinin önderliğinden vazgeçmek, işçi sınıfının ekonomik ve politik mücadelesinin bastırılmasına katılmak, savaş tahsisatlarının onaylanması, emperyalist hükümetlere ve örneğin savaş ekonomisinin tekelci kapitalist politika çerçevesinde düzenlenmesi gibi başka resmi kurumlara katılmak anlamına geliyordu.

Spartaküs Birliği — Almanya Komünist Partisi kastedilmektedir. Daha Birinci Dünya Savaşı başlarında, Alman solcuları, Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg, Franz Mehring, Clara Zetkin, Wilhelm Pieck vs. etrafında "Internationale" Grubu olarak birleşmişti. Grup Ocak 1916'da yapılan konferansta "Spartaküs Grubu" olarak şekillendi ve program olarak savaşa devrimci tarzda son verilmesi için Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht tarafından hazırlanan "Uluslararası Sosyal-Demokrasinin Görevleri Üzerine İlkeler"i kabul etti. Bu grubun büyük tarihi hizmeti, Almanya Komünist Partisi'nin temel taşını koymuş olmasında yatmaktadır; grup, kitleler arasında devrimci propaganda yapıyor, emperyalist savaşa karşı kitle eylemleri örgütlüyor, Alman emperyalizminin fetih politikasını ve oportünist sosyal-demokrat liderlerin ihanetini teşhir ediyordu. Grup Alman solu içinde önder ideolojik güçtü. Ne var ki Spartaküs taraftarları önemli teorik ve politik sorunlarda ciddi hatalar içindeydiler. Emperya-

lizm altında ulusal sorunun ve proletaryanın müttefiki olarak köylülüğün rolünü küçümsüyorlardı. Spartaküs Grubunun, işçi partisinin, bağımsız Marksist bir savaş partisinin rolü üzerine içinde bulunduğu belirsizlik, 1917'de —politik-ideolojik bağımsızlıklarını koruma koşuluyla da olsa— merkezci USPD'ye katılmasında dile geliyordu. Lenin her zaman Alman solcularının emperyalist savaşa karşı mücadelede büyük hizmetlerinin altını çizmiş, fakat aynı zamanda bu grubun hatalarını da eleştirmişti (mesela "Junius Broşürü Üzerine" *(Eserler, Cilt 22, s. 310-325)* ve "Proleter Devrimin Askeri Programı" *(Eserler, Cilt 23, s. 72-83)*. Lenin'in dostça eleştirileri, Spartaküs Grubunun, Lenin'in anti-emperyalist savaş üzerine görüşlerine yakınlaşmasına yolaçtı. Spartaküs Grubu 7 Ekim 1918'de yapılan genel konferansta, yaklaşmakta olan devrim için bir program kabul etti. 1918 Kasım Devrimi sırasında USPD'den örgütsel olarak da ayrıldı ve Aralık sonunda Almanya Komünist Partisi'ni kurdu (Spartaküs Birliği).

Ültimatomcular — Otzovizmin bir türü. Otzovistler, Sosyal-Demokrat Duma milletvekilleriyle sabırla çalışmanın, onlarla parlamentodaki tutumları üzerine konuşmanın, onları kararlı devrimci parlamenterler olarak eğitmenin gerekli olduğunu kavramamışlardı. Parti Merkez Komitesi'nin kararlarına mutlaka uyma konusunda Duma'daki Sosyal-Demokrat Fraksiyona ültimatom vermeyi ve uymaması halinde Duma'dan geri çekmeyi öneriyorlardı.

GAZETE VE DERGİLER

Comunismo (Komünizm) — İtalyan Sosyalist Partisi'nin dergisi, Milano 1919–1922.

Folkets Dagblad (Politiken) — İsveç Sol Sosyal Demokrat Partisi'nin organı. "Politiken"den sonra çıktı, 1921'den sonra İsveç Komünist Partisi'nin organı, 1929'dan sonra, yani bölünmeden sonra partinin sağ kanadının organı, Nisan 1916–Mayıs 1945.

Die Freiheit (Özgürlük) — Günlük gazete, Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi'nin Berlin organı. Berlin 1918–1922.

Iskra (Kıvılcım) — Tüm Rusya'yı kapsayan ilk Marksist gazete, illegal çıkıyordu. 51. sayıya kadar yönetimini Lenin yaptı (eski, Leninist "Iskra"); 7 (20) Kasım 1903 tarihli 52. sayıdan itibaren Menşeviklerin organı (yeni, Menşevik "Iskra"), Leipzig-Münih-Londra-Cenevre, 1900–1905, 112 sayı.

Komünist İşçi Gazetesi — İlk önce KPD organı, 1920'den itibaren KAPD'nin organı, Hamburg-Berlin, 1919–1927.

Komünist Enternasyonal — Dergi, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin organı, Rusça, İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca ve Çince yayınlanıyordu, Moskova, Mayıs 1919–Haziran 1943.

The Manchester Guardian — 1821'den itibaren Manchester'de yayınlanan İngiliz burjuva liberal gazete.

Die Rote Fahne (Kızıl Bayrak) — Günlük gazete, "Spartaküs Birliği"nin merkez organı, daha sonraları Almanya Komünist Partisi organı, Berlin-Prag-Brüksel, 9 Kasım 1918–Sonbahar 1939.

Die Rote Fahne — Avusturya Komünist Partisi merkez organı, önceleri, Ocak 1919'a kadar "Weckruf" adıyla yayınlandı.

Il Soviet (Sovyet) — İtalyan Sosyalist Partisi'nin gazetesi. 1920'den itibaren komünist "Astensionistler" fraksiyonunun organı, Napoli 1918–1922.

Der Volksstaat (Halk Devleti) — Gazete. Almanya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin (Eisenachçılar) merkez organı, Leipzig 1869–1876.

The Workers Dreadnought (İşçi Drednotu) — Gazete. Temmuz 1917'ye kadar "Womans Dreadnought" (Kadın Drednotu) adıyla yayınlandı; 1918–1919 İngiltere Sosyalist İşçi Federasyonu'nun organı; 1920–1921 İngiltere Komünist Partisi'nin organı, Mart 1914 - Haziran 1924.

ISBN 975 - 7349 - 05 - 4 (Tk. No)
ISBN 975 - 7349 - 60 - 7 (10. Cilt)

inter
yayınları